BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
14
25 M
M1

13. I. B. 39

REFORMATIO REGVLARIVM, SEV DE DISCIPLINA RELIGIOSA

AD NORMAM, ET EXEMPLAR
SS. Patrum, & priſcorum Monachorum.

Opus fermè totum ex Patribus, Doctoribus, & Magiſtris ſpiritualibus compactum.

Nunc tertiò editum, & in pluribus locis auctum, & locupletatum.

AD DOMINVM NOSTRVM
IESVM CHRISTVM

PER P. M.
IOANNEM BAPTISTAM DE LEZANA
Carmelitam Hiſpanum, Matritenſem, Socium
Reuerendiſſimi P. Generalis.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ROMAE.
Sumptibus Io. Antonij Bertani. M. DC. XLI.
Ex Typographia Andreæ Phæi.
SVPERIORVM PERMISSV.

Domino Noſtro

IESV CHRISTO.

QVidni enim nominatim Tibi, ò Summe Princeps, conſecrem hoc, quidquid eſt, opellæ meæ? Regibus etenim quotidie, magniſque Principibus Scriptorum opera nuncupari ſolent, vt in ipſorum veſtibulis, ac quaſi propylæis illuſtria nomina, tituloſq; glorioſè ſplendeſcere mortalium obtutibus præoſtentent. Nec abs re ſanè: ſunt enim terreni Dynaſtæ expreſsę veluti imagines cuncti potentiſsimæ Maieſtatis tuæ, & regendis creatis vices tuas ſub luna gerunt. At ego ambitioſior, *filijs hominum, in quibus non eſt ſalus.* relictis, Temetipſum ſolum ſimul Dei Natum, à quo *omnis poteſtas in cælo, & in terra*, & cui omnes ipſi faſces, ſecures, capita, & colla ſubmittunt, fidens, tremenſque adeo. Fidens, ob Tui ſummam benignitatem, ob meam tremens puſillitatem. Nec repulſam timeo, qui Te audio clamantem: *Sinite paruulos venire ad me*. Vtinam, & ex illis vnus, de quibus, Rex clementiſſime, protuliſti; *Ipſorum eſt Regnum Cælorum*. Sed quem alium à Te ſibi, ò Amor, opuſculum hoc meum, quod totum (ſi quid, vel tantillum) pro Religioſorum Regulari diſciplina tuenda eſt, Mæcenatem depoſceret? Tu enim Sol verus, à quo ipſi Sydera Orbi micant, collucent, albeſcunt. Tu fons, à quo ipſi limpidiſſimi, & chriſtallini riuuli Eccleſiæ Paradiſum irrigant, fœcundant, excolunt. Tu ipſorum Author, Archetypus, exemplar, & conſummator optimus. *Gloria* demum *virtutis eorum Tu es, & in beneplacito tuo* exaltantur. A quo etiam præmium expetam, vel expectem (quod moris eſt eorum,

qui Principibus ſua ſacrant monumenta) niſi à Te omnium potentiſſimo, ac magnificentiſſimo Principe, qui largitorem calicis aquæ frigidæ non indonatum abiturum promittis? cui fœnerari appetam, niſi ei, qui reddat impendium fœneratori centuplum? aut cui offerendi ſunt fructus, niſi ei, cuius omnibus nominibus eſt arbor tota, quantulacunque eſt, & ipſum eius ſolum? Sed quod præmium? nullum aliud, niſi Te Domine, tuamque voluntatem per totum vitæ meæ curriculum iam aduesperaſcentis, perfectiſſime exequi. Placeam Tibi, etſi placeam nemini. Quod mihi vtilius, quia gratior es hominibus, nec *ſicut vident* illi, & *Tu vides*. Moriar mundo, vt viuam Tibi (qui es *veritas, & vita*) cruci tuæ, fide, ſpe, & charitate, tribus veluti clauis immobiliter confixus. Abſorbeat ergo, Domine clementiſſime, mentem meam ignita, & melliflua vis amoris tui ab omnibus, quæ ſub cælo ſunt, vt amore amoris tui moriar, qui amore amoris mei dignatus es in ligno Crucis mori. Viue, & regna cum Patre, & Sancto Spiritu in ſæcula ſæculorum.

Ego ſeruus tuus,

& filius Ancillæ tuæ

Fr. Ioannes Baptiſta
de Lezana Carmelita.

ADditiones per Admodum Reuerendum Patrem Magiſtrum Ioannem Baptiſtam de Lezana, Prouincialem Saxoniæ, & Socium Generalem Carmelitarum, Operi ſuo, *Reformatio Regularium* nuncupato, factas; Ego infraſcriptus perlegi. In eis nihil offendi, quod Fidem Catholicam, & morum honeſtatem offendat. Vnde in reiteranda fructuoſo operi publica luce, hac etiam Additiones, ad maiorem Religioſorum vtilitatem, dignas cenſeo. Si Reuerendiſſimo Patri Magiſtro Theodoro Stratio noſtri Ordinis Generali, ex cuius commiſſione eas recognoui, placuerit. Datum Romæ, die prima Octobris 1640.

Fr. Hyppolitus Seſoldi Prior Tranſpontinæ.

Imprimatur, ſi videbitur Reuerendiſs. P. Mag. Sac. Pal. Apoſt.

I.B. Epiſc. Cam. Viceſg.

Reimprimatur,

Fr. Thomas Aquauiua Magiſter, & Socius Reuerendiſſimi P. Fr. Vincentii de Florentiola Ordinis Prædicatorum Sacri Apoſtolici Palatii Magiſtri.

OPERIS INTENTVM
Ad Lectorem.

HAec eſt, eorum, quæ ſub cœlo ſunt, miſera, caducaque conditio, vt ſemper ab antiquo, priſtinoque feruore, quo eſſe cœperunt, deuient, degenerent, & declinent. Et vt naturalia, artificialiaque omittam, hiſtorica quoque per omnem Rempublicam non recenſeam, ad noſtra propius accedens; quando Saluator noſter Ieſus Chriſtus adhuc in terra ſuperſtes erat, quæ fidelium erat pietas? Quandiu ſeniores, qui cum eo fuerant, Apoſtoli, Apoſtolicique viri ſuperſtites degebant, quæ Chriſtianorum ſanctitas? quis feruor? Quæ in proſperis, & aduerſis animi magnitudo? Quando epiſcopi omnes, Eccleſiæque primeuæ antiſtites clauum Chriſtianæ Reipublicæ tenentes, in viuis erant, quæ Charitas, quæ manſuetudo, quæ fides, quæ fortitudo non fuit inter fideles Eccleſiæ alumnos? Sed iam, proh dolor, ab illo ſtatu, ſanctaque vitæ ratione cecidiſſe ſæculum, norunt omnes. Vera, & iuſta Lyrici quærimonia l. 3. Od. 7.

Damnoſa quid non imminuit dies,
Aetas parentum peior auis, tulit
Nos nequiores; mox daturos
Progeniem vitioſiorem.

Optimè etiam Maro Georg. 1.

Vidi, lecta diu, & multos ſeruata per annos
Degenerare tamen.

Ergo iam, vt ad noſtratia deueniamus, in religioſorum hominum ſacris ſodalitiis, hoc idem contigiſſe cernimus. Etſi enim quamplurimę, fereque innumerabiles vtriuſque ſexus perſonæ religioſæ reperiantur, in quibus antiquus ille monachorum rigor ferueat, ſanctitas, obedientia, caſtitas, paupertas, humilitas, aliæque virtutes ſplendeant, ita vt à priſtino ſtatu, ne dum deuiaſſe, ſed, & illum ſuperaſſe videantur: aliæ tamen ſuperſunt, in quibus ſine dubio, monachiſmi perfectio maxime defecit, regularis diſciplinæ feruor tepuit, & (quod ſumme dolendum eſt) religioſi ſtatus finis, & ſcopus non relucet.

Hæc

Hæc ergo, piiſſime lector, cauſa fuit, vt hoc pro reformatione religionum (melius dicerem aliquorum religioſorum) opus inſcriberem. Cum enim omnes, & ſinguli regularium, ad arctam, & anguſtam perfectionis viam tenendam aſtringantur; oportet omnes, & ſingulos (nec ſolum aliquos, aut plures) illam capere, illam aggredi, illam proſequi. Prouinciam fateor humeris imparem aſſumo; ſed vt verum loquar, quidquid dixero, non meæ, ſed ſanctorum Patrum, antiquorumque monachorum ſententiæ eſt; vt Iuuenalis illud Satyr. 8. canere poſſim.

Quod modo propoſui non eſt ſententia: verum
Credite me vobis folium recitare ſibillæ. Iuuen. Sat 8.

Indignitas me ſæpius ab hoc opere retardare potuit: etſi enim monachi habitum per non paucos annos geſtauerim, religioſam tamen vitam prophanus homo, deformatuſque monachus, ne deguſtaui quidem. Aliunde tamen aliqualis zelus religioſæ perfectionis, (quam in quibuſdam ex regularibus deſidero) comedit me, & quaſi cogens traxit, vt huic opuſculo manus adhiberem. S.Ephrem Syri verba ad ſimilem intentum, mihi aſcribo. *Labor, & dolor me ad loquendum, atque dicendum compellunt, verum indignitas mea ſilentium mihi imperat. Cordis mei dolores loqui vehementer vrgent, ſed peccata mea potius vt taceam ſuadent. Cum igitur vtrimque coarcter, loqui magis expedit, quam ſilere.* S Ephrem in ſer m. aſcetico de vita relig.

2 Ergo iam Sanctiſſimarum religionum rectam viuendi methodum carpam? Vel leuem notam Nazaræis noſtratibus inuram? Næuum religioſis hominibus, vel minimum impingam? Toto Cælo abſit. Minimè gentium. Quid ergo? Certe non aliud, niſi quod Mantuanus noſter quondam.

Religio, & pietas Patrum inſtaurata reſurgit.
Et veteri inſeritur bona virgula trunco. Bapt. Mātic.

Hoc eſt. Viam oſtendimus, qua pietas, & religio Sanctiſſimorum regularium progreditur. Simul quoque tramitem demonſtramus, quo deuii regulares incedent. *Vnde (*Verbis D.Bernardi ad ſimilem intentum vtar) *Non aduerſus Ordinem, ſed pro Ordine diſputare putandus ero, non Ordinem in hominibus, ſed hominum vitia reprehendendo. Et quidem diligentibus Ordinem in hac re moleſtum me fore non timeo, quinimo gratum proculdubio* D.Bernar Apolo. ad Guiliel.

acceptur

accepturi ſunt ſi perſequimur, quod, & ipſi oderunt. Si quibus verò diſplicuerit ipſi ſe manifeſtant, quia ordinem non diligunt, cuius vtique corruptionem, & vitia damnari nolunt. Ipſis itaque illud Gregorianum reſpondeo: Melius eſt vt ſcandalum oriatur, quam veritas relinquatur. Ad hæc, cum Seneca teſte. *Inuadat temperatiſſimos morbus, validiſſimos phyſis, innocentiſſimos pœna, ſecuriſſimos tumultus*, mirum non erit, quod etiam perfectiſſimis religioſis caſum formidemus. Quod præuidens Stagyrita Philoſophus dixit. *Politiam non ſolum inſtituendam eſſe à principio, verum etiam ſubinde corrigendam.* Omnibus ergo antidotum religioſæ perfectionis propinamus. Piis, & Sanctis regularibus, prçſeruationis ergo; imperfectis autem, curationis etiam cauſa. Libeat ergo ſingulis pro ſingulorum ſalute labor aſſumptus, Zelus arrideat, vtinam ſecundum ſcientiam. Cum illo dicam.

Seneca

Ariſto. 4. politic.

Locum date Sacra ferenti.

Non cum alio, qui monachorum vitia carpens, monachus, & ipſe, acriter nimis hæc dixit. *Zelus domus Dei comedit me, quia opprobria exprobantium nobis ceciderunt ſuper me. Nec ignoro non omnibus vobis placituram eſſe quærimoniam dolentis, aut zelum arguentis, quia veritas odium parit. Sed, vt ait Origenes, non poſſum linire parietem lapſantem. Vtilius plerumque eſt quod ſcandalum ſuſtineatur, quàm veritas relinquatur. Canis vulnus quanta poteſt aſperitate lingit, vt curari poſſit. Medicus in ſectione vulneris non attendit quid ægrotus temerè velit, ſed quid curando vulneri neceſſarium ſit. Petro Apoſtolorum Principi gentes iudaizare cogenti Paulus in faciem reſtitit, quia reprehenſibilis erat.* Hæc ille. Ego autem cuicumque, etſi omnium minimo, quo minorem me cenſeo, libens, lubenſque humiliter veniam peto; ſi quominus aliquid in hoc opuſculo alicuius religioſi aures offenderit; cum tamen proficere, & non officere; bona ſpiritualia offerre, non auferre, mens, animus, intentioque noſtra ſit.

Iuſtus Ciſtercienſ. Abbas in biblio. t. 2. auctuarii.

INDEX CAPITVM HVIVS LIBRI.

QVAM neceſſarium ſit Religioſos omnes reformatè viuere ex Patribus oſtenditur. Cap. 1. pagina 1

Idem intentum de neceſſitate reformationis regulariũ ex alijs capitibus oſtenditur. Cap. 2. pag. 19

Cap. 3. Orationis iuge, & quotidianum ſtudium religiones conſeruat: in eoque deficere Religiones perdit. pagina 30

Cap. 4. Idem intentum de neceſſitate orationis pro monachis ex Patribus recentioribus probatur. pag. 38

Cap. 5. Regulæ, & Conſtitutionum inuiolabilis obſeruantia Religiones reformat: & in hoc deficere ipſas euertit. pag. 49

Cap. 6. Minimarum etiam obſeruantiarum cuſtodia ſuffulcit Ordinem, earum

vero contemptus religiones diſſipat. pagina 65
Cap. 7. Religioſorum nimia euagatio extra Monaſteria regularem Obſeruantiam, monachiſmumque fædat. pagina 84
Cap. 8. Proſequitur idem intentum de nimia euagatione Regularium extra cænobia euitanda. pag. 98
Cap. 9. Nimia cum ſęcularibus communicatio religionum obſeruantiæ nocet. pagina 112
Cap. 10. Otioſitas Monachorum religioſam, & Regularem vitam euertit. pagina 128
Cap. 11. Litterarum exercitium Religionum perfectioni proficuum, reformationique vtiliſſimum eſſe. pag. 145
Cap. 12. Plures exempti, & priuilegiati in religionibus obſeruantiam regularem euertunt. pag. 163
Cap. 13. Religioſorum ambitio Religionem deſtruit, humilitas autem ędificat. pagina 176
Cap. 14. Sectæ, diuiſiones, partialitates, contentioneſque Religiones euertunt, regularique obſeruantiæ maximè obſunt. pag. 190

Sancti,

Cap. 15. Sancti, rectique Prælati Religiones in ſuo nitore conſeruant, improbi verò, regularem diſciplinam naufragari faciunt. pag. 202
Cap. 16. Nimia bonorum temporalium cupiditas Religioſos deformat. pagina 220
Cap. 17. Superfluitas bonorum temporalium, etiam in ipſis communitatibus, Religioſorum reformationi eſt contraria. pag. 251
Cap. 18. Iuniorum, & tyronum recta educatio Religiones reformat, educatio autem praua deſtruit. pag. 272

Fr. Theodorus Stratius Magiſter Generalis Carmelitarum Antiquæ Obſeruantiæ Regularis.

DIlecto Nobis in Chriſto Admodum Reuerendo Patri Magiſtro Ioanni Baptiſtæ de Lezana Prouinciali Saxoniæ, ac Socio noſtro, ſalutem in Domino, &c.

Cum opus à te olim editum, Reformatio regularium *nuncupatum, aliquot additionibus auctum, & locupletatum ab aliquibus idoneis noſtræ Religionis viris approbatum, & commendatum viderimus; Idcirco auctoritate noſtra, & harum ſerie facultatem concedimus, vt illud typis iterum mandare poſſis, ſeruatis alijs, quæ de iure ſeruanda ſunt. In quorum fidem, &c. Dat. &c. in Conuentu noſtro S. Mariæ Tranſpontinæ Almæ Vrbis, die* 16. *Octobris* 1640.

Fr. Theodorus Stratius Generalis Carmelitarum Antiquæ obſeruantiæ Regularis.

Loco ✠ Sigilli.

QVAM NECESSARIVM SIT Religioſos omnes reformatè viuere ex Patribus oſtenditur.

CAP. I.

1 MEDIA illa, rationeſque viuendi, quibus, monaſticus, regulariſque ſtatus, iuxta antiquorum Patrum normam, exemplarque, reformandus, inſtituenduſue ſit recenſurus; primùm illud inueſtigandum occurrit; quidnam ſcilicet, ipſi Patres, monachorum anteſignani, de aliquorum difformatione, defæcata vita, prauiſque moribus ſentiendum fore moneant. Vt, vel ſic Religioſi omnes ad cor reuerſi, verum tramitem diſciplinæ regularis, monaſticæque perfectionis, amplectamur; illis poſtpoſitis, quæ nos à tam ſancto itinere declinare faciunt. Ergo ex Patribus quidam, miſeram quorumdam Religioſorum cætuum cladem plorant: alii ipſorum vitia palam recenſent: alii cauſas difformatæ Religionis dinumerant: alii verò opprobriis, & pœnis tales dignos eſſe, grauiſſimè denunciant. Singulos ergo, iuxta ipſorum dignitatem, antiquitatemuè (quod moris nobis eſt) referemus.

2 Adſtat primus S.Ephrem Syrus, Eccleſiæ priſcorum Patrum iure meritoq; aſcriptus, qui ſui ęui monachorum deprauatam vitam ſic plorat. *Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontes lacbrymarum, vt deplorem indeſinenter, diu, noctuque magnam relaxationem inſtituti noſtri monaſtici, hac noſtra ætate proh dolor, nimis inualeſcentē.* Et infra perditorū Religioſorū mores depingens, lamentatur ſic. *Noſtra inſtitutio relictis vijs rectis, per præcipitia fertur, & aſperaſq; per vias incedit. Non eſt mitis, nō humilis, non quietus, nō diſciplinatus. Nō eſt (inquā) qui cōtumelijs, iniurijſq. affectus patiēter ferat: nō eſt, qui maledictis, atq; cōuitijs vices*

S.Ephrē in ſer.aſc. de vita relig.

Idem.

referre non velit. At cũcti contradictores ſunt; cũcti iracundi, ac furibundi: cuncti indigniabundi: cuncti ſegnes, ac deſides; cuncti veſtium ornamenta ſectantur: cuncti vani ſunt, & inanis gloriæ cupidi; cunctique ſui amantes, &c.

Alio quoq; loco improborum regularium vitia ſic recenſet. *Aſpicio præſentis diſciplinæ negligentiam, & ferre nequeo; at cum Propheta doleo, qui ait: Vidi præuaricantes, & tabeſcebam. Quæ enim nobis arma non intentauit inimicus, quibuſque fraudibus, ac dolis nos vincere, & occupare non eſt conatus?* Et poſt pauca hęc ſubiungit. *Specie quidem, & apparentia mundo renunciauimus, reuera autem, quæ mundi ſunt curamus. Habitu monachi ſumus; ſed moribus crudeles quidem, & inhumani: habitu humiles, & moribus peſtiferi, ac ſcelerati, habitu Religioſi, & moribus exitioſi: habitu gratioſi, & moribus odioſi: habitu exercitatores ſeduli; moribus ignaui athletæ: habitu ſobrij, moribus prædones: habitu pudici, animo autem adulteri: habitu modeſti, moribus, & pectore vagabundi: habitu mites, moribus arrogantes; habitu conſolatores, moribus contumelioſi: habitu conſiliarij, moribus obtrectatores: habitu ſimplices, moribus difficiles, & pernicioſi: habitu ab inuidia alieni, moribus inuidi, & homicidæ: habitu defenſores, & ſuſceptores; moribus autem proditores.* Hæc & plura piiſſimus Ephrem ſui ſæculi nonnullorum monachorum vitia deplorans.

Idem adu. eos, qui vitioſè viunnt, & honores, &c

3 Diuus quoque Hieronymus Eccleſiæ lumen, quorundam monachorum ſui temporis inordinatam vitam ſic recenſet in epiſtola quadam. *Vidi quoſdam, qui poſtquam renunciauere ſæculo, veſtimentis dumtaxat, & vocis profeſſione, non rebus; nihil de priſtina conuerſatione mutarunt. Res familiaris magis aucta, quam diminuta. Eadem miniſteria ſeruulorum; idem apparatus, &c.* Hæc, & alia ſanctiſſimus Doctor monachorum, Religioſorumque vitia retundens refert.

D. Hier. ep. 4

4 Ad hæc in Ioannis Caſſiani antiquiſſimi monachi collationibus de male abrenunciantibus ſæculo monachis ſic habetur. *Denique, quod pudet dicere, ita pleroſque abrenunciaſſe conſpicimus, vt nihil amplius immutare de anterioribus vitijs, ac moribus comprobentur, niſi ordinem tantummodo, atque habitum ſæcularem. Nam, & acquirere pecunias geſtiunt, quas nec ante poſſederunt; vel certe, quas*

Caſs. collat. 4. cap. 20.

habuerant retinere non deſinunt; aut quod eſt lugubrius, etiam amplificare deſiderant. Satis in hoc dolere ſe oſtendit Caſſianus, effrænatam vitam quorundam Religioſorum ſui ſæculi.

Clarus circa id æuum fuit B. Nilus Chriſoſtomi diſcipulus, cuius ſenſum, & verba ex *Aſcetico in principio* Ricardus Hallus nobilis Theologus *in Lib. de propriet. monachorum in epiſt. dedicator.* veluti per paraphaſim ſic tradidit ad noſtrum intentum. *Sed tamen neque noſtris hoc ſolum monachis proprium eſt, quin tempore B. Nili ſimilis per omnia morum corruptela extiterit, & olim cum adhuc Religio monaſtica vigeret, Sanctiſſimis quibusdam viris, longe antequam eueniret, tale quid futurum eſſe præſignificatum ſit. Beatus igitur Nilus cum primorum monachorum virtutes deſcripſiſſet, qui diuitijs paupertatem, vt ſine animi diſtractione viuerent, præponebant, vt impetum frangerent cupiditatum, delicatis epulis tenuem, frugalemque victum præferentes, quolibet cibo corporis neceſſitati ſatisfaciebant, mollibus indumentis, vſuique non neceſſarijs reiectis, vt qui voluptatem humanam negligerent, ſimplici ac minimè operoſa veſte, qua frigus à corpore arcerent, induebantur. Mundum ignorabant, cum ab humanis eſſent perturbationibus remoti, apud eos non erat, qui magis alio, vel egeret, vel abundaret, qui iudicaret, aut iudicaretur: habebat enim quiſque iudicem incorruptum, propriam conſcientiam. Non erant apud illos alij diuites, alij pauperes, non liqueſiebat alius fame, cum alius cruditate laboraret. Egentium enim inopiam, eorum qui abundabant benignitas explebat. Par inter illos ius, & æquabilitas, reiecta propter ditiorum cum tenuioribus communionem inæqualitas, imò verò tunc etiam erat inæqualitas, ex eo quod vt nunc propter inſaniam alij alijs ſtudeant anteferri, ita tunc humilitate alij alios vincere, & abiectiores eſſe contendebant, aberat odium, aberat inuidia, exulabat inanis gloria, exulabat arrogantia, omnes ſeditionis cauſæ erant ſublatæ. Ad eiuſmodi enim cupiditates erant velut mortui, atque omni ſenſu carentes; adeo vt ne in ſomnis quidem eas viderent. Cum enim ab initio memoriam eorum abieciſſent, ex quotidiana exercitatione, propoſitique conſtantia talem animi habitum ſibi comparauerãt. Lucernæ erant profecto in tenebris fulgentes, & ſtellæ mini-*

Ricardus Hallus.

B. Nilus

mè errantes, quæ vitæ ſuæ ſplendore noctem illuſtrabant, ac veluti portus quidam tuti, qui profugium facile omnibus à cupiditatum tempeſtatibus oſtendebant. Hæc inquam, cùm de laudibus priſcorum Monachorum dixiſſet, de ſui ſæculi hominibus addit ad extremum: Verum accurata illa & cæleſtis viuendi ratio non aliter quam imago, quæ deſcribentium negligentia paulatim in dies effecta deterior, ad ſummam diſſimilitudinem peruenit, & omnino defecit ab exemplari. Etenim qui mundo erant crucifixi, quiquè huic vitæ renuntiauerant, atque homines eſſe deſierant, & deuictis cupiditatibus, ad cæleſtium illarum mentium naturam aſpirare contendebant, rurſum ad terrena negotia reuerſi, turpibus occupationibus rectè viuentium diligentiam inquinarunt. Et qui virtute celebres eſſe poterant, propria ſegnitie infames euaſerunt Et qui aratri ſtiuæ manum admouerant, habitum grauem ſeruantes, propterea, quod retro conuerſi ſunt, & ſtudiosè complexi, quæ obliuiſci debuerant, apti regno Dei non extiterunt. Neque enim amplius apud nos frugalitas, ac vitæ ſimplicitas colitur, neque ſilentium, & quies, quæ vtilis eſt vt ab antiquis inquinamentis abſtrahamur, ſed negotiorum multitudo, quæ ſollicitudinem à rectè viuendi propoſito alienam adfert, in pretio eſt, & honore, rerumque terrenarũ cupiditati ſalutaria ceſſerunt inſtituta. *Hoc cum multis verbis, & quibus fieret modis explicuiſſet.* Quamuis, *ait*, id verbis non confiteamur, res tamen ipſa nos coarguit, quod hominum ſæcularium vitiis delectemur, quandoquidem eadem ſequimur inſtituta, ac magis etiam fortaſſis in corporis occupationibus immerſi ſimus, vt fere iam pietatem quæſtum exiſtimemus, & nullam aliam ob cauſam priſcum illud, liberum, & beatum vitæ genus excolamus, niſi vt ex ficta Religione laborioſa miniſteria fugiamus, & genio indulgendi licentiam nacti, ſine interpellatione arbitratu noſtro nos oblectemus, magna cum impudentia ſimplicioribus, & ſuperbioribus nonnunquam inſultantes, quaſi virtutis ſtudium non humilitatis, & modeſtiæ; ſed tyrannidis materiam ſubminiſtret. Inde factum eſt, vt ab iis a quibus nos coli oportebat, tanquam importuna turba deſpiciamur, & vicinis atque obuiis hominibus in foro mixti, ludibrio ſimus, vt qui nulla re cæteris, vt ęquum erat, pręſtemus, nec eximia viuendi ratione; ſed tantum habitu differamus, &

ramus, &

ramus,& tamen eam gloriam furioſè appetamus, quę debetur virtuti; cum labores quibus virtus excolitur, negligamus, & veritatis perſonam dumtaxat tanquam in ſcena geramus. Et hodie non deſunt, qui grauem hunc habitum ſumant, cum animæ maculas nondum abluerint, nec veterum peccatorum notas mentibus ſuis impreſſas exemerint; ſed eas adhuc impudicis cogitationibus foueant, cumque nondum mores ad id quod profeſſi ſunt accomodauerint, & diuinæ philoſophiæ ſcopum ignorent, phariſaicum tamen ſupercilium tollunt, ſibique placent tanquam ſolo habitu virtus acquiratur, circumferunt inſtrumenta, quorum artem non didicerunt, & quam ne ſummis quidem labris guſtarunt ſcientiam habituque profitentur. Ex quo fit, vt qui portus, & templa Dei, & oues eſſe debuerant, ſcopuli, & ſepulchra dealbata, & ad eorum quos deceperunt perniciem lupi deprehendantur. *Hactenus Beatus Nilus luculentiſſimus ille quidem, vt omnia, Qui non tam ſuorum temporum corruptiſſimum ſtatum, quam noſtrorum graphicè deſcripſiſſe videtur.* Hactenus etiam & Ricardus Nilo ſuo omnimodè ſubſcribens. Quæ eò retuli, vt luce clarius innoteſcat in area Chriſti (Religionem dico) fuiſſe ſemper granum, & paleam, frumentum, & ariſtam, triticum, & zizaniam, bonos inquam, & magna laude dignos, prauos quoque, & reprehenſibiles quoſdam.

5 Idem proſequitur intentum Beatus Iſidorus: aliquorum etenim monachorum lamentatur ſic crimina. *Multos monachos cenodoxiæ morbus commaculat, multos abſtinentia inflat, extollit ſcientia. Faciunt enim bona; ſed propter famam: non propter vitam æternum, ſcilicet, vt, aut affectent gloriam laudis, aut perueniant ad faſtigium deſiderati honoris. In his ſæpius diſcordia oboritur, inuidiaque liuor de fraternis profectibus gignitur, amor temporalium rerum graſſatur, ſequentes terrenas concupiſcentias tanto inaniter, quanto ſæpius, vt ante humanos oculos impudenter. Tales itaque nequaquam monachi vocitandi ſunt; quia Deo ſola profeſſione, non actione coniunguntur.* Miſeram improborum Regularium vitam limato penicillo depingit. Iſid. lib. 2. de offic. c. 6.

6 Nec minus acriter dulciſluus Pater S. Bernardus monachorum vitia ſæpius carpit, arguit, & reprehendit. In ſermone

D. Bern. ſer. 15. in cœna Domini. mone enim quodam ſic habet. *Sunt quidam in monaſterio morbo phrenetico laborantes, ad iram prompti, ad odium feſtini. Qui pruriginem cordis per ſcalpedinem linguæ trahunt ad ſcabiem cutis, mente corrupti, vagi, & inſtabiles, circumoculiones* (forſan circumcelliones) *ſuſurrones, guloſi, murmuroſi, inuidi, tumidi, & elati, Deo de bonis collatis ingrati, Adæ præuaricantis pellicia veſtiti, illius veſtimento ſalutis nudati, qui ſecundum Deum creatus eſt in iuſtitia, & ſanctitate veritatis. Iſti pelliculam veterem retinent, & frontepolita aſtutam rabido portant ſub pectore vulpem.* Et inferius. *Adhuc te alloquor ò monache, ò homo velox es ad menſam, tardus ad eccleſiam, potens ad potandum, ſed æger ad cantandum; peruigil ad fabulas, ſomnolentus ad vigilias, procax ad loquendum, ſed mutus ad pſallendum, promptus ad iram, & detractionem, tardus ad orationem: inuidiæ amator, Chriſti perſecutor, feſtucam reſpiciens, trabem non conſiderans, cæteros reprehendis, te ipſum non corripis; malitiæ inuentor, diſciplinæ deſtructor, amicus vitiorum, inimicus virtutum.* In Apologia quoque ad Gu-

Idem in Apol. ad Gulielm. lielmum Abbatem monachorum ſtragem ſic plorat. *Quis in principio cum Ordo cœpit monaſticus ad tātam crederet monachos inertiam deuenire? O quantum diſtamus ab his, qui in diebus Antonij extiterunt monachi?* Et infra. *Sic Macharius vixit? ſic Baſilius docuit? ſic Antonius inſtituit? ſic Patres in Aegypto conuerſati ſunt.* In Epiſtola etiam qua-

Epiſt. 42. dam ſic habet. *Quo iſta, ò monachi, vbi timor mentis? Vbi rubor frontis? Quis vnquam probatorum monachorum, tale quid, aut verbo docuit, aut reliquit exemplo?* Et infra. *Labor, & latebra, & voluntaria paupertas hæc ſunt monachorum inſignia; hæc vitam ſolent honeſtare monaſticam. Veſtri autem oculi omne ſublime vident; veſtri pedes omne forum circumeunt, veſtræ linguæ in omnibus audiuntur conſilijs, veſtræ manus omne alienum diripiunt patrimonium.* Multa hic, & alibi S. Bernardus plena lamentis de ſui temporis religioſis protulit.

Hugo Victor. 7 Ad hæc celebris author Hugo Victorinus, quondam ſic dixit. *Sunt quidam religioſi mente vagi, oculis attoniti, moribus diſſoluti, plana parietum inſpicientes; aliud cantant, aliud cogitant. Corpore ſunt in Choro, mente in foro. Nunc intus, nunc foris diſcurrunt. Pſalmodicè verba proferunt,*

runt, ſed ſenſum non aduertunt. Explicans quoque illud Threnorum quarto. *Ecce quomodo obſcuratum eſt aurum, mutatus eſt color optimus, diſperſi ſunt lapides ſanctuarij in capite omnium platearum*, prauorum Sacerdotum, regulariumque moribus ſic accommodat. *Qui ſunt iſti lapides ſanctuarij diſperſi in capite omnium platearum, niſi Sacerdotes Chriſti, & miniſtri ſacri?* Et poſtea. *Idem diſperſi plorātur, quaſi lapides ſanctuarij in capite omnium platearum, quia dum per vitam, & orationem intus eſſe in contemplatione Dei ſemper debuerant, per vitam reprobam foris paſſim vacant*. Et poſt hæc improborum monachorum mores ſic luget. *Ecce iam penè nulla eſt ſæcularis vita actio, quam Sacerdotes Chriſti non adminiſtrent, nulla mundi negotia in quibus miniſtri altaris ſe non occupent, nulla rerum improbitas, quã monachicus Ordo ſe non implicet, penè nulla illecebroſa vitæ blandities, quã ſe caſtitas Sanctimonialium non maculet. Sanctuarij ergo lapides diſperſi ſunt in plateis cum religioſi quique lata mundi itinera ſectantur*. Satis hiſce declarat Hugo: multorum monachorum, regulariumq; vitia lamentationem lachrymoſam expoſtulare.

Thren. 4.

Hugo. 2. de clauſtro. c. vltimo.

8 Accedit celebris ille Abbas Ioachim, qui à pluribus ſpiritu prophetico clar uiſſe creditur. Ipſo ergo ſpiritu, aut experientia ductus multa protulit in commentariis ſuper Apocalypſim, quibus ſui temporis, & futuri ſtatum monachorum plorat. Legatur circa illud cap. 3. *Scio opera tua, quia nomen habes, quod viuas, & mortuus es*. Quæ verba improbis monachis accommodat; ſicut, & illa eiuſdem capitis: *Si ergo non vigilaueris veniam ad te tanquam fur, & neſcies qua hora*. Maximè verò circa illa capit. 6. *Et ſtellæ Cæli ceciderunt ſuper terram*, ſic habet de monachis deprauatis. *Huiuſmodi monachorum caliginem deplorabat Hieremias Propheta, quando in perſona Ieruſalem lamentabatur dicēs. Candidiores erant Nazarei niue, nitidiores lacte rubicundiores ebore antiquo, zaphiro pulchriores: denigrata eſt cutis eorum. Quaſi enim niue candidior, nitidior lacte nazareus eſt, cum is, qui ad vitam contemplatiuam obſeruandam accedit in eadem claritate mentis, & ſerenitate conſiſtit. Sed veluti extinctus carbo, nigra efficitur cutis eius, cum pro eo quod a mundanis curis abſtinere cogitur, contriſtatus incedit, & cōceptā in ſecreto malitiam in aperto demonſtrat.*

Abb. Ioachim in apoc. 3.

Et infra. *Vnde, & per eundem prophetam dicitur. Quomodò obſcuratum eſt aurum, mutatus eſt color optimus, diſperſi ſunt lapides ſanctuarij in capite omnium platearum. Obſcuratur aurum, cum ſplendor vitæ contemplatiuæ in Ordine monaſtico inaneſcit. Mutatur, & color optimus, cum hi qui poſiti ſunt ad ſpeculanda cœleſtia, inhiare incipiunt lucra terrena. Diſperguntur lapides ſanctuarij in capite omnium platearum, cum hi, qui pro ſe, & pro alijs tenere debuerant arctam ſemitam, qua itur ad vitam diſperguntur per latas vias, quibus itur ad perditionem.* Alia multa in dicto libro reperio, quibus etſi nouum quendam Ordinem monaſticum futuris temporibus venturum commendet, monachiſmi tamen præſentis lapſum deplorat.

9 Optimè quoque ad idem intentum ſeraphicus Bonauentura de prauis Religioſis, deprauatiſque religionibus ſic loquitur. *Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis imbrem lacbrymarum, vt die, ac nocte plorare valeam Perfectorum ſtatum quaſi ad nihilum iam redactum. Nam terra culta diuinis conſilijs, & Chriſti exemplis, ſpinas, & tribulos germinat pro frumento.* Breui compendio rem totam peregit ſeraphicus Bonauentura.

D. Bonau. in ſtimu. lo am. c. 11.

10 Sanctus etiam Antonius Paduanus Minoritarum decus, non minus grauiter plurium regularium vitia carpit in ſermone de Sexageſima. Explicans ergo illud Hieremiæ 18. *Nunquam deficiet nix de petra agri*, ſic loquitur ad intentũ: *Ager eſt Eccleſia; petra agri religio ſupra petram fidei fundata; nix eſt munditia mentis, & corporis, quæ nunquam debet deficere de religione. Sed heu quantæ ſciſſuræ, quanta ſchiſmata: quantæ diuiſiones, & diſſenſiones ſunt in petra, ideſt, religione, ſuper quam ſi ceciderit diuini verbi ſemen, non fructificat, quia non habet humorẽ gratiæ Spiritus ſãcti. Verè vbi ſciſſura, ibi lis in Capitulo, diſſolutio in Choro, murmuratio in Clauſtro, gula in Refectorio, carnis petulantia in Dormitorio* Et infra de diſformatis religioſis ſic loquitur. *Sancti videri volunt, ſed eſſe nolunt. Proh dolor, religio, quæ deberet ſeruare ſpecies virtutum, aromata morum, deſtruitur, & efficitur forenſis apothecaria. Vnde vel deplorans ait: Demolita ſunt horrea, ideſt clauſtra canonicorum, diſſipata ſunt apothecæ, ideſt abbatiæ monachorum.* Et inferius. *Ecce habes, quod ex confuſione tritici,*

Hiere. 18.

S. Anton. Paduan. in ſer. Sexag.

Idem.

ideſt

ideſt defectu charitatis destruitur apotheca totius religionis: Idem.
Hæc cum aliis S. Antonius in dicta concione monachorum vita carpens, & plorans.

11 Eadem quoque regularium vitia lamentatur Dacrianus Abbas in ſuo ſpeculo monachorum ſic loquens. *Væ, & iterum væ peruerſis, tepidis, negligentibuſque monachis, qui ſtatus ſui reuerentia contempta, votiſque violatis, in corporis, vanitatis, & paſſionum ſterquilinio iacere non erubeſcunt, neque formidant.* Alia inſuper ad hoc intentum ex hoc pio authore capite ſexto huius opuſculi adducemus.

Dacrian. in ſpec. t. 5. biblio. thec.

12 Iungam his Patribus S. Laurentium Iuſtinianum, qui in opere de compunctione, & planctu, ſacerdotum, & religioſorum caſum ſic plangit. *Heu quam rarus in præſenti generatione reperitur, qui cupiat eſſe perfectus. Sequuntur vt in plurimum voluntates proprias. Quæ à ſanctis dicta, vel geſta ſunt, impoſſibilia arbitrantur, perficere non curãt, ſe emendare diſſimulant, conſuetudine ducuntur, linguam minime cohibent, continere ventrem expaueſcunt, omne eis licere putant, quod ipſis libet, vix compunguntur, ab oratione veluti à flagello fugiunt.* Et inferius ſic inquit. *Multiplicatus eſt talium numerus; ſed non eſt magnificata lætitia, imo in luctum conuerſum eſt gaudium. Quomodo temporibus iſtis religiones declinauerunt, quæ per tranſacta florebant curricula, optimè ſentiri poteſt.* In libro quoque de obedientia, eorumdem religioſorum lamentabilem a priſcorum vita receſſum ſic recenſet. *Sunt multa cænobia (& vtinam non numeroſior pars,) quæ non Sanctorum habitacula, ſed latronum ſunt dicendæ ſpeluncæ, ſpectacula dæmonum, & officinæ vitiorum. Vbi enim quiſque priuata quærit commoda, pecunias cumulare non deſinit, nec curat vtrum quis fratrum ſuorum patiatur famem, frigore crucietur, infirmitate langueſcat. Ibi proculdubio religionis destructus eſt cultus. Vbi inquam viget impietas, & negligitur fraterna dilectio, vbi impellente cupiditate fiunt ſacra vænalia, rapinæ clam exercentur, diſſeminantur rixæ, iurgia frequentantur, concipiuntur æmulationes, detractiones, obloquutiones, & mendacia proferuntur; ibi prorſus deeſt timor Dei, zelus animarum, charitatis bonum, proficiendi deſiderium, contemptus ſui, orationis guſtus, religionis de-*

D. Laur. Iuſtin. de Fletu, & planctu.

Inferius.

Idem in lib. de obed c. 19.

lectatio, dulcedo virtutum, conſcientiæ pax, æternorum ſpes, & futuri iudicij metus. Hæc inter alia S. Laurentius Iuſtinianus ſui temporis deprauatam monaſticen plorans, qui ſolus pro cauſa quam tuemur patronus ſufficeret.

S.Brig. li. 4. reuel. c. 33.

13 Beata quoque Brigitta, fœmina ſanctiſſima, cœleſti lumine diuinarum reuelationum illuſtris, difformationem religionum ſæpius plorat. Ex libro 4. reuelationum pauca hæc intentui noſtro congruentia excepi. *Iam triſtitia eſt, religioſorum regulas cernere mutatas indeteſtabiles abuſiones, & minimè teneri, ſicut Auguſtinus, Dominicus, & Frāciſcus ex inſpiratione Spiritus ſancti dictauerunt.*

14 Adeſt præterea notabilis quædam è cælo facta reuelatio grauiſſimo authori Dionyſio Carthuſiano, ſanctitate celeberrimo, ſapientiæque decore fulgentiſſimo. In Dominica ergo tertia poſt Paſcha, (prout in eius vita habetur) raptus in cœlum, more ſibi ſolito; cum pro Eccleſiæ fœlici exaltatione, hoſtiumque oppreſſione, affectuoſiſſimè deprecatus eſſet Deum, repente ex perſona Eccleſiæ, auribus eius interioribus hæc vox inſonuit, dicens. *Audi fili mi, voces, & gemitus matris tuæ; perpende ſingultus, & lamentationes doloroſiſſimæ, fideliſſimæ, & affectuoſiſſimæ matris. Pungunt, & penetrant me intolerabiles, amariſſimique dolores, ipſis quoque inferni doloribus, quodammodo grauiores. Qualiter putas me excruciari, affligi, imo doloribus abſorberi, dum recolo qualis fuerim olim, quam glorioſè, potens, & inclyta, omnibus diuinorum chariſmatum affluentijs decorata, toto orbe terrarum longè, ac latè diffuſa, ſanctis prælatis vndique fulgens, ſtrenuiſſimis, ac virtuoſiſſimis principibus gaudens, & per eos de aduerſarijs meis præclarè triumphans, innumerabilibus turmis deuotiſſimorum religioſorum vtriuſque ſexus corruſcans, collegijs quoque innumeris, & conſtitutis perſonis in ſacris ordinibus, in timore Dei, & obſeruantia regulari conuerſantibus perornata? Inſuper in quatuor mendicantium ordinibus gloriabar, in quibus abundaui perſonis litteratis, ac feruidis, regulariter, exemplariterque viuentibus, per quos ſaluberrimè fructificaui ad conuerſionem, profectum, ac beatitudinem plurimorum. Sed heu, heu, heu, tam omnia ſunt euerſa, deformata, & lapſa. Obſcuratum eſt aurum, mutatus eſt color optimus. Et ego ipſa olim tam gratioſa, & pulchra,*

Vita Dionyſ. Carthuſ. ad finem 4. lib. ſentent.

tam potens, ac ſplendida, deformis effecta ſum, exangnis, & hiſpida, egena, infirma, & conculcata, atque ad angulum occidentis redacta, & coarctata. Hæc ſunt verba Eccleſiæ Sancto viro Dionyſio per diuinam reuelationẽ patefacta. Ex ipſis vero liquidò innoteſcit quantum malum, quamque plorandum ſit religioſas perſonas deformatè viuere.

15 Hanc forſan ob cauſam idem pius author Dionyſius non ſemel, ſed ſæpius monachorum vitam reprehendit. Ser. 5. de Paſcha ſic loquitur poſt alia. *Heu quid dicam, quia poſt confeſſionem, poſt celebrationem, mox ad priſtinas leuitates, loquacitates, riſus, negligentias, incuſtodiam cordis, ſenſuumque redimus? Vbi eſt timor Dei, vbi vera contritionis indicia, vbi digniſſimi ſacramenti fructus, gratia, & effectus? Sic imus de die in diem, & forte macilentiores, & aridiores, &c.* Item ſerm. 5. de octaua Paſchæ. *Proh dolor, multi ſunt religioſi, ſolo corpore de mundanorum hominum habitatione, conſortioque regreſſi; quorum conuerſatio non eſt in cœlis, ſed mentis diſtractione diſcurrunt per vaſta terrarum, & vanis affectionibus detinentur in terris. Corporaliter ſedent in cœnobio, & mentis occupatione verſantur in mundo. Imo per cogitationes inutiles, per varias paſſiones, per terrenas cupiditates, curioſitates, euagationes, mundum in ſe tenent incluſum. Hi ſunt, qui ſæcularibus delectantur rumoribus, mundanorum hominum confabulationibus, qui non amant neſciri, imo per ſcripta, per munuſcula, per ſalutationes, per varios modos extraneorum ſibi mercantur notitias, reputationes, fauores, ac munera, &c.* Ad hæc in ſerm 5. de Dominica 1. poſt Trinitatem tam acriter reprehendit aliquorum monachorum vitia, vt ea referre piis religioſis contumelioſũ appareat; ac proinde libens omitto.

Idẽ ſer. 5. de paſc.

16 Audiatur inſuper B. Thomas de Villanoua noſtri ſæculi, Hiſpaniæque decus, Auguſtinianæque familiæ ornamentum ſingulare. Hic ergo Sanctiſſimus Pater æui deformatam religionem ſic plorat. *Vbi nunc in religionibus illa puritas? illa innocentia? illa ſanctitas? vbi ille deuotionis feruor? ille pœnitentiæ rigor? vbi ſolitudo illa? abſtinentia illa? modeſtia illa? vbi veſtis neglectus? mundi contemptus? Iuſtitiæ zelus? Væ nobis, quia ſolum nomen vacuum religionis, tonſuram, & habitum geſtamus, delicioſi, delicati, ſu-*

B. Thom. de Villa noua in ſerm. de D. Ioanne Baptiſta.

perbi, voluptuoſi, inquieti, vagi, tepidi, ſine ſpiritus, ſine deuotione, negotiatores, detractores, deambulatores: facti ſumus ſicut populus, non tamen ſicut populus iudicandi. Hæc ſanctiſſimus pater nouiſſimorum monachorum vitia referens; ſimulque, quam deplorandus ſit ipſorum ſtatus ſatis innuens.

Tho. Campen. 3 p. ſerm. ad nouit. ſer. 1.

17 Deuotus quoque, pius, & grauis auctor Thomas Campenſis improbos religioſos infamibus proſequitur encomijs, eorumque miſerrimum ſtatum ſic luget. *Væ vagis, & diſſolutis monachis, ſolo nomine, & habitu religioſis, qui crucem ſuam cum murmure portant, & inuitè obediunt, cellam malè cuſtodiunt, ſilentium leuiter frangunt, labores fugiunt, otia diligunt, orationes breuiant, fabulas prolongant, ad exteriora proni, ad interiora pigri, ad cogitandum bona torpidi, ad penſandum mala procliues, ad edendum, & bibendum alacres, ad ieiunandum triſtes, ad increpandum faciles, ad ſuſtinendum debiles, ad honores cupidi, ad humilia verecundi, à rigore diſciplinæ auerſi, & ad laxiora ſemper inclinati.* Dixerat autem ſuperius de illis. *O quam longè ſunt iſti à ſummo bono, a dulcedine Dei, a melodijs Angelorum, a ſemitis iuſtorum, a ſanctitate religioſorum, & a ſpirituali gaudio deuotorum.* Recenſet rectè deuotus hic Pater improborum monachorum quotidiana vitia, ſimulque eorum caſum piè lamentatur.

Trithem. hom 1. ad monachos

18 Grauis quoque author Benedictinus Abbas Ioannes Trithemius in ſermonibus, & homilijs ad monachos, ſæpius illorum vitia carpit, mores reprehendit, & miſerum eorum ſtatum luget. Ex homilia autem quadam pauca hæc excepi, quibus ſuam circa præſentem cauſam mentem exponit. *Video quoſdam, e vobis ſacras abhorrere lectiones, vanitatibus deditos, & nihil minus curare, quam ſpiritualis militiæ perfectionem, quorum Deus venter eſt, & gloria in confuſione. Exiſtimatis ne viliſſimi nebulones, qui nihil ſpirituale ſapitis, quod Chriſtus iterum venturus ſit, vt ea vobis loquatur, quæ prædicatoribus ſuis dicenda commiſit?* Quaſi ex vngue leonem ex paucis his verbis, quam acriter de deprauatis regularibus ſentiat, abundè ſatis expreſſit Trithemius.

Petr. Bló. in opuſc. Dion. Car. de init. no.

19 Ad hæc religioſus pater Petrus Blomeuena grauiſſimi Carthuſianorum inſtituti alumnus, deprauatorum monachorum

nachorum ſic recenſet vitia, vt ex opuſculis D. Dionyſij Cartuſiani habetur. *Videmus plerumque quotquot in religionum inſtitutis, aut non proficiunt, aut minime perſeuerant, malo fine concludi, ſuperbia agitari, viam humilitatis, veritatiſque aſpernari, monita pietatis deſpicere, indigne ferre pro exceſſibus emendationem, ſemper ad omnem auræ flatum mobiles, ſemper turgidos, ſemper magiſtris inobedientes, ſemper rebelles lumini ſempiterno. Vnde fit, vt continuè ſe ipſis efficiantur deteriores, terreni, frigidi aridi, vani, inſipidi, tenebroſi, capitoſi, animales, pueriles, magni, & glorioſi in oculis proprijs; & færi in oculis Dei. In quos Diabolus poteſtatem accipiens, varijs eos tentationibus agitare non ceſſat.* Religioſos deprauatæ vitæ, ſatis veraciter depingit hic author, eorumque miſerabilem ruinam omnibus lamentandam proponit

20 Adhæret his Patribus, grauiſſimiſque authoribus Ioannes Lanſpergius Carthuſianus monachus, qui in ſermone quodam de ſolemnitate omnium Sanctorum, & in ſer- Io. Lanſperg.
mone tertio, & feſto S. Hugonis, in plurium religioſorum tepo rem multis inuehitur: maximè in ſermone quodam habito ad Patrum congregationem, miſeram aliquorum regularium ſortem referens, talia dicit, qualia, vix credi queant, aut apud aliquem Catholicum authorem reperiri poſſint. Eius verba fideliter referam, eo ſolum animo, vt noſcatur, quantum pius iſte religioſus, labefactatum monachorum ſtatum (quando talis fuerit) deplorandum cenſeat. *Perijt* (inquit) *religio, perijt regularis honor, parumque abeit hodie apud nonnullos, vt monachum non recenſeant inter Chriſtianos. Non minor eſt hodie monaſtici nominis ignominia, & perſecutio, quam fuit olim gloria. Contemnuntur, illuduntur, ſpoliantur, & quaſi ſacrificium in hoc fiat Deo, modis omnibus perſecutio illis infertur.* Gauderem ſanè iſta ſolum de monachis temporis huius authoris vera eſſe, ſed de noſtri quoque temporis regularibus non tam propter eorum difformatam vitam, quam propter plurium ſæcularium impiam nequitiam, verificari, proh dolor, experientia clamat. Subiungit Lanſpergius. *Verum tanta hæc calamitas, Patres colendiſſimi, vnde in nos, vnde tanta venit deſpectio? Non aliunde profectò, vt reor, quam a Deo. Quam multi enim a primo noſtro feruore excidimus. Quam*

multi

multi a prima charitate lapſi ſumus. Certum eſt quam vbique deflorverit, labefactataque ſit religio: apud nonnullos extincta penitus. Poſt alia quoque notatu digna hæc addit.

Idem. *Non abſque gemitu loquendum eſt, ac veſtra, ac bonorum omnium pace. Tanta erat apud religioſus, & hodie apud pleroſque tanta eſt tepiditas, tanta diſſolutio, tanta diſcordia, tanta, vt ita dicam, partialitas, tanta denique in eis vigebat paſſionum malarum, ac vitiorum immortificatio, & proprius amor, vt bonorum etiam quorumuis nomen offuſcarit. Deinde ſi eorum vitam omnem ſpectaueris, præter externa quædam in veſtibus religionis ſigna, nihil offendi, nihil poterat audiri, quo mundanis hominibus præſtarent. Quid igitur mirum, ſi Dominus pariter nos omnes det in ſibilum, in ſtuporem, in opprobrium, & (quod non ſemel minatus eſt) in direptionem cunctis gentibus? Quid inquam mirum, ſi prophanis hominibus, & honore, & nomine, nos inferiores habeat? Quandoquidem mundanis hominibus Deo deuotis, quotus eſt monachorum, qui deuotione, pietate, ac moribus præſtet?*

Idem. 21 Nec his contentus, quaſi non ſufficerent, alia ſubiungit. *Iterum ne cogor meum vobis luctum offerre? Quotus quæſo eſt in qualibet domo, de quo verè hodie prædicari poſſit, quod ſit vir ſimplex, rectus, ac timens Deum, ac recedens a malo. Quotus eſt hodie in pleriſque locis, qui non pro cibo potuue cum Iſraelitis contra Moiſem, ideſt prælatum obmurmuret, qui non ſuo detrahat, vel inuideat prælato, qui denique malum aduerſus proximum ſuum non cogitet. Qui ſuo obedientiam, ac amorem ſinceriter Priori impendat, aut qui non machinetur aliquid mali in corde ſuo? Taceo, quod poſt concupiſcentias noſtras multi imus: & vbi nobis leuiſſimum foret deſideria noſtra frangere, ibi fatigamur, immortificationem noſtram vbique in collo circumferentes, hoc vno turpi verbo plerique excuſantes. Non eſt (inquiunt) hoc mortale peccatum. O ſi Dei, vel cuiuis ineſſet timor; ſi diuinæ præſentiæ æſtimatio, nulla occurreret ei diſputatio, mortale ne, an veniale eſſet peccatum; quandoquidem vnum perinde, ac alterum vitaremus: quippe cum nullum ſit peccatum, quod non execretur Dei timor.* Adhuc inferius.

Idem. *Plangite nunc patres ſuper filios veſtros, in quibus ſanctus Dei timor, aut receſſit, aut friget, Plangite, quod pro bona parte, etiam*

inter noſtrates, contentio, ſuſurria, inuidiæ, æmulationes, animoſitates, interdum reperiuntur atque iurgia. Nonnullos habetis carnales, animales plures, ſpirituales (vt vereor) non habetis multos. Plures habetis, qui de otio, de ſomno, de cibo, potu ve, de veſtitu, de domus negotijs, de fratrum defectibus, atque de ſuis inter ſe adinuentionibus (vt cætera prætercam) ſciunt, loquuntur, aut cogitant. De his (formido) bona pars eſt Ordinis. Sunt alij, qui ſolutis vtcumque horis, & Ordinis debitis, deinceps externis ſuis vacant, nihil prorſus de internis, parum de meditatione, aut contemplatione, parum de oratione mentali, aut exercitijs ſpiritus ſcientes. Hæc & alia grauis author Carthuſianus, quibus miſerandum ſtatum deprauatorum regularium ſui æui lamentatur.

22 Nec omitti iure poſſunt, quæ Ioannes Nider Ordinis Prędicatorum in ſuo de reformatione religioſorum opuſculo exarata reliquit. Ea verò declarant ſatis quantum malũ ſit deformata religio, quotque crimina à deformatis religioſis committantur. Sic ergo loquitur. *Sed heu, religionis forma decentiſſima penè iam in multis perdita eſt religionibus. Quomodo obſcuratum eſt aurum, mutatus eſt color optimus, diſperſi ſunt lapides ſanctuarij in capite omnium platearum. Filij Syon incliti, & amicti auro primo; quomodo reputati ſunt in vaſa teſtea? Et quamuis plus ſilere liberet, & flere, quam aliquid dicere: tamen cum Iſaia cap. 1. zelo Domus Dei cogor clamare. Omne caput languidum, & omne cor mœrens, a planta pedis, vſque ad verticem capitis non eſt in eo ſanitas. Derelicta eſt filia Syon, ſicut vmbraculum in vinea, & ſicut tugurium in cucumerario, ſicut ciuitas, quæ vaſtatur. Vides enim, ſi deformatum intras monaſterium, in quibuſdam ſicut in Cayn fraternam inuidiam; in alijs Lamech incontinentiam; in alijs filiorum Cayn auaritiam; in alijs cum Cham paternam irridere inſufficientiam. Quoſdam cum Nemroth primatum appetere; alios corrixari cum paſtoribus Loth, alios Iſmaeli ſimiles Iſaac domeſticũ contemnere, alios cum Eſau guloſo, Iacob irridere propter paternam obedientiam. Et quod deterius eſt, quoſdam qui Ioſeph imitari ſtudent innocentiam, accuſari per inuidos apud patrem crimine peſſimo. At ſi exterioris hominis in monacho, vis deformitatem aſpicere, reperies inter cœnobij ſuppoſita,*

Io. Nider opuſc. de reformatione.

poſita, in capitis vertice tonſuram indebitam, in viſu petulantiam, in lingua effrenem, in ore guloſum, in manu inſtabilem, ſecularem veſtitu, mimum riſu, ac inceſſu, velut militem, & vt verbis, vtar Hugonis venerabilis: In deformato monaſterio omnia reperies, per quæ religionis forma corrumpitur. Quia ibi prælatus negligens, diſcipulus inobediens, iuuenis otioſus, ſenex obſtinatus, monachus curialis, religioſus cauſidicus, habitus prętioſus, cibus exquiſitus, rumor in clauſtro, lis in capitulo, diſſolutio in choro; & circa altare irreuerentia. Si vero aliquis formam religionis antiquæ inter peruerſos renouare geſtiat per bonorum operum exercitia, vix credi poteſt; quanta talis ſuſtinere habet opprobria a maleuolis. Quia vt beatus Bernardus ait in apologetico, a talibus parcitas putatur auaritia, ſobrietas auſteritas creditur, ſilentium triſtitia reputatur. Et è contra, remiſſio diſcretio creditur, loquacitas affabilitas, cachinnatio iucunditas, mollities veſtimentorum, & equorum faſtus honeſtus, ac lectorum ſuperfluus cultus reputatur munditia. Dicere poteſt quiſque deuotus religioſus, quem zelus domus domini comedit, præfatas deformitates intuens. Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum, & plorabo die, ac nocte, interfectos filiæ populi mei. Hæc, & alia pius, & grauis religioſus de deprauatis regularibus ſentiendum plorandumque cenſuit. Vtinam veridicus numquam crederetur.

Bellarm. l. 2 de Gemitu Columbæ.

23 Claudat agmen Eminentiſſimus Cardinalis Bellarminus, qui in ſuo illo verè pio, aureoque libello de gemitu columbę, inter potiora mala Eccleſiam Dei labefactantia, ploratuque digna religioſorum relaxationem recenſuit capite ſexto. Vbi ſic loquitur *Ordines religioſi, quemadmodum in ſuis bonis membris, materiam præbent fidelibus omnibus gloriandi, & Deum laudandi, ſic etiam contra, in membris malis, fontem nobis aperiunt inconſolabilium lachrymarum. Verè enim ſcripſit S. Auguſtinus: non ſe vidiſſe meliores iis, qui in monaſterijs profecerunt, neque deteriores ijs, qui in monaſterijs defecerunt. Regulares enim ſimiles eſſe videntur ficubus Hieremiæ, inter quas, quæ bonæ erant, erant bonæ valde, & quæ malæ, malæ valde.* Poſt alia hæc ſubiungit. *Multiplicari cœperunt regulares ſine numero, & multi non à Deo vocati, ad ſtatum perfectio-*

nis, ſed alijs rationibus adducti, monaſteria, repleuerunt, & impletum eſt illud Iſaiæ nono. Multiplicaſti gentem, non magnificaſti lætitiam. Inde nata ſunt ſcandala grauia, & multiplicia omnibus nota, quæ materiam vberem præbent columbæ gemendi, & plangendi relaxationem, ne dicam corruptionem Ordinum Religioſorum. Poſt alia refert tremendam valde viſionem, ſeu reuelationem S. Pachomio factam, ex qua miſeram ſortem, miſerandamque cladem plurium religioſorum, ſimulque cauſas relaxationis illorum nō inneptè colligit. Vide apud Dionyſium Exiguum Abbatem Romanum cap. 45 hiſtoriæ S. Pachomii. Ex ea vero, dictis quoque, ſimulque dicendis, liquidò innoteſcet, quam neceſsùm ſit religioſos omnes, piè, reformatèque viuere, vtpote, cum illorum relaxationem ſancti Patres, aliique grauiſſimi Doctores inenarrabilibus lachrymis, lamentiſque proſequantur.

24 Ne tamen aliquis prauo malignitatis ſpiritu ductus ea, quæ Patres, & Doctores relati ſancto Religionis zelo dictitarunt, in prauum ſenſum retorquens, eò ab eis ſcripta autumet, vt ſplendidiſſimum Religionis ſacræ ſtatum, vel leui nebula obnubilent, præterdicenda cap. ſequenti, vbi ex ipſorum mente oſtendemus monachiſmum ſelectiorem Eccleſiæ partem (excipe Epiſcopalem dignitatem) eſſe, ſummis laudibus dignam, Orbi pretioſiſſimam, virtutum, & perfectionis exemplar; alia in præſenti pro antidoto veluti cōtra virulentam hanc exiſtimationem ſubiungere operæ pretium eſt. Et in primis id, quod pius, & celebris author Dominicus Grauina Dominicanę florentiſiſſimæ vineæ frugifer palmes in ſuo *Vox turturis* opere nuncupato in pręfatione cum Nouatoribus differens ſcripſit hic apponenda. Dominicus Grauina.
Quare non eſt, quod iſtis nebulonibus ſuffragetùr, ſi obijciant quod à quibuſdam Eccleſiaſticis tractatoribus, tum veteribus, tum recentibus clauſtralis diſciplina relaxata deploretur. Nulla enim eſt, quamuis laſſata, & defatigata Congregatio, quæ (vt B. Matri Thereſiæ in eius vita reuelatum eſt) magno non ſit Eccleſiæ adiumento. Bos laſſus fortius figit pedem (ſcripſit Hieron. epi. ad Aug.) Et in illa parte, quam pro exemplo perditionis ponunt Hæretici (dicit Auguſtinus lib. de Vnit. Eccl.) id eſt in Iſrael; fuerunt Sancti Prophetæ, ibi erat ille memorabilis Elias, vt de alijs taceam: Vnde

& ſe ſolum Dei ſeruum exiſtimantem cum diceret : Relictus ſum ego ſolus: blanda obiurgatione à Domino reprehenſum legimus, dicente Domino : Reliqui mihi ſeptem millia virorum, qui non curauerunt genu ante Baal. Subiungit,& alia congrua intento,quibus diuerſiſſimam eſſe Catholicorum ſcribẽtium, ac garrulorum detractorum mentem eſſe notat. *Porro ſcribentium Catholicorum intentio à malignantium fine longo interuallo ſecernitur:illi enim ſcribũt, aut loquũtur, vt medeantur; hi obloquuntur, vt criminentur : illi cõmiſerando, hi ſubſanando:illi aliquot;hi omnes perditos pronunciant : illi inſtitutum laudantes inaliquorum perſonas inuehuntur,iſti viros cum inſtituto inuoluunt. Aliud eſt ergo, quod agitur typo calumniæ, aliud quod zelo diſciplinæ. Dices interdum in nonnullis tractatoribus eſt exceſſus: nã & Petrus Venerabilis l. 4. epiſt. 8. quendam Antiſtitem reprehendens, quod è publico ſuggeſtu Cluniacenſes Monachos ſigillaſſet, ait: Non ita Epiſcopus Auguſtinus vera, vel falſa fratrum mala populo prædicauit, vel in ſuis ſcriptis prædicanda mandauit, cum dixit, Vbi oritur peccatum ibi moriatur, ne ad plures eius notitia,quam correctio extendatur. Tranſeat. Sed in hoc exceſſu, etiam ſupereminet charitas: & quidẽ virga eorum correctio;ſed quæ conſolatur;amor:ſed non emolliens; zelus ſed non immoderatè ſæuiens pietas, ſed non pluſquam expediat parcens.* Subiungit, & alia non minus congrua. *Non ergo mirandum eſt de doctiſſimorum, & virorum pientiſſimorum exceſſu, cum in Eccleſiæ columnis ſimilis obſeruetur, quem nihilominus abſorbet charitas, quæ operit multitudinem peccatorum. Adde & Patres non de omnibus; ſed de aliquibus,paucioribus forſan, vel minoris notæ, ſeu forſan maioris, quia ab alijs notati ſunt, locutos fuiſſe.* Quod prætereo dicenda in ſequentibus ſatis oſtendit relatus pater Grauina dum in ſua illa turturis voce de florenti vſque ad hæc noſtra tempora Monachorum Mẽdicantiũ, & aliarum ſacrarũ Religionum ſtatu diſertè diſputat dicẽs. *Non eſt vinea iſta Religioſorum, ſicut vinea illa viri ſtulti à Salomone deſcripta, quam totam repleuerant ſpinæ, & vrticæ, cum tot flores delegerimus, cum tot fructus collegerimus. Præclarè Sanctus Auguſtinus in pſalm. 47. illã vocem impiorum dicentium, quod in Eccleſia, Vix inuenitur vnus, vel duo; ſed pauciſſimi boni, ſic confutat. Non audiamus*

tales voces, ne putemus paucos eſſe iſtos; multi ſunt, ſed inter plures latent. Et vt alibi idem Auguſtinus dixit: ſunt ibi, & grana, accede, tenta, excute, ad hibe oris iudicium. Sancti quoque Vincentij Ferrerii in libello de vita ſpirituali Vaticinium pro Religioſis quibuſdam futuris (audens dico) quā pluribus noſtri ſęculi Regularibus, frementibus hæreticis, adaptari poteſt. Eorum porro ſtatum ſic deſcribit idem ſanctus. *Statum pauperrimorum, ſimpliciſſimorum, & manſuetorum, humilium, & abiectorum, charitate ardentiſſima ſibi coniunctorum, nihil cogitantium, aut loquentium, nec ſaporantium, niſi ſolum Ieſum Chriſtum, & hunc Crucifixum, nec de hoc mundo curantium, ſuique oblitorum, ſupernam Dei, & Beatorum gloriam contemplantium, & ad eam medullitus ſuſpirantium, & ad inſtar Pauli dicentium*; Cupio diſſolui, & eſſe cum Chriſto, *& innumerabiles, ac ineſtimabiles theſauros diuitiarum cæleſtium, & ſuper dulces, & mellifluos riuos diuitiarum ſuauitatum, ac iucunditatum, & ſuper omnia mirabiliter expanſos, & ſuper infuſos, & per conuerſationes imaginari debes eos ipſos, vt cantes Canticum Angelicum cum iubilo citharizantium in citharis cordis ſui. Hæc imaginatio ducet te pluſquam credi poteſt in quoddam impatiens deſiderium aduentus illorum temporum.* Alia damus capite ſequenti, ad ea Lectorem remittentes. Nunc de hoc ſatis.

Idem intentum de neceſſitate reformationis regularium ex alijs capitibus oſtenditur.

C A P. I I.

1 NOn mirum Patres iſtos, grauiſſimoſque Doctores præcedenti capite relatos, tanto felle, tantaque verborum acerbitate, deformationem religioſi ſtatus lugere, deprauatamque quorumdam ſui temporis monachorum vitia carpere, abominari, & deteſtari. Plures enim ſuppetunt cauſæ, cur ita fecerint; cur etiam, & nos, eorum veſtigijs inhærentes, religiones cunctas, quoad omnia, & ſingula ipſarum membra, ad

primum, & antiquum rigorem ſuæ diſciplinæ, reuocari cupiamus, & ad hoc opuſculum ſcribendum allici poſſimus. Aliquot ergo cauſas reformationis regularis diſciplinæ neceſſitatem oſtendentes præſens caput proponet.

2 Prima omnium ea eſt; quòd religioſus ſtatus monachiſmus, ſeu monachorum, aut regularium ordo, adeò eximius, inſignis, præcelſus, & ſublimis ſit, vt iure optimo cunctis fidelibus ab omni labe purgatus, & ab omni vitioſa fæde immunis deſiderari debeat. Hoc liqueat ex Patribus, qui miris encomiis religioſam vitam, monaſticenque extollunt. Nazianzenus Epiſcopus: *Partem ſelectiorem, & ſapientiorem Eccleſiæ* vocat. Cum grano ſalis accipe propter Epiſcoporum, prælatorumque ſtatum. Hieronymus: *Florem, & prætioſiſſimum lapidem inter Eccleſiaſtica ornamenta*, monachorum gregem compellat. Ambroſius; *Angelorum militiam*. Climacus; *Cælum terrenum*. Sanctus Ephrem Syrus inter innumera, ipſaque præclariſſima epitheta, monachorum congregationem appellat; *Paradiſum refertum, fontem pulchrum, ciuitatem muris munitam, diadema pratioſum, nauem plenam regalibus diuitijs*. Sanctus Laurentius Iuſtinianus religioſorum cœtum ſic vocat. *Hortum concluſum, paradiſum delitiarum, thalamum nuptialem, cubile immaculatum, virtutum ſcholam, tabernaculum fœderis, reclinatorium ſponſi, bellatorum ſtationem, ſanctitatis domum, caſtitatis cuſtodem, pudicitiæ firmamentum, religionis magiſterium, & obedientiæ ſanctæ ſpeculum ſingulare*. Alibi quoque ſic. *Ipſa cœnobia ſunt præſidia muniti ſſima, ſanctorum Angelorum vallata cuſtodijs, ignitarumque orationum roborata ſuffragijs*. Hæc, & alia ex multis Patribus ſciens prætermitto. Hinc etiam in Reuelationibus Sanctæ Brigittæ varijs epitetis Religio honorificatur. Etenim *lib*. 1. *cap*. 18. vocatur *Domus Dei*, & *lib*. 4. *cap*. 88. vocatur *Ancora capitalis*, & *cap*. 102 vocatur *bonus portus*, & ante Regulam *cap*. 3. vocatur *noua vinea*. Item Religioſi ipſi *lib*. 6 *cap*. 35. dicuntur *operarij Chriſti*.

Nazianz. orat. in lau. D. Baſilii: Hieron. ad Marcell. Amb. ad Verce. Climac. S. Ephrē paræn. 50 Laur. Iuſ. de obed. c. 18. Idem c. 17. S. Brigitta

3 Omittere tamen non poſſum, quæ duo alij Eccleſiæ celeberrimi Doctores circa hoc intentum dixere. Ex quibus magnus Baſilius, dum religioſi ſtatus bona connumerat, hæc habet. *Ibi contentio, ac lites abſunt. Communia verò vniuerſa ſunt, animæ ſententiæ, corpora, & ea, quibus*

D. Baſil. in conſtitut. exercit. c. 18.

corpora nutriuntur, ac curantur. Communis Deus, communis pietatis negotiatio, communis ſalus, communia certamina, communes labores, orationes, corona. Multi vnus & vnus non ſolus, ſed in pluribus. Quid huic vitæ comparandum? Homines ex diuerſis generibus, ac regionibus nati ad tantam identitatis ſinceritatem coaptati ſunt, vt vna anima in multis corporibus conſpiciatur, & multa corpora vnius animæ, ac ſententiæ inſtrumenta oſtendantur. Qui infirmus eſt corpore, multos habet affectu ægrotantes. Qui anima ægrotat, multos habet ſanantes. Inter ſe mutuo æqualiter ſerui, æqualiter Domini. Tales ab initio Deus eſſe voluit, & ad hæc creauit. Hi vetus reuocant bonum primi parentis, Adæ peccatum occultantes. Imitantur Chriſtum cum Apoſtolis, imitantur Angelos, apud quos lis non eſt. Quid enim cum hoc bono comparari poteſt? Vbi pater quidem vnus imitans ſupernum parentem; filij verò multi beneuolentia circa præſidem vincere ſe mutuo ſtudentes. Reuera ad talem phalangem etiam ipſe Diabolus deſperat, non ſufficiens ad tot certatores, adeò compoſitè, ac per vnum plauſum congregatos, & ita teſtitudine tectos, vt ictibus non pateant. Ecce quàm bonum, & quàm iucundum habitare fratres in vnum. Hæc Baſilius religionis bona recenſens.

Secundus eſt Gregorius Nazianzenus qui *oratione 1. in Iulianum* ſic Religioſos compellat. *Humiles, & terrenos, & ſupra terrena: hos inter homines verſantes, & rebus humanis ſuperiores; hos vinculis perpetuæ clauſuræ preſſos, & liberos, qui retenti ſunt, & teneri non poſſunt, quorum nihil in mundo, & quorum omnia, quæ mundo ſuperiora ſunt: quorum vita duplex eſt, altera contemplatiua, altera ſtudioſe culta, & expetita: hos inquam propter mortificationē immortales, propter ſolutionem Deo coniunctos, ab amore alienos, & diuino, libidineque vacuo amore correptos: quorum fons lucis, & quorum iam radij ſplendoriſque traiectiones: quorum Angelici pſalmorum cantus, & pernox ſtatio, & mentis ad Deum exceſſio: ante mortem in cælum ſe rapientes: quorum purgatio: Et tamen purgantur, quippe nullum aſcenſus, & deificationis modum ſibi conſtituentes: quorum rupes, & quorum cæli: quorum abijci, ac proteri; & quorum thronis inſidere: quorum nuditas, & quorum incorruptibilitatis indumentum: quorum ſolitudo, & quo-*

Gregor. Nazianz.

rum ſeculi alterius frequentia, & celebritas: quorum voluptates compreſſæ, atque conſtricta, & quorum perpetua atque inexplicabilis animorum oblectatio; quorum lacbrymæ peccati diluuium, & mundi expiamentum. Quorum extenſio manuum flammas extinguit, feras mulcet, gladiorũ aciem retundit, atque hebetat; inſtructas acies in fugam vertit. Hæc magnus hic Doctor monachiſmi profeſſoribus adaptanda cenſuit.

D. Bern. 4 Iunge Bernardum, ex quo aliqua habes ex ſerm. 4. dedicationis Eccleſiæ. Aliqua etiam in homilia ſuper *Simile eſt regnum cœlorum quærenti bonas margaritas*. Plura quoque varijs in locis, & opuſculis. Quotus enim Pater hic eſt, in monachorum vitijs, defectibuſque arguendis, totus conſpicitur, in monaſticæ profeſſionis defenſione. Specialiter in Epiſt. ad fratres de monte Dei, (ſi hoc opuſculum Bernardi eſt) tam mirè, eleganterque regularis diſciplinæ laudes proſequitur, vt nihil aliud ad intentum deſiderari poſſit. Legatur ab illis verbis, *Altiſſima eſt profeſſio veſtra, &c.* Multis obuia ſunt, nec neceſſitas tranſcribendi. Ergo intentum claudens dicam. Si tot, tanta, tamque eximia, præclara, & inſignia ſunt, quæ de religioſo ſtatu Patres non leuiter, aut obiter, ſed ſerio, & ex propoſito proſecuti ſunt; quis eſt, qui tam mira dignitatis encomia intuens illum non moribus purum, virtutibus ornatum, omnique ſplendore ſanctitatis clarum deſideret? tanta ne celſitudo næuum admittit? Labem compatitur? Rugamue ſuſtinere poteſt? Quis credet? Satius ergo dicemus, religioſorum cœtum, ſanctum, purum, immaculatum, & ab omni labe terrena alienum eſſe debere. Ac perinde abs re non erit, ſi pro viribus, illum, etiam quoad ſingulas regulares perſonas, ad ſui primordia reformationis reſtitui deſideremus.

Idem.

5 Ad id ſecundò animum impellere poſſet, quod inimici Eccleſiæ (hæreticos dico) ex eo Eccleſiam ipſam conuitijs, & opprobrijs proſequantur, quod monachos, religioſos, regulareſque perſonas (aliquas quidem) non rectè iuxta inſtituta ſua degere conſpiciant. Ex quo peruerſi argumentatores, religiones ipſas; imo, & Eccleſiam totam, non cum mediocri damno Catholicorum, labefactare, & perturbare contendunt. Hoc vitium in hæreticis reperit Nazianzenus, dum orat. 14. ſic loquitur, *Ob quorum*

Gre Naz. orat. 14.

dam culpam vniuerſus Ordo in inuidiam, & crimen vocatur: quodque omnium grauiſſimum eſt; hæc criminatio non in nobis conſiſtit: verum ad magnum, & venerandum noſtrum myſterium tranſit. Fateor quidem peſſimos, & peruerſos argumentatores in hoc deprehendi iſtos, cum ex priuata quorumdam regularium vita, qui, nec melior, nec ſanior, nec maior pars illorum eſt, religionem totam, in qua innumeri ſanctiſſimi, perfectiſſimique reperiuntur, labefactari, & reprobari putant. Bene contra illos, pro ſanctis, reformatiſque religioſis D. Auguſtinus defenſor exiſtit. D. Aug. in pſ. 99
Sic enim loquitur ad intentum. *Tu qui vituperas, vide, & ibi bonos. In illa vita communi fratrum, quæ eſt in monaſterio, magni viri ſancti, quotidie in hymnis, & orationibus, & in laudibus Dei. Inde viuunt, cum lectione illis res eſt. Laborant manibus ſuis, inde ſe tranſigunt, non auare aliquid petunt; quidquid eis infertur à pijs fratribus cum ſufficientia, & charitate vtuntur. Nemo ſibi vſurpat aliquid, quod alter non habeat. Omnes ſe diligunt, omnes inuicem ſe ſuſtinent.* Rurſuſque ad idem de ſanctimonialibus ſic loquitur. *Inuenis ſanctimoniales indiſciplinatas; nunquid ideo ſanctimonium reprehendendum eſt? Nunquid propter virgines malas, damnaturi ſumus, & ſanctas?* Pariter ad intentum noſtrum impiis hæreticis reſpondere poſſumus. Nunquid propter paucos aliquos ex regularibus indiſciplinatè degentibus totus monachiſmus reprehendendus erit? Bona ne iſta argumentatio? Vnde locus? Verè Satanæ logica talem argumentationem confecit. Verumtamen, etſi improbi, calumnioſique argumentatores in hoc appareant Hæretici; quis tamen dubitat, facilius illis ora obtrudi, ſi religioſi omnes, monaſticæque perſonæ, rectè, & adamuſſim iuxta regulas, & inſtituta ſua, ambulare conſpiciantur. Teſte enim Plutarcho. *Optima inimici vindicta eſt, ſi honeſtum præſtare, ac virum bonum,* & Hieronymo: *vt aduerſarij vitæ, & doctrinæ noſtræ ſanctitate perterriti, non audeant accuſare nos.* Merito ergo in id vnum incumbere religioſi omnes debemus, vt concordet vita noſtra cum nomine, profeſſioque ſentiatur in opere, vt vel ſic: *Is qui ex aduerſo eſt vereatur nihil habens mali dicere de nobis*, iuxta Paulinam ſententiam.

Plutarch. Hieron. ſup. ep. ad Titum

Ad Tit. 2

6 Porrò quæ ſint ea conuitia, & opprobria, quæ hære-

Vvicleph

Luther. in Epith.

Caluinus, l. 4 c 13

Melāton, in Apol.

Centur. in 10. c. 4.

tici, recentiores præſertim, in improbos regulares, religioneſque ipſas, dicunt, ex eorum libris, tertio quoque verbo innoteſcet. Vviclephus (Vvaldenſi noſtro teſte) *Religioſorum ordines ad vnum à Diabolo in Eccleſiam introductos, & Auguſtinum, Benedictum, & Bernardum, ad inferos eſſe damnatos, niſi pœnitentiam egerint; quòd monachi, & patres monachorum fuerint*, cenſuit. Lutherus paſſim monaſticen lacerat, & vt alia prætermittam, in ſuo obſcœno Epithalamio *Eos, qui cœlibem vitam in monaſterijs ducunt, idolo Molocho corpora ſua cremare*, dixit. Ioannes quoque Caluinus infamis hæreſiarcha, monaſteria *lupanaria*, vota monaſtica *retia Sathanæ*, & monachos omnes *Sophiſtas cucullatos* compellat. Philippus Melanton (ſimilis farinæ nebulo) vota, atque opera monachorum, *Obſeruationes fatuas, hypocriticas ſimulationes, traditiones phariſaicas, atque Mahumeticas* vocat. Centuriatores quoque Magdeburgenſes, religioſos omnes, *hominum monſtra, inimicos humanæ ſocietatis, & contra totam ſecundam tabulam delinquentes* appellant. Mitto quæ Eraſmus author etiam damnatus contra ſanctiſſimam monachorum aciem tela iecit: ea verò optimè pius princeps Albertus pius lib. 5. de monachis retundit. Sed vnde obſecro tot conuitia, & tam iniuſta, portentoſi iſti homines in ſacros ordines, ſanctiſſimoſque religioſos iaciunt? Nonne ex deprauatis moribus, quos in aliquibus religioſorum conſpiciunt? Nonne quia plures iſtorum (hæreticos dico) ex monaſterijs ad hæreſim confugere? Hi ſunt inter alios, Lutherus, Pomeranus, Bucerus, Pelicanus, Munſterus, Menius, Muſculus, Micomius, Oecolampadius, Martyr, Ochinus. Si autem religioſorum vitia ceſſarent, & iuxta regulam ſuam, antiquorumque monachorum normam, vitam gererent; proculdubio, nec ex monaſteriis ad hęreſim confugerent, neque hæretici labem aliquam ipſis impingerent. Meritò ergo ex his, improbis hæreticorum maledictis, quibus ſanctiſſimos religioſos lacerare contendunt, pro illorum reformatione, qui non ita adamuſſim regularem obſeruantiam ſeruant, laborandum duximus.

7 Maxime inſuper ad hoc faciendum pius quiſque animus allici poteſt, animaduertens, religioſum ſtatum eo fine, Deo afflante, à ſuis primoribus Patribus inſtitutum fuiſſe;

vt tanquam viuum exemplar virtutum, & perfectionis, ſæcularibus omnibus proponatur: ad cuius imitationem vulgares alii Chriſtiani, ſuam vitæ rationem rectè moderentur. Ex hoc enim ingenuè elicitur, religioſos omnes monaſticum ſtatum profitentes, omnium virtutum ſpeculum, totiuſque ſanctitatis ſtudioſiſſimos fore, ratione ſui ſtatus, debere. Ac perinde, intolerabile damnum Reipublicæ Chriſtianę inferri, ſi religioſi (quod abſit) prauo vitę exemplo cæteros ſæculares inficiant. Quod neceſſario contingit, ſi religioſi ipſi laxè, deformatèque viuant. *Opus eſt* (inquit Plutarchus) *vt patres non ſolum nihil peccando, verum etiam honeſtè ſingula peragendo, manifeſtum ſeſe filijs exemplar exhibeant: vt in eorum vitam, quaſi quodam ſpeculum intuentes, ab operum ſimul, & verborum turpitudine, ſe penitus auertant.* Quę quidem potiori iure de religioſis omnibus, reſpectu ſæcularium, dicere poſſumus. Tales enim (teſte Chriſoſtomo) ſunt *veluti ignes, qui cum è loco editiori emicent, lucem, vel eminus aduentantibus exhibent.* Vnde de improbis, & laxè viuentibus religioſis, in cauſa eſſe totius ruinæ Eccleſiæ, ſatis clarè docuit Sanctus Thomas de Villanoua Auguſtinianus nuper in Beatorum numerum relatos, ſic inquiens. *Væ diſcolis religioſis, quorum exemplo viuificandi erant ſimplices, & perduntur. Vnde hodie in Eccleſia tanta tepiditas, & iniquitas? Vnde tanta in omnibus auaritia, & cupiditas? Niſi quia in maioribus, & proceribus illius, vnde fulgere debuit ſanctitas, viget iniquitas.* Quomodo enim (vt Chriſti verbis ad S. Brigittam vtar) *aperietur via ad ſuauitatem adquirendam, ſi ille* (videlicet religioſus) *debilis eſt, qui debebat præcedere; & ille mutus eſt, qui debebat clamare?* Dixerat autem antea. *Omnis, qui quærit in eo videre pulchritudinem morum, & virtutum, recurrit retro, turbatur viſu, & abhorret accedere ad eum, propter lepram ſuperbiæ, & cupiditatis ſuæ. Si vero quærit eum audire, mutus factus eſt à laude mea, & garrulus ad laudem propriam.*

Plutar. de educatiõ. liberorũ

Chriſoſt. ſerm. de lau. mon. t. 5.

B. Thom. Villa nou. in ſer. de S. Mich.

S. Brig. l. 2. reuel. c. 2.

Hinc quoque talibsu religioſis, qui iuxta ſui ordinis inſtituta degere non curant maximum aliud damnum obuenire ſolet, quod à ſæcularibus, à quibus ſuſpici, & venerari deberent, opprobrio, riſu, & deſpectu habeantur. *Quomodo enim* (loquitur Ambroſius) *poteſt obſeruari a populo, qui nihil habet diſcretum a populo, diſpar à multitudine? Quid enim in te miretur, ſi ſua in te recognoſcat? Si nihil in te aſpiciat, quod vltra ſe inueniat? Si quæ in ſe erubeſcit, in te, quem reuerendum arbitratur, offendat?*

S. Ambr. ep. 6. ad Irinæ.

dat? Satius ergo erit, ſi religioſi omnes ſui ſtatus perfectionem attendentes, ſæcularibus omnibus virtutum exemplar ſe præbeant, quo, & ſuo muneri, ſimulque honori ſatisfaciant. Vnde rectè concludit Ambroſius. *Supergrediamur igitur plebeis opinione, & quaramus nobis viam inacceſſam ſermonibus inſolentium.* Optimè etiam Seraphicus Doctor Sanctus Bonauentura, cum eſſet Generalis ſui ordinis ad quemdam Prouincialem in epiſtola

S.Bonau. in ep. quadam hæc ſcribit: *Cum diſciplina negligitur, inſolentiæ creſcunt, ac per hoc negligentia circa exercitationem virtutum exterius procedit in ſcandalum, per eorum patentem ruinam, qui ſtare videbantur in oculis aliorum. Ex quo fit vt ſancta religionis ſplendor præfulgidus in pallorem degeneret, ſanctitatis pulchritudo ſordeſcat, bonæ opinionis odor computreat, & nomen Domini blaſphemetur.* Ecce Bonauenturã clarè aſſerentẽ, ſcandalũ oriri, ſanctitatem ſordeſcere, & nomen Domini blaſphemari, ſi religioſi, regulari diſciplina contempta, in inſolentem relaxationem

S.Tereſa in eius vita c.7. ruant. Vnde ſanctiſſima noſtri ſæculi Virgo Tereſa, prout in eius vita cap.7. habetur tot mala, quot Eccleſia Dei patitur, in defectum religioſorum, qui (vt inquit) exemplaria virtutum debebant eſſe, refundit, his verbis. *No ſe de que nos eſpantamos aya tantos males en la ygleſia, pues los que auian de ſer los dechados para que todos ſacaſen virtudes, tienen tan borrada la labor, que el eſpiritu de los ſanctos paſſados dexaron en las Religiones.* Verba quidem ſumma diſcuſſione digna, vtpote a ſanctiſſima, pijſſimaque Virgine, & de ſtatu religioſo, ſatis benemerita prolata.

8 Ab ingreſſu quoque in religionem, reformatæque vitæ vſu ſæculares homines retrahi, eo ſolum, quod communia vitia, communiſque modus viuendi in religioſis cernantur, Patres plures, & experientia teſtis, plus æquo, comprobant. Vt, vel hinc etiam, elliciatur neceſſitas reformationis religionum. De filijs

1.Reg. 2. Heli impijs, & ſceleratis, ſacra pagina ſic loquitur. *Erat peccatum puerorum grande nimis coram Domino; quia retrahebant homines a ſacrificio Domini.* Pariter ergo de diſformatis lapſeque viuentibus religioſis affirmare poſſumus: eſſe ſcilicet, peccatum eorum grande nimis; eo videlicet, quod propter eorum exemplum, ſæculares a rectæ vitæ tramite, vel ingreſſu in religionem detineantur, vel retardentur. Quod quidem Illuſtriſſimi

Pet.Dam. l.6.ep.32. Petri Damiani verbis comprobare licet. *Quanti ſanguinis* (inquit) *reus eſt, qui ſub ſacri habitus ſchemate, talem ſe per ſuſceptæ profeſſionis incuriam exhibet, vt quærentes accedere, peruerſè viuendo,*

viuendo, diſturbet? Euangelica illi nimirum ſententia congruit, qua dicitur: Qui ſcandalizauerit vnum ex his puſillis, expedit ei, vt ſuſpendatur molla aſinaria in collo eius, & demergatur in profundum maris. Tolerabilius enim fuerat, vt ſolus in eius, quem reliquit mundi vertigine rotaretur, quam multos nunc a ſalutiferæ ſtationis reuocaret acceſſu. Hæc vero dixit Damianus, quia vt ipſe ad illos monachos ſcribit. *Vir quidam à Mediolanenſi vrbe progrediens, dum me quæreret, per vos tranſitum habuit: ſed & habitare vobiſcum, vt ipſe profeſſus eſt, ſub eo nomine concupiuit. Qui dum laſſus itinere, moram velut quieſcendo protraheret, neſcio quos veſtrum, aniles nugas, & otioſa deliramenta, perpendit profundere, & cum laicis ſcurriles iocos, & ludibria vidit, vt vana miſcere. Vnde factum eſt, vt non modo, nos noſtrumque, propter vos, contubernium omne contemneret; ſed & ipſum conuerſioris animum, quantum potuit funditus amiſit.* Ex his vero clarè, liquidoque conſtat, prauos mores, deprauatamque aliquorum regularium vitam ſæcularibus multis, ne ad meliorem vitæ frugem reuocentur, ſcandalum eſſe. Ac proinde meritò nobis pro reformatione religioſorum omnium laborandum fore.

9 Ad hæc quanti æſtimandum damnum hoc ſit, quod pij ſæculares à monachatu arceantur, ob improbam monachorum vitam, ex latiſſimo diſcrimine, quod inter ſæculum, ſæculique vitam ex vna parte, & ſtatum religioſum, religioſamque vitæ rationem ex alia, verſatur, conſpicere clarè licet. Quod verbis D. Anſelmi, vel anthoris libri de ſimilitudinibus apud ipſum viſionem cuidam ſancto viro Adamo factam referentis, comprobare libet. D. Anſel. de ſimilit. *Vidit, vt aſſerere ſolebat Adam in infirmitate poſitus, & in extaſi fluuium vnum rapidum, in quem fluebant omnium fluxuum purgaturæ, & quarumcunque terreſtrium rerum lauaturæ. Videbatur itaque aqua ipſa nimis turbida, omnium immunditiarum ſpurcitia turpiſſima, Rapiebat in ſe quidquid attingere poterat, & deuoluebat tam viros, quam mulieres, diuites, & inopes Fæda quidem erat aqua, & tamen ex ea viuebant, & delectabantur, vt ille aſſerebat, qui eam ducebat. Prædux itaque Patris noſtri interrogatus ait: Torrentem mundum ſignificare, quo rapiuntur, qui illecebroſis ſpurcitijs inuoluuntur. Prædux ſubiunxit. Vis ne videre quid ſit monachatus? At ille. Volo. Duxit itaque eum quaſi in conſpectu cuiuſdam magni, & ampli clauſtri admodum ſpecioſi, & ait. Circumſpice, Aſpexit ille. Et ecce parietes clauſtri*

illius obducti erant argento puriſſimo. Herba in medio virens erat, & ipſa argentea, mollis quidem, & redolens, & vltra humanam opinionem delectabilis. Hæc more alterius herbæ ſuper his quæ in ea pauſabant, leuiter flectebatur, & ſurgentibus illis ipſa quoque erigebatur. Vt quid immoror. Quidquid eſt iucunditatis ibi erat. Ecce diſcrimen ampliſſimum inter vitam ſæculi, religioſamque œconomiam, vt vel hinc diſcant religioſi ſic viuere, vt a ſancto propoſito religionis ſæculares non abducant, ſed potius ad illud prouocent. Ac perinde correctione egere regulares, ſi qui ſunt, qui oppoſitum faciunt.

10 Præterea religioſorum omnium vitam ſanctiſſimam eſſe debere, ex eo etiam innoteſcere valet, quod iuxta plurium grauiſſimorumque ſenſum, ſi ſanctiſſima non eſt, peſſima eſſe aliquoties ſoleat. Quaſi enim per extrema ambulantes, ſi perfectam vitæ rationem non imbibant, deprauatam vitam ſæpius eligant. Id clariſſime habet Eccleſiæ lumen Auguſtinus inquiens. *Simpliciter fateor charitati veſtræ coram Domino Deo noſtro, qui teſtis eſt ſuper animam meam; ex quo Deo ſeruire cœpi, quomodo difficilè ſum expertus meliores, quam qui in monaſterijs profecerunt, ita non ſum expertus peiores, quam qui in monaſterijs ceciderunt.* Idem habet Euſebius Emiſſenus. *Qui inter multos vitam agere conſtituerunt, aut cum grandi fructu, aut cum grandi periculo, vel etiam diligentes, vel negligentes ſunt.* Sic quoque Dionyſius Carthuſianus ſerm. 5. Dom. 5. poſt Natiuitatem inquit. *Qui diu in cœnobio eſt, aut optimus, aut peſſimus a ſanctis Patribus perhibetur, ita vt vix medium inueniatur.* Sermone quoque 4. de S. Stephano. *Qui in congregatione verſatur, aut cum magno ſui, aut aliorum periculo malè ſe habet, aut cum grandi ſui, & aliorum profectu bene ſe regit.* In ſermone etiam 4. de S. Laurentio. *In religioſis ſeipſos non reformantibus, nec digne proficientibus, inueniuntur, & regnant peiores, periculoſioreſque paſſiones, quam in mundanis hominibus. Ita quod, qui ſeipſos iuxta ſuæ profeſſionis exigentiam non frangunt, nec vincunt, nec coram Deo ſoliciti ſunt, qualiter ſuæ ſatisfaciant vocationi, ac profeſſioni, fiunt deteriores, quam fuerunt, aut eſſent in ſæculo.* Vnde bene Cardinalis Bellarminus capite præcedenti relatus dixit: *Regulares ſimiles eſſe videntur ficubus Hieremiæ, inter quas, quæ bonæ erant, erant bonæ valde; & quæ malæ, malæ valde.* Huius autem ratio non incongruè redditur ex eo, quod cum regulares omnes ex vi ſtatus tendere in perfectionem teneantur; aut id faciunt, aut

D. Aug. ep. 137

Euſeb. Emi. ho. 2. ad mona.

Dionyſ. Carth.

Idem.

Idem.

Bellar. de gem. col. l. 2. c. 6

ſecus

ſecus; ſi faciunt, ſanctiſſimi, perfectiſſimique euadunt. Sin autem non faciunt, cum iuxta ſui ordinis perfectionem non ambulent, neceſſe eſt ab ea deuiare, & in oppoſitum vitiorum tramitem miſerè declinare. Ac perinde, vel nimium boni, vel nimis mali ſunt.

11 Huic etiam rationi altera ferè ſimilis adiungitur, ex qua perinde fit maximopere neceſſarium eſſe, religioſos omnes vitam reformatam agere. Conſtat enim ex plurium, grauiſſimorumque teſtimonijs, difficillime regulares ſemel deformatos ad veram rectæ religionis formam reuocari. Pro quo celebris eſt epiſtola D. Bernardi ad Ricardum Fontanenſem Abbatem, & ſocios eius per hæc verba. *Quanta audiuimus, & cognouimus ea, & fratres noſtri, vterque Gaufridus, annunciauerunt nobis, quemadmodum nouiter recaluiſtis igne Dei, conualuiſtis de infirmitate, refloruiſtis in nouitatè ſancta. Digitus Dei eſt iſte, ſubtiliter operans, ſuauiter renouans, ſalubriter mutans, non quidem de malis bonos, ſed de bonis faciens meliores. Quis dabit mihi vt tranſeam, & videam viſionem hanc magnam? Nec enim minus mira, minuſue iucunda iſta promotio eſt, quam illa mutatio; niſi quod multo facilius reperies multos ſæculares conuerti ad bonum, quam vnum quempiam de religioſis tranſire ad melius. Rariſſima auis in terris eſt, qui de gradu, quem forte in religione ſemel attigerit, vel parum aſcendat.* Quibus ſatis clarè intentum confirmat, præcipuè vltimis verbis, dum rariſſimam auem in terris appellat monachum, qui de modo, quem ſemel arripuit viuendi, ad ſuperiorem aſcendat. Idem habet Seraphicus Doctor Bonauentura ſic loquens in ſpeculo diſciplinæ. *Formam, quam primo quis recipit, vix deponit, & qui diſciplinam in nouæ conuerſationis initio negligit, ad eam poſt modum difficilè applicatur.* Qua forſan de cauſa negotium reformationis regularium, qui ſemel laxè viuendi modum arripuere, adeò difficile quibuſdam apparuit, vt neque apud Deum, neque apud homines, minoris meriti ſit, lapſam religionem reparare, quam nouam, nouiterque inſtituere. Libet hoc doctiſſimi Dominicani Ioannis Nider in ſuo de reformatione religioſorum opuſculo, verbis & viſione ab ipſo relata, comprobare. Ergo ſic habet. *Ille, qui reformat, hauddubium, propriè dicitur, Deo cooperante, nouum conſtruxiſſe monaſterium. Patet hoc per exemplum, quod ponit Gherardus in libro de vita Fratrum Prædicatorum par. 5. Erat enim quidam cuiuſdam monaſterij monachorum, nomine Guido, Prior; qui idem monaſterium*

D.Bern. ep. 96.

D.Bonau in ſpec.

Ioã. Nid. in tract. de cura, & vtilit. refor. c. 6.

ſterium antiquum ſua ſanctitate, & ſollicitudine reformauerat. Circa cuius infirmitatem corporis vltimam, videt quidam frater deuotus in ſomno, quod tanquam defunctus iaceret in medio chori, quem multitudo fratrum in albis circunſtabat in luminis claritate mirabili. Videbat etiam clauſtrum quoddam pulcherrimum, multum bene ædificatum, ornatumque, dictumque eſt illi. Hic ædificauit hoc Clauſtrum. Euigilans autem frater, & recolens, quod Guido, qui monaſterium olim ſuum in temporalibus, & ſpiritualibus reformauerat, eſſet ægrotus, cogitauit eum moriturum in breui. ſtatimque vox facta eſt ad eum. Hic habitabit in Sion, & requieſcet in Hieruſalem. Et poſtmodum frater Guido defunctus eſt. Qua in reperpenditur, non impar eſſe meritum de nouo conſtruere monaſterium, & lapſum reformare in moribus.

Hæc Niderus, bene perpendens ex viſione relata; non minoris meriti eſſe lapſam religionem, vel religioſam domnm nouis moribus reformare, quam ipſam funditus à principio inſtituere. Ac perinde maximopere curandum eſſe religioſis, ne ad miſerum deformationis barathrum deueniant, ex quo tam difficilè, tantoque labore extrahi valent. Meritò quoque laborandum nobis, pro tanto bono conſeruando; quale eſt reformatio religioſi ſtatus, quod fiet, dum capitibus ſequentibus, Deo auſpice, media aliqua, rationeſque viuendi religioſè, & reformatè, tradiderimus.

Orationis iuge, & quotidianum ſtudium religiones conſeruat: in eoque deficere religiones perdit.

CAP. III.

1 DVm de medijs, quibus diſciplina regularis, & monaſtica ſemel inſtituta, conſeruatur, & regitur, quibuſque reſtauratur iã perdita, ſermonem inſtituo; quod primũ præ oculis, omnibus religioſis habendũ puto; cæleſte eſt illud admirabile, excellentiſſimumque orationis exercitium a Chriſto Domino commendatum, prædicatum a Patribus, & à ſanctiſſimis religioſis, qui vel vitam peregerunt, vel adhuc inter noſtrates viuunt, operi, & executione exhibitum.

Sine

Sine hoc ſanctiſsimo orationis munere, religio, ſtare, aut ſtabiliri non poteſt: ita vt facilius crederem hominem ſine anima, quam religionem perfectam ſine oratione conſiſtere. Nec minus impropriè cadaueri hominem, quam regularem ſine oratione, religioſum perfectum appellare licet. Hic ſcopus huius, & ſequentis capitis (ne dicam totius operis:) ſicque ex celebrioribus Eccleſiæ Patribus, monaſticique inſtituti anteſignanis, muniendus & roborandus. Faxit Deus intentum proſequar, & perficiam.

2 Primus loquatur magnus orientalium monachorum reſtaurator Baſilius, qui cum accuratè nimis in monachis inſtruendis laboret, orationis exercitium illis maximè commendat. Primò ergo in conſtitutionibus monaſticis cap.2. hunc titulum præfigit: *Oratio debet omnibus rebus anteponi.* Quod & in diſcurſu capitis, rationibus, & exemplis monachis ſuadet; abs dubio indicans, hunc eſſe primarium ſcopum religioſæ vitæ. In ſermone etiam de inſtitutionibus monachorum celebrem illam ſententiam ad ipſos direxit. *Ad orationem nulla non vitæ pars opportuna habenda eſt.* In Regulis quoque fuſioribus, etſi omni negotio ſuum tempus eſſe dicat *Orationi verò* (inquit) *& pſalmorum modulationi nullum non eſſe tempus idoneum, ita videlicet, vt vel in eo ipſo, dum manibus opus tractamus, & lingua nonnunqaam munere hoc fungi poſſimus. Sin id minus, corde certe, in pſalmis, & hymnis, & canticis ſpiritualibus Deum collaudemus, atque ita orationi ſatisfaciamus.* Ac tandem idem Pater in moralibus pro regula 66. hanc poſuit. *Orationibus, & vigilijs eſt aſſiduè incumbendum.* Concluditque caput dicens. *Vigilate itaque omni tempore, orationi inſtate, vigilantes in ea, in gratiarum actione, ſemper gaudete, ſine intermiſſione orate.* Quibus, ac aliis clarè ſatis innuit Baſilius orationis iuge, & continuum ſtudium monachis, vt ſcopum proprium præfigi deberi.

D. Baſil. in conſti. c.2. Idem in ſermone

Idem in reg. fuſi.

Idem in moral. reg. 66. c.1.

3 Accedit magnus Pater Diuus Hieronymus, qui ſicut monaſticæ vitæ accerrimus fuit ſectator, ſic etiam orationis exercitium monachis ſæpius intimauit. In epiſtola ergo ad Ruſticum, quem de monachatu inſtruere conatur ſic habetur. *Oratio ſine intermiſſione, vigil ſenſus, nec vanis cogitationibus patens, corpus pariter, & animus tendatur ad Dominum.* Rurſumque ſic loquitur. *Egredientes de hoſpitio armet oratio, regredientibus de platea occurrat ante ſeſſionem; nec prius corpuſculum requieſcat, quam animum paſcat.* In regula etiam monachorum ex ipſius ſcriptis per Lupum de Oliueto collecta in capite de contemplatione,

Hieron. ad Ruſtic.

Idē in reg monach. tione, & oratione ſic habetur. *Si monachus eſſe vis, non videri, corpus pariter, animuſque tendantur ad Dominum: ſic te ipſum in cœlo, animo geſtiente, procures, vt dum corpore moraris in terra, iam ad Chriſtum mente perueniat. Aſſueſcat quoque ad orationes, & pſalmos nocte conſurgere, mane hymnos canere, tertia, ſexta, nona hora ſtare in acie, quaſi bellatorem Chriſti; accenſaque lucerna ſacrificium reddere veſpertinum. Sic dies tranſeat, ſic nox inueniat laborantem: orationi lectio, lectioni ſuccedat oratio.* Poſteriora hæc verba ex epiſtola eiuſdem Hieronymi ad Lętam mendicauit Lupus.. Vtriſque tamen monachum ſine iugi oratione monachum non eſſe ſatis innuit. In eadem quoque regula hæc

Idem. inueuio. *Habeant, qui volunt ſuas oues, vaſe gemmato bibant, ſerico niteant, plauſu populi delectentur, & per varias voluntates, diuitias vincere nequeant. Noſtræ diuitiæ ſunt in lege Dei meditari die, ac nocte, ianuam pulſare, & ſæculum præeuntes calcare.* Pulchra ſanè verba, & regularium diuitias orationem eſſe, clarè micantia. Preterea in regula monacharum ab ipſomet Hieronymo conſcripta, moniales etiam de eodem exercitio oratio-

Id. in reg. mon c. 26 nis ſic admonet. *Ad diuinorum contemplationem aſſiduam affectus aſtringatur.* Et rurſus. *O ineffabilis gloria! in fragili ſiquidem corpore Deum intueri poteſtis. Hic quæſo mens noſtra vigeat. Hæc dies diei eructet verbum, & ſcientiam hanc nox indicet nocti. Angelicis choris, ſanctorum ſocietatibus, hic ſtudeatis intereſſe, vt poſtmodum in corporis exitu, vobis gaudentes, læti tamquam notis occurrant.* En Hieronymum vtriuſque ſexus regulares de neceſſitate orationis ſolita elegantia monentem, vt vel ſic intelligamus omnes orationis iuge exercitium, monachis proprium peculium eſſe: vt ſicut Angelis in cœlo commorantibus propriũ munus eſt laudare Dominum; ſic, & monachis orare ipſum.

Idem in pſal. 115. Vnde ipſe Hieronymus alibi ſic concludit. *Quod faciunt Angeli in cœlis hoc monachi faciunt in terris* O fælix orationis donum, quod monachos in terra viuentes, Angelis in cælo degentibus æquat!

4 Hieronymum imitatur amicus Auguſtinus oratorii exercitii commendator egregius. Primò enim magnos viros religio-

D. Aug. in pſ. 99. ſos ideo tales eſſe deſcribit, quia: *Quotidie in hymnis, in orationibus, in laudibus Dei: inde viuunt, cum lectione illis res eſt.*

Id. de mo rib. Eccl. c. 31. l. 1 Alibi quoque ſic ab ipſo vocantur: *Perfruentes colloquio Dei, cui puris mentibus inhæſerunt, & eius pulchritudinis contemplatione beatiſſimi, quæ niſi ſanctorum intellectu percipi non poteſt.*

Clarius in ſermone ad fratres in eremo (ſi forſan tale opus Auguſtinianum eſt) ſic loquitur, *valde ſeruis Dei, & ſolitarijs neceſſaria eſt oratio, per quam Deus pacatur, per quam Deus ad nos inclinatur*. Adhuc melius infra. *Orate igitur fratres mei in eremo, orate, & nolite deficere. Nam ſicut proprium eſt canibus latrare, ita proprium eſt eremi cultoribus orare. O fratres mei dilectiſſimi clamate in eremo, vlulate in hac vaſta ſolitudine, vociferari non quieſcatis, clamate orando, & nolite deficere. Clamate non ſolum voce, ſed maximè mente. Ecce enim ſemper auditis in deſerto aues cantantes, & laudantes Deum factorem ſuum*. His, & aliis Auguſtini ſententijs liquet ſatis proprium monachi officium orationem eſſe. Ad fra. t. in eremo ſer. 22. Idē ibid.

5 Sancti quoque, & magni Patris Ephrem Syri opera ferè omnia eò tendunt, vt monachos inſtruant, ſicque plura intentui noſtro deſeruientia miniſtrant. In adhortatione ergo ad eos, qui in religionis ſe rudimentis exercent, de neceſſitate orationis pro monachis hæc reperio. *Scutum monachi inexpugnabile eſt hymnus in ore eius: ſomnus vero, ſi pluſquam hymnus diligatur, mors monachi eſt*. Infra ſic. *Admirabilis facies monachi per orationem redditur*. Rurſus. *Enſis acutiſſimus aduerſus Diabolum eſt pſalmus in ore monachi*. Clarius inferius. *Tempus orationis monachi indefinitum eſt, cum omni tempore benedicere Domino bonum ſit*. Vbi iugem, continuam, & perpetuam orationem monacho exigit. Adhuc inferius. *Os monachi aperiatur ſermoni diuino, at cor eius meditetur eloquia Domini abſque diſtractione*. Et poſt pauca. *Diuinas laudes aſſiduè perſonet monachus: Seraphim enim inceſſabili voce Deum glorificant. Canticum ſpirituale in ore tuo verſetur monache, quo ſuperuenientium tentationum onere ſubleueris*. Inſuper in opuſculo de orando Deum, pius hic Pater miris modis orationis neceſſitatem, iugeque exercitium monachis cômendat. Inter alia hæc. *Videtis fratres, quid, quantumque valeat oratio? Neque enim eſt alia in tota vita humana pretioſior oratione poſſeſſio. Ab hac vos nunquam ſeparari patiamini, ab hac nunquam receſſeritis*. Præterea in doctrina varia de humilitate comparanda idem Ephrem ſic loquitur. *Beatus ille monachus, qui trium iſtorum ſatagit, vt ſcilicet vacet orationi, operi, & meditationi. Scriptum enim eſt; vacate, & videte, quoniam ego ſum Deus. Et alibi; Et in lege eius meditabitur die, ac nocte*. Demum in tract. de timore Domini eleganti metaphora exponit, qualiter monachus continuæ orationi ſemper inſiſtere debeat. Sic vero loquitur.

S. Ephrem in adhor.

Idē in opuſcu. de orando Deum.

Idem in doctrin. de humil.

Idem in tract. de tim. Domini.

loquitur. *Similis eſt monachus viro ex alto demiſſo, qui funem excelſo interuallo pendentem arripit, & ſe illi appendit, & indeſinenter pro auxilio ad Dominum clamat.* Manifeſtè his verbis indicans, quod quemadmodum homo ille numquam manum à fune mouebit, ſic nec religioſus ab oratione ceſſare debeat. His, & alijs, quæ omitto, venerandus Pater Ephrem orationis neceſſitatem pro religioſo ſtatu poſtulans, ſatis oſtendit monachatum ſine hoc iugi exercitio vllatenus perſiſtere poſſe in debita perfectione.

6 His Patribus iungitur Ioannes Caſſianus antiquus Eremita, qui cum totus in inſtituendis monachis in ſuis operibus vacet, orationis neceſſitatem ſæpius aſtruit. Ex collatione ergo 9. cap. 2. grauiſſima hæc verba (vtinam omnium religioſorum cordibus impreſſa) ex Abbate Iſaac deſumpſi. *Omnis monachi finis, cordiſque perfectio, ad iugem, atque indiſruptam orationis perſeuerantiam tendit, & quantum humanæ fragilitati conceditur, ad immobilem tranquillitatem mentis.* Inferius quoque ſic. *Sicut ad orationis perfectionem omnium tendit ſtructura virtutum, ita niſi huius culmine hæc omnia fuerint colligata, atque compacta, nullo modo firma poterunt, vel ſtabilia perdurare.* His autem verbis, non modò Caſſianus finem religioſi eſſe iugem, & indiſruptam orationis perſeuerantiam comprobat, ſed ſine illa religionem ſtare non poſſe, clarius oſtendit. Hoc vero adeò tenaciter primis in lege noua monachis animo adhæſit, vt (eodem Caſſiano teſte) *Scripturarum diuinarum lectionibus, orationique; & operi manuum, diebus, ac noctibus incubabant, vt neque eſcarum quidem appetitus, vel memoria, niſi alia, tertiave die corporis interpellaret inediam.* Attendant hoc noſtri ſæculi religioſi, ſi qui ſunt, qui orationis, præſertim mentalis exercitio, vale dixerint, & quantum ab antiquioribus monachis diſtent, attendant.

Io. Caſſ. coll. 9. c. 2

Idem l. 2. de can. noct. orat.

7 Accedit Hieroſolymorum Antiſtes Ioannes, noſtri ordinis Carmelitici decus, qui in libro de inſtitutione monachorum inter Bibliothecarios relato, cuius verus author eſt, dum monacho remedium vnicum ad perſeuerandum in perfectione præſcribit, orationis iter illi oſtendit. *Orabis* (inquit) *ſi vis in perfectione perſeuerare, & dices, Deus Deus meus ad te de luce vigilo.* Ecce remedium vnicum perfectionis ab hoc Patre in orationis exercitio poſitum.

Io. Hieroſolym. de Inſtit. monac. c. 8 t. 9. Bibliot.

8 Iunge quoque celeberrimum antiquitatis Doctorem Sanctum Athanaſium, ex quo breuis ſententia totius ſtatus religioſi

S. Athan. in exhor. ad mon.

methodum

methodum referans, ex exhortatorio ad monachos elicitur, *Orationes* (inquit, *ſola intercapedo lectionis intercidat*. Abs dubio intermixtam, attemperatamque orationem cum lectione (iuxta illud, quod ex Hieronymo retulimus; *orationi lectio, lectioni ſuccedat oratio*) proprium, & inde ſe ſſum munus monachi eſſe, pandens. D. Hiero. vt ſup.

9 Iungitur his Patribus Sanctus Nilus Abbas antiquus, & venerabilis monachus, & à Nicephoro in ſua hiſtoria mirè commendatus. Ergo S. hic Pater multus eſt in orationis exercitio monachis præſertim ſuadendo. Centum enim, & quinquaginta capita de orationis ſtudio conſcripſit, in quibus multifariam illud monachis præſcribit. Ex Paræneſibus autem aliqua ſelegi, quibus ſatis intentum noſtrum confirmat. Inter alia hæc. *Deum ſemper præſentem adeſſe exiſtima in omnibus, quæ agis. Semper recordare Dei, & cælum ſit cogitatio tua. Meditatione legis mentem colito: Extirpat enim malas cogitationes continuè frequentata. In morbis oratione prius, quam medicis, & pharmacis vtere. Omne, quod agis, oratione obſignato. Si vis eſſe templum Dei, ſacrificium aſſiduitatis, aſſiduam ſcilicet orationem, aſſiduè ipſi offeras. Sancta eſt orationis ara; pertrahit enim ad nos ſanctè ſanctum ſanctorum.* In inſtitutione quoque ad monachos ſic habet. *Qui puræ orationis præſidio munitus nō eſt, is armis in bello caret.* Pulchrè ſanè S. hic Pater intentui noſtro de orationis neceſſitate pro monachis concinit.

Niceph. l. 14. c. 14

S Nilus in 5. t. Bibliothec.

Idem.

10 Clarè etiam Antiochus monachus, venerabiliſque Pater, quam neceſſarium ſit monachis orationis iuge, & continuum exercitium, ſic exprimit, *Vacare orationi indiuiſè, ac iugiter, cū primis neceſſarium, & nobis per quam frugiferum eſt*. Et infra. *Etenim iugis oratio, & continens per congreſſum cum Deo familiarem mentem auocat ab omni prudentia, faſtuque mundi, eamque præſentem Deo offert. Quo circa, qui cor ſuum ab omni ſorde expurgare contendit, illud perpetim accendat, & inflammet memoria Domini. Hoc ſolum iugem exercitationem habet, & opus numquam intermittendum. Neque enim aliquando orandum quidem ſit, aliquando feriandum ab oratione, iis, qui cariosam peccatorum putrilaginem à ſe excutere cupiunt; ſed ſemper orationi incumbendum, interna quidem mentis loquutione, etiamſi extra oratorias ædes diuerſemur.* Clariſſimè ſanè, nec ineleganter, ex grauiſſimo monacho, quam neceſſarium nobis ſit iuge orationis ſtudium, accipimus monachi.

Antioch. 2 t. Biblioth. hom. 106.

11 Aſtat, & mellifluus pater Bernardus monachorum decus, & totius ſpiritualis doctrinæ cæleſtis magiſter, qui antiquiorum quoque Patrum veſtigia ſequutus exercitium orationis, vt monachis vtiliſſimum, & ſemper præ manibus habendum, illis ſæpius commendauit. Ex libro de ordine vitæ hæc accepi. *Ille, qui ſe pro Deo duritiæ tradit monachorum, aſſiduus debet eſſe in orationibus: Quapropter, ne pigeat te bone frater, quantum potes, actibus ſanctis inſiſtere, vt laboris tui fructus quandoque poſſis recipere. Hoc ſolum attende, quod monachus factus es, & ideo ea age, quæ monachi ſunt.* Innuit ſatis his verbis orationis munus proprium eſſe regularium officium, cui ſemper incumbere conuenit. eodem quoque libro ſic habet. *Dei ſeruum* (monachum) *ſine intermiſſione legere, & orare oportet, ne forte mentem vitia ſibi præoccupent*. In opuſculo etiam, quod ſcala Clauſtralium dicitur, ſic loquitur idem Bernardus. *Cum die quadam corporali manuum labore occupatus, de ſpiritualis hominis exercitio cogitare cæpiſſem, quatuor ſpirituales gradus animo cogitanti ſe ſubito obtulerunt, ſcilicet lectio, meditatio, oratio, & contemplatio. Hæc eſt ſcala Clauſtralium, qua de terra in cælum eleuantur*. Indicat hic Bernardus non alia via religionis perfectionem aſſequi poſſe regulares, niſi per orationis exercitium. Nec ſui oblitus idem proſequitur in ſpeculo monachorum, dicens. *Ad interuallum debet ſtare ad orationem, vel corporis neceſſitati prouidere, ita tamen, vt vadens ſibi dici nouerit: ſurſum corda.* Ecce quod, nec tempus corporis neceſſitati conceſſum tranſigi velit Bernardus ſine eleuatione mentis ad Deum, quæ eſt oratio eſſentialis. Vnde inferius ſic concludit. *In omni actu, vel cogitatu ſuo ſibi Deum adeſſe memoret, & omne tempus, quo de ipſo non cogitat, perdidiſſe ſe computet*. Vbi iugem, & continuam Dei præſentiam, pro iugi, & continua oratione monachis neceſſaria, computare videtur Bernardus.

D. Ber. de ord. vitæ. Idē ibidē. Idē in ſcala Chriſt. Idem in ſpec. mon. Ibidem

12 Nec omittendus Eſaias Abbas inter Patres Bibliothecæ numeratus, ex quo aliquot, pro neceſſitate orationis monachis intimanda, celebres ſententias ſelegi. Primò ergo monachos fratres ſuos, circa orandi exercitium, oratione prima ſic inſtruebat. *Qui mecum manere vultis, audite quæſo per Deum. In cella quiſque ſua degat cum timore Dei curam propriam, & aſsiduam orationem non negligatis*. Rurſumque oratione 21. quid ſit, monachum in cella manere, & à mundo procul aufugiſſe per orandi exercitium, ſic definit. *Is in cella rectè quietem, & ſilentium colit,*

Eſai. Abb. 2. t. orat. 1 Id. ora. 21

qui

qui ſupplex ante Deum proſtratus, aſsiduè vacat orationi. Id enim eſt à mundo procul aufugere. Clarè ex hoc Patre habemus monachi, qualiter orationis munus aſſiduè exequi debeamus.

13 Abbas quoque Ioannes dicere ſolitus erat: *Religioſum ſimilem eſſe debere homini ad læuam ignem, & ad dexteram aquā habenti, vt cum primum efferbuerit ignis, aqua extinguatur. Sic religioſus cum primum ignis concupiſcentiæ, vel malæ cogitationis exarſerit, ad orationem recurret.* Rurſus idem. *Similis eſt religioſus ſedenti ſub arbore, ad quem ſi ſerpens acceſſerit, continuò aſcendit ad arborem, vt ſaluus fiat. Sic religioſus tentatione inſurgente ad orationem confugit.* Hæc Ioannes Abbas. Abb. Ioā.

14 Tandem horum Patrum antiquiorum agmen claudant alii, qui monachum per orationis exercitium definiunt, vel monachum ſine oratione monachum appellari renuunt, vt vel ſic regulares omnes agnoſcant, quàm ſibi neceſſaria ſit oratio, quamue indignè nomen religioſi portent, ſi qui orationi aſſiduè non incūbant. Ioannes cognomento Climacus, ſic definit monachum. *Monachus eſt, qui ſolùm ad Deum acie mentis intentus, illum ſemper orat in omni tempore, loco, & re.* Et infra. *Monachus eſt* Io. Clim gradu 1. *afflictus, & mœrens animus, qui iugi mortis memoria, ſiue vigilans, ſiue dormiens, ſe ipſum ſemper exercet.* Accinit ad idem intentum Iſaac Presbyter, ſic loquens. *Monachus eſt, qui ſedet extra ſæculum, & ſemper ſupplicat Deo, vt adipiſcatur bona futura.* Iſaac l. 1. de mundi contem. c. 15. in 5 t. Bibliot. Optimè quoque Sanctus Maximus confeſſor concinit ad intentum. *Monachus eſt, qui mentem ſuam à rerum terrenarum amore ſegregatam habet, atque per pſalmodiam, & precandi aſſiduitatem in Deo amando, & colendo perdurat.* S. Maxim. cent. 2. 5. t. Bibliot. Nec minus fauet Dacrianus Abbas, dum monachum ſine ſpiritualibus exercitiis orationis, monachum non eſſe in ſuo ſpeculo, ſic deſcribit. Dacr. in ſpec. monach. *Si interioribus tuis neglectis, exteriora tantum curas, & ſi ſacris lectionibus, aliÿſque ſpiritualibus exercitÿs non das diligentem operam, vt rarò ad æterna aſſurgas; monachus non es.* Luce clarius Patres iſti intentum noſtrum de neceſsitate orationis monachis perſuadent. Ne tamē quiſquam hoc ſolum monachis antiquis adſcribat; nouis autem religioſis (quaſi nos nouam formam, normamque viuendi habere debeamus) tale munus extraneum eſſe contendat, ex Patribus recentioribus, qui ferè noſtri ſæculi metas attigere, idem intentum ſequens quoque caput demonſtrabit.

Idem intentum de neceſſitate orationis pro monachis ex Patribus recentioribus probatur.

CAP. IV.

1 ORationis neceſſitatem ex Patribus antiquioribus ſuadere capite præcedenti conati ſumus. Præſens idem tentat iter. Nec enim deſiderio noſtro ſatisfactum putauimus, ſi in præcipuo negotio religionis, ſiue reformandæ, ſiue etiam tuendæ, inertes, deſides, aut negligentes reperiamur. Aliorum ergo Patrum teſtimonia capiat Lector.

2 Primus obuius venit B. Albertus Hieroſolymorum Antiſtes, & noſtri Ordinis Carmelitani decus, qui in regula ſuis fratribus conſcripta, vitæ formulam, quam in poſterum tenere deberent, tradens, iuge orationis exercitium illis ſic præſcribit. *Maneant ſinguli in cellulis ſuis, vel iuxta eas die, ac nocte in lege Domini meditantes, & in orationibus vigilantes, niſi aliȷs iuſtis occaſionibus occupentur.* Audiant hæc Carmelitæ omnes, tam qui obſeruantes, quam qui primitiuam regulam profitentes nuncupantur, nouerintque ſinguli, ad continuam orationem, & in lege Domini meditationem ex præcepto regulę, nulla diſpenſatione prætenſa, aſtringi, & obligari. Etſi enim Eugenius Quartus Pontifex Maximus capitulum hoc regulæ, quoad manſionem in cellulis, benignitate Apoſtolica mitigauerit, concedens fratribus noſtris, quod *horis congruis, in eorum Eccleſiȷs, & illorum Clauſtris, ac per eorum ambitus manere, & deambulare licitè, & liberè valeant*: nunquam tamen à continua oratione, meditatione, in regula nobis intimata, à Pontifice aliquo exempti, aut liberati ſumus. Proculdubio, quia hic eſt finis, propriuſque noſtrę religionis ſcopus, vt latè probat Thomas de Ieſu ex Gregorio Nono, Innocentio Quarto, Alexandro Quarto in bullis Pontificiis. En finis; en portus, ad quem religioſi noſtri Carmeli montem conſcenderunt: ſciant ergo ab eo forſan aberrantes, miſerè quoque à ſui ſtatus obligatione caderę. *Ignoranti enim* (ait Seneca) *quem portum petet, nullus ſuus ventus proprius eſt.* Iure ergo Reuerendiſſimus Sebaſtianus Fantonus totius noſtri Ordinis

Albert. in reg. Carmel. c. 4

Eugen. iv. in bulla mitigat.

Th. de Ieſu ſup. re. Car. 2. p. dub. 4.

Seneca.

nis

nis Generalis Prior, bis in die ab omnibus regularibus noſtris in communi choro orationem mentalem haberi decreuit. Eſt enim (vt dicit) *mentalis oratio, ſeu meditatio, ſine qua, vt ſine anima, regularis vita nequaquam conſiſtere valet.* Ex quo nō modo noſtris religioſis, ſed omnibus etiam; tam ſanctum exercitium neceſſarium eſſe liquet clarè. Ceremo. Ord. l. 2. rubr 66.

Sed commentarij loco apponere libet, quæ ſcripſit circa hunc textum Reuerendiſſimus Ordinis Prçſul, litteris, & virtute venerandus Ioannes Sorethus *in expoſitione Parenetica Regulæ textu* 8. *cap.* 1. ſic. *Quietis pedibus ſiſtant, maneantque in cellis ſuis, vel iuxta eas, die, ac nocte in lege Domini meditantes, ſine intermiſſione orantes; die in lætitia; & nocte in tribulationibus. Optima coniugatio; maneant* (inquit) *in cellulis ſuis iugiter meditantes, quia iuge ſilentium, & ab omni ſtrepitu ſæcularium perpetua quies, cogit cæleſtia meditari.* Et *cap.* 2. hæc ſcribens. *Sint igitur fratres in cellulis, vel iuxta eas circa mores ſuos iugiter meditantes, & in orationibus vigilantes, vt ſcilicet non ſurripiat eos callidus tentator, qui tanquam leo rugiens circuit quærens, quem deuoret. Vnde Athanaſius in exhortatorio ad monachos,* Orationes ſi fieri poteſt ſola legendi ocaſio interrumpat. *Omnis monachi Religioſi finis, cordiſque perfectio ad iugem, atque in diruptam orationis perſeuerantiam intendit, & quantum humanæ fragilitati conceditur, ad immobilem mentis tranquillitatem, perpetuamque puritatem enixè prouehitur, ob quam tam omnem laborem corporis, quam contritionem ſpiritus indefeſſe quærimus, & iugiter exercemus.* Ioannes Soreth.

3 Accedit Seraphicus Doctor D. Bonauentura, qui adeò propoſito noſtro ſuffragatur, vt non modò ſolus pro re tanta omnium religioſorum animis perſuadenda ſufficeret, ſed, & aliquot eius verba grano ſalis condiri petant: obnixè enim, & rigoroſè exercitium orationis religioſis omnibus ſuadere contendit. In opuſculo de perfectione vitę ſic loquitur de oratione mentali regularium. *Reuera religioſus orationem aſſiduè non frequentans, non ſolum eſt miſer, & inutilis; quinimò coram Deo fert animam mortuam in corpore viuo.* Alibi quoque ſic fatur. *Vita religioſi ſine ſtudio deuotionis internæ, ſicut fauus ſine melle, ſicut murus abſque temperamento, & ſicut cibus abſque condimento.* Et rurſus infra. *Omnis religio arida, & imperfecta eſt, & ad ruinam promptior, quæ ſpiritum diuinæ ſuauitatis non quærit, & præcipuum conamen ad ſtudium internæ puritatis non impendit.* S. Bonau. de perfe. vitæ c. 5. Idē in opuſcul. de proc. reli. l. 7. c. 11.

Nec

Idem in l. de ſex alis ſera. c. 3. Nec ſui oblitus eadem ferè repetit alio in loco ſic dicens. *Cauenda eſt perturbatio ſtudij deuotionis, ex qua fulcitur omnis vera religio, & omne virtutis exercitium impinguatur. Arida eſt omnis religio, quæ non oleo iſto ſaginatur. Inſtabilis eſt bonorum operum ſtructura, quæ deuotæ orationis frequentia non compaginatur: ſicut paries lapidum ſine cemento. In omni religione vbi deuotionis feruor tepuerit, etiam aliarum virtutum machina incipit deficere, & appropinquare ruinæ.* Ex alphabeti quoque

Id. in alph. lect. 14. 21 22. monachorum lectionibus hæc habemus *Omne tempus cum Deo vtiliter expendas.* Et rurſus. *Chriſtus ſit vita tua, meditatio tua.* Iterumque. *Hymnos, & pſalmos canere, monachorum eſt.* In collationibus etiam ex mente Ioannis Synaitæ ſic definit monachum.

Id colla. 8 *Monachus eſt, qui ſolum, quæ Dei ſunt, agit, cogitat, & loquitur, Chriſto vnitus in omni tempore, loco, & negotio.* His indicans verbis ſubſtantiam monachi in firma ad Deum adhæſione, quæ media oratione fit, poſitam eſſe. In regula quoque

Id in reg. noui. c 2. nouitiorum ipſos de oratione ſic inſtruit. *Stude ſemper expendere tempus tuum, aut in oratione, aut in lectione, aut in bona meditatione* Inferiuſque tremendum ſupplicium religioſo iugiter non

Idem. oranti ſic comminatur. *Ora ergo chariſſime, & te in oratione exerce, quia pauperi non oranti æterna ſupplicia promittuntur. Ait enim Bernardus: Ora frater; inſtanter ora, quia ille dicitur habere tunicam mixtam ſanguine, qui carnem ſuam nutrit de pauperis ſudore.* Quod vtinam religioſi aliqui attenderent, ſaltem enim in gratiarum actionem pro alimento ex ſudore pauperum mendicato, iugiter Deo vacarent. Ad idem intentum San-

Idem in ſpec. diſc. p. 1. c. 1. ctus iſte Pater ſic loquitur alibi. *Inſtent orationi feruenter, quæ nouam in horto Domini plantulam fouet, prouehit, & confirmat.* Et infra. *Porrò, qui ad orationem eſt negligens, ſuæ ingratitudi-*

Idē in ep. quadam. *nis, & tepiditatis eſt teſtis Fruſtra profectus virtutum ſine oratione ſperatur.* Hanc ob cauſam Sanctus hic Doctor cum eſſet ſui ordinis Generalis in epiſtola ad Prouincialem quem iam directa, ipſum *per aſperſionem ſanguinis Ieſu Chriſti, & per ſtigmata paſſionis eius* adiurat, & præcipit. *Vt primum quidem ad ſanctæ orationis ſtudium fratres ſuæ curæ commiſſos efficaciter incitet.* Sentiens ſanè Sanctus, & religioſus Præſul, religioſæ regulæ obſeruantiam, ſtatumque religioſum ex aſſidua oratione neceſſario pendere.

4 Nec mirum ſanè Sanctum Bonauenturam eximium adeò orationis exercitii prędicatorem extitiſſe, qui Beati Franciſci filius, &

lius, & hęres, ſpiritum duplicem, tamquam alter Eliſeus poſſedit. Diuus etenim Franciſcus præclarus orationis zelator, eam filiis, quaſi pro teſtamento reliquit. Cum ſemel à quodam ſui ordinis alumno literarum ſtudium Bononiæ introductum agnoſceret, non modo acriter repræhendit, ſed dura maledictione, quam infœlix rei euentus ſubſequutus eſt, impetiuit. Franciſci irati ecce verba. *Tu vis deſtruere Ordinem meum? Deſiderabam ego, & volebam exemplo Domini mei, fratres meos magis orare, quam legere.* Claré innuens Seraphicus Pater totius ordinis diſpendium ex defectu orationis dimanare. Alibi quoque idem exercitium, vt prorſus neceſſarium viro religioſo, his verbis commendauit. *Gratia orationis viro religioſo maximè deſideranda eſt. Nullus enim ſine ea in Dei ſeruitio properare poteſt.* Veritatem amplexus, quam non modo ſacræ literæ, ſed experientia ipſa quotidie teſtatur. In actibu S.Franc. Ex eius vita.

5 Angelicus quoque Doctor Sanctus Thomas angelici exercitij orationis commendator eximius habeatur, quod, & verbis, & opere compleuit. Adeò deditus orationi fuit: *Vt nunquam ſe lectioni, aut ſcriptioni dederit, niſi poſt orationem. Quin ſodali ſuo Fr. Reginaldo dicere ſolebat: quidquid ſciret, non tam ſtudio, aut labore ſuo peperiſſe, quam diuinitus traditum accepiſſe.* Hæc ex eius Legenda habentur. Ex hiſtoria quoque ipſius mirabilis hæc ſententia ab ipſo prædicata elicitur. *Religioſus ſine oratione, miles eſt in prælio ſine armis, & nudus.* Hinc in epiſtola adhortatoria ad quemdam religioſum ſic loquitur. *Hæc eſt ergo monitio mea, & inſtructio tua. Tardiloquum te eſſe iubeo, & tardè ad loquutorium aſcendentem; conſcientiæ puritatem amplectere; orationi vacare non deſinas; cellam frequenter diligas, ſi vis in cellam vinariam introduci.* Nec mirum adeò ſedulè Angelicum Doctorem orationem religioſis intimaſſe, qui in ſua Summa Theologię exaratum reliquit, medium, quo diuina prouidentia hominibus neceſſaria prouidit, orationem eſſe: *vt ſcilicet homines poſtulando mereantur accipere, quod eis Deus omnipotens ante ſæcula diſpoſuit donare.* Innuens hiſce verbis viam regiam, per quam nobis, omnibus religioſis præcipuè, annona de cœlo venit, orationem eſſe. In legẽda S.Tho. Hiſt.s.Th Idẽ opuſc 68.

6 Ad hęc S. Vincentius Ferrerius Hyſpaniæ noſtræ, & prędicatorię familię decus, iam adiungitur, qui in opuſculo de vita, & inſtructione ſpirituali, priſcorum monachorum exempla ſequutus promiſcuam orationem, & lectionem vult proprium

D. Vincē. de vi. ſpi. c. de ſom. & vigilia. Ibi c. vlt.

eſse religioſi munus. *Iterato* (inquit) *ad ſtudium redeas, vel ad lectionem, & iterato ad orationem, & ſic alternando commutes.* Clarius capite vltimo eiuſdem opuſculi, inter perfectiones neceſsarias ſpiritualem vitam agentibus, hanc recenſet. *Diutiſſima, & continua recordatio beneficiorum Dei, & die, ac nocte ſtare in oratione.* Scitum, & facetum eſt illud magiſtri cuiuſdam, qui cum à nepote ſcientiarum cupido rogaretur; num ſibi liceret a meditatione ceſsare aliquando? Reſpondit ironicè. *Licet: modo hoc nec die ſit, nec nocte: ſcriptum eſt enim in lege Domini meditandum die, ac nocte.* Id ipſum religioſo interroganti de ceſsatione ab oratione dicere poſsumus. Licere quidem, dummodo neque die, neque nocte ſit, quia iuxta placitum Vincentii, aliorumque Patrum: Religioſus debet *die, ac nocte ſtare in oratione.*

7 Vincentii mentem, ſpiritumque bibiſse viſus eſt S. Ludouicus Epiſcopus Toloſanus; vt enim ex eius vita habetur dicere ſolitus erat. *Omne tempus perdidiſſe exiſtimo, quod ſine oratione, & diuinis contemplationibus conſumpſi.* Vera quidem ſententia, & religioſæ mentis muneris manifeſtum iudicium.

S.Lud. in eius vita.

8 Ioannes Ruſbrochius piiſsimus author, altiſſimęque contemplationi deditus, in libello de ſeptem cuſtodiis ad monialem Franciſcanam directo, tam ipſam, quam religioſos omnes de orationis iugi ſtudio, ſic monet. *Licet à Deo peccatorum veniam conſequuta ſis, nihilominus coram illius ſemper miſericordia perſeuerans: corde, & affectu intus vociferaberis: Deus propitius eſto mihi peccatrici. Animum tuum perpetua cum laude ad ipſum ſuſtolles, & affectum, ac deſiderium tuum cum diuina bonitate ad beatos, & mortales omnes perenni cum charitate latè extendes: cor verò tuum ingenti cum reuerentia corã ſublimi Dei omnipotẽtis maieſtate, & Domini Ieſu pedibus ſubmittes, ac humiliabis; in eoque verſaberis exercitio, & quemdam illius habitum tibi efficies, ac comparabis: in quo omnes vitæ tuæ dies verſeris, ac ambules.* Hæc Ruſbrochius. Quibus ſi adiungas in margine notari hęc verba: *quotidiana religioſorum exercitia:* facile elicies iugem orationem, eſse exercitium quotidianum regularium ex mente Ruſbrochii.

Io. Ruſb. de ſeptem cuſtodiis c. 1.

9 Præterea D. Dionyſius Carthuſianus ſermonem quemdam, qui eſt 7. de Dom. 2. poſt Natiuitatem, ad religioſos direxit de virtute, & modo orationis ab illis ſeruando: in quo inter alia hęc habet. *Multis Sanctorum affirmant ſummum, ac ſpecialiſſimum opus monachi eſſe, puram Dei orationem indeſinenter offerre.*

Dion. Car

offerre. Et infra approbat illud ex Caſſiano. *Omnis finis, atque perfectio monachi adiugem orationis perſeuerantiam tendit, & quantum humanæ fragilitati conceditur, ad immobilem mentis tranquillitatem, puritatemque nititur.* Rurſus ſerm. 5. ad religioſos de Dom. 4. Quadrageſ. ſic habet. *Si cupimus veraciter eſſe filij Hieruſalem, ſeu militantis Eccleſiæ, diſcamus cœleſtia contemplari, cœli formiter conuerſari. Angelicam in terris ducere vitam, atque futuram iam beatitudinem incboare.* Et infra. *Si ergo aſſiduè conemur nos actualiter Deo coniungere, eius laudibus omni hora inſiſtere, orationibuſque vacare, ad ſummæ & increatæ pulchritudinis nos contemplationem dare, imo, & in exterioribus, ſeu corporalibus occupationibus mentem ad Deum frequenter erigere, meditando, orando, pſallendo, tunc vtique cœleſtem agimus vitã, & futuram beatitudinem incboamus, &c.* Idem.

Sermone quoque 6. de Paſcha, ſic loquitur. *Magna hominis religioſi eſt iſta calamitas, quod non amplius delectetur loqui, & occupari cum Deo, orando, pſallendo, meditando, contemplando, &c. quam cum hominibus.* Sermone quoque 4. de Dom. 18. poſt Trinitatem, ſic proſequitur. *Orando, meditando, pſallendo, occupetur ſemper cor noſtrum in Deo. Dominum Deum cum prophe ta oremus. Deduc me Domine in via tua, & ingrediar in veritate tua, lætetur cor meum, vt timeat nomen tuum. Itemque: Greſſus meos dirige ſecundum eloquium tuum, & non dominetur mei omnis iniuſtitia. Rurſus: notam fac mihi viam, in qua ambulem, & doce me facere voluntatem tuam.* Præterea ſerm. 7. de Dom. 25. poſt Trinitatem, ſic habet. *Ad hoc tendit inſtitutio regularis, atque profeſſio monachalis, vt monachus, quantum in vita præſenti ſit poſſibile, indeſinenter Deo intendat orando, pſallendo, meditando, legendo, contemplando, &c.* Innumera tandem ex piiſſimo hoc Patre in ſermonibus de Sanctis, eis præcipuè, qui ad religioſos diriguntur, breuitati conſulens omitto. Idem. Idem.

10 His etiam Patribus D. Laurentius Iuſtinianus adhæret, qui ſicut feruore, zeloque animarum ſplendidiſſimus fuit, ſic quoque perfectionis monaſticæ ardentiſſimus fuit amator. Orationis ergo neceſsitatem pro religioſis aliquoties aſtruit. In libro de obedientia orationem vocat, robur, & præſidium cœnobiorũ. *Ipſa* (inquit) *cœnobia ſunt præſidia munitiſſima, ſanctorum Angelorum vallata cuſtodijs, ignitarumque orationum roborata ſuffragijs.* Veriſsimè ſanè, ſine oratione namque langueſcit cœnobium, omniumque inimicorum pateſcit inſidijs. Hinc in libro S. Laur. Iuſtin. de obed. c. 17

Idem de grad. per. c. 2. de gradibus perfectionis religioſos ſic alloquitur. *Nullus perfectè enarrare ſufficit, quàm neceſſaria ſit oratio cunctis, & quantum ad perfectionem venire anhelantibus omnino ſit congrua. Audeo etiam dicere neminem abſque illa poſſe ad ſalutem pertingere.* Hæc Laurentii Iuſtiniani verba, ſicut, & alia ſimilia D Bonauenturæ, hoc etiam capite allata, alicui forſan duriora apparebunt. Horum tamen Patrum authoritas, ſimulque dicta, dicendaque, veriſſima eſse in aliquo ſenſu certiſſimè ſuadent.

11 Quis tamen pro hoc intento de neceſſitate orationis confirmando, Sanctam Virginem Tereſam, noſtri ſæculi, ſacræque religionis iubar, & decus non deſideret? Quæ enim toti Hiſpanię, orbique toti, orationis, & myſticę Theologiæ Magiſtra fuit, nonne religioſo ſtatui idem munus intimaſse credetur? Siue ergo vitam ipſius, ſiue etiam libros de itinere perfectionis, aut etiam de manſionibus ab ipſa conſcriptos legeris hunc ſcopum ſibi prefixiſse inuenies, vt orationis exercitium religioſis cunctis neceſſarium aſtruat. Specialiter regulæ obſeruantiam ex orationis ſtudio dimanare, ſic admonet. S. Tereſa de Itinere perfęc c. 4 *Oremos ſin ceſſar, que con que ſe haga eſto, que es lo mas importante, no ſe dexaran de cumplir los ayunos, diciplinas, y ſilencio, que manda la orden.* Deinde exercitium iſtud orationis dicit eſse fulcimentum, & ſcopum religionis: ideoque ſolitudinem maximoperè amplectendam eſse. Sic vero loquitur. *A coſtumbrarſe à ſoledad es gran coſa para la oracion, y pues eſte ade ſer el cimiento de eſta caſa, ya eſto nos juntamos, mas, que à otra coſa, es meneſter traer eſtudio, en afficionar nos à lo que eſto mas nos ayuda.* Demum (vt vno verbo dicam) tota vita ipſius, geſta, dicta, & ſcripta eò tendunt, vt commoda, & vtilitates ex orationis exercitio prouenientia, cunctis, regularibus præſertim ſuadeat. Ad hunc quoque finem iugis orationis religionem fratrum, & monialium inſtituit, & quia magno cum feruore, totiuſque populi Chriſtiani exemplo id præſtat, ideo inter Eccleſię luminaria, vt ſidus ſplendidiſſimum maximè fulget, in perpetuaſque æternitates ſacra hæc progenies fulgebit.

12 Iungam his Patribus graues alios Doctores, qui etſi Sanctorum numero nondum aſcripti teneantur, inter graues tamen authores locum tenent; qui quaſi manu data monacho proprium munus, & exercitium orationem eſse, clarè tuentur. Ex quibus venerabilis Thomas de Campis orationis neceſſitatem ſępius religioſis commendat: In libro de ordinatione, & diſciplina Clauſtralium, ſic loquitur. *Tria ſunt omni religioſo neceſſa-*

ria, ſine quibus non poteſt diu ſtare in bona vita. Hæc ſunt oratio, lectio, operatio. In iſtis omni die ſe exercere debet, & ſemper in aliquo horum occupare. Oratio illuminat, oratio purgat, oratio conſolatur, oratio lætificat, oratio impetrat fauorem, oratio alleuiat laborem, oratio nutrit deuotionem, oratio præbet fiduciam, oratio expellit pigritiam, oratio fugat Dæmonem, oratio vincit tentationem, oratio ſemper eſt neceſſaria, ſicut gratia, ſine qua viuere ſpiritualiter non poſſumus, Rurſuſque; *Non te pigeat orare, ſi vis à vitijs liberari.* Ex valle quoque liliorum lilia hæc flagrantia collegi. *Hæc tria in ordine valde neceſſaria, Deo, & Angelis accepta; ſcilicet laborare manu contra otium; amare lectionis ſtudium contra cordis tædium: & continuare orationis vſum contra Diaboli dolum.* Alibi quoque ſic. *Beatus religioſus, cui ſacra lectio cibus, oratio potus, pſalmus iubilus, meditatio Chriſtus, ſpeculatio Deus, flabunt venti, & non nocebunt Deo vacanti, & oranti.* In enchiridion etiam monachorum, ſic monachum inſtruit. *Inceſſanter orandum eſt, ne vincaris a vitijs, & in profundo malorum deſperando ſubmergaris.* Hæc, & alia pius, & grauis author ſatis clarè neceſſitatem orationis regularibus intimans.

Th. a Cāpis de diſcipl. Claustr. l. 5. c. 1. 2.

Idem.

Idem in valle liliorum c. 17.

Idem. 2. p. ſerm. ad nou. ſer. 4.

Idem in Enchirid. c. 2.

13 Accedit Ioannes Lanſpergius deuotus author, Carthuſianuſque monachus, oratorii exercitii commendator percelebris. In dialogo monachi cum milite Lutherano, ſic loquitur. *Ad hoc potiſſimum vita cœnobitica eſt deſtinata, quæ ferè ſemper noctu, diuque quantum corporalis concedit facultas, eo tendit, vt ibi (quod in cœlo fit) ideſt Dei præconium canendo, iubilando, gratias agendo, precando, meditando peragatur.* In libro etiam de vera religione, etſi diuerſos Ordines ad diuerſa munera in Eccleſia exercenda addictos eſſe dicat; omnes tamen ad munus orationis deſtinatos eſſe docet. *Nonnulli ad concionandum, & docendum, nonnulli adminiſtrandum egrotis, nonnulli ad tutandam fidem, nonnulli ad liberandos captiuos, &c. Omnes tamen ad Deum, cantando, & orando, & gratias agendo, laudandum; ipſique mundo corde adhærendum ſunt deſtinati.* Ecce noſtri capitis ſcopum à Lanſpergio deſcriptum monaſtici ſcilicet muneris eſſe, diu, noctuque inde feſſa vigilia orationibus inſudare.

Io. Lanſp. in Dial.

Id. in lib. de vera reli. c. 14.

Idem in l. de vera reli. c. 14.

Idem de vera reli c. 14

14 Clariſſimè etiam Fr. Hieronymus Sauonarola inter Dominicanos Patres valde inſignis, inter regulas quaſdam ab ipſo conſcriptas, quę habentur in antiquis conſtitutionibus huius ſacri Ordinis, ſic habet ad intentum. *Principale ſtudium religioſi*

Hier.Sau. *eſt, conari die, noctuque vt anima ſua ſit Deo coniuncta, per orationem, & contemplationem, continuumque amorem actualem.* Inferius quoque ſic. *Cum omni, & ſumma diligentia, & ſolicitudine vacare debet orationi, & contemplationi, ita vt ſæpiſſimè eleuet mentem ſuam ad Deum, & oret cum breuitate, tam in Eccleſia, quam in menſa, tam in domo, quam in theatro, tam ſedendo, quam ambulando. Et frequentiſſimè dicat: verſiculum illum: Deus in adiutorium meum intende: Domine ad adiuuandum me feſtina. Item dicat: Miſericordia tua Domine ſubſequetur me, vt inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ.* Tandem in fine ſic concludit. *Religioſi, qui iſta non conſiderant, ſed ambulant ſine conſideratione finis proprij, efficiuntur tepidi, inquieti, murmuratores, ambitioſi, iracundi, loquaces, ſenſuales, hiſtriones, & duriores, quam ſæculares ad pœnitentiam. Et niſi Deus per ſuam miſericordiam eos reuocet, in alia labuntur præcipitia, à quibus nunquam poſtea liberantur.* Hæc, & alia grauis auctor.

15 His iunge Ioannem Gerſonem inſignem Pariſienſium Cancellarium, qui ſæpius religioſi munus orationem dixit. In reſponſione ergo apologetica, ad quemdam Carthuſianum monachum monet, toto tempore, quo obedientiæ legibus non obſtringitur, orationi operam dare. Ad quod vtitur illo verſiculo.

Gerſon Alphab. 19. l.E.

Fac opus iniunctum, inde vacato tibi.

Subiungit tamen modum. *Conſulo tamen, vt iſta vacatio ſit taliter practicata in deuotionis otio, vt non reddatur inepta per lacbrymas, aut alia laſiua corporis, vel mentis exercitia, &c.* Similiter tractatu de oratione: & eius valore religioſum etiam inſtruens, profeſſionem ipſius eſſe ad orationis munia exercenda, declarat his verbis. *Recogites in meditatione tua profeſſionem in monaſterio, videbis te conſtitutum, & peculiariter dicatum, vt ſis veluti quæſtor aliquis, qui pro languentibus, & indigentibus in hoſpitali magno totius vrbis, quærere debeas eleemoſynam, non tam corporaliter, quam ſpiritualiter ſuſtentantem.* Et paucis interiectis. *Meditare igitur vt columba ſimplex, & gemens, & ſit meditatio tua in conſpectu Dei ſemper.* Hęc Gerſon innuens ſatis munus proprium religioſi orationem eſſe.

Id.Alpha. 77. l.2.

Idem.

16 Omnium tamen clarius, & diſtinctius, munus orationis religioſi iniunctum expoſuit celebris Benedictinus Abbas Ioannes Trithemius. In homilia ergo quadam ad monachos, ſic loquitur.

quitur. *Dominus, ac Saluator noſter Ieſus Chriſtus in Euangelio, fratres, volens nos continuos eſſe in orationibus, ita præmonuit, dicens: Oportet ſemper orare, & nunquam deficere. Hoc Domini conſilium, præ cunctis mortalibus, maximè decet monachos, & omnes, in quacumque religione clauſtrales, quorum omnis actio, & tota vita, imo quidquid faciunt, aut oratio eſſe debet, aut ſaltem orationi conforme.* Ne tamen tepidus, aut imperfectus religioſus muneri ſibi iniuncto per horas ſolum canonicas, ſeu quotidianum officium Eccleſiaſticum, omiſſa oratione mentali, ſatisfacere putet, ſubiungit poſtea. *Non ſatis eſt monacho in ſchola Chriſti Regis æterni ad perfectionem tendenti orationes canonicas perſoluere, nec ſufficit homini Deo per votum ſolemniter dicato preces Ordinis communes in conuentu adimplere, quoniam qui ſemper orare ſine intermiſſione præcipitur, vltra verbales, etiam ad ſpirituales orationes obligatur.* Hæc Trithemius, quæ ſi rectè expendantur, & monachi officium, & intentum noſtrum his capitibus ſatis innoteſcit. Trithem. hom 8. ad mon. Idem.

17 Cum tamen hæc ita ſint. & tam vnanimi, conſtantique aſſenſu Patres hi omnes, his capitibus adducti, orationis neceſſitatem regularibus omnibus proponant, mirum erit ſi aliqui ex religioſis inueniantur, tam ſanctum exercitium reſpuentes. At multos eſſe non tam ego; quã Diuus Bonauentura plorat ſic inquiẽs. *Qui ſunt hodie, qui huiuſmodi meditationibus vacent? Qui ſint exploratores gaudij cæleſtis? Qui corde, & animo conuerſentur in cœlis? Rari ſunt. Vnde dici bene poteſt de quibuſdam religioſis illud verbum, quod B. Bernardus dicit, quorum ſtudium deberet eſſe cœlos deuotione penetrare, mente circuire ſupernas manſiones, ſalutare Apoſtolos, & choros Prophetarum, Martyrumque admirari triumphos, omnibus his poſtpoſitis, turpiſe mancipant corporis ſeruituti ad obediendum carni, & ad ſatisfaciendum gulæ, & ventri.* Alibi quoque de quibuſdam religioſis ait; quod *non ſolum non ſentiant, ſed nec quærant, nec deſiderent, neque curent, imo, neque credant, ſed inuideant, & perſequantur in alijs deuotionis gratiam.* Paſchaſius quoque author grauis, & inter Bibliothecę Patres relatos dum illud Hieremiæ: *Diſperſi ſunt lapides Sanctuarij in capite omnium platearum:* exponit; miſeram ſortem quorumdam regularium, qui orationis ſanctę exercitio vale dixerunt, ſic deplorat. *Quid ergo putas ſunt lapides ſanctuarij in capite omnium platearum diſperſi, niſi monachorum ſancta, & Deo conſecrata ſocietas? qui ſemper debent Dei apparare in ſecreto*

D. Bonau. de perf. vitæ. c. 5

Idem de proceſſu relig. l. 7. c. 11

Thren. 4.

Paſchaſ. 4 in lamẽ Hierem, in 2 tom. auct. Bibl.

creto

creto conſpectibus? Et infra. *Ideo diſperſi plorantur, quaſi lapides Sanctuarij in capite omnium platearum, quia dum per vitam, & orationem intus eſſe in contemplatione Dei ſemper debuerant, per vitam reprobam foris paſſim vacant.* Innuens ſatis plures regularium eſſe, qui orationis exercitium ferè contempſerint. Ioannes Lanſpergius in ſerm. quodam ad congregationem monachorum habito, multos eſse ex religiosis, qui ſanctæ orationis exercitium reſpuant, sic habet. *Sunt alij, qui ſolutis vtcunque horis, & ordinis debitis, deinceps externis ſuis vacant, nihil prorſus de internis, parum de meditatione, aut contemplatione, parum de oratione mentali, aut exercitijs ſpiritus ſcientes.* Ecce iam multos eſse ex regularibus, qui orationi non vacent ex his Patribus habemus.

Lanſperg. in ſerm.

18 Hi ergo omnes, Patrum teſtimoniis adductis, ad tam ſanctum exercitium, totis viribus trahendi, & reuocandi ſunt. Neque enim aliter vitia eradicare, virtuteſve in religionibus plantari poterunt, nisi ſancta oratione mediante, *Oratio enim* (teſte Caſsiodoro) *ſerenat cor, abſtrahit à terrenis, mundat à vitijs, ſubleuat ad cœleſtia, reddit capacius, & dignius ad accipienda bona ſpiritualia.* Vnde optimè B. Thomas de Villanoua. *Religioſus tepidus, ſi non orat, & laudat, quid accipiet?* Ac ſi dicat; ſine oratione religioſum, virtutibus vacuum, vitiiſque plenum recenſeri. Rixoſos ergo, vagos, deſides, otioſos, impudicos, auaros, iracundos, guloſos, ſuperbos, ambitioſoſque regulares (ſi quos videris) hos omnes ſine oratione viuere, facile ſuſpiceris. Si forte etiam religionem aliquam deformatam, diſcolis, vagiſque, ac inhoneſtis fratribus reſperſam conſpexeris, propter orationis egeſtatem, vel penuriam hoc illi malum euenisſe credas. E contra verò religioſos humiles, pauperes, pudicos, obſeruantes, obedientes, temperatos, quietis amatores, fructum animarum zelantes, virtutibuſque plenos (quales multi ſunt) ex eo tales putes, quod orationis ſedulè incumbant. *Quemadmodum enim* (verbis Chriſoſtomi vtar) *vbi regina quæpiam ingreditur ciuitatem, neceſsè eſt, vt omnis opulentia pariter conſequatur, ſic videlicet poſtquam deprecatio venit in animam, omnes virtutes ſimul ingrediuntur.* Ergo bone religioſe, hoc tibi maximè in cura ſit, vt orationis ſtudium totis viribus anheles. Baſilius tibi loquitur. *Hæc vna recordatio ſi eſſet aſſidua contra omnia vitia medelam præberet.* Faxit Deus, ita fiat.

Caſſiod.

B. Tho. de Villan. in Conc: de Sept.

Chriſoſt. l. 2. de orãdo Deũ

D. Baſil.

Quia

19 Quia vero ſolitudo *Orationis ſchola*, iure à Patribus cẽſetur, ideo, quæ de ſolitudine cõmendanda Reuerẽdiſſimus Ordinis noſtri Præſul, antiquitate, & pietate Venerandus Nicolaus Gallicus in ſuo piiſſimo opere *Ignea ſagitta* compellato, *cap.* 11. ſcripſit, hic meritò apponenda. *In ſolitudine nobis omnia proſperè patrocinantur elementa. Firmamentum miro ordine Planetarum, ac Syderum mirabiliter decoratum, nos ad ſuperiora, miranda ſua pulchritudine allicit, & inuitat. Aues Angelicam naturam quodammodo induentes, ſuauem cantus melodiam ad noſtrum ſolatium mirabiliter modulantur. Montes etiam iuxta Iſaiæ prophetiam, nobis mirificam ſtillant dulcedinem: ſed & colles noſtri conſortes fluunt lac, & mel, quæ mundi huius amatores fatui non guſtabunt. Nobis autem ad laudem pſallentibus, Creatoris montes circumſtantes, fratres noſtri conuentuales, iuxta identitatem vocis, noſtræ linguæ plectra percutientes, ac vena organica in aere modulantes, vnà nobiſcum tono concordi reſonant Dominum collaudantes. Germinant radices, virent herbæ, frondes, & arbores nobis ſuo modo lætanter applaudentes: de hac autem iucunditate ſolitudinis ſecundum ſenſum tropologicum ſcriptum eſt in Iſaia,* Exultabit ſolitudo, & florebit quaſi lilium, germinans germinabit, & exultabit lætabunda, & laudans. *Et iterum in pſalmo*: Pingueſcent ſpecioſa deſerti, & exultatione colles accingentur. Hucuſque ille. Nos verò vlterius progrediamur.

Nicolaus Gallicus

Regulæ, & Conſtitutionum inuiolabilis obſeruantia religiones reformat: & in hoc deficere ipſas euertit.

CAP V.

1 EO vel maximè orationis exercitium regularium Ordinum reformationi neceſſarium eſt, vt vel ſic religioſi omnes ad propriæ regulæ, communiſque obſeruantię modum ſuauius ſe aſtringant: vnde poſtquam in præcedentibus capitibus orationis officium commendauimus, nunc in præſentibus regulæ, & cõſtitutionũ inuiolabilẽ, & peruigilẽ cuſtodiã, ipſis omnino neceſſariã proponimus. Patrũ ergo teſtimonia pro obſeruantia ſanctę regulę, & conſtitutionũ perſcrutemur.

2 Adſtat primus Sanctus Ephrem Syrus, qui non ſemel, ſed ſæpius, regulæ, ac conſtitutionum regularium obſeruantiam religioſis commendat. *Si in cœnobio fratrum degeris, regulas conuentuales ne deſpexeris. Si ſolitariam vitam vixeris, caue optimas formas Anachoretarum, qui rectam tibi ſemitam ſtrauerunt, depraueris.* Et infra. *In monaſterio igitur reſidens, canonem, ſeu regulam cum omni reuerentia, & amore Dei ſequere.* Quod vlterius exemplo S Abrami Eremitæ ſic comprobat. *Toto porrò tempore renunciationis ſuæ canonem, ſeu regulam ſemel arreptam, nunquam mutauit, ſed quinquaginta annorum ſpatio in vita religioſæ ſtudio ſe exercuit.* Alibi quoque ſic monachos inſtruit. *Modum, ac normam, quam illuſtres, perfectique illi noſtri Patres tradiderunt, omni conatu, ac ſtudio teneamus.* Et infra. *Vnam nobis regulam chariſſimi deligamus, per quam Dei grati, acceptique eſſe poſſimus: nobiſque ipſis, ac proximis noſtris prodeſſe valeamus.* In ſermone etiam quodam Aſcetico de vita monaſtica, antiquos monachorum patres, ex eo perfectiſſimos, probatiſſimoſque euaſiſſe commemorat; quod vnius regulæ acceptæ fuerint exacti obſeruatores. Sic Ephrem. *Propterea verò, & S. probatiſſimique olim Patres, iactis firmiter vnius viuendi regulæ fundamentis, perfecti euaſerunt; ſiquidem illum canonem, ac regulam, quam ſemel arripuerant, ad finem vſque vitæ ſine impedimento aliquo retinuerunt.* Subiungit poſtea. *Et ideò Deus quoque in illis habitauit, atque in eis eſt glorificatus, & quicumque illos videre, vel audire meruerunt, Deo gloriam dederunt.* Hæc, & alia S. Ephrem oſtendens ſatis vitam, perfectionemque regularium ex inuiolabili obſeruantia regulæ, & conſtitutionum pendere: è contra verò damnum religionum ex parum accurata legum cuſtodia prouenire. Demum parænefi prima quantum præmium obſeruanti monacho reſeruatum ſit, ſic deſcribit. *Serua mandata Altiſſimi ò monache, & Patrum conſtitutiones recole, pietatis pugil, hæc enim faciens regni cœleſtis hæres deſignaberis.*

Ephrem adhort. 1. ad nouit. — *Idem in ſer. B. Abr.* — *Id. in ſer. aſcet. de vita rel.* — *Idē in ſer. aſcet. de vita mon.* — *Idem.*

3 Accedit Ioannes Caſſianus antiquus Heremita, ex quo aliqua pro noſtro intento confirmando deſumere poſſumus. Primò ergo in libro quarto de inſtitutis monachorum renunciantium ſæculo, immenſam gloriam fideliter obſeruantibus regulam Ordinis promitti, & grauiſſimas pœnas non obſeruantibus præparari, ſic aſtruit. *Sicut namque immenſa gloria fideliter ſeruientibus Deo, ac ſecundum regulæ inſtitutionem ei adhærentibus repromit-*

Ioā. Caſſ. l. 4. de inſt renū. c. 33

promittitur in futurum, ita pœnæ grauiſſimæ præparantur his, qui tepidè eam, negligenterque fuerint exequuti. In collationibus quoque, monachum propriæ regulæ tranſgreſſorem, incorrigibilem euadere, & difficilius, ad perfectionem aſcendere, quam carnalis ſæcularis, vel etiam infidelis, grauiſſimis his verbis docet. *Facilius ad ſalutarem conuerſionem, ac perfectionis faſtigium carnalis quis, ideſt ſæcularis, vel gentilis accedit, quam is, qui profeſſus monachum, nec tamen viam perfectionis arripiens, ſecundum regulam diſciplinæ, ab illo ſemel ſpiritalis feruoris igne diſceſſit.* Rationem ſic ſubiungit. *Ille namque* (ſcilicet carnalis, vel gentilis) *corporalibus ſaltem vitijs humiliatus, atque immũdum ſe ſentiens, contagione carnali, ad fontem veræ purificationis, ac perfectionis culmen, quandoque compunctus accurrit.* De monacho vero regulæ tranſgreſſore, ſic addit. *Qui ſemel, vt diximus, tepido exorſus initio monachi cœpit abuti vocabulo: nec tamen humilitate, ac feruore, quo debuit iter huius profeſſionis arripuit, infectus ſemel hac miſerabili lue, & in ea quodammodo reſolutus, nec ex ſe vlterius perfecta ſapere, nec alterius poterit monitis erudiri.* Proh dolor! Quam horribilia ſunt hæc verba improbis, ac deprauatis religioſis ſuæ regulæ contemptoribus. Ex eis enim liquido innoteſcit monachum illum, qui propriæ regulæ obſeruantias ſpernit, quaſi à Deo deſpectum, difficilius, quam alter homo quantumuis prophanus, & infidelis, ad perfectionis faſtigium peruenire poſſe. Cum verò tendentia in perfectionem proprium munus religioſorum ſit, attendant regulæ monaſticæ contemptores, quantum malum ſibi aſciſcant ex culpabili tranſgreſſione legum religionis.

Idẽ coll. 4.c.19.

Idem

4 Ad idem Theodorus Studita in ſuo teſtamento (prout in Bibliotheca Patrum habetur) hoc legatum monachis velut opulentiſſimam hæreditatem, his verbis reliquit. *Leges, ac ſcita maiorum, in primiſque Magni Baſilij, non migrabis, quin quodcunquè ages, dices, vel ex ſacris literis, aut paterna tua conſuetudine geres.* Si conſilium hoc monachi cuncti ſibi arriperent, propriæ vtilitati conſulerent, & perditioni religionis obuiarent.

Theod. Stud. in teſtam. in. 2 t. Auct.

5 Conſulit idem Albinus Flaccus Caroli Magni Magiſter, monachos namque in epiſtola quadam inſtruens, ſic loquitur. *Regularis vitæ obſeruationem diligentiſsimè cuſtodite; quatenus æternam benedictionis mercedem habere mereamini. Hæc eſt laus veſtra, iſte honor veſter apud homines, & retributio apud Deum.* Sanè hoc ita eſſe experientia comprobat. Quę enim religio pro-

Albi. Flac. epiſ. 49

priæ regulę inſtitutionumque arctiſſima obſeruantia tenetur, apud Deum, & homines vbique honoratur: quę tamen illarum cuſtodiam ſpernit, leui nota, apud omnes dignoſcitur.

6 D. quoque Bernardus monachorum vertex, non ſemel, ſed ſępius, quam illis neceſſaria ſit obſeruantia regulæ religionis, ſimulque conſtitutionum Ordinis, ſatis expræſſit. Quondam ſic. *Omnes magiſtram regulam ſequantur, nec ab ea temere deuietur à quoquam.* Vbi temeritatis notam regulæ tranſgreſſoribus indicit Bernardus. Alibi quoque ſic. *Rogo vos fratres, & multum obſecro, ſic agite, & ſic ſtate in Domino dilectiſſimi, ſoliciti ſemper circa cuſtodiam Ordinis, vt Ordo cuſtodiat vos.* Ac ſi clarius diceret; religio illa, in qua propriæ regulæ tranſgreſſio permittitur, nec ſeipſam, nec alumnos cuſtodire valet. Eſt enim regularibus regula, quod mœnia vrbibus. Vnde quemadmodum diſſipantibus mœnia vrbis diſpendium datur, ſic quoque regulæ, regulariumque ſanctionum contemptores, totius religionis interitus debitores ſunt. Quare illud pſalmi 79. obiici poteſt tranſgreſſori regulæ. *Deſtruxiſti maceriam eius, & vindemiant eam omnes, qui prætergrediuntur viam.* Quid vero apud Bernardum ſit ordinem cuſtodire religioſos ſuos, ex alio eius loco inferius adducendo conſtabit, vbi ex diuina reuelatione Gerardo monacho facta affert, nullum religioſum damnandum fore, qui ſuam regulam, Ordiniſque obſeruantias amauerit: quin potius regularis obſeruantiæ amatores, in Ordinem Apoſtolorum, Martyrum, aut Confeſſorum aſſumendos eſſe. Pręterea quid de monacho regularis diſciplinæ præuaricatore ſentiat ipſe Bernardus, ipſe palam profeſſus eſt in epiſt. ad Papam Innocentium, vbi illum vocat. *Inimicum crucis Chriſti, Sanctorum, qui in circuitu eius ſunt, violentiſſimum oppreſſorem, & calumniatorem pauperum. Qui propria iam pene non habens, quæ deuoret, in proxima paſſim more tyrannico debacchatur. Monachum habitu mentiens, re exhibet vnum de prædonibus, omnino immemor regularium obſeruationum, legum, canonumque contemptor: frontoſus ad verecundiam, inſenſatus ad metum, inflexibilis ad pietatem, ad iram præceps, audax ad facinus, pronus ad iniurias.* Quid vero ſit ordo religioſus, & quam neceſſarium regulares in ſua regulæ obſeruantia permanere, expræſſit idem Pater in epiſtola ad monachos Alpenſes. *Stemus nos in ordine noſtro quicumque elegimus abiecti eſſe in domo Dei noſtri, magis quam habitare*

D. Bern. de præce. & diſpen.
Id. ep. 321
pſ. 79
Id. ep. 198
Id. ep. 142

bitare in tabernaculis peccatorum. Ordo noſter abiectio eſt, humilitas eſt, voluntaria paupertas eſt, obedientia, pax, gaudium in Spiritu ſancto. Ordo noſter eſt ſub magiſtro, ſub Abbate, ſub regula, ſub diſciplina. Ordo noſter eſt ſtudere ſilentio, exerceri ieiunijs, vigilijs, orationibus, opere manuum, & ſuper omnia excellentiorem viam tenere, quæ eſt charitas. Ecce Bernardum clarè nobis quid ſit religio, & qualiter in ea, eiuſque regulari obſeruantia ſtandum ſit, depingentem. Alibi quoque magnam abuſionem eſſe regulam non cuſtodire, habitumque monaſticum gerere, ſic exponit. *Magna abuſio eſt, vt corpus regulariter induatur, & contra regulam ſuis veſtibus anima nuda deſeratur.* Idem in Apologe. *Cum tanto ſtudio, tunica, & cuculla corpori procurentur, quatenus cui deerunt monachus non putetur. Cur ſimiliter pietas, & humilitas, quæ Spiritualia indumenta ſunt non prouidentur?* Legatur idem Pater in tractatu de præcepto, & diſpenſatione. Ex quibus omnibus ſatis liquet, quam neceſſariæ ſint regulares obſeruantiæ religioſis omnibus, pro ipſorum, & Ordinis conſeruatione.

7 Illuſtriſsimus etiam Cardinalis Petrus Damianus, dum Ariprandum monachum in militia ſpirituali tyronem commendat, hoc maximè ab illo exigit, vt regularem diſciplinam non deſerat: conſequenterque, quam neceſſaria ſit religioſis, ſic oſtendit. *Caue ne per ætatis adhuc imbecillis obtentum, ſancti loci regulam violes, ne rigorem, atque ſeueritatem beatæ conuerſationis enerues, ne mutari veſtis ſolitam ſeueritatis conſuetudinem, ne peregrinæ adinuentionis præſumas ſuperinducere nouitatem.* Pet. Dam ep. 18 Inferius ſic. *Quantæ præſumptionis eſt, ſi diſciplinæ quis regulam frangat, quam à ſanctis Patribus traditam non ignorat.* Hæc Damianus. Alibi quoque horribilia aliquot exempla quorumdam regularium, qui ob regulæ contemptum grauiſſimis à Deo ſuppliciis ſunt addicti, narrat; noſque inferius in hoc capite afferemus. Idem l. 6. ep. 32. Ex eis verò liquido innoteſcet, religionum, religioſorumque miſeram ſortem ex inordinata tranſgreſſione regulæ, obſeruantiarumque procedere.

8 Ex Seraphico etiam Bonauentura non pauca colligi valent, pro cauſa ſuſcepta de perditione regularium propter defectum regularis obſeruantiæ. Pauca tamen ſubiungam. In libro de ſex alis Seraphim, de religioſo regularium obſeruationum contemptore, ſic habet. *Deformat religionis decorem, profectum Spiritualem, & aliorum ædificationem ſolet impedire.* Eodem D. Bon. de ſex alis ſeraph. c. 3

quoque

Ibidem. quoque libro, ſic conſulit. *Principaliter cauenda, & dolenda eſt tranſgreſſio præceptorum Dei, deinde inuiolabilium præceptorum Sanctæ Eccleſiæ, deinde illorum, quæ ſub voto voluntario ſibimet quiſque fecit neceſſaria, vt regulares obſeruantiæ, maximè, quæ ſub præcepto ſunt ſtatuta.* Alibi quoque religioſos omnes, ſic mo-
Idem in ſpec.diſc p.1.c.2 net. *Communem Ordinis obſeruantiam ſequantur, perfectioni in ſilentio, & alijs inſtitutis plenius obtinendis inſiſtant: à qua, nec exemplari leuium, vel negligentium aliquorum diſſolutione diuertant.* Eodem quoque libro, ſic habet. *Optima religioſi perfectio eſt, perfectè communia quæque conuentualia ſeruare.* Rur-
Idē dein-ter hom. c.7. ſ.p. ſus alio loco, ſic loquitur. *Nec aliquam non bonam conſuetudinem inducas, vel diſcas; nec aliquam bonam conſuetudinem neglectam per incuriam Diaboli, permittas in te, & in alijs, quibus cum modeſtia perſuadere poteris.* Rationem reddit P. Seraphicus. *Quicumque enim aliquod exemplum alijs relinquit, ſiue bonum, ſiue malum, particeps eſt imitatorum ſuorum, ſiue in ſupplicio, ſiue in præmio ſempiterno.* Rurſus idem Pater in epiſtola quadam ad Prouincialem quemdam ſui ordinis tranſmiſſa, damna, & incommoda; quæ ex fractione regulæ, & conſtitutionum, tam reli-
Id.in ep. gioſis tranſgreſſoribus, quam religionibus ipſis proueniunt, ſic recenſet. *Cum diſciplina negligitur, inſolentiæ creſcunt, ac per hoc negligentia circa exercitationem virtutum exterius procedit in ſcandalum, per eorum patentem ruinam, qui ſtare videbantur in oculis aliorum. Ex quo fit; vt ſanctæ religionis ſplendor præfulgidus in pallorem degeneret, ſanctitatis pulchritudo ſordeſcat, bonæ opinionis odor computreat, & nomen Domini blaſphemetur.* Hæc, & alia Seraphicus Doctor pro regularis obſeruantiæ inuiolabili cuſtodia, conſcripſit, ex quibus ſanè perſpectis, nullus bonæ indolis religioſus non eliciet; regulæ, & conſtitutionum obſeruantiam religiones in ſuo nitore fouere, ac conſeruare: ex op-
Idem de ſex alis Seraphim c.3. poſito verò regularis diſciplinæ tranſgreſſorem, ſe ipſum, & religionem perdere. Quia vt ipſe Pater de hac exterioris diſciplinæ negligentia loquitur. *Eſt ſignum neglectæ conſcientiæ, & interioris leuitatis.*

9 His Patribus iungitur S. Laurentius Iuſtinianus Eccleſiæ iubar, & Venetorum decus, ex quo hanc ſententiam pro cauſa, quam tuemur, ex libro de compunctione, & planctu Chriſtianæ perfectionis ſeligere potui. *Qui religioſæ vitæ inſtitutionem ſu-*
S.Laurēt. Iuſt.de cō punct. *mere elegit, ſanctitatis Regulam perficere conetur.* Ac ſi dicat; vita ſpiritualis religionis ex circunſpectiſſima obſeruantia regulæ naſcitur;

naſcitur; illius verò interitus ex regulæ contemptu procedit.

10 Clarius cæteris iſtorum Patrum veſtigia ſequitur S. Ignatius de Loyola celeberrimæ Societatis Ieſuiticæ Patriarcha: Chriſtianique orbis alter ſol; dum regulæ, & conſtitutionum exactiſſimam obſeruantiam ſuis mandat his verbis. *Omnes conſtanti animo incumbamus, vt nihil perfectionis, quod diuina gratia conſequi poſſimus, in abſoluta omnium conſtitutionum obſeruatione, noſtrique inſtituti ratione adimplenda, prætermittamus*: Quibus verbis noſtrum, & ſuum intentum ſatis declarat, viamque oſtendit per quam ſacra Societatis religio ab ipſo inſtituta, toti orbi, vt fulgentiſſimum ſydus, celeberrima redditur. S. Ignat. Loyola,

11 Nec omittam breuem, ſingularemque ſententiam, quam Sanctiſſima Virgo Tereſa, noſtri ſæculi, & Ordinis decus, circa præſens inſtitutum protulit. Monialibus igitur ſuis regulæ obſeruantiam, ſimulque iteratam lectionem, ſic præſcribit. *Las ordenanzas, y regla de ſu religion lean las muchas veces, e y guardenlas de veras*; Sentiebat abs dubiè Beata parens, in hoc puncto religionis fulcimentum conſiſtere, ac periude, non ſolum obſeruantiam regulæ, & conſtitutionum; ſed ipſarum quoque ſæpius repetitam lectionem illis proponit. Vt enim teſtatur Vmbertus de Romanis Prædicatoriæ familiæ quondam Generalis: *Fit contra Regulam frequenter, quando non legitur regula*. Vnde vt ipſe dixit. *Lectio diligens regulæ, & ſtatutorum propriæ profeſſionis, neceſſaria eſt religioſis*. Quod ideò aduertendum puto, ne forſan aliquis, nolens intelligere, vt benè agat, regulam, & conſtitutiones ſui Ordinis legere negligat. S. Tereſa in moni. ad Moniales. Vmb. de mod. pręd l. 2. c. 9. Ibid. c. 4

Nec prætermittenda Carmeli noſtri pretioſiſſima Gemma Beata Magdalena de Pazzi, de qua in vita ipſius *cap.* 125. hæc leguntur. *Non meno de' ſanti voti teneua in ſtima, e riuerenza le Regole, e conſtitutioni, e tutti gl' ordini, e conſuetudini Religioſe del ſuo monaſtero, ancorche minimi, e tutti gli riputaua volontà di Dio, dettati dallo Spirito ſanto, eſercitandoſi in tutti con gran prontezza, nè mai tralaſciando alcuno ordine, ſe da neceſſità d'infermità, ò da qualche altra vbidienza, ò eſercitio di carità non era impedita. Il che quando le occorreua, non reſtaua d'interuenire col deſiderio; e ſpecialmente quando era impedita da infermità, ne ſentiua particolare afflittione, dicendo, che ciò le permetteua Dio, perche non era degna d'interuenire con altre all' vbidienze della Religione, e fino à che haueua forze ſi conduceua ancora con gran fatica à gl' ordini communi.* B. Magdal de Pazzi.

12 Hæc vero, quę ex Patribus adduximus maniſeſtè ſatis comprobant, regulæ, & conſtitutionum regularium obſeruantiam, omnino neceſsario exigi pro conſeruatione regularium Ordinum, Hoc ipſum caput ſequens demonſtrabit. Vtrumque tamen de regula, & obſeruantiis in communi, & in genere ſermonem tantum inſtituit. Deſiderari tamen adhuc poterat, vt ſingularum inſtitutionum regularium obſeruantiam ex Patribus cõfirmaremus. Quia tamen hoc longiorem deſiderat tractatum; de vnica ſolum, ipſaque ſpecialiſsima obſeruantia regulari, ſilentio nempe, ſermonem faciam ex Patribus. Prius tamen quid opere compleuerint, poſtmodum verò quid docuerint apponam. Igitur Agatho abbas lapillo aſſidue ori indito per tres annos ſilẽtium cuſtodiſse, tradit Marulus lib 4. cap.6. Paulus quoque monachus per triennium etiam nemini quidquam locutus eſt. Pambo abbas illud pſal.38. legens: *Dixi cuſtodiam vias meas, vt non delinquam in lingua mea*: multo tempore obſeruauit. Boonem in Thebaidis deſerto habitantem in ſummo ſilẽtio vixiſse ſcimus. Theo etiam in cellula ſua clauſus annis triginta, ſilentii habuiſse continentiam perhibetur. Hos, & alios plures refert Marulus, vt ſupra. Qui ſimul lib.6. cap.14. dum de reuelationibus inferrarum pœnarum agit, quid moniali cuidam loquaci (vtinam caſum vereantur omnes) acciderit per hæc verba retulit. *Cum die obijſſet extremum, & in Eccleſia ſepulta eſſet, adituus noctè intempeſta Eccleſiam ingreſſus, vidit illam ante altare diſtentam ſecari per medium, partemque ſuperiorem igne cremari, inferiorem vero relinqui intactã* (forſam caſtitatem corporis ſeruarat) *Mane igitur viſa fratribus narrans, dum locum, in quo eam vri conſpexerat oſtendit, deprehenſa ſunt in marmoris ſolo ardoris veſtigia.* En ſilentii exempla: en loquacis pœnam. Nunc vero quid Patres dicant, audiamus.

Marcus Marulus

13 Diuus ergo Hieronymus religionem in loquacibus eſse non poſse hiſce declarat. *Religio ſancta non poteſt eſſe in loquacibus*. Diuus etiam Auguſtinus adeo neceſsarium ſilentium putat monachis, vt ſine eo monachos non eſse dicat. *Silentium, fratres, inter cætera vobis in heremo ſũmè neceſſarium, quia qui non cuſtodit linguam ſuam monachus non eſt.* Clarius id expreſſit S. Bernardus. *Nemo* (inquit) *de religionis habitu ſibi blandiatur, qui ad huc linguam ſuam non didicit religare. Religa linguam tuam ſi vis eſſe religioſus, quia ſine linguæ religatione, religio vana eſt.* Ad hæc Seraphicus Bonauentura. *Certè fruſtra (audeo dicere)*

D. Hiero. in epiſt.

D. Aug. ad fratr. in herem.

D. Bern.

cere) quod ille religioſus gloriatur de poſſeſſione virtutis in corde, qui diſſipat diſciplinam ſilentij per inquietudinem multiloquij. Si quis (teſte Scriptura) putat ſe religioſum eſſe non refrænans linguam ſuam, ſed ſeducens cor ſuum, huius vana eſt religio. Plures tandem ex Patribus ſciens prætereo: vnum, qui pro omnibus loquatur, ſilentiique vtilitates in religione exponat, producam. Ioannes hic eſt vulgò Climacus. *Taciturnitas eſt mater orationis, captiuitatis reuocatio, ignis diuini amoris, obſeruatio cogitationum, ſpecula hoſtium, lacbrymarum amica, carcer luctus, memoriæ mortis operatrix, iudicij indagatrix, inimica fiduciæ, quietis coniux, ambitioſæ doctrinæ aduerſatrix, ſcientiæ adiectio, ſecretus in Deum profectus, occultus aſcenſus.* Hæc verò dixerim, tum, vt quanti apud Patres regularis obſeruãtia ſilentii habeatur oſtendam, cum, vt quanti etiam iidem Patres alias quoque religioſas ſanctiones habeant, credatur; ac perinde iure optimo huius, & ſequentis capitis intentum eſſe, regulæ, & conſtitutionum obſeruantiam religiones tueri; illarum verò trãſgreſſionem ipſas euertere.

D.Bon. de perf. vitæ c.4.

Io. Clim. in ſcala.

14 Iam ergo ſancte religioſe quicunque ſis; *Cuſtodi legem, atque conſilium; & erit vita animæ tuæ,* conſulit tibi Sapiens. Neque enim alia ratione vitam poteris diligere, & dies videre bonos, niſi regulæ, & conſtitutionum tuarum ſis diligens obſeruator. Audi quæ Moyſes populo Dei circa legis obſeruantiam intimauit Deutero. 32. *Implete vniuerſa, quæ ſcripta ſunt legis huius, quia non in caſſum præcepta ſunt vobis, ſed vt ſinguli in eis viuerent.* Hanc ob cauſam D. Hieronymus Pachomii regulę inſtitutiones, *Præcepta vitalia*, nuncupauit, vtpote, quia ad vitam monachorum conferant. *Religio, Sacerdotium, Ordo, neminem per ſeſe, neque Sanctum, neque Beatum efficiunt: quandoquidem boni, ac mali æquè hæc percipiunt;* inquit Rusbrochius. Hinc neque apud Deum, neque apud homines præmium aliquod accipies, quod ſub regula ſancta religioſi Ordinis viuas, niſi iuxta illius inſtitutiones, iuſtè, ſanctèque conuerſatus fueris. Hoc tibi *Regularis* nomen, quo frueris, intimat. Religioſi quoque nomenclatura, idem præcipit. *Sicut enim* (inquit Vmbertus) *dolia diſſipata religantur, vt ſint idonea ad vini capacitatem, ſic religantur viri per religionem, vt ſint apti ad Spiritualem gratiam recipiendam. Sunt autem ſex quaſi Circuli, quæ valent ad religationem huiuſmodi doliorum. Primum, eſt propria Regula. Secundum, propriæ Conſtitutiones. Tertium, eſt approbatæ conſuetudines.*

Prou. 3.

D. Hier. in reg. D. Pacomii.

Rusbroc. de vera contépl. c.62

Vmbert. de modo prædic. c.6. lib.2.

ſuetudines. Quartũ, eſt mãdata Prælatorũ. Quintũ eſt correctiones Viſitatorũ. Sextũ, eſt ordinationes, &c. Quare ne tanquã doliũ diſſipatũ nõ valẽs vinũ gratię retinere, puteris, neceſſe, vt his circulis, corpore, animoq; circũcingatis. Hac via tui Ordinis Rempublicam optimam, fœliciſſimamque reddas. Plutarchus namque refert ſeptem olim ſapientes inter ſe diſputantes: *Quis populus, quænamve Reſpublica foret optima, & fœliciſſima;* audiiſſe Biam reſpondentem: *In qua legem vniuerſi, tamquam Tyrannũ metuunt*. Plato etiam apud Eborenſem, hæc habet. *Sine lege, nec domus, nec ciuitas, nec gens, neque hominum vniuerſum genus ſtare, nec rerum natura omnis, neque ipſe mundus poteſt*. Si ergo ſancte religioſe, tuæ republicæ leges, regulam, ſanctioneſque ſerues, eam optimam; & fœliciſſimam facies, tibique cumulos ſanctitatis quamplures augebis, itaut in te Ariſtotelicum illud expleatur. *Viuere ſecundum leges, eſt ipſa ſalus*.

Plutarch. in cõuiu.

Ariſt. 5. polit. c. 9.

15 Vt tandem libentiori animo hoc onus regularis obſeruãtiæ ſuſcipias, hoc vnum tibi perſuaſum putes; nulla alia ratione regni cæleſtis hęreditate facilius, quàm regulæ contemptu, æternas pœnas incurſurum. Etenim ipſius regularis obſeruantiæ contemptus, laxioris vitæ modus, difformataque religio in barathrũ perditionis, æternaſque pœnas inferni animas trudit. Vtrunque hoc caput præſens tibi demonſtrabit. Et primum quidem, regularem obſeruantem religioſæ diſciplinæ, hæredem regni cœleſtis certò conſtitui; tibi ex Patribus adductis Sanctus Ephrem Syrus, Ioannes Caſſianus, Albinus Flaccus, & alii clarè oſtendunt.

S. Bened.

16 Id quoque Sanctus Benedictus in prologo ſuæ regulæ habet. *Auſculta, ò fili, præcepta Magiſtri, & inclina aurem cordis tui, & admonitionem tui pÿ patris libenter excipe, & efficaciter imple, vt ad eum per obedientiæ laborem redeas, à quo per inobedientiæ deſidiam receſſeras*. Hebræi quoque Magiſtri (teſte Coſma Magallanio in Ioſue 24.) tres ſanctorum eſſe coronas volunt, inter eas primariam eſſe, quæ legis obſeruationi incumbentibus conceditur. Sic vero dicunt. *Tres ſunt coronæ; corona ſacerdotis, corona regni, & corona legis. Corona autem legis aſcendit ſupra omnes. Sacerdotio dignus fuit Aaron; regno Dauid. Corona legis cuilibet datur eam obſeruanti, quæ maior eſt cæteris, cum ea reliquæ conſtent*. Hic quoque congruit illud, quod ex R. Eliezer referunt quidam, videlicet, Moyſem ex monte deſcendentẽ, legis tabulas ſecum tuliſſe: taliter tamen, quod donec Iſraelitici

Magallan in Ioſue 24.

populi

populi peccatum viſum non eſt, non à Moyſe tabulas latas, ſed è contra Moyſen à tabulis elatum eſſe. Cum verò populi peccatum commiſſum fuit, nec ab ipſo Moyſe deportari potuerint, ſed eas manibus ſuſtinere non potens, abiecerit, & confregerit. Quod (ſi id verum eſt) manifeſtè concludit, legis obſeruantiam, obſeruantibus grauem non eſſe, ſed pennarum inſtar, eos ad cælum ſubleuare, legis vero tranſgreſſionem, grauiſſimi ponderis inſtar ad infera inclinare.

17 Manifeſtè etiam id D. Bernardus nobis intimauit. Refert namque cæleſtem quandam viſionem ex diuina reuelatione Gerardo monacho factam, continentem: nullum ſui Ordinis (idem ſentio de aliis) damnandum fore, qui regulam, obſeruantiaſque dilexerit; quin potius in ordine Apoſtolorum, Martyrum, aut Confeſſorum ſortem accepturum. Bernardi verba Viſionem referentis, hæc ſunt. *Cogita monachum illum, Gerardum nomine, qui infirmatus ad mortem, iacuit per triduum oculis clauſis in mentis exceſſu, & viſitatus ab Abbate, oculis apertis ait. Bona eſt obedientia. Ad tribunal Chriſti fui; animas Sanctorum vidi: ipſumque facie ad faciem vidi dicentem mihi. Ecce locus tuus inter fratres tuos, nullus tui Ordinis peribit, ſi Ordinem amauerit. Salui autem, qui de ordine tuo ſunt, aut in ordine Apoſtolorum, aut Martyrum, aut Confeſſorum ſortem accipient. Et hæc dicens communione accepta diſceſſit.* Hæc Bernardus piam ſatis, conſolationeque plenam bonis religioſis Viſionem referens. Similis huic alia etiam Viſio tempore mortis D. Benedicti Occidentaliũ monachorum Principis apparens, in qua quidam dixit. *Hæc eſt via, qua dilectus Domini Benedictus cælum aſcendit.* Refert illam ex Diuo Gregorio Bernardus, ipſamque de regula, ac modo viuendi à Benedicto tradito expoſuit, inquiens. *Quæ eſt via ab eius cella egrediens, niſi Ordo, quem ipſe vir Beatus inſtituit, & forma vitæ, quæ ab eo ſumpſit exordium? Qua nimirum via Domini dilectus aſcendit.* Tene ergo ſancte religioſe, quod ex his viſionibus habes, & inferes, regiam, & rectam viam, qua religioſus quiſque æterna regna conſcendit, eſſe ſui Ordinis obſeruantiam. Teſtatur, & idem noſtri ſæculi decus S. Tereſa, quæ mortem cuiuſdam religioſi noſtri ordinis referens, ipſum ſine vllo igne purgatorii cælum euolaſſe, ex diuina reuelatione tradit. Cauſam verò tanti priuilegii propriæ profeſſionis, & regulæ obſeruantiã eſſe dicit. Hæc eius ſunt verba Hiſpano ſermone. *Yo me eſpanto*

D. Bern. in doct.

D. Bern. ſup. Euan. Ecce nos reliquimus, &c.

S. Tereſa

fraile, que auiaguardado bien ſu profeſſion, le auian aprouechado las Bullas de la Orden para no entrar en purgatorio. Quod adeo ſingulare eſſe dicit, quod quamuis plurium animarum gloriam, & ſtatum poſt mortem ſibi reuelatum eſſe, ſolius tamen huius religioſi, B. Petri de Alcantara, & alterius Dominicani animas, hoc priuilegio immunitatis à purgatorio, potitas eſſe, dicat. Ex his verò habemus quantum bonis religioſis obſeruantia religionis afferat, vtporè, quæ non ſolum illis æternam beatitudinem præbeat, ſed ſine purgatorii pænis ad cælum euolare tribuat. Vnde meritò verba illa Pauli: *Quicunque hāc regulam ſecuti fuerint, pax, & ſuper illos miſericordia*, omnibus religioſis ſui Ordinis amatoribus accommodari poſſunt, quod facit Dorotheus, quem alii ſequuntur.

Ad Gal. 6

Doroteus doct. 1.

S. Brigit.

Hinc apud S. Brigittam *in Prologo Regulæ Saluatoris cap.* 2. & 3. Religiones, quæ ſuas Regulas contempſerunt, *vineæ diſſipatæ*, nuncupantur. Et in eadem Regula *cap.* 28. ſic Chriſtus reuelauit eidem Brigittæ. *Per illas vineas diſſipatas, de quibus modo dixi prius quam Regulam audires, intelligo Regulas illas, quæ iam non tenentur, ſicut amici mei, inſpirante Spiritu Veritatis, eas dictauerunt, ſed propter crapulam, & mundi delectationem à via recta receſſerunt*. De præmio autem eorum, qui præfatas Regulas corrigunt, eaſque perfectè obſeruare contendunt, ſic ſubiungit idem Chriſtus eidem Brigittæ. *Ego, qui ſum omnium cordium ſcrutator, & omnium verborum auditor, ſi aliquos inuenero, qui Monaſterij ſui errorem corrigere tentauerint, ſuamque Regulam tenere in omnibus, quæ præcipit, ſcilicet in humili, & regulari habitu, in debitis abſtinentijs, in fuga proprietatis, in obſeruantia caſtitatis, & veræ humilitatis, atque in omnibus bonis conſuetudinibus, cooperabor eis, & circumdabor eis, & circumdabo eos dilectione mea, ſicut circumdare ſolent vineam macerie ſua, daboque eis gratiam, vt libenter ſe contentos reddant de ſolis vitæ neceſſarijs, ſuperfluitatem omnem contemnendo, per quod occiditur talpa radices corrodens, ideſt diabolica ſuggeſtio, bonas affectiones reſcindere cupiens prauis concupiſcentijs*. Hæc ibi congrua ſatis propoſito noſtro.

18 E contra tamen, proh dolor! quam certò ſibi, improbi regulares, æternas pænas, ob contemptum propriæ regulæ, & conſtitutionum aſciſcant, ex multis, variiſque viſionibus, diuiniſque reuelationibus oſtenditur. Et primò quidem Caſſianus iam adductus clarè id expreſſit. Deinde mors Sanſonis ob inciſionē

Caſsianus vt ſupra.

Iudicū 16

capillorum lege ſibi prohibitam (erat namque Nazareus) illi obueniens, idem oſtendit. Sed proferamus in medium horribilia aliquot exempla à grauiſſimis viris relata, quibus innoteſcet, quā acriter Deus vindictam ſumat de regularibus ſuæ profeſſionis tranſgreſſoribus, in hac vita, & in futura. Caſus aliquot refert Illuſtriſs. Cardinalis Petrus Damianus, cuius verba hæc ſunt. *Duo fratres alter iuuenis, alter vero ſenex, in poſſeſſione Claſſenſis monaſterij, quæ Raueniana dicitur, ad cuſtodiam morabantur. Octaua ſanè die ante* Natiuitatem Domini, *ſexta ſcilicet feria, dixit iuuenis ad ſeniorem: Frater Leo (ſic enim vocabatur) quomodo viuemus hodie? Cui ſenex: Viue (inquit) vt velis. Ego enim, & vinum bibam, & in ſolo (vt ſcriptum eſt) pane non viuam. Erat autem ille vegetus, & obeſus, incolumis, & robuſtus. Factum eſt, appoſita menſa, vterque diſcubuit. Sed iſte, pane contentus, & aqua ſub regularis ſe ieiunij diſciplina cohibuit, ille vero vinum ſibi, & inſuper quod videbatur indulſit, qui profectò, ſi, quod imminebat, agnoſceret, rigorem abſtinentiæ ad petulantis gulæ lenocinium non molliret. Octaua ſiquidem die cum Dominicæ Natiuitatis gloria, mundo tripudiante, clareſceret, ille defunctus eſt, & cum feſtiuitatis inuitante lætitia, cæteri prouocarentur ad menſam; ille efferebatur ad ſepulturam.* Ecce intempeſtiuam mortem, ob fractionem regulæ, monacho obtigiſſe, teſte Damiano. Mortem quoque æternam contemptores ſuæ regulæ religioſos incurrere, poſt aliqua interiecta, refert idem author, horribiliorem alium caſum narrans per hæc verba. *In monaſterio B. Vincentij, quod non procul à monte, qui dicitur Petra Pertuſa diſtat, cernitur conſtitutum; vt ſub diſtricti cenſura rigoris quadrageſimale celebraretur initium, nimirum, vt per triduum non niſi modicum panis cum aqua omnes fratres comederent, nulla, niſi lectionum, ſiue ordinum verba proferrent, nudis pedibus lugubres, ac mœrentes incederent, expleto communi modulatione pſalterio, mutua ſe ſparum caſtigatione purgarent. Quod cum fratres voto, & animo, ac ſpirituali iucunditate non ſegniter agerent, quidam inter eos extitit, qui clam edendo regulam violauit.* Poſt hæc, & alia interiecta, peſſimam iſtius peccatoris, ſanctęque tranſgreſſoris regulæ mortem narrans, hęc habet. *Mox vt ſacroſanctum Myſterium de manu Sacerdotis accepit, heu proh dolor! horreo referens: cum felle ſimul, & animam exhalauit; quod videlicet fel vſque ad ſepulturam ex ore eius ef-*

Pet.Dam. li.6. Epiſ. epiſt.32

Idem inferius.

x in feretro corpus iacet exanime

me, iugiter ſanies illa pauimentum Eccleſiæ longius irrigaret. Hoc autem idcircò referre curauimus, vt audiant, & pertimeſcant non ſolum ij, qui diſciplinæ regulam per propriæ voluptatis impatientiam frangunt, ſed, & illi quoque, qui crimen admiſſum ſub conſcientiæ ſuæ vberibus confouentes, confiteri ad obitum prætelantur. Hæc Illuſtriſſimus Damianus, vt inde elici valeat, quantum periculum mortis æternę tranſgreſſores regularis diſciplinæ ſibi incurrant. Alium quoque caſum ſubinde refert de quodam Monaſterio, quod ſuaſu monachi cuiuſdam improbæ vitæ, licet dicacis, & accuratæ facundiæ, officia B. Virginis omiſit. Quas verò pœnas tale Monaſterium incurrerit, ſic narrat. *Mox ad-*
Id. ibid. *uerſus præfatum Monaſterium, tot aduerſitatum grandines, tot vndique conflictuum exortæ ſunt tempeſtates, vt ipſis quotidie monachis minaces gladij necis exitium intentarent. Fiunt vndique deprædationes, atque rapinæ, conflagrantur cum ſegetibus areæ, familiares, ac ſerui ſancti loci crudeliter trucidantur, & non iam imago mortis, ſed mors ipſa graſſatur, adeò vt tæderet iam monachos viuere, &c.* Ehu pænas regularis obſeruantiæ omiſſæ tã improbis regularibus, quam ipſis monaſteriis propriæ diſciplinæ tranſgreſſoribus, à Deo immiſſis.

19 Placuit tandem horribiliora adhùc exempla caſuum referre à grauibus, & fide dignis authoribus relata, quibus clarius conſtabit; quantum ſibi detrimentum, æternæque damnationis periculum incurrant improbi religioſi propriæ regulæ, diſciplinęque tranſgreſsores effecti. Primum affert Antonius Senenſis
Ant. Senē. in Chron. Mar. Delr l. 6. diſqu. Mag. c. 2. S. 3. Q. 1. grauiſſimæ religionis Chronicon texens, & cuiuſdam conuentus caſum referens, quam quoque adducit Martinus Delrius in ſuis magicis diſquiſitionibus, per hæc verba. *In Conuentu S. N. accidit, vt poſt Completorium, refectionis locum ingrederetur, cui erat illius cura commiſſa; qui mox in ingreſſu videt illum fratribus circumquaque refertum: & illi cappas habebant indutas, & tanquam hora foret collationis faciendæ, & illam exſpectarent, ſedebant. Accurrit ille ſine mora ad Priorem, & illud ei aperit. Prior fratrem delirum putat, vel ſomnia narrantem: attamen dum vrgetur, vadit, videt, & credit: & ille quoque turbatur, & rem mox confert cum monaſterij grauioribus Patribus, & prudentioribus: de quorum conſilio ſacras veſtes aſſumit, & ſacrum Chriſti corpus deferendo, toto conuentu comitante, ſe illuc cõfert, & ad illum ſermone directo, qui honoratiore loco ſedebat, eos adiu-*

& vt ad hæc reſpondeant, illis præcipit in nomine illius Domini, quem geſtabat in manibus. Vt autem, quando Prior coram illis comparuit cum venerabili Sacramento, illi omnes aſſurrexerunt quidem, & capita inclinarunt, caputia tamen taliter demittentes, vt eum minimè viderent, & hoc facto, iterum ſederunt: ita iuſſi à Priore, vt reſponderent ad propoſita, inclinarunt. Tandem qui inter eos videbatur præcipuus reſpondens dixit: quod ipſi omnes fuerant eiuſdem Ordinis Religioſi, & pro maiori parte Magiſtri, Priores, Superiores, Baccalaurei, Lectores, & alijs officijs donati, & quod omnes damnationis ſententiam acceperant: quoniã ambitio multa, ſuperbia, inuidia, & alia huiuſgeneris vitia eos fecerant damnatione dignos. Sed quod diuina permittente clementia, iuſſi fuerunt illuc venire, vt eos, & vniuerſos Ordinis cultores commonefacerent, vt ſuæ vocationis facerent ſatis. Nam illi, quia minimè id præſtiterant, omnes damnati erant, & flammis cremabantur æternis. Et in ſignum huius cuncti in eos aſpicerent: Et hoc dicto, omnes illi cappas aperuerunt, & ſinguli eorum flammis circumcincti, & incenſi viſi fuere, & tunc idem præcipuus, manu in menſa ſignum dedit, & ſic illa viſio euanuit, & totus conuentus manſit timore conſternatus. Ecce horrendam Viſionem, ex qua (ſi vera eſt) conſtat religioſos iſtos, eo quod ſuę profeſſioni, & vocationi non facerent ſatis, æternis pœnis, & flammis addictos eſſe in æternum cremandos. Horribilem quoque aliam Viſionem huic ferè ſimilem, ex literis cuiuſdam Sacerdotis fidei digniſſimi, refert idem Martinus Delrius per hæc verba. *Caſu accidit, vt acceptis tuis proximis literis loquerer cum Fratre N. philoſophiæ Profeſſore, qui in Salernitano Monaſterio fuit Superior. Is mihi narrauit Fratrem Tiberium hominem ſanctimoniæ laude præſtantiſſimum, qui ſæpius hoc ſanctitatis titulo fuit ſuperior, ſibi coram rem ita narraſſe. Cum quadam die ſub noctē Frater Tiberius inuiſeret fratres, anin lecto de more accubuerint, tranſiuit per triclinium: vbi vidit pleraque lumina, & vocem audiuit hominis de ſuperiore loco legentis, viditque pleroſque miniſtrantes. Tandem qui ſuperioris locum tenebat, facto ſuper menſam ſigno, ſic loquutus eſt: Ambitio, & crapula duxerunt nos ad tartara. Et nunc etiam ſupereſt velut cicatrix in menſa perinde, ac ſi tacta eſſet.* Hæc Delrius terribilem ſanè caſum referens, quem ſi cum primo coniungas, quam certò ſibi improbi religioſi propriæ regulæ, & profeſſionis tranſgreſſores pęnas æternas incurrant, clarius elicies.

Mar. Delr vbi ſup.

20 Nec iure omitti poteſt euentus alius terribilis valde, imo, & terribiliſſimus ab ipſo Martino Delrio de monachis quibuſdam, gulæ, Venerique deditis, quorum alter à Diabolo adhùc in hac vita degens igne aſſatus fuit, alter vero, etſi non talem ſubiit pænam, pauore tamen, nimioque terrore ab ipſo Cacadæmone fuit perterritus. Caſum per hæc verba, neque ineleganter refert Delrius. *In Flandriæ comitatu prioratus eſt. Tres ibi nomine tenus monachi degebant reganiones, & concubinarij. Sua cuique, nec pudor vllus aderat, ſimul belluari, & libidinari. Quadam die in ſeram noctem compotatione protracta, vnus, qui minus ſceleroſus, ſat (ait) Bacco, Ventrique datum: Deogratias ſaltem. Ego vero, ſubinfert alius procacior, Cacodæmoni gratias ago, & agendas cenſeo, cui operamur. Et cum riſu menſa relicta ruitur in cubilia. Singuli cum ſcorto vix decubuerant: ecce tibi in triclinium, vi ianua reſerata, Dæmon magni, atri, & trucis viri ſpecie, habitu venatorio, & cum eo coci duo paruuli, obambulat, lectos circumſpicit toruo vultu. Deinde horrenda voce: Vbi qui mihi gratias egit? Adſum: reſeram. Lecto abſtrahit pauitantem, & fermè præ metu animam efflantem. Traditum cocis iubet infigi veru, & luculento igne probè aſſari. Parent promptè. Aſſatur infelix, emoritur planiſſimè, cæteri ferè præ formidine; aſſi corporis nidore cubiculum impletur. Demum venator ad ſuperſtites ſub ſtragulis trepidantes vix viuos. Digni vos etiam (ait) pari ſupplicio, nec deeſt voluntas mihi. Vetor vi maiore: Inuitus abeo, & moneo, reſipiſcite, aut manent terribiliora. Diſparent larue, nec tamen his alijs animus redijt, vel vox, niſi clara iam luce. Vbi ſurrexere collegam inueniunt mortuum, (& ne viſum inane putes) plenè aſſum. Haud ſcio, an ab aliquot ſæculis quidquam ad exemplum vtilius acciderit, ſcio locum, & Ordinem, ſed vtrūque ſilentio inuoluo.* Hæc Delrius, tremendum ſatis, horribilemque caſum referens, quem ſi adductis iam adiungas, ſimulque cum teſtimoniis S. Patrum, quæ hoc capite adduximus conferas, inuenies certè, integram, & inuiolatam regulæ, & regularium ſanctionum cuſtodiam religiones, ipſarumque religioſos in æternum regnum cuſtodire: ex oppoſito etiam propriæ profeſſionis tranſgreſſores, ſibimet, totique religioni interitum parare. Hoc ipſum caput ſequens etiam de minoribus obſeruantiis ſedulò demonſtrabit.

Mar. Delr. Diſquiſit. Mag. l. 3. p. 1. q. 3. ſec. 2.

Minimarum etiam obſeruantiarum cuſtodia ſuffulcit ordinem, earum verò contemptus religiones diſſipat.

CAP. VI.

1 Dilucidè ſatis capite præcedenti oſtendimus, regularem obſeruantiam, religiones ipſas, ipſarumque profeſſores, in ſuo nitore, viriditateque tueri: è conuerſo tamen regularis diſciplinæ contemptum, toti Ordini, eiuſque profeſſoribus, exitioſiſſimum interitum adducere. Verum enimuerò, ſciolus forſan aliquis, nec multum regulari diſciplinæ addictus, hæc ſolum de maioribus obſeruantiis, non de minoribus, aut minimis defectibus dictum putet. Vt verò de vtriſque idem iudicium reſpectiuè habendum eſſe conſtet, ideo pro minimis etiam obſeruantiis tuendis caput præſens inſtituitur.

2 Et quidem minimarum etiam obſeruantiarum cuſtodiam totum Ordinem fulcire, earumque contemptum, totum etiam Ordinem euertere, adeò clarè Patres tradiderunt, vt nulla tergiuerſatione oppoſitum defendi queat. Clariſſima en verba Sancti Anſelmi Cantuarienſis Antiſtitis. *Certiſſimum eſt, quod in multis Eccleſijs experimento didicimus, quia in monaſterio, vbi minima diſtrictè cuſtodiuntur, vbi rigor monachorum inuiolabilis permanet, ibi pax inter fratres, & capituli proclamationes conquieſcunt. Vbi verò minimi exceſſus negliguntur, ibi totus Ordo paulatim diſſipatur, & deſtruitur.* En Anſelmum, & intentum noſtrum, & illud certiſſimum eſſe, clarè proclamantem. Dixerat autem in antecedentibus. *Noſtra negligentia ſæpiſſimè incipit à minimis, in quibus nos callidus hoſtis ſolet decipere, cum nobis perſuadet ea non magni pendere. Inde namque ſequitur illud damnum execrabile, quod legitur: quia qui ſpernit modica, paulatim decidet.* Poſt alia hæc ſubiungit. *Si ergo de virtute in virtutem, & de profectu ad profectum vultis aſcendere; ſemper timete in ſingulis minimis Deum offendere. Non debetis conſiderare quàm parua res ſit, quam contra prohibitionem facitis, ſed quantum malum ſit inobedientia, quam pro parua re incurritis.* Hęc Anſelmus

D. Anſel. Ep. 6. ad monach.

mus Ciſtrenſis Cœnobii regulares ſingulos monens, noſtrumque intentum clarè confirmans.

D.Bonau. quæſt.18 c. regula. 3 Audiatur ad idem Seraphicus Bonauentura rem totam vnico verbo concludens. *Ordo, qui negligit modica paulatim decidet*. Nil breuius, certius, aut verius.

4 Clarius S. ille Florentinorum decus Antoninus; plurium etenim religionum miſerabilem caſum referens, dum lamentabilis huius ruinæ cauſam tradit, non aliam aſſignat, niſi minimarum traditionum, & obſeruantiarum contemptum, his verbis.

D.Anto.2 p.Ariſt.c.15.§.2 c.23. *Præfatæ religiones, quæ cum magno feruore, & vitæ ſanctimonia initium habuerunt, minima negligentes, traditionum paternarum in proceſſu temporis paulatim defluxerunt, & exinanitæ ſunt vſque ad fundamenta in eis*. Hæc Antoninus. Quibus, minimarum obſeruantiarum cuſtodiam religiones tueri, earum verò contemptum ipſas perdere manifeſtè liquet.

5 Idipſum quoque ſacræ Paginæ docemur teſtimoniis, quæ potiori iure de religioſis perfectionis regulam profeſſis, quam de ſecularibus, qui ſolum communioribus legibus ducuntur, intelligenda veniunt. Primo etenim Cantic.2. clamat Sponſus. *Capite*

Cant.2 *nobis vulpes paruulas, quæ demoliuntur vineas: nam vinea noſtra floruit*. Vbi per *vulpes paruulas* Diuus Bernardus parua quædam

D.Bern. ſer.64. in Cant. peccata *ſpecie quidem virtutes, re autem vitia*: monachis inſidiantia intelligit. Eas verò capi clamat Sponſus (ait Honorius:)

Honorius *Dum falſos fratres ad regulam iuſtitiæ corrigit, aut incorrigibiles de cœtu fratrum repellit, ne vineam ſuffodiant, ideſt ne congregationes Iuſtorum ſubuertant*. Quemadmodum enim paruæ quædam beſtiolæ vinearum vites importuno morſu rodentes, & fructu priuant, totamque vineam perdunt; ſic etiam praui religioſi minimas obſeruantias Ordinis negligentes; & ſe ipſos fructu diſciplinę deſtituunt, & totam religionis ſtructuram diſſipant. Id ipſum ſecūdo Eccleſiaſticus comprobat, dum inquit: *Qui ſpernit modica paulatim decidet*. Quod quidem non ſolum in particu-

Eccl.19. laribus religioſis, ſed, & in congregationibus ipſis cordatus quiſque quotidiana experientia compertum reperiet. Ea namque religioſa congregatio, quæ minimarum rerum obſeruantia nitet, in florido quoque ſtatu religionis viget, quę verò miſerè minima ſpreuit, in maximis quoque deliquiſſe, & tandem à perfectionis faſtigio cecidiſſe, manifeſtè conſpicitur. Optimè ad id quoque Salomon. *In pigritijs* (inquit) *humiliabitur contignatio, & in*

Eccl.10 *infirmitate perſtillabit domus*. Ac ſi diceret; quemadmodum,

vt ſæpius contingit, contignatio aliqua, vel tectum domus penitus corruit, ſi piger fuerit is, qui domum inhabitat, eo quod debitam reparationem impendere negligat, trabibus ex frequentia guttarum pluuiæ madefactis, ſic etiam religioſus ille, qui propter pigritiam, paruas negligentias negligit, tandem in baratrum perditionis humiliabitur. In quem ſenſum trahitur hic locus ab Hugone eum de regularibus vſurpans. In hunc quoque ſenſum exponit Caſſianus hunc locum, vt probet, quod nemo ſubitanea ruina collabitur, ſed aut praua inſtitutione, aut per longam mentis incuriam. Confirmat præterea ex illo Prouerbiorum: *Ante contritionem præcedit incuria*: (quamuis in Vulgata legamus: *Contritionem præcedit ſuperbia*:) Sed idem eſt ſenſus vtriuſque: Eſt enim, ac ſi diceretur: Ante quam religioſa domus, vel familia à ſanctitatis faſtigio cadat, præcedit incuria obſeruantiæ regularis diſciplinæ, ex ſuperbia, quæ eſt radix omnium malorum regulariter.

Caſſ. coll. 6.c.vlt.

Prouer. 16

6 Hinc Patres monachorum anteſignani magno conatu, & affectu obſeruantias has paruas, ſeu minimas, regularibus commendant. Ex quibus magnus Baſilius in ſuis conſtitutionibus monaſticis monachos inſtruens, curam rerum minutarum, ſic monet. *Atque etiam intelligendum illud eſt debere pietatis cultorem, viliora etiam munera, magno cum ſtudio, magnaque cum animi alacritate, ſuſcipere: ſcientem, nihil minutum eſſe, quod Dei cauſa fiat, ſed grande, & ſpirituale, & eiuſmodi, quod cælum nobis, & præmia cæleſtia conciliat.* Optimè ſanè, & pulchra ratione fulcitum, quod, & à religioſi mente diſcedere non deberet, *nihil* ſcilicet eſſe *minutum, quod Dei cauſa fiat*. Alibi quoque, ſcilicet in principio 2. tom. ſic habet: *Stude, vt maiorum virtutum compos efficiare, neque minoris tamen negligito*. Rurſuſque. *Nullum omnino ſit erratum, quod paruipendas; quamuis illud tenuiſſima Beſtiola minutius ſit.*

D.Baſi. in cõſt. monaſt. c. 24.

Idem

7 Ad idem intentum S. Ephrem Syrus nouitium monachum, circa obſeruantiam regulæ in minimis punctis, ſic monet. *In Cœnobio agens à legitima, & Apoſtolica regula ne declinaueris. Quæ enim parua eſſe videntur debita, non afferunt exiguum, aut qualecumque detrimentum.* Quibus verbis, non ſolum minimarum obſeruantiarum cuſtodiam, *legitimam, & Apoſtolicam regulam*, vocat, ſed earum contemptum, magnum detrimentum afferre, totius ſcilicet Ordinis diſpendium (vt ex Patribus vidimus) monet.

S. Ephrem Adhort. 1 ad nouit.

8 S. quoque Gregorius Nazianzenus, Theologus nuncupatus, non incongruè noſtri inſtituti aſtipulator affertur. Religioſam namque fœminam monens, qualiter ſe in minimis habere debeat, ſic docet. *Illud velim ne ignores, rugam vnam tibi turpiorem eſſe, quam maxima vulnera ijs, qui in mundo viuunt. Quo maiore ſtudio tibi proſpiciendum eſt, ne quid profeſſione tua indignum admittas. Neque enim tam notabilem, ac conſpicuam in ſordidis, quam in puris, vniuſque, & eiuſdem coloris veſtibus, labes aliqua fœditatem habet.* Luce clarius innuens minimos defectus maiorem maculam religioſis afferre, quam maiores culpas vulgaribus ſæculi hominibus.

Nazianz. orat. 3. fæminas ſe ornantes.

9 S. Hieronymus Eccleſiæ iubar ſic iuuat noſtrum intentum in epiſtola ad Heliodorum. *Mens Chriſto dedita æquè, & in maioribus, & in minoribus intenta eſt; ſciens etiam pro otioſo verbo reddendam eſſe rationem.* Hæc ex Hieronymo.

S. Hier.

10 Accedit Magnus Pater Auguſtinus in epiſtola quadam regulares omnes exhortans, ſiue magna ſint, ſiue parua religionis inſtituta obſeruanda eſſe. *Hæc* (inquit) *ſaluberrima regula tenenda eſt, vt quæ nō ſunt contra fidem, neque contra bonos mores, & habent aliquid ad exhortationem vitæ melioris; vbicumque inſtitui videmus, vel inſtituta cognoſcimus, non ſolum non improbemus, ſed etiam laudando, & imitando ſectemur.* Generalia ſunt hæc Auguſtini verba, ſicque generaliter accipienda, vt omnia religionis inſtituta, ſiue maxima, ſiue minima *imitando ſectemur*, vt ipſe loquitur.

D. Aug. ep. 129

11 Accedit Ioannes Caſſianus antiquus heremita, qui præter ea, quę ſuperius adduximus, affert quoque alia propoſito noſtro congruentia. Sic ergo monet monachos circa paruas, aut leues negligentias in regulari diſciplina cauendas: *Si parua, aut leuia negligantur, corrūpunt tigna virtutum, & poſt hæc influunt imbre largiſſimo vitiorum ſtillicidia paſſionum.* En fructus ex minimarum obſeruationum contemptu religioſis prouehiens, corruptio ſcilicet virtutum, & colluuies vitiorum.

Caſſ. coll. 6. c. 17.

12 Satis quoque ad intentum deſeruiunt, quæ Euſebius Emiſſenus homilia quadam ad monachos ſcripſit. *Exultat aduerſarius noſter, quando nos videt maxima contempſiſſe, & in minimis poſtea vincit.* Vt vel hinc diſcant monachi, qui maiores obſeruantias ſolerti cura cuſtodiunt, minores quoque contemnendas non eſſe, ne gaudium, & exaltationem aduerſario noſtro præbere videantur.

Euſ. Emi. hom. 5 ad monac.

Dulci-

13 Dulcifluus quoque, & Sanctiſſimus Doctor Bernardus, totius bonæ doctrinæ prædicator egregius, hanc etiam de minimarum obſeruationum cuſtodia monachis, ſæpius intimauit: Et primo quidem in tractatu de ordine vitę celebrem hanc, pro hac cauſa tuenda, ſententiam protulit. *Mens Deo dicata, ſic caueat minora vitia, vt maiora, quia à minimis incipiunt, qui in maxima proruunt.* Vtinam hæc à religioſa mente numquam caderent. In ſermone quoque quodam idem Bernardus talia habet ad intẽtum, vt vix credi poſſit, quàm ſeuera cenſura inurat eos, qui paruas negligentias corrigere non curant. *Cauete* (inquit) *deinceps fratres, ne quis parua reputet. Nemo dicat in corde ſuo leuia ſunt iſta, non curo corrigere, non eſt magnum ſi in his maneam venialibus, minimiſque peccatis. Hæc enim dilectiſſimi impœnitentia, blaſphemia in Spiritum ſanctum, blaſphemia irremiſſibilis.* Tremenda ſanè, & omnium religioſorum auribus terribilia verba, quibus Bernardus monachum contemnentem minima ſuæ religionis ſtatuta, impænitentem, blaſphemum, & irremiſſibilem compellare videtur. Ad hæc in ſermone alio exponens illud Ioannis. *Qui lotus eſt non indiget, niſi vt pedes lauet,* hæc habet ad propoſitum. *Lotus eſt, qui grauia peccata non habet; cuius caput, ideſt intentio, & manus, ideſt operatio, & conuerſatio munda eſt: ſed pedes, qui ſunt animæ affectiones, dum in hoc puluere gradimur, ex toto mundi non poſſunt, quin aliquando vanitati, aliquando voluptati, aut curioſitati pluſquam oportet, cedat animus, vel ad horam: In multis enim offendimus omnes. Verumtamen nemo contemnat, aut paruipendat. Impoſſibile eſt enim cum eis ſaluari: impoſſibile eſt ea dilui, niſi per Chriſtum Ieſum, & à Chriſto. Nemo (inquam) pernicioſa ſecuritate dormitet: declinans in verba malitiæ ad excuſandas excuſationes in peccatis: quoniam (vt audiuit Petrus ab ipſo) niſi lauerit ea Chriſtus, non habebimus partem cum eo.* Hæc, & alia plura ad intentum ex Bernardo excipi valent.

D. Ber. de ord. vit c. fin.

Id. in ſer. 1 dę cõuer. s. Pau.

Io. 13

D. Ber. in ſerm. de cæn. Dñi.

14 Audiatur modo grauis author Cæſarius Præſul, qui monachum, ſic monet circa obſeruantias, etiam minimas religionis: *Cum ſumma humilitate, & ingenti ſolicitudine admonemus, vt non ſolum peccata criminalia caueamus, ſed, & paruas negligentias quotidie, quaſi venena Diaboli reſpuamus.* Satis clarè in his habemus intentum, ſimulque *paruas negligentias, quaſi venena Diaboli reſpuendas*. Pulchro etiam exemplo nauis, quæ etiam in portu conſiſtens minutis guttis ſubmergitur, rem totam declarat

Cæſarius in homil. ad mõ. apud Diõ. Carth. de ref clauſt. c. 6.

rat inquiens. *Sicut naui poſteaquàm de pelagi fluctibus euaſerit, ſi in portu ſentinata, ſeu cuſtodita non fuerit, de minutis guttis impletur, ac mergitur: ſic, & monachus deuictis huius mundi criminibus, quaſi periculoſis fluctibus, cum ad portum monaſterij aduenerit, ſi ibi ſubrepentia, minuta, & quotidiana peccata de anima ſua ſentina exhaurire neglexerit, in ipſo portu monaſterij crimen incurrit naufragij.* Hęc velim ab omnibus religioſis in mentis promptuario recondi, vt vel ſic non ſolum grauia peccata, ſed minimos quoque defectus ſibi ſugiendos eſſe nouerint. Clarius idem Ceſarius, eodem quoque Dionyſio teſte in ſermone quodam, ſic ait. *Qui ſola capitalia crimina cogitat, & contra ipſa tantummodò pugnare contendit, atque de paruis peccatis, paruam, aut nullam ſolicitudinem gerit, non minus incurrit periculum, quàm ſi maiora committeret crimina.* Hæc ille.

Id.ap.Dió ſerm.6.de Dõ 1.poſt Natiuit.

15. Sed quis Seraphicum D. Bonauenturam pro re tam Sancta loquentem non deſideret? Multus igitur eſt ſanctus hic Doctor in monachis admonendis circa obſeruantiam regularem in minimis quoque inſtitutis. Et primo iam vidimus in hoc capite ipſum dicentem. *Ordo, qui negligit modica paulatim decidet.* Alibi quoque, ſic habet. *Nec minimum eſt contemnere minima, quæ non minimam moribus maculam, eò turpius neglectus habita ingerunt, quo vitari facilius cognita valuerunt.* In eodem quoque opuſculo, ſic. *Si curare parua negligimus ſenſibiliter ſeducti audenter etiam maiora perpetramus.* In Alphabeto etiam ſuo monachum, ſic inſtruit. *Time Deum offendere in minimis negligentijs, & defectibus.* Rurſus idem S. Doctor, dum de modeſtia religioſis neceſſaria loquitur, ſic habet. *Hac, & ſimilia non ſunt, vt minima temerè aſpernenda.* Rationemque ſubiungit. *Clara nonnunquam conuerſationis inſignia quędam in minimis obſuſcant ineptiæ. Plerumque, modicis paulatim per incuriam ſubrepentibus maculis, tota morum congeries inquinatur.* Demum in tractatu de ſpeculo diſciplinæ religioſum minima ſpernentem, tepidum vocat, & vt talem ab aliis dignoſcendum. *Tepidus* (inquit) *in conuerſatione, otioſa verba, & vanas cogitationes noxias eſſe non conſpicit: vitatis grandibus, reliqua omnia vix reputat imputanda.* Audiant hæc religioſi omnes, & ſi volunt eſſe quod dicuntur, Bonauenturæ verba timeant, & minimos defectus in obſeruantia regularis diſciplinæ omnino ſibi cauendos eſſe credant.

D.Bon.vt ſupra. Idem in proliſpec. diſcip.

Idem in ſpec. c.6

Idem in Alphab. lect.14

Idem de mod.

Idem in ſpec.c.5

16 Pius quoque, & ſanctus author Dionyſius Carthuſianus

non ſemel, ſed ſæpius intentum noſtrum confirmat. Sermone ergo 6. de Dom. 3. quadam, ſic dicit. *Iuſtitia noſtra* (ſcilicet monachorum) *eſt, vt ea quæ Ordinis noſtri ſunt, ſtrenuè obſeruemus, & vocatione hac dignè coram altiſſimo ambulemus. Sicque minora, imo, & minima, ſeruemus cum diligentia nobis poſſibili, ſicut maiora, & maxima. Dicit enim Scriptura: Qui timet Deum nihil negligit. Itemque, qui negligit modica paulatim decidit.* Item ſer. 5. de Dom. 12. poſt Trinitatem, hæc habet. *Vitanda eſt nobis omnis conſuetudo mala, etiam in peccatis, quæ parua videntur, vt in euagatione oculorum tempore diuinorum, in riſu, & leuitatis cuiuſque indicijs, & præſertim in fractione ſilentij. In negligentijs quoque in orando, pſallendo, meditando, & celebrando, confitendo, &c.* Et infra. *Quantumcunque etenim culpa modica videatur, tamen in conſuetudinem ducta valde grauatur.* Legatur ſermo 4. in feſto Sanctæ Catharinæ, vbi multa ad hoc intentum. Dion. Ca. Idem.

17 Adſtat modo Sanctus Laurentius Iuſtinianus diſciplinæ monaſticæ deuotiſſimus, qui & regulæ obſeruantiam monachis ſuadens, ad minimas quoque negligentias cauendas extendi debere: ſic comprobat. *Qui enim in paruis negligens eſt, ſublimium donorum omnino indignum ſe facit, at qui in paruis fidelis exiſtit, ſpiritualium ditabitur multitudine gratiarum.* Appoſuit vobis, ò monachi, Iuſtinianus ignem, & aquam, vt qui in paruis negligentes eſtis, ſublimium donorum indignos vos faciatis, qui tamen in paruis fideles exiſtitis, ſpiritualibus ditemini gratiis. Laur. Iuſt de diſcip. monach. ver. c. 8

18 Dacrianus quoque Abbas inter Bibliothecæ Patres relatus, dum in ſuo monachorum ſpeculo, ipſos ad propriæ regulæ obſeruantiam promptè, fideliterque exequendam hortatur, adeo id præſtat, vt qui huic muneri libenter non incumbit, indignus monachi vocabulo, ab ipſo reputetur, vt nouerint monachi, etiã ad minimas obſeruantias, eorum curam extendendam eſſe. *Si qua humilia, & ſimplicia ſunt contemnere audes, monachus non es. Si ſpirituali patri in omnibus, quæ mala non ſunt promptè, fideliterque obtemperare negligis, monachus non es. Si à diuino officio, & cæteris actionibus conuentualibus te libenter ſubſtrahis, monachus non es.* Clariùs inferius. *Si rem etiam exiguam dare, mittere, recipere, & tenere abſque ſuperioris ſcitu, permiſſioneque præſumis: ſi ordinationes ſanctæ religionis quantumuis modicæ ſint parui facis, eaſque volens tranſgrederis, monachus non es.* Dacr. in ſpe. mon. in ſ. t. Bib Idem ibi.

non es. Pulchrè certè, noſtroque propoſito congruenter ſatis. Vt vero nouerint religioſi omnes, quantum ſibi malum aſciſcāt, cum minimas obſeruantias ſpernunt, ſimulque vitia, quæ ob talem neglectum incurrant, ſubiungam ſanè, quæ pius hic Abbas in eodem opuſculo appoſuit; quibus, & intentum noſtrum, & ea, quæ ſuperius diximus maximè innoteſcunt, *Peruerſi* (inquit) *monachi, & delinquunt, & delinquere non oderunt, nec cauent. Leuiarum enim culparum, nec affectus extinguere, nec occaſiones vitare, laborant: libertatem laxioris vitæ deſiderant: à diuino officio, cæteriſque actionibus conuentualibus abeſſe gaudent: delicatum, ſuperfluumque cibum, aut potum percipere geſtiunt: opportunitates nugandi exquirunt: inordinati riſus ſolatia affectant: ſæcularia audire: vana videre, curioſa in ſuos particulares vſus accipere ardent. Propriam complacentiam, ineptam lætitiam, otium, vaniloquia, fabulas, geſtus incompoſitos, cæteraque huiuſmodi vitia, aut non eſſe vitia, aut vix eſſe vitia iudicant; ſine ſcrupulo conſcientiæ ea admittunt. Nimirum inſenſibiles effecti, vulneribus acceptis, ſe ſanos exiſtimant; ob idque, nec mala ſua plangere, nec vitam corrigere ſtudent. Sed quid dicunt? Non ſunt (inquiunt) vulnera, aut ſi ſunt vulnera admodum parua, & ferè nulla ſunt. O monachos infœlices, ò monachos dementes, ò monachos non monachos! Nam quantumlibet parua vulnera videantur, quia tamen nec cauent, ne ea ſuſcipiant, nec poſtquam ſuſceperint, debitam curam adhibent, omninò mortifera redduntur. Vt interim omittam, quod etiam ex tali negligentia frequenter ipſi in ſuperbiam, rebellionem, inobedientiam, murmurationem, furorem, detractionem, odium, inuidiam, contemptum, & alia enormia peccata corruunt.* Audiant hæc, & obſtupeſcant negligentes religioſi (ſiqui ſunt) & in poſterum minimarum obſeruantiarum ſe cultores exhibeant, ne in ſimilia miſerè cadant.

Id. Dacr. ad fi. opu.

Id. ibid. Vnde idem Dacrianus, ſic tandem concludit. *Noli frater, noli hos imitari: nec ex veris Crucifixi diſcipulis, & dilectis Dei amicis ſunt, ſed nec poterunt, quandiu non deſierint eſſe tales, quales ſunt*. Vt ergo Crucifixi diſcipulus iure nomineris, neceſſe tibi eſt, in minimis quoque regulę obſeruantiis ſectatorem te præbere.

19 Nec grauabor ſanè, quę duo Benedictini monachi circa præſentem cauſam, de minimis obſeruantiis à regularibus excolendis tradiderunt, in medium proferre. Alter eſt pius auctor Ludouicus Bloſius, (niſi forte ſit idem cum Dacriano relato, vt

quidam putant) qui adeo minimarum obſeruantiarum Ordinis zelator fuit, vt monachum illarum contemptorem monachi nomine indignum cenſeat. Sic verò loquitur. *Si paruipendes conſtitutiones, & ordinationes ſacræ religionis, quantumuis paruæ ſint, monachus non es*. Alter eſt grauiſſimus, Tritemius Abbas, qui comparans monachum aureo vaſi, in quo nullus næuus, nullaue macula à Principe admittitur, ſic loquitur. *Parua in aureo vaſe macula multum in conſpectu potentis diſplicet: ſi curuum ſit fictile, nemo deteſtatur. Monacho delinquente in modicis, clamor multorum contra illum ingens oritur, quoniam auro conuerſatio eius comparatur*. Hæc Tritemius antiquiorum patrum doctrinã ſequutus, manifeſtèque monachos monens, vt paruas negligentias, quæ eorum ſanctitatem maculant, non ſpernant.

Bloſsius in ſpe. mon.

Tri. hom. 12. de mõ.

Harum autem minimarum obſeruantiarum eximiam zelatricẽ B. Magdalenam de Pazzi in medium producere æquum erit. Etenim prout in vita ſua *cap. 96.* habetur. *Quando inchinaua la teſta al recitare* Gloria Patri, & Filio, &c. *Faceua vn'atto tanto intenſo di porgere la teſta al carnefice per la gloria di Dio, che vna volta, come ſopra è detto, rimaſe in tal penſiero eſtatica: & altre volte fù auuertito dalle ſue Nouizie, che in tal'atto diueniua, per queſto penſiero, pallida, e tremante, come ſe fuſſe in atto di martirio*. Et vltra. *Non ſolo recitaua le diuine lodi, e gli vfficij con allegrezza, e diuotione, che ſopra è narrata; mà haueua ancora vn particolar zelo, che da tutte le creature, e ſpecialmente nel ſuo Monaſtero, dalle Monache ſi recitaſſero in Coro i diuini vfficij con ogni affetto, e riuerenza maggiore. Perciò, quando ſentiua il cenno della campana, che chiamaua al Coro, faceua conto, che fuſſe la voce di Dio, e diceua all'altre, che ſeco ſi trouauano:* Ecco la voce di Dio, che ci chiama, non laſciamo d'vdirla, nè d'eſeguire quel, che vuole da noi; andiamo à lodare Dio. *E ſe vedeua, che alcuna fuſſe negligente nell'andarui, ò che per piccola occaſione lo laſciaſſe, ne ſentiua grande amaritudine, e quando le ſi porgeua occaſione, glie ne daua lume. Medeſimamente ſe vedeua, che gli vfficij s'affrettaſſero, diceua:* A me non dà il cuore di ſpedire le diuine lodi, come ſi ſpediſcono l'altre faccende del Monaſtero. Ecce quam ſedulè etiam minimarum obſeruantiarum cuſtodiæ addictiſſimam eſſe hæc Beata Virgo ſe aliis oſtendebat.

B. Magda. de Pazzi.

20 Nec mirum ſanè adeo ſollicitè pro minimis obſeruantiis cuſtodiendis hos Patres ſedulò ſe præbuiſſe zelatores. Religio

namque in illarum obſeruantia pręcipuè verſatur. Hinc aliqui religionem, tàm pro ſtatu, quàm pro virtute per huiuſmodi paruas obſeruantias (cæremonias intelligo) definiunt, ex quibus Albinus Flaccus, ſic. *Religio eſt, quæ ſuperioris cuiuſdam naturæ, quam Diuinam vocant, curam, cæremoniaſque affert.* Angelicus quoque Doctor. *Religio eſt, per quam homines Deo cultum, & reuerentiam exhibent.* Laurentius etiam Iuſtinianus ferè eodem modo, ſic. *Religio eſt, quæ cuique ſuperiori curam, cæremoniãque affert.* Hinc quoque Seraphicus Bonauentura cæremoniarum obſeruantiam ſæpiùs religioſis intimauit. In ſpeculo diſciplinæ, ſic habet de cæremonioſa inclinatione loquendo. *In inclinatione debet deuotio apparere, vt fiat humiliter, & profundè. Non eſt deuoti ſed pigri, rigido ſtante corpore, tenui motu corporis inclinare. Eſt enim corpus, depreſſis aliquantulum renibus, adeo demittendum, vt ipſum ferè ſuper genua, brachijs interpoſitis, reclinetur.* Alibi quoque qualiter religioſi verſu n *Gloria Patri*, vel ſimilem memoriam Trinitatis Sanctiſſimæ, inclinati dicere debeant, ſimulque imperfectum regularium quo ad hoc vitia taxando, ſic docet. *Quando poſt pſalmum, vel hymnum Sanctæ Trinitati reuerentia exhibetur, humiliter, & decenter inclinent. Tunc enim tardius ſurgere, ſegniter, ac deformiter inclinare, (vt quando corpore quidem demiſſo ſufficienter, vultus tamen indecenter erigitur, oculis erraticè circumlatis): imperfectè quoque ad memoriam Trinitatis inclinationis venerationem exſoluere (quaſi ſit honoris differentia in Perſonis) irreuerentiæ arguit.* Alio quoque loco ſimile vitium in religioſis reprehendit, ſimulque quandam Reuelationem Beatæ Virginis ad hoc intentum adducit. *Sunt* (inquit) *qui culpabili admodum remiſſione traducti hũc reuerentiæ cultum Domino ſubtrahentes euacuãt; dum aut reſident prorſus, vſque poſt factam memoriam Trinitatis, aut tunc etiam ſurgunt, & ſedili eleuando intendunt, quando fuerat inclinandum, aut ex negligentia non inclinant.* Poſt hæc ſubiungit Dei genitricis Reuelationem ſic. *Quantũ tamen ſit hæc noxa detrimenti B. Dei Genitrix ſeniori cuidam in choro pſallentium fratrum indicaſſe refertur, quæ inclinantibus ad Sanctæ memoriam Trinitatis ſuum ipſa filium ſingulis offerebat: quemdam verò minimè inclinantem verſo ab eo vultu, veluti indignum hac gratia pertranſibat.* Hac forſan de cauſa, idem Bonauentura ſpiritu Dei agi, eos, qui cæremonias religionum obſeruant, eos vero, qui illas reſpuunt, ſuperbos, & fatuos eſſe docet, inquiens.

Alb. Flac. in Dia. de Ahet.

D. Th. 2. 2. q. 8 i. n. 1

Laur. Iuſt. de iuſtit. c. 2.

D Bonau in. ſpecul. diſc. p. 1 p. 2 c. 9

Idẽ in eo. ſpec. p. 2. c. 1

Idẽ ſup. c. 9

Idẽ ibid.

quiens. *Proinde, qui ſpiritu Dei aguntur, moralibus documentis intendunt, quæ tamen ſuperbi, & fatui contemnentes, nunc ſuperſtitiones, nunc cæremonias vocant, aut certe calumnijs fucatis impugnant.* De iſtis etiam (vt puto) Ioannes Rusbrochius loquitur, dum inquit, improborum regularium vitia lamentans. *Si quis inter eos ſit pietati deditus, ſimplex, & timens Deum, & qui Patrum inſtituta, ac canonem monaſticum obſeruare velit, illum habent contemptui.* Maximè quoque de his loquitur Lanſpergius ſerm. 3. in ſolemnitate ſancti Michaelis dicens. *Deuotio, & reuerentia faciunt, vt venia, genuflexiones, ſupplicationes, & inclinationes noſtræ, non ita perfunctoria, atque ſteriles, & ita pene ſint mortuæ, hoc eſt, intentione, ac ſpiritu carentes (ſicut quorumdam eſſe timeo,) ſed viuæ, atque ex pietatis, deuotioniſque feruore, quaſi modo primumgenitæ, ſiue elicitæ, per intentionem tunc vigentem Deo offerantur, atque in eum referantur.* Debent ergo Sancti, piique religioſi, his, & aliis Diaboli retibus ſuperatis, ad normam ſui Ordinis attendentes, omnes obſeruantias, ſiue maximè ſint, ſiue modicæ; eas præcipuè, quę ad Cultum Dei, Sanctorumque reuerentiam ſpectant, quaſque cæremonias vocant, ad vnguem integrè, fideliter, promptèque cuſtodire. Ad quod maxime induci poſſunt verbis Ioannis Nider in tractatu 2. cap. 22. dicentis. *Quando reformatio non inchoatur cum cæremonijs, poſtmodum vix ſe permittunt religioſi ad altiora ſubleuari.* Vt ergo oppoſitum accidat, neceſſe eſt pios, ſanctoſque regulares cæremoniis plurimum addictos eſſe.

Idem in prol. ſpec.

Rusbr. in tabernac. ſęd. c. 123

Io. Nider.

21 Diuina quoque viſione poterit regularibus innoteſcere, quantum paruæ iſtæ negligentiæ in regularibus obſeruantiis ipſis noceant. Fertur enim de Hugone Victorino, pio alias, & religioſo Doctore, magnam pœnam ſubiiſſe poſt mortem, eo quod diſciplinas, quas communiter religioſi ſuſcipiunt, ipſe renuiſſet. Caſum per hæc verba refert Ioannes Nider tractatu tertio de fructibus religionis cap. 8. *Diſciplinas regulares apud religioſos conſuetas deuotus, & literatiſsimus Hugo de S. Victore, propter teneritudinem corporis in vita aliquando fugiſſe legitur, cum generaliter inferebantur conuentui. Vnde poſt mortem, quando ſtatim eius anima ad cœlum aſcendere debuit, vix aliquod Dæmoniorum (quorum caterua magna in via aſtitit) euadere potuit, qui ei alapam non infligeret.* Ex quo liqueſcit, quod pro diſciplinis regularibus, quas omiſit, Diabolicas alapas ſuſtinuit.

Io. Nider.

Hinc religioſus quidam, qui minus modeſtè in lecto iacuiſſe repertus eſt, Beatiſſimæ Virginis Mariæ fauorem, quem aliis ſociis ipſa præſtabat, obtinere non meruit, prout ex Patrum Dominicanorum hiſtoria, & Siluano Razzo *lib. 3. de miraculis Beatæ Virginis num.* 45. refert *in ſua diſciplina regulari* circa illa verba Hier. Gra Regulæ Carmelitarũ *cingulo caſtitatis* noſter Hieronymus Gratianus, ſic. *Leggeſi nell'hiſtoria di San Domenico, che venendo quel Santo dal Choro doppo Matutino, viddenel Dormitorio tre Vergini riſplendenti, vna delle quali haueua in mano vn vaſo di Chriſtallo con acqua benedetta, l'altra vno ſpargolo, e la Signora di quelle andaua aſpergendo tutte le Celle de' Frati, mentre eſſi dormiuano, e trapaſſonne vna ſenza gettarle l'acqua, e deſiderando San Domenico ſapere chi loro foſſero, ſi gettò loro à piedi, e dimandolle del ſuo nome; riſpoſe la Signora; queſta è Cecilia, e queſt'altra è Caterina; & io ſon quella, alla quale ogni notte, cantate nella Salue;* Aduocata noſtra; *e tengo cura de' miei Frati mentre dormono; mà il Frate di quella Cella non giace in letto in quel modo, e con quella modeſtia, che conuiene; Et era coſi la verità, come egli ſteſſo confeſsò poi à San Domenico.*

22 Nec iure omittere potui, vt quæ de omnium cæremoniarum obſeruantia in genere, dicta ſunt, ſpecialiter quoque paucis, ad illas, quæ in officio ſacro Miſsę, ritu Eccleſiæ obſeruari debent, applicarem. Lamentabilis etenim quorumdam, vtinam ſęcularium, & non regularium quoque Sacerdotum, quoad hoc, vitioſa corruptela ſæpiſſimè cernitur. Tanta enim celeritate, indeuotione, & irreuerentia tremendum Euchariſticum ſacrificium tractant, vt cæremonias ad ipſius celebrationem ab Eccleſia inſtitutas, penitus vilipendant. Intolerabilis abuſus, corruptela, diabolicumque contagium, magnã partẽ miniſtrorum Dei inficiens. Sacratiſſimum omnium officium aliqui Sacerdotes ſic peragunt, vt aliis prophanis actibus non diſſimile credere videantur. Neſcio prorſus quantum apud iſtos ius illud, natura quoque duce, præſcriptum *ſancta ſanctè tractanda ſunt*, valeat. D. Auguſt ſer. 251. de temp. Conquęritur D. Auguſtinus (quod, & ipſe inquit: *Valde dolendum eſt*) quod aliqui ad Eccleſiam venientes, *cogunt Presbyterum, vt abbreuient Miſſam, & ad eorum libitum cantet*. Conquæri, & nos poſſumus, Presbyteros multos eſſe, qui ſic Miſſarum ſolemnia abbreuiant, vt deuotionem à piis ſæcularibus penitus tollant, nec ſine ſcandalo è templis eiiciant. Conquæritur Idem ibi. de iſtis idem Auguſtinus, quod, *Vnus punctus diei ad Dei officiũ, & reliquum*

& reliquum diurnum ſpacium cum nocte ſimùl, ad eorum deputetur Voluptates. Quid inde? Niſi quod idem S. Doctor ſubiunxit. *Non ſolum, qui hæc faciunt, ſed etiam, qui conſentiunt facientibus pereunt*, Quæ ideo dixit, vt Prælati, & Superiores tantum flagitium non permittant. Audiatur de hoc Bernardus. *Monachus ſacris altaribus, ſi ſacerdos eſt, tanquam vnus ex ſummis Angelis in ſpiritu totus aſſiſtat*. Qualiter ergo ſummi Angeli officium exhibet Sacerdos, ſi totus, dum Miſſam legit, ſui muneris grauitate oblitus, corde tendit, vt citò finiat, quantocius abſoluet, & ad ſecularia, prophanaque negotia mox reuertatur? Vellem certè, plures tantumdem temporis in ſacroſancto miniſterio inſumerent, quantum in quacumque corporis refectione, aut neceſſitate ipſius ſubuenienda, detinentur. Sed proh dolor! Plus apud iſtos valet quælibet corporalis vtilitas, quam ſacratiſſima actio omnium ſacratiſſimarum excellentior. Audiant, & Seraphicum Doctorem. *Altaris miniſterium ob reuerentiam corporalis præſentiæ Saluatoris, munditiæ, reuerentiæ, diligentiæ, honeſtatis, & circumſpectionis ſtudium ſpeciale requirit*. Et inferius, ſic. *Si agendis miniſterijs Regis ſtudioſiſſimam homines curam impendunt, quantam putas æterni Regis miniſterijs impendendam?* Nouerint ergo Sacerdotes Domini regulares præſertim, eam eſſe ſui muneris curam, vt tremendum Miſſę ſacrificium ea honeſtate, decentia; & reuerentia tractent, tam ſtrictimque cæremoniarum obſeruantiæ incumbant, vt cæleſtis Principis miniſtri rectè famulantes cenſeantur. Quin eam ob cauſam, quod aliqui indecenter tam ſanctum miniſterium peragant, à tàm ſancta menſa aridiores, & macilentiores exire tradit D. Dionyſius Carthuſ ſer. 5. de Paſcha per hæc verba. *Sic imus de die in diem, & fortè macilentiores, & aridiores, de opulentiſſima, pinguiſſima, delicatiſſima menſa recedimus, quam ad eam acceſſimus, quia irreuerenter, incuſtoditè, intimoratè, ingratè habemus nos. Cur nõ terrent nos Apoſtoli verba. Probet ſeipſum homo, &c.*

D.Ber. in ſpe. mon.

D.Bon. in ſpec. p. 1. p. 2. c. 11

Idem ibi.

Diõ. Car. ſer. 5.

Idem quoque de ſeruitio Chori, opere quidem tàm grato Deo, quàm Religioſorum proprio dicere oportet. Pro quo etiam notabilem hunc caſum noſter Hieronymus Gratianus *in diſciplina regular. in cap. 4. de orat. vocali §. 1. de Horis Canonicis*, ſic refert. *Voglio raccontare vna coſa accaduta à i noſtri tempi in vn Conuento del noſtr'Ordine. Erano ſoliti dire il Matutino la ſera, e lo ſonauano con le campane à mezza notte: vna volta ritornando il Sacriſtano da ſonarlo, ſentì, che nel Choro cantauano l'Inuitatorio,*

Hier. Gra

tatorio, e ſi merauigliò, penſando, che i Frati ſi fuſſero leuati à Matutino, perche non ſoleano farlo, & aprendo la porta del Choro, vide le ſedie piene di Frati con le cappe molto bianche, mà le mani, e faccie loro erano oſſa ſpolpate di morti; ſpauentoſſi, e quello, che faceua l'offitio, chiamollo, dicendo. Pare à voi, che ſtia bene, Padre, che ſi ſoni à mezza notte il Matutino, e non ſi leuino à dirlo, ingannando il popolo? Non faceuamo così noi altri antichi Frati di queſto Conuento. Apparecchiateui, Padre, per la diſciplina, la quale gli diede, e tale con certe verghe di ferro, che il pouero Frate ſe ne morì frà tre giorni per lo ſpauento, e per il dolore delle percoſſe; e di lì auanti non ardirono i Frati laſciare di leuarſi la mezza notte al Matutino. Nec mirum tã ſollicitè Patres iſtos defunctos curaſſe, quod eorum ſucceſſores media nocte pro matutino recitando ſurrexiſſent. Eſt enim pia quorumdam opinio, de qua Caſſiodorus *in pſalmum* 18. ad eum verſum, *Media nocte ſurgebam*, arbitrantium media nocte Chriſtum eſſe venturum ad iudicandum mũdum. Quod etiam innuere videtur Paulus 1. *ad Theſſalonicenſes*, 5. dum dicit: *Dies Domini ſicut fur in nocte venit*, & ipſe Chriſtus Matth. 25. in parabola Virginum illis verbis: *Media nocte clamor factus eſt*. Meritò ergo Religioſi iſti reprehenſibiles erant, qui laudabilem Eccleſię conſuetudinẽ à primordiis ipſius originem ducentem, iuxta Nicephorum *lib. 7. cap* 17. non obſeruabant.

Niceph.

Caſsiod.

22 Iam verò, quid forſan aliqui, culpam ſuam palliantes, ad excuſandas excuſationes in peccatis; dum pro minimis obſeruãtiis religionum ab ipſis neglectis arguuntur, reſpondere poſſunt? Primo enim plures minimos hos defectus committere non renuent, eo quod cum minimi ſint, parum, aut minimum de illis curant dum putent. Sed iſti à Patribus adductis culpabilis negligentiæ arguuntur. Ex D. etenim Baſilio habent. *Nihil minutum eſſe, quod Dei cauſa fiat*. Ex S. Ephrem, quod quamuis hæc parua ſint *non afferant exiguum, aut qualecunque detrimentum*. Ex D. Bern. audiunt iam, hoc eſſe: *Blaſphemiam in Spiritum Sanctum, blaſphemiam irremiſsibilem*. Rigidiſſima ſanè verba, ſed à D. Bern. prolata. Rurſumque: *Impoſsibile eſt cum eis ſaluari*. Ex Cæſario: *Paruas has negligentias, quaſi venena Diaboli* reſpuendas eſſe. Ex Bonauentura: *Minima hæc non minimam moribus maculam ingerere*. Ex Dacriano: *Monachum non eſſe, qui ordinationes ſanctæ religionis, quantumuis modica ſint, parui facit*. Rurſumque: *Quantumlibet parua vulnera videantur*,

Baſil. vbi ſup. Ephr. vbi ſup. Bern. vbi ſup. Bern. vbi ſup. Cæſ. vbi ſup. D. Bonau. vbi ſup. Dacr. vbi ſup.

tur, quia tamen, nec cauent, ne ea ſuſcipiant, nec poſtquam ſuſceperit, debitam curam adhibent, omninò mortifera redduntur. Tandem contra iſtos militat celebris illa ſententia S. Cyrilli duodecimo de adoratione: *Nihil eorum, quæ ad Dei cultum pertinent exiguum æſtimari debere.*

S Cyrill. 12. de ado

23 Alii ſecundo conſuetudinem, melius dicam corruptelam, qua dicunt paruas has negligentias defectus non eſſe, opponunt. Sed hi audiant Auguſtinum dicentem: *Solet recta opinio prauam corrigere conſuetudinem.* Rurſumque: *Peccata quamuis magna, & horrenda cum in conſuetudinem venerint, aut parua eſſe, aut nulla creduntur: vſque adeo, vt non ſolum non occultanda: verumetiam prædicanda, diffamandaque videatur.* Rurſuſque: *Nolite fratres mei contemnere peccata, in quibus forte conſuetudinem iam feciſtis. Omne enim peccatum conſuetudine vileſcit, & fit homini quaſi nullum ſit.* Audiant quoque Bernard. ſuper Cantica dicentem: *Abſcidatur ferro acuta compunctionis vlcus inueterata conſuetudinis.* Et Iſidorum ſic. *Conſuetudo authoritati cedat: prauum vſum lex, & ratio vincat.* Audiant, & Ciprianum ſic dicentem. *Conſuetudo ſine veritate, vetuſtas erroris eſt: propter quod relicto errore ſequamur veritatem: ſcientes, quod veritas vincit, veritas valet, & inualeſcit in æternum: & viuit, & obtinet in ſæcula ſæculorum.* Maximè tamen attendant, quę circa præſens intentum de minimis obſeruantiis cuſtodiendis, conſuetudine in contrarium non obſtante, Bonauentura Seraphicus in ſuo ſpeculo dixit. *Si plurium opponas ineptias in præmiſſis. Habet æmulos plurimos vitium, rariſſimos diſciplina. Non à pluribus, ſed ab honeſtioribus forma ſumenda eſt.* Vel ſaltem ethnicum Senecam auſcultent, cap. 2. de beat. vit. *Quæramus quid optimè factum ſit, non quid vſitatiſſimum: & quod nos in poſſeſſione felicitatis conſtituat, non quod vulgo peſſimo veritatis interpreti probatum ſit.* Non ergo ſapienti excuſatione iuuari poſſunt religioſi, dum minimas obſeruantias ſuæ religionis ſpernunt, ſub prætextu prætenſæ conſuetudinis, vel corruptelæ introductæ.

D. Auguſt de doc. Chriſt.

Aug. in Enchir. c. 82

Aug. in ſer. domi. quar. adu.

Ber. ſup. Cant.

D. Bon. in ſpec. p. 1. p. 2. c. 1.

Seneca

24 Craſſiori tandem Minerua alii tertiò reſpondent, qui, dum de negligentia in paruis, aut minimis obſeruantiis, regularibuſue cæremoniis, aut aliis reprehenduntur, dicunt: Non eſt hoc peccatum mortale: vel: Non obligamur ſub mortali peccato ad iſtas paruas, ſeu minimas obſeruantias Ordinis. Sed iſti audiant, quæ Ioãnes Lanſpergius Carthuſianus de talibus religioſis dixit,

Poſt

Lanſpe in ſer quodā ad conſ. *Poſt concupiſcentias noſtras multi imus, & vbi nobis leuiſſimum foret deſideria noſtra frangere, fatigamur, immortificationem noſtram vbique in collo circumferentes; hoc vno turpi verbo etiā plerique excuſantes. Non eſt (inquiunt) hoc peccatum mortale. O ſi Dei, vel cuiuis ineſſet timor, ſi diuinæ præſentiæ æſtimatio, nulla occurret ei diſputatio, mortale ne, an veniale eſſet peccatum! Quandoquidem vnum perinde, ac alterum vitaremus: quippe cum nullum ſit peccatum, quod non execretur Dei timor.* Sanè neſcio quo pacto rectè iſti ſentiant de perfectione ſtatus religioſi. Illa etenim, vt ſegregati à ſæcularibus, non ſolum communia præcepta Decalogi, aut Eccleſiæ, ſed etiam obſeruantias Ordinis, quantumuis minimas reuereri tenemur. Accinit Carthuſienſis

Diō.Cart. alius, Dionyſius ſcilicet ſerm. 7. de Dominica 4. Aduentus. *Religioſo quotidiè opus eſt pænitere, & venialia iſta mala deflere, ſi digne cupit proficere, tam cordialiter, ac lachrymosè, vt boni ſæculares de ſuis dolent, ac lachrymantur culpis mortalibus.* Deinde hæc ſubiungit noſtri capitis intentum redolentia. *Quid eſt, quod venialia noſtra peccata quotidiè confitemur, & de eis nos pœnitere per ſigna quædam monſtramus: & tamen poſt confeſſionem, & celebrationem ad priſtinas leuitates, ad conſuetas negligentias labimur, nec creſcit in nobis dolor internus pro venialibus culpis, nec ſolicitudo, ac vigilantia mentis pro eis cauendis?* Audiatur, & Bernardus, vel author Bernardi ſpiritum redolens ad

Auth. ap. D.Ber. de vi ſoli. ad fra. de mōt.Dei monachos loquens. *Non ſolum vouiſtis omnem ſanctitatem, ſed omnis ſanctitatis perfectionem, & omnis conſummationis finem. Non enim eſt veſtrum circa communia præcepta languere, neque hoc ſolum attendere, quid præcipiat Deus; ſed quid velit: probantes quæ ſit voluntas Dei bona, & beneplacens, & perfecta. Aliorum eſt enim Deo ſeruire, veſtrum adhærere. Aliorum eſt Deum credere ſcire, amare, reuereri, veſtrum eſt ſapere, intelligere, cognoſcere, frui.* Et infra. *Ipſa eſt enim profeſſio veſtra quærere Deum Iacob, non communi hominum more.* Ac ſi clarius dicat: Solum ea, quæ ad culpam obligant fugere, commune vobis, & ſæcularibus eſt; veſtrum tamen ſtatutum ampliora requirit: ſæculares ad præcepta; vos vero ad conſilia etiam vocamini: illi quaſi ſerui minoribus placent, vos quaſi filij, commēſaleſq; Dei, maioribus non plenè placetis. Si ergo monachi, & religioſi ad maiora, quam ſæculares, vocantur, ſaluandique, vel condemnandi non, vt ſæculares, ſed vt monachi ſunt, qua fronte, ea, quę ad peccatum non obligant, hac ſolum ratione reiicienda

præſumunt: Eo, vel maximè, quod licèt huiuſmodi modicæ obſeruantiæ ad peccatum, lethale præſertim, non ligent; earum tamen contemptus mortalem culpam inducit. Contemptus autem tunc admittitur. *Quando voluntas renuit ſubijci ordinationi legis, vel regulæ, & ex hoc procedit ad faciendum contra legem, vel regulam*, inquit Sanctus Thomas. Quod velim ab iſtis accuratè conſiderari, nedum parua ſtatuta Ordinis transgrediuntur, grauiorum criminum apud Deum factores inueniantur. Simulque animaduertant quæſo, eiuſdē S. Thomę verba, quod libeto 4. *Difficile eſt, quod homo præcepta ſeruet quibus intratur in regnū, niſi ſequendo conſilia.* Et rurſus: *Conſilia parant viam ad præcepta ſeruanda.* Vt inde nouerint non abſque fundamento formidare poſſe, ſe à Deo auxilio efficaci ad obſeruationem præceptorum priuandos, cum propria ſui ſtatus ſic reiiciant. Propter quod meritò D. Hieronymus: *Non ſunt contemnenda, quaſi parua ſint, ſine quibus maiora conſtare non poſſunt.*

S.Th. 2.2 q.186.a.9 art 3

S. Thom. Quodli.4 art.23

D.Hie. in reg. mon. per Lup.

25 Addiderim tandem, excuſationem aliam, qua frigidi quidam, paruas, ſeu minimas obſeruantias cuſtodire nolunt, eò ſcilicet, quod in illis diſpenſatum ſit à religione dicant, prorſus futilem, inutilemque reputari debere. Quod verbis doctiſſimi Ioānis Nider confirmare libet. Sic verò loquitur in tract. 1. de lapſu religionis c. 11. *Diſpenſatio, quæ hodie paſſim in multis religionibus fieri videtur, & diſſimulationes in continua nō tentione ſilentij in interdictis locis, & temporibus; in fractione continui ieiunij regularis; in perpeti comeſtione carnium, vbi prohibetur; in lineis veſtimentis, & culcitris penneis, ſeu lectorum vſu frequenti; in fuga à choro, & cantu diuini officij, in vſu tonſuræ, & habitibus prohibitis, in negligentia ſtudij literarum; imo potiſſimè in appropriatione pecuniæ, & ſimilium, quæ in regula, & ſtatutis ſunt prohibita, non ſunt diſpenſationes, ſed diſſipationes, in quibus nec prælatus, ſine cauſis ſupradictis poteſt diſpenſare, nec ſubditus diſpenſationem debet recipere.* Et infra. *Apud multos igitur veritatem obtinet iſta vulgaris diffinitio. Diſpenſare eſt cum licētia ad infernum intrare.* Inferius quoque ſic. *Quæ quæſo neceſſitas, aut communis vtilitas ſequitur ex ſupra tactis diſpenſationibus? Sequitur namque diminutio rerum temporalium, linguæ loquacitas, ſolicitudo temporalium, lis, & rixa plurimorum, inobedientiæ, & caſtitatis periculum, ac Patrum Primitiuorum fruſtatur ſancta intentio.* Concludit tandem intentum. *Hæc luce ſunt clariora videntibus, cæcis verò, nihil eſt lucidum.* Ijs etiam ego concludens,

Io. Nider

non es. Pulchrè certè, noſtroque propoſito congruenter ſatis. Vt vero nouerint religioſi omnes, quantum ſibi malum aſciſcãt, cum minimas obſeruantias ſpernunt, ſimulque vitia, quæ ob talem neglectum incurrant, ſubiungam ſanè, quæ pius hic Abbas in eodem opuſculo appoſuit; quibus, & intentum noſtrum, & ea, quæ ſuperius diximus maximè innoteſcunt, *Peruerſi* (inquit)

Id. Dacr. ad fi. opu. *monachi, & delinquunt, & delinquere non oderunt, nec cauent. Leuiarum enim culparum, nec affectus extinguere, nec occaſiones vitare, laborant: libertatem laxioris vitæ deſiderant: à diuino officio, cæteriſque actionibus conuentualibus abeſſe gaudent: delicatum, ſuperfluumque cibum, aut potum percipere geſtiunt: opportunitates nugandi exquirunt: inordinati riſus ſolatia affectant: ſæcularia audire: vana videre, curioſa in ſuos particulares vſus accipere ardent. Propriam complacentiam, ineptam lætitiam, otium, vaniloquia, fabulas, geſtus incompoſitos, cæteraque huiuſmodi vitia, aut non eſſe vitia, aut vix eſſe vitia iudicant; ſine ſcrupulo conſcientiæ ea admittunt. Nimirum inſenſibiles effecti, vulneribus acceptis, ſe ſanos exiſtimant; ob idque, nec mala ſua plangere, nec vitam corrigere ſtudent. Sed quid dicunt? Non ſunt (inquiunt) vulnera, aut ſi ſunt vulnera admodum parua, & ferè nulla ſunt. O monachos infœlices, ò monachos dementes, ò monachos non monachos! Nam quantumlibet parua vulnera videantur, quia tamen nec cauent, ne ea ſuſcipiant, nec poſtquam ſuſceperint, debitam curam adhibent, omninò mortifera redduntur. Vt interim omittam, quod etiam ex tali negligentia frequenter ipſi in ſuperbiam, rebellionem, inobedientiam, murmurationem, furorem, detractionem, odium, inuidiam, contemptum, & alia enormia peccata corruunt.* Audiant hæc, & obſtupeſcant negligentes religioſi (ſiqui ſunt) & in poſterum minimarum obſeruantiarum ſe cultores exhibeant, ne in ſimilia miſerè cadant.

Id ibid. Vnde idem Dacrianus, ſic tandem concludit. *Noli frater, noli hos imitari: nec ex veris Crucifixi diſcipulis, & dilectis Dei amicis ſunt, ſed nec poterunt, quandiu non deſierint eſſe tales, quales ſunt.* Vt ergo Crucifixi diſcipulus iure nomineris, neceſſe tibi eſt, in minimis quoque regulę obſeruantiis ſectatorem te præbere.

19 Nec grauabor ſanè, quę duo Benedictini monachi circa præſentem cauſam, de minimis obſeruantiis à regularibus excolendis tradiderunt, in medium proferre. Alter eſt pius auctor Ludouicus Bloſius, (niſi forte ſit idem cum Dacriano relato, vt

quidam

quidam putant) qui adeo minimarum obſeruantiarum Ordinis zelator fuit, vt monachum illarum contemptorem monachi nomine indignum cenſeat. Sic verò loquitur. *Si paruipendes conſtitutiones, & ordinationes ſacræ religionis, quantumuis paruæ ſint, monachus non es*. Alter eſt grauiſſimus, Tritemius Abbas, qui comparans monachum aureo vaſi, in quo nullus næuus, nulluè macula à Principe admittitur, ſic loquitur. *Parua in aureo vaſe macula multum in conſpectu potentis diſplicet: ſi curuum ſit fictile, nemo deteſtatur. Monacho delinquente in modicis, clamor multorum contra illum ingens oritur, quoniam auro conuerſatio eius comparatur*. Hæc Tritemius antiquiorum patrum doctrinã ſequutus, manifeſtèque monachos monens, vt paruas negligentias, quæ eorum ſanctitatem maculant, non ſpernant. Bloſsius in ſpe. mon. Tri. hom. 12. de mõ.

Harum autem minimarum obſeruantiarum eximiam zelatricẽ B. Magdalenam de Pazzi in medium producere æquum erit. Etenim prout in vita ſua *cap. 96.* habetur. *Quando inchinaua la teſta al recitare* Gloria Patri, & Filio, &c. *Faceua vn'atto tanto intenſo di porgere la teſta al carnefice per la gloria di Dio, che vna volta, come ſopra è detto, rimaſe in tal penſiero eſtatica: & altre volte fù auuertito dalle ſue Nouizie, che in tal'atto diueniua, per queſto penſiero, pallida, e tremante, come ſe fuſſe in atto di martirio*. Et vltra. *Non ſolo recitaua le diuine lodi, e gli vfficij con allegrezza, e diuotione, che ſopra è narrata; mà haueua ancora vn particolar zelo, che da tutte le creature, e ſpecialmente nel ſuo Monaſtero, dalle Monache ſi recitaſſero in Coro i diuini vfficij con ogni affetto, e riuerenza maggiore. Perciò, quando ſentiua il cenno della campana, che chiamaua al Coro, faceua conto, che fuſſe la voce di Dio, e diceua all'altre, che ſeco ſi trouauano:* Ecco la voce di Dio, che ci chiama, non laſciamo d'vdirla, nè d'eſeguire quel, che vuole da noi; andiamo à lodare Dio. *E ſe vedeua, che alcuna fuſſe negligente nell'andarui, ò che per piccola occaſione lo laſciaſſe, ne ſentiua grande amaritudine, e quando le ſi porgeua occaſione, glie ne daua lume. Medeſimamente ſe vedeua, che gli vfficij s'affrettaſſero, diceua:* A me non dà il cuore di ſpedire le diuine lodi, come ſi ſpediſcono l'altre faccende del Monaſtero. Ecce quam ſedulè etiam minimarum obſeruantiarum cuſtodiæ addictiſſimam eſſe hæc Beata Virgo ſe aliis oſtendebat. B. Magda. de Pazzi.

20 Nec mirum ſanè adeo ſollicitè pro minimis obſeruantiis cuſtodiendis hos Patres ſedulò ſe præbuiſſe zelatores. Religio

namque in illarum obſeruantia præcipuè verſatur. Hinc aliqui religionem, tàm pro ſtatu, quàm pro virtute per huiuſmodi paruas obſeruantias (cæremonias intelligo) definiunt, ex quibus Albinus Flaccus, ſic. *Religio eſt, qua ſuperioris cuiuſdam naturæ, quam Diuinam vocant, curam, cæremoniaſque affert.* Angelicus quoque Doctor. *Religio eſt, per quam homines Deo cultum, & reuerentiam exhibent.* Laurentius etiam Iuſtinianus ferè eodem modo, ſic. *Religio eſt, quæ cuique ſuperiori curam, cæremoniāque affert.* Hinc quoque Seraphicus Bonauentura cæremoniarum obſeruantiam ſæpiùs religioſis intimauit. In ſpeculo diſciplinæ, ſic habet de cæremonioſa inclinatione loquendo. *In inclinatione debet deuotio apparere, vt fiat humiliter; & profundè. Non eſt deuoti ſed pigri, rigido ſtante corpore, tenui motu corporis inclinare. Eſt enim corpus, depreſſis aliquantulum renibus, adeo demittendum, vt ipſum ferè ſuper genua, brachijs interpoſitis, reclinetur.* Alibi quoque qualiter religioſi verſu in *Gloria Patri*, vel ſimilem memoriam Trinitatis Sanctiſſimæ, inclinati dicere debeant, ſimulque imperfectum regularium quo ad hoc vitia taxando, ſic docet. *Quando poſt pſalmum, vel hymnum Sanctæ Trinitati reuerentia exhibetur, humiliter, & decenter inclinent. Tunc enim tardius ſurgere, ſegniter, ac deformiter inclinare, (vt quando corpore quidem demiſſo ſufficienter, vultus tamen indecenter erigitur, oculis erraticè circumlatis): imperfectè quoque ad memoriam Trinitatis inclinationis venerationem exſoluere (quaſi ſit honoris differentia in Perſonis) irreuerentia arguit.* Alio quoque loco ſimile vitium in religioſis reprehendit, ſimulque quandam Reuelationem Beatæ Virginis ad hoc intentum adducit. *Sunt* (inquit) *qui culpabili admodum remiſſione traducti hūc reuerentiæ cultum Domino ſubtrahentes euacuāt; dum aut reſident prorſus, vſque poſt factam memoriam Trinitatis, aut tunc etiam ſurgunt, & ſedili eleuando intendunt, quando fuerat inclinandum, aut ex negligentia non inclinant.* Poſt hæc ſubiungit Dei genitricis Reuelationem ſic. *Quantū tamen ſit hæc noxa detrimenti B. Dei Genitrix ſeniori cuidam in choro pſallentium fratrum indicaſſe refertur, quæ inclinantibus ad Sanctæ memoriam Trinitatis ſuum ipſa filium ſingulis offerebat: quemdam verò minimè inclinantem verſo ab eo vultu, veluti indignum hac gratia pertranſibat.* Hac forſan de cauſa, idem Bonauentura ſpiritu Dei agi, eos, qui cæremonias religionum obſeruant, eos vero, qui illas reſpuunt, ſuperbos, & fatuos eſſe docet, inquiens.

Alb. Flacc. in Dia. de Ahet.

D. Th. 2. 2. q. 8 in. 1

Laur. Iuſt. de iuſtit. c. 2.

D Bonau. in ſpecul. diſc. p. 1 p. 2 c. 9

Idē in eo. ſpec. p. 2. c. 1

Idē ſup. c. 9

Idē ibid.

quiens.

quiens. *Proinde, qui ſpiritu Dei aguntur, moralibus documentis intendunt, quæ tamen ſuperbi, & fatui contemnentes, nunc ſuperſtitiones, nunc cæremonias vocant, aut certe calumnijs fucatis impugnant.* De iſtis etiam (vt puto) Ioannes Rusbrochius loquitur, dum inquit, improborum regularium vitia lamentans. *Si quis inter eos ſit pietati deditus, ſimplex, & timens Deum, & qui Patrum inſtituta, ac canonem monaſticum obſeruare velit, illum habent contemptui.* Maximè quoque de his loquitur Lanſpergius ſerm. 3. in ſolemnitate ſancti Michaelis dicens. *Deuotio, & reuerentia faciunt, vt venia, genuflexiones, ſupplicationes, & inclinationes noſtræ, non ita perfunctoria, atque ſteriles, & ita pene ſint mortuæ, hoc eſt, intentione, ac ſpiritu carentes (ſicut quorumdam eſſe timeo,) ſed viuæ, atque ex pietatis, deuotioniſque feruore, quaſi modo primumgenitæ, ſiue elicitæ, per intentionem tunc vigentem Deo offerantur, atque in eum referantur.* Debent ergo Sancti, piique religioſi, his, & aliis Diaboli retibus ſuperatis, ad normam ſui Ordinis attendentes, omnes obſeruantias, ſiue maximè ſint, ſiue modicæ; eas præcipuè, quę ad Cultum Dei, Sanctorumque reuerentiam ſpectant, quaſque cæremonias vocant, ad vnguem integrè, fideliter, promptèque cuſtodire. Ad quod maxime induci poſſunt verbis Ioannis Nider in tractatu 2. cap. 22. dicentis. *Quando reformatio non inchoatur cum cæremonijs, poſtmodum vix ſe permittunt religioſi ad altiora ſubleuari.* Vt ergo oppoſitum accidat, neceſſe eſt pios, ſanctoſque regulares cæremoniis plurimum addictos eſſe.

Idem in prol. ſpec.

Rusbr. in tabernac. ſęd. c. 123

Io. Nider.

21 Diuina quoque viſione poterit regularibus innoteſcere, quantum paruæ iſtæ negligentiæ in regularibus obſeruantiis ipſis noceant. Fertur enim de Hugone Victorino, pio alias, & religioſo Doctore, magnam pœnam ſubiiſſe poſt mortem, eo quod diſciplinas, quas communiter religioſi ſuſcipiunt, ipſe renuiſſet. Caſum per hæc verba refert Ioannes Nider tractatu tertio de fructibus religionis cap. 8. *Diſciplinas regulares apud religioſos conſuetas deuotus, & literatiſſimus Hugo de S. Victore, propter teneritudinem corporis in vita aliquando fugiſſe legitur, cum generaliter inferebantur conuentui. Vnde poſt mortem, quando ſtatim eius anima ad cœlum aſcendere debuit, vix aliquod Dæmoniorum (quorum caterua magna in via aſtitit) euadere potuit, qui ei alapam non infligeret.* Ex quo liqueſcit, quod pro diſciplinis regularibus, quas omiſit, Diabolicas alapas ſuſtinuit.

Io. Nider.

Hinc religioſus quidam, qui minus modeſtè in lecto iacuiſſe repertus eſt, Beatiſſimæ Virginis Mariæ fauorem, quem aliis ſociis ipſa præſtabat, obtinere non meruit, prout ex Patrum Dominicanorum hiſtoria, & Siluano Razzo *lib. 3. de miraculis Beatæ Virginis num.* 45. refert *in ſua diſciplina regulari* circa illa verba Regulæ Carmelitarũ *cingulo caſtitatis* noſter Hieronymus Gratianus, ſic. *Leggeſi nell'hiſtoria di San Domenico, che venendo quel Santo dal Choro doppo Matutino, vidde nel Dormitorio tre Vergini riſplendenti, vna delle quali haueua in mano vn vaſo di Chriſtallo con acqua benedetta, l'altra vno ſpargolo, e la Signora di quelle andaua aſpergendo tutte le Celle de' Frati, mentre eſſi dormiuano, e trapaſſonne vna ſenza gettarle l'acqua, e deſiderando San Domenico ſapere chi loro foſſero, ſi gettò loro à piedi, e dimandolle del ſuo nome; riſpoſe la Signora; queſta è Cecilia, e queſt'altra è Caterina; & io ſon quella, alla quale ogni notte, cantate nella Salue;* Aduocata noſtra; *e tengo cura de' miei Frati mentre dormono; mà il Frate di quella Cella non giace in letto in quel modo, e con quella modeſtia, che conuiene; Et era coſi la verità, come egli ſteſſo confeſſò poi à San Domenico.*

Hier. Gra

22 Nec iure omittere potui, vt quæ de omnium cæremoniarum obſeruantia in genere, dicta ſunt, ſpecialiter quoque paucis, ad illas, quæ in officio ſacro Miſsę, ritu Eccleſiæ obſeruari debent, applicarem. Lamentabilis etenim quorumdam, vtinam ſęcularium, & non regularium quoque Sacerdotum, quoad hoc, vitioſa corruptela ſæpiſſimè cernitur. Tanta enim celeritate, indeuotione, & irreuerentia tremendum Euchariſticum ſacrificium tractant, vt cæremonias ad ipſius celebrationem ab Eccleſia inſtitutas, penitus vilipendant. Intolerabilis abuſus, corruptela, diabolicumque contagium, magnã partẽ miniſtrorum Dei inficiens. Sacratiſſimum omnium officium aliqui Sacerdotes ſic peragunt, vt aliis prophanis actibus non diſſimile credere videantur. Neſcio prorſus quantum apud iſtos ius illud, natura quoque duce, præſcriptum *ſancta ſanctè tractanda ſunt*, valeat. Conquęritur D. Auguſtinus (quod, & ipſe inquit: *Valde dolendum eſt*) quod aliqui ad Eccleſiam venientes, *cogunt Presbyterum, vt abbreuient Miſſam, & ad eorum libitum cantet*. Conquæri, & nos poſſumus, Presbyteros multos eſſe, qui ſic Miſſarum ſolemnia abbreuiant, vt deuotionem à piis ſæcularibus penitus tollant, nec ſine ſcandalo è templis eiiciant. Conquæritur de iſtis idem Auguſtinus, quod, *Vnus punctus diei ad Dei officiũ, & reliquum*

D. Auguſt ſer. 251. de temp.

Idem ibi.

& reliquum diurnum ſpacium cum nocte ſimùl, ad eorum deputetur Voluptates. Quid inde? Niſi quod idem S. Doctor ſubiunxit. *Non ſolum, qui hæc faciunt, ſed etiam, qui conſentiunt facientibus pereunt*, Quæ ideo dixit, vt Prælati, & Superiores tantum flagitium non permittant. Audiatur de hoc Bernardus. *Monachus ſacris altaribus, ſi ſacerdos eſt, tanquam vnus ex ſummis* D.Ber. in *Angelis in ſpiritu totus aſſiſtat*. Qualiter ergo ſummi Angeli of- ſpe. mon. ficium exhibet Sacerdos, ſi totus, dum Miſſam legit, ſui muneris grauitate oblitus, corde tendit, vt citò finiat, quantocius abſoluet, & ad ſęcularia, prophanaque negotia mox reuertatur? Vellem certè, plures tantumdem temporis in ſacroſancto miniſterio inſumerent, quantum in quacumque corporis refectione, aut neceſſitate ipſius ſubuenienda, detinentur. Sed proh dolor! Plus apud iſtos valet quælibet corporalis vtilitas, quam ſacratiſſima actio omnium ſacratiſſimarum excellentior. Audiant, & Seraphicum Doctorem. *Altaris miniſterium ob reuerentiam cor-* D.Bon.in *poralis præſentiæ Saluatoris, munditiæ, reuerentiæ, diligentiæ, bo-* ſpec. p.1. *neſtatis, & circumſpectionis ſtudium ſpeciale requirit*. Et infe- p.2.c.11 rius, ſic. *Si agendis miniſterijs Regis ſtudioſiſſimam homines cu-* Idem ibi. *ram impendunt, quantam putas æterni Regis miniſterijs impendendam?* Nouerint ergo Sacerdotes Domini regulares præſertim, eam eſſe ſui muneris curam, vt tremendum Miſſę ſacrificium ea honeſtate, decentia; & reuerentia tractent, tam ſtrictimque cæremoniarum obſeruantiæ incumbant, vt cæleſtis Principis miniſtri rectè famulantes cenſeantur. Quin eam ob cauſam, quod aliqui indecenter tam ſanctum miniſterium peragant, à tàm ſancta menſa aridiores, & macilentiores exire tradit D. Dionyſius Carthuſ ſer.5. de Paſcha per hæc verba. *Sic imus de die in diem,* Diõ.Car. *& fortè macilentiores, & aridiores, de opulentiſſima, pinguiſſima,* ſer.5. *delicatiſſima menſa recedimus, quam ad eam acceſſimus, quia irreuerenter, incuſtoditè, intimoratè, ingratè habemus nos. Cur nõ terrent nos Apoſtoli verba. Probet ſeipſum homo, &c.*

Idem quoque de ſeruitio Chori, opere quidem tàm grato Deo, quàm Religioſorum proprio dicere oportet. Pro quo etiam notabilem hunc caſum noſter Hieronymus Gratianus *in diſciplina* Hier.Gra. *regular. in cap.4. de orat. vocali §.1. de Horis Canonicis*, ſic refert. *Voglio raccontare vna coſa accaduta à i noſtri tempi in vn Conuento del noſtr'Ordine. Erano ſoliti dire il Matutino la ſera, e lo ſonauano con le campane à mezza notte: vna volta ritornando il Sacriſtano da ſonarlo, ſentì, che nel Choro cantauano l'Inui-*

tatorio,

tatorio, e ſi merauigliò, penſando, che i Frati ſi fuſſero leuati à Matutino, perche non ſoleano farlo, & aprendo la porta del Choro, vide le ſedie piene di Frati con le cappe molto bianche, mà le mani, e faccie loro erano oſſa ſpolpate di morti; ſpauentoſſi, e quello, che faceua l'offitio, chiamollo, dicendo. Pare à voi, che ſtia bene, Padre, che ſi ſoni à mezza notte il Matutino, e non ſi leuino à dirlo, ingannando il popolo? Non faceuamo così noi altri antichi Frati di queſto Conuento. Apparecchiateui, Padre, per la diſciplina, la quale gli diede, e tale con certe verghe di ferro, che il pouero Frate ſe ne morì frà tre giorni per lo ſpauento, e per il dolore delle percoſſe; e di lì auanti non ardirono i Frati laſciare di leuarſi la mezza notte al Matutino. Nec mirum tã ſollicitè Patres iſtos defunctos curaſſe, quod eorum ſucceſſores media nocte pro matutino recitando ſurrexiſſent. Eſt enim pia quorumdam opinio, de qua Caſſiodorus *in pſalmum* 18. ad eum verſum, *Media nocte ſurgebam*, arbitrantium media nocte Chriſtum eſſe venturum ad iudicandum mũdum. Quod etiam innuere videtur Paulus 1. *ad Theſſalonicenſes*, 5. dum dicit: *Dies Domini ſicut fur in nocte venit*, & ipſe Chriſtus Matth. 25. in parabola Virginum illis verbis: *Media nocte clamor factus eſt*. Meritò ergo Religioſi iſti reprehenſibiles erant, qui laudabilem Eccleſię conſuetudinẽ â primordiis ipſius originem ducentem, iuxta Nicephorum *lib. 5. cap* 17. non obſeruabant.

Niceph.

Caſsiod.

22 Iam verò, quid forſan aliqui, culpam ſuam pallliantes, ad excuſandas excuſationes in peccatis; dum pro minimis obſeruãtiis religionum ab ipſis neglectis arguuntur, reſpondere poſſunt? Primo enim plures minimos hos defectus committere non renuent, eo quod cum minimi ſint, parum, aut minimum de illis curant dum putent. Sed iſti à Patribus adductis culpabilis negligentiæ arguuntur. Ex D. etenim Baſilio habent. *Nihil minutum eſſe, quod Dei cauſa fiat*. Ex S. Ephrem, quod quamuis hæc parua ſint *non afferunt exiguum, aut qualecunque detrimentum.* Ex D. Bern. audiunt iam, hoc eſſe: *Blaſphemiam in Spiritum Sanctum, blaſphemiam irremiſsibilem*. Rigidiſſima ſanè verba, ſed à D. Bern. prolata. Rurſumque: *Impoſsibile eſt cum eis ſaluari*. Ex Cæſario: *Paruas has negligentias, quaſi venena Diaboli reſpuendas eſſe*. Ex Bonauentura: *Minima hæc non minimam moribus maculam ingerere*. Ex Dacriano: *Monachum non eſſe, qui ordinationes ſanctæ religionis, quantumuis modica ſint, parui facit*. Rurſumque: *Quantum libet parua vulnera videantur,*

Baſil. vbi ſup. Ephr. vbi ſup. Bern. vbi ſup. Bern. vbi ſup. Cæſ. vbi ſup. D. Bonau. vbi ſup. Dacr. vbi ſup.

tur, quia tamen, nec cauent, ne eaſuſcipiant, nec poſtquam ſuſceperit, debitam curam adhibent, omninò mortifera redduntur. Tandem contra iſtos militat celebris illa ſententia S. Cyrilli duodecimo de adoratione: *Nihil eorum, quæ ad Dei cultum pertinent exiguum æſtimari debere.* S Cyrill. 12. de ado

23 Alii ſecundo conſuetudinem, melius dicam corruptelam, qua dicunt paruas has negligentias defectus non eſſe, opponunt. Sed hi audiant Auguſtinum dicentem: *Solet recta opinio prauam corrigere conſuetudinem.* Rurſumque: *Peccata quamuis magna, & horrenda cum in conſuetudinem venerint, aut parua eſſe, aut nulla creduntur: vſque adeo, vt non ſolum non occultanda: verum etiam prædicanda, diffamandaque videatur.* Rurſuſque: *Nolite fratres mei contemnere peccata, in quibus forte conſuetudinem iam feciſtis. Omne enim peccatum conſuetudine vileſcit, & fit homini quaſi nullum ſit.* Audiant quoque Bernard. ſuper Cantica dicentem: *Abſcidatur ferro acutæ compunctionis vlcus inueteratæ conſuetudinis.* Et Iſidorum ſic. *Conſuetudo authoritati cedat: prauum vſum lex, & ratio vincat.* Audiant, & Ciprianum ſic dicentem. *Conſuetudo ſine veritate, vetuſtas erroris eſt: propter quod relicto errore ſequamur veritatem: ſcientes, quod veritas vincit, veritas valet, & inualeſcit in æternum: & viuit, & obtinet in ſæcula ſæculorum.* Maximè tamen attendant, quę circa præſens intentum de minimis obſeruantiis cuſtodiendis, conſuetudine in contrarium non obſtante, Bonauentura Seraphicus in ſuo ſpeculo dixit. *Si plurium opponas ineptias in præmiſſis. Habet æmulos plurimos vitium, rariſſimos diſciplina. Non à pluribus, ſed ab honeſtioribus forma ſumenda eſt.* Vel ſaltem ethnicum Senecam auſcultent, cap. 2. de beat. vit. *Quæramus quid optimè factum ſit, non quid vſitatiſſimum: & quod nos in poſſeſſione fælicitatis conſtituat, non quod vulgo peſſimo veritatis interpreti probatum ſit.* Non ergo ſapienti excuſatione iuuari poſſunt religioſi, dum minimas obſeruantias ſuæ religionis ſpernunt, ſub prætextu prætenſæ conſuetudinis, vel corruptelæ introductæ.

D. Auguſt de doc. Chriſt. Aug. in Enchir. c. 81. Aug. in ſer. domi. quar. adu. Ber. ſup. Cant. D. Bon. in ſpec. p. 1. p. 2. c. 11. Seneca

24 Craſſiori tandem Minerua alii tertiò reſpondent, qui, dum de negligentia in paruis, aut minimis obſeruantiis, regularibuſue cæremoniis, aut aliis reprehenduntur, dicunt: Non eſt hoc peccatum mortale: vel: Non obligamur ſub mortali peccato ad iſtas paruas, ſeu minimas obſeruantias Ordinis. Sed iſti audiant, quæ Ioãnes Lanſpergius Carthuſianus de talibus religioſis dixit,

Poſt

Lanſpe in ſer quodã ad cong. *Poſt concupiſcentias noſtras multi imus, & vbi nobis leuiſſimum foret deſideria noſtra frangere, fatigamur, immortificationem noſtram vbique in collo circumferentes; hoc vno turpi verbo etiã plerique excuſantes. Non eſt (inquiunt) hoc peccatum mortale. O ſi Dei, vel cuiuis ineſſet timor, ſi diuinæ præſentiæ æſtimatio, nulla occurret ei diſputatio, mortale ne, an veniale eſſet peccatum! Quandoquidem vnum perinde, ac alterum vitaremus: quippe cum nullum ſit peccatum, quod non execretur Dei timor.* Sanè neſcio quo pacto rectè iſti ſentiant de perfectione ſtatus religioſi. Illa etenim, vt ſegregati à ſæcularibus, non ſolum communia præcepta Decalogi, aut Eccleſiæ, ſed etiam obſeruantias Ordinis, quantumuis minimas reuereri tenemur. Accinit Carthuſienſis

Diõ.Cart. alius, Dionyſius ſcilicet ſerm. 7. de Dominica 4. Aduentus. *Religioſo quotidiè opus eſt pænitere, & venialia iſta mala deflere, ſi digne cupit proficere, tam cordialiter, ac lachrymosè, vt boni ſæculares de ſuis dolent, ac lachrymantur culpis mortalibus.* Deinde hæc ſubiungit noſtri capitis intentum redolentia. *Quid eſt, quod venialia noſtra peccata quotidiè confitemur, & de eis nos pœnitere per ſigna quædam monſtramus: & tamen poſt confeſſionem, & celebrationem ad priſtinas leuitates, ad conſuetas negligentias labimur, nec creſcit in nobis dolor internus pro venialibus culpis, nec ſolicitudo, ac vigilantia mentis pro eis cauendis?* Audiatur, & Bernardus, vel author Bernardi ſpiritum redolens ad

Auth. ap. D.Ber. de vi ſoli. ad fra. de mõt.Dei monachos loquens. *Non ſolum vouiſtis omnem ſanctitatem, ſed omnis ſanctitatis perfectionem, & omnis conſummationis finem. Non enim eſt veſtrum circa communia præcepta languere, neque hoc ſolum attendere, quid præcipiat Deus; ſed quid velit: probantes quæ ſit voluntas Dei bona, & beneplacens, & perfecta. Aliorum eſt enim Deo ſeruire, veſtrum adhærere. Aliorum eſt Deum credere ſcire, amare, reuereri, veſtrum eſt ſapere, intelligere, cognoſcere, frui.* Et infra. *Ipſa eſt enim profeſſio veſtra quærere Deum Iacob, non communi hominum more.* Ac ſi clarius dicat: Solum ea, quæ ad culpam obligant fugere, commune vobis, & ſæcularibus eſt; veſtrum tamen ſtatutum ampliora requirit: ſæculares ad præcepta; vos vero ad conſilia etiam vocamini: illi quaſi ſerui minoribus placent, vos quaſi filij, commẽſaleſq; Dei, maioribus non plenè placetis. Si ergo monachi, & religioſi ad maiora, quam ſæculares, vocantur, ſaluandique, vel condemnandi non, vt ſæculares, ſed vt monachi ſunt, qua fronte, ea, quæ ad peccatum non obligant, hac ſolum ratione reijcienda

præſumunt: Eo, vel maximè, quod licèt huiuſmodi modicæ obſeruantiæ ad peccatum, lethale præſertim, non ligent; earum tamen contemptus mortalem culpam inducit. Contemptus autem tunc admittitur. *Quando voluntas renuit ſubijci ordinationi legis, vel regulæ, & ex hoc procedit ad faciendum contra legem, vel regulam*, inquit Sanctus Thomas. Quod velim ab iſtis accuratè conſiderari, nedum parua ſtatuta Ordinis tranſgrediuntur, grauiorum criminum apud Deum factores inueniantur. Simulque animaduertant quæſo, eiuſdẽ S. Thomę verba, quod libeto 4. *Difficile eſt, quod homo præcepta ſeruet quibus intratur in regnũ, niſi ſequendo conſilia.* Et rurſus: *Conſilia parant viam ad præcepta ſeruanda* Vt inde nouerint non abſque fundamento formidare poſſe, ſe à Deo auxilio efficaci ad obſeruationem præceptorum priuandos, cum propria ſui ſtatus ſic reiiciant. Propter quod meritò D. Hieronymus: *Non ſunt contemnenda, quaſi parua ſint, ſine quibus maiora conſtare non poſſunt.* S.Th. 2.2 q.186.a.9 art 3 S. Thom. Quodli. 4 art. 23 D.Hie. in reg. mon. per Lup.

25 Addiderim tandem, excuſationem aliam, qua frigidi quidam, paruas, ſeu minimas obſeruantias cuſtodire nolunt, eò ſcilicet, quod in illis diſpenſatum ſit à religione dicant, prorſus futilem, inutilemque reputari debere Quod verbis doctiſſimi Ioãnis Nider confirmare libet. Sic verò loquitur in tract. 1. de lapſu religionis c. 11. *Diſpenſatio, quæ hodie paſſim in multis religionibus fieri videtur, & diſſimulationes in continua nõ tentione ſilentij in interdictis locis, & temporibus; in fractione continui ieiunij regularis; in perpeti comeſtione carnium, vbi probibetur; in lineis veſtimentis, & culcitris penneis, ſeu lectorum vſu frequenti; in fuga à choro, & cantu diuini officij, in vſu tonſuræ, & habitibus prohibitis, in negligentia ſtudij literarum; imo potiſſimè in appropriatione pecuniæ, & ſimilium, quæ in regula, & ſtatutis ſunt prohibita, non ſunt diſpenſationes, ſed diſſipationes, in quibus nec prælatus, ſine cauſis ſupradictis poteſt diſpenſare, nec ſubditus diſpenſationem debet recipere.* Et infra. *Apud multos igitur veritatem obtinet iſta vulgaris diffinitio. Diſpenſare eſt cum licẽtia ad infernum intrare.* Inferius quoque ſic *Quæ quæſo neceſſitas, aut communis vtilitas ſequitur ex ſupra tactis diſpenſationibus? Sequitur namque diminutio rerum temporalium, linguæ loquacitas, ſolicitudo temporalium, lis, & rixa plurimorum, inobedientia, & caſtitatis periculum, ac Patrum Primitiuorum fruſtatur ſancta intentio.* Concludit tandem intentum. *Hæc luce ſunt clariora videntibus, cæcis verò, nihil eſt lucidum.* Ijs etiam ego concludens, Io. Nider

L pios

pios regulares ſupplex præcor, vt hæc attendentes, paruis, ſeu minimis obſeruantiis addictos ſe credant, potius quam vana ſpecie ficta diſpenſationis ad barathra duci, velint. Credant inſuper tam paruis obſeruantiis, quam magnis aſtringi, audientes illud Chriſti Matth. 23. *Hæc oportuit facere, & illa non omittere.*

Diō. Car. de ref. cla uſt. c.6

26 Nevtiquam tamen lectorem fugere velim D. Dion. Carthuſ. grauiſſimi Theologi grauiſſima verba. Quibus quam malè ſentiendum ſit de conſuetudine excedendi, ſeu delinquendi in regulæ obſeruantijs: quantumuis minimæ ſint, ſic docet. *Quamuis multa contineantur in regulis, aut ſtatutis religioſorum, ad quæ non tenetur de neceſſitate præcepti, ita quod ſtatim mortaliter peccent, quando in aliquo illorum fuerint negligentes; vt eſt obſeruatio ſilentij; ſurgere alacriter ad matutinas; otioſitates vitare; inutiliter hinc inde diſcurrere, atque ſimilia: verumtamen conſuetudo excedendi, ſeu aſſiduitas delinquendi in iſtis, & non curare, neque emendare, non poteſt à mortali excuſari peccato. Propterea religioſi deformati, in quibus parua, aut nulla eſt rigoris, aut diſciplinæ obſeruantia, qui carnaliter viuunt, & mundanis vanitatibus pleni ſunt, otioſitati, & loquacitati vacantes, innumerabilia prorſus incidunt vitia, non venialia ſolum, ſed, & mortalia, imo tota vita eorum eſt, quaſi quoddam peccare continuum: præſertim, quia, & hæc ipſa bona, quæ agere videntur, tam negligenter, irreuerenter, & tepidè, tam inordinatè, atquè indebitè agunt, vt magis ſit offenſiuum Dei, quam honoratiuum, ac reconciliatiuū ipſius. Tales enim, qui in fæcibus ſuis iugiter manent, qualiter cōfitentur? qualiter celebrant, qui ſe in nullo emendant, imo de multis, quæ mortalia ſunt nullā ſibi conſcientiam facere cōprobantur?*

Notabile dictum.

Acerbiſſima hæc verba à pijſſimo viro, doctiſſimoq; Theologo, zelus domus Domini extorſit. Illa tamen ſæpius à deformatis, & negligentibus regularibus (ſi qui ſunt tales) ruminari vellē, vt, vel ſic ſuum miſerum ſtatum exhorreant, & lugeant; ſimulq; Sanctiſs. & pijſſimi Doctoris verba audientes, tota facie cōfuſi erubeſcāt.

Val. Max.

27 Vos ergo S. pijque religioſi (quos plures eſſe in ſacris religionibus cerno) *In minimis quoque rebus omnia antiquæ conſuetudinis momenta ſeruate* (inquit Valerius) Minimis his obſeruantijs veſtræ religionis ſubſtantiam niti credite. Accidentibus iſtis, Religionis perfectionem integrari penſare. Sine illis monachi non putemini; illis tamen monachos vos credam. Quales verò ſitis, quales nos oporteat omnes eſſe, optimè depingit Rusbrochius pius auctor. *Homines bonæ voluntatis, qui abſq; fictione,*

Io. Rusb. in ſpec. ſalu. c. 13

Dei

Dei honorem, & propriam ſpectant ſalutem, ſtudentque ſuum ſeruare Ordinem, & canonem monaſticum, ac inſtituta, & conſuetudines, quas audierunt, ſcriptaſque inueniunt à Patribus praecedentibus, qui monaſticos ordines verbis, & actibus fundarunt, ac inſtituerunt, v.g. vt ſe habere debeant in choro, in capitulo, in refectorio, in dormitorio, in valetudinario, ſeu domo infirmorum. Item, ſilendo, loquendo, ieiunando, & in accipiendis (vt aiunt) diſciplinis. Sicque ſani, & infirmi, ſemper ſecundum ſtatuta, ſeu canonem ſuum, & naturæ vires, ſicut recta dictat ratio, ac vera diſcretio ſeſe gerunt, atque ex humili obedientia omni propriæ renũciant voluntati. Dum incolumes ſunt, ſemper boni quidpiã exercent: dum autem aduerſa laborant valetudine, manſuetudinem, ac patientiam retinent. Semper denique certant, & carnem, & ſanguinem, & quidquid mundi eſt, ſuperant. Hæc Rusbrochius, modum, quo ſancti religioſi ſuum ordinem, quoad minima etiam inſtituta, ſeruant, deſcribens. Accinit Lanſpergius ſerm. 3. in feſto Paſchæ conſulens, qualiter ſe gerere debeat religioſus in his minimis obſeruantijs: *Fratres chariſſimi non inueniatur in nobis tepiditas illa omnis sãctitatis aduerſatrix, pietatis deſtructrix, quæ in nonnullis monachis reperitur, qui à ſolo peccato mortali volunt continere. Ideo ſemper diſputant, vtrum ſit mortale, quod ſi non eſſe didicerint, non timent Deum ſuum offendere, gratiam eius ſpernere, ſpiritu debiliores, carne validiores, peccandoque frigidiores fieri. Non timent (inquam) in anima ſua peccatorum licet, vt dicunt venialium, ſordes corrigere, Deo diſplicere, ingrati inueniri, atque mortalium ſeſe peccatorum periculis exponere. Fundamentum eſt maximè ruinoſum, ſuper quod nunquam aliquid boni poteſt ædificari, à ſolo peccato mortali velle abſtinere, venialia non curare. Heu, quam ſæpè in tali homine, qui adeo frigidus eſt, vt venialia non horreat, quam ſæpè (inquam) in huiuſmodi homine peccata mortalia præſertim mentalia pro venialibus admittuntur.* Lanſp: in ſer 3

Faxit Deus tales ſimus omnes, qui regularium nomine gaudemus, concordetque vita noſtra cum nomine, profeſſioque ſentiatur in opere.

Religioſorum nimia euagatio extra Monaſteria, regularem obſeruantiam, monachiſmumque fœdat.

CAP. VII.

1 SI quod vnum vitium religioſorum noſtri, & præteriti ſæculi bonos mores corrumpere, feruorem extinguere, aut bonam famam perdere poteſt, nimia eſt, ſuperflua, prorsùs impertinens, & vana extra monaſteria vagatio, & per vicos, ac plateas ciuitatum inquieta circuitio. Nihil magis perfectioni regulari aduerſum, fini religioſi ſtatus contrarium, honoriſque religionum oppoſitum credo, imaginari poſſe. Si hoc ad tartara truderetur vitium, cunctique regulares, graui non vrgente cauſa, cœnobiorum cellis (vt multi ex eis faciunt) addicti forent, facile crederem, in priſtino nitore religiones omnes eſſe poſſe. Hinc etenim orationis iuge exercitium manaret, vitaretur ocioſitas, & regularis obſeruantiæ amor, ſtudiumque, in dies magis, ac magis ſuccreſcens, cœlum vſque pertingeret. Manifeſta quoque experientia innoteſceret, ſanctos, pioſq; religioſos (quorum numeroſa pars in religionibus cernitur) ideo tales eſſe, quod monaſterij clauſtra, cellaſque aſſiduè colant. At quantum detrimentum religionibus vagi, errones, deambulatoreſque regulares (ſi qui ſunt) pariant ex Patribus, hoc, & ſequenti capite afferendis, planè liqueſcet.

2 Audiatur primus celeberrimus ille primitiuæ Eccleſię monachus, monachorumque ſanctiſſimus Archimandrita, Abbaſque Antonius, de quo celebris illa ſententia habetur. *Monachus extra cellam, aut ſolitudinem eſt, ſicut piſcis extra aquam*. In Apothegmatibus Patrum in Bibliotheca relatis, ſic habetur. *Sicut piſces, ſi tardauerint in ſicco, moriuntur, ita, & monachi tardantes extra cellam, aut cum ſæcularibus immorantes à quietis propoſito reuoluuntur. Oportet ergo ſicut piſcem in mari, ita, & nós ad cellam recurrere, ne forte foris tardantes obliuiſcamur interioris cuſtodiæ*. Prudens ſanè conſilium, quod vtinam religioſis omnibus numquam à mente excideret.

S. Anton. In Apoth. de quiet. l. 2. ſ. 10. Biblioth.

3 Aſtet ſecundus orientalium monachorum Pater Magnus

Baſilius

gnus Baſilius,ex quo plura ad intentũ elici valent.In conſtitutionibus monaſticis, dũ de euagatione monachorũ loquitur, habet. *Qui huc, illucque continenti peregrinatione diſcurrit, neque ſtabilis certo vllo in loco, diu conſiſtit, ſed crebra ex alijs in alia loca ititatione, collectam illam, & conſtipatam animi in cogitando vim, aſſiduo iſto flatu, ac reflatu, veluti euentilat, atque diffundit, paulatimque corporis voluptates ſpectare inſueſcit; iſte, qui quæſo perſpicaciter excutere ſeipſum poterit? aut qua minus honeſtè ſe habeant peruidere, & in melius reuocare?* Ibidem quoque idem Baſilius monet Satanæ artificium eſſe regulares à conuentibus extrahere, inutilem vagationem ſuadendo. *Ad diſciplinæ noſtræ ſtabilitatem, Ordinemque religioſæ huius vitæ labefactandum, ac peruertendum, atque hoc modo monachos voluptatum illecebris illectos, varijs, ijſque inſtabilibus cogitationibus faciendum obnoxios.* Rurſus ibidem clarius ad intentum. *Amplectenda nobis maxima ex parte quies eſt, & ſuo cuique aſſignato ſibi ad habitandum loco, fortiter perdurandum; quo videlicet, hoc ipſo animi ſui ſtabilitatem teſtatam faciat.* Eodem quoque libro, ex hac monachorum diſtractione mundanas cupiditates tepiditatẽ, ſegnitiemque ad munia regularia exercenda naſci declarat, his verbis. *Non aliundè, quàm ex animi diſtractione, mundanæ cupiditates in nobis naſcuntur: à quibus cum varijs poſtea tumultibus vexata mens noſtra fuerit, ſegniores ad capeſſenda recta officia reddimur.* Hæc, & alia Baſilius, ſatis eleganter monachis ſuadens; egreſſum extra cœnobia, inutilemque illorum euagationem, innumera mala illis afferre.

D.Baſ. in cõ. mon. c. 8.

Idẽ ibid.

Ib. c. 27.

4 S. quoque Ephrem Syrus Baſilij (vt ſolet) veſtigia ſequutus, & monaſterii clauſuram monachis ſuadet, vagamque ipſorũ deambulationem plurium malorum occaſionem eſſe ſæpiùs docet. Parænesi prima, ſic habet. *Graui inceſſu monachus atterat gradus Eccleſiæ; indecoro autem inceſſu, è domo in domum non diuagetur.* Ibidem quoque, ſic ſcribit. *Lignum vitæ æternæ in cælis monachus ſtabilis, & non errans.* Adhortatione etiam prima, ſic hortatur monachum. *Abſtinere oportet in cœnobio degentem, atque deſiſtere à turbis, rebuſque mundanis, & non oberrare è cella in cellam.* De perfectione monachi, ſic loquitur. *In plateis ciuitatis non inueniaris frequens, ne animo deprauatè affecto abſcedas.* Parænesi autem 44 ſic loquitur iſte Pater. *Attende tibi ipſi chariſſime, ne fortè in negligentia, atque diſtractione perdas tempus tuum. Vineam plantaſti tibi, circunda illi materiam.*

S.Ephrem par.1

Idẽ ibid.

Id. adhor. 1.

Idẽ de per. monachi.

ceriam. Amœnum hortum comparaſti tibi, fructus eius ſerua, vt læteris in nouiſſimis tuis. Quid enim prodeſt fratres, ſi hodie vitam quietam in cella degamus, cras autem in ciuitate, ac vicis remoremur, ea agentes, quæ non placent Deo? Quid prodeſt fratres, ſi vno die ædificemus, duobus autem deſtruamus? Alibi quoque ſic loquitur ad idem intentum. *Gloria monacho eſt, dum ſe in loco ſuo, ac cella continet, neque huc, illucque inſtar ſtipulæ à vento rapiatæ, transportatur, atque vagatur.* In opuſculo etiam de monacho, & turture, ſic loquitur. *Quam ob cauſam, te, ò monache, turturi viduato comparaui, ne & tu ad mundum conuerſus ea, quæ retro ſunt, reſpicias, neque in ciuitatibus, & caſtellis, vicíſq; conuerſeris, neque eum mundanis demoreris, neque vias eorum addiſcas: recedatque anima tua à vero Deo ſuo, vero animarum noſtrarum ſponſo, laqueoſque in anima tua accipias, neque ad diuitias, & voluptates ſæculi reuertaris. Non enim, & Angelus, & homo eſſe potes, nec Deo ſeruire potes, & mammonæ.* In Apothegmatibus quoque, ſic habetur *Si quietus vixerit monachus in cella ſua, à multis turbis liberabitur, qui autem vecors eſt mente, ſi ad turbas acceſſerit, non referet emolumentum, at qui cogitatione perfectus eſt, vtilitatem percipiet: cæterum quietam, ac ſolitariam vitam degere præſtantius eſt.* Hæc, & alia multa S. hic Pater, quæ ſi rectè penſētur, inueniet ſatis bonus religioſus, quietem monaſterii ſibi maximè congruam, vagationem verò extra illam noxiam valdè fore.

Id. paren. 44. — Id. in ſer. Aſcen. tic. — Idem de monacho & turture — In Apoth c. 95

5 Audiatur præterea Eccleſiæ iubar, monaſticique ſtatus zelator eximius S. Hieronymus, ex quo aliqua aurea fragmenta pro intento noſtro roborando elicio. Ad Oceanum ſic habet. *Monachum, vel Clericum, ſolitudo facit, non publicum.* Idem de ſolitudine. *Si cupis eſſe, quod diceris monachus; quid facis in vrbibus, quæ vtique non ſunt ſolorum habitacula, ſed multorum?* Rurſus clarius: *Interpretare igitur vocabulum monachi, hoc nomen tuum, quid facis in turba, qui ſolus es?* Rurſus etiam ad Pammachium. *Quid tibi ea videre neceſſe eſt, quorum contemptu monachus eſſe cœpiſti.* Ad idem ipſe Hieronymus in regula monachorum per Oliuetum collecta. *Monachus ſe monachum eſſe, non loquendo, & diſcurſando, ſed tacendo, & ſedendo nouerit.* Hæc, & alia, Sanctus Doctor congruentia ſatis propoſito noſtro de nimia monachorum extra clauſuram deambulatione fugienda.

Hierony. ad Occa. — Id. in reg.

6 S. quoque Auguſtinus, vel author eius nomine inſignis,

inter eius opera ad rem noſtram, ſic habet. *Non in foro monache, ſed in cella habitare debes, non familiam, ſed familiarum animas oratione paſcere debes. Non eſt igitur tibi neceſſe multum loqui, nec inter homines conuerſari*. Piè ſanè, & congruè ſatis monachorum inſtructioni loquitur. Auth. apud Aug. da inſ. re. vit. c. 2. to. 10.

7 Præterea S. Cyrillus Hieroſolymorum Antiſtes in epiſtola ad Auguſtinum de miraculis D. Hieronymi (ſi verus author talis epiſtolæ eſt) ſic habet ad intentum. *Monacho nihil tam nocium, deteſtabile, & mortale, quam vicos, & ciuitates, & gentium multitudinem circumire*. Et infra ſimilem ſententiam illi, quam ex Antonio ſupra attulimus, profert dicens. *Quod aqua piſcibus, monachis idem præcipuè ſilentium operatur*. Abs dubio innuens, quod quemadmodum piſcibus ex aqua egreſſis mortem ſors affert, ſic quoque regularibus impertinens è clauſura monaſterii progreſſio mortifera ſit. Cyr. vel auth. epi. ad Aug.

8 Fauet quoque maximè Ioannes Caſſianus antiquus monachorum inſtitutor, qui libro 10. inſtitutionum, ſpiritu accidiæ duci monachos docet, qui è cella ſua ſæpius protenduntur. *Spiritus accidiæ maximè ſolet monachos infeſtare, vt paulatim protracti è cella actus ſuæ profeſſionis incipiant obliuiſci*. Collatione quoque 24. quantum ſibi damnum monachi adquirant ſæpius è clauſtro egredientes, hiſce declarat. *Variæ, ac effuſæ cogitationes à nemine prorſus quantumuis ſolicito, ac vigilanti, vel caueri poterunt, vel videri, niſi qui corpus, atque animum iugiter intra parietum ſepta concluſerit*. Hęc Caſſianus piæ noſtræ cauſæ defenſor. Caſſianus

9 Ad idem intentum D. Iſidorus Hiſpalenſis Antiſtes de monachis loquens, ſic illos hortatur. *Monachus græca ethimologia vocatur, eo quod ſit ſingularis, monos enim græce, ſingularitas dicitur. Ergo ſi ſolitarius interpretatur vocabulum monachi, quid facit in turba, qui ſolus eſt?* Mentem, & verba Hieronymi imitatur Iſidorus, ſatiſque exponit monachi nomine indignos eſſe, qui monaſterio relicto turbas, vicos, plateaſque ciuitatis ſequūtur. Quare idem eorum vitia graphicè depingit inquiens. *Quintum genus eſt circumcellionum, qui habitu monachorum vſquequaque vagantur, venalem circumferentes hipocryſim, circumeuntes prouincias, nuſquam fixi, nuſquam ſtantes, nuſquam ſedentes*. Hæc Iſidorus monachorum vagam deambulationem, eorumque crimina, exinde naſcentia, optimè carpens. D. Iſid. li. 7. orig. c. de mona. Idem de off. eccl. lib. 2.

10 Sanctus quoque, deuotiſsimuſque Bernardus, monaſticæ

diſciplinæ propagator inſignis, non ſemel, ſed ſæpius, monachis clauſuram intimauit, illiſque, & cellæ quietem, & damna ex inutili euagatione manantia, in propatulo poſuit. In ſermone quodam de Sancto Andrea, ſic habet ad intentum. *Meritò ſiquidem ſtagnis monaſteria comparantur, vbi quodammodo incarcerati piſces euagandi non habent libertatem, quo videlicet parati ſint ſemper ad epulas ſpirituales.* Alio etiam ſermone, ſic habet.

D. Ber ſer. 1. de S. And.

Periculoſum eſt, ſi fortè quis velit, inter ſæculi turbas agere pœnitentiam, vbi nimirum alij venenatis perſuaſionibus, alij vndique exemplis peioribus, ad peccandum alliciant, alij adulationibus in vanam gloriam, alij detractionibus in impatientiam animum deijciant. Et rurſus. *Oſtendat prudentiæ radius, quantas, & quã importunas, præſertim in hac generatione nequam, opportunitates, & occaſiones peccati offerat mundus, & ingerat, quàm debilis ſit ad illas humanus animus, &c.* Vbi tamen elegantius, enucleatius, & dulcius, mala, quæ religioſis obueniunt extra cœnobia, bonaque ex prudenti, quietaque clauſura manantia recenſuit idem Bernardus eſt in opere de modo bene viuendi ad ſororem, vbi ſic habet.

Idē ſer. 3. de Circūc.

Moneo te, vt cum ſummo deſiderio monaſterium diligas, & vt toto corde ſæculum poſtponas. Moneo te, vt in omni tempore in domo Dei permaneas, & vt nunquam ad ſæculũ redire quæras. Quare? Quia in monaſterio eſt vita contemplatiua, in ſæculo eſt vita laborioſa, in monaſterio eſt vita ſancta, in ſæculo eſt vita criminoſa, in monaſterio eſt vita ſpiritualis, in ſæculo eſt vita carnalis, in monaſterio eſt vita cæleſtis, in ſæculo eſt vita terreſtris, in monaſterio eſt vita quieta, in ſæculo eſt vita turbulenta, in monaſterio eſt vita pacifica, in ſæculo eſt vita litigioſa, in monaſterio eſt vita tranquilla, in ſæculo eſt vita contentioſa, in monaſterio eſt vita pacifica, in ſæculo eſt vita iurgijs plena, in monaſterio eſt vita caſta, in ſæculo eſt vita luxurioſa, in monaſterio eſt vita perfecta, in ſæculo eſt vita vitioſa, in monaſterio eſt vita plena virtutibus, in ſæculo eſt vita plena vitijs.

D. Ber. de modo bē. viuendi.

Et poſt alia ſic ſubiungit. *Ecce in conſpectu tuo bonum, & malum. Ecce ante oculos tuos perditionem animæ, & ſalutem. Ecce ante te vitam, & mortem. Ecce ignis, & aqua, extende manum tuam, elige quod vis.* Hæc etiam tibi, ò religioſè, ſume, & quantum boni tibi monaſterium tribuat, quantumque damnum inutilis euagatio extra cœnobium, accuratius expende. Hanc ob cauſam idem Bernardus alibi monachos diſcurſantes, impudentes, & religioſos appellat. *Videas* (inquit) *quoſdam*

fratres

fratres deſcurrere, tam impudenter, tam irreligioſè ſæcularibus ſeſe implicare negocijs, ac ſi hoc eſſet tota eorum portio, hæc vniuer ſa ſubſtantia. Hanc etiam ob cauſam idem Pater monachum, huc, illucque diſcurrentem, ſub onere Duma iacere, metaphora ſumpta è vndecim oneribus, Eſai. 21. illis verbis: *Onus Duma ad me clamat ex Seir*, ſic exponit. *Si videris monachum in clauſtro reſidentem, huc, illucque reſpicere, oſcitare crebrius, manu, & pedes extendere, nunc librum ponere, nunc reſumere, poſtremo quaſi quibuſdam ſtimulis agitato de loco in locum, de auditorio in auditorium curſitare, ſub onere Dumarum ſuſpirare non dubites*. Hæc, & alia Bernardus, quibus, ſi rectè penſetur, inuenietur ſanè cellæ, monaſterijue clauſuram plurima bona religioſis parere; è contra vero egreſſum è cœnobio monachum innumeris ſubiicere malis. Idẽ Bern. in pſ qui habitat ſer. 7 Eſaia 21 Idẽ in ſer de ſeptẽ oneribus.

11 Nec iure omittere poſſum, quæ author opuſculi de laude vitæ ſolitariæ ad fratres de monte Dei, apud ipſum Bernardum, ipſius nomen (melius dicerem ſpiritum) oſtentans, de cellæ clauſura dixit. Cuius verba, & ſi non pauca, quia tamen rei, quam intendimus maximè ſuffragantur, ſubiungere placuit. *Cella autem nequaquam debet eſſe recluſio neceſſitatis, ſed domicilium pacis, oſtium clauſum, non latebra, ſed ſecretum. Cum quo enim Deus eſt, nunquam minus ſolus eſt, quam cum ſolus. Tunc enim liberè fruitur gaudio ſuo, tunc ipſe ſuus eſt ſibi ad fruendum Deo in ſe, & ſe in Deo. Tunc in luce veritatis, in ſereno mundi cordis, vltro patet ſibi pura conſcientia, & liberè ſe infundit affecta de Deo memoria: & vel illuminatur intellectus, & bono ſuo fruitur affectus, vel ſeipſum deflet humanæ fragilitatis defectus. Propter hoc ſecundum formam propoſiti veſtri habitantes in cælis, potius quam in cellis, excluſo à vobis toto ſæculo, totos vos incluſiſtis cũ Deo. Cellæ ſiquidem, & cæli habitatio cognatæ ſunt: quia ſicut cælum, & cella ad inuicem videntur aliquam habere cognationem nominis, ſic, & pietatis. A celando enim cælum, & cella nomen habere videntur: & quod celatur in cælis, hoc & in cellis. Quod geritur in cælis, hoc & in cellis. Quidnam eſt hoc? vacare Deo, frui Deo. Quod cum ſecundum ordinem piè, & fideliter celebratur in cellis, audeo dicere ſancti Angeli Dei cellas habent pro cælis, & æque delectantur in cellis, ac in cælis. Nam cum in cella iugiter cæleſtia actitantur, cælum cellæ, & ſacramenti ſimilitudine, & pietatis affectu, & ſimilis operis effectu, proximum efficitur: nec iam ſpiritui oranti, vel etiam à corpore exeunti, à cella in cælum* Author apud D. Bern. de vita ſolit ad frat de mõte Dei

longa, vel difficilis via inuenitur. A celta enim cælum ſæpè aſcenditur; vix autem vnquam à cella in infernum deſcenditur: niſi ſicut dicit Pſalmiſta: Deſcendant in infernum viuentes, videlicet ne deſcendant morientes. Hoc enim modo ſæpe cellarum incolæ in infernum deſcendunt. Sicut enim aſſiduè contemplando reuiſere amant gaudia cæleſtia, vt ardentius ea appetant: ſic & dolores inferni, vt horreant, & refugiant. Et hoc eſt, quod imprecantur inimicis ſuis orantes, ſcilicet, vt deſcendant in infernum viuentes. Moriens autem vix, aut nunquam aliquis à cella in infernũ deſcendit: quia vix vnquam aliquis, niſi cælo prædeſtinatus, in ea vſque ad mortem perſiſtit. Filium enim gratiæ, fructum ventris ſui cella fouet, nutrit, amplectitur, & ad plenitudinem perfectionis perducit, & colloquio Dei dignum efficit, alienum vero, vel ſuppoſiticium abdicat à ſe citius, & proijcit. Vnde ait Dominus ad Moyſen: Solue calceamenta pedum tuorum: Locus in quo ſtas terra ſancta eſt. Morticinium enim mortuarum affectionum, vel hominem mortuum à corde locus ſanctus, vel terra ſancta nequaquam diu patitur. Cella terra ſancta, & locus ſanctus eſt; in qua Dominus, & ſeruus eius ſæpe colloquuntur, ſicut vir ad amicum ſuum. In qua crebro fidelis anima verbo Dei coniungitur, ſponſa ſponſo ſociatur, terrenis cæleſtia, humanis diuina vniuntur. Si quidem ſicut templum ſanctum Dei, ſic cella eſt ſerui Dei. Et in templo enim, & in cella diuina tractantur: ſed crebrius in cella. In templo viſibiliter, & figuratiuè, aliquando Chriſtianæ pietatis ſacramenta diſpenſantur, in cellis vero, ſicut in cælis, ipſa veritate, ipſo ordine, etſi nondum ipſa puritatis maieſtate, vel æternitatis ſecuritate, res ipſa omnium ſacramentorum fidei noſtræ aſſidue celebratur. Hæc pius author, quibus, quam rectè de cellę obſeruanti clauſura monacho ſentiendum ſit, piè expreſſit.

12 Adſtipulatur ad idem Petrus Damianus Illuſtriſſimus Cardinalis, qui grauiſſimis verbis in ſuis epiſtolis monachorum vagam deambulationem acriter repręhendit. Ergo in epiſtola ad Teuzonem monachum, ſic loquitur. *Si monachus es, quid tibi cum vrbibus? Si eremita, quid tibi cum ciuium cuneis? Quid cellæ, vel fora ſtrepentia, vel turrita conferunt propugnacula? Enimuerò, qui tanquam deficientibus ſiluis ſolitudinem in vrbibus quærunt, quid aliud credendum eſt, niſi quod ſolitariæ vitæ nõ perfectionem, ſed fauorem potius, & gloriam aucupentur?* Præterea in epiſtola ad Abbatem quendam, & monachos ſic habet. *Errat, pater, errat, qui confidit ſe ſimul, & monachum eſſe, &*

Pet. Dam l.6 ep. 30

Id l.2. ep 17

curiæ

curiæ deſeruire. Quam male mercatur, qui monachorum præſumit clauſtra deſerere, vt mundi valeat militiam baiulare. Exemplo quoque piſcis ex aqua educti rem totam confirmat. *Vndis erutus ſanus eſt piſcis, non vt ſibi viuat, ſed vt alios paſcat.* Ac ſi clarius dicat; quemadmodum piſcis ex aqua extractus, non ſibi, ſed aliis cibus eſt; ſic monachus cellam, monaſteriumue egreſſus.

13 Accinit egregie egregius auctor Hugo Victorinus Bernardo coætanus, & de monaſtica diſciplina optimè meritus. In opere de clauſtro animæ, ſic habet ad intentum. *Si monachus es, quid facit in turba? Si amas ſilentium, cur declamantibus aſſidue intereſſe delectaris?* Rurſus pericula, quibus vagi religioſi ſe exponant, ſic deſcribit. *Qui diſcurrunt per alienas domos, qui foris ſpectacula ſequuntur, qui non ad neceſſitatem communem, ſed ad propriam voluntatem ſunt parati, qui cauſas itineris ſui non habent, ſed fingunt: tales dico ſicut ſunt faciles ad diſcurrendum, ita forſitan proni ſunt ad ea, quæ loci opportunitas ſubminiſtrat.* In miſce laneis etiam l. 1. tit. 198. ſic dicit. *Gloriatio monachi, quando in loco ſuo permanet, & huc, illucque non vagatur.* Caue ergo ſanctè, pieque religioſè, ab inepta, & inutili euagatione extra Cœnobium, ne, & tu ad ea pronus, & paratus ſis, *quæ loci opportunitas ſubminiſtrat.*

Hugo de cla. anim. lib. 3

Idē decla. anim. l. 1 c. 4.

14 Seraphicus quoque Doctor Bonauentura piæ cauſæ quā tuemur, pius patronus aſſiſtit. In alphabeto monachorum, ſic habet. *Dilige ſolitudinem, & ſilentium, & inuenies quietem magnam, & conſcientiam bonam. Vbi enim multitudo, ibi frequenter ſtrepitus, & magna diſtractio cordis.* Rurſus in eodem opuſculo. *Fuge homines, & ſæculi rumores; quia non potes eſſe ſatis Deo, & hominibus, æternis, & tranſitorijs.* In opere etiam, quod Pharetra ab ipſo nuncupatur, euagationem regularium in inconſtantiam interiorem refundit inquiens. *Qui ſtatum mentis perdidit, ſubſequēter foras in inconſtantiam motionis fluit, atque exteriori mobilitate indicat, quod nulla interius radice conſtantiæ ſubſiſtat.* Ad idem quoque intentum antiqui Senecæ ſententiā affert. *Frequens migratio corporis, inſtabilis animi proprium eſt.* Et Rurſus. *Vt animum poſſis continere, primò corporis tui fugam ſiſte.* Hæc, & alia Doctor Seraphicus noſtræ piæ cauſæ defenſor accerrimus.

D. Bonau in Alph.

Ibidem

Idem l. 3 Pha. c. 6

Idem

Idem

Ad idem intentum deuotiſſimus Nicolaus Gallicus Ordinis noſtri peruetuſtus Generalis Præſul, in ſuo aureis litteris di-

Nicolaus Gallicus. gno opuſculo, *Sagitta ignea* nuncupato, ſic cum fratribus ſuis, cap 9. loquitur. *O quam ſecurè in cella cuſtoditur, noſtræ, quã vouimus, floſculus caſtitatis. Ecce in cella ſolitudinis, à triplici bello celamur, vt dixi, contra cogitationes tantum illicitas pugnaturi. Ecce in cella ſpiritualiter occupamur, ne per otium, quod inimicatur animæ, pudicitia maculetur. Ecce in cella quid facere, quid vitare oporteat, ne decepti ſeducamur, à Spiritu sãcto iuxta illud Prouerbiorum, Doctrina replebuntur cellaria, ſuauiter edocemur. Ecce in cella contemplationis aromaticæ Theſaurus ineſtimabilis, atque incomparabilis nobis oſtenditur, vt terrenis, & caducis penitus contemptis, in eius feruenti appetitu animus noſter expeditus totaliter expendatur. Legitur autem in Iſaia; Oſtendit eis Ezechias cellam Aromatum, auri, & argenti, & odoramentorum, & vnguenti optimi: quæ nobis omnia in cella ſolitudinis à noſtro vero Ezechia, imo multa plura ſpiritualiter oſtẽduntur. Ecce in cellam vinariam à Rege Regum introducti, ordinatam in nobis conſequimur charitatem. O quam benè appellatur cella vinaria: nam in ea Spiritus ſanctus veros cellitas vino deuotionis mirificè ſobrie inebrians, ſuauis contemplationis glorioſo lectulo efficit obdormire. Sed quid de cella referam, cum eam ſufficienter nequeam commendare? Certè inter cellam, & cælum nullum ſcio medium, & ideo de hac ad illud facilius peruenitur.*

15 Nec minus pius, & deuotus author Thomas Campenſis, iure optimo inter Patres referendus, cellæ vtilitates, inutiliſque euagationis damna, ſæpius monachis intimauit. Primo etenim in alphabeto monachi ſimilia illis, quæ ex D. Bonauentura etiam in alphabeto monachi ſupra retulimus, hęc habet.

Th. Cãp. in alph. lec 4. & 6 *Dilige ſilentium, & ſolitudinem, & inuenies quietem magnam, & conſcientiam bonam. Vbi enim multitudo, ibi frequenter eſt ſtrepitus, & magna diſtractio cordis.* Et rurſus. *Fuge quantum potes homines, & ſæculi rumores, quia nec potes eſſe ſatis Deo, & hominibus, æternis, & tranſitorijs.* In valle etiam liliorum, lilia hæc monachis colligit. *Fuge dilecte mi, fuge. Quare? Propter multa pericula mundi, quæ ſæpe homini contingunt, qui in ſæculo conuerſatur. Nam qui Deo vacare appetit, libenter ſolus eſt, & orat, ſtudet, & ſcribit, & per multa bona exercitia; à vitiorum periculis cuſtoditur, & tempus ſuum fructuosè expendit, & alios ædiificat. Qui autem libenter foris ambulat, et hinc inde fabulari deſiderat; raro eſt quin cor ſuum maculet, et indeuotior ad cellam pacis amicam redeat.* Optimè ſanè, nec melius ad propoſi-

Idem in vall. lilio. c. 23

tum

tum deſiderari poteſt. In quodam etiam ſermone aurea hæc protulit ad intentum verba. *Beatus monachus deſolatus, cui mundus exilium, cælum patria, cella paradiſus eſt. Beatus religioſus Deo deuotus, ſæculo ignotus, cui oppidum carcer, clauſtrum refrigerium, ſolitudo ſolatium, ſilentium pacis hoſpitium.* In Enchiridio quoque monachorum, ſic habet. *O monache, quid facis in cella? Lego, ſcribo, colligo mella. Hæc animæ meæ ſolatia. Bene dixiſti.* Paucis rem totam peregit. Ex ijs autem, ſimulque, ex inferius afferendis conſtabit plane, quantum ſibi damni vagi religioſi, quantumque vtilitatis cellæ clauſuræ addicti, ſibi ex mente Campenſis adquirant. Idē in 2. p. ſer. 4 Idem in Enchirid. c. 1.

15 Libet præterea, quæ Guillermus de Peraldo in tractatu de profeſſione monachorum, contra vagum, & curioſum monachorum diſcurſum ſcripſit, aliquibus non neceſſariis ex punctis, hic tranſcribere. cap. 7. loquitur. *Sequitur de vago, & curioſo monacho: de quo vane, & curioſe diſcurrente poteſt dici illud Hieremiæ 1. Dilexit mouere pedes ſuos, & non quieuit, & Domino non placuit. Monachos gyrouagos dicit D. Benedictus per omnia deteriores eſſe Sarabaitis. Ipſi ſunt diaboli imitatores, in cuius perſona dicitur Iob 1. Circuiui terram, & perambulaui eam. Ipſi etiam ſunt participes maledictionis Cain: habentes caput cordis tremulum, trepidauerunt enim tremore, vbi non erat timor: præſentia mala, quæ non ſunt vera mala, ſed quaſi vmbra futurorum malorum, aſperitatem ſcilicet clauſtri formidantes, & fugientes. Ipſi ſunt vagi, & profugi, & ab ijs, qui eis occurrunt, dum diſcurrunt, delicijs, diuitijs, honoribus, occiduntur, dum inordinate ab eis talia concupiſcuntur. Sic dicit Cain de ſe. Ero vagus, & profugus ſuper terram, omnis igitur, qui inuenerit me occidet. Ipſi ſunt ſidera errantia, quibus caligo tenebrarum obſeruata eſt in æternis.* Hæc, & alia habet ad intentum noſtrum author iſte, quę cap. ſequenti placuit referre. Guillerm. Peraldus

16 Ex Dacriano Abbate, iuri Bibliothecæ Patribus adiuncto, breui compendio rem totam, quam intendimus claudente, hæc elicio. *Si cum ſæcularibus eſſe gaudes, ſi extra monaſterium per vicos, & vrbes euagari deſideras, monachus non es.* Similia verba in ſpeculo monachorum Ludouici Bloſij, reperio. Vnde vel idem eſt author cum Dacriano, vel vnus ex alio mutuauit ſententias, Quidquid dixeris inuenies ſanè, ex horum authorum mente, monachum deambulatorem, crebroque inter ſæculi turbas commorantem, monachum non eſſe. Dacriā in ſpec. mon ſ. to. Bib.

Claudat

17 Claudat agmen celebris Abbas Trithemius, qui præcedentium Patrum mentem aſſequutus, graphicè ſanè quid de vagis monachis nobis ſentiendum ſit, hiſce verbis deſcribit. *Monachorum eſt mundum fugere, & hominum turbas amore ſolitudinis, omni tempore declinare. A ſolitudine monachus dicitur, ſicut ab vnitate vnus nominatur. Monachus eſſe non poteſt, qui frequentiam ſectatur populorum; & qui delectatur in vrbibus monaſticam nedum guſtauit dulcedinem: qui monachus es: cœnobij* Trit hom 12 démo· *ſolitudinem ſine cauſa rationabili non debes deſerere. Quiſquis amat vagos in vrbe diſcurſus, conſcientiam ſuam deſeruit, & qui frequens eſt extra monaſterium, puritatem interni profectus non cuſtodit* Hæc Trithemius, quibus noſtrum intentum ſatis expoſitum liquido conſtat.

18 Ex his autem planè conuincitur, non modo hos Patres acriter, monachos vagos, clauſuramque monaſterii ſpernentes, reprehendere; ſed eam eſſe huius reprehenſionis cauſam, quod extra cellam, monaſteriique ſepta egreſſi monachi, plurium criminum occaſiones concipiant: è contra, cellæ, clauſtrorumque tectis protecti, & ſuæ profeſſionis cultores, & omnium virtutum prou 27 fructus colligentes euadant. Nec obſcurè id in Prouerbiis Salomon dixit. *Sicut auis tranſmigrans de nido ſuo, ſic vir, qui dereliquit locum ſuum.* Ac ſi diceret: Aues è nido auolantes. *Nunc* Amb. mer c. 18 *viſco eas fallere, nunc retibus, aut laqueis captare contendimus,* (ſic loquitur D. Ambroſius:) pariter virum (tu lege monachum) è loco ſui cœnobii egreſſum, vitiorum retia comprehendunt. Prou. 7 Quod exprimit idem Salomon, dum mulier illa, *garrula, & vaga, quietis impatiens, nec valens in domo conſiſtere pedibus ſuis, nunc foris, nunc in plateis, nunc iuxta angulos* depingitur: ea enim *ornatu meretricio, & garrula* deſcribitur. Hoc autem adeo verum eſt, vt teſte Antiocho monacho inter Bibliotheca- Antioch hom. 26 rios adducto. *Monachus gyrouagus, ne vnius quidem virtutis frugem refert.* Celebris quoque eſt ad intentum Beati Nili, qui Nil. in apoth. t. 8 Chryſoſtomi fuit diſcipulus, ſententia. *Imperforabilis manet à ſagittis inimici, qui amat quietem; qui autem miſcetur multitudini crebra ſuſcipiet vulnera.* Moyſes quoque Abbas etiam in- Moiſ. ibid ter Bibliothecæ Patres relatus, non minus piam ad intentum protulit ſententiam. *Homo (inquit) fugiens hominem ſimilis eſt* Moiſ. ibid *vuæ maturæ, qui autem cum hominibus conuerſatur, ſicut vua acerba eſt.* Ac ſi diceret ad intentum: Monachus extra Monaſteria, cellæque clauſuram conuerſans, nihil non acerbum, in-

ſipidum,

ſipidum, & iniucundum facere poteſt.

19 Ad idem Sancta Abbatiſsa Sincletices dixiſſe fertur, teſte Helinando apud Ioannem Nider tit. 2. cap 17. *Sicut gallina deſerens nidum ſuum, facit oua ſua ſine pullis exire, ſic monachus, vel virgo de loco ad locū tranſiens frigeſcit, & mortificatur.* Io.Nider
Sanctus quoque Benedictus, 4. cap. ſuæ regulæ, enumeratis his, quæ pertinent ad monachi perfectionem, ſubdit. *Officina vbi hæc omnia operemur, clauſtra ſunt monaſterij, & ſtabilitas in congregatione.* S.Ben. c.4
Proculdubio indicans extra cellæ recluſionem regulæ obſeruantiam prorſus perire.

20 Quænam verò ſpecialia vitia monachus clauſuram crebro egrediens ſæpius contrahat, etſi plurium Patrum teſtimonia, quæ adduximus diſerte pronuncient; clariora tamen forſan in medium producam. Deuotus Thomas Campenſis in dialogo nouitiorum, ſic habet ad intentum. *Niſi monachus fugiat, & recedat à ſocietate mundana, incendetur celeriter igne carnalis cōcupiſcentiæ, & inquinabitur pice lubricalis vitæ, diſcurrendo per mortifera itinera gulæ, luxuriæ, auaritiæ, ſuperbiæ, & inuidiæ, velut equus effrenis ſine timore, & tanquam inſenſatus ſine ratione.* Tho. Cāp. in dial. no uit. c.4
Vnde ibidem tale conſilium monacho egreſſuro è cœnobij clauſura præbet. *Oportet quod valde fortis ſit, & bene fundatus in virtutibus, atque in omni actione, & locutione incedat circumſpectus, qui fructificare debet in populo, & abſque periculo conſcientiæ conuerſari in ſæculo.* Idē ibidē
Clarius tamen breuius, & ſuccinctius S. Thomas de Villa noua, vitia, quæ monachi extra cœnobium contrahant, ſic expreſſit. *Monachum, vel religioſum extra cœnobium ducit Satan, vt ſic per plateas vagantem, libidine inficiat, curioſitate ſauciet, ambitione inflet, curis ſæcularibus diſturbet, & à deuotionis feruore diſtrahendo tepefaciat, & infrigidet.* D.Th. de Villa nou. Cōc. 2. in 1. domin. Quadrag.
Ecce mala ex inepta vagatione religioſis prouenientia à Thoma graphicè deſcripta.

Spiritum quoque puriſſimæ orationis, qualem in regularis diſciplinæ alumnis tota veneranda Patrum corona deſiderat, ab his euagatoribus Monachis neceſſario abeſſe Nicolaus Gallicus in ſua illa *Ignea Sagitta*, cap. 8. contra quoſdam quos ibi carpit, ſic expreſſit. *Vos autem Ciuitatum habitatores, qui cellulas ſeparatas in domum communem redegiſtis, quid in ea ſanctæ occupationis gratia, alijs alios intuentibus, ſpirituale tractatis? Qua hora in lege Domini meditamini, & in orationibus vigilatis? Non ne vanitas, quam de die vagando, diſcurrendo, videtis, et auditis,* Nicolaus Gallicus

dicitis,

dicitis, ac facitis, veſtra de noſte occurrit memoriæ? Eam cogitationibus illicitis, & immundis occupatis, vt in nullo, præter quam in ipſis diſtractus animus valeat meditari. O quam fælices eſſetis, ſi quilibet veſtrum poſſet cum Propheta verbo veraci dicere Saluatori: Quomodo dilexi legem tuam Domine? tota die meditatio mea eſt; *& iterum.* Ab omni via mala prohibui pedes meos

21 Ad hæc præter opera virtutum, ſancta exercitia, honeſtiſſimaque munia, quæ regularibus ex obſeruanti cellæ, clauſtrique clauſura ex mente Patrum, quos adduximus, obueniunt, hoc vnum inſuper, maximumque bonum, commodumque ipſis contingit, vt ſcilicet virtutis, vitæ compoſitæ, indoliſque honeſtiſſimæ ſignum, & indicium maximum ſit, poſſe ſecum in quiete cellæ, clauſtrique clauſura crebro commorari. Docet id magnus Baſilius in ſuis conſtitutionibus, ſic inquiens. *Sedata animi, & requieta conſtitutio, virtutis eſt argumentum certiſſimum.*

D. Baſ in cõſt. c 8 Aut apud D. Ber de vita ſol, t D. Bon. l 3 phar. c. 6

Habet id etiam author apud Bernardum in opuſculo de vita ſolitaria. *Cellam* (inquit) *pati, ſecumque commorari, in proficiente bonæ compoſitionis initium eſt, & certum bonæ ſpei argumentũ.* Subſcribit Bonauentura in ſuo opuſculo de pharetra, Senecæ proloquium approbans, dicentis. *Primum argumentum compoſitæ vitæ exiſtimo, poſſe conſiſtere, & ſecum morari* Porro, quæ ethnicus Seneca ad intentum noſtrum dicit, placuit tranſcribere: ea enim doctrinæ plena ſunt. *Bonam* (inquit) *ſpem de te concipio; non diſcurris, nec locorum mutationibus inquietaris, ægri animi iſta iactatio eſt. Primum argumentum compoſitæ mentis exiſtimo, ſecum poſſe conſiſtere, ac ſecum commorari.* Rurſus hęc ſubiunxit ſatis etiam ad intentum. *Nuſquam eſt, qui vbique eſt. In peregrinatione vitam agentibus hoc euenit, vt multa hoſpitia habeant, nullas amicitias. Non prodeſt cibus, nec corpori accedit. qui ſtatim ſumptus emittitur. Nihil æque ſanitatem impedit, quã remediorum crebra mutatio. Non coaleſcit planta, quæ ſæpe transfertur. Nihil tam vtile eſt, quod in tranſitu proſit.* Veritatem quoque iſtam olfeciſſe videtur monachus ille, de quo S. Ephrem Syrus hæc refert in Apothegmatibus. *Frater quidam, dum de exeundo cœnobio impugnaretur, cum is ſanctum habitum accepiſſet, adducebant ei cogitationes exemplum eiuſmodi. Conſidera horti olera, & vide, quod niſi ex areola plantas extraxerit, qui hunc excolit, alioque loco inſeruerit, in altum non excreſcent. Frater ergo cogitationi reſponſum dabat tale. Verumtamen, quæ euelluntur*

Sene ep. 2

Idem

S. Ephr. in apoth. c. 11

euelluntur, non ita ſunt in tutò, vt ea, quæ in loco remanent. Eſto igitur, & tu vnus ex ijs, qui non euelluntur. Atque ita cooperante gratia vincebat tentationem. Tu ergo piè, bone, ſanctèq; religiose, ſi ſapis, hoc tibi vſurpa conſilium, cellæque clauſurâ contentus, & vitia eradicare, ſeminare virtutes, bonæque indolis, & honeſtatis ſpecimen præſtare poteris.

22 Nec poſſum non miraculoſum euentum à D. Gregorio relatum, de monacho quodam vago, mobilitati, inconſtantiæque dedito, in hoc capite referre, vt, vel ſic, ſi qui ſunt inquieti religioſi, cellæ, clauſtrique clauſura, libentius ſe contineant. Caſum, viſionem, ſeu miraculum ſic refert D. Gregorius in dialogis. *Quidam monachus mobilitati mentis deditus erat, & permanere in monaſterio nolebat. Cumque eum vir Dei (videlicet S. Benedictus) aſſiduè corriperet, & frequenter admoneret, ipſe vero nullo modo conſentiret in congregatione perſiſtere, atque importunis precibus, vt relaxaretur inſueret, quadã die idem venerabilis Pater, nimietatis eius tædio affectus, iratus iuſſit, vt diſcederet. Qui mox, vt monaſterium exijt, contra ſe aſſiſtere, aperto ore, draconem in itinere inuenit: cumque eum idem draco, qui apparuerat, deuorare vellet; cœpit ipſe tremens, & palpitans, magnis vocibus clamare dicens: Succurrite, ſuccurrite; quia draco iſte deuorare me vult. Currentes autem fratres draconem minimè viderunt, ſed trementem, atque palpitantem monachum ad monaſterium reduxerunt. Qui ſtatim promiſit, nunquam ſe eſſe à monaſterio receſſurum, atque ex hora eadem in ſua promiſſione permanſit.* O quoties, bone Deus, draco iſte, Diabolus ſcilicet, vagis regularibus occurrit, eoſque ſpiritualiter deuorare, & ad inferorum viſcera trudere cupit. Adaperiat Dominus omnium noſtrum oculos, vt illam conſpicere poſſimus, & ſanctorum monachorum, tam noſtri, quam antiqui ſæculi veſtigiis innixi, clauſtri ſepta, cellæque clauſuram omnes teneamus. Memores vtinam celebris illius antiquorum Patrum ſententiæ. *Quando intrabat Moyſes in nube, cum Deo loquebatur; quando autem exibat de nube, cum populo ſic, & monachus, quando in cella ſua eſt, cum Deo loquitur, egrediens autem de cella, cum Dæmonibus eſt.*

D.Greg. 2 dial. 35

In vitiis Pat. l. 6

23 De hoc inſtruimur, exemplo cuiuſdam monachi, qui curandę infirmitatis cauſa monaſterium egreſſus eſt: qui ſpiritu fornicationis actus, fœminam, quæ illi infirmo miniſtrauerat, vitiauit. Quod & ante egreſſum è cœnobio illi prædixerat abbas Moyſes.

N Teſtatur

Marc.Ma. Teſtatur caſum Marcus Marulus in ſuo opuſculo lib. 4. cap. 3. Quod ipſum narrat Seuerus Sulpitius dial. 1. accidiſſe alij monacho à Diabolo arrepto, eo, quod ſub prætextu ſaluandi cognatos monaſterium deſerebat. Vtinam his terreamur, & clauſuræ cellæ amatores effecti, egreſſum è monaſterijs formidemus. Idem quoque intentum cap. ſequenti confirmabimus.

Seu.Sulp.

Proſequitur idem intentum de nimia euagatione Regularium extra cœnobia euitanda.

CAP. VIII.

1 TAnti ponderis, & momenti obſeruantia de regulariũ decenti clauſura apud me habetur, vt plus cæteris in hac cauſa laborandum cenſeam. Hoc ipſum ex Patribus didici, qui dum reformationem, rectamue inſtitutionem monachorum intendunt, totis viribus huic obſeruantię inhærent. Plura teſtimonia pręcedenti capite congeſſi, reſtant tamen alia, quæ eo præcipuè tendunt, vt nullam cauſam, excuſationemue pro religioſis nimis vagis, admittant. Quo magis ipſi vitium recognoſcant, & negligentes inuenti corrigantur, ad rectumque tramitem religioſæ clauſuræ reuocari poſſint. Id fiet, dum aliquot excuſationis cauſæ ab imperfectis religioſis adductæ diſcutiantur, qualiterque à Patribus religioſæ perfectionis anteſignanis æſtimentur, in medium producam.

2 Prætendunt primò deambulatores iſti regulares (ſi qui iam ſunt) hanc irreligioſam euagationem licere, vt ſibi victum, alimenta, corporiſque neceſſaria comparent; non enim alio modo ſæcularium frigida corda ad eleemoſynas elargiendas emolliri (inquiunt) poſſe, niſi cum illis crebra, continuaque communicatio habeatur; ad quam neceſſe eſt cellę, clauſtrique clauſuram ſæpiùs derelinquere. Sed bone Deus! quantum iſti errant, & quam longè à veritate diſtant, dum victum, cæteraque corporis adiumenta ex irreligioſa vitæ ratione ſibi mendicare volunt! Satius illis foret, ſi hæc, & alia, ex rectè compoſita monaſtica vita ſibi ſubſumerent. Ignoro prorſus quantum apud iſtos valeat illud Christi Domini. *Nolite ſoliciti eſſe dicentes. Quid manducabimus, aut*

Matth. 6.

mus, aut quid bibemus, aut quomodo operiemur? hæc enim omnia gentes inquirunt. Scit enim Pater veſter, quia his omnibus indigetis. Quærite ergo primum regnum Dei, & iuſtitiam eius, & hæc omnia adÿcientur vobis. Quę verba adeò expreſſè noſtrum comprobant intentum, vt expoſitione non egeant. Vnde Laurentius Iuſtinianus ex hoc loco intulit intentum, monachos monens, quod iuxta promiſſionem Chriſti, quærentes primum regnum Dei, & iuſtitiam eius ſoliciti non ſint circa corporis neceſſaria. *Nam quemadmodum* (inquit) *eſt liberalis promiſſor, æquè eſt fideliſſimus redditor; fiet iuxta ipſius ſponſionem, ſi tamen verbis illius adhibeatis fidem*. Innuens Laurentius corporeas monachorum neceſſitates, potius per regularem obſeruantiam, quam per irreligioſam vitæ rationem, mederi poſſe. Idem mihi ſonat celebris illa Lactantij ſententia. *Religio, & timor Dei ſolus eſt, qui cuſtodit hominum inter ſe ſocietatem*. Ac ſi apertius diceret, religioſis, potius regulari obſeruantia, & timore Dei, quam magna ſolicitudine victualia quærere, conuenire. Ad idem quoque intentum S. Ephrem Syrus hæc habet. *Quid nobis, & ſæculo? Quid nobis, & negotiationibus huius vitæ, qui mortui ſumus mundo?* Subiungit poſtea imperfectorum monachorum excuſationē, de alimento quærendo. *At de alimentis ſit ſermo?* Cui reſpondet. *Minus ad carnis miniſterium ſufficiunt, maximè adiuuante nos Domino.* Ac ſi diceret, corporeas monachi neceſſitates, potius manuum labore, & quod magis eſt, ſpeciali Dei prouidentia veris religioſis promiſſa, quam vitioſa euagatione extra cœnobia comparandas eſſe. Optimè quoque Caſſianus expendit, monachos iſtos, qui ſub prætextu alimenta quærendi, nimium extra clauſtra euagantur, neque apud ſæculares ipſos, inter quos obambulant, honeſtè incedere poſſe, aut inhoneſtos non apparere. Caſſiani en verba. *Nunquam poteſt, neque apud eos quidem, qui ſæculi homines ſunt, honeſtè incedere, qui nequaquam clauſtris cellæ inhærere contentus eſt. Sed neceſſe eſt eum inhoneſtum eſſe, dum neceſſaria victus requirit.* Vt, vel hinc videant religioſi, vagam deambulationem extra cœnobia, etiam ad victum neceſſarium quærendum, inutilem eſſe.

D. Laurē Iuſt. de oben. c. 19

Lactā. de ira c. 12.

S. Eph. paræn. 44.

Caſſiā. d Spi. acce li. 10. c 7

3 Ex Patribus quoque recentioribus idem intentum confirmare libet. Ex quibus D. Bonauentura, experientia doctus, teſtatur ex inhoneſta regularium deambulatione, non ſolum ad eleemoſynas illis faciendas ſæculares non induci, ſed potius ad odium erga ipſos excitari. Ergo in epiſtola quadam ad Prouin-

ciales ſui Ordinis tranſmiſſa, in qua de cauſis relaxationis religionum loquitur, hæc dicit. *Occurrit euagatio plurimorum, qui propter ſolatium ſuorum corporum grauando eos, per quos traſeũt, non exempla poſt ſe relinquunt vitæ, ſed ſcandala potius animarũ. Occurrit importuna petitio, qua omnes tranſeuntes adeo abhorrent fratrum occurſum, vt eis timeant, quaſi prædonibus obuiare.* Vnde inferius ſtrictè præcepit iiſdem Prouincialibus. *Vt vagantes compeſcant ad quietem, & importunè petentibus imponant ſilentium.* Intelligebat ſanè S. hic Pater victum, alimentumue neceſſarium, nullatenus ex nimia vagatione fratrum, ſed potius ex honeſta clauſura procurari: cum potius vaga monachorum deambulatio exoſos, & moleſtos ſecularibus, quam amabiles reddat.

D. Bonau.

Vnde venerabilis Thomas de Campis ad noſtrum intentum hæc habet. *Vagus, & otioſus religioſus, qui otiosè circuit, donis cæleſtibus indignus efficitur, & alijs eſt moleſtus.* Optima certè compenſatio pro inquieta deambulatione; vt donis cæleſtibus priuetur religioſus, & ſecularibus moleſtiam pariat. Quare hoc vnum religioſis mentibus inhærere debet, vt Deo toto corde inhærentes, reformationem ſui ordinis ſectentur, hincque putent ſibi à Deo neceſſaria corporis prouenire. Vnde teſtatur Ioannes Nider. *Vidi, & expertus ſum, quotieſcumque reformabantur monaſteria virorum, aut fæminarum noſtris temporibus, ſemper quam antea ſe in temporalibus melius habuiſſe. Non ergo trepidēt timore, vbi non eſt timor hi, qui deformato verè renunciant ſæculo.* Optimè quoque noſtri ſæculi decus S. Tereſa, modum, quo religioſi ſe gerere debeant circa corporis victum, alimentumque quærendum, præſcribit; affirmans, non induſtria humana, ſed recta in Deum intentione, obſeruantia ſcilicet regulari Ordinis, metiendum eſſe. Sic enim habet ad moniales. *I amas por artificios humanos pretendais ſuſtentares, que morireis de hambre, y con raçon. Los ojos en vueſtro eſpoſo, que ellos ha de ſuſtentar. Contento el, aunque no quieran, oſdaran de comer los menos vueſtro deuotos.* Hæc ſi attenderent regulares omnes, ſimulque illud pſalmi. *Non eſt inopia timentibus eum. Diuites eguerunt, & eſurierunt, inquirentes autem Dominum non minuentur omni bono,* facilè ſibi perſuaſum haberent, victum, alimenta, corporiſque neceſſaria non per inutilem, ineptamque euagationem extra cœnobia; ſed per clauſuram honeſtam, ſanctæque religionis obſeruantiam, ſibi paranda eſſe. Ac proinde futilem excuſationē irreligioſæ euagationis, ex hoc capite deſumi.

Câpis de valle lili. c. 18

Io. Nider tit. 1 de lapſu rel. c. 12

S. Tereſa in lib. de via perſe. c. 2.

Pſal. 31

4 Alij ſecundò forſan eam ob cauſam ſibi egreſſum quotidianum à monaſterijs licere contendent, quod circa pietatis, charitatiſue, aut etiam miſericordiæ officia exerceri ſe extra cœnobia dicant. Quid verò de iſtis ſentiendum ſit, quidue illis non raro contingat, quam friuolaque ſit iſtorum excuſatio, non ſemel, ſed ſæpius depingit B. Thomas de Villanoua, de ſæculo noſtro, & monaſtica diſciplina optimè meritus. In concione ſecunda de Dominica prima Quadrageſimæ, ſic habet. *Religioſum, & honeſtum monachum, ſub charitatis prætextu, ad pacem inter fratres componendum, adſolatium infirmis exhibendum, & alia pietatis opera exercenda, extra cœnobium ducit Satan; vt ſic per plateas vagantem, libidine inficiat, curioſitate ſauciet, ambitione inflet; curis ſæcularibus diſturbet, & à deuotionis feruore diſtrahendo, tepefaciat, & infrigidet.* Deinde in concione de D. Nicolao, improbos aliquos, quos arbores ſilueſtres, filioſque huius ſæculi vocat, commemorans, ſic inquit. *Tales ſunt religioſi negociatores, qui deſerentes clauſtrum, ſilentium, & chorum, & cætera, quæ ſtatui ſuo principaliter conueniunt, tota die per vicos, & plateas negocijs quibuſdam pietatis (vt ipſi dicunt) implicantur. Quæ vtique opera, & ſi alijs bona eſſent, ſibi tamen minimè conueniunt.* Prætereà in concione prima de S. Dorothea ſui propoſiti non oblitus, ſic loquitur. *Videas monachos clauſtro relicto, in media ciuitate vagantes, aliorum negocijs libenter implicari; alios pauperibus alendis, alios viduis viſitandis, alios populis erudiendis, alios amicitijs reconciliandis, non ſine grauiſſimo lampadis propriæ detrimento, indiſcretè incumbere, ſuamque diſperſionem charitatis zelo palliare.* De his tamen quid ſentiat ſubiungit. *Non eſt hæc charitas, ſed grandis ſtoliditas; propriæ vocationis terminos tranſgredi, propriam lampadem extinguere, vt alienas accendant: ſeipſos damnationi exponere, vt alios ſaluos faciant.* Et inferiùs. *Si accedat mandatum Prælati, vt alijs copiam faciat, confidenter obediat.* Quæ omnia ſi coniungas, elicies ſanè monacho non licere, etiam ſub prætextu pietatis, charitatiſque operum, monaſteria crebro exire, niſi in caſu ſpeciali, Prælatique obedientia vrgente. Alioquin excuſatio inutilis putatur à viro Sanctiſſimo, antiſtiteque celeberrimo.

P. Tho. de Villanou. cont. 2. Dom. 1. Quadrag.

Idem in concione de D. Nic

Idem in concione de S. Dor.

Ibidem.

5 Idem quoque intentum ex Patribus antiquioribus confirmare libet, vt inde videant deambulantes, vagique religioſi futilem eorum eſſe excuſationem, ſi ſub prætextu charitatis proximorum ſuas cellas, cœnobiaque relinquant. Ergo S. Ephrem

Syrus

Syrus in tractatu de monacho, & turture, poſtquam vagam monachorum inconſtantiam de vno loco ad alium properantiũ damnauit, ſic adſtruit. *Neque prætexueritis ò monachi, errore ducti, mandata, & beneficia, curam ſenum, & hoſpitalitatem: non enim ab Angelis talia requirit Deus, ſed tantummodo vt ſemper laudetur, & honorificetur ab ipſis*. Ac ſi diceret, nullatenùs ſub prætextu piorum operum cellæ quietem ammittatis, cum muneris veſtri potius ſit in illa laudare Dominum, quam externis aliis operibus incumbere. Ad idem D. Hieronymus eccleſię lumen, dum Paulinum inſtruit, Epiſcopi opus eſſe ſaluti aliorum proſpicere; monachorum verò non niſi cœnobii clauſtra ſectari. *Si officium (*inquit*) vis exercere Presbyteri, ſi epiſcopatus te, vel opus, vel honos fortè delectat, viue in vrbibus, & caſtellis, & aliorum ſalutem fac lucrum animæ tuæ. Sin autem cupis eſſe quod diceris monachus, ideſt ſolus, quid facis in vrbibus, quæ vtique non ſunt ſolorum habitacula, ſed multorum?* Egregiè ſanè frigidam religioſorum retundit excuſationem, qui ſub prætextu ſalutis aliorum, propriam ſpernunt ſalutem, propriam quoque dimittendo cellam, clauſtrique ſepta. Hinc Caſſianus, antiquorum monachorum mores deſcribens, ſpiritu acediæ agitari docet tales religioſos, qui cellularum clauſtra deſerentes, pia opera erga ſæculares prætendunt. Sic verò loquitur graui, & eleganti ſtylo de hoc monachorum vitio. *Honeſtas, ac neceſſarias ſuggerit ſalutationes fratribus exhibendas, viſitationeſque infirmorum, vel è minus, vel longius poſitorum. Quædam etiam pia, ac religioſa dictat officia, illos, vel illas parentes debere inquiri, & ad ſalutandos eos crebrius properari. Illam religioſam, deuotamque Deo fœminam, omni præſertim parentum præſidio deſtitutam, magnum opus eſſe pietatis frequentius inuiſere, ac ſi quid ei ſit neceſſarium, quæ à proprijs parentibus negligitur, atque deſpicitur, ſanctiſſimum procurari. Magiſque oportere in his operam pietatis impendi, quam infructuosè, & ſine vllu profectu in cellula reſidere*. Hæc Caſſiani verba adeò vera ſunt, vt ſe ipſis prodant vitium, & defectum illorum regularium, qui ſub prætextu ſimilium bonorum operum, cellæ quietem; clauſuramque ſpernunt; vt, vel hinc tales agnoſcant, non charitatis calore, ſed acediæ ſtimulis agitari ſuperfluos diſcurſus, viſitationeſque intendentes. Hinc etiam Anthiocus monachus in homiliis, quæ in Patrum Bibliotheca habentur, ea referens, ob quorum ſuggeſtũ monachi monaſteria egredi ſolent, illud affert.

S. Ephrẽ de mona. & turture

D. Hiero. in ep. ad Paulin.

Caſſ. de ſpi. aced: l. 10. c. 2.

Quod id fiat ob publicam vtilitatem procurandam, aut certè infirmos, vt interuiſant. Abs dubiè indicans ſæpè ſæpius excuſationem hanc diaboli ſuggeſtu prouenire: ac perinde reiiciendam eſſe à monachis ſui inſtituti zelatoribus. Anth. 1 to Biblio. hom. 26.

6 Porrò quantum ſibi damnum monachiſmi profeſſores aſciſcāt, ſub falſo prætextu charitatis, pietatiſue cœnobii clauſtra deſerentes, apotiſſimum exemplum ex Vitis Patrum ab Vmberto relatum, & in apothegmatibus 8. tom. bibliothecæ adductum, ſatis declarat. *Cum tres facti fuiſſent monachi, elegit vnus litigantes ad pacem reducere; alter infirmis ſeruire, tertius quieſcere in ſolitudine. Primus autem tædio victus venit ad ſecundum, & conferens cum eodem de ſtatu ſuo, inuenit, & ipſum præ tædio deficientem, & concordantes venerunt ad tertium narrantes ei tribulationes ſuas, & quærentes quid ipſe profeciſſet, & implens ſcyphum cum aqua turbata dixit eis: Reſpicite. Et reſpicientes in aqua nihil viderunt. Tunc poſuit ſcyphum, & dimiſit aquam quieſcere, & cum quieuiſſet, dixit eis: Reſpicite. Et tunc reſpicientes viderunt vultus ſuos. Et dixit: ſic eſt, qui eſt in medio hominum, præ turba non videt peccata ſua, cum autem quieuerit in ſolitudine, cognoſcit illa.* Exemplum hoc manifeſtè ſatis exponit, quietem conſcientiæ, ſui cognitionem, & alia huiuſmodi bona impediri maximè ſi monachi clauſtra egrediantur, etiam ſub vmbra charitatis, vel pietatis. Quod intellige, ceſſante obligatione præcepti, aut obedientia ſuperioris.

Vmb. l. 2 de modo Prædic. c. 23. 8. to. biblio. in apotheg. l. 2 de quiete.

7 Libet etiam exemplum aliud proferre, de monacho peregrinationis cauſa pia loca viſitante, monaſteriumque, cui erat addictus, relinquente. Caſum per hæc verba refert Ioannes Nider Dominicanus ex Gaufrido ſuper Apocalypſim, & Vincentio in ſuo ſpeculo hiſtoriali. *Honorabilis quidam Ioannes nomine ſacerdos Eccleſiæ Lugdunenſis, propoſitum concepit Ordinem Ciſtercienſem in monaſterio regulariſſimo intrare: mutato autem propoſito in eius recompenſam limina S. Iacobi viſitauit. A quibus domum propriam rediens fatigatus ex itinere in cubiculo obdormiuit. Cui Chriſtus cum Apoſtolo Petro, & Iacobo apparuit. Petro autem librum tenenti Chriſtus iubet, vt aperiat. Erat autem ſcriptus aureis literis nomina prædeſtinatorum continens. Et cum Petrus legeret nomina plura, & ad Ioannem veniret prædictum, dicit Chriſtus. Tolle, tolle, dele eum, dele: quia meum futurum promiſerat; & reſiliijt à promiſſo. Accedens autem Iacobus orabat. Domine, meus eſt peregrinus, ne de-*

Io Nid de fruct. reli. tra. 3. c. 12

leas, eum obſecro. Cui Dominus: Meus (inquit) non peregrinus: ſed ciuis eſſe debuerat. Nonne maius eſt ciuem meum eſſe, quam tuum peregrinum? Et iterum Iacobus: Ne quæſo pijſſime, eum deleas, obſecro, fide iubeo pro eo, quod propoſitum exequetur. Et Dominus: Quando? Cui Iacobus, infra quindecim dierum ſpatium. Et tunc Ioannes euigilauit, & ſolotenus proſtratus, pro fideiuſſione B. Iacobo gratias egit cum lachrymis dicens. Faciam prorſus B. Iacobe, quod me ſpopondiſti. Poſt fletum igitur iterũ obdormiens vidit Chriſtum, & præfatos Apoſtolos, ac Petrum ad Chriſti iuſſum de libro legentem ita. Murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argento. Iterum euigilans ante dies promiſſionis mox monaſterium bonæ vallis intrauit. Vbi primus Abbas effectus, & poſt Eccleſiæ Valeriæ Antiſtes, in vita, & morte, multis coruſcans miraculis. Ex quo caſu, diuinaque viſione liquidò manifeſtum fiet, plus Deo placere religioſum loci ſui ſepta tenentem, quam peregrè abeuntem, deuotionis etiam cauſa, dummodo præceptum ſuperioris abſit. Ac proinde admittendam non eſſe excuſationem foras exeundi religioſis, qui ſub ementito prætextu charitatis, pietatis, aut religionis etiam, cœnobij ſui clauſtra deſerunt.

8. Alij forſan tertiò ſunt, qui ex eo licentioſam ſibi exeundi extra cœnobia, permittendam eſſe facultatem, velint, quod inuiſendorum, conſolandorumue parentum, fratrum, aut conſanguineorum, cauſa, exeant. Sed hanc excuſationem reiiciendam eſſe, & quid de illa ſentiendum D. Baſilius, ſic inſtruit. *Illud etiam tenendum eſt, vt nequaquam quouis prætextu, viſendorum, conueniendorumque fratrum crebro è monaſterio velimus egredi. Siquidem diabolicum iſtud quoque commentum eſt; quando huiuſcemodi artificio vti aduerſarius ſolet, ad diſciplinæ noſtræ ſtabilitatem, ordinemue religioſæ huius vitæ labefactandum, ac peruertendum, atque hoc modo nos, voluptatum illecebris illectos, varijs, ijſque inſtabilibus cogitationibus facere obnoxios, ſtudet.* Concinnè ſatis hic depingit Baſilius futilem excuſationem hanc eſſe, & à Satana in cor monachi immiſſam, vt eum voluptatum illecebris obnoxium reddat. Rurſus alibi, eaſdem viſitationes conſanguineorum damnans, ſic addit. *Nam ſupra hoc, quod illis nullam vtilitatem exhibemus, inſuper, & noſtram vitam, tumultibus, & turbatione replemus, & peccatorum occaſiones attrahimus.* Alibi quoque ſic. *Eoque promouet, vt habitum religionis, tantum inſtar ſtatuæ circumferamus, illi nullo pacto virtutum*

D. Baſi. in conſtitut. mon. c. 8

Idem in q. fuſis diſp. 32.

Idem in conſt. mõ. c. 21

ſtudio correſpondentes. Alio quoque loco, ſic admonet monachum de huiuſmodi viſitationibus conſanguineorum. *Si mortuus es cum Chriſto à cognatis tuis ſecundum carnem, quid rurſus inter ipſos conuerſari cupis? Si verò quæ deſtruxiſti propter Chriſtum, rurſum ædificat propter cognatos tuos, tranſgreſſorem te ipſum conſtituis. Ne igitur ob cognatorum tuorum neceſſitatem receſſeris à loco tuo, nam diſcedens è loco, fortaſſis ex æquo diſcedes à moribus tuis*. Baſilij mentem aſſecutus videtur Hieronymus, qui in regula collecta per Lupum, ſic habet. *Quanti monachorum, dum patris, matriſque miſerentur, ſuas animas perdiderunt*. Quibus verbis mors ſpiritualis monachorum, egreſſui è monaſterijs propter patrem, aut matrem tribuitur. Quod expoſuiſſe videtur Iſidorus, dum de ſummo bono ſcriptum reliquit. *Multi monachorum amore parentum, non ſolum terrenis curis, ſed etiam forenſibus iurgijs, inuoluti ſunt, & pro ſuorum temporali ſalute ſuas animas perdiderunt*. Benè ergo, conſultè ſatis, lepideque nimis, ſanctus ille Franciſcanus monachus Aegidius, cuidam volenti fieri religioſus dixit. *Vade ergo prius, & occide omnes cognatos tuos*. Ac ſi diceret, ſi propter illorum curam mors tibi ſpiritualis imminet, ſatius tibi erit, eos ſpiritualiter, per obliuionem ſcilicet, interficere, quam ab illis, miſere occidi. Ad quod meo videri, non incongruè affertur illud Deuteron. 33. ſic dicitur. *Qui dixit patri ſuo, & matri ſuæ neſcio vos, & fratribus ſuis ignoro vos, & neſcierunt filios ſuos; hi cuſtodierunt eloquium tuum, & pactum tuum ſeruauerunt*. Hoc intellige ſpiritualiter, & myſticè de monachis.

In ep. ad Chiſonē. — D. Hierō. in reg. — D. Iſid. de ſum. bon. l. 1. — Hiſt. San. Fran. p 1. — Deut. 33.

9 Extat circa hoc memorabile Machetis Abbatis factum, qui poſtquam quindecim iam annos in ſolitudine exegiſſet, & ad eum patris, matris, amicorumque literæ ex Ponti Prouincia delatæ eſſent, eas non modo non lectas, ſed ne reſignatas quidem, ne vel inani eum gaudio lactarent, vel infructuoſa triſtitia afficerent, igni ſtatim comburendas tradidit. *Ite*, inquiens, *inanes cogitationes patriæ, pariter concrememini; ne me vlterius ad illa quæ fugi, reuocare tentetis*. Legatur Caſſianus lib. 5. cap. 32.

Caſſianus.

10 Quis verò credat dulciſluum Bernardum, in hoc puncto ſterilem fore, qui in omni negotio ſpirituali, ſecundum ſe præbet? Ergo ſermone quodam hæc habet, circa expoſitionem verborum Chriſti: *Quid mihi, & tibi mulier?* Bernardum attendite. *Vt quid ergo fratres, vt quid ſic reſpondeat? Vtique propter nos,*

D. Bern. ſer. 2 de mut. aqu. in vin.

O vt

vt conuerſos ad Dominum iam non ſolicitet carnalium cura parentum, & neceſſitudines illum non impediant exercitium ſpirituale. Quandiu enim de mundo ſumus, debitores non eſſe conſtat parentibus. At poſtquam reliquimus noſmetipſos, multo magis ab eorum ſolicitudine liberi ſumus. Quod, & confirmat exemplo cuiuſdam eremitæ, propinquitatis huiuſmodi iura etiam in fraterna neceſſitate denegantis. *Vnde* (inquit) *legimus fratrem quendam in eremo conuerſantem, cum ad eum carnalis frater, auxilij gratia aduentaret, reſpondiſſe; vt adiret alterum fratrem eorum, cum ille vtique iam obijſſet. Cumque admiratus, qui venerat, reſponderet, quia ille obijt; eremita ſe quoque obijſſe reſpondit.* Concludit ergo Bernardus. *Optimè ergo nos docuit Dominus ne ſoliciti ſimus ſuper propinquos carnis noſtræ, pluſquam religio poſtulat, quando ipſe matri, & tali matri reſpondit: Quid mihi, & tibi mulier, &c.* Ecce Bernardum clarè docentem religionem propinquis præponendam eſſe. Ac proinde, clauſuræ amorem maiori pretio apud regulares habendum, quam inordinatum parentum, & aliorum affinium affectum.

Idem.

11 Si verò Patres iſthæc de monachis egredientibus extra cœnobium, propter parentum, vel conſanguineorum aliqualia commoda dixerunt, quid ſperabamus dicturos de illis, qui ſuimet ſolam conſolationem carnalem quærentes, domos propinquorum viſitare contendunt? De his audiatur Ioannes Trithemius monachus, & ipſe de monachorum perfectione benemeritus. Homilia quadam ſic loquitur ad intentum. *Qui domos parentum circuit, & epulis delectatur proximorum ſe non conſiderat monachum. Qui dormit in domo cognati ſui, quærit ſolatia: & qui declinat religioſorum conuentus, pernicioſam ſequitur libertatem. Monachus in domo patris, & matris, quaſi agnus in medio luporum, & quaſi lepus, qui venatorum circumdatus eſt canibus. Si monachus es, ſi Dei ſeruus, & miles, quid facis in domo parentum?* Grauia ſanè verba, & à religioſo quouis ruminanda, nedum amorem parentum, cognatorumque ſectatur, propriæ profeſſioni, & ſtatui vale dicat. Vnde ſanctimonialibus, religioſiſque fœminis, quæ cognatorum communicationem auidius ſolent appetere, hæc intimat Hieronymus Sauaronola Dominicanus in opuſculo de tribus votis. *Abeant hæ, quæ huiuſmodi ſunt ad legendum Sanctorum Patrum vitas, & reperient, quod nec filius propriam matrem, nec frater ſororem, nec ſoror fratrem videre volebant. Dicente Saluatore: Non veni pacem*

Tritem. hom. 12 de mon.

Sauarono. in opuſc. de trib. vot. c. 3.

mittere,

mittere, ſed gladium. Veni enim ſeparare hominem aduerſus patrem ſuum, & filiam aduerſus matrem ſuam, & nurum aduerſus ſocrum ſuum, & inimici hominis domeſtici eius. Tandemque Magdalenam quandam Comitem Mirandolanam, habitum Monialis ſuſcipere volentem, ſic admonet. *Itaque chariſſima in Chriſto Ieſu filia, ſtatim vt intraueris religionem, debes relinquere omnes tuos exiſtentes foris; itaut non ſolum nolis eos amplius videre, ſed nec illorum recordari. Dicit enim Pater æternus. Audi filia, & inclina aurem tuam, & obliuiſcere populum tuum, & domum patris tui*. Hęc ergo omnia ſibi dicta putent religioſi omnes, & domum patris obliuiſcentes, ſolum Patrem, qui in cælis eſt, cellæ ambitu quærant. Nec ſub prætextu, parentes, vel conſanguineos inuiſendi, clauſtri tecta deſerenda eſſe, vllatenus proponant.

12 Quartò præterea, forſan alii religioſi erunt, qui ex eo nimiam euagationem, & egreſſum extra conuentus ſibi licere putent, vt cordis anxietati, triſtitiæque medeantur. Iis tamen ex diametro opponitur Caſſianus collat. 24. cap. 5. cuius titulus, & intentum ſic ſe habet. *Quod euagatione corporis, grauetur magis, quam releuetur cordis anxietas*. Vnde inter alia verba illius capitis hæc ſunt maximè notanda. *Hi ergo, qui nec dum poſſunt, vel norunt voluntatem ſuarum inſtigationibus reluctari, cum intra cellam fuerint anxiati; ſi progrediendi ſæpius libertatem, ſibi remiſſa diſtrictionis lege, conceſſerint: acriorem aduerſus ſe peſtem, hoc vt putant, remedio, ſuſcitabunt. Sicut gelidiſſimæ aquæ hauſtu vim internarum febrium, quidam reſtringere ſe poſſe credunt, cum vtique accendi ex hoc ignem illum conſtet, potius quam ſedari; ſiquidem momentaneam illam à leuationem multo grauior conſequetur afflictio*. Ecce quomodo nullum leuamen, ex inordinata egreſſione extra cœnobia regulares accipiant, ex mente Caſſiani, nec etiam cogitationum tumultibus, vitiorumque adumbrationibus, aliiſque animi anxietatibus, medeatur monachus foras progrediendo. *Si enim* (Sancti Ephrem Syri verbis vtor) *Dum in noſtra reſidemus, atque quieſcimus cella, vitiorum cogitationibus, rerumque adumbrationibus obſiſtere nequimus; quomodo non magis, faciliuſque capiemur, ſi in alienigenarum manubias nos ipſos coniecerimus*: Inepta ergo, prorſuſque inſipida excuſatio monachorum eſt, dum ob animi torporem vitandum, egreſſum è cœnobiis prætendunt. Ad idem Bernardus, ſeu author ſermonis ad fratres de monte Dei. *Qui animi ægritudi-*

Caſſianus

Ephrem paræn. 14.

Bern. ad fratr. de mont Dei

Senec. ep. 28:

Socrates.

nem contendit expellere de loco in locum procedendo, quaſi qui vmbram ſuam contendit euadere fugiendo. Optimè quoque Seneca. *Licet vaſtum traieceris mare, licet, vt Virgilius, terræque, vrbeſque recedant, ſequuntur te quocunque perueneris vitia.* Et Socrates à Seneca relatus. *Quid miraris nihil tibi prodeſſe peregrinationes, cum te circumferas? Premit te eadem cauſa, quæ expulit.* Vnde merito hæc omnia monachis vagis (ſi qui sũt) tædii auferendi, ſeu mitigandi cauſa, dicere poſſumus. Cum enim huiuſmodi tædium, animique triſtitia, ex propria immortificata voluntate ortum ducat, abs dubiè ex vago circuitu, inquietaque deambulatione medelam non accipit; ſed augmentum, vt ex Caſſiani verbis adductis innoteſcit.

D. Baſil. in cõt. mon. c. 8

13 Aſt tandem rationibus iſtis conuictus, quis dicat, cum monachi clauſuræ votum, non emiſerint, non eſt cur ad illam obſeruandam aſtringantur. Sed certe aliud eſt quotidiana, circumuagaque deambulatio monachorum, aliud verò honeſta, prudens, regulataque egreſſio è monaſterio. Primum prohibet ratio, abhorrent Patres, noſque in præſenti deteſtamur; Secundum vero, vtpote rationi conſentaneum, nedum damnare; ſed potius approbare volumus, verbis D. Baſilii fidentes. *Neque vero tamen propterea perpetuo eſt tanquam in cuſtodia permanendum: ſed quandocunque, & res poſcit, & conſcientia non reprehendit, libere eſt, fidenterque prodeundum.* Ecce monache, non tibi perpetua cellulæ clauſura præcipitur; *Sed quandocunque res poſcit, & conſcientia non reprehendit.* Res tamen, nunquam quotidianam, & continuam tibi egreſſionem poſcit; nec conſcientia, ſi recta eſt, hoc tibi vnquam approbare potuit. Vt verò, quando res poſcat, & conſcientia non reprehendat, ſcias, regulam tibi viuam præſcribo, legem ſcilicet, ſeu ſuperioris voluntatem, qui tibi tempus egrediendi deſignabit. Sed proh dolor! quia vt teſtatur S. Ephrem Syrus: *Sunt nonnulli, qui prætextu obedientiæ, proprium quoque perficere concupiſcentiam quærunt, ſecundum hominem veterem.* His ſimilis eris, ò religioſè, ſi neceſſitatem ementitam prælato propoſueris, ſi ab illo importunis precibus licentiam exeundi obtinueris, ſi ipſe ob tui ſuperbiam, iram, animumque rebellem, talem tibi facultatem inuitus conceſſerit. Satius tibi erit, ſi honeſtiſsima, vrgentiſſimaque cauſa non vrgente, cellæ clauſura contentus viuas, te ſolo, in Domino gaudens, Senecam auſcultans dicentem. *Audeo te tibi credere. Vide quid de te ſperem; non inuenio, cum quo malim te eſſe,*

S. Ephrem paræn. 44

Senec. ep 10. ad Luci.

quam tecum. Vel ſaltem ſanctorum religioſorum, cum quibus commoraris ſocietate gaudeas, nullam aliam expetere velis; Xenophontem audiens affirmantem. *In periculis fouet ſpem bonorum ſocietas*. Xenobhō. in lib. de Cyro.

14 Si verò neceſſitas exeundi, præceptum Superioris, vel aliqua vrgens cauſa, monachum è cella extractum, per vicos, & plateas ciuitatis, aliquandiu ambulare cogat; tunc ex Patribus antiquis, grauiſſimorumque religioſorum, huius etiam noſtri ſæculi, exemplo, modum excipiat. Baſilium audiat iſta loquentem. D. Baſil. ſer. 2. exercit. *Si ita contigerit te iuxta circunſtantiam negotiorum aliquando è cella proficiſci, armatus pectore timore Dei, & inſerta in manu charitate Chriſti, deuictiſque per omnem continentiam, voluptatum incurſibus, ſtatim neceſſitate expleta, reſili*. Ecce modum, ecce normam è Baſilio. Vel audiat Petrum Damianum in ſuo apologetico, ſic loquentem. Pet. Dam. de cō. ep. ſæcu. c. 22 *Si occaſionis articulus accidat, vt egrediendi neceſſitas imminere videatur, non mox ad vagandum ſe leuiter proruat, non ad ſæculi vanitatem affixus, mundo animus concaleſcat: ſed moroſè, & grauiter intra ſe deliberet dicens: Spoliaui me tunica mea, quomodo induar illa? Laui pedes meos, quomodo inquinabo illos?* Si placet tandem Eſaiæ Abbatis inter Eſai. Abb. bibliothecæ Patres numerati tom. 2. orat. 3. conſilium accipiat. *Si in ciuitatem, aut vicum proceſſeris, oculi tui deorſum aſpiciant, ne hoſtes tibi in cella ſuſcites*. Multa ad hoc intentum legi in Nazianzeno oratione de pace. Multa quoque in aliis facile obuia ſunt. Solum addam ex Baſilio adducto, quo animo quoque affectu, ac iucunditate, religioſus reditum ad conuentum expetere debeat. Nazianz. orat. 1. de pace Baſi. vt ſu: *Velocibus (inquit) alis vtere ad reditum, velut innocens quædam columba ad arcam, quæ te emiſit, tranſfugiens. Sicque perſuadens tuis cogitatibus, contingere tibi non poſſe in vllo alio loco ſalutarem requiem*. Hæc faciendo, religioſe ſanctè, viues; dicens cum Hieronymo. *Viderint quid alij ſentiant. Vnuſquiſque enim ſuo ſenſu ducitur. Mihi oppidum carcer, & ſolitudo paradiſus eſt*. D. Hierō. ep. ad Ru.

15 Tandem in hoc capite illud adiungam, quod ſcilicet, vna ex præcipuis cauſis, quare religioſus, nimiam euagationem fugere debeat; ea ſit, quod incauta, indecens, vagaque monachorum deambulatio inter ſæculares vilipendium, contemptumque monachiſmi generet.

16 Nec circa hoc curo de improborum hominum ſenſu, qui

Albertus Pius l.5. de mona. Alberto Pio, lib.5. de monachis eos accuſabat, inquiens: *Vndique offendi, eorum aliquos in vehiculis, aliquos, in nauibus, in vijs, &c.* Quia vt ipſe Albertus dicit. *Id efficit, tum eorum multitudo, tum munus illis iniunctum, non quippe prorſus, ſecedendo ab hominibus, vitamque tantummodo contemplatiuam ducendo, quemadmodum monachi incolæ deſerti primo inſtituti ſunt, ſed etiam partim ad actiuam, & ad ea munia peragenda, quæ ad populi procurandum ſalutem pertinent.* Eraſmo ergo, & ſimilis farinæ nebulonibus prætermiſſis, pios teſtes aduocabo, qui cauſam noſtram tueantur.

17 Habet id Bernardus in paruis ſermonibus. Exponens namque illud Canticorum: *Dentes tui ſicut grex tonſarum*, per *Dentes* religioſos intelligit, ex eo inter alia, quod riſus, & contemptus ſint ſigna cum videntur. Sic vero loquitur. *Dentes clauſi ſunt, ne videantur: ſic, & nos materialibus vallis circumcingimur, ne ſæcularium oculis, & acceſſui pateamus. Indecens eſt ſi appareant, niſi interdum forte ad riſum, quia nihil turpius, quam monachus per vrbes, & caſtella diſcurrens.* Ecce riſum, & contemptum religioſi ſtatus, ex nimia monachorum deambulatione.

Cantic. D. Ber. in ſer. par.

Rusbr. in tabernac. fæd. c. 123 Habet idem piiſſimus Rusbrochius per hæc verba. *Alij fratres hinc, inde, obambulant; alij viſitatum eunt filios ſuos, ſeu filias ſpirituales, quod vtilitatis quidem, aut parum, aut nihil habet; ſæpe verò etiam dedecus ingens, ac ignominiam parit.* Habet id etiam commune proloquium. *Nimia conſuetudo parit cõtemptũ.* Si enim ſæculares, religioſos omnes paſſim, & ſingulis momentis cernant, eos mundo nondum mortuos, ſed viuentes probant: ſicque facilè aſpernantur, quos ſolo habitu à ſe diſſitos conſpiciunt. Huiuſcemodi autem cauſam optimè tradidit Trithemius

Trith. ho. 12. de monach. hæc dicens *Tot monachorum ſunt iudices, quot inſpectores adeſſe videntur. Omnium oculi ſæcularium in monachos ſuſpiciunt. & ſanctitatem, quam illos audiunt profeſſos, in operibus exquirunt. Plus offendit monachus in vno temerario verbo, quam homo ſæculo deditus in decem millibus. Quantumlibet enim leuis, & ſcurrilis homo videatur mundanus, monachorum tamen inſolentiam æquanimiter tolerare non didicit: quoniam omnes clauſtrales, non quales ſint, ſed quales eſſe deberent, ruſtica ſimplicitate credit. Vnde malum verbum, aut factum, apud illos, monacho ad damnationem aſcribitur, quod mundano homini ad veniam imputatur. Nec immeritò.* Cum igitur religioſi omnes famæ, & honoris integerrimi ...

inquit Paulus) *bona non tantum coram Deo, ſed etiam coram hominibus*; qualiter inter ſæcularium choreas, vrbium ſtrepitus, oppidorumque concurſum, bene ſe habebunt? *Omnis vita* (inquit Auguſtinus, vel auctor nomen eius oſtentans) *religionis profeſſa, integritatis debet famam ſentire, ne quem expectat corona virtutis, pudoris damno feriat.* Pigeat ergo ſanctum, probumque regularem, ſuæ ſaluti, bonæ famæ, authoritatique religioſæ, derogare, clauſtra monaſterii, ſine vrgentiſſima cauſa egrediendo.

Auctor l. de bono diſcipl.

16 Libet vltimo in calce huius capitis, Guillelmi de Peraldo verba in tractatu de profeſſione monaſtica, tranſcribere. Ea enim aliquot mala continent, quibus religioſi vagi irretiri ſolent. *Stella de cælo cadit, cum monachus cæleſtem conuerſationem deſerens ad ſæculum redit. Abel, egreſſus in agrum occiſus eſt: ſic clauſtralis innocens, cum à clauſtro in mundum regreditur, morte culpæ occiditur. Coruus cum ab arca regreſſus eſt, ad illam non eſt reuerſus; cadaueribus enim eſt illectus: ſic aliquando monachus de monaſterio egrediens, & per mundum diſcurrens, amore carnalium delitiarum, capitur, & retinetur. Egreſſa Dina filia Iacob curioſè, vt videret mulieres regionis illius, rapta eſt, & corrupta. Dina ratione ſexus infirma, ſignificat clauſtralem mente infirmum, qui de clauſtro egrediens, dum mundi concupiſcibilia curioſe conſiderat, amore eorum, rapitur, & corrumpitur. Semei, dum manſit in Ieruſalem, vixit; poſtquam vero exijt de Ieruſalem ad requirendum ſeruos ſuos, occiſus eſt: ſic monachus, qui dum eſſet ſimplex clauſtralis, & in clauſtro remaneret, vita gratiæ vixit; poſtquam verò adminiſtrationem, quam ambierat, obtinuit, occaſione eius pèr mundum diſcurrens, mortem culpæ incurrit. Piſcis extra aquam poſitus moritur: ſic monachus extra clauſtrum moram faciens, facilè corrumpitur.* Vtinam hæc legant, perlegant religioſi omnes, & amore cellæ, clauſuræque regularis affecti, extra monaſterium occaſiones peccandi non quærant.

Guillelm: de Peral.

Et ſciant caſu quo euagandum quandoque è monaſterio ſit non indiſcriminatim omnibus, ſed peritioribus, & moribus probatioribus id potiori iure competere poſſe. Prout noſter ille Nicolaus Gallicus *cap.7. ſuæ Sagittæ Igneæ* iam relatæ ſic expreſſit. *Ecce Dominus, cuius prouidentia in ſui diſpoſitione non fallitur, cum Religionum multitudinem in horto militantis Eccleſiæ plantare vellet, alios cum Maria in ſolitudine, alios cum Martha in ciuitate proinde collocauit. Viros quoque ſcientia præditos, in*

Nicolaus Gallicus.

ſcripturarum ſtudioſè ſententijs occupatos, ac moribus ſufficienter dotatus, in ciuitatę conſtituit, vt populo verbi ſui ſollicitè pabulum miniſtrarent. Simpliciores verò, cum quibus eſt ſecreta eius ſermocinatio, ad ſolitudinem tranſmitti diſpoſuit cum propheta, qui dixit. Ecce elongaui fugiens, & manſi in ſolitudine. Expectabam eum qui ſaluum me fecit à puſillanimitate ſpiritus, & tempeſtate.

Nimia cum ſæcularibus communicatio religionum obſeruantiæ nocet.

CAP. IX.

1 EA quæ ſuperioribus capitibus diximus, de regulari clauſura religioſorum tenenda, vanaque euagatione extra cœnobia vitanda, eo tendunt vt in ſcopum, & finem; vt nimiam cum ſæcularibus neceſſitudinem, communionemue regularibus interdicant. Si enim Patres, alijque doctores, & ſancti, tanto animi conatu, monachis extra monaſterium deambulationem vetant, ideo faciunt, vt nimiam illis familiaritatem, & coniunctionem cum ſæcularibus prohibeant. Certe, ſi vrbes, & oppida hominibus vacua forent, quaſi eremi eſſent: vnde nequaquam ad eo acceſſum Patres prçcluderent. Cum verò contra ſçcularibus, improbiſque hominibus plena ſint; non mirum, quod adeo anxiè, & obnixè, monachis clauſuram, clauſtrique obſeruantiam præcipiant. Cuncta ergo, quæ duobus capitibus præcedentibus allata fuere, præſenti deſeruiunt inſtituto: ſpecialiora tamen alia in medium producamus, more noſtro Patres in teſtes vocando.

2 Adeſt primus S. Hieronymus, qui ſæpè ſæpius ſæcularium hominum conſortia religioſis hominibus interdicit. Pauca ſubiungam. Ad Paulinum ſic loquitur. *Obſecro itaque te, vt quoniam ſanctæ ſororis tuæ ligatus es vinculo, & non penitus expedito per gis gradu, ſiue hic, ſiue ibi, multitudines hominum, & officia, & ſalutationes, & conuiuia velut quaſdam catenas fugias voluptatum.* Et infra clarius. *Sæcularium, & maximè potentum conſortium deuita. Quid tibi neceſſe ea videre crebrius, quorum contemptu monachus eſſe cæpiſti?* Item ad Ruſticum, ſic admonet

D. Hierô. ep. ad Pau

monachos. *Quid deſideramus vrbium frequentiam, qui de ſingularitate cenſemur?* Hæc, & alia ex Hieronymo obuia ſunt legenti. Idē in ep. ad Ruſtic

Secundus eſt Sanctus Nilus *in Aſcetico* contra monachos negociatores, ſic inuehens. *Nos vero cariſſimi, qui ſtudio virtutis incitati, vitæ, mundique cupiditatibus renunciauimus, nobiſque Chriſtum ſequendum propoſuimus, quid rurſum ſæculi negocijs implicamur? Cur quæ benè deſtruximus reædificamus? Cur ea, quæ non decet, exercentes, malis conſilijs vtimur, & vanitatum ſtudio animos infirmiorum incendimus, & ſimplicioribus viam ad auaritiam patefacimus?* S.Nilus

3 Audiatur Bernardus, ex quo innumera ad intentum elici valent, pauca tamen ſeiungam, alijs ad alium locum remiſſis. Ergo homilia 4. ſuper miſſus eſt, ſic ſentit de communicatione monachorum cum ſæcularibus. *Video alios, quod non ſine dolore, videri debet, poſt aggreſſam Chriſti militiam, rurſus ſæcularibus implicari negocijs, rurſus cupiditatibus terrenis immergi, cum magna cura erigere muros, & negligere mores, ſub prætextu quoque communis vtilitatis, verba vendere diuitibus, & matronis ſalutationes.* Rurſum quoque. *Ita ne mundum ſibi, & ſe mundo crucifixerunt, vt qui antea vix in ſuo vico, vel oppido, cogniti fuerant: modo circumeuntes prouincias, & curias frequentantes, regum notitias, principũque familiaritates aſſecuti ſunt?* Ecce quam ſiniſtrè ſentiat Bernardus de monachorum communicatione cum ſæcularibus. Idem quoque Pater, monialem quandam, quæ volebat congregationem deſerere, forſan, vt ſæcularium communionem admitteret, ſic admonet de periculo. *Agnoſco filia, agnoſco, vtinam, & tu mecum agnoſcas ſerpentis virus, fraudolenti dolum, verſipellis aſtutiam, ſi ſola ouicula vmbras penetras, præda vis eſſe lupo. Sed audi me filia, noli te ſeparare à grege, ne quando rapiat, & non ſit qui eripiat.* Hæc, & alia D. Bernardus. Ber ho 4. ſup. miſ. Idem ad moniale.

Potuerunt hi Patres in hac doctrina antiquiorem Hilarium ſequi *in pſalm.* 118. ſic loquentem: *In caleſtem ſcientiam eruditus es, quid tibi cum terrenis operibus, & geſtis? Auis effectus es, cur non in elemento naturæ tuæ moraris? Volucres enim cæli nuncupantur. Non iniuſtè ergo illis in poſſeſſione terrenæ habitationis inſidiæ ſunt. Sæculo renunciaſti: quid tibi cum ſæculi rebus? quid quæris captus in ſæculo? quid quæris iniuriam laquei in regione non tua? Dic potius & vtere ipſe tu voce Pſalmiſta dicentis* S Hilar. in pſ. 118.

P iſta;

ſcripturarum ſtudioſè ſententÿs occupatos, ac moribus ſufficienter dotatus, in ciuitatę conſtituit, vt populo verbi ſui ſollicitè pabulum miniſtrarent. Simpliciores verò, cum quibus eſt ſecreta eius ſermocinatio, ad ſolitudinem tranſmitti diſpoſuit cum propheta, qui dixit. Ecce elongaui fugiens, & manſi in ſolitudine. Expectabam eum qui ſaluum me fecit à puſillanimitate ſpiritus, & tempeſtate.

Nimia cum ſæcularibus communicatio religionum obſeruantiæ nocet.

CAP. IX.

1 EA quæ ſuperioribus capitibus diximus, de regulari clauſura religioſorum tenenda, vanaque euagatione extra cœnobia vitanda, eo tendunt vt in ſcopum, & finem; vt nimiam cum ſæcularibus neceſſitudinem, communionemue regularibus interdicant. Si enim Patres, aliique doctores, & ſancti, tanto animi conatu, monachis extra monaſterium deambulationem vetant, ideo faciunt, vt nimiam illis familiaritatem, & coniunctionem cum ſæcularibus prohibeant. Certe, ſi vrbes, & oppida hominibus vacua forent, quaſi eremi eſſent: vnde nequaquam ad eo acceſſum Patres prę cluderent. Cum verò contra ſęcularibus, improbiſque hominibus plena ſint; non mirum, quod adeo anxiè, & obnixè, monachis clauſuram, clauſtrique obſeruantiam præcipiant. Cuncta ergo, quæ duobus capitibus præcedentibus allata fuere, præſenti deſeruiunt inſtituto: ſpecialiora tamen alia in medium prodncamus, more noſtro Patres in teſtes vocando.

2 Adeſt primus S. Hieronymus, qui ſæpè ſæpius ſæcularium hominum conſortia religioſis hominibus interdicit. Pauca ſubiungam. Ad Paulinum ſic loquitur. *Obſecro itaque te, vt quoniam ſanctæ ſororis tuæ ligatus es vinculo, & non penitus expedito pergis gradu, ſiue hic, ſiue ibi, multitudines hominum, & officia, & ſalutationes, & conuiuia velut i quaſdam catenas fugias voluptatum.* Et infra clarius. *Sæcularium, & maximè potentum conſortium deuita. Quid tibi neceſſe ea videre crebrius, quorum contemptu monachus eſſe cepiſti?* Item ad Ruſticum, ſic admonet

D. Hierō. ep. ad Pau

monachos

monachos. *Quid deſideramus vrbium frequentiam, qui de ſingularitate cenſemur?* Hæc, & alia ex Hieronymo obuia ſunt legenti. Idē in ep. ad Ruſtic

Secundus eſt Sanctus Nilus *in Aſcetico* contra monachos negociatores, ſic inuehens. *Nos vero cariſſimi, qui ſtudio virtutis incitati, vitæ, mundique cupiditatibus renunciauimus, nobiſque Chriſtum ſequendum propoſuimus, quid rurſum ſæculi negocijs implicamur? Cur quæ benè deſtruximus reædificamus? Cur ea, quæ non decet, exercentes, malis conſilijs vtimur, & vanitatum ſtudio animos infirmiorum incendimus, & ſimplicioribus viam ad auaritiam patefacimus?* S.Nilus

3 Audiatur Bernardus, ex quo innumera ad intentum elici valent, pauca tamen ſeiungam, alijs ad alium locum remiſſis. Ergo homilia 4. ſuper miſſus eſt, ſic ſentit de communicatione monachorum cum ſæcularibus. *Video alios, quod non ſine dolore, videri debet, poſt aggreſſam Chriſti militiam, rurſus ſæcularibus implicari negocijs, rurſus cupiditatibus terrenis immergi, cum magna cura erigere muros, & negligere mores, ſub prætextu quoque communis vtilitatis, verba vendere diuitibus, & matronis ſalutationes.* Rurſum quoque. *Ita ne mundum ſibi, & ſe mundo crucifixerunt, vt qui antea vix in ſuo vico, vel oppido, cogniti fuerant: modo circumeuntes prouincias, & curias frequentantes, regum notitias, principũque familiaritates aſſecuti ſunt?* Ecce quam ſiniſtrè ſentiat Bernardus de monachorum communicatione cum ſæcularibus. Idem quoque Pater, monialem quandam, quæ volebat congregationem deſerere, forſan, vt ſæcularium communionem admitteret, ſic admonet de periculo. *Agnoſco filia, agnoſco, vtinam, & tu mecum agnoſcas ſerpentis virus. fraudolenti dolum, verſipellis aſtutiam, ſi ſola ouicula vmbras penetras, præda vis eſſe lupo. Sed audi me filia, noli te ſeparare à grege. ne quando rapiat, & non ſit qui eripiat.* Hæc, & alia D. Bernardus. Ber ho 4. ſup. miſ. Idem ad monialē.

Potuerunt hi Patres in hac doctrina antiquiorem Hilarium ſequi *in pſalm.* 118. ſic loquentem: *In cæleſtem ſcientiam eruditus es, quid tibi cum terrenis operibus, & geſtis? Auis effectus es, cur non in elemento naturæ tuæ morariſ? Volucres enim cæli nuncupantur. Non iniuſtè ergo illis in poſſeſſione terrenæ habitationis inſidiæ ſunt. Sæculo renunciaſti: quid tibi cum ſæculi rebus? quid quæris captus in ſæculo? quid quæris iniuriam laquei in regione non tua? Dic potius & vtere ipſe tu voce Pſalmiſtæ dicentis* S Hilar. in pſ. 118.

iſta; Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo, & requieſcam. *Natura auiū eſt, vt non niſi cum volant, requieſcant. Tu autem iam factus es columba, volando requieſcis; ideſt, in cæleſtem te ſedem, & cognitionem à laqueis terrenis fidelis animæ efferendo*. Hæc Hilarius aurea ſanè.

4 Petrus quoque Damianus Cardinalis Illuſtriſſimus, monachuſque celeberrimus ſic ſentit de nimia monachorum cum ſæcularibus familiaritate, in epiſtola quadam ad Abbatem, & monachos. *Errat, pater, errat, qui confidit ſe ſimul, & monachum eſſe, & curiæ deſeruire. Quàm malè mercatur, qui monachorum præſumit clauſtra deſerere, vt mundi valeat militiam baiulare. Vndis erutus ſanus eſt piſcis, non vt ſibi viuat, ſed vt alios paſcat. Vocamur, attrahimur, ſed vt viuamus alijs, moriamur nobis. Amat venator ceruum, ſed vt ſibi faciat cibum perſequitur capras, lepuſculos inſectatur, ſed vt ipſe benè ſit, illa nihil ſint. Amant homines, & nos, ſed non nobis: ſibimet diligunt, in ſua nos vertere delicias concupiſcunt. Quos nimirum dum proſequimur, quid aliud, quam monacho noſtro, qui latebat intrinſecus, repudium damus. Mox enim ad ſummam tendentis vitæ ſtatus euertitur, rigor eneruatur diſciplinæ; atque ſilentij cenſura diſſoluitur. Et ad effluendum quidquid libido ſugeſſerit, ora laxantur.* Lepidè ſatis depingit Damianus qualiter mors ſpiritualis monachorum ex nimia cum extraneis communione procedat, ſimulq; quam neceſſarium ſit talem communionem deteſtari.

Pet. Dam. l. 2. ep. 17.

5 Adſtat, & Seraphicus Doctor Bonauentura, qui, vt bonus monachorum pater, monachis ipſis, quantum poteſt fieri: ſæcularium, extraneorumque conſortia vetat. Primò enim in epiſtola quadam ad miniſtros Prouinciales directa præcipit illis, vt religioſos, *familiaritates ſæcularium quærentes arceant ad ſolitudinem*. Quia vt inquit, *inter cauſas, cur ſplendor Ordinis obſcuratur, Ordo exterius inficitur, & nitor conſcientiarum interius defœdatur, occurrit multiplicatio familiaritatum, quam regula prohibet; ex quo ſuſpiciones, infamationes, & ſcandala plurima oriuntur*. Satis inſinuans, quam prauè ſentiendum ſit de nimia regularium cum ſæcularibus familiaritate. Inſuper in quæſtionibus ſuper regulam, inter ſigna perfectorum religioſorum illud ponit, *ſi à ſæcularium frequentia ſe ſubtrahant*. Rurſus alio loco inter cauſas difformationis religionum, quibus (vt ipſe inquit) *ſtatus religionis deficit, vt non ſolum fiat deterior, ſed etiam quaſi deſperabilis, quod vix vnquam, niſi Deus ordinet aliter, reformetur*.

D. Bonau. in ep. quadam.

Id. q. 18. in regul.

Idē q. 19

tur, ponit: *frequentiam inter ſæculares, ex qua oritur multarum tentationum carnalium materia, & teporis, &c.* Clariora ſunt hæc, quam deſiderari poſſint. In ſoliloquiis verò ſic loquitur. *Grauis, & nimis periculoſa eſt mundana conuerſatio, quia ſecundum Bernardum periclitatur caſtitas in delitÿs, humilitas in diuitÿs, pietas in negocÿs, veritas in multiloquio, charitas in hoc nequam ſæculo.* Et rurſus. *O anima debilis, & infirma, quæ tam facilis es ad decipiendum, tam prona ad cadendum, tam difficilis ad ſurgendum, an ignoras, quod ſicut difficile eſt arborem iuxta viam poſitam, fructus pulcherrimos, vſque ad maturitatem ſeruare; ſic difficile eſt hominem iuxta ſæculum viuentem, iuſtitiam immaculatam, vſque in finem conſeruare.* Hæc Bonauentura, pauca autem ex Chriſoſtomo mendicans, ex quibus, & aliis inſerius adducendis, optimè noſcitur ſanctus hic Doctor, cauſæ, quam intendimus patronus.

Idē in ſoliloq. c 2.

Idem.

6 Venerabilis etiam Thomas de Campis doctrinę ſpiritualis præclarus magiſter, non ſemel, ſed ſæpius, conſortium cum ſæcularibus, religioſis interdicit. In dialogo nouitiorum, nouitium quendam monachum, circa veram religionis obſeruantiam inſtruens, hæc habet. *Ad cautionem tuam animaduerte, quæ dico, ſi non vis decipi in via Domini, ſi intendis proficere, & in bono perſeuerare, fuge conſortia hominum ſæcularium, caue occaſiones tentationum, vt non videas, nec audias, quæ mundi ſunt; ne corpore aſſociatus eis, etiam mente inquineris.* Et infra, ſaluberrimam regulam tradit, quæ ſi religioſorum omnium animis inſita eſſet, ad perfectionis apicem omnes euolarent. *Fuge, tace, quieſce, abſcondere, elongare, ama neſciri, diſce mori, luge præterita, ſperne præſentia, meditare futura. Hæc breuis regula maneat in memoria tua, & docebit te vincere omnia terrena.* Inferius quoque ſic proximius ad intentum. *Noli affectare familiaritatem extraneorum, qui habitum geris deuotorum, ſed per contemptum mundanorum, diſce ſcandere ad ſocietatem ciuium ſupernorum.* Alibi quoque ſic habet. *Quædam omnino fugere debes, vt fabulas leues, & ſæculi rumores, homines ſæculares, mulierum allocutiones, iuuenum familiaritates, amicorum viſitationes, hoſpitum ſalutationes, quia iſta diſtrahunt mentem, & maculant conſciētiam, & qui talibus delectatur ab internis bonis minoratur.* Rurſus in dialogo nouitiorum, ſic nouitium monachum monet. *Relinque notos, & amicos, parentes, & uicinos, ut Chriſtum inuenias, & Angelorum ſocius poſtmodum fias.* Hæc, & alia-

Th. Cāp. in dial. nouit. c. 4

Idem ibid

Idem ibid

Idem l. 1 de diſcip. clauſt. c. 5

Id. in dial. nouit.

pius hic auctor ad intentum noſtrum, clarè ſatis dixit.

7 Accedit grauiſſimus Abbas Tritemius de ſtatu monachorum optimè meritus, ſic monachum docens de communicatione cum extraneis. *Amicitiam ſæcularem hominum verus Chriſti monachus non quærit, nec amat, ſed deſpicit. Qui autem familiaritatem diſſimilium multiplicat, paulatim decidet à propoſito ſanctitatis. Maledictus homo clauſtralis, qui ponit in hominibus confidentiam ſuam, & receſſit à Domino cor eius. Non quæras amicitias hominum, ſed cura, ut inuiſibilium conſequaris conſortium Angelorum. non conueniunt monachos frequentes amicitiæ mortalium, per quas, & uigor mentis diſſoluitur, & uariæ occupationes ingeruntur.* Hæc in Trithemio inuenire potui ad noſtrum propoſitum.

Trith. hõ. 12. demõ.

8 Libet præterea diuinam reuelationem, noſtri temporis profetiſſæ Beatæ Tereſiæ, ſuper hoc intentum à Deo factam, referre. Anno igitur 1579. in Veſperis Pentecoſtes, dum maximũ ſibi à Deo collatum beneficium recoleret, in ſpiritu ſuſpenſa, à Deo audire meruit modum, & formam, qua nouiter ab ipſa inſtituta familia Patrum diſcalceatorum, magis in dies creſceret. Modus verò à Deo præſcriptus, ſanctæque Virgini intimatus, quatuor continebat documenta. Ex quibus tertium illud erat. *Quod parum cum ſæcularibus agerent, & hoc propter bonum ipſorum animarum.* Verba Sanctæ Tereſiæ ipſius ſubſcriptione roborata, hiſpanè, ſunt hæc. *Que trataſen poco con ſeglares, y eſto para bien de ſus almas.* Video documentum iſtud experientia comprobatum. Patres enim diſcalceati, tantæ Virginis proles, hoc, & aliis adiumentis inter Eccleſiæ religiones, ſic lucent, vt pluribus aliis, ſanctitatis, & perfectionis monaſticæ, exempla præbeant. Reuelationem autem iſtam cælitus immiſſam fuiſſe confirmat ſimilis alia facta magno illi Arſenio, qui in palatio Imperatorum exiſtens, audiuit hanc vocem. *Arſeni fuge homines, & ſaluaberis.* Factus verò monachus hanc audiuit. *Arſeni, fuge, tace, quieſce: hæc enim non peccandi radices ſunt.* Referunt hoc inter plures Hieronymus, vel, vt alii volunt Pelagius Diaconus in apothegmatibus Sanctorum. Ex vtraque autem viſione infertur intentum noſtrum, quod ſcilicet nimia communicatio cum ſæcularibus, & extraneis, maximum nocumentum religioſis omnibus afferat.

S. Tereſia in eius vit

Arſenius Autor Apothegm.

9 Ad id quoque deſeruiunt, quæ alii Patres circa parentum, fratrum, conſanguineorumque conſortium vitandum religioſis intimarunt.

intimarunt. Ex quo, ea, quæ diximus magis roborata, firmaque manebunt. Si enim eos, quos ſanguis, naturaliſque ratio coniungit, habitus regularis ſeparat; multò magis extraneos alios monachalis perfectio abhorrebit. Porrò quædam Patrum teſtimonia circa rem præſentem de familiaritate, etiam cum conſanguineis, monachis vitanda, capite præcedenti adduximus. Alia modo adiungam, S. Ephrem Syrus ad monachum hæc habet. *Admone parentes, atque conſanguineos tuos carnales, ne te frequentent, dum enim illi coràm te de tuis loquuntur, diſtrahunt mentis in te officium: ſimul uero te etiam incontinentem, ſua doctrina, uel exemplo reddent. Verum ſatis eſt, ſemel, uel bis in anno ab ijs uiſitari. Si porro inutilem illorum conuerſationem penitus præſcideris, melius ages.* Hæc Ephrem. D. quoque Iſidorus præter adducta capite præcedenti, hæc etiam habet ad propoſitum. *Vir ſpiritualis ita prodeſſe debet ſuæ propinquitati, ut dum illis gratiam carnis præſtare ſtudet; ipſe à ſpirituali propoſito nequaquam declinet.* Rurſus. *Sicut noſtra nobis non eſt odienda anima, ſed eius carnales effectus odio habere debemus, ita nec parentes odio à nobis habendi ſunt, ſed eorum impedimenta, quæ nos ab itinere noſtro præpediunt.* Subiungit poſtea, miſticè hoc deſignaſſe vaccas Philiſtinorum Dei arcã geſtantes, quæ quamuis vitulos lactaneos haberent; recto tamen tramite, neque ad dexteram, nec ſiniſtram declinantes, Bethſames peruenerunt. *Nam ſicut illæ* (inquit Iſidorus) *pignorum affectibus à recto itinere minimè digreſſæ ſunt, ita, & uir ſanctus mundo renuncians, parentelæ obtentu, non debet à bono impediri propoſito.* Pulchrè etiam, vt ſolet D. Bernardus, qualiter monachus circa patrem, & matrem ſe gerere debeat; ſic oſtendit. *Sit monachus quaſi Melchiſedech, ſine patre, ſine matre, ſine genealogia: nec patrem ſibi uocet ſuper terram. Imo ſic ſe exiſtimet, quaſi ipſe ſit ſolus & Deus.* Bernardi quoque mentem ebibiſſe viſus eſt Bonauentura, ſic loquens. *Extra cognatos ergo quiſque, ac proximos, debet fieri; ſi uult parenti omnium uerius iungi.* Inferius quoque ex Chriſoſtomo de compunctione cordis, approbat iſtud dilemma. *Dico tibi monache quid quæris matrem? aut ſancta eſt, aut peccatrix. Si ſancta eſt, gaudet, quia ſeruis Domino. Si peccatrix, dimitte illam; quia mortua eſt.* Si dicas peccatrix eſt, & volo illam conuertere. Contra te habes deuotiſſimum Thomam Campenſem ſic. *Quidam ſub ſpecie pietatis inducti ſunt ad conuertendos amicos, & cognatos; & dum inter illos morari non timuerunt,*

Ephrem in doct. var. c.53

Iſid. 3. ſer. c 21

Idem.

1 Reg. 6

Idem.

D. Bern. in ſpe. mon.

Bonau. 3 phar. c.27

Chriſoſt. relat. à Boha.

Th. Cãp. in dialog. nou. c. 4.

timuerunt, inimici fraude circumuenti, ſuum propoſitum infregerunt. Manet ergo ex his Patribus, vt firma, inconcuſſaque veritas, ſic religioſos deditos fore fugæ ſæcularium, vt etiam parentes, & propinquos, niſi maxima vrgeat neceſſitas, vitare teneantur.

110 Fauent etiam huic noſtro propoſito de nimia cum ſęcularibus communione religioſis vitanda, quæ alii Patres de monachis dixerunt. Eos namque ſic à ſæculi rebus abſtractos volunt, vt mundo mortuos exiſtiment. Sic, vt ſemper monachi ſæcularibus dicere poſſint Euangelicum illud: *Inter nos, & vos chaos magnum firmatum eſt*. Ad quod intentum optimè Baſilius hæc habet. *A propinquis autem, amicis, parentibuſue, animi affectione, nos tam longè oportet eſſe diſiunctos, quam longè eos, qui iam ſunt vita defuncti, à viuis videmus diſtare*. Et rurſus, *Qui enim verè ſe mundo crucifixerit, is mundo; & omnibus, quæ in mundo ſunt, mortuus eſt*. Clarius S. Ephrem Syrus Baſilio coniunctiſſimus, ſic monachos monet. *Quid nobis, & ſæculo, qui mortui ſumus mundo?* Subſeruit optimè Abbatis Apollo celebris illa hiſtoria, ad fratremque ſuum reſponſio, quam his verbis refert Caſſianus. *Cum ad eum germanus ſuus intempeſta nocte veniſſet, implorans, vt de monaſterio ſuo pauliſper egreſſus, ad euellendum bouem, quem cæno plauſtri eminus inhærere, flebiliter quærebatur, ei eſſet auxilio; quia eum nequaquam ſolus poſſet eruere. Abbas Apollo pertinaciter obſecranti: Cur, ait, iuniorem fratrem noſtrum, quem præteriens propiorem, quam me, habueras, non rogaſti? Cumque ille, eum, mortem olim ſepulti fratris oblitum, & ex nimia continentiæ, ac ſolitudinis iugitate, velut impotem mentis, exiſtimans, reſpondiſſet. Quemadmodum poteram, de ſepulchro eum, qui ante annos quindecim obijt, inuocare? Abbas Apollo: ignoras ergo ait, me quoque ante annos viginti, huic mundo fuiſſe defunctum, nullaque iam poſſe de huius cellæ ſepulchro, quæ ad præſentis vitæ pertineant ſtatum, tibi conferre ſolatia?* Hæc ſanctus hic Abbas ſatis oſtendens, religioſum, poſt profeſſionem ſæculo, ſæcularibuſque hominibus, & negociis, conſanguineis etiam, defunctum fore; ac proinde nullam cum illis communionem, ſocietatemque habiturum.

Luc. 16

D. Baſil. in cõſt. mon. c. 21

Ephrẽ paræn. 74

Caſsianus collat. 24. c. 9.

Illud tandem pro coronide adiungendum, pro huiuſmodi nimia cum ſæcularibus communicatione fugienda prudentiſſimè Magiſtros ſpirituales cauere ſolitos eſſe, ne religioſi perfectionis ſtudioſi vllis negociis ſęcularibus ſe implicent. Qua de re Iulius Nigronius

Iulius Nigronius.

Nigronius integrum tractatum aſceticum edidit; quo id latè proſequitur ex iuris communis decretis, ſeu canonibus, conciliorum diffinitionibus, Religionum conſtitutionibus, ac Sanctorum Patrum teſtimoniis. Ex quibus aliqua proferre liceat. Primo Ambroſianum illud. *Etenim, is, qui Imperatori militat, à ſuſceptionibus litium, actu negociorum forenſium, venditione mercium, probibetur bumanis legibus; quantò magis qui fidei exercet militiam, ab omni vſu negotiationis abſtinere debet?* Ac illud Hieronymi. *Procuratores, & diſpenſatores domorum alienarũ, atque villarum, quomodò poſſunt eſſe clerici, qui proprias iubentur contemnere facultates?* Item quæ Petrus Cluniacenſis in epiſtola ad ſanctum Bernardum obiecit. *Contra monaſtici Ordinis inſtituta, cauſas ſeculares religioſi tractant; monachi cauſidici efficiuntur; accuſant, & accuſantur, teſtes fiunt, contra Apoſtolum iudicijs interſunt, atque ſub prætextu iuris proprij tuendi, cordibus in Aegyptum reuertuntur.* Illa quoque ſancti Thomæ Aquinatis præclara ex opuſculo. *Aduerſus impugnantes religiones, cap. 2.* vbi ſic. *Qui moritur alicui vitæ, ab illis operibus decidit, quæ illi vitæ congruunt; & qui viuere incipit aliqua vita, illa opera tunc fiunt illi maximè conuenientia, quæ illi vitæ competunt. Vnde Dionyſius, cap. 2. Eccl. hierarchiæ oſtendit, quod ante baptiſmum, per quem homo diuinam vitam accipit, non poteſt exercere diuinas operationes: quia ſicut ipſe dicit, oportet primum exiſtere, deinde operari. Sed religioſus per votum religionis, ſæculo moritur, Deo viuens; ergo per hoc, quod religioſus eſt. interdicuntur ſibi operationes ſæculares, ſicut mercationes, & alia negocia ſæcularia, non autem actiones diuinæ, quæ ſcilicet hominem in Deo viuentem requirunt.* Item pulchra illa D. Bonauenturæ in ſuo ſpeculo diſciplinæ: *De mundanis ſæcularium negocijs expendendis, religioſus temerariè non ſe debet intromittere.* Et: *Non eſt militantis Deo, ſe iterum occaſione propinquorum, vel amicorum ſæcularibus implicare negocijs, quæ mundo moriens abdicauit. Impius eſt, qui animæ ſuæ, pro parentibus ſuis eſt crudelis.*

Ambroſ. | Hieron. | Petr. Cluniacenſis. | S. Thom. | Bonauent

11 Ex his autem ſanctorum Patrum dictis, factiſque relatis, hoc vnum facilè intelligi datur: videlicet eam ob cauſam, congreſſum, communionemue cum extraneis, interdixiſſe monachis; quod ex illorum conſortio, non niſi peccata, anſamque, & occaſiones peccandi arriperent. Hoc ita, ex eorum teſtimoniis, comprobatum manet, vt teſtes alios non deſiderem. Aliqua tamen

ad intentum expendenda ſunt. Offert ſe primo Arſenii reſponſio. Interrogatus enim, cur tantoperè acceſſum hominum deuitaret; reſpondit. *Non poſſum cum Deo, & hominibus ſimul eſſe*, Capiton itidem interrogatus dixit. *Vereor ne ex hoc imbecillior ad ſuſtinendos inimici impetus reddar*. Vtrumque refert Marcus Marulus in opuſculo de religioſa viuendi inſtitutione. Id etiam profitetur Hieronymus, dum in epiſtola ad Paulinum dixit; *Multitudines hominum, & officia, & ſalutationes, & conuiuia, veluti quaſdam catenas fugias voluptatum*. D. quoque Baſilius mirè hoc monachorum damnum, ſic deſcribit. *Qui maiorem in modum ſæcularium hominum amicitia delectatur; eaque re aſſiduè cum illis eſſe in colloquijs cupit, is, ex frequenti cum illis ſermone, prauas eorum affectiones in animum facilè inſinuauerit; & mente rurſum cogitationibus mundanis completa, à præclara illa, quam erat agreſſus inſtantia operis deſciſcet; & à ſe deinceps, proſcripta vitæ ſpiritualis ſtabilitate, quem ex animo effuderat vitæ prioris vomitum, reſorbebit: atque adeo tandem ſaucius concidet.* Eleganter ſanè magnus Baſilius rem totam peregit. Clarius id facit Caſſianus; loquens enim de monacho cum ſæcularibus cõuerſante, dicit: *Neceſſe eſt, eum inhoneſtum eſſe, adulationi quoque operam dare, nouitates etiam rumorum ſectari, cauſarum, fabularumque occaſiones conquirere*. Concinit egregiè Sanctus ille Ioannes, Climacus vulgo vocatus, ſic loquens. *Qui poſt abrenunciationem cum ſæcularibus verſatur, ſiue iuxta illos commanet: prorſus aut in eoſdem laqueos incidet, aut cor in eiuſmodi cogitatione inquinabit: aut certè, ſi non coinquinatus fuerit, eos, qui inquinantur iudicans, atque condemnans, & ipſe inquinabitur*. Teſtatur idem D. Dionyſius Carthuſianorum decus in præfatione ſermonum de ſanctis ad Religioſos, dicens. *Quid olim fuit filijs Iſrael ruinæ occaſio, Idolatriæ cauſa, niſi cum Amorræis communio? Sic religioſis incitamentum multiplicis caſus eſt, cum ſæcularibus confabulatio, ſocietas, & mixtura*. Sequitur Thomas Campenſis iam adductus, qui conſortia hæc ſæcularium monet monachos fugere: *Quia diſtrahunt mentem, & maculant conſcientiam, & qui talibus delectatur ab internis bonis minoratur*. Inter omnes tamen hos Patres clarius adhuc habet noſtrum intentum B. Thomas de Villanoua: qui ex eo docet Diabolum curare monachum inter ſæculares verſari: *Vt libidine inficiat, curioſitate ſauciet, ambitione inflet, curis ſæcularibus*

Arſenius. Capiton.

Marul. in op. de rel. l. 3. c. 7. Hier. vtſu Baſil. in cõſt. mon c. 21

Caſſiã de ſpir. aced. l. 10. c. 7.

Climac. grad. 3.

ribus diſturbet, & à deuotionis feruore diſtrahendo, patefaciat; & infrigidet. Hæc B.Thomas. Th.Villã. cõc.2.in I Dominic. Quadrag.

Accedit grauiſſimus pro hac re teſtis Nicolaus Gallicus Ordinis noſtri Præſul Generalis à quadringentis fermè annis, qui proſpiciens eundem Ordinem, (etſi ex Pontificia diſpenſatione) Eremos, ac deſerta loca Carmeli, Iordanis, Montis Neroi, & Terræ Sanctæ alia reliquiſse, ac Vrbes, oppida, & villas, cũ gentibus habitare cępiſſe, inenarrabilibus lachrymis ex monte Ennatrot, quod ſibi deſertum pro habitatione elegerat, ~~eorum~~ ſtatum ſic deplorat *cap.* 2. illius opuſculi, quod de hac re conſcripſit, *Ignea Sagitta* nũcupati. *Quis dabit capiti meo fontem lachrymarum? vt die, noctuque plorans, gemens, & ſuſpirans, tuum contra eos excitem plantatorem, qui te de terra ſolitudinis eradicantes fructifera, in terram ſalſuginis à malitia inhabitantium in ea miſerabiliter tranſplantarunt. Recordare, & ſuſpira, & ſuſpirans recordare quam digna, & quam ſancta eras in ſtatu priſtino, ac in oculis omnium mirabilis, & famoſa, dum Patres noſtros Eremitas ſanctiſſimos in loco paſcuæ ſpiritualis optimè collocatos, ſuper aquam refectionis mirabiliter educatos, nutritiuo non ceſſabas pabulo ſaginare. Nunc vero conſidera (quod conſidentem te in lachrymarum alueo forſan balneabit) quoniam talis facta es, vt filiorum tuorum, imo præuignorum peccatis exigentibus iam vniuerſis, & ſingulis appareas oneroſa. Propter hoc Hieremias planctum ſuum continuans te alloquitur dicens.* Filii tui inclyti amicti auro primo, quomodo reputati ſunt in vaſa teſtea, opus manuum figuli? Prophetæ tui viderunt tibi falſa, & ſtulta, nec aperiebant iniquitatem tuam, vt te ad pænitentiam prouocarent. Conſurge Iuda in nocte in principio vigiliarum, effunde ſicut aquam cor tuum in conſpectu Domini, leua ad eum manus tuas pro animabus paruulorum, qui defecerunt in fame, in capite omnium platearum. Et infra *cap.* 5. ſic ait. *Audite ergo Eremitæ ab Eremo nuncupati, qui in corde ciuitatis habitaculum elegiſtis, audite inquam; non quod ego, ſed quod propheta protulit*. Vidi, *inquit*, iniquitatem, & contradictionem in ciuitate, die, ac nocte circumdabit eam ſuper muros eius iniquitas, & labor in medio eius, & iniuſtitia, & non defecit de plateis eius vſura, & dolus. *O quam tuta, & ſecura exiſtit manſio veſtra, quæ tot excubijs vtique ſollicitis tam interius, quam exterius, horis, momentis omnibus dignoſcitur cuſtodita. Ecce iniquitas ſuper muros diligenter excubans, vt non ſit in ea, qui ſe abſcondat à calore eius....*

Nicolaus Gallicus

eius

Ciuitatis habitatores ambiens circumcingit, vniuerſos ſui ſigni charactere cupiens maculari. Sunt etiam, & alii iniquitatis ſatellites in medio, & in plateis Ciuitatis ſimiliter excubantes, quorum vocabula in generali exprimens Propheta contradictionem, laborem, iniuſtitiam, vſuram, & dolum connumerat in hoc pſalmo. Sex audiſtis ciuitatis excubias à Propheta generaliter nominari, qui ad ſpecialia forſitan deſcendiſſet, niſi in infinitum vtique numerum proceſſiſſet. Animaduertite fratres quod manſionem veſtram ironicè tutam dixerim, cogitantes inter vos quot, & quales excubiæ, ſed & crudeles inſidiæ, vos in ciuitate ſemper, & vbique circumcingentes muniunt, aſſociant, & ſequuntur. Ecce quomodo in ciuitate circumuallati eſtis. Nunc autem vide quomodo in ſolitudine muro ſuo inexpugnabili circumcingens Dominus armis ſuæ potentiæ ab hoſtium inſidijs liberat, ac defendit. In ſolitudine cæleſtes excubiæ nobiſcum ſtant in acie, in ſolitudine noſtri conciues ſuper muros ciuitatis veſtræ in Eremo fundatæ, cuſtodes conſtituti tota die, ac nocte fideliter excubantes, non tacent nomen Domini collaudare. Ecce in ſecreto ſolitudinis veram ciuitatem, ideſt ciuium vnitatem fæliciter obtinemus, & vos ita non contenti aliam cupientes indiuiſionem, quæritis deſtruere vnitatem. Hæc ille, ardentiori forſan, quam par eſt, ſtylo, cum conſtet Regulares plures inter medias vrbes, cum magno fidelium commodo habitare, ſed eo fine dicta, vt ſuperfluam cum ſæcularibus familiaritatem veris Religioſis fugiendam eſſe demonſtraret.

12 Placuit tamen aliquot ſpecialiora crimina referre, quibus maximè expoſiti manent religioſi cum ſæcularibus familiaritatem nimiam, communionemque habentes. Occurrit primò, quòd eiſdem actibus publicis, ſpectaculis, ludis, hyſtrionicisque exercitiis, quibus ſæculares aſſiſtunt; occaſionem quoque, commoditatemque aſſiſtendi habeant regulares, ſi cum illis conuerſentur. Hæc verò omnia monachis detrimentum magnum afferre tradidit Ephrem Syrus, ſic dicens. *Diabolicorum ſpectaculorum ſtrepitum, monache, fugito; quoniam in eo Dæmonum eſt deceptio.* Hinc etiam, quod agitationibus taurorum (barbarico certè, & gentilico more conſuetis) contra decreta Pontificia, religioſi aſſiſtendi anſam, & occaſionem arripiant. Hinc præterea, quod comœdiis, mimis, ſaltibus, tripudiis, & aliis ſimilibus ludis ſcenicis, mulierumque prophanarum cantilenis, teſtes monachi adſtent, occaſio, anſaque conceditur. De hoc verò, quid

S.Ephrem paræn.1

quid Concilia aſtruant, Patres ſentiant, piique Theologi, & Doctores doceant, longum eſſet recenſere. Aliqua tamen ſubiungam. Hugo Victorinus hæc habet. *Qui foris ſpectacula ſequuntur, &c. forſitan proni ſunt ad ea, quæ loci opportunitas ſubminiſtrat*. In miſcellaneis quoque lib. 1. tit. 198. ſic habet. *Vtilius eſt audire baſiliſcum ſibilantem, quam mulierem cantantem*. Rationem dederat dicens. *Facies enim mulieris ſagitta eſt truculenta, infigit vulnus in animam, & venenum*. Thomas Campenſis, ſic. *Vanis ludis intenti, crucis Chriſti ſigno contrarij, & à ſanctorum ſocietate, moribus, & actibus ſunt valde remoti. Qui quaſi inſani gaudent in varijs mundi ſpectaculis, in pſalterijs, & citharis, in tubis, & organis, currunt, & ſaltant pedibus, plaudunt manibus, cantant vocibus, rident dentibus, & præ lætitia cordis vix ſe capiunt in geſtibus corporis, quia ſummum bonum ſuum conſtituunt in ludis, & gaudijs præſentibus*. Poſtea autem, quid ſentiendum ſit de monachis hæc facientibus, vel qui facientibus aſſiſtunt, ſic ſubiungit. *O quam longe ſunt iſti à ſummo bono, à Dulcedine Dei, à melodijs Angelorum, à ſemitis Iuſtorum, à ſanctitate religioſorum, & à ſpirituali gaudio deuotorum. Veniet, veniet, cito mori ſuper eos, antequam ſciant, & ceſſabit omnis ludus, & cantus in domibus eorum*. Anthiochus quoque monachus inter Bibliothecæ Patres relatus, ſic habet ad intentum. *Aſſiſtere cantillantibus mulieribus, vix aque nobis incommodum aliud occurrit. Monaſteria nomine ipſo arcent nos, &c.* Manet ergo ex his Patribus compertum, monachis omnibus incommodum magnum afferre, huiuſmodi ineptis ludis circunſtantes adſtare. Ac perinde nimiam cum ſæcularibus communionem, vnde tale malum originem ducit, penitus fugiendam eſſe regularibus.

Hugo de claust. l. 1 c. 4.

Th. Cāp. 3. p. ſer. ad nou. ſer. 1

Idem

Antioch. 2. t. biblio hom. 18.

13 Deinde ex hac ſuperflua monachorum cum extraneis familiaritate, quis non cernit, vana, ſcurrilia, iocoſa, mundanaque multa, mentem ſimplicis monachi haurire, quæ illum in obliuionem ſui, Deique ſæpe ſæpius tradant? De hoc etiam Patres loquuntur. Dorothæus ſic habet. *Aſſueſce, oculos non circumferre ad alienas, & vanas res; hoc enim labores omnes monaſticos deperire facit*. S. Ephrem, dum de perfectione monachorum agit, hæc ſcribit. *Non ridiculis vacandum, non verborum multiplicitate gaudendum: non tropis, figuriſque verborum frequentibus, non diuerſis aſpectibus, licet etiam voluptatem minimè ſuggerentibus, non etiam multiloquio gaudendum, etiam ſi adſlantes rogent.*

Doroth. ſerm. 21.

S. Ephrē de perfe. monach.

Q. 2

Idem ibid *gent*. Rurſus in eodem libro ſic. *Ad verba otioſa noli relaxari, & ad narrationem inordinatas affectiones continentem ne conſederis. Multorum congreſſus oderis, quia confuſionem animi pariunt. Silentium ama, vt in te, magiſtri inſtar, ſit conſcientia. Fuge multiloquium, ne reddaris obliuioſus. Fuge conuiuia, ne fornicator, etiam ſine fœminis, euadas. Superfluas conuerſationes reijce, ne iudex efficiaris iniquus*. Rurſum etiam. *Monachus conculcatus mundum, cum Chriſto familiariter agit: at rebus mundanis implicitus placere non poterit militiæ præfecto Chriſto.* D. quoque Benedictus occidentalium monachorum Pater, in regula, ſic habet. *Scurrilitas vero, vel verba otioſa, & riſum mouentia, æterna clauſura in omnibus locis damnamus, & ad tale eloquium diſcipulum aperire os, non permittimus*. Hæc inter alia Patres ad noſtrum intentum.

Idem parcen. 1

D.Bened.

14 Præterea ex hac nimia communicatione monachorum cum hominibus ſæcularibus, præſertim principibus, & magnatibus, hoc vnum aliud malum, ipſumq; intolerabile naſcitur; quod ſcilicet, monachi ipſi, ſæcularium moribus imbuti, eiſdem terrenis, & prophanis rebus caducis, ſuperfluiſque curis, & ſolicitudinibus diſtendantur, immenſum ſibi damnum, ſanctæque religioni inferentes. De hoc conquæritur S. Bernardus feruentiſſimus zelator religioſæ profeſſionis his verbis. *Ex his, qui religioſè veſtiti, & religionem profeſſi ſunt, nonnunquam audiuimus aliquos reminiſci, & iactare impudentiſſimè mala ſua præterita, quæ v. g. aliquando, vel fortiter, gladiatorio, vel literario geſſere conflictu, ſeu aliud quid ſecundum quidem mundi vanitatem fauorabile, ſecundum verò animæ ſalutem, nociuum, pernicioſum, damnoſum. Sæcularis adbuc animi indicium eſt hoc, & bumilis babitus, qui geſtatur à talibus, non ſanctæ nouitatis eſt meritum. ſed priſcæ vetuſtatis operculum. Nonnulli talia, quaſi dolendo, & pœnitendo rememorant; ſed gloriam intentione captantes, commiſſa ſua non diluunt, ſed ſeipſos illudunt. Nam Deus non irridetur*. Hæc Bernardus. Hugo quoque Victorinus ſimilia crimina ex ſæcularium contagio monachis ſæpius adhærere, hiſce deſcribit. *Contingere quandoque ſolet, vt monachi, qui curias frequentant, cauſas audiant, iudicia perquirant, & ſi aliquando propriæ cauſæ neceſſitates occurrant, ad curiam ſecuriores recurrant. Nec tantum ſuas, ſed etiam alienas, defendunt cauſas, boc amant, boc frequentant; amant decreta conciliorum, non ſecreta myſteriorum. Decreta, non pſalmos ruminant, fiunt*

D.Bern. ſer. 16. in ca.

Hugo 2. de clauſt. c. 17

oratores;

oratores, in cauſis; rethoricis vtuntur coloribus. Laudari appetunt, quia pro multis loquuntur. Sed monachus multum loquens, multis diſplicet. Coniugia copulant illicita; licita quandoque diſſoluunt. Quorum non nouerunt patres, atauos nominant; conſanguinitatis ordinem narrant; hunc ex illo deſcendiſſe confirmãt. De incertis iudicant; teſtantur ſæpiſſimè quod ignorant, &c. Iuſtus quoque Abbas Ciſtercienſis in ſermone ad monachos, qui habetur inter bibliothecæ opera, ſic de ſimilibus conquæritur. *Quæ curia, quod conſilium, quodue colloquium eſt, cui monachus noſter non interſit.* Iuſtus 1 t. auct. bi. blioth.

15 Quid verò de huiuſmodi aſſuetis monachis ſentiant Patres, iam audiamus. D Hieronymus ſic conſulit Paulinum. *Sæcularium, & maximè potentum conſortium deuita.* Gloſſa quædam à D Thoma relata, ſic dicit *Rigida vita, & prædicatio debet declinare mollium palatia, quæ frequentant mollibus induti, videlicet, adulantes.* Magnus Gregorius ſic. *Nequaquam mens ad ſuperna attollitur, ſi curarum tumultibus continuè occupatur. Quid enim de Deo occupata obtineat, quæ de illo apprehendere etiam aliquid, vacans laborat?* Amicus eius S. Iſidorus Hiſpalenſis hoc. *Qui ſimul, & terrenis parere curis, & diuinis exerceri ſtudent, vtrumque complecti ſimul non valent: Nam duas curas pariter ineſſe pectori humano non poſſe; & duobus dominis ſeruientem, vtrique placere, difficile eſſe, &c.* Et infra. *Niſi prius à ſecretioribus cordis expellatur importuna ſæcularium multitudo curarum, anima, quæ intrinſecus iacet, nequaquam reſurgit. Nam dum ſe per innumeras ſæculi cogitationes ſpargit, ad conſiderationem ſui, ſe nullatenus colligit.* Hugo Victorinus poſt relata, quæ adduximus ſupra, de monachis conquæſtus, quod ſæcularibus rebus inhærerent, ſubiungit poſtea. *Proh dolor, vbi vera religio? vbi perfectionis integritas? Vbi charitatis inuenitur fundamentum?* Digito indicans hæc omnia nullatenus ſtare poſſe, ſi monachus ſæcularibus iſtis næniis deditus ſit. Alibi quoque ſic habet, contra curiales iſtos monachos. *Ordo curiæ, & ordo clauſtri diuerſus eſt. Ibi ſedes in inſidijs cum diuitibus, in occultis, vt interficias innocentem: hic audis; Non ſedi cum concilio vanitatis, & cum iniqua gerentibus non introibo. Ibi inſidiaris, vt rapias pauperem, dum attrahis eum: Hic dicis: Odiui Eccleſiam malignantium, & cum impijs non ſedebo. Ibi dextera tua repleta eſt muneribus: hic lauas inter innocentes manus. Ibi laudatur peccator in deſiderijs animæ ſuæ, & iniquus benedicitur: hic*

D. Hierõ. ad Paulin D.Th. opuſc. 19. D Greg. 5. mor. c. 6 Iſid 3. ſẽt. c. 21. Hugo vt ſupra. Ibid. c 16

benedicitur Deus. Si vis eſſe monachus curialis, laudas, quod non debes, defendis, quod non expedit, operaris, quod non licet, loqueris; quod non decet. Ecce monache, quanta tibi mala paraſti, ſi curialis es, aulicorumue numero cenſeris, ex mente grauiſſimi Hugonis. Hinc alter Hugo ſanctus, & Epiſcopus Lincolnienſis, (teſte Surio) cum inita pace inter Franciæ, & Angliæ reges, do-

Sur.t.6 in vita Hugonis.

mum Arueriam Carthuſiani inſtituti veniſſet, rogatus à monachis de pacis conciliatæ conditionibus reſpondit. *Rumores audire, & referre monachis non licet.* Factis, verbiſque docens, quantum religioſi omnes ab huiuſmodi ſæcularibus rebus aufugere debeant. Hinc etiam Doctor Angelicus S. Thomas in epiſtola ad monachum quemdam, ſic eum monet. *De verbis, & factis ſæcularium nullatenus te intromittas.* Seraphicus quoque Bonauentura eadem mutuatus hæc dixit. *De mundanis ſæcularium negocijs expediendis, religioſus temerariè non ſe debet intromittere.* Alibi quoque, cauſas recenſens, quare religiones in Eccleſia defecerint, inter eas refert multitudinem ſæcularium occupationum. *Quæ corda diſtrahit, affectum deuotionis extinguit, mores alterat, interius occaſiones vitiorum inducit, & ne de ſua correctione, efficaciter cogitent, ſemper noua impedimenta religioſis innectit. Donec tandem conſueſcant ſola exteriora cogitare, & obſcurato conſcientiæ oculo, etiam cum deſunt, occupationum cauſas impudenter quærere.* Optimè etiam Anthiochus monachus bibliothecæ Patribus inſertus. *Rerum alienarum ſatagere curioſius, & quæ ſuperuacanea ſunt, nec vllius frugis molliri, prorſus diſſentaneum videtur, nec conuenire ei, qui Deo contendit, quam maximè eſſe gratioſus.* Omnium tamen breuius, luculentius, & compendioſus Bernardus hæc expreſſit, dum de huiuſmodi externis, & impertinentibus occupationibus, fabulationibuſque dixit. *Aurem implent, euacuant mentem.*

D.Thom opuſc.68. Bonau. in ſpecidiſc. 1.p.

Idē q 19. circa reg.

Anthioch 2.t biblio hom.34.

D. Bern. ep.351

De horum Religioſorum ſæcularibus negotiationibus, quid ſenſerit noſtra Magdalena de Pazzi, ex ipſius vita *cap.* 126. ſic habetur. *Similmente le fu moſtrato dal Signore vn'altro eſtaſi, che molto le diſpiaceuano quelle Religioſe, che continouamente ſtanno occupate in traffichi ſecolareſchi, onde ella piena di ſpirito, e di pietoſo ſdegno, diſſe queſte parole.* O queſti traffichi di coſe eſteriori, che hà la ſpoſa di Gesù, e che le tolgono il tempo, e'l modo di poter fare il ſuo vero traffico cō Dio, piaccia, piaccia à Dio, che non le tolghino al fine la Diuina viſione; *E queſte parole minacceuoli le proferiua con tanta grauità, e maeſtà, che*

B. Magd de Pazzi.

metteua terrore, e ſpauento in chi l'vdiua.

16 Placuit tandem, quæ pius, & deuotus religioſus, recentior quidem, ſed doctrinæ grauitate venerabilis, circa has ineptas, curioſas, & ſuperfluas curas, & ſolicitudines religioſorum, dixit, huc transferre: pietatem namque ſimul cum veritate redolent. *Profectò indignum admodum eſt, & à vita ſpiritualium virorum alienum, religioſos curioſè verbis inquirere, quos aulicos rex ad aliquas dignitates promouerit, quos nobilium inſignibus affecerit, quos diuitijs auxerit. Indignum eſt tractare, qui ex ciuibus coniugium inierint, qui honoris cauſa, aut primarum ſedium obtentu, contenderint: qui in negotijs, aut magnum lucrum fecerint, aut partas antea opes amiſerint. Videas alios ſedere, & de bellis, de magnatum diſcordijs, de ludis publicis, de ſæcularium ambitione, & de alijs huiuſmodi, ſine vlla circumſpectione tractare. Et, ſi non veſtes religioſas videas, ſed ſolos ſermones audias, eos non religioſos, ſed merè ſæculares putabis. Faceſſant à noſtris colloquijs, ò religioſi, tot vana, tot inutilia, tot à ſanctiſſimo noſtro ſtatu diſcrepantia. Et, ſi mundo mortui ſumus, & Deo viuimus, ea, quæ mundi ſunt, relinquamus, & quæ viros decent ſpirituales tractemus.* Alio quoque loco hæc etiam ſcripſit. *Si quærerent religioſi Charitatem, quæ à nobis ipſis incipere debet, non ſuſtinerent mundanorum vana colloquia, non lites ſæculares audirent, non nuptias, & carnalia connubia, ſed ſpiritualia conciliarent. Non admitterent eſſe principes principum, gubernatores populorum, patroni delinquentium, teſtamentorum executores, aduocati cauſarum, quia iſtas diſſenſiones non eflagitat charitas, ſed tædium cellæ, lectionis, & orationis.* Hæc velim religioſi attenderent, & qui huiuſmodi vanis rebus ſæcularium noſcuntur impliciti, pęnitus reſipiſcant, ſuique memores voti, & profeſſionis, cum Deo potius, Angelis, Diuiſque aliis in Cælo commorantibus, ſuam communicationem exerceant: non verò cum huius ſæculi hominibus, qui nihil niſi ſæculare in cor religioſorum ſeminare poterunt.

Aluarez de Paz de vit. ſpirit. t. 1. l. 5. c. 28

Idem to. 1 l. 2. c. 8.

17 Denique, ſi quod humanum, & neceſſarium ſæpius eſt regularibus, cum ſæculi hominibus communio, conſortiumue aliquod haberi debeat; neceſſe, vt cum illis ſic ſe gerant, vt, & ipſi ſæculares vtilitatem aliquam ſpiritualem percipiant; religioſi etiam commodum aliquod pro anima ſua reportent. Id docet Bernardus in ſpeculo monachorum. *Si cum ſæculari loquendum eſt, tunc maximè adhibeat cuſtodiam ori ſuo, vt nihil proferat,*

D. Bern. in ſpe. mō Laur. Iuſt.

quod non ædificet audientem. Sic in cunctis ſe habeat, vt ædificet uidentes, & nemo dubitet, cum uiderit eum, uel audierit, quin uerè ſit monachus. Optimè quoque Sanctus Laurentius Iuſtinianus, ſic habet ad intentum. *Studeant Chriſti ſerui, ſemper de rebus neceſſarijs, uel de animæ profectibus habere ſermonem. Maximam námque, & indeficientem loquendi materiã inuenient, ſi de miſeria præſentis uitæ, de periculis huius peregrinationis, de uarijs tentationum generibus, de diaboli fraudibus, de uitiorum deformitate, de uirtutum ornamentis, & meritis, de mortis ineuitabili neceſſitate, de pœnis inferni, de Regno Dei, & præmio paradiſi: frequẽtius verò de Dei ineffabili charitate, humano generi per Chriſtum, & in Chriſto exhibita. De huiuſmodi autem, tam pro Dei amore, & dilectione, quam pro audientium ædificatione, & ſuimet profectu, Dei ſerui tractare non deſinant.* Hæc faciendo monachi, non ſolum conſortii ſæcularium nocumentum effugient, ſed etiam, tum ſibi, tum aliis, ſpiritualem afferent vtilitatem. Faxit Deus.

de diſcip. monaſt. conuerſa. c.15

Otioſitas Monachorum religioſam, & regularem vitam euertit.

CAP. X.

1 Nihil magis cum nimia regularium extra cœnobia euagatione, vanoue cum ſæcularibus commercio, coniunctionem habet, quam ipſorum regularium otioſitas: ſicut enim illa vitiorum omnium ſentina à Patribus cẽſetur, ſic etiam inquietæ deambulationis monachorum, irreligioſæque cum ſæcularibus communicationis, initium, & cauſa reputatur. Idipſum experientia teſtis comprobat; religioſi etenim ſancti, & deuoti, qui ad ſui ſtatus perfectionem anhelantes, ſemper alicui operi incumbunt; durè nimis euagationem extra cœnobia, conſortiumue cum ſæcularibus admittunt. Qui verò contra otioſitati deſeruiunt (ſi qui ſunt) totis neruis, vagam deambulationem, longamque cum extraneis fabulationẽ habere contendunt. Ideo poſt præcedentium capitum doctrinam, iure præſentis materia annectitur. Nec eſt animus, ad errorem Ioann. Vuiclephi, Caluini, & Guillelmi de ſancto amore, ſatis à

monaſticæ diſciplinæ coriphæis, D. Thoma, S. Bonauentura, & Thoma Vvaldenſi noſtro, reiectum, vel leuiter declinare; iſti enim, vt Aegiptii quondam Hæbreos, religioſos omnes ad labores manuum, addictos eſſe volebant: nos autem ſolum intendimus ſanctam aliquam occupationem monachis neceſſariam eſſe, ſuadere: ſiue illa externam, ſiue ſolum ſpiritualem operationem contineat. Ergo ex Patribus, vt moris nobis eſt, intentum roboremus.

D.Thom. opuſc. 19 c.5 Bonau. in apol. pau. Th vald. l. 4. doct. fid. c. 22.

2 Adſtat primus orientalium monachorum reſtaurator egregius S. Baſilius, cuius in reſponſione ad 36. interrogationem ex libro regularum hæc ſunt verba, otioſitatem monachorum reprobantia. *Cum Dominus noſter Ieſus Chriſtus dicat, dignus eſt, non ſimpliciter, neque ſine vlla exceptione quilibet, ſed operarius cibo ſuo. Cumque Apoſtoli præceptum ſit, qui fatigari, & laborare nos iubet proprijs manibus, quod bonum eſt, vt ſit nobis, vnde egentibus tribuamus: ſanè quin ſtudioſius ſit laborandum reipſa liquet. Neque enim cauſa ad inertiam, aut laboris fugam ſpectante, vita ſecundum pietatem inſtituta exiſtimari debet: ſed maxima potius ſubeundi certaminis, & maioris laboris, & in rebus difficilibus tolerantia, vt nobis quoque verè liceat dicere: In labore, & ærumna, in vigilijs multis, in fame, in ſiti. Cum non ad corporis caſtigationem modo, vtilis nobis huiuſmodi vitæ ratio ſit; ſed ad charitatem etiam erga proximum.* Et infra: *Sicut igitur vnicuique ad vitæ ſuſtentationem neceſſarius eſt cibus quotidianus; item nihilominus vnicuique in opere faciendo neceſſaria induſtria eſt.* Hæc inter alia ad noſtrum intentum ſubminiſtrat Baſilius.

D. Baſil.

3 Accedit vt ſolet Sanctus Ephrem Syrus, qui paræneſim octauam de opere manuum ad monachos ſcripſit. Cuius hæc ſunt prima verba. *Opus quoque manuum non negligas.* Inſuper in libro de perfectione, qua præditum eſſe monachum decet, ſic loquitur ad intentum. *Ne ſines monache corpus otioſum, ſicuti egit, qui vnum talentum accepit; remiſſionem quippe cum gratia nactus, & otio indulgens, condemnatuſque vt reus, Chriſti miles euaſit.* Et infra. *Si inertes, ac pigri fueritis fratres, iam cauſam vaſtationis vos præbetis.* Inſuper alibi hoc exemplo, monachis otioſitati fugam ſuadet. *Nonnè ſi literas diſceres, vexationem ſuſtineres? Si opificium aliquod ſæculi, nonne laborem ſubires? Quid propter Deum?* Ac ſi diceret, ſi propter literas humanas addiſcendas, aut propter familiam alendam, ſæculi homines, nun-

S.Ephrem paræn. 8

Idē lib. de perf. mon.

Idem par. 8.

quam otioſitati dant locum, quanto magis Chriſti diſcipulus monachus, debet vt Chriſtum addiſcat, & animæ alimentum quærat, laboribus ſemper inſiſtere, otiaque fugare?

4 Magnus quoque Pater Hieronymus optimus adſtat teſtis; cuius ea ſemper cura fuit monachos monens, vt eos ab exitioſiſſima peſte otii liberaret. Specialiter ad Ruſticum monachum, ſic loquitur. *Facito aliquid operis, vt te ſemper Diabolus inueniat occupatum.* Rationemque reddit. *Si Apoſtoli habentes poteſtatem de Euangelio viuere, laborabant manibus ſuis, ne quem egrauarent, & alijs tribuebant refrigeria, quorum pro ſpiritualibus debebant metere carnalia, cur tu in vſus tuos ceſſura non præparas?* Et poſt pauca aliquot opera exteriora recenſens, quibus antiqui illi monachi occupari ſoliti erant, ſubiungit. *Scribantur libri, vt, & manus operetur cibum, & animus lectione ſaturetur.* Idem Hieronymus alio loco, ſic habet. *Nihil in ſancto propoſito otio deterius, quod non ſolum non adquirit noua, ſed etiam peracta conſumit.* Et rurſus. *Sanctæ vitæ ratio proceſſu gaudet, & creſcit, ceſſatione torpeſcit, & deficit.* Rurſumque. *Statue quot horis ſanctam ſcripturam addiſcere debeas, quanto tempore legere, non ad laborem, ſed ad delectationẽ, & ad inſtructionem animæ. Cumque hæc finieris ſpatia, & frequenter te ad figenda genua ſolicitudo animæ ſuſcitauerit, habeto lanam ſemper in manibus, vel ſtaminis pollice fila deducito, vel ad torquenda ſubtegmina in alueolis fuſi vertantur, aliarumque neta, aut in globum collige, aut texenda compone.* Alia ex Hieronymo inferius afferemus. Ex illis autem luce clarius patefit, ex mente ipſius, religioſum virum, ſemper bona aliqua occupatione detineri debere.

D. Hier. ep. ad Ru.

Idem ad Demetr.

Idem

5 Iungitur his Patribus ſanctus Auguſtinus, ex quo vnum ſufficiat afferre; integrum ſcilicet librum per 33. capita digeſtum, de opere monachorum ad Aurelium Carthaginenſem epiſcopum ſcripſiſſe. Contendit hic Pater. grauiſſimis, acerrimiſque rationibus, aliquorum monachorum otia taxare; quod ex ſacræ paginę teſtimoniis, variiſque exemplis corroborat; graphicè aliquando, monachos otioſos, & vagos, capitibus tonſos, comatos, & crinitos fratres, (vt ipſe loquitur) depingens. In ſermonibus etiam ad fratres in eremo commorantes, qui vel Auguſtini ſunt, vel ex eiuſdem regula conſarcinati, ſermo 17. de vigilatione, & otioſitate vitanda inſtituitur: ex quo aliquæ grauiores ſententiæ colligi poſſent. *Vigilate* (inquit) *fratres, otioſitatem deponentes in cunctis.*

D. Aug.

Auct. ap. Auguſtin.

cunctis. Quid enim otium eſt, niſi viui hominis ſepultura, vt ait paganus ille ſanctiſſimi Apoſtoli amicus chariſſimus? Et infra. *O fratres mei, ſemper occupatos vos eſſe deſidero, vt brauium ſalutis per gratiam Dei recipere mereamini. Hæc fugere cupiens ſanctus monachorum pater Antonius clamauit ad Dominum in eremo, & dixit: O ſamaritane Domine Deus, ò animarum, & corporum verè cuſtos, ſuſcita in me gratiam tuam, & infunde ſeruo tuo miſericordiam, vt in eremo collocatus in tuo conſpectu otioſus non maneam. Et audiuit: Antoni cupis Deo placere? Ora, & dum orare non poteris, manibus labora, & ſemper aliquid facito.* Et inferius. *Fuge otium, quod non eſt, & aperi oculos mentis, & corporis, videbiſque ſingulas creaturas ad officia ſingula deputatas.* Ac tandem omiſsis aliis. *Eia ergo, fratres dilectiſsimi, corona mea, & gaudium meum, omnem otioſitatem expellite, ſemper aliquid boni facite, & quem tædet orare, vel pſallere, laborare manibus non deſiſtat.* Plura ad hoc intentum in dicto ſermone facilè reperiuntur. Idem.

6 Iunge Euſebium Emiſſenum, qui vno verbo totam monachi œconomiam, intentumque noſtrum concluſit. *Religioſus debet eſſe neglector quietis, fugax voluptatis, appetitor laboris, patiens abiectionis, &c.* Hæc ille. Euſeb. Emiſ.

7 Ioannes quoque Caſſianus antiquus monaſticæ diſciplinæ cultor, otioſitatem monachis fugiendam, ſæpè ſæpius inculcat. Ergo totum librum 10. de ſpiritu acediæ in eo ponit, vt aliquid operis ſemper illis faciendum iniungat. Specialiter cap. 8. D. Pauli exemplum adducens, qui manibus pro victu laborabat, ſic loquitur. *Cum itaque non gratis, qui Euangelium prædicabat, tam ſublime, ac ſpirituale opus exercens, cibum ſibi præſumeret, quid nos faciemus monachi, quibus non ſolum nulla prædicatio verbi commiſſa eſt, ſed nec vlla quidem, niſi animæ noſtræ ſolius cura mandatur? Qua fiducia otioſis manibus gratis panem comedere audebimus, quem vas electionis, euangelica ſolicitudine, & prædicatione conſtrictus, ſine opere manuum comedere non præſumit?* Caſſ. l. 10. c. 8. Cap. etiam 23. celebrem illam ſententiam contra otioſos monachos protulit. *Hæc eſt apud Aegyptum ab antiquis Patribus ſancta ſententia, operantem monachum, Dæmone vno pulſari: otioſum verò innumeris ſpiritibus deuaſtari.* Idem c. 23 Capite etiam ſequenti grauiter commendat Abbatis Pauli exemplum, qui, cum neceſſaria pro victu haberet, nec commodè poſſet ea, quæ laborabat, aliis erogare, ſemper tamen in labore manuum erat occu- Id c. 24

patus, & in fine anni totum igni tradebat. *Interim probans* (inquit Caſſianus) *ſine opere manuum, nec in loco poſſe monachum perdurare, nec ad perfectionis culmen aliquando conſcendere.* Hucuſque Caſſianus, de quo etiam alia poſteà.

8 Ex D. Iſidoro Hiſpalenſi antiſtite hæc contra otium monachorum capere licuit. *Dei ſeruum ſine intermiſſione legere, orare, & operari oportet, ne fortè mentem otio deditam ſpiritus fornicationis ſubripiat.* Breuis quidem, ſed vtiliſſima Iſidori ſententia.

Iſid.3.ſét. c.20

9 Accedit Bernardus mellifluus, ſimilia ferè, ac Iſidorus proferens in opuſculo de ord. vitæ. *Dei ſeruum* (inquit) *ſine intermiſſione legere, orare, & operari oportet, ne fortè mentem otio deditã vitia ſibi præoccupent.* In apologia etiam ad Guillelmum Abbatem, ſæpius, vt credo à monachis relegenda, otioſitatis vitium, ſic repræhendit. *Longas noctes dormitando conſumitis, & dies fabulando ducitis otioſos? An dicitis pax, & non eſt pax? Cur non verecundamini?* In epiſtola etiam ad fratres de monte Dei, ſi Bernardi eſt talis epiſtola, ſic habet. *Nulla vnquam inueniat ſeruum Dei, non dicam dies, ſed hora: niſi vel in exercitij labore, & proficiendi ſtudio; uel in experientiæ dulcedine, & fruendi gaudio.* Et infra: *Nunquam otioſus ſit ſeruus Dei, quamuis à Deo feriatus ſit.* Hæc Bernardus.

D. Ber. de ord. vitæ.

Id. in apol ad Guill.

Ep ad fra. de monte Dei.

10 Hugo quoque de ſancto Victore optimè de ſtatu monachorum promeritus. ſic loquitur ad præſens. *Si à lectione ceſſatur, debet manuum operatio ſubſequi, quia otioſitas inimica eſt animæ.* Rurſus. *Antiquus hoſtis, quem à lectione, uel oratione uacantem inuenerit, facilè ad uitia rapiet.* Breui ſanè compendio rem totam peragit.

Hug. vict de clauſt. c.14

11 His Patribus accedit D. Albertus Hieroſolymitanæ Eccleſiæ Antiſtes, & regulæ noſtris Carmelitis traditæ, ex dictis S. Baſilii, Ioannisq; Patriarchæ, egregius author, qui in dictæ regulæ cap.15. hæc habet contra otioſitatem monachorum. *Faciendum eſt uobis aliquid operis, ut ſemper uos diabolus inueniat occupatos, ne ex otioſitate ueſtra, aliquem intrandi aditum ad animas ueſtras ualeat inuenire.* Et infra. *Audiuimus quoſdam inter uos ambulantes inquietè, nihil operantes. His autem, qui eiuſmodi ſunt denunciamus, & obſecramus in Domino Ieſu Chriſto, ut cum ſilentio operantes ſuum panem manducent. Hæc uia ſancta eſt, & bona, ambulate in ea.* Quæ verba exponens Ioann. Soreth noſtræ religionis quondam Generalis Prior, ſic quorundam mona-

Alb in regu Carm. c.15

chorum ſui temporis otia carpit. *Nonne vobis aptiſſimè his diebus præmiſſa diriguntur eloquia? Experientia clamante, audiuntur inter vos quidam ambulare inquietè, ideſt de loco ad locum tota die vagari, & nihil manibus ſuis operantes, quod vtile ſit eis, vel alijs: ſed curioſè agentes, ideſt cum quadam ſuperflua, & inutili ſolicitudine quærentes de alijs. Quid Turca? Quid Sultanus? Quid Rex Portugaliæ agant? Aut quanti ſit annona, ſeu tempus quale anno ſequenti ſit futurum? Et his ſimilia, quibus otioſi, & curioſi animi dignoſcuntur. Curioſè namque agunt, qui ad hæc vacant, vt dicere, vel audire aliquid noui poſſint.* Hæc Sorethus noſter Alberti regulam exponens; ſimulque mentem ſuam circa otioſitatem fugiendam, religioſis denuncians. Soreth in expo. reg. Carm. c. 16

12 Audiatur etiam Seraphicus Doctor Bonauentura religioſæ perfectionis feruentiſſimus zelator, qui ſæpius otium regularibus fugiendum, accuratè perpendit, in alphabeto hæc habet. *Omne tempus cum Deo vtiliter expendas. Nihil enim pretioſius tempore, in quo promereri potes regnum Dei in perpetuum.* Alibi quoque ſic inſtruit monachum nouitium. *Nunquam debet otioſus vagari, nec rumoribus vacare, & verbis otioſis, nec luſui, & ſcurrilitatibus deditus eſſe; quia hæc faciunt mentem vagam, & inanem.* In epiſtola quoque inſtructoria ad Prouinciales, & cuſtodes de reformandis fratribus ſui ordinis, inter cauſas difformationis religionum, otioſitatem aliquorum regularium connumerat, ſic. *Sanè perquirenti mihi cauſas, cur ſplendor noſtri ordinis quodammodo obſcuratur, ordo exterius inficitur, & nitor conſcientiarum interius defœdatur, &c. Occurrit quorumdam fratrum otioſitas, quæ ſentina eſt omnium vitiorum, qua plurimi conſopiti, monſtruoſum quendam ſtatum inter contemplatiuam, & actiuam vitam eligentes, non tàm carnaliter, quàm crudeliter Sanguinem comedunt animarum.* Hæc Bonauentura acerbè ſatis de monachorum otioſitate iudicans, illamque *Monſtruoſum ſtatum inter contemplatiuam, & actiuam vitam* compellans. D. Bonau. in Alpha. Idē in ep. infor. no. p. 2. c. 4 Id. in ep.

13 Præterea ſapientiſſimus Dionyſius Carthuſianus, ſic habet ſerm. 7. de Dominica ſeptuageſimæ ad Religioſos. *Simus iugiter timorati, ſemper ſoliciti, inceſſabiliter cuſtoditi, nec aliquod temporis momentum infructuoſè pertranſeamus, ſed orando, meditando, pſallendo, contemplando, ſtudendo, ſcribendo, aut aliud quidpiam vtile, præſertim quod à præſidente iniungitur, faciendo, omni hora ſalubriter occupemur.* Et infra. *Nil æſtimemus tam nociuum, tam ſtolidum, vt inutilem temporis deductionem.* Diō. Cart ſerm. 7

Forſan

14 Forſan tamen inter Patres cæteris accuratius, otioſitatē monachis fugiendam, S. Laurentius Iuſtinianus, non ſemel, ſed ſæpius intimauit. Primò ergo in libro de diſciplina monaſticæ conuerſationis integrum capitulū ſub hoc titulo, & ſcopo edidit. *Quod perniciosum ſit ſeruis Chriſti collegialiter viuētibus otium, quod magnoperè deuitare debent*. Ex hoc ergo capite ſpeciales ſententias proferre liceat. *A torpore, & otio cuncti currere debent, & potiſſimum ſerui Dei*. Infra. *Non prætermittendum eſt, vel breuiſſimum præſentis temporis ſpatium ſine ſpirituali fructu.* Inferius. *Quid reprehenſione dignius, quam ornamenta ſumpſiſſe regalia, & in lutoſis operibus tota die verſari: Bellica quippe arripuiſſe arma, & ad prælium recuſare accedere propter metum, valdè ridiculoſum eſt. Non tamen minus vituperabile eſt, mundo, ſolo corpore, & hominum aſpectibus renunciaſſe, atque in monaſterio otioſam ducere vitam. Conſidera, ò ſerue nequam piger, & otioſe, quod in ſtadio certaminis poſitus es. Oportet enim te pugnare, alioquin miſerabiliter occideris.* In libro quoque de triumphali Chriſti agone. *Qui diuini amoris ardet incendio, in bonis actibus ſemper ſe occupare cupit, nunc interius, nunc exercetur exterius. Otium abhorret ſummoperè veluti charitatis inimicum, &c.* Hæc Iuſtinianus: nec his contentus, alia protulit, quæ nos inferius congruentiori loco afferemus.

Laur Iuſt. de diſcip. mon. con. c. 14

Idem

Idem de ago. Chri. cap. 27

15 Egregiè quoque deuotus author Thomas Campenſis ad intentum noſtrum, cuiuſdam monachi quæſitum, ſimulque ſenioris reſponſum affert. *Frater interrogauit ſenem: Quod eſt ſtatutum in Ordine, pro pace, & deuotione maximè proficuum? Reſpondit notabile verbum. Seruare à Patribus ſilentium ſtatutum, vitare tumultus hominum, & otium. Hæc tria in ordine valde neceſſaria ſunt, Deo, & Angelis accepta; ſcilicet laborare manu contra otium; amare lectionis ſtudium contra cordis tædium, & continuare orationis vſum contra Diaboli dolum.* Hæc vtinam profiteamur omnes, vt vel ſic, concordet vita noſtrà cū nomine.

Thō. Cāp in vall. lil. c. 18

16 Grauiter etiam grauis author Ioannes Trithemius, & otioſitatis vitium repræhendit, ſimulque fugiendum monachis ſuadet. Homilia 6. ſic habet. *Conſiſtens in cella tua, ſemper otiū caueto, quoniam nihil ita vires mentis eneruat, ſicut otium. Si Deum ardenter amaueris, nunquam eris otioſus.* Homilia quoque 7. ſic fatur. *Otioſitas inimica eſt animæ, & ideo certis temporibus occupari debent monachi in labore manuum, certiſque horis in lectione diuina. Tunc enim verè ſunt monachi, ſi labore manuum*

Ioan. Tri. hom. 6.

Id. hom. 7

nuum ſuarum viuant. Rurſumque. *Ne igitur monachi, panem veſtrum manducetis otioſi, ſemper vos aliquo labore honeſto, & vtili, oportebit eſſe mancipatos, quo mens à tædio releuetur obſeruantiæ regularis*. Et infra. *Monachus, quia miles eſt regis æterni, nunquam debet eſſe otioſus*. Rurſuſque, laboris monachorum normam ſic deſcribit. *Labores monachorum ita ſunt moderandi, ut nunquam à diuinis uacent colloquijs, ſed inter opera manuum in corde meditatio ferueat ſcripturarum*. Hæc Trithemius, piè ſatis occupationem mentis, & corporis monachis præſcribens.

Pro hac etiam cauſa ſtrenuè laborauit Iulius Nigronius deuotus author tractatum aſceticum de inerti otio fugiendo, fugandoque à quibuſuis Religioſis viris, & ſtudioſis Chriſtianæ perfectionis conſcribens. Ex quo proinde aliqua ad intentum noſtrum habere poſſumus. Primò ergo in principio prologi loco hæc habet. *Tam acris, & frequens eſt inertis otij deteſtatio, qua Philoſophi morales, priſci Doctores Chriſtianorum, & cuncti magiſtri uirtutis, tum religioſos uiros, quibus perfectionis comparandæ impoſita lex eſt; tum Chriſtianos omnes, quibus animæ ſalutis cura debet eſſe, deterrent ab otiando: tam uehemens, & ardens cohortatio eorundem, ad aliquam honeſtam occupationem in omni parte uitæ, ac temporis retinendam eos extimulat; ut me cupiditas inflammatã corripuerit, coegeritque adſcribendum tractatum de inerti otio fugiendo, fugandoque ſtrenuè ab omnibus hominibus, quibus æterna ſalus cara eſt, nõ modo perfectio uirtutis inoptatis*. Deinde in ſequentibus ex Hugone Cardinali affert illa. *Stultus eſt otioſus, quia non declinat uitanda; ſtultior quia non deſiderat appetenda, nec colligit merita: ſtultiſſimus quia cumulat, & theſaurizat ſibi æterna ſupplicia*. Item illam otioſorum diffinitionem ab eodem Hugone allatam. *Vobis nihil proficientes, proximis non ſubuenientes, Deo non ſeruientes, hoſtibus non reſiſtentes, pœnitentiam non agentes, in poſterum non prouidentes*. Ac illud Cyrilli Alexandrini pro religioſis optimum conſilium. *Conſultiſſimum eſt operari, ne alijs ſis oneri, alienos ſudores in priuatam tuam utilitatem conuertens, cum poſſis tuis laboribus uiduæ, & pupillo ſubuenire, ijſque, qui ex fratribus ſunt infirmiores*. Illamque pulchram Chryſoſtomi in otium inuectiuam. *Otium malitiæ pars eſt; immo uero non pars, ſed cauſa, & mala radix. Omnem quippe malitiam docuit otium. Itaque cauendum ne ſtultè quæſtiones iſtas indagemus: nempe quem ſit habiturus locum, qui nihil boni fecit. Nihil enim boni facere, hoc ipſum eſt*

Iul. Nigrõ.

Hug. Car.

Idem.

S. Cyrill.

Chriſoſt

malum

malum facere. Dicas enim uelim; ſi famulum haberes, qui etſi nec furaretur, nec conuitiaretur, nec contradiceret; immo nec inebriaretur, nec reliquorum malorum quidquam deſignaret; ſederet tamen perpetuo otioſus, nec aliquid eorum, quæ ſeruus hero ſuo præſtare debet, faceret: non flagellares illum, vt peruerſum? Præterea Baſilianum illud. *Quo modo non odio proſequendum*

S Baſilius *otium, quod formica, & ape peiorem efficit hominem, qui vtique initio ſuæ conditionis poſitus in paradiſo eſt, vt operaretur, & cuſtodiret eum?* Inſuper, & Ambroſianum illud. *Non otio, non*

Ambroſ. *ſomno merces paratur. Nullum opus dormientis eſt, nullus fructus otij; immo magis diſpendium. Otioſus Eſau amiſit primatus benedictionem.* Et alibi. *Non dormientibus, non otiantibus, ſed vigilantibus pollicentur præmia, & labori merces parata eſt.*

Anſelm. Anſelmum quoque monachos quoſdam admonentem. *Otioſitatem quoque ſicut rem inimicam animarum veſtrarum à vobis excludite; & vnuſquiſque conſideret, quia de ſingulis momentis vitæ noſtræ reddituri ſumus Deo rationem.* Ad hæc Petrum Bleſen-

Bleſenſis. ſem Epiſcopum quemdam ſic inſtituentem. *Nullum tempus feriatum habeas, ſed ſemper, aut orationi, aut lectioni, aut alij honeſtatis ſtudio te impendas.* Et poſt *Ad huc replico, ſemper ſis in exercitio Scripturarum, nullumq; tempus te inueniat otioſum.*

Maffæus *Otium ſine litteris eſt viui hominis ſepultura.* Et maximè in ſequentibus verba Petri Maffæi Sancti Ignatii vitam deſcribentis, quæ talia ſunt. *Otium, & omnium vitiorum fomitem, ac ſeminarium inprimis oderat. Itaque duos, treſue rei familiaris adiutores, cum ad ianuam alieno tempore confabulantes è ſuperiore loco aſpexiſſet, illicò iuſſit aceruum lapidum in proximo ſitum, in ſummam ædium contignationem ſine cunctatione transferre. Eoſdem tertio poſt menſe, cum ibidem iterum otiantes animaduertiſſet, illam ipſam lapidum congeriem, vt in eundem locum referrent, unde aſportauerant, imperauit; amicè inſuper admonens, nihil in Dei famulatu periculoſius eſſe deſidia.* Plura tandem ad intentum in hoc Authore lector reperi.

17 Nec mirum, patres tanto conatu, monachis otii fugiendi doctrinam tradidiſſe: adeò enim malum, nociuumque rationali naturæ cenſetur otium, vt, & Ethnici, Paganique philoſophi, ſolo rationis ductu, id antea intimauerint. Xenophon in libro de

Xenophō Euripid. republica Lacedæm. *Permulta ab otioſis, & abſurda patrari ſolent.* Euripides aiebat. *Idem eſt otioſus, & malus ciuis.* Cato.

Ouidius. *Nihil agendo homines, male agere diſcunt.* Ouidius. *Ignauum corrum-*

corrumpunt otia corpus. Catullus. *Otium reges prius, & beatas perdidit vrbes*. Menander apud Stobæum. *Homo ſanus otioſus miſerior eſt, quam febricitans, & infirmus, nam corruptio animi, quam corporis miſerior eſt*. Quintilianus declamat. 4. *In faſcinus otioſus ardor erumpit*. Lucanus lib.4 *Variam dant ſemper otia mentem: nam qui propria non curat, vel attendit; ad ſuperuacanea, & aliena neceſſario ſe extendet*. Ex quibus omnibus merito intulit Patritius. *Otioſi, & ignaui homines venenum ſunt ciuitatis, proni ad libidinem fiunt, & bonis inuident, aliena appetunt, denique ſeditioſi, & turbulenti euadunt*. Merito etiam adducti Patres, vt tantum malum à delitioſo paradiſo Dei, religione ſcilicet monaſtica, procul relegent, tam concordi, conſtantique omnium aſſenſu, otioſitatem opprobriis affecerunt, eamque a religioſis procul abeſſe curarunt. Catullus. Menand. Quintil. Lucanus Patrit. l. 1 de inſtit. Reipub.

18 Ex dictis autem, dicendiſque conſtabit, eam ob cauſam, Patres tam ſollicite & obnixè monachis otia interdixiſſe; quod putent; totam paſſionum, criminum, vitiorumue colluuiem ex otioſitate manare. Id oſtendunt Ephrem, Hieronymus, auctor apud Auguſtinum, Hugo, Bonauentura, Iuſtinianus, & alii iam relati. Sed ſpecialius alii intentum concludunt. Ex quibus Ioannes Caſſianus ſic loquitur *Qui ſectatur otium replebitur paupertate, vel viſibili, vel inuiſibili, quia neceſſe eſt otioſum quemquam, & diuerſis vitijs inuolutum teneri, & alienum ſemper exiſtere à contemplatione Dei* Multa ad hoc propoſitum ex eodem omittam. Loquatur Hieronymus. *In deſiderijs eſt omnis otioſus. Aegyptiorum monaſteria hunc morem tenent, vt nullum abſque operis labore ſuſcipiant, non tam propter victus neceſſitatem, quam propter animæ ſalutem. Ne vagetur perniicioſis cogitationibus mens, & inſtar fornicantis Hieruſalem, omni tranſeunti, diuaricet pedes ſuos*. Indicat Hieronymus, omni vitio expoſitum eſſe otioſum, ſicut meretricem omni viro. Clariſſimè inter alios S. Auguſtinus, vel qui nomen eius præſefert in opere ad fratres in eremo. *Per otioſitatem fratres, rigorem ſanctæ ſolitariæ religionis faſtidimus; per hanc, eremum ſæpe exire tentamur; per hanc accendimur frequenter ad luxuriam; per hanc, animamur ad ſuperbiam; per hanc, ducimur ad mundi gloriam; per hanc, tentamur delicatè paſci; per hanc, ſuffocamur pratioſè veſtiri; per hanc, ad ſuperfluam dormitationem trahimur, per hanc ad verba ſæcularia ducimur libenter audire. Hæc eſt illa otioſitas peſſima, quæ frequenter ſanctorum conuentus deſtruit; pariens in eis luxuriam, nutriens in eis gulam, ſeminans inter eos zizaniam,* Caſſ de ace. c. 21. Hier in ep ad Ruſtic. Auct. ap. Auguſt. ad frat. in er. ſer. 17.

generans inter eos homicidia, & omnia, quæ ſunt opera carnis. Quid ergo dicis, ô frater? Quid otioſè agere poteris, niſi opera carnis? Nunquam quis ciuis cælorum erit, ſi otioſitatem amauerit. Omnia hæc, & veritatem continent, & ſpiritum Auguſtinianum redolere videntur. Accinit egregiè os aureum Chryſoſtomi ſic. *Otium malitiæ pars eſt; imò vero non pars, ſed cauſa, & mala radix; omnem quippe malitiam docuit otium.* Bellè etiam Laurentius Iuſtinianus. *Nihil in ſancto propoſito otio deterius, quod non ſolum non adquirit noua, ſed etiam adquiſita conſumit. Sanctæ enim vitæ ratio, proceſſu gaudet, & creſcit; otio autem, & ceſſatione torpeſcit, & deficit.* Nec plura teſtimonia quæram: res enim apud omnes comperta eſt, otium malorum omnium ſentinam originalem eſſe.

Chriſoſt. hom. 16. in ep. ad Epheſios

19 Specialius tamen ſpecialiora aliquot crimina referam, quibus monachi otio dediti expoſiti manent; quibuſque aliquando irretiri, experientia forte comprobabit. Vnum eſt; vagamunda, vanaque egreſſio extra cœnobia, ſatis in ſuperioribus improbata. Otium etenim, ſi quandoque in monachis reperitur, ad inutilem, & ſuperfluam deambulationem extra clauſtra cogit. Id oſtendit auctor apud Auguſtinum iam relatus, illis verbis. *Per otioſitatem rigorem ſanctæ ſolitariæ religionis faſtidimus; per hanc, eremum ſæpe exire tentamur, &c.* Hoc ipſum tradit Caſſianus, id comprobans exemplo cuiuſdam monachi otio dediti, qui non modò egreſſum ſui è monaſterio quæritabat, ſed quod peius eſt, ad ſimile vitium prouocabat alios. *Hoc vnum*, inquit, *exemplum de iſtiuſmodi genere hominum, pro incipientium cautione, dixiſſe ſufficiat, quo pateat euidentius, quanta mala otioſitas in monachi mente parturiat.* Omnium tamen clarius, & enucleatius Antiochus monachus inter bibliothecæ Patres relatus, qualiter otioſitas, ſeu accedia monachum gyrouagum, & inquietum efficiat his verbis, nec inelegantibus demonſtrat. *Tali ſuggerit Dæmon cogitationum intemperiem, nempe, vt alio emigret. & quia tempus omne, & labor omnis, vacua ſibi erunt frugis bona, & inania, niſe ad alia conferat loca. Is tandem nihil diſſimilis comperitur virgulto deſerti, quod vbi aliquantulum interquieuit, rurſus huc, illucque, aſpiratione ventorum perpellitur. Aut certè, quemadmodum planta procerior, & exoleſcens, genitali loco emota: ita & monachus gyrouagus, ne vnius quidem virtutis frugem referet. Quemadmodum item nubes nullo aquæ humore concreta, venti agitatione percellitur: ita monachus ſpiritu*

Auctor, apu Auſ. vt ſupra.

Caſſ. l. 10. de aced. c 20

Antio. ho. 26. 2. t. bibliot.

ritu agitatus accedia, nullam habet ſolidam requiem. Hæc ille. Nec eſt cur plura afferantur, cum experimento conclamante, conſtet, gyrouagos, ſeu deambulatores monachos, otioſitatis morbo laborare, nec alicuius bonæ occupationis detentos negotio.

20 Deinde otioſos monachos (ſi aliqui tales ſunt) gulæ, & ventris crapulæ expoſitos eſſe, plures Patres confirmant. Ex quibus auctor Auguſtinus nomen oſtentans iam adductus, ſic. *Per otioſitatem, fratres, tentamur delicatè paſci*. Rurſus. *Hæc eſt illa otioſitas peſſima, quæ frequenter ſanctorum cõuentus deſtruit, nutriens in eis gulam.* Clarius Caſſianus libro iam adducto. *Mens otioſi nihil aliud cogitare nouit; quam de eſcis, ac ventre, donec inuenta quandoque ſodalitate cuiuſquam viri, vel fœminæ, æquali tepore torpentis, rebus eorum; ac neceſſitatibus inuoluatur, & ita paulatim reddatur noxijs occupationibus irretitus, vt tanquam ſerpentinis ſpiris obſtrictus, nunquam deinceps ad perfectionem profeſſionis antiquæ, ſe valeat enodare*. Eadem ferè, quæ Caſſianus, Sanctus Laurentius Iuſtinianus mutuata habet, dicens. *Otioſi mens nihil aliud cogitare nouit, quam de eſcis, aut ventre, & qui otioſa mente perfruitur, niſi ſpiritualiter vixerit, more pecudum, vitam ducit*. Vnde concludit. *Quiſquis ſobrietatem Deo offerre feſtinat, magno ſibimet debet moderamine præeſſe, vt non ad culpam caro per otium tranſeat*. Abs dubie pro comperto habens, religioſum otio deditum, gulæ, & ventris crapulæ ſeruum eſſe. Clariſſimè etiam Antiochus monachus iam adductus, hoc vnum curæ eſſe monacho otioſo adſtruit, vt ventrem impleat, tempuſque prandii, & comeſtionis expectet, hiſce. *His adde: Dæmon illi eſuriem ſuggerit tempore prolixiori ſuſtinendam. Ad eum modum ſupinus ille, ac ſecurus boni operis, ſcopum vnum expectat, nempe horam ſumendæ alimoniæ*. Rurſus. *Hæc eò facit, vt horas deterat, ac temporis fallat prolixitatem. Atque audito primum ſignifero, & indice prandij, quam alacer, quam promptus eò prouolat?* Hæc Antiochus. Hæc, & iſti, quibus ſatis clarè intentum noſtrum elucidant, habemuſque compertum, otioſum monachum, gulæ quoque, & crapulæ vitio expoſitum eſſe.

Auct. ap. Auſ vt ſu.

Caſſ. l. 10. de acced. cap. 6.

Laur. Iuſt. de ſobrie. c. 4

Antio. vbi ſupra.

21 Adhæc caſtitatis violatio inſeparabilis comes otioſitatis monachorum, a Patribus habetur. Hinc auctor apud Auguſtinũ iam relatus. *Hæc eſt illa otioſitas peſſima, quæ ſanctorum conuentus deſtruit, pariens in eis luxuriam*. Et rurſus, *Quid otioſe*

Antioc. vt ſupra

agere poteris, niſi opera carnis? Rurſuſque. *Per otioſitatem accendimur frequenter ad luxuriam*. Hinc ad caſtitatem ſeruandã, pro antidoto, otii fugam ſuadent Patres. Quod inſigni exemplo deſcribit D. Hieronymus, narrans, monachum inhoneſtè tentatum; laboribus, & perſecutionibus fatigatum, carnis flammam extinxiſſe. Ipſius verba tranſcribam. *Græcus adoleſcens erat in cœnobio, qui nulla continentia, nulla operis magnitudine, flammam poterat carnis extinguere. Hunc periclitantem Pater monaſterij hac arte ſeruauit. Imperat cuidam viro graui, vt iurgiis, atque conuitijs inſectaretur hominem, & poſt irrogatam iniuriã primus veniret ad querimoniam. Vocati teſtes, pro eo loquebantur, qui contumeliam fecerat. Flere ille contra mendacium. Quid multa? Ita annus ductus eſt. Quo expleto interrogatus adoleſcens ſuper cogitationibus priſtinis, an adbuc moleſtiæ aliquid ſuſtineret. Papè (inquit) viuere mihi non licet, & fornicari libeat?* Certè, ſi monachum iſtum otioſum, & deſidem ſinerent, abſdubiè luxuriæ laqueis, irretirent; quia tamen laboribns oppreſſum fatigabant, ideo à carnis tentationibus immunem fecerunt. Hinc etiam pulchrè D. Laurentius Iuſtinianus. *Semper aliquid agendum, eſt, ne mens diſtracta per deſideriorum campos, ſuis capiatur concupiſcentijs*. Hinc quoque Thomas de Campis, ſic docet. *Valet maximè ad caſtimoniæ decus promerendum ſobrietatis virtus, quæ laborare manibus prædicat; occupari ſemper in Dei opere adhortatur; quoniam otium, & delitiæ prædones ſunt caſtitatis*. Quid plura? Adeo certum, compertumque omnibus extat, otium parentem eſſe luxuriæ, vt ethnicum Ouidium non lateuerit res. Inquit.

D. Hierõ. epiſt. ad Ruſtic.

Laur. Iuſt. in lig. vit. de ſobr. cap. 4. Thom. de Cam. ſer. 5. ad fra.

Ouid de remed. amoris

Otia ſi tollas periere Cupidinis arcus,
Contemptæque iacent, & ſine luce faces.

Nec dubitent ergo religioſi omnes caſtitatem cum otio non cõpati poſſe; inſidiatur enim otium inimicabiliter, animæ, corporiſque munditiæ.

Eſt, & aliud malum, quod ex præfata monachorum otioſitate oriri ſolet, vt vel propter ipſum ſolum fugiendum iure deberẽt Religioſi cuncti aſſiduis occupationibus aſſiſtere. Illud porro eſt, quod prædicti otioſi plerumque vanis conuerſationibus, inutilibuſque ſermonibus diſtenti plurimum à monaſtica perfectione deuiare conſpiciantur. Hinc plura ex Patribus contra has impertinentes

tinentes collationes inſurgentibus haurire poſſumus. Sed illud non prætermittendum, quod Caſſ. *lib.* 5. *renunciant. cap.* 31. ex Machete monacho ſic refert. *Hic idem ſenex otioſarum fabularum Diabolum eſſe fautorem, ac ſpiritualium collationum impugnatorem ſemper exiſtere, his declarauit indicijs. Nam cum fratribus quibuſdam de rebus neceſſarijs, ac ſpiritualibus diſputaret, eoſque videret Letheo quodã ſopore demergi, nec poſſe ab oculis ſuis pondus ſomni depellere, otioſam repentè fabulã introduxit. Ad cuius oblectationem cum eos euigilaſſe confeſtim, atque erectas aures ſuas habere vidiſſet, ingemiſcens ait. Nunc vſque de ſpiritualibus loquebamur, & omnium veſtrum oculi lethali dormitione deprimebantur, at cum otioſa fabula intromiſſa eſt, omnes expergefacti torporem ſomni dominanti excuſſimus. Vel ex hoc ergo perpendite, quiſnam collationis illius ſpiritalis fuerit impugnator, aut quis huius infructuoſæ, atque carnalis inſinuator exiſtat. Ille enim eſſe manifeſtiſſimè deprahenditur, qui malis adgaudens, vel iſtam fouere, vel illam impugnare non deſinit.* Hactenus Caſſianus. Ex cuius narratione habemus Dæmonem inſinuatorem otioſarum, infructuoſarumque fabularum eſſe: quod in noſtrorum temporum recreationibus illum conari mihi perſuaſiſſimum eſt. Confirmat meam poſitionem viſum S. Dominico exhibitum, permittente Deo. Etenim viſus eſt Dæmon in aula locutioni pro honeſta recreatione deputata exultare, geſtire, cachinnis in gentibus bacchari; magnum quæſtum eo ſe loco facere aſſerens, è peccatis oris, atque linguæ: quem quæſtum poſtea perderet in Capitulo, vbi culpæ patefiunt humili confeſſione publica, & impoſitis à Priore pænis eluuuntur. Ante S. Dominici tempora Sanctus Cæſarius, hanc prauam Dæmonis lætitiam in hoc genere agnouit, & indicauit ſuis in exhortationibus quibuſdam dicens. *Certum eſt, quod quando ea, quæ ad ſæculum pertinent, loquimur, aut nimijs murmurationibus, ac obtrectationibus nos mordemus, ille horas noſtras Deo ſubtrahi, & ſibi gaudet acquiri.* Cæterum Diabolum pelli, aut certè audaciam eius retundi, ac reprimi hoſtilem impugnationem per ſermones ſpirituales tempore recreationis, diſcimus ab ea viſione, quæ magno viro de ſenioribus facta eſt, quæ ſic refertur in eorum vitis. *Aliquando quamplurimi ſedebant fratres, & ſimul loquebantur inter ſe de ſanctis ſcripturis, quæ ad ſalutem pertinent animarum. Stabant autem circa eos S. Angeli lætantes, in hilari vultu conſiderantes. Delectabantur enim de eloquijs Domini. Cum autem*

aliud

Jo. Caſſiã lib. 5. renunciant. c. 31

Hiſt. Ord. Prædicat. l. 1. c. 47.

S. Cæſarius hõ 6. ad monac

Vitæ Pa-

aliud quodcumque loquerentur, ſtatim Sancti Angeli recedebant longius, indignantes contra eos. Veniebant autem porci ſordiſſimi, & volutabant ſe inter eos. Dæmones enim in ſpeciem porcorũ delectabantur ſuper ſuperflua & vaniloquia eorum. Beatus autem ſenior hæc videns, abijt in cellulam ſuam, & per totam noctẽ cum grandi fletu, & vlulatu gemebat miſerias noſtras. Exhortabatur ergo ſanctos Patres per monaſteria, & commonebat fratres, dicens: Cohibete à multiloquio, & ab otioſis ſermonibus linguam, per quam malus interitus animæ generatur. Refert eãdem viſionem Ioannes Subdiaconus, addens, quod cum repetebant fratres ſpiritualia colloquia, redibant Angeli, & eos lauabant, quos porci polluerant. Colloquia ſpiritualia ſanctos Angelos accerſunt: horum aduentus, ac præſentia Dæmones fugat, qui vel introducunt vaniloquium, vel certè continuant introductum. Igitur rectè dictum eſt ſermonibus ſpiritualibus Dæmonem vaniloquii ſuaſorem, auctorem, & altorem extrudi. Hæc porro ex Iulio Nigronio *in tract. de recreat. Religioſ.* mutuatis verbis accepi, vt vel ex eis nouerint Religioſi cuncti colloquia bona, pia, aut ſpiritualia miſcentes Angelos bonos pro ſociis habere, vaniloquia vero otioſè ſectantes, non niſi cacodæmonum conſortia promereri.

Io. Subdia con. l. 1. de contemplat. §. 3

Iul. Nigrõ in tract. de recreat. Relig.

22 Cum vero hæc ita ſint, mirabile ſanè, & pluſquam mirabile erit, ſi aliqui ex religioſis reperiantur, qui otioſitati, vel leuiter inſeruiant. Quis enim tantum malum a Regularibus proſequẽdum credat? Quis vitiorum ſentinam, peccatorum parentem, omniumque ruinam virtutum, toto cælo a religioſorum animis abeſſe non putet? Sed, proh dolor, non paucos in religionibus repertos, qui otij ſub ſtemmate vixerint, Patres arguunt, repræhẽdunt ſancti, & hæretici inimici noſtri, plenis buccis inclamant. Ne tamen inter ſanctos, pioſque religioſos, ſanctis, pijſque laboribus ſemper addictos, otioſi iſti (ſi qui iam ſunt) obtegantur, ſicut lupi veſtimentis ouium; neceſſe erit, otioſorum ſigna, notaſque, quibus ab aliis ſecernuntur, in medium afferre, vt dum ſe viuis coloribus depictos agnoſcunt, ad bonam frugem redacti, ſemper alicui bonę, ſanctęque occupationi, animum, corpuſque addicãt. Ergo quæ ſigna, aut notas Patres de otioſis monachis protulerunt, in medium proferam. Ex quibus Caſſianus otioſum monachum ſic depingit. *Horrorem loci, faſtidium cellæ, fratrum quoque, qui cum eo; vel eminus commorantur, tanquam negligentiũ, ac minus ſpiritualium, aſpernationem gignit, atque contemptũ.*

Caſſ. l. 10 de acced. c. 2.

Ad

Ad omne quoque opus, quod intra ſepta ſui cubilis eſt, facit deſidẽ
& inertem. Non eum in cella reſidere, nec operam ſinit impendere
lectioni, nihilque ſe proficere conquæritur, atque ſuſpirat. Abſen-
tia, lõgeque poſita magnificat monaſteria. Loca etiam illa magis
ad profectum vtilia, & ſaluti congruentiora deſcribit. Conſortia
quoque ibidem fratrum ſuauia, & plena ſpirituali conuerſatione
depingit. E contra vniuerſa, quæ habentur in manibus, aſpera,
& non ſolum ædificationem nullam eſſe in fratribus, qui moran-
tur in loco, ſed ne ipſum quidem victum corporis, abſque ingen-
ti labore quæri. Ecce, ſancti religioſi, ſigna, quibus otioſos
monachos inter vos forſan commorantes, agnoſcere poteritis.
A fructibus eorum cognoſcetis eos. Clariora tamen ſigna otio-
ſorum regularium depingit optimè S. Bernardus in ſer de ſeptem
oneribus. Si videris monachum in clauſtro reſidentem, huc, illuc- D. Bern.
que reſpicere, oſcitare crebrius, munus, & pedes extendere, nunc
librum ponere, nunc reſumere: poſtremo, quaſi quibuſdam ſtimu-
lis agitatum, de loco in locum, de auditorio in auditorium, curſi-
tare; ſub onere Dumdè eum ſuſpirare non dubites. Hoc eſt, crede
eum eſſe otioſum, & deſidem: &, ſi id non fateatur, crede ſuper-
bum. Forſan Clarius Seraphicus S. Bonauentura, otioſi religioſi
mores, ſignaque denotat, hiſce verbis. Non curanda curat, ne-
ceſſaria negligit, & ſui oblitus aliena conſiderat, notat, & explo- D. Bonau
rat. Si quod inſonuerit verbum, anhelat ſolicitus ad ſciendum, & 2.p. ſpec
honeſtate poſtpoſita, id ab inuitis, & celare forſan volentibus, in- c. 5.
uerecundè requirit. Locis ſibi non conceſſis, congregationi, & col-
locutionibus fratrum, ſe ingerit non vocatus. Cum eum abeſſe pu-
taueris, adeſt impudens lateri, adeſt auri, vt nec ſecretum valeas
occultare ſermonem. Obſeruat angulos, vagis circumſpicit oculis,
hæret ad ſingula, quæ occurrunt. Communes obſidet tranſitus, ſu-
peruenientium, & forenſium gaudet occurſu, rumoribus, & ſæcu-
laribus verbis audiendis, & referendis intendit. Res ſibi non depu-
tatas curioſè reuoluere non quieſcit, literas etiam alienas, ſi caſu
apertas inueniat, inſpicere non veretur. Graphicè ſanè, concin-
nè, & ſpiritu diuino actus hæc retulit Bonauentura Adcò enim
veritati conſonant dicta, vt non niſi à ſimili ſpiritu pronunciari
poſſent. Nec minus verè, enucleatèque Antiochus monachus,
loco iam addicto, otioſi, & accedioſi monachi opera, ſignaque
quibus ab aliis dignoſci poteſt, deſcribit ſic. Circa horam ſextam, Antioch.
velut ex inſidijs Dæmon aſſilit monacho, tædioſam, ac formidabi- vt ſupra
lem agoniam illi incutiens, vſque adeo, vt locum oderit, verius

autem

autem fratres ipſos inuiſos habeat, quibus cum viuit. Ad opus quodlibet, ad diuinæ ſcripturæ lectionem, neſcio quam illi ingerit inſuauem, & hiulcam oſcitationem. His adde: eſuriem ſuggerit; tempore prolixiori ſuſtinendam. Ad eum modum, ac ſecurus boni operis, ſcopum vnicum ſpectat, nempe horam ſumendæ alimoniæ. Interim tamen ſumpto in manus libro, legit nonnihil, quem, & ordine ſuo locat. Mox oculorum aciem intendere incipit, inque feneſtras propius defigit. Quiddam rurſus legit, deinde ſuos admetitur, & enumerat quaterniones. Plicato mox libro obdormiſcit, Somni aliquantum vbi decerpſit, rurſus aſſurgit experrectus. Hæc eò facit, vt hora deterat, ac temporis fallat prolixitudinem. Hæc Antiochus. Hæc, & Patres, otioſi monachi vitioſa ſigna deſcribentes, vt & qui tali noxa conſpiciuntur affecti, & ſibimet verecundè proſpiciant, & ab aliis, piis, ſanctiſque religioſis, qui diu noctuque Deo ſemper laborant, noſcantur diſcreti.

23 Reſtat modò ſolum, vt a tali lue, talique nota, quilibet religioſus abeſſe feſtinet. Regulæ propriæ, proprioq. modo viuendi, ſemper bonam aliquam operis occupationem iniungenti, aptare ſe curet. *Lapidē amuſſim applicandum, non ad lapidem amuſſim*, aiebat Plutarchus. Quod eſt dicere ad intentum. Regularē quem libet ad legis voluntatem otium prohibentem aptandum eſſe, non è contra, legem ad propriam voluptatem trahendam. Amaſis (Herodoto teſte) legem apud Aegyptios condidit, vt ſinguli apud Prouinciarum præſides, quotannis, redderent rationem proprii laboris. Quod, & Solon Athenienſibus præcepit. Sciat ergo religioſus quilibet, Deo, & ſuperioribus, redditurum rationem, iugis, & ſanctæ occupationis. Attendat tandem quæ ad ipſum loquitur pius, & ſanctus Laurentius Iuſtinianus per hæc verba. *Animaduerte, O ſerue Dei otioſe, O quiſquis es, qui ad ſeruitium poſitus, negligenter dies tuos peragis, quia decurrente tempore, pariter tu quoque letho appropinquas. Cum verò extremus aderit dies, cum ſuprema mortis hora, te de corpore exire compellet, tunc (& vtinam non ſero) cognoſces, quanti æſtimare debueras præteritum, quod abſque vllo ſpirituali profectu inaniter conſumpſiſti tempus.* Et infra. *Quomodo potes in medio tot periculorum; tam crudelium inimicorum, & tantarum inſidiarum, conſtitutus, ſecurus eſſe? Otioſum namque te intuens aduerſarius irruit ſuper te, & nullo illi renitente, vinculis ſuæ malignitatis te tenēs aſtrictum, ducit te quo vult.* Inferius ſic. *Omnia, quæ omnipotēs creauit, ſiuè in cælo, ſiuè in terra, iniunctum ſibi a Deo exhibent mini-*

Plutarch.

Herodot.

Laur. Iuſt. de diſcip. monaſt. conuerſ. cap. 14.

miniſterium, & tu, ò tepide, qui Angelicam vitam ducere, crederis, qui ſanctitatis habitum induis, qui cæleſtia contemplari debes, qui laboribus pauperum, & eleemoſinis egenorum ſuſtentaris, vis eſſe otioſus? Suſpice Cœlum, & Solis, ac Lunæ, Stellarumque infatigabilem curſum contemplare. Terræ arbuſta, herbarum germina, cælorum volatilia, terrarum reptilia, aquarum piſces; & omnium genera iumentorum, quadrupedum, & ſerpentium, diligenter attende. Et ſi quæ videris ab ingenita lege naturæ, vel ab impoſito conditoris ordine, aliquantulum declinare, edicito. Hæc omnia coram vniuerſitatis Domino, aduerſum te, teſtimoniũ dicent. Nihil enim de operibus naturæ otioſum reperies, & tu ſolus vis ab opere vacare, qui plus cæteris ex debito iuſtitiæ aſtringeris? Inferius quoque. *Vt quid manum ſub axilla tenens, maximam tuæ vitæ partem otiosè conſumis? Proh pudor, quotidie ſedes per monaſterij clauſtra, per angulos domus vaniloquia tractando, & inutilia, atque pernicioſa cogitando. Diſcurris huc, illucque, nunc clamitando, nunc ridendo, nunc otioſa peragendo. Non aduertis, ò miſer, quod inertia tua; & infructuoſa conuerſatio, ſcandalum generat fratribus pro te laborantibus?* Hæc ſi puro corde, & animo auſcultarent regulares omnes, nullus, abſque dubio, otioſitati, deſidiæ, accediæue operam daret: ſed omnes ſuæ vocationis memores alicui operi incumberent. Vtinam Deus omnium noſtrum adaperiat oculos. Nunc ad alia procedamus.

Idem.

Idem.

Litterarum exercitium Religionum perfectioni proficuum, reformationique vtiliſſimum eſſe.

CAP: XI.

1 PAtres relati capite præcedenti, dum otioſitatem fugiendam monachis prædicant, præcipuè laborem corporalem illis intimare videntur. Sed vt ibi vidimus, dogma hoc iampridem, Theologi contra fatuos hæreticos exſibilarunt. Cum quibus incunctanter affirmandum eſt, externum manuum laborem, monachis, non eſſe ſub pręcepto, neceſſarium: mentique Patrum abundè ſatisfieri, ſi exercitiis ſpi-

ritualibus, functionibuſque mentis, & quandoque corporis, iugem occupationem impendant. Quia verò inter iſta non infimum locum tenent litterarum exercitia, operè pretium duximus, poſt otii monaſtici deteſtationem; litterarum diuinarum ſtudium commendare. More ergo noſtro loquantur Patres.

2 Primus ſit S. Ephrem Syrus ſæpius à nobis adductus, & afferendus: ex eo enim plurima pro reformatione regularium excipi valent. Multa etiam contra monachorum inertiam, & pro ſacris ſtudiis conſcripſit. Parenæſi 1. ſic loquitur. *Initium bonæ vitæ monachi eſt cognitio Dei: ignorantia autem de Deo, monachi mentem excæcat.* Et rurſus. *Exercitatio monachi ſit meditatio ſcripturarum.* Rurſus quoque. *Iners autem eſt monachus, qui in his verſatus non fuerit.* Allbi quoque clarius ſic habet. *Qui mundi iſtius præceptores, atque interpetres agunt, ſtudioſè in lectionem ſapientiæ, quæ non eſt, incumbunt: cum ſapientia mundi ſtultitia ſit coram Deo. Quanto magis meditari nos decet, atque perdiſcere ad ſalutem animarum noſtrarum, eloquia Dei?* Hæc tibi, ò religioſe, contra inertiam, & ignorantiam, profero ex Ephrem.

S. Ephrem paræn. 1.

Idē pa. 16

3 Aſtat magnus Pater Sanctus Hieronymus, qui ſicut inter totius orbis ſapientes, ſapientiſſimi nomenclaturam accepit, ſic quoque a monachis, & inſcitiam penitus ablegandam cenſuit. In Epiſtola ad Florentium ſic loquitur. *Ama ſcientiam ſcripturarum, & carnis vitia non amabis.* Idem ad Ruſticum. *Sic viue in monaſterio, vt clericus eſſe merearis; multo tempore diſce, quæ poſtmodum doceas.* Rurſumque. *Si Clericatus te titillat deſiderium, diſcas, quod poſſis docere.* Præterea ad Paulinum monachum, ſeu prologo bibliorum, qui totus eſt in monendo Paulinum ad ſtudium ſacrarum litterarum; inter alia hęc habet. *Oro te frater chariſſime, inter hæc viuere, iſta meditari, nihil aliud noſſe, nihil quærere. Nonne tibi videtur iam hic in terris regni cæleſtis habitaculum?* In regula quoque monachorum collecta per Lupum de Oliueto ſic habet. *Crebrius lege, & diſce quamplurima, &, tenente te codicem, ſomnus obrepat, & cadentem faciem pagina ſancta ſuſcipiat.* Ibidem quoque poſt pauca. *Poſt ſanctas ſcripturas, doctorum hominum tractatus lege; eorum dumtaxat, quorum fides nota eſt; quoniam eruditio timorem creat, imperitia confidentiam. Illorum igitur tractatibus, illorum delecteris ingenijs, & libris, quorum pietas non vacillat.* Et circa finem. *Quid enim eruditione melius? Quid ſuauius diſciplina*

Hierō. ad Floren.

Idē ad Ruſtic.

Idem ad Paulinum

Idē in regula.

plina? Quid dulcius Domino? Sit autem conuiuium Chriſtus; lectio Chriſtus; cogitatio Chriſtus. Quæ enim poteſt eſſe vita ſine ſcientia ſcripturarum, per quam etiam ipſe Chriſtus agnoſcitur? Qui cibi, quæ mella ſunt dulciora, quem Dei ſcire prudentiam? Ibidem.
Hæc ex Hieronymo excerpta commendant ſatis religioſis, diuinarum litterarum exercitia.

4 Clemens Alexandrinus ſtromatæus adſtet, ex quo breuem, perlucidamque ſententiam, pro cauſa, quam tueor, excipere valui. *Iam verò* (inquit) *tempus eſt, vt Græcis oſtendamus, eſſe ſolum verè pium; ac religioſum, eum, qui eſt cognitione præditus.* Clem. l 7. ſtromat.
Ecce ſanctè religioſe, vt verè pius, ac religioſus dicaris, quod ſis ſcientia præditus, a te expectat Clemens.

5 Albinus quoque Flaccus grauis, & antiquus author, Carolique Magni magiſter, monachos de eruditione ſacrarum litterarum ſic inſtituit, ad monachos Iuuauenſis Eccleſiæ loquens. Alb. Flac.
Armate vosmet ipſos ſcientia veritatis, ſententijs euangelicæ authoritatis, vt reſiſtere valeatis contradicentibus veritati. Rationem verò ſic ſubiungit. *Quomodo pugnat inermis? Vel quomodo docere poteſt, qui diſcere noluit? Spirituales ſunt diuitiæ, ſapientia in corde.* Clarè hiſce verbis, quam vtile ſit ſacrarum litterarum exercitium monaſtici ſtatus profeſſoribus indicans. Idipſum autem opere impleuit: Eboraci namque in Anglia ſacras litteras palam docuit. Quò ad ipſum audiendum ex Friſia S. Ludgerus conceſſit, tantumque profecit: vt ad ſuos reuerſus Friſiorum Apoſtoli nomen meruerit. Annalia Friſ. & author vitæ S. Ludger.

5 Sanctus etiam Anſelmus Cantuarienſis Antiſtes in ſuo illo celebri carmine de contemptu mundi, ſic monachis ſuadet ſacrarum litterarum ſtudia.

A ſtudijs ſacris tempora nulla vacent. D. Anſel. in carm.
Vtilibus ſemper ſtudeant, & rebus honeſtis:
Res eſt ſegnities pernicioſa nimis.

Breuiter, & ſuccinctè, quantum malum ex ignorantia monachis eueniat, exponit.

7 Accedit Angelicus Doctor, qui, ſicut religionis perfectionem cum ſummo ſtudio ſacrarum litterarum coniunxit, ſic etiã, faciendum aliis religioſis intimauit. Primò ergo in opuſculo 68. quendam, qui ipſum S. Thomam de modo ſalubriter ſtudendi conſuluerat, ſic admonet. *Tale à me ſuper hoc traditur conſi-* D. Thom opuſc. 68

ſtum , vt per riuulos non ſtatim in mare eligas introire : quia per faciliora ad difficiliora oportet deuenire . Et infra. *Ea, quæ legis , & audis , fac vt intelligas , de dubijs te certifices , & quidquid poteris in armariolo mentis reponere ſatage, ſicut cupiens vas implere ; Altiora te ne quæſieris . Iſta ſequens veſtigia, frondes , & fructus in vineã Domini Sabaoth vtiles, proferes, ac produces .*
Ecce modum ſtudendi, & ipſarum litterarum ſtudium ſatis ab An-
Idem op. 19. gelico Doctore commendatum, viro religioſo, qui ipſum de hoc
puncto conſultabat. Inſuper in opuſculo 19. quod eſt validiſſimum propugnaculum , pro Mendicantium Ordinibus , contra Guillelmum de ſancto amore , & Sigerium quendam, Pariſienſes Magiſtros , multipharie ſacrarum litterarum vſum religioſis vtiliſſimum tradit . Specialiter cap.2. multis Sanctorum Patrum teſtimoniis, & exemplis confirmat, licere religioſis munus docendi. Et cum ad illud , addiſcendi ſtudium neceſſarium ſit ; prorſus etiam ſcientiarum exercitium illis conſentaneum eſſe demonſtrat. Sicque concludit. *Monachis maximè docere , & ſtu-*
Idem *dere competit .* Ideoque in eodem cap. adſtruit , poſſe religioſum ab aliquibus obſeruantiis regularibus abſtinere, *vt vtilitati communi vacet docendo* . Adhæc cap.15. eiuſdem opuſculi , affirmat, imitatores Iuliani Apoſtatæ eſſe , *qui religioſis ſtudium interdicunt* . Additque . *Eis præcipuè litterarum ſtudium competit.*
Quod non modo de ſacris litteris , ſed , & de ſæcularibus ſcien-
D.S.Th. tiis etiam , dummodo ab illis , quæ nociua ſunt reſecentur , ex mente Hieronymi , & Auguſtini intelligit, his verbis . *Item , quod non ſolum ſtudio litterarum ſacrarum, ſed etiam ſtudio litterarum ſæcularium laudabiliter vacare poſſint religioſi, expreſſè habetur per Hieronymum in epiſtola ad Pamachium monachũ.*
D.Hier. *Si adamaueris captiuam mulierem: ſcientiam ſcilicet ſæcularem, & eius pulchritudine raptus fueris , decalua eam , atque illecebras crinium , atque ornamenta verborum , cum vnguibus ſeca .. Laua eam prophetali nitro , & tunc requieſcens cum illa dicito : Siniſtra eius ſub capite meo, & dextra illius amplexabitur me , & multos tibi fœtus captiua dabit , ac de Moabitide efficietur Iſraelitis . Ex quo patet, quod, & monachis liceat ſæculares ſcientias addiſcere , dummodo ea, quæ ibi reprehenſibilia inueniuntur, ſecundum regulam ſacræ Scripturæ reſecentur ; Item Auguſtinus*
D.August. *in 2. de doctrina Chriſtiana dicit. Philoſophi, qui vocantur , ſi qua forte vero, & fidei noſtræ accommoda dixerunt, maximè Platonici , non ſolum formidanda non ſunt , ſed ab eis tanquam ab*

iniuſtis

iniuſtis poſſeſſoribus, in vſum noſtrum vendicanda. Hæc omnia S. Thomas ex Hieronymo, & Auguſtino pro litterarum ſtudio religioſis commendando protulit; quæ non ſolum ſacrarum, ſed, & humanarum, etiam ſcientiarum, ſi rectè exerceantur, patrocinantur cauſam.

8 Accedit Seraphicus Bonauentura, qui in ſua illa pharetra, tota fermè ex Patrum dictis compacta, ex mente Auguſtini, & Bernardi, religioſorum ignorantiam, & deſidiam ſic carpit. *Rectè dicimus eorum animos, qui nullis diſciplinis eruditi ſunt, nihilque bonarum artium hauſerunt, ieiunos, atque famelicos eſſe.* Et poſt hæc. *Quando excuſare ignorantia poſſit hominem, qui ſe magiſtrum infantium, & doctorem inſipientium profitetur? Ignorans vtique ignorabitur, & multos ignorare faciet, & ignorari.* En quid ſentiat Bonauentura ſanctus de inſcitia regularium. D.Bonau. in phare. l.3. c.29

9 Venerabilis præterea Thomas de Campis, inter piiſſimos myſticæ Theologiæ Patres iure cenſendus, circa ſtudium, & lectionem ſacrarum litterarum, ſic admonet clauſtrales. *Tria ſunt omni religioſo neceſſaria; ſine quibus non poteſt diu ſtare in bona vita. Hæc ſunt; oratio, lectio, & operatio. In iſtis omni die ſe exercere debet, & ſemper in aliquo horum occupari.* Et infra. *Lectio debet eſſe quaſi oratio, & antequam legas præcedat oratio. Lectio ſacra ignorantiam noſtram erudit, dubia ſoluit, errores corrigit, bonos mores inſtruit, facit cognoſcere vitia, hortatur ad virtutes, excitat ad feruorem, incutit timorem, recolligit mentem, recreat faſtidioſum animum.* Iſti ſunt ſacrarum litterarum fœtus, quos ex illarum contubernio religioſus acquirit. In opere etiam quod Vallis liliorum vocatur, ſic loquitur ad intentum. *Quod multi habeant multa dubia, non eſt culpa, nec vitium ſacræ ſcripturæ, ſed cæcitatis mentis eorum, & negligentia ſtudij in ſacris libris, qui continent æternæ ſalutis neceſſaria documenta. Igitur canonicas ſcripturas libenter lege, & expoſitiones Doctorum cum diligentia aduerte, & intellige re ſtude.* Alia ibidem pius iſte author. Th. à Cãp de diſcipl clauſt. l 5. Id. in vall lil. c.21.

10 Accinit adhæc grauis author Ioannes Trithemius, qui in libro exhortatorio ad monachos ſæpius illis exercitium ſacrarum litterarum, neceſſarium eſſe docet. Serm.4. ſic loquitur. *Monemus quod monachus in diuinis ſcripturis debet eſſe ſtudioſus, vt ſciat, quid eum ſancta mater Eccleſia iubeat credere, ac poſſit omnes errores fidei contrarios præcauere.* Clarius idem intentum proſequitur hom.4. cuius ſcopus, & titulus eſt *De lectione, & ſtudio* Trit. ſer.4

Idē hō. 4. *& ſtudio diuinarum ſcripturarum ;* Vbi inter plurima alia hæc quoque, *Vos itaque fratres mei, ſi Dominum Ieſum in toto corde veſtro veraciter diligitis, ſi complacere illi ſuper omnia, vt veri milites deſideratis, ſi denique ad perfectionem vitæ monaſticæ cupitis proficere, in lectione diuinarum ſcripturarum, debetis vos ſemper, cum affectione feruida occupare.* Et infra. *Vos autem maximè decet fratres, diuinas ſcripturas, quotidie legendo, & diſcendo. reuoluere; quibus, & tempus copioſum, ab occupationibus feriatum conceditur, & locus, raritate occurrentium, ſatis conueniens offertur. Idcircò vos hortor, & moneo, ſi veſtram ſalutem diligitis, vt diuinas lectiones in manibus ſemper habeatis, quatenus omne tempus, quod vobis poſt orationis cultū, ſine labore permittitur, ad ſacræ ſcripturæ ſtudium expendatur.* Inſuper monachos litterarum ſacrarum ſtudia ſpernentes, ſtultos, & perditiſſimos petrones, ſtultiſſimoſque tenebriones vocat, acerrimiſ-

Idem. que increpat verbis addens. *Nihil infælicius monacho indocto, qui ſtudium ſanctarum ſcripturarum, vel negligit, vel contemnit, quia nunquam poteſt in vera cordis tranquillitate apud ſemetipſum purus conſiſtere, ſed compellitur inquietudine propria contra monaſticæ conuerſationis integritatem, externis, mentem, & inutilibus occupare.* Tandemque concludit. *Quanto monachus in perdiſcendis ſcripturis fuerit ſtudioſior. tanto minus, carnalium voluptatum ardoribus inflammatur.* Hæc cum aliis grauis author Trithemius protulit, quibus clariora propoſito noſtro nec deſidero.

11 Libet præterea his Patribus adiungere, quæ Ioannes Nider Dominicanus, circa id, quod comprobare intendimus, ſcripta reliquit; concinnè namque ſubſeruiunt. *Octaua radix perditionis religioſæ eſt ſtudij religioſi omiſſio, quæ iam mendicantium Ordines, eos comparando ad præterita, multum tendere facit ad occaſum. Percepi idipſum ab ordine poſſeſſionatorum, & à viris optimæ conſcientiæ, ſe non diu reformatos eſſe manſuros, niſi ſtudium apud ſe reſuſcitarent. Habet igitur locum hodie in vtriſque illud Oſee 4. Conticuit populus meus, eo quod non habuit ſcientiam; quoniam tu ſcientiam repuliſti, repellam te, ne ſacerdotio fungaris mihi.* Et infra. *Litteratorum enim virorum carentia in monaſterijs; litteratis ſæcularibus ingreſſum vetat; Ordinis prælatos reddit contemptibiles; vitioſos neſcit corrigere; nec iuuenes credere, ſicut oportet, ſuis rectoribus.* Hæc author iſte, magis vere, quam eleganter, litterarum exercitium, monachorum,

Io. Nider tit. 2. c. 17

re formationi, neceſſarium eſſe ſuadens.

12 Tandem, quæ Guillelmus de Peraldo vir doctus, & pius, circa monachorum ſtudia, damnaque ex regularium inſcitia orta, dixit, in medium producam. *Negligentiam lectionis in multis monaſterijs multa mala ſunt ſecuta. Primum ſubſecuta eſt inde cæcitas ignorantiæ, quæ inter maculas prima numeratur, propter quas à Deo miniſterio aliquis repellitur.* Rurſus. *Negligentia lectionis in multis monaſterijs collocauit monachos in obſcuris, ſicut mortuos ſæculi. Quomodo immunditia caueretur, vbi quid eſſet immundum non agnoſcebatur? Quomodo præcepta regularia obſeruarentur, vbi non intelligebantur? Quomodo ſemitam religionis tenere poterant, qui cæci erant? Difficilius eſt enim tenere ſemitam, quam viam latam, & publicam.* Rurſus quoque. *Ex defectu ſapientiæ contigit in multis monaſterijs, vt ibi non ſanaretur, qui infirmus intrabat, vel qui infirmitatem incurrebat: ſicut enim ſalus eſt, vbi multa ſunt conſilia; ſic erit mors vbi nulla conſilia. Item ex eadem cauſa contigit, quod paruuli, qui intrabant monaſteria illa, non proficiebant; imo pro defectu cibi, ſpiritualiter peribant. Si enim petebant panem, non erat qui frãgeret eis; vnde pro eſurie, & ſiti anima eorum in ipſis defecit. Ex eadem etiam cauſa contigit, quod illi, qui in monaſterijs impugnabantur, vincebantur, cum non haberent gladium ſpiritus. ſcilicet verbum Dei, quo hoſtes maximè inuiſibiles ſuperantur. Ex eadem etiam causa conſecuta eſt in monaſterijs ſimoniaca corruptio, tam in receptione monachorum, quam in inſtitutione Prælatorum. Item ex eadem causa contigit, vt monachi carnales delitias quærerent, cum ſpirituales non haberent. Anima enim rationalis nobiliſſima eſt creatura, & ad æternas delicias creata, ſine delicijs eſſe non poteſt. Item ex eadem cauſa contingit, vt in monaſterijs, de rebus maximis cura minima, & de rebus minimis maxima cura haberetur. Corpora procurabantur ſplendidè, & non curabatur de animarum refectione. Si ammittebatur aſina, quærebatur, & ſi peribat anima, non reputabatur.* Tandem ſic. *Monachi, qui ſunt in monaſterio, vbi deeſt ſapientia, ſunt veluti cæci iuxta foueas magnas, quas non cauent, quia non vident.* Hæc inter alia auctor iſte grauis, paucis a me mutatis, vel interiectis, de inſcitia monachorum, ignorantiaque quorundam regularium dixit, vt, vel ſic agnoſcant omnes, litterarum peritiã vtiliſſimam eſſe religioſorum cætui.

Guillelm. Perald. in ti. de prof. mon. 3. p. c. 3.

Idem.

Idem.

13 Quis tandem de re certiſſima, vel leuiter dubitare poterit,

cum conſtet eccleſiæ primates Patres, monachos fuiſſe, ſimulque litterarum, humanarum etiam, ſtudioſiſſimos. Hoc ex ipſorum teſtimoniis, vel aliorum pro ipſis, liquidò innoteſcet. De Gregorio Nazianzeno, & Baſilio ſic Rufinus. *Diuina volumina non ex propria præſumptione, ſed ex maiorum ſcriptis, & authoritate, commentando peruoluebant*. De ſancto Ephrem Baſilij coætaneo, præclaroque eremi cultore, ſic loquitur Gregorius Niſſenus eiuſdem Baſilii frater. *Omnem, & antiquam & nouam ſcripturam, aſſiduo ſtudio, ſtudioſè verſauit, accurateque ad verbum eſt interpretatus. Et ab ipſa procreatione mundi, vſque ad poſtremum gratiæ librum, quæ abdita, quæque arcana, ac recondita erant, ſpiritus adiutus lumine, commentarijs illuſtrauit.* De magno quoque Hieronymo in eius legenda ſic habetur. *Quanquam variè morbis, doloribuſque tentaretur, tamen corporis incommoda, pijs laboribus, & perpetua lectione, ac ſcriptione ſuperabat*. Hac de cauſa latinam bibliornm verſionem conſignauit Eccleſiæ. Hæbreas (vti Cato Græcas) litteras in ſenectute perdidicit; Bethleem, & loca ſancta adiit, & veteres omnes græcos, latinoſque commentatores, teſte S. Auguſtino, legit. Sed quid de eodem Auguſtino referam? Quis vnquam diſcernere potuit, in quo, num in monaſtices perfectione, num in ſacrarum litterarum ſtudiis magis profecerit? Audiatur ipſe. *Tanta eſt Chriſtianarum profunditas litterarum, vt in eis quotidie proficerem, ſi eas ſolas, ab ineunte ætate, vſque ad decrepitã ſenectutem, maximo otio, ſummo ſtudio, meliori ingenio, conarer addiſcere*. En Auguſtini votum circa ſacrarum litterarum ſtudia. De ſancto, ac venerabili Beda Benedictino monacho loquatur ipſe. *Ego ſeptenis monaſterium ingreſſus, ibi tota uita, omnem meditandis ſcripturis operam dedi, atque inter obſeruantiã diſciplinæ regularis, & quotidianam cantandi in Eccleſia curam, ſemper, aut diſcere, aut docere, aut ſcribere dulce fuit*. Quid de ſanctiſſimis Patribus, Chryſoſtomo, Gregorio, Cyrillo, Ildefonſo, Anſelmo, Bernardo ex antiquioribus, & ex recentioribus, Thoma, Bonauentura, Alberto, Bernardino, & aliis, dicam? Niſi ſtatum religioſum, monaſticumue, ſacrarum litterarum ſtudiis coli, perfici, & augeri, opere ipſo demonſtraſſe. Sicque nullum ſanè mentis fore credam, qui diuinarum litterarum ſtudium perfectioni religioſæ obeſſe, contradicat. Solum id hæretici effutiunt, qui cum ſua dogmata à monachis euerti ſciant, litteris orbatos,

Rufin. lib. 11 hiſt.

Greg. Niſſ. in vita S. Ephrem.

Legẽda D. Hierõ.

D. Auguſt. ep. ad Voluſ.

Beda in hiſt. Angl.

orbatos, peritiaque deſtitutos vellent; Catholici verò nec in ſomniis tale delirium patiantur.

14 Aſt nobis vehementer obiicient, bonarum litterarum quidam oſores, Patrum plures, antiqui, & noui æui, ipſarum litterarum ſtudia monachis reprobaſſe, verbis, factiſque interdixiſſe. Celebre eſt illud D. Hieronymi, quod habetur 16. q. 1. *Monachus non doctoris habet, ſed plangentis officium*. Celebre quoque illud Auguſtini 8. confeſſ. cap. 6. *Surgunt indocti, & rapiunt regnum Dei, & nos cum noſtris litteris demergimur in profundum*. De ſancto quoque Benedicto narrat S. Gregorius, quod cum Romæ liberalibus litterarum ſtudiis traditus eſſet, à tali exercitio, quantocius pedem retraxit, ne in immane præcipitium totus iret. Addens. *Receſſit igitur ſcienter neſcius, & ſapienter indoctus*. Auctor etiam eſt Caſſianus Theodorum monachum ſanctum, rudem quidem, ſed diuino lumine peritum, dicere ſolitum. *Plus in vitijs extirpandis, quam libris euoluendis operæ ponendum eſſe*. Ad hæc Hugo Victorinus ſic inuehitur in monachũ ſtudiis litterarum deditum. *Tu monache, ſemper ieiunijs, & fletibus inſiſtere debes, & tu philoſophari quæris? Simplicitas monachi, philoſophia eius eſt*. Sanctus quoque Bernardus in ſermone de tentationibus monachorum inter eas reponere videtur exercitium litterarum: ſic enim docet. *Scimus monachi officium eſſe, non docere, ſed lugere*. Et quod magis eſt, ſeipſum litteris, & lectioni addictum lamentatur, iſtis verbis. *Væ mihi, quia iſta dico, & iſta non facio*. Et infra. *Plus diligo lectionem, quam orationem. Verumtamen nihil aliud me docet diuina ſcriptura, niſi religionem amare, vnitatem ſeruare, charitatem habere. Ego autem miſer, & miſerabilis, citius curro ad lectionem, quam ad orationem: libentius volo legere, quam miſſas auſcultare. Expectat me aliquis volens de neceſſitate ſua mihi loqui; ego verò librũ aliquem accipio, lego in eo, & legendo ammitto fructus charitatis*. Petrus quoque Damianus inſignis auctor, Cardinalis, & monachus, totam epiſtolam 17. in eo conſumit, vt Ariprandum monachum a litterarum ſtudiis penitus amoueat. Demum Sanctus Aegidius B. Franciſci comes quondam dicebat. *Sufficit ſcientia bene, beateque viuendi*. Quibus omnibus ea, quæ ſuperius diximus, de litterarum exercitiis, euerti radicitus videntur.

D. Hierõ. in cap. ad Riparium

D Auguſt.

D.Greg. 2 dialog.

Caſſ. l. 3. de inſtit.

Hugo de clauſt an. l. 3.

S Ber ſer. 64

Idem in medit. c. 7

Pet.Dam.

15 Maximè id ſecundò ſtabiliri poſſet; quia ſi litterarum exercitium monachis neceſſarium eſt, ideo neceſſarium eſt, vt inſcitia, ignorantiaue euertatur. Hanc verò potius per oratio-

nem tolli ſuadent Antonii, & Pauli antiquiores monachi, qui ſine litterarum, gymnaſiique concurſu doctiſsimi euaſerunt. Et ex recentioribus Franciſcus vterque, Aſſiſius, & Calaber, Francus Senenſis, Didacus Complutenſis, & alii, qui ſcholaſticorum concurſus abhorrentes, perfectiſſimi monachi euaſerunt, nec indocti, myſticæ ſolum Theologiæ ſtudio, quod orationis mentalis exercitio habetur. Quin ex Marci Maruli verbis idipſum comprobare libet. *Hor montis Nitriæ Abbas litteras non didicerat, & oblato ſibi libello, cum oraſſet, legere cæpit: neque minus doctrinæ illi, vnius, aut alterius horæ contulit oratio, quam alijs, multorum annorum ſtudium.* Quam etiam vim habuiſſe Sancti Romualdi orationem in eodem loco idem Author deſcribit. *Romualdus Abbas Ordinis Camaldulenſis, cum ad Sutrij montis monaſterium deueniſſet, & ibidem miſſam celebraret, aliquamdiu in eſtaſi raptus ſtetit. Poſt hæc, Pſalmorum meruit effici expoſitor, quorum paulo ante, nec lector quidem ſatis idoneus fuerat. Dum enim ipſum Dei Verbum, quod tunc manibus contrectabat, intentius, aut etiam attentius conſiderat, ſanctorum verborum percipere meruit anagogem, latentemque ſub littera ſenſum. Plurimorum annorum ſtudium ad tantum diuinæ eruditionis profectum nunquam illum extuliſſet, ad quantum die vna Chriſti perduxit contemplatio.* Accinitque Hugo Victorinus dicens. *Ad ſacræ Scripturæ cognitionem, opus eſt intima compunctione, magis quam profunda inueſtigatione; ſuſpirijs, quam argumentis, crebris gemitibus, quam copioſis argumentationibus; lacbrymis, quam ſententijs; oratione quam lectione; gratia lacbrymarum, quam ſcientia litterarum; cæleſtium contemplatione, magis quam terreſtrium occupatione.* Si ergo ob vitandam ignorantiam, litterarium exercitium in religionem inducimus, facilior nobis demonſtratur via, oratio nempe: ac proinde iuſtum videtur, ſcientiarum vſum à Chriſti ſchola, quæ eſt monachalis profeſſio, relegare.

Marc. Marul. in op. de religioſe viuendi inſtit. l. 2. c. 2.

10 Id tandem non incongrue corroborant, a viris probatis exempla relata, quibus, nociuam eſſe regularibus ſcholaſticam exercitationem, conuinci videtur. Mirabile in primis eſt, quod ex actibus S. Franciſci graues auctores adducunt. Frater Ioannes de Stracia, tempore Sancti Franciſci, ex Ordine ipſius miniſter erat Bononiæ, vir doctus, & litteratus. Abſque licentia tamen S. Franciſci Bononienſe ordinauit ſtudium. Ob quod talem ab ipſo Franciſco increpationem meruit accipere. *Tu vis*

deſtruere

deſtruere Ordinem meum. Deſiderabam enim, & volebam exemplo Domini mei, fratres meos, magis orare, quam legere. Quin rediens Bononiam dira maledictione prædictum Ioannem affecit. Qui ſtatim infirmari incipiens, & decumbens, ad Sanctum Franciſcum miſit, vt retractaret maledictionem. Cui reſpondit: Quod illam iam confirmaſſet Dominus Ieſus in Cælo, vt eſſet maledictus. Accidit quoque, vt ſubitò quædam gutta ignea, & ſulphurea, de alto, ſupra corpus infirmi caderet, quem, & lectum, in quo iacebat perforauit: ſicque miſer maximo cum fætore expirauit poſtea. Tremendum hunc caſum Fr. Antonius Perez Benedictinus ex libro exemplorum Patrum retulit. In libro quoque Corona Virginis nuncupato, & per Fratrem Mauritium de Villa probata compoſito, hæc habentur in prologo. *Cum frater quidam valde religioſus tempore D. Innocentij IV. ſuper quendam ligatum Dæmoniacum deuotè oraret; cœpit clamare per os eius. O quot mala mihi facitis vos Prædicatores, & Minores? ſed breui nos vindicabimus de vobis. Cum eum frater per crucifixum adiuraret, vt diceret, quomodo? Coactus reſpondit: Duo de magnis principibus noſtris exierunt contra vos. Vnus, vt prælatos, & principes concitet contra vos. Alius, vt vos mutationibus locorum, & ædificiorum, & librorum, & opinionum impediat, & perturbet.* Ecce quomodo perturbatio librorum, & opinionum, quæ litterarum exercitium comitatur, effectus dicitur principis Dæmoniorum. In eodem quoque libro ſermone 3. exemplum quoddam affertur, quod abſdubio intentum iſtud roborare videtur. Auctoris en verba. *Exemplum etiam de illo ſcholaſtico Pariſienſi, qui apparuit magiſtro ſuo poſt mortem, habens pallium ſuum ſchedulatum multis ſophiſmatibus, & plenum multis ſyllogiſmis. Et quærente magiſtro quomodo ſtabat? Dixit, quod cappa illa plus ponderabat, quam aliqua turris mundi, & quod intus indicibiliter vrebatur. Tunc magiſter eius dixit, cum deuotus mori viſus ſis, quid hoc eſt? Ille dixit: Vis ne modicum experiri? Extende manum tuam. Quod cum feciſſet; ille ſcholaris diſtillat vnam guttam ſudoris in manu ipſius magiſtri. Et ſtatim cum magno dolore manus eius erat perforata. Et ipſe ſcholaris euanuit ab oculis eius. Tunc magiſter dixit:*

Ant. Perez i laur. ſ. lm.

Corona Virg in prolog.

Ibi. ſer. 3.

Linquo coax ranis, cras coruis, vanaque vanis.
Ad logicam pergo, quæ mortis non timet ergo.

Et intrans religionem Clareuallenſem, arctam egit pænitentiam. Hæc iſte author. Ex illis verò ſatis clare elici videtur intentum.

ac perinde inutilia videri, ea, quæ in fauorem litterarum, pro regularibus, ſuperius adduximus.

17 Verum enim verò, quæ nos attulimus, vt ſtudia ſcientiarum in religionibus inſerantur, ſolidiora, robuſtioraque ſunt. Quæ verò in contrarium obſtant, leuidenſia, lanea, teſtaceaque, reputari debent. Ea enim, vt puto, tantum conuincunt, ea litterarum exercitia, in quibus religioſi, non Dei honorem, & gloriam, ſed ſolummodo humanam opinionem, vanumque ſæculi applauſum deſiderant; vana quoque, inutilia, immo, *&* nociua reformationi eſſe. Et propter hanc cauſam munus docendi, religioſis interdici a Hieronymo, & Bernardo adductis. Optimè quoque ab Hugone loco iam citato per hæc verba. *Si tamen Doctor eſſe deſideras, audi quod facias. Vilitas habitus tui, & ſimplicitas vultus, innocentia vitæ, & ſanctitas conuerſationis tuæ docere habent homines.* Solum ergo inhoneſtum, vitioſum, vanumque ſcientiarum ſtudium in religioſis carpi dignum eſt, vanas etenim, vaniloquas, loquaces, arrogantesque litteras penitus a religioſis, tamquam peſtifera dogmata relegandas cenſemus. Scientiam inflantem ſuperbi ſolum ſæculares amplexentur: ædificantem tamen doctrinam monachi etiam proſequantur. Primos accubitus in menſis, ſalutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi, phariſæi quærunt. Regulares tamen, humilitate, paupertateque Chriſti retenta, ſciant Chriſtum, & hunc crucifixum. Contentioſam, altiſonam, tubiſque concrepantibus proclamatam ſcientiam, vt peſtem exhorreſcant. Qui ſecus faciunt, a Domino per B. Brigittam ſic corripiuntur. *Hæc eſt ſapientia eorum, loqui pulchrè, & agere male: ſimulare ſe meum, agere nequiter contra me.* Et alibi de quodam religioſo tali morbo vanitatis infecto, ſic loquitur idem Dominus. *Melius eſt illi ad ſalutem cum deuota ſimplicitate orando legere Pater noſter, quam de tam ſubtilibus, propter vanum mundi nomen ſophiſticè diſputare.* Et rurſus. *Iſte religioſus loquax non deſiderat medicinam, qua ſtercus ſcientiæ vanitatis eſt in ore eius.* Ergo tria maximè neceſſaria ſunt regularibus, vt litterarum vſus, & exercitium, tam ipſis, quàm religioni, commodum, vtilitatemque afferant. Quæ omnia ordine ſolito, ex ſanctorum Patrum, grauiſſimorumque auctorum mente comprobare libet.

[Margin notes: Hugo vt ſupra. — S. Brig. l. reue. c. 56 — lib. 6 c. 77 — lib. 5. c. 90]

18 Primum ergo, & generale documentum, monachis ſacrarum litterarum ſtudioſis, præ oculis habendum, illud erit, vt ſemper orationem, & ſtudium ſic coniungant, vt ſibi viciſſim

ſuccedant,

ſuccedant, mixtim tractarentur, & alternis vicibus exerceantur. hoc monet Hieronymus. *Sic dies tranſeat, ſic nox inueniat laborantem, orationi lectio, lectioni ſuccedat oratio.* Et In regula monachorum per lupum collecta, idem ſubindicat. *Tunc ſcriptura vtilis eſt, cum abſque Chriſto non diſcitur; cum ſine patre non probatur, cum ſine Spiritu ſancto, &c* Abſdubiè docere volens, Dei præſentiam, quæ per orationem habetur, iure cum ſtudio litterarum admiſceri. Idem imitatur Sanctus Athanaſius in exhortatione monachorum dicens. *Orationes ſola intercapedo legendi intercidat.* Ad idem D. Bernardus. *Dei ſeruum ſine intermiſsione legere, & orare oportet.* Ecce mixtiònem. Clarius in ſpeculo monachorum. *Poſt lectionem eſt orandum, & ſi ad legendum accedat, non tam quærat ſcientiam, quam ſaporem. Eſt autem ſcriptura ſacra puteus Iacob, ex quo hauriuntur aquæ, quæ in oratione funduntur. Nec ſemper ad oratorium eſt eundum, ſed in ipſa lectione poterit contemplari, & orare.* Ecce modum ſtudendi, tibi, ò monache à Bernardo præfixum. Idem facit Anſelmus in ſuo carmine, ſic.

D. Hieró. ep. ad Iç. à
Id. in reg.
Athanaſi.
D. Ber. de ord. vitę
Idem.

Diſtinctiſque legant ſpatijs, operentur, & orent.

D. Anſel. in carm.

S. quoque Nilus Abbas in ſuis parænelibus. *In labores, & orationes oportet animam partiri: ſic enim non multos in nobis introitus inueniet Diabolus.* Rurſumque in cap. 57 de oratione. *Si es Theologus, verè orabis, & ſi eris Theologus, & verè orabis, Theologus verè eris.* Ac ſi diceret, tunc religioſum bonum Theologum euaſurum, cum Theologiam, cum orationis exercitio attemperet. Idem, vt puto, ſibi volebat Bonauentura, cum dicebat. *Stude ſemper expendere tempus tuum, aut in oratione, aut in lectione.* Clarius hoc habet Thomas Campenſis. *Lectio debet eſſe quaſi oratio, & antequam legas, præcedat oratio.* Et infra. *In qua operatione oratio præeat, oratio intercurrat, oratio totum finiat.* Bellè quoque, & dilucidè Ioann. Trithemius hom. 7. *Labores monachorum ita ſunt moderandi, vt nunquam à diuinis vacent colloquijs, ſed inter opera manuum, in corde meditatio ferueat ſcripturarum, quæ poſteaquam in odorem ſpiritus mentem perduxerit, mox in orationem deuotiſſimam commutetur.* Clarius tamen Aluare zde Paz doctus Ieſuita, ſic habet. *Religioſi, qui litteris vacant, lectiones, quas audiunt, priuatum ſtudium, quo occupantur, diſputationes, quas ineunt, & cætera ad litteras*

Nilus 5. t. biblioth.
Bonau. in Reg. nou c. 2.
Th. Cãp. Li. 5. diſc. c. 3.
Trithem.
Paz de vita ſpirit. l. 2. c. 3 p.

d litteras pertinentia, ab oratione incipiant, oratione interrumpant, in oratione definiant, &c. Infra quoque. *Breues orationes in principio, & medio, & fine ſtudij litterarij fundantur.* Ecce modum ſtudendi, ecce intentum, ecce mixturam exercitii litterarii cum oratione.

19 Omnium tamen clarius, ſimplicius (vt ſolet) & humano ingenio varietate gaudenti congruentius, S. Vincentius Ferrer, Hiſpaniæ, & grauiſſimæ Prædicatorum familiæ decus, qualiter religioſus omnis, lectionem, ſeu ſtudium cum oratione, alternantibus vicibus, ſeu permixtim exercere debeat, his verbis expoſuit. *Nullus quantumcumque pollens ingenio debet omittere ea, quæ poſſunt cum ad deuotionem excitare; imo qui legit, & ſtudet debet ad Chriſtum inflectere, cum ipſo loquendo, & ab ipſo intelligentiam poſtulando. Sæpe dum actu ſtudet, à libro debet ad horam oculos auertere, & oculis clauſis, ſe in Chriſti plagis abſcondere; & iterato ſe ad librum conuertere. Etiam quandoque debet à ſtudio ſurgere, & in cœlum, flexis genibus, aliquam ignitam orationem, cum breuitate ad Deum fundere, vel cellam egredi, Eccleſiam, clauſtrum, vel capitulum circumire, ſecundum quod Chriſtus confert, & aliquando oratione formata, vel informi, per gemitus, & ſuſpiria, de ebullitione cordis diuinum auxilium implorare, vota ſua, & deſideria altiſſimo præſentando, & Sanctorũ ad hæc auxilium implorando. Et illud negotium quandoque agitur, ſine pſalmis, & ſine quibuſcumque orationibus externis formatis verbo; quamuis hoc aliquando initium ſumpſerit, vel ex aliquo verſu pſalmi, vel loco alterius ſcripturæ, ſiue alicuius ſancti, nobis interdum Deo inſpirante interius. Cum autem ille feruor Spiritus tranſierit, qui communiter parum durat, potes ad memoriam reuocare, ea, quæ paulo ante ſtudueras, & tunc dabitur tibi clarior intellectus. Quo facto, iterato ad ſtudium redeas, vel ad lectionem, & iterato ad orationem, & ſic alternando commutes. Nam per huiuſmodi commutationem in oratione, maiorem reperies deuotionem, & in ſtudio intelligentiam clariorem.* Omnia hæc ſanctus, & religioſiſſimus Vincentius, ideo à me ſigillatim tranſcripta, quod credam; facillimum, vtiliſſimumque modum ſtudendi, & orandi, religioſis omnibus; his verbis expreſſum. Nec aliquem putauerim, huiuſcemodi exercitio addictum, qui breui ſpatio, doctus, & ſpiritualis non euadat. Nec mirum, quia vt Bonauentura quondam dixit. *Lectio dat materiam, & quaſi ſemen bonæ cogitationis, oratio rigat, & ad perfectum*

D. Vincẽ. de vit. ſpi. c. de sõno &c.

D. Bonau de infor. nouit. p. 2 c. 4.

ſtum roborat, & cor illuminat ad intelligentiam. Nullus ergo adeo hebes, ruſticus, aut tardus ingenio, inter regulares inueniri poteſt, qui huiuſcemodi exercitium amplexus, non breui ſufficienter doctus, gnarus litterarum, & myſticè ſapiens, euadat.

20 Hoc ipſum quoque ex cæleſti reuelatione per Angelum facta B. Antonio antiquiſſimo monachorum Patri innotuit. Caſum verò ex S. Ephrem verbis capere poſſumus. *Sanctus Antonius olim in eremo conſtitutus, ac torpori, varijſque cogitationum tenebris obnoxius, ſic ad Deum locutus eſt. Domine cupio ſaluari, & non me ſinunt cogitationes improbæ: Quid in tribulatione mea agam? Et quo pacto ſalutem conſequar? Paululumque foras digreſſus, vidit quendam Antonius ſedentem, & operantem, ac deinde ceſſantem ab opere, & orantem, rurſuſque conſidentem, & catenas operantem, atque iterum opus ſuum relinquentem, atque orantem. Erat autem Angelus Domini ad dirigendum, inſtituendumque Antonium miſſus. Audiuitque Angelum ſibi dicentem: Sic fac, & viues.* Hoc ipſum religioſis ſtudentibus agendum puto; itaut orationis, ſtudiique permixtum exercitium, alternantibus vicibus, ſemper exequantur. Hinc etenim æternam vitam in veræ ſtudioſitatis præmium habebunt. Et hæc de primo documento regularibus litterarum ſtudioſis neceſſario; nunc ad alia procedamus. S.Ephrem in enarra. ss. Patr.

21 Secundum documentum illud ſit; in quo præcipuè monachum ſtudentem curam præſtiturum, vt id, quod ſtudet, ſcit, legit, aut docet, in finem charitatis, amorem Dei, & proximorum dirigat. Id Patres docent, dum illud Pauli præ manibus verſant. *Scientia inflat, charitas ædificat.* Ad quod Ambroſius hæc. 1.Cor.1. *Tunc ſcientia magna eſt, & vtilis, ſi charitate humilietur, vt amplius creſcat. Temperatur enim à dilectione, vt non ſatis meraſit, & inebriet ſcientem, vt ſe extollat. Sicut enim vinum non temperatum admixtione aquæ, mentem alienat, ita, & ſcientia ſuperbum facit, niſi fuerit temperata.* Ad idem D. Auguſtinus. D. Ambr. *Scientia ad finem charitatis adhibita multum eſt vtilis, per ſe autem ipſam ſine tali fine, non modo ſuperflua, ſed etiam pernicioſa probata eſt.* Idem docuit Angelicus Doctor, cum enim contra religionum æmulos defendendum ſtatuiſſet; licere religioſis ſtudium litterarum, obiiciens ſibi illud Pauli. *Scientia inflat, charitas ædificat.* Subiungit. *Ad illud quod obijciunt, quod ſcientia inflat, dicendum eſt; quod eſt intelligendum, quando ſcientia eſt ſine charitate: Vnde gloſſa ibidem dicit, ſcientia inflat, ſi ſola* D. Auguſt epi. 119 S.Th op. 19 c. 11.

eſt

Idē hō. 4: *& ſtudio diuinarum ſcripturarum ;* Vbi inter plurima alia hæc quoque, *Vos itaque fratres mei, ſi Dominum Ieſum in toto corde veſtro veraciter diligitis, ſi complacere illi ſuper omnia, vt veri milites deſideratis, ſi denique ad perfectionem vitæ monaſticæ cupitis proficere, in lectione diuinarum ſcripturarum, debetis vos ſemper, cum affectione feruida occupare.* Et infra. *Vos autem maximè decet fratres, diuinas ſcripturas, quotidie legendo, & diſcendo. reuoluere; quibus, & tempus copioſum, ab occupationibus feriatum conceditur, & locus, raritate occurrentium, ſatis conueniens offertur. Idcircò vos hortor, & moneo, ſi veſtram ſalutem diligitis, vt diuinas lectiones in manibus ſemper habeatis, quatenus omne tempus, quod vobis poſt orationis cultũ, ſine labore permittitur, ad ſacræ ſcripturæ ſtudium expendatur.* Inſuper monachos litterarum ſacrarum ſtudia ſpernentes, ſtultos, & perditiſſimos petrones, ſtultiſſimoſque tenebriones vocat, acerrimiſque increpat verbis addens. *Nihil infælicius monacho indocto, qui ſtudium ſanctarum ſcripturarum, vel negligit, vel contemnit, quia nunquam poteſt in vera cordis tranquillitate apud ſemetipſum purus conſiſtere, ſed compellitur inquietudine propria contra monaſticæ conuerſationis integritatem, externis, mentem, & inutilibus occupare.* Tandemque concludit. *Quanto monachus in perdiſcendis ſcripturis fuerit ſtudioſior. tanto minus, carnalium voluptatum ardoribus inflammatur.* Hæc cum aliis grauis author Trithemius protulit, quibus clariora propoſito noſtro nec deſidero.

Idem. (margin)

11 Libet præterea his Patribus adiungere, quæ Ioannes Nider Dominicanus, circa id, quod comprobare intendimus, ſcripta reliquit; concinnè namque ſubſeruiunt. *Octaua radix perditionis religioſæ eſt ſtudÿ religioſi omiſſio, quæ iam mendicantium Ordines, eos comparando ad præterita, multum tendere facit ad occaſum. Percepi idipſum ab ordine poſſeſſionatorum, & à viris optimæ conſcientiæ, ſe non diu reformatos eſſe manſuros, niſi ſtudium apud ſe reſuſcitarent. Habet igitur locum hodie in vtriſque illud Oſee 4. Conticuit populus meus, eo quod non habuit ſcientiam; quoniam tu ſcientiam repuliſti, repellam te, ne ſacerdotio fungaris mihi.* Et infra. *Litteratorum enim virorum carentia in monaſterÿs; litteratis ſæcularibus ingreſſum vetat; Ordinis prælatos reddit contemptibiles; vitioſos neſcit corrigere; nec iuuenes credere, ſicut oportet, ſuis rectoribus.* Hæc author iſte, magis vere, quam eleganter, litterarum exercitium, monachorum,

Io. Nider tit. 2. c. 17 (margin)

reforma-

reformationi, neceſſarium eſſe ſuadens.

12 Tandem, quæ Guillelmus de Peraldo vir doctus, & pius, circa monachorum ſtudia, damnaque ex regularium inſcitia orta, dixit, in medium producam. *Negligentiam lectionis in multis monaſterijs multa mala ſunt ſecuta. Primum ſubſecuta eſt inde cæcitas ignorantiæ, quæ inter maculas prima numeratur, propter quas à Deo miniſterio aliquis repellitur.* Rurſus. *Negligentia lectionis in multis monaſterijs collocauit monachos in obſcuris, ſicut mortuos ſæculi. Quomodo immunditia caueretur, vbi quid eſſet immundum non agnoſcebatur? Quomodo præcepta regularia obſeruarentur, vbi non intelligebantur? Quomodo ſemitam religionis tenere poterant, qui cæci erant? Difficilius eſt enim tenere ſemitam, quam viam latam, & publicam.* Rurſus quoque. *Ex defectu ſapientiæ contigit in multis monaſterijs, vt ibi non ſanaretur, qui infirmus intrabat, vel qui infirmitatem incurrebat: ſicut enim ſalus eſt, vbi multa ſunt conſilia; ſic erit mors vbi nulla conſilia. Item ex eadem cauſa contigit, quod paruuli, qui intrabant monaſteria illa, non proficiebant; imo pro defectu cibi, ſpiritualiter peribant. Si enim petebant panem, non erat qui frãgeret eis; vnde pro eſurie, & ſiti anima eorum in ipſis defecit. Ex eadem etiam cauſa contigit, quod illi, qui in monaſterijs impugnabantur, vincebantur, cum non haberent gladium ſpiritus. ſcilicet verbum Dei, quo hoſtes maximè inuiſibiles ſuperantur. Ex eadem etiam cauſa conſecuta eſt in monaſterijs ſimoniaca corruptio, tam in receptione monachorum, quam in inſtitutione Prælatorum. Item ex eadem cauſa contigit, vt monachi carnales delitias quærerent, cum ſpirituales non haberent. Anima enim rationalis nobiliſſima eſt creatura, & ad æternas delicias creata, ſine delicijs eſſe non poteſt. Item ex eadem cauſa contingit, vt in monaſterijs, de rebus maximis cura minima, & de rebus minimis maxima cura haberetur. Corpora procurabantur ſplendidè, & non curabatur de animarum refectione. Si ammittebatur aſina, quærebatur, & ſi peribat anima, non reputabatur.* Tandem ſic. *Monachi, qui ſunt in monaſterio, vbi deeſt ſapientia, ſunt veluti cæci iuxta foueas magnas, quas non cauent, quia non vident.* Hæc inter alia auctor iſte grauis, paucis a me mutatis, vel interiectis, de inſcitia monachorum, ignorantiaque quorundam regularium dixit, vt, vel ſic agnoſcant omnes, litterarum peritiã vtiliſſimam eſſe religioſorum cætui.

Guillelm. Perald. in ti. de prof. mon. 3. p. c. 3.

Idem.

Idem.

13 Quis tandem de re certiſſima, vel leuiter dubitare poterit,

cum

cum conſtet eccleſiæ primates Patres, monachos fuiſſe, ſimulque litterarum, humanarum etiam, ſtudioſiſſimos. Hoc ex ipſorum teſtimoniis, vel aliorum pro ipſis, liquidò innoteſcet.
Rufin.lib 11 hiſt. De Gregorio Nazianzeno, & Baſilio ſic Rufinus. *Diuina volumina non ex propria præſumptione, ſed ex maiorum ſcriptis, & authoritate, commentando peruoluebant*. De ſancto Ephrem Baſilij coætaneo, præclaroque eremi cultore, ſic loquitur Gre-
Greg.Niſſ in vita S. Ephrem. gorius Niſſenus eiuſdem Baſilii frater. *Omnem, & antiquam & nouam ſcripturam, aſſiduo ſtudio, ſtudioſè verſauit, accurateque ad verbum eſt interpretatus. Et ab ipſa procreatione mundi, vſque ad poſtremum gratiæ librum, quæ abdita, quæque arcana, ac recondita erant, ſpiritus adiutus lumine, commentarijs illuſtrauit.* De magno quoque Hieronymo in eius legenda ſic ha-
Legēda D. Hierō. betur. *Quanquam variè morbis, doloribuſque tentaretur, tamen corporis incommoda, pijs laboribus, & perpetua lectione, ac ſcriptione ſuperabat*. Hac de cauſa latinam bibliornm verſionem conſignauit Eccleſiæ. Hæbreas (vti Cato Græcas) litteras in ſenectute perdidicit; Bethleem, & loca ſancta adiit, & veteres omnes græcos, latinoſque commentatores, teſte S. Auguſtino, legit. Sed quid de eodem Auguſtino referam? Quis vnquam diſcernere potuit, in quo, num in monaſtices perfectione, num in ſacrarum litterarum ſtudiis magis profecerit? Audiatur ipſe.
D.Auguſt ep ad Voluſ. *Tanta eſt Chriſtianarum profunditas litterarum, vt in eis quotidie proficerem, ſi eás ſolas, ab ineunte ætate, vſque ad decrepitā ſenectutem, maximo otio, ſummo ſtudio, meliori ingenio, conarer addiſcere*. En Auguſtini votum circa ſacrarum litterarum ſtudia. De ſancto, ac venerabili Beda Benedictino monacho lo-
Beda in hiſt Angl. quatur ipſe. *Ego ſeptenis monaſterium ingreſſus, ibi tota uita, omnem meditandis ſcripturis operam dedi, atque inter obſeruantiā diſciplinæ regularis, & quotidianam cantandi in Eccleſia curam, ſemper, aut diſcere, aut docere, aut ſcribere dulce fuit*. Quid de ſanctiſſimis Patribus, Chryſoſtomo, Gregorio, Cyrillo, Ildefonſo, Anſelmo, Bernardo ex antiquioribus, & ex recentioribus, Thoma, Bonauentura, Alberto, Bernardino, & aliis, dicam? Niſi ſtatum religioſum, monaſticumue, ſacrarum litterarum ſtudiis coli, perfici, & augeri, opere ipſo demonſtraſſe. Sicque nullum ſanè mentis fore credam, qui diuinarum litterarum ſtudium perfectioni religioſæ obeſſe, contradicat. Solum id hæretici effutiunt, qui cum ſua dogmata à monachis euerti ſciant, litteris

orbatos,

orbatos, peritiaque deſtitutos vellent; Catholici verò nec in ſomniis tale delirium patiantur.

14 Aſt nobis vehementer obiicient, bonarum litterarum quidam oſores, Patrum plures, antiqui, & noui æui, ipſarum litterarum ſtudia monachis reprobaſſe, verbis, factiſque interdixiſſe. Celebre eſt illud D. Hieronymi, quod habetur 16. q. 1. *Monachus non doctoris habet, ſed plangentis officium.* Celebre quoque illud Auguſtini 8. confeſſ. cap. 6. *Surgunt indocti, & rapiunt regnum Dei, & nos cum noſtris litteris demergimur in profundum.* De ſancto quoque Benedicto narrat S. Gregorius, quod cum Romæ liberalibus litterarum ſtudiis traditus eſſet, à tali exercitio, quantocius pedem retraxit, ne in immane præcipitium totus iret. Addens. *Receſſit igitur ſcienter neſcius, & ſapienter indoctus.* Auctor etiam eſt Caſſianus Theodorum monachum ſanctum, rudem quidem, ſed diuino lumine peritum, dicere ſolitum. *Plus in vitijs extirpandis, quam libris euoluendis operæ ponendum eſſe.* Ad hæc Hugo Victorinus ſic inuehitur in monachū ſtudiis litterarum deditum. *Tu monache, ſemper ieiunijs, & fletibus inſiſtere debes, & tu philoſophari quæris? Simplicitas monachi, philoſophia eius eſt.* Sanctus quoque Bernardus in ſermone de tentationibus monachorum inter eas reponere videtur exercitium litterarum: ſic enim docet. *Scimus monachi officium eſſe, non docere, ſed lugere.* Et quod magis eſt, ſeipſum litteris, & lectioni addictum lamentatur, iſtis verbis. *Væ mihi, quia iſta dico, & iſta non facio.* Et infra. *Plus diligo lectionem, quam orationem. Verumtamen nihil aliud me docet diuina ſcriptura, niſi religionem amare, vnitatem ſeruare, charitatem habere. Ego autem miſer, & miſerabilis, citius curro ad lectionem, quam ad orationem: libentius volo legere, quam miſſas auſcultare. Expectat me aliquis volens de neceſſitate ſua mihi loqui; ego verò librū aliquem accipio, lego in eo, & legendo ammitto fructus charitatis.* Petrus quoque Damianus inſignis auctor, Cardinalis, & monachus, totam epiſtolam 17. in eo conſumit, vt Ariprandum monachum a litterarum ſtudiis penitus amoueat. Demum Sanctus Aegidius B. Franciſci comes quondam dicebat. *Sufficit ſcientia bene, beateque viuendi.* Quibus omnibus ea, quæ ſuperius diximus, de litterarum exercitiis, euerti radicitus videntur.

D. Hierō. in cap. ad Riparium

D. Auguſt.

D. Greg. 2 dialog.

Caſſ. l. 3. de inſtit.

Hugo de clauſt an. l. 3.

S Ber ſer. 64

Idem in medit. c 7

Pet. Dam.

15 Maximè id ſecundò ſtabiliri poſſet; quia ſi litterarum exercitium monachis neceſſarium eſt, ideo neceſſarium eſt, vt inſcitia, ignorantiaue euertatur. Hanc verò potius per oratio-

nem tolli ſuadent Antonii, & Pauli antiquiores monachi, qui ſine litterarum, gymnaſiique concurſu doctiſsimi euaſerunt. Et ex recentioribus Franciſcus vterque, Aſſiſius, & Calaber, Francus Senenſis, Didacus Complutenſis, & alii, qui ſcholaſticorum concurſus abhorrentes, perfectiſſimi monachi euaſerunt, nec indocti, myſticæ ſolum Theologiæ ſtudio, quod orationis mentalis exercitio habetur. Quin ex Marci Maruli verbis idipſum comprobare libet. *Hor montis Nitriæ Abbas litteras non didicerat, & oblato ſibi libello, cum oraſſet, legere cœpit: neque minus doctrinæ illi, vnius, aut alterius horæ contulit oratio, quam alijs, multorum annorum ſtudium.* Quam etiam vim habuiſſe Sancti Romualdi orationem in eodem loco idem Author deſcribit. *Romualdus Abbas Ordinis Camaldulenſis, cum ad Sutrij montis monaſterium deueniſſet, & ibidem miſſam celebraret, aliquamdiu in eſtaſi raptus ſtetit. Poſt hæc, Pſalmorum meruit effici expoſitor, quorum paulo ante, nec lector quidem ſatis idoneus fuerat. Dum enim ipſum Dei Verbum, quod tunc manibus contrectabat, intentius, aut etiam attentius conſiderat, ſanctorum verborum percipere meruit anagogem, latentemque ſub littera ſenſum. Plurimorum annorum ſtudium ad tantum diuinæ eruditionis profectum nunquam illum extuliſſet, ad quantum die vna Chriſti perduxit contemplatio.* Accinitque Hugo Victorinus dicens. *Ad ſacræ Scripturæ cognitionem, opus eſt intima compunctione, magis quam profunda inueſtigatione; ſuſpirijs, quam argumentis, crebris gemitibus, quam copioſis argumentationibus; lachrymis, quam ſententijs; oratione quam lectione; gratia lachrymarum, quam ſcientia litterarum; cæleſtium contemplatione, magis quam terreſtrium occupatione.* Si ergo ob vitandam ignorantiam, litterarium exercitium in religionem inducimus, facilior nobis demonſtratur via, oratio nempe: ac proinde iuſtum videtur, ſcientiarum vſum à Chriſti ſchola, quæ eſt monachalis profeſſio, relegare.

Marc. Marul. in op. de religioſe viuendi inſtit. l. 2. c. 2.

10 Id tandem non incongrue corroborant, a viris probatis exempla relata, quibus, nociuam eſſe regularibus ſcholaſticam exercitationem, conuinci videtur. Mirabile in primis eſt, quod ex actibus S. Franciſci graues auctores adducunt. Frater Ioannes de Stracia, tempore Sancti Franciſci, ex Ordine ipſius miniſter erat Bononiæ, vir doctus, & litteratus. Abſque licentia tamen S. Franciſci Bononienſe ordinauit ſtudium. Ob quod talem ab ipſo Franciſco increpationem meruit accipere. *Tu vis*

deſtruere

deſtruere Ordinem meum. Deſiderabam enim, & volebam exemplo Domini mei, fratres meos, magis orare, quam legere. Quinrediens Bononiam dira maledictione prædictum Ioannem affecit. Qui ſtatim infirmari incipiens, & decumbens, ad Sanctum Franciſcum miſit, vt retractaret maledictionem. Cui reſpondit: Quod illam iam confirmaſſet Dominus Ieſus in Cælo, vt eſſet maledictus. Accidit quoque, vt ſubitò quædam gutta ignea, & ſulphurea, de alto, ſupra corpus infirmi caderet, quem, & lectum, in quo iacebat perforauit: ſicque miſer maximo cum fœtore expirauit poſtea. Tremendum hunc caſum Fr. Antonius Perez Benedictinus ex libro exemplorum Patrum retulit. In libro quoque Corona Virginis nuncupato, & per Fratrem Mauritium de Villa probata compoſito, hæc habentur in prologo. *Cum frater quidam valde religioſus tempore D. Innocentij IV. ſuper quendam ligatum Dæmoniacum deuotè oraret; cœpit clamare per os eius. O quot mala mihi facitis vos Prædicatores, & Minores? ſed breui nos vindicabimus de vobis. Cum eum frater per crucifixum adiuraret, vt diceret, quomodo? Coactus reſpondit: Duo de magnis principibus noſtris exierunt contra vos. Vnus, vt prælatos, & principes concitet contra vos. Alius, vt vos mutationibus locorum, & ædificiorum, & librorum, & opinionum impediat, & perturbet.* Ecce quomodo perturbatio librorum, & opinionum, quæ litterarum exercitium comitatur, effectus dicitur principis Dæmoniorum. In eodem quoque libro ſermone 3. exemplum quoddam affertur, quod abſdubio intentum iſtud roborare videtur. Auctoris en verba. *Exemplum etiam de illo ſcholaſtico Pariſienſi, qui apparuit magiſtro ſuo poſt mortem, habens pallium ſuum ſchedulatum multis ſophiſmatibus, & plenum multis ſyllogiſmis. Et quærente magiſtro quomodo ſtabat? Dixit, quod cappa illa plus ponderabat, quam aliqua turris mundi, & quod intus indicibiliter vrebatur. Tunc magiſter eius dixit, cum deuotus mori viſus ſis, quid hoc eſt? Ille dixit: Vis ne modicum experiri? Extende manum tuam. Quod cum feciſſet; ille ſcholaris diſtillat vnam guttam ſudoris in manu ipſius magiſtri. Et ſtatim cum magno dolore manus eius erat perforata. Et ipſe ſcholaris euanuit ab oculis eius. Tunc magiſter dixit:*

Linquo coax ranis, cras coruis, vanaque vanis.
Ad logicam pergo, quæ mortis non timet ergo.

Et intrans religionem Clareuallenſem, arctam egit pænitentiam. Hæc iſte author. Ex illis verò ſatis clare elici videtur intentum.

Ant. Perez i laur. ſolm.

Corona Virg in prolog.

Ibi. ſer. 3.

ac perinde inutilia videri, ea, quæ in ſauorem litterarum, pro regularibus, ſuperius adduximus.

17 Verum enim verò, quæ nos attulimus, vt ſtudia ſcientiarum in religionibus inſerantur, ſolidiora, robuſtioraque ſunt. Quæ verò in contrarium obſtant, leuidenſia, lanea, teſtaceaque, reputari debent. Ea enim, vt puto, tantum conuincunt, ea litterarum exercitia, in quibus religioſi, non Dei honorem, & gloriam, ſed ſolummòdo humanam opinionem, vanumque ſæculi applauſum deſiderant; vana quoque, inutilia, immo, & nociua reformationi eſſe. Et propter hanc cauſam munus docendi, religioſis interdici a Hieronymo, & Bernardo adductis. Optimè quoque ab Hugone loco iam citato per hæc verba. *Si tamen Doctor eſſe deſideras, audi quod facias. Vilitas habitus tui, & ſimplicitas vultus, innocentia vitæ, & ſanctitas conuerſationis tuæ docere habent homines.* Solum ergo inhoneſtum, vitioſum, vanumque ſcientiarum ſtudium in religioſis carpi dignum eſt, vanas etenim, vaniloquas, loquaces, arroganteſque litteras penitus a religioſis, tamquam peſtifera dogmata relegandas cenſemus Scientiam inflantem ſuperbi ſolum ſæculares amplexentur: ædificantem tamen doctrinam monachi etiam proſequantur. Primos accubitus in menſis, ſalutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi, phariſæi quærunt. Regulares ta nen, humilitate, paupertateque Chriſti retenta, ſciant Chriſtum, & hunc crucifixum. Contentioſam, altiſonam, tubiſque concrepantibus proclamatam ſcientiam, vt peſtem exhorreſcant. Qui ſecus faciunt, a Domino per B. Brigittam ſic corripi uitur. *Hæc eſt ſapientia eorum, loqui pulchrè, & agere male: ſimulare ſe meum, agere nequiter contra me.* Et alibi de quodam religioſo tali morbo vanitatis infecto, ſic loquitur idem Dominus *Melius eſt illi ad ſalutem cum deuota ſimplicitate orando legere Pater noſter, quam de tam ſubtilibus, propter vanum mundi nomen ſophiſticè diſputare.* Et rurſus. *Iſte religioſus loquax non deſiderat medicinam, qua ſtercus ſcientiæ vanitatis eſt in ore eius.* Ergo tria maximè neceſſaria ſunt regularibus, vt litterarum vſus, & exercitium, tam ipſis, quàm religioni, commodum, vtilitatemque afferant. Quæ omnia ordine ſolito, ex ſanctorum Patrum, grauiſſimorumque auctorum mente comprobare libet.

Hugo vt ſupra.

S Brig i l. reue. c. 56

lib. 6 c. 77

lib. 5. c. 90

18 Primum ergo, & generale documentum, monachis ſacrarum litterarum ſtudioſis, præ oculis habendum, illud erit, vt ſemper orationem, & ſtudium ſic coniungant, vt ſibi viciſſim

ſuccedant,

ſuccedant, mixtim tractarentur, & alternis vicibus exerceantur. hoc monet Hieronymus. *Sic dies tranſeat, ſic nox inueniat laborantem, orationi lectio, lectioni ſuccedat oratio.* Et In regula monachorum per lupum collecta, idem ſubindicat. *Tunc ſcriptura vtilis eſt, cum abſque Chriſto non diſcitur; cum ſine patre non probatur, cum ſine Spiritu ſancto, &c* Abſdubiè docere volens, Dei præſentiam, quæ per orationem habetur, iure cum ſtudio litterarum admiſceri. Idem imitatur Sanctus Athanaſius in exhortatione monachorum dicens. *Orationes ſola intercapedo legendi intercidat.* Ad idem D. Bernardus. *Dei ſeruum ſine intermiſsione legere, & orare oportet.* Ecce mixtiònem. Clarius in ſpeculo monachorum. *Poſt lectionem eſt orandum, & ſi ad legendum accedat, non tam quærat ſcientiam, quam ſaporem. Eſt autem ſcriptura ſacra puteus Iacob, ex quo hauriuntur aquæ, quæ in oratione funduntur. Nec ſemper ad oratorium eſt eundum, ſed in ipſa lectione poterit contemplari, & orare.* Ecce modum ſtudendi, tibi, ò monache à Bernardo prefixum. Idem facit Anſelmus in ſuo carmine, ſic.

D. Hierō. ep. ad Lę. â
Id. in reg.
Athanaſi.
D. Ber. de ord. vitę
Idem.

Diſtinctiſque legant ſpatijs, operentur, & orent.

D. Anſel. in carm.

S. quoque Nilus Abbas in ſuis parænelibus. *In labores, & orationes oportet animam partiri: ſic enim non multos in nobis introitus inueniet Diabolus.* Rurſumque in cap. 57 de oratione. *Si es Theologus, verè orabis, & ſi eris Theologus, & verè orabis, Theologus verè eris.* Ac ſi diceret, tunc religioſum bonum Theologum euaſurum, cum Theologiam, cum orationis exercitio attemperet. Idem, vtputo, ſibi volebat Bonauentura, cum dicebat. *Stude ſemper expendere tempus tuum, aut in oratione, aut in lectione.* Clarius hoc habet Thomas Campenſis. *Lectio debet eſſe quaſi oratio, & antequam legas, præcedat oratio.* Et infra. *In qua operatione oratio præeat, oratio intercurrat, oratio totum finiat.* Bellè quoque, & dilucidè Ioann. Trithemius hom. 7. *Labores monachorum ita ſunt moderandi, vt nunquam à diuinis vacent colloquijs, ſed inter opera manuum, in corde meditatio ferueat ſcripturarum, quæ poſteaquam in odorem Spiritus mentem perduxerit, mox in orationem deuotiſſimam commutetur.* Clarius tamen Aluare de Paz doctus Ieſuita, ſic habet. *Religioſi, qui litteris vacant, lectiones, quas audiunt, priuatum ſtudium, quo occupantur, diſputationes, quas ineunt, & cætera* ad litteras

Nilus ſ. t. biblioth.
Bonau. in Reg nou c. 2.
Th. Cā. Li. ſ. diſc. c. 3
Trithem.
Paz de vita ſpir. l. 2. c. 3 p.

ad litteras pertinentia, ab oratione incipiant, oratione interrumpant, in oratione definiant, &c. Infra quoque. *Breues orationes in principio, & medio, & fine ſtudij litterarij fundantur.* Ecce modum ſtudendi, ecce intentum, ecce mixturam exercitii litterarii cum oratione.

19 Omnium tamen clarius, ſimplicius (vt ſolet) & humano ingenio varietate gaudenti congruentius, S. Vincentius Ferrer, Hiſpaniæ, & grauiſſimæ Prædicatorum familiæ decus, qualiter religioſus omnis, lectionem, ſeu ſtudium cum oratione, alternantibus vicibus, ſeu permixtim exercere debeat, his verbis expoſuit. *Nullus quantumcumque pollens ingenio debet omittere ea, quæ poſſunt eum ad deuotionem excitare: imo qui legit, & ſtudet debet ad Chriſtum inflectere, cum ipſo loquendo, & ab ipſo intelligentiam poſtulando. Sæpe dum actu ſtudet, à libro debet ad horam oculos auertere, & oculis clauſis, ſe in Chriſti plagis abſcondere; & iterato ſe ad librum conuertere. Etiam quandoque debet à ſtudio ſurgere, & in cœlum, flexis genibus, aliquam ignitam orationem, cum breuitate ad Deum fundere, vel cellam egredi, Eccleſiam, clauſtrum, vel capitulum circumire, ſecundum quod Chriſtus confert, & aliquando oratione formata, vel informi, per gemitus, & ſuſpiria, de ebullitione cordis diuinum auxilium implorare, vota ſua, & deſideria altiſſimo præſentando, & Sanctorũ ad hæc auxilium implorando. Et illud negotium quandoque agitur, ſine pſalmis, & ſine quibuſcumque orationibus externis formatis verbo; quamuis hoc aliquando initium ſumpſerit, vel ex aliquo verſu pſalmi, vel loco alterius ſcripturæ, ſiue alicuius ſancti, nobis interdum Deo inſpirante interius. Cum autem ille feruor ſpiritus tranſierit, qui communiter parum durat, potes ad memoriam reuocare, ea, quæ paulo ante ſtudueras, & tunc dabitur tibi clarior intellectus. Quo facto, iterato ad ſtudium redeas, vel ad lectionem, & iterato ad orationem, & ſic alternando commutes. Nam per huiuſmodi commutationem in oratione, maiorem reperies deuotionem, & in ſtudio intelligentiam clariorem.* Omnia hæc ſanctus, & religioſiſſimus Vincentius, ideo à me ſigillatim tranſcripta, quod credam; facillimum, vtiliſſimumque modum ſtudendi, & orandi, religioſis omnibus; his verbis expræſſum. Nec aliquem putauerim, huiuſcemodi exercitio addictum, qui breui ſpatio, doctus, & ſpiritualis non euadat. Nec mirum, quia vt Bonauentura quondam dixit. *Lectio dat materiam, & quaſi ſemen bonæ cogitationis, oratio rigat, & ad perfe-*

D. Vincẽ. de vit. ſpi. c. de sõno &c.

D Bonau de infor. nouit. p. 2 c. 4.

ctum

ctum roborat, & cor illuminat ad intelligentiam. Nullus ergo adeo hebes, ruſticus, aut tardus ingenio, inter regulares inueniri poteſt, qui huiuſcemodi exercitium amplexus, non breui ſufficienter doctus, gnarus litterarum, & myſticè ſapiens, euadat.

20 Hoc ipſum quoque ex cæleſti reuelatione per Angelum facta B. Antonio antiquiſſimo monachorum Patri innotuit. Caſum verò ex S. Ephrem verbis capere poſſumus. *Sanctus Antonius olim in eremo conſtitutus, ac torpori, variiſque cogitationum tenebris obnoxius, ſic ad Deum locutus eſt. Domine cupio ſaluari, & non me ſinunt cogitationes improbæ: Quid in tribulatione mea agam? Et quo pacto ſalutem conſequar? Paululumque foras diggreſſus, vidit quendam Antonius ſedentem, & operantem, ac deinde ceſſantem ab opere, & orantem, rurſuſque conſidentem, & catenas operantem, atque iterum opus ſuum relinquentem, atque orantem. Erat autem Angelus Domini ad dirigendum, inſtituendumque Antonium miſſus. Audiuitque Angelum ſibi dicentem: Sic fac, & viues.* Hoc ipſum religioſis ſtudentibus agendum puto; itaut orationis, ſtudiique permixtum exercitium, alternantibus vicibus, ſemper exequantur. Hinc etenim æternam vitam in veræ ſtudioſitatis præmium habebunt. Et hæc de primo documento regularibus litterarum ſtudioſis neceſſario; nunc ad alia procedamus. S.Ephrem in enarra. ss. Patr.

21 Secundum documentum illud ſit, in eo præcipuè monachum ſtudentem curam præſtiturum, vt id, quod ſtudet, ſcit, legit, aut docet, in finem charitatis, amorem Dei, & proximorum dirigat. Id Patres docent, dum illud Pauli præ manibus verſant. *Scientia inflat, charitas ædificat.* Ad quod Ambroſius hæc. 1.Cor. 1. *Tunc ſcientia magna eſt, & vtilis, ſi charitate humilietur, vt amplius creſcat. Temperatur enim à dilectione, vt non ſatis me-* D. Ambr. *raſit, & inebriet ſcientem, vt ſe extollat. Sicut enim vinum non temperatum admixtione aquæ, mentem alienat, ita, & ſcientia ſuperbum facit, niſi fuerit temperata.* Ad idem D.Auguſtinus. *Scientia ad finem charitatis adbibita multum eſt vtilis, per ſe* D. Auguſt epi. 119 *autem ipſam ſine tali fine, non modo ſuperflua, ſed etiam pernicioſa probata eſt.* Idem docuit Angelicus Doctor, cum enim contra religionum æmulos defendendum ſtatuiſſet; licere religioſis ſtudium litteratum, obiiciens ſibi illud Pauli. *Scientia inflat, charitas ædificat.* Subiungit. *Ad illud quod obijciunt, quod ſcientia* S.Th op. 19 c. 11. *inflat, dicendum eſt; quod eſt intelligendum, quando ſcientia eſt ſine charitate: Vnde gloſſa ibidem dicit, ſcientia inflat, ſi ſola eſt*

eſt. Et infra. *Addite ergo ſcientiæ charitatem, & vtilis erit ſcientia. Vnde in illis, qui charitatis operibus inſiſtunt, minus eſt periculoſa ſcientia.* Alibi quoque loquens de deuotione, & ſcientia ſic habet. *Dicendum, quod ſcientia, & quidquid aliud ad magnitudinem pertinet, occaſio eſt, quod homo conſideret de ſeipſo, & ideo non totaliter ſe Deo tradat. Et inde eſt, quod huiuſmodi quãdoque occaſionaliter deuotionem impediunt. Et in ſimplicibus, & mulieribus deuotio abundat elationem comprimendo.* Addit tamen Sanctus Doctor. *Si tamen ſcientiam, & quamcumque aliam perfectionem homo perfectè Deo ſubdat, ex hoc ipſo deuotio augetur.*. Idem dicam de charitate, quod ſi ad illam ſcientia religioſorum dirigitur, augebitur deuotio, & ſpiritualis dulcedo; ſin vero; ſolum inflatio vanitatis adquiritur. Vnde D Bonauentura. *Cum charitas ædificando non erigit, ſcientia inflando peruertit.* Moxque. *Scientia cauenda eſt, ne inflet. Ergo amate ſcientiam, ſed anteponite charitatem, quia charitas ædificat, & non permittit inflari ſcientiam.* Optime quoque Laurentius Iuſtinianus. *Cui præſto eſt ſcientia plurima, & ſacræ legis intelligentia perſpicua, deſitque illi bonitatis operatio, virtutum experientia, Dei, ac proximi fragrantia, parum ſibi, & cæteris proficit.* Ergo vt intentum ſatis euidens concludam; religioſi omnes, litterarum ſtudiis addicti eſtote, verumtamen condimentum charitatis apponite, ne ſcientia veſtra inſulſa, & inſipida inueniatur. Dilectione Dei, & proximi feruete. *Hic phiſica, quoniam omnes omnium naturalium cauſæ in Deo creatore ſunt. Hic ethica, quoniam vita bona, & honeſta non aliunde formatur, quam, cum ea, quæ diligenda ſunt, quemadmodum diligenda ſunt, diligantur; hoc eſt, Deus, & proximus. Hic logica, quoniam veritas, lumenque animæ rationalis, non niſi Deus eſt. Hic etiam laudabilis reipublicæ ſalus, &c.* Hæc Ioannes Niderus quondam ex Auguſtino retulit.

2.2.q.82 a.3.ad 3

Bona.l.4 pharet.c.45.

Laur Iuſt. de inſt. & reg pr.c.6

Nider li.3 de fruct. relig.c.10

22 Sit præterea tertium documentum pro ſtudentibus in religionibus apprimè, & quam maximè neceſſarium; vt ſcilicet omnia eorum ſtudia, humilitate fundentur, humilitate erigantur, humilitate proficiant, humilitateque totum ſuum incrementum accipiant: &, vt vno verbo dicam curare debent religioſi, vt totam, quam addiſcunt ſcientiam: humilitatis, & modeſtiæ ſapore ſic condiant, vt vanitatis, curioſitatis, inaniſue gloriæ, cute detracta, acceptabile Deo fiat ſacrificium. Hoc ex Patribus facillimè comprobatur. Ex quibus Ambroſius. *Quem fructum habebit, aut*

Ambroſ. epi 84.ad demetr. 2

bit, aut cum inflatione ſcientia, aut cum humana gloria fides? &c. Ac ſi diceret: Nullum. Optime etiam Bernardus; quærens enim quo fine ſcientia adquiri debeat, ſic inquit. *Quo fine? Vt non ad inanem gloriam, aut curioſitatem, aut aliquid ſimile, ſed tantum ad ædificationem tuam, & proximi*. Et ſubiungit. *Sunt namque qui ſcire volunt, eo fine tantum, vt ſciant, & turpis curioſitas eſt. Et ſunt, qui ſcire volunt, vt ſciantur ipſi, & turpis vanitas eſt. Qui profectò non euadent ſubſannantem ſatyricum, & ei qui eiuſmodi eſt decantantem*.

Scire tuum nihil eſt, niſi te ſcire hoc ſciat alter.

Et ſunt item, qui ſcire volunt, vt ſcientiam ſuam vendant, v. cauſa, pro pecunia, pro honoribus, & turpis quæſtus eſt. Pulchrè etiam Bonauentura ex mente Gregorii, ſic habet. *Cum ſumma cura prouidendum eſt, ne accepta ſcientia, cum ignorantiæ tenebras illuminat, lumen humilitatis tollat.* Quod adeo neceſſarium eſt, vt vera ſapientia, & ad æternitatem proficua, non niſi per humilitatem haberi poſſit. Docet id D. Auguſtinus ad Dioſcorum. *Non aliam ad capeſſendam, & obtinendam veritatem, & ſacram ſapientiam, viam munias, quam quæ munita eſt ab eo, qui greſſuum noſtrorum, tamquam Deus, videt infirmitatem. Ea autem eſt prima humilitas; ſecunda humilitas; tertia humilitas; & quoties interrogares hoc idem dicerem. Itaque ſicut Demoſthenes, in eloquentia, pronunciationi, primas, ſecundas, tertias, dedit: ita ego in Chriſti ſapientia, primas, ſecundas, tertias, dabo humilitati.* Hac forſan de cauſa D. Bernardus ſermone quodam dixit. *Neceſſe eſt, vt cognitio ſui ipſius præeat ſcientiam noſtram.* Quia ſcilicet, humilitas neceſſaria eſt, ad veram ſcientiam maxime religioſis viris, adquirendam. Ad quod pulchrè etiam Bonauentura. *Caſtitas, & humilitas ſunt pediſequæ ſapientiæ, iuxta viſionem Gregorij Nazianzeni: Si vis me, quæ ſum ſapientia, ſerua pediſequas meas. Munditia ergo cum humilitate eſt principalis columna ſapientiæ*. Et in alphabeto boni monachi ſic. *Zachæe frater deſcende de altitudine ſæcularis ſcientiæ, & diſce in ſchola Dei viam humilitatis, &c.* Quin, vt intentum concludam, illius religioſi ſcientia, quæ humilitate, & modeſtia, aptata, temperataque fuerit, plus Eccleſiæ, Ordinique confert, quam plurium aliorum, qui inſolenter, ſuperbe, vanè, aut inani gloria capti, ſcientias adquiſierint. Grauis, & pii religioſi hæc ſunt verba.

D. Bonav. l. 4 phar. c 45

D. Auguſt

Ber. ſerm. 37. in Cāt.

Bonau t 1 de lumin. Eccl. ſer. 2

In alphab lit. Z

Paz t. 1. de vi. ſpir l. 2. c. 33 *Magis iuuat Eccleſiam Dei vnus religioſus, qui ſanctè, modeſtè, & circumſpectè ſcientijs ſtuduit, quam mille, qui inſolenter ſeipſos, & ſuum honorem quærentes, litteris vacauerint. Plures ille vna concione feruenti conuertet, quam iſti mille ſermonibus:*

23 Ex his ergo manifeſtè liquet, perditiſſimam eſſe illorum regularium conditionem, (ſi qui ſunt, quod non credam) qui huiuſcemodi documenta ſpernentes, ad inanem hominum gloriam aucupandam, aliquemue honoris gradum adipiſcendum, non ad Dei honorem, ſtudiis litterarum vacant. *Horum ſtudia* (inquit Bernardus, vel quidam eius ſpiritum ſapiens *vana ſunt, nugigerula, verboſa, contentioſa, curioſa, ambitioſa, etiam ſanctum animum, vel iam perfectum diſſipant; & corrumpunt*. Plures illorum forſan, linguoſi, loquaceſque concionatores, ſeipſos, non Deum, prædicantes, euadent. *Arrogantes iſti* (inquit Gregorius) *cum ſcientiam accipiunt, nihil ſe accepiſſe æſtimant, ſi hanc eos occultam habere contingant. Nuſquam quippe ſuum gaudium, niſi in ore hominum ponunt*. Et rurſus.. *Hanc partem ſuam omnis arrogans æſtimat, ſi ſcientiam non tam habeat, quam oſtendat, quia nimirum omnes elati, ſcientiam habere non appetunt, ſed oſtendere*. Et infra. *Non enim loquendo curat, quid proſit, nec ſtudet, vt malum, quod cernit, corrigat, ſed bonum, quod ſentit, oſtendat*, Nec mirum ſanè: quia, vt bene Bonauentura loquens de ſcientia iſtorum. *Eſt fluuius torridus, exſiccans flumina gratiarum: fluuius turbidus obfuſcans ſplendores intellectuum; fluuius tepidus tepefaciens amores affectuum; fluuius turgidus tumefaciens expræſſiones affatuum*. Iſti erunt vt in plurimum, scioli pauca ſcientes, & multa præſumentes, ſemidocti, aut ſemiliterati, ac perinde animarum ſeductores, vt Sancta Tereſia docuit, & experientia monebit.. Demum, vt vir doctus, & pius diſſertè dixit. *Scientia iſtorum* (ſi aliqui tales ſunt) *eſt ſcientia arrogans, & procax, & inuerecunda, ſeipſam exagerans, nouitates conſectans, magiſtros. ac præceptores paruipendens, & aut minus ſubtiles, aut nimis ſcrupuloſos accuſans. Eſt ſcientia libertatis amans, obſeruantiæ inimica. relaxationis cupida, quæ diſciplinam fugit, mortificationem timet, ſeniorum monitiones auerſatur; regulas, vt non ſeruet, interpretatur. Eſt tandem non ſapientia deſurſum deſcendens, ſed terrena, animalis, diabolica*. Et rurſum. *Eſt ſcientia ſuperba, & ambitiosa, quæ in teneris annis, & in principio religioſæ vitæ, iam ad primas ſedes, ad cathedras, ad pulpita, & ad relationes aſpirat. Eſt ſcientia inuida laudis alienæ, ac condiſcipulorum*

Marginal notes: Autor de vita ſolit. ad frat. de mõt. Dei — Greg. 23 mor. c. 10 — Ibidẽ c. 9. — Ibidẽ c. 11 — D. Bonau. t. 1. in principio — S. Tereſia c. 5 — Paz de vita ſpir. t. 1 l. 2. c. 33 — Idem.

pulorum ingenio, & profectibus mærens, quæ opinioni, ac laudi prouectiorum inuidet, ſubtilitatem, & diligentiam æqualium contemnit, minorum imperitiam, & ruditatem irridet, & ſola ab omnibus laudari, & in vniuerſorum ore verſari ſtudet. Eſt ſcientia curioſa nimis, nihil quærens, niſi quæ intellectus intemperantiæ ſatisfaciant, & oſtentationi; ac plauſui deſeruiant, non quæ fratrum ſaluti proficiant, Quid tandem de iſtis dicam? Certè nõ aliud, niſi illis forſan euenturum, quod cuidam Religioſo ex reuelationibus S. Brigittæ accidiſſe nouimus. Dicebat quidam religionis cuiuſdam, quam ſciens non reſero, Religioſus. *Ego addiſcere volo, artes liberales, & ſcientiam, adhoc, vt ex illa, honorem, & dignitatem aliquam habere valeam.* Chriſtus Dominus de hoc, & ſimilibus ad S. Brigittam reſpondit. *Iudicabuntur ad pœnas infernales in profundo inferni, ſi ante mortem ſe noluerint corrigere.* Lib. 7. reuel. c. 20

Ex ijs forſan vnus erat quidam magnæ æſtimationis, cuius vitia Beatiſſima Virgo Maria in quadam reuelatione ad S. Brigittã *l. 3. c. 22.* ſic expreſſit. *Quid vides in iſto, qui aſtat repræhenſibile? Reſpondit illa. Quod rariſſimè dicit Miſſam. Cui Mater: non eſt ideò iudicandus. Sunt enim multi, qui factorum ſuorum memores rationabiliter abſtinent, & non minus mihi ſunt accepti. Sed quæ vides in eo alia? Et illa. Quod non habet veſtes à B. Benedicto inſtitutas. Cui Mater. Contingit multoties, quod conſuetudo quædam inchoata, & omnes, qui ſciunt eam eſſe malam, & imitantur reprehendendi ſunt, qui vero ignorant inſtituta laudabilia, eſſentque libenter contenti de abiectioribus, ſi non conſuetudo longinqua præualeret, tales non ſunt faciliter, & improbè iudicandi. Sed audi, & indicabo tibi, quod in tribus alijs reprahendendus eſt. Primo, quod cor eius, in quo Deus quieſcere deberet, eſt in pectore meretricum. Secundò, quod dimiſit modicum ſuum, & concupiſcit multa aliena, promiſit abnegare ſeipſum, & ſequitur totam propriam voluntatem. Tertiò, quod Deus creauit animam ſuam pulchram, quaſi Angelum, & ob hoc deberet habere Angelicam vitam, ſed modo anima eius habet imaginem illius Angeli, qui per ſuperbiam à Deo apoſtatauit. Hic apud homines magnus eſt, ſed qualis apud Deum, nouit Deus. Ipſe enim Deus eſt, ſicut ille, qui clauſum aliquid habet in pugno, abſcondit illud ab alijs, donec aperit pugnum. Sic Deus infirma eligit, & coronas eorum in præſenti abſcondit, donec vnicuique reddet ſecundum opera ſua.* S. Brigitta

24 E conuerſo tamen illorum regularium ſtudia, quæ, oratione concocta, humilitatis, & charitatis ardore digeſta, ad Dei honorem (prout multi faciunt) ordinantur; & ipſis ſtudentibus proficua, Eccleſiæ quoque, & religioni ſalutaria eſſe conſpiciuntur. Dei regnum cumulant, Diabolique poſſeſſionem diripiunt. De iſtis Gregor. *Sancti partem ſuam reputant, ſi intus quidem ipſi de ſapientia gaudeant, foris autem alios ab errore compeſcant. Neque à ſe, ita loquendo exeunt, vt gaudium mentis in oſtenſione ponant diſſertæ locutionis, ſed bonum ſcientiæ in cordis ſecreto meditantur.* De iſtis etiam D. Bernardus, vel author ad fratres de monte Dei vbi ſupra. *Studia hæc litteratoria non ſunt, non cauillantia, non diſputantia, non garrula, ſed ſpiritualia, pacifica, & humilia, humilibuſque conſentientia. Quæ, etſi foris exercentur, intus potius aguntur in ſpiritu mentis, vbi renouatur homo de die in diem.* Et infra. *Studia hæc ſilentium amant, quietem deſiderant cordis, in labore corporis paupertatem ſpiritus, & pacem in exterioribus preſſuris, & bonam conſcientiam in puritate cordis, & corporis.* Abſdubiè etiam de iſta iſtorum ſcientia loquebatur D. Laurentius Iuſtinianus dicens. *Vtilis eſt ſcientia, cum perducit ad ſapientiam, cum diuinitatis radios oſtendit, cum Verbi præbet notitiam, cum ad cæleſtia contemplanda animum attollit, cum ad Deum quærendum, & poſſidendum omnia cordis interiora inflammat.* Tandem hæc iſtorum regularium ſcientia viuis coloribus depingitur, à pio, grauique, ac religioſo moderno, hiſce. *Eſt ſcientia modeſta, & humilis, quæ ſui contemptum, proximorum conuerſionem, & Dei laudem concupiſcit. Diligenter ſtudet, ita vt ſuo tempore valeat poni ſuper candelabrum, ſed ipſa, ſi Deo ita viſum fuerit, magis cupit latere, & eſſe ſub modio. Eſt charitatis plena, quæ de profectu condiſcipulorum gaudet, illos amat, illos reputat, illos laudat, & ſi doctiores, aut ingenioſiores habeantur, non mœret, ſed vehementer exultat. Eſt ſapiens, eſt diſcreta, & plena prudentiæ, non eſt violenta temporis deprædatrix, ſed ſuis horis contenta, alias libentiſſimè orationi, & muneribus obedientiæ concedit. Eſt ingenua, ac verecunda, & circumſpecta, quæ non libertatem, ac priuilegia, non exemptiones affectat, ſed in id ſemper tendit, vt regulam diligenter ſeruet, & teneat diſciplinæ cenſuram. Eſt denique ſapientia deſurſum deſcendens, &c.* Hæc, & alia, quę ſciens omitto, boni, perfectique religioſi (quales multi ſunt) ſcientia meretur. His, & potioribus digna eſt præconiis, his gaudet epithetis,

D. Greg. vt ſupra c. 10

D. Bern.

Laur. Iuſt. de caſt. con. c. 14

Paz vbi ſupra

chetis,ac denique eſt vera ſcientiæ Dei participatio,angelicę imitatrix, humanæ conditionis conſolatrix optima. Vtinam omnes hac peritia frueremur. Concedat id nobis Deus Opt. Max. vt quilibet Hieronymianum illud verè fari poſſit. *Sic ſtudeo tanquam ſemper victurus, ſic viuo tanquam cras moriturus.*

Hieron. ep. 11. ad Acheru.

Plures exempti, & priuilegiati in Religionibus obſeruantiam regularem euertunt.

CAP. XII.

1 INter ea mala, quæ ex inordinato, vanoue, aut ſuperbo ſcientiarum, aut litterarum vſu, euenire poſſunt, & forſan ſæpe ſæpius euenient; illud in primis cenſendum venit, quod non pauci religioſi, ſub alicuius litteraturæ, ſcientiarumue peritiæ prætextu, ſuper omnes alios extolli cupientes, exemptiones, priuilegia, immunitateſque in ipſis religionibus quærant. Hoc ante nos expertus videtur D. Gregorius magnus, dum in ſuo paſtorali dixit. *Sæpe dum quoſdam maior ſcientia erigit, à cæterorum ſocietate disiungit, & quo plus ſapiunt, eo à concordiæ virtute diſipiſcunt.* Hac de cauſa, poſtquam de recto ſacrarum litterarum vſu regularibus permittendo, ſermonem habuimus placuit nunc de ipſorum exemptionibus, immunitatibuſque diſſerere. Hoc igitur capitis huius intentum erit; videlicet: multitudinem exemptorum in religionibus magna non perurgente cauſa, immunitatibuſque, ſeu priuilegiis, quo ad obſeruantias regulares, fruentium, reformationi religionum obſtare, regularemque obſeruantiam euertere. Hoc quidem cum grano ſalis intellectum, (ne Sanctiſſimarum quarumdam religionum legibus, vſui, laudabilique conſuetudini obuiam ire videamur) ex Patribus morem ſolitum ſeruando, comprobare decet.

D. Greg. 3 paſt. c. 23

2 Audiatur primus magnus Baſilius, qui in ſermone de inſtitutione monachorum, inuidiæ, odiique materiam, ac ſeminariū appellat, quod inter monachos, alioſque regulares, inæqualitas iſta ſit priuilegiorum, immunitatum, & exemptionum à communibus obſeruantiæ regulis. Hæc Baſilius. *Vbi æqualitatis defraudatio eſt, inuidia, odijque materia, ac ſeminarium extitit, ijs, qui defraudantur.* Vnde concludit. *Quemadmodum igitur Deus*

D. Baſil ſer. de inſtit. mon.

promiſcue

promiſcuè omnibus lucem impartitur, ſic imitatores Dei, charitatis ipſorum radium æqualiter communicare omnibus debent. Ecce Baſilium, de hac cauſa ſic ſentientem.

3 Accedit Sanctus ille, egregiuſque monaſticæ perfectionis zelotes Ephrem Syrus, ex quo pauca quædam, nec tamen inutilia, excipere valui. Adhortatione prima ad monachos, hæc habet. *Aequalitas inter monachos extirpat ſuperbiam, & humilitatem ipſis familiarem reddit.* Quibus clarè denunciat ſingulares exemptiones monachorum, ſuperbiam nutrire, & humilitatem extenuare. Vnde quondam ſic admonet monachum. *Frater, dignus es habitus ſancto indumento monaſtico? Ne extollaris aduerſus ſpectantes. Non enim videri aliquem primum eſſe, virtus eſt.* Attendat hæc monachus, nec velit primus inter fratres per priuilegia videri. Audiat, & ſequentia. *Vide frater, ne forte dum vis primus ſupra fratrem tuum eſſe, minimus inueniaris in futuro ſæculo. Tuncque audias, quod audiuit prædiues ille ambitioſus, qui vritur igne illo inextinguibili: fili recordare, quod receperit bona in uita tua. Scriptum eſt, quæ alta ſunt hominibus abominabilia ſunt coram Deo: Numquid oblitus es dicentis; Qui cupit inter uos magnus fieri, ſit ueſter miniſter. Cogita ergo, quod mortuus ſis mundo.* Hęc, & alia pius hic Pater, priuilegia, ſingularitateſque quorumdam regularium damnans, æterniſque pęnis, cum diuite epulone adiudicans.

s. Ephrem paræn. 1

Idem paræn. 17.

P 4. 18

4 Ex Chriſoſtomo etiam, qui os aureum eloquentiæ iure vocatur, aliqua, nec incongrua, propoſito noſtro, inducere poſſumus. Laudat S. Doctor monachos, & cœnobitas, propter æqualitatis vitam, ſummamque conuenientiam quo ad omnia, in ipſis repertam; ac proinde reprobare videtur inæqualitatem ex huiuſmodi priuilegijs, & exemptionibus ortam. Chriſoſtomus ſic loquitur. *Nullus ibi* (inter monachos, & cœnobitas) *paupertatē exprobrat. Nullus diuitijs honeſtior eſt. Inde id, quod omnia perturbat, & peruertit, meum, & tuum penitus eliminatum eſt. Cūcta quippe illis communia ſunt, menſa, domus, indumentum, & quod ſanè mirabilius eſt, vnus etiam idemque animus omnibus eſt Omnes eadē ſunt nobilitate nobiles, omnes eadem ſeruitute ſerui, eadem libertate liberi. Vna ibi voluptas, vna iucunditas, unæ delitiæ, unum deſiderium, una ſpes omnibus ineſt. Nulla ibi inæqualitas, cæterum ordo ſummus, & moderatio, & conuenientia, & ineffabilis concordiæ ſeruandæ diligentia, iugis, atque perpetua lætitiæ materia, &c.* Hæc Chriſoſtomus ad intentum.

Chriſoſt. 3 de ſacerd

5 Ac-

5 Accedit etiam S. Mediolanenſium antiſtes Ambroſius, qui in epiſtola ad Demetriadem Deo ſacram Virginem, tum ipſam, tum moniales omnes, monachoſque ſingulos, qualiter vitium ſingularitatis in exmptionibus, & priuilegijs religionum affectandis, fugiendum ſit, ſic admonuit. *Prima humilitatis ratio, in communis uitæ verſatur officijs; quibus, & diuina clementia conciliatur, & ſocietas humana connectitur*. Expendat hæc religioſus, &, ſi ſibi diuinam clementiam conciliandam quærit, *in communis uitæ officijs* ſe exerceat, exemptiones ab illis non ambiendo, Inferiuſque. *Pulchrè, & mirabiliter a pleriſque proficitur ad illam humilitatis fortitudinem, quæ ſe, & extra omnem conſtituit dignitatem, & mauult apta eſſe iniurijs accipiendis, quam idonea repellendis*. Carpit hiſce verbis Ambroſius peſſimam illorum conditionem, qui ideo dignitates, priuilegiaq; in religionibus appeterent, vt ab iniuriis accipiendis immunes redderentur & ad vindicandam aptiores, cum vtrunq, ſit ſuperbiæ magnum argumentum. Inferius quoq; *Inter omnes igitur hominum lapſus, inter omnia commiſſa peccantium, nulla eſt grauior, quam ſuperborum ruina*. Quorum Ambroſi? illorum certe: *Qui cupiditate extollentiæ ſingularis omnibus appetunt anteferri*. Inferius ad huc. *Hæc ſuperbia a Diabolo ſumpſit exordium*. Lege, religioſe] ſancte totam iſtam epiſtolam Ambroſij; inſpicieſque clarè, qualiter excellentias, immunitateſue appetere, piorum animum, ſanctorum præcipuè, offendat. D. Ambr. ep. 84 ad Demetr. Idē ibidē Idem.

6 Audiatur præterea S. Præſul Auguſtinus, qui de monaſterijs loquens hæc habet. *Seruetur ibi parilitas æquabilitatis, conſtantia charitatis, & quando forte ventus ex iſta parte, qua patet, irruerit, ſit ibi cauta gubernatio*. Ac ſi dicat, vt religionis perfectio non corruat, neceſſe eſt religioſos ipſos æquabiliter connecti, & æqua charitate cōfoueri. Vt enim ſubdit. *Si naues in portu bene ſibi applicentur, non ſibi colliduntur*. Proculdubio indicans, rixas, ſectioneſque monachorum, quibus *ſibi forſā colliduntur*, ex imparilitate priuilegiatorum poſſe oriri, qui cum omnibus præeſſe cupiant, neceſſe eſt ab alijs contradictionem, & repulſam pati. Vnde idem Auguſtinus alibi verba illa: *Ecce quam bonum, & quam iucundum habitare fratres in vnum*, dicit excitaſſe monachos, & monaſteria in orbe. *Iſta* (inquit) *uerba pſalterij, iſte dulcis ſonus, iſta ſuauis melodia, tā in cantico, quā in intellectu etiam; monaſteria peperit. Ad hunc ſonū excitati ſunt fratres, qui habitare in unū concupierūt. Iſte uerſus fuit tuba ipſorū*. D. Auguſt. in pſal. 99 Idē in pſ. 132

Vt

Vt hinc animaduertant regulares, ad hunc finem præcipuè ad religionem vocatos fuiſſe, vt in vnum viuentes, non priuilegia, non exemptiones, non immunitates, prærogatiuamque ſupra alios quærant; ſed humili æqualitate contenti, communibus obſeruantiis degere cupient, ſi veri, vel ſaltem perfecti monachi eſ-
Idē ibidē ſe deſiderant. Vnde ſic ſubiungit. *Qui ergo ſic viuunt, vt vnum hominem faciant, vt ſit illis vna anima, & vnum cor: multa corpora, ſed non multæ animæ; multa corpora, ſed non multa corda, rectè dicitur monos, ideſt, vnus ſolus.* Quare monachos illos, qui ſingularitatibus gaudent, nomine monachorum, indignos videtur exiſtimare Auguſtinus.

7 Adſtipulatur Ioannes Caſſianus, qui non ſolum huiuſmodi ſingularitates, priuilegiaque monachorum damnat, ſed etiam vanitatis, gloriæ, atque vanæ oſtentationis ſigna eſſe, clarè de-
Caſſ. l. 5 c. 13 monſtrat. *Quidquid enim extra conſuetudinem præſumitur, vſumque, & communem, vt vanitatis, & gloriæ, atque oſtentationis morbo pollutum, antiquiſſima Patrum traditio notat.* Idque exemplo ſanctiſsimorum monachorum clarius confirmat dicens. *Nec quemquam ex his, quos merito ſcientiæ, ac diſcretionis en tuiſſe peruidimus, vel quos ad imitandum, gratia Chriſti, velut ſplendidiſſima luminaria omnibus præloc auit, eſu panis, qui apud eos uilis habetur, ac facilis, abſtinuiſſe cognouimus.* Ecce Caſſianus, non modo ſingularia priuilegia monachorum damnat, ſed nullum verum, & ſanctum religioſum fuiſſe dicit, qui ſimilibus prærogatiuis frueretur.

8 Aſtat præterea D. Gregorius Magnus, qui in epiſtola quadam ad Ioannem Subdiaconum Rauennæ, grauiſſimis verbis admonet, vt peculiaritatem, ſingulariaue priuilegia, & exemptiones à quibuſdam monachis compeſcat, tanquam peſtem mo-
D. Greg. l. 10. ep. ind. 5. ep. 22 naſteriorum. Verba Gregorii ſunt hæc. *Hoc autem prædicto fratri, & coepiſcopo noſtro, omnino dicere ſtude, ut peculiaritatem à quatuor, aut quinque monachis monaſterij ſtudioſiſſimè compeſcat; & hoc ipſum monaſterium à tali peſte mundari feſtinet.* Rationem reddit. *Quia ſi illic peculiaritas à monachis habetur, nec concordia, nec charitas, in congregatione poterit permanere.* Ecce ſingularia priuilegia peſtem religionis a D. Gregorio nuncupata: hincque iure optimo, regulares ſimilia priuilegia ambientes, peſtiferos religioni, ex mente ipſius, quodammodo appellare licet. Nec ſui oblitus idem Pater, huiuſcemodi rei cauſam tradit in Moralibus. *Omnes namque homines natura æquales*

ſumus.

ſumus. Si igitur hoc à mente deprimimus, quod temporaliter acceſſit, inuenimus citius, quid naturaliter ſumus. Manu ergo humillimæ conſiderationis deprimendus eſt tumor elationis. Si enim apud ſemetipſam mens deſcendit de vertice culminis, citius planitiem inueniet naturalis æqualitatis. Quæ omnia magis vrgent religioſos omnes, qui non ſolum æquales ſunt natura, ſed profeſſione, regula, habitu, conuictuque communi. Ad huc tamen congruentius propoſito noſtro hæc habet in epiſtola quadam. *Si in rebus ſæcularibus ſuum cuique ius, & proprius ordo ſeruandus eſt, quanto magis in eccleſiaſticis diſpoſitionibus, nulla debet eſſe confuſio, ne ibi diſcordia locum inueniat; vnde pacis debent bona procedere. Quod hac ratione ſeruabitur, ſi nihil poteſtati, ſed totum æquitati tribuitur.* In quibus non modo æquitatem, quoad fieri poteſt in Eccleſiaſticis perſonis obſeruari petit, ſed & hoc congruere dicit; *ne ob id diſcordia locum inueniat.*

Idem 21 Mor. c. 11

l. 12. ep c. 31.

9 Audiatur præterea Seraphicus Bonauentura, qui ſicut noſtro ſeculo nequam proximior fuit, ſic quoque cæteris clarius hoc vitium à religionibus extirpare contendit. Primò enim in pharetra ſua verba D. Gregorii ſuperius adducta repetit, & approbat: *Si peculiaritas* (inquit) *à monachis habetur, nec concordia, nec charitas, in congregatione eadem poterit permanere.* Ecce ſingularia priuilegia, exemptioneſque monachorum à Bonauentura reprobari, vt nociua charitati, & concordiæ religionis. Contra tamen, monachi perfectionem in communibus obſeruantiis ſitã eſſe, alibi ſic docet. *Optima religioſi perfectio eſt perfectè communia quæque conuentualia ſeruare.* Et in alphabeto ſpirituali ſic. *Qui communia ſectatur, & ſingularia vitat, magis diligetur, & citius ad bonum finem perueniet.* Hinc etiam idem pater alibi monachum monet. *Sequi conuentum ſine murmure deſtructi corporis, & communem Ordinis rigorem cum cæteris tenere.* Rationem ſic ſubiungit. *Quia qui poſt te ad Ordinem veniunt, non attendunt, quid ante eos laboraueris, ſed ſolum accipiunt, quale eis exemplum præferas in præſenti, in laboribus, vigilijs, in cibis, & alijs obſeruantijs Ordinis; in quibus vellent ſibi ſeniores ſuos præire. Alioquin, aut ſcandalizantur de ipſis, aut imitari eos incipiunt, parcendo corpori pluſquam expediat.* Ecce monachi, qualiter, nec propter antiquitatem in Ordine, nec propterea, quod plurimum in eo laboris perpeſſi ſitis, vos à communibus obſeruantiis velit Bonauentura excuſatos.

D. Bon. l. 1 pharet. c. 32.

In ſpec. diſc. p. 2. c. 2

In alph. l. 16.

In infor. nouit. c. 9.

10 Iungatur his Patribus S. Ignatius noſtri ſæculi decus, &

Ieſuiticæ familiæ orbi celeberrimæ, anteſignanus, qui feruenti zelo obſeruantiæ regularis cupiens ſuos vigere, inter ea, quæ illis commendata reliquit, hoc vnum eſt: vt penitus ſingularitates, priuilegiaque in religione abiiciant. Vnde ingredientem Societatem interrogari præcipit. *An contentus fuerit eodem atque alij modo in collegio agere, nulliſque priuilegijs, aut prærogatiuis minimum omnium, qui in eo fuerint anteire.* Non ergo rectis oculis aſpicere viſus eſt Sanctus hic Pater priuilegia, exemptioneſque multorum regularium, à communibus, & ordinariis regularis diſciplinæ documentis.

D Igna. c. 7 exa.

11 Nec iure omitti poteſt Eccleſiæ iubar, noſtræque religionis ſingulare ornamentum, Sancta Virgo Tereſia de Ieſu. Quæ inter cæleſtia alia documenta, fratribus, & monialibus Carmelicolis tradita, hoc vnum de ſingularitate priuilegiorum, & exemptionum fugienda, ſæpius inculcauit. In documentis ſic habet. *Huia ſiempre la ſingularidad, quanto le fuere poſſible; que es gran mal de la communidad.* In libro quoque ab ipſa conſcripto de itinere perfectionis, ſolicitè curat paſſiones huiuſmodi, quibus religioſi appetunt peculiares exemptiones honoris, & reuerentiæ, vel ratione antiquitatis, vel maioris laboris in religione, reprimendas, & coercendas eſſe. Poſtea ſic concludit. *Eſtos penſamientos, ſi vinieren, es meneſter atajarlos con preſteza: que ſi ſe detienen en ellos, o los ponen en platica, es peſtilencia de donde nazen grandes males en los monaſterios.* Tandemque leges iſtas graduum, dignitatum, & exemptionum in religione; Diabolicum inuentum compellat, dicens. *El Demonio inuenta las honras en los monaſterios, y pone ſus leies, que ſuban, y baien en dignidades, como los del mundo.* Hæc Hiſpano ſermone à tanta Virgine conſcripta referre malui, quam ſi latina redderem, ſpiritu ſapientiæ, quo redolent, orbarem. Ex his tamen, luce clarius infertur; quam prauè, ſiniſtrèque de priuilegiis, exemptionibuſque inordinatis regularium, ex mente ſanctæ Virginis, aliorumque Patrum ſentiendum ſit.

S. Tereſa in docum Monialiũ.

S. Tereſa de itinere perfect. c. 12.

Ibid. c. 36.

12 Aſt præſidium magnum ſibi forſan putant amatores huiuſcemodi immunitatum in religionibus habere, eo quod à plurimis, ſanctiſſimis, religioſiſſimiſque familiis regularium, vſu, conſuetudine, legeque approbari dicant. Hinc plures Magiſtri, Doctores, Præſentati, Licentiati, Baccalaurei, Iubilei, Lectores, Emeriti, ſimileſque, iſtis, vel aliis nominibus decorati, in multis religionibus cernuntur. Quod non contingeret ſi priuilegia,

gia, exemptioneſue regularium religioſo ſtatui, vel leuiter derogarent: Nec id rationi, & ęquitati diſſonum vllatenus æſtimari debet. Vt enim prudens quidam, grauis, doctus, & diſſertus. *Nihil æqualitate ipſa inæqualius*. Quorſum ergo inæquales meritis religioſi, æqua lance præmiorum decorandi erunt? Ad idem Antiſtenes Reipublicæ ruinam dicit. *Probos, & malos ſine diſcrimine degere*. Optimè etiam Socrates rogatus. *Quænam ciuitas rectè gubernari poſſit*. Reſpondit. *Ea, in qua inuitantur boni præmijs*. Præclarè etiam Cicero. *In homines moderatio profecto nulla eſt, ſi in ea diſcrimen nullum eſt bonorum, ac malorū*. Alexander quoque rogatus. *Quam rempublicam maximè probaret: eam* (inquit) *in qua fortibus viris, ac meticuloſis, congrua vtriſque redduntur*. Denique Theophraſtus rogatus. *Quidnam vitam humanam conſeruaret*. Reſponſum dedit. *Beneficientia, honor, & pœna*. Quæ omnia, aliaque, tum ex humanioribus, tum ſacris litteris deprompta facilia, æquum, & conſentaneum rationi eſſe huiuſmodi ſingularia priuilegia ſingularibus concedere, ſuadere videntur.

Antiſten.
Socrates.
Cicer. ſ. de nat Deor.
Plutarch. in l. 10.

13 Verumtamen hæc, & his ſimilia, probant quidem aliquando, & aliquibus occaſionibus, ſummum ius regularis obſeruantiæ ſeruandum non eſſe. Neque enim omnia poſſumus omnes, neque pares viribus natura cunctos effecit. Ergo hæc omnia duo ſatis ſuadent. Primum eſt: quod vbi infirmitas, debilitas, ſenectus, vel ſimilis alia neceſſitas vrget, ab obſeruantia regulari aliqualiter diſcedere monacho liceat. *Neceſſitas enim caret lege*. Et optimè Hugo Victorinus. *Non negat religio, quod requirit neceſſitas naturæ; prohibet tamen, quod appetit ſuperfluitas*. Et benè Caſſianus. *Diuerſum eſſe refectionis tempus, modum, & qualitatem, pro impari corporum ſtatu, vel ætate, vel ſexu*. Et Sanctus Baſilius. *Ita amplectenda à nobis continentia eſt, vt eam cum viribus corporis commetiamur*. Et infra. *Quamobrem conuenit vnumquemque, nec naturæ ordinem, neque præſcriptos, à natura opifice limites tranſilire, potiuſque in his continere ſe, & corpus in actione aliqua occupatum tenere, illudque prouidere, ne ipſum; dum grauius, quam par eſt, premit, opprimat*. Secundū eſt: quod in eis rebus, quæ, vel ad Ordinis obſeruantias, vel ad regularem diſciplinam tuendam, non ſpectant, inæqualitas aliqua exemptionum, priuilegiorumque regularibus permitti poſſit. Vt enim benè D. Laurentius Iuſtinianus. *Sciat paſtoris prudentia ſingulis impertiri, quod cuique magis proficuum eſt; alioquin*

Hugo de clauſtro anim. l. 2 c. 19
Caſſianus
D. Baſil. in conſt. c. 5
Laur. Iuſt. de diſcipl. monaſt. conu. c. 9.

quin non ſine ſuo praerit damno. Curet quoque ſolerter qui praſidet, æqua diſcretionis lance, & non propria affectione, vel paſſione, . ſingulorum dijudicare itinera. Rationem ſubiungit eodem capite. *Non enim omnia vno medicaminis genere ſanantur corpora, neque cuncta animæ, pari inſtitutione purgantur. Propterea inæquali modo, ſicut expedire cenſetur, dirigendæ ſunt, vt in virtutibus creſcăt.* Ad quod deſeruit illud D.Hiæron.regula monachorum. *Tantum tibi ieiuniorum aſſume, quantum ferre potes; diuerſus eſt enim hominum ſtomachus, alij amaris, alij dulcibus, alij auſterioribus, alij leuibus delectantur cibis.* His ergo præmiſſis, quo ad cætera, quæ, vel obſeruantiam regularem redolent, vel neceſſitas ſpiritualis, vel corporalis non contradicit, generalis regula ex patribus de ducta habeatur; æqualitatem in omnibus, regulares cunctos habere, adſtrictos eſſe, alioquin (vt Patres innuunt) & charitas violatur, & iuſta quærimoniæ cauſa fratribus conceditur.

Idem

D.Hieron in c. de tēper.ieiu.

14 Cum hæc ergo ſic ſe gerant, lamentabilis profecto earū religionū abuſus eſſet, in qua plures religioſi, nulla neceſſitate corporis, vel ſpiritus, perurgente, immunitatibus, & priuilegiis huiuſcemodi fruerētur, quoad cōmunes Ordinis inſtitutiones: vel ſi ad ſimiles exemptiones ſectandas, totis cordibus inhiarent religioſi. Apud iſtos nō ordo, ſed inferorū more, ſēpiternus horror adeſſet, dū alii hiſce cibis, alii diuerſis vterentur. Abundaret vnus, egeret alius: vnus extolleretur: deijceretur alius: quidam choro, capitulo, & refectorio cogerentur adeſſe; alii verò ab iſtis omnibus immunem, & exēptam ducerent vitam. Diabolicum hoc eſſe inuentū ex hiſt. S.Franc. narratū vidimus. Dum enim Franciſcani ſanctiſſimi in primordiis Ordinis, Comitiis generalibus aſsiſterent: Diaboli quoque comitia inierunt, vt Ordinem Sanctè pullulantem perimerent. Ex quibus vnus, cæteris callidior, deſtructionem Ordinis promiſit, propterea quod plures futuri eſſent, qui huiuſmodi immunitates a regularibus inſtitutis impoſterum ſectarentur. Magnum quoque ſuarum animarum diſpendium perpeti iſtos, ex reuelationibus Sanctæ Brigittæ habetur. Apparuit illi cuiuſdam religioſi anima ſcapulari quodam induta, & mirabiliter in omnibus membris deformata, & (vt videbatur) æternis ſuppliciis deſtinata: cauſam verò tradidit Chriſtus S.Brigittæ. *Quia ſuperbiendo præfert ſe cæteris.* Satis per hoc innuens, propter huiuſmodi irrationabilia priuilegia, religioſum illum æternis pænis addictum fore. Nec mirum, quia, vt bene Ioannes

Hiſt 3.Frāciſci p. 1 l.1.c.53.

l.6.reuel. c.35

Niderus,

Niderus, de ſimilibus priuilegiatis, qui communem obſeruantiam chori, & refectorii fugiunt, proprias cameras, tamquam ſæcularium domos habentes, dicit. *In talibus priuatis habitaculis fiunt comeſſationum ebrietates, & rerum communitatis diſpendia, vbi quilibet non communia proprijs, ſed propria communibus anteponit. Ibi inepta ſolatia, chori neglectus, ibi detractiones, & contra prælatum murmura, ſeminaria ibi incboantur diſcordiæ, & conſpirationum vitia.* Hæc Niderus. Quæ ſi vera ſunt, non mirum religioſos tales inferni tartara deſcendere, ſi talia facere audeant. Ioã. Nid. t act. 1 de lãpſureli. c. 17

15 Placet præterea, quæ Ioannes Rusbrochius de aliquibus iſtorum dixit, in medium adducere. *Inueniuntur ſolo nomine religioſi, quorum Prior, aut alius, vbi ad refectorium pulſat, tres, aut quatuor ex iunioribus veniũt: tametſi vnius Ordinis ſint omnes. Dominus Abbas cum ſua familia manet in domo ſua, alij malè habent, & edendis carnibus, ac alijs lautitijs, ſi quas habere poſſunt, ſua curant corpora.* Et infra. *Bona temporalia, & mundanos honores per plures eorum non mediocriter ambiunt. Et licet quidam ex eis, exiguam dent virtutibus operam; verumtamen, & de ipſis virtutibus ſpiritales honores expetunt. Edere quoque, & bibere delicatè, & curioſum, & comptum ferre habitũ libet: nec vlla apud eos, vel eſculenta, vel poculenta, vel veſtimenta, plus nimio prætioſa habentur, quæ obtinere poſſint.* Adhuc inferius. *Nemini iſtos corrigere licet; quippe, qui præ ſuperbia, ſui repræhenſionem indignè ferunt. Quod ſi ob peccata ſua quopiam relegandi eſſent, potentium hominum implorant opem; & ſi nummos habent, facile etiam, quibuſcumque inuitis, à ſuperioribus ſuis permanendi impetrant facultatem. Si quis inter eos ſit pietati deditus, ſimplex, & timens Deum, & qui Patrum inſtituta, ac canonem monaſticum ſeruare velit, illum habent contemptui.* Hæc Rusbrochius de quibuſdam regularibus huiuſmodi priuilegiis prauè fruentibus. Vnde non mirum, vt quemadmodum ex reuelationibus Sanctæ Brigittę habetur, iſti tales ad ęterna tartara trudantur. Quod etiam roborari poſſet ex viſione relata capite 5. huius operis, vbi habetur omnes illos religioſos, qui, vt apparet, damnati cernebantur, ex huiuſmodi exemptis, & priuilegiatis fuiſſe. Sic enim ille, qui pro omnibus reſponſum dabat dixit. *Quod omnes fuerant eiuſdem Ordinis religioſi, & pro maiori parte Magiſtri, Priores, Superiores, Baccalaurei, Lectores, & alijs officijs donati.* Ex quibus ſi vera ſunt iam

Rusbr. in taber. fæd c. 123.

Idem

Idem.

Vt ſupra.

Ant. Sen. in chron.

habetur, inquanto animæ ſuæ periculo verſentur illi, qui ſine iuſta, & rationabili cauſa, importuna priuilegia in religionibus appetent, ambient, & quærent.

16 Nec poſſum non aliquot iſtorum regularium, qui ſpecialibus prærogatiuis, priuilegiiſque in religionibus, ſine cauſa conſentanea, & æquiſſima ratione expenſa, perfruentur, vitia ſpeciatim recenſere; quibus aliquandiu, quidam forſan, irretiri noſcentur, vel ſaltem quibus crebrius expoſiti manent; vt, vel ſic ruinam ſibi imminere timeant. Primum illud eſt: quod illorum plures, ſub prætextu alicuius infirmitatis: diuerſis cibis, alimentiſue, ac cæteri ex communitate, vtentur. Hos bene notauit Rusbrochius vbi ſupra. Optimè etiam notat Bernardus, dum talem priuilegiatum monachum, ſic alloquitur. *Puta te quæſo monachū eſſe, non medicum, nec de complexione iudicandum, ſed de profeſſione. Parce obſecro, primum quidem quieti tuæ, parce deinde labori miniſtrantium, parce grauamini domus, parce conſcientiæ.* Et infra. *Scandalizatur in tua ſingularitate frater, iudicans te ſuperſtitioſum, tanquam ſuperflua quæritantem.* Carpit optimè quoque iſtos Hugo Victorinus ſic loquens. *Ecce fratres, Diabolus phyſicam docet. Ecce medicus factus eſt. De complexionibus loquitur, infirmitates diuerſas, ſi teneatur religio, generari prædicat. Sed quare hoc? non vt mederi velit, ſed vt occidere poſſit: non vt ægritudines curet, ſed vt ſecurius inferat mortem.* Quibus ſanè denotat religioſos iſtos, priuilegiis ineptis abutentes perperam ſub prætextu infirmitatis, vel debilitatis pretenſæ, religionibus importunos, & ſibimet noxios eſſe. Cum tamen potius obſeruantiæ regulari, quam propriæ commoditati addicti eſſe deberent. Bernardi conſilium ſibi aſſumentes, qui ad Fratres de Sancto Anaſtaſio in regione infirma habitantes, ſic loquitur. *Scio equidem, quod in regione habitatis infirma, & multis aliqui ex vobis laborant infirmitatibus; ſed mementote quis dixerit: Libenter gloriabor in infirmitatibus meis. vt inhabitet in me virtus Chriſti: Et cum infirmor tunc fortior ſum. Compatior vtique, & multum ego compatior infirmitati corporum, ſed timenda multo magis, ampliuſque cauenda infirmitas animarum. Propterea minimè competit religioni veſtræ medicinas quærere corporales, ſed nec expedit ſaluti.* Et infra. *Hæc omnia gentes inquirunt. Scimus autem, quod qui in carne viuunt, Deo placere non poſſunt. Spiritualia proinde ſpiritualibus comparanda, & quærenda potio humilitatis, & clamandum in toto corde: Sana animam*

D.Bern. ſer. 30. in Cāt.

Hug. Vict.

D.Bern. ep. 321

Idem.

meam Domine, quia peccaui tibi. Huic ſanitati, fratres dilectiſſimi, operam date, hanc ſectamini, hanc ſeruate, quia vana ſalus hominum. Ecce ſanctę religioſe, qualiter imprudentem regularem, qui exquiſita, & contra ſuam religionem priuilegia anhelat, iſtis verbis carpat dulcifluus Bernardus.

17 Placuit ad hoc intentum tremendum caſum, à Ioanne Rusbrochio viro pijſſimo relatum, in medium afferre, vt qui ſub prætextu immunitatis, & priuilegiatæ conditionis, contra regularem inſtitutionem à communibus obſeruantijs, pręſertim quoad cibum, & potum, (ſi qui tales ſunt) ſeparantur, ſciant ſibi reſeruatam vindictam. En verba Rusbrochij. *Tres guloſi Monachi circa Rhenum in quodam degebant Cœnobio, qui non contenti cibis communibus, eſcas ſingulares ſibi miniſtrari volentes, ſeorſum à fratribus alijs ſemper edebant. Quorum duo ſubitanea, ac improuiſa abrepti ſunt morte; vno præfocato; altero dum ſe lauaret, ſubmerſo in aquis. Vnus autem ex eis ſocio tertio, videlicet ſuperſtiti apparens, ait: ſe damnatum eſſe. Interrogatus ab illo, ſi magna pateretur tormenta; extenſa manu, guttam vnam ſudoris ſui in candelabrum ſtanneum, vel æneum, quod ibi forte erat cadere permiſit: quod momento celerius, perinde, vt ſeuum, vel cera in ardenti fornace, liquefactum eſt. Tantuſque inde extitit fœtor, vt illius loci monachi tribus diebus à cœnobio abeſſe cogerentur. Ille autem frater, qui hæc vidit, relicto eo monaſterio, Franciſcanus effectus eſt*. Videant ergo hæc, & contremiſcant, qui vana priuilegia, in religionibus affectantes, cibaria extra communem menſam quærerent.

Rusbr. in tract. de fid.& iud.

18 Alterum iſtorum regularium, qui priuilegia inordinata in ordinibus quærent, crimen, ſatiſque commune abſdubiè erit, quod ipſi ſoli; ſeipſos, tumidi, & elati aliis præferentes, prælaturas, ſuperioritates, ſimiliaue officia in Ordine ambient; itaut ſimplicioribus alijs, qui tales gradus, exemptioneſque non ſunt aſſecuti, quamuis ipſis digniores, & meliores ſint omnino præponi ſtudeant. De illis optimè Laurentius Iuſtinianus hæc prædicat. *Attendunt huiuſmodi præſentia, nec futura proſpiciunt. Magni æſtimant, ſi præponantur cæteris, ſi alijs imperent, ſi honoribus extollantur. Gaudent, iuxta Domini ſententiam, vocari ab hominibus Rabbi, & à ſubditis, vt patres venerari: attendunt quid æſtimentur, non quid ſint; nec conſiderant ipſi elatione tumidi, mente fæcati, intentione corrupti, & moribus perditi, quam ſit breue ipſorum gaudium, quam formidabilis ſtatus, quam fugitiui*

Laur. Iuſt. de diſcip monaſt. conu. c. 9.

gitiui

gitiui honores. Iſtorum etiam mores criminoſos ſic prodit Ioannes Rusbrochius. *Nonnulli ſunt in religioſis Ordinibus nequam, aſtuti, & duplices; & ſimulant ſe quod non ſunt, & hos ſæpius contingit in ſublime tolli, alijſque præponi, ac præfici. Tunc verò ipſi ſe produnt. Haud ſecus enim, quam ſi in mundo agant, bonaque cœnobiorum, & honor ab anteceſſoribus ad ipſos iure, ac ſucceſſione hæreditaria deuoluta ſint, ſuper alios ſeſe efferunt, moxq; ſanctitatis obliti, bona temporalia adminiſtrant, ſuumque exercent dominatum.* Dotalibus præterea ſic loquitur Dominicanus Niderus. *Veniunt ad monaſterium de ſæculo, vt poſſint honorari, quia in ſua domo, non niſi contemptibiles potuerunt eſſe. Tales autem laborant, vt poſtmodum ad loca mittantur ditiora, aut murmurant contra diſpenſatores rerum temporalium; vi lautiora quærentes. Proprio nomine vocari erubeſcunt, gaudentes Abbates, Priores, nuncupari, vel ſimilibus titulis inſigniri.* Tandemque, vt ſciamus quantum ſibi detrimenti acquirant iſti (ſi qui fuerint) ineptas exemptiones, immunitateſque ſub fine ſuperbiæ, & tumiditatis affectantes, ſic concludit. *Huiuſmodi pauperibus non Chriſtus promittit regnum, ſed infernum.*

Rusbr. de tabern. fæder. c. 123.

Nid. tract. 3. c. 1

Idem.

19 Quis tandem, vt vela colligam, iſtorum qui contra ſui ordinis inſtituta, improba priuilegia affectarent (ſi qui erunt) crimina recenſeat? Cum magna ex parte difformatæ religionis duces conſpicerentur. Barbas nutrient ſæcularium hominum more, quia hoc decet, inquient, eorum authoritatem, quantumuis iuxta canonem monaſticum, eas radi oporteret. Famulos in ſuis cameris, vel cellis, etiam ex ſæcularibus quærent, neſcientes Eſaiæ Abbatis doctrinam. *Si in monaſterio es, & ſeruum habes, in quem imperium exerceas, habitum afficis contumelia.* Ipſas cameras, & cellas ſic ornari curabunt picturis, imaginibuſque, capſulis, repoſitoriis, aut ſcriptoriolis, vt Duci, vel Marchione, quantauis fulgeat dignitate, ſuſcipiendo, aptę iudicentur. Cum Choro aſſiſtent, quod rarum erit, canere ſicut cæteri ſpernent. Inclinationes etiam, aliaſque cęremonias religionis, canone intimatas, vel prorſus omittent, vel ſaltem magna ceruicis elatione facient. Optimè Dacrianus Abbas modum iſtorum ſic prophetat. *Libertatem laxioris vitæ deſiderant; à diuino officio, cæteriſque actionibus conuentualibus abeſſe gaudent, delicatum, ſuperfluumque cibum, aut potum; percipere geſtiunt; opportunitates nugandi exquirunt; inordinati riſus ſolatia affectant; ſæcularia audire, vana videre, curioſa in ſuos particulares vſus accipere*

Eſai. Abb. orat. 4

Dacrian. Abbas in ſpec. mõ. c. 5. bibl.

pere ardent; propriam complacentiam, ineptam lætitiam, otium, vaniloquia, fabulas, geſtus incompoſitos; cæteraque huiuſmodi vitia, aut non eſſe vitia, iudicant: ſine ſcrupulo conſcientiæ ea admittunt. Deinde illorum habitus ſic depingit Hugo Victorinus. *Alij iactando, & ventilando pannos ſuos, leuitatem mentis ſuæ ex ipſa habitus ſui mobilitate oſtendunt. Alij incedentes ſinuoſſo ſyrmate terram verrunt, & lymbis dependentibus, imo retro conſequentibus, caudis in ſimilitudinem vulpium, veſtigia ſua obducunt. Bene profecto, vt poſtquam tranſierint, pereat memoria eorum, ne ſint amplius in recordatione in terra viuentium.* Hugo in dial. noui. c. 11

Hæc Hugo. Ex quibus, aliiſque, quæ omitto, liquidò, manifeſtèque iſtorum, qui ineptis, & contra Ordinem immunitatibus extraordinarijs vtentur, ſi, quod Deus auertat, aliqui fuerint, crimina patefiunt; ſimulque, quantum religioſo ſtatui contraueniant, innoteſcit.

20 Hæc verò omnia, ſingulaque, quæ ex Patribus, aliiſque authoribus in præſenti capite diximus; ſolum de illis, qui priuilegia, exemptiones, immunitateſque contra ſui Ordinis canonem ſuſcipere affectarent intelligi velim. Aliorum autem regularium, qui iuxta ſui inſtituti leges, ſimilia priuilegia adepti ſunt, vitam, mores, conditionemque nec leuiter tangam. Scio etenim plures inter illos eſſe, quorum vita exemplaris, modeſta, religioſa, & humilis, ſuadet ſanè illorum immunitates, non obeſſe, ſed prodeſſe religionibus. Illa namque non ad propriam commoditatem, ſed ad religionum authoritatem accipiunt. Dignitates iſtas, non ad honorem proprium, ſed ad decorem ſuæ familiæ quæritant. Non proprium lucrum, ſed ſui inſtituti profectum affectant. Minoribus aliis, non ſuperbiæ, tumiditatiſue ſigna, ſed veræ obſeruantiæ radios præoſtentant. Suntque ſuæ familiæ lux, ſal, ciuitas, refugium, firmamentum, & bonorum omnium firmiſſimum promptuarium. Vnde gloria, laude, corona potius, quam pœna, repræhenſioneque digni habendi ſunt.

†

Religioſorum ambitio Religionem deſtruit, humilitas autem ædificat.

CAP XIII.

1 INter præcipua damna, quæ ex regularibus inordinatè priuilegiatis, & exemptis, à pluribus animaduerſum eſt, religionibus obuenire poſſe; illud eſt ſatis compertum, quod illorum plures, peſtiſero ambitionis morbo allecti, officia, & prælaturas tam in Ordine, quam extra, ſolicitè anhelent. Tantum reipublicæ damnum, vt nullum maius corruptæ religionis, & familiæ ſit ſignum. Vt enim optimè Plato dixit. *Si bonorum virorum extaret ciuitas, in ea haud aliter non imperandi gratia pugnaretur, quam nunc certetur imperandi cupiditate*. Hinc, poſtquam caput præcedens, quam nociui ſint ſimiles exempti in religionibus comprobauit, nunc præſens, dinumerat mala, quæ ex ambitione, & ſuperbia religioſis adueniant, quæ vero maxima commoda, ex ipſorum humilitate oriantur, narrare intendit. Audiamus ergo, quid Patres de regularium ambitione ſentiendum dicant.

Plato 1. de Repub.

2 Primus D. Baſil. monachorum pater ſic loquitur in conſtitutionibus monaſticis cap. 10. Cuius titulus eſt. *Quod ab omni prorſus cleri, aut præſidentiæ inter fratres appetitione abeſſe monachus debet*. Deinde ſubiungit. *Inter fratres principatum nullo modo appetere monachus debet. Siquidem Diabolica iſta peſtis eſt, & libidinis dominandi labes*. Cap. quoque 25. cuius titulus eſt. *Quod honores, ſiue vllam præter cæteros prærogatiuam appetere monachus non debet*, ſic etiam loquitur. *Prorſus autem ab omni ambitione alienum habere animum, monachus debet*. Et infra. *Caueat igitur omni ratione pietatis cultor ne honores conſectetur, cæteriſue ſe præponi velit. Omnis enim, qui ſeipſum exaltat humiliabitur, & qui ſe humiliat exaltabitur*. Hæc, & alia, quæ infra adducentur, magnus Baſilius his capitibus expræſſit, reprobans ſanè diabolicam peſtem, vt ipſe dixit, ambitionis.

D. Baſil.

Cap. 25

3 Sed, & S. Ephrem Syrus, amicum, & coëtaneum S. Baſilium ſequitur. Ergo opuſculum quoddam confecit ſub hoc titulo. *Ad correctionem eorum, qui vitioſè viuunt, & honores appetunt*.

S. Ephr.

In eo autem grauiſſimis verbis monachorum ambitionem taxat, luget, carpit. Inter alia ſic. *Hei mihi, quis non ſuſpiret? Quis non lugeat? non adſunt opes, ſed non abeſt ſuperbia. Nuptias ſpreuimus, & ab inani cupiditate non recedimus. Exterius humilitatem ſimulamus, & animo honores appetimus.* Et poſt alia ſic. *Sæpe, qui ante renunciationem domi ſuæ opifex fuerat, ignorabatque prius, quæ ipſius eſſet dextera, quæue ſiniſtra, in monaſterio litterarum ſtudioſus, & interpres, doctorque incedit. Frater ille altioribus intentus eſt, & ego ſublimiora ſpectare debeo. Frater ille honoribus ornatus eſt, quare non ego? Frater Magiſtratum aſſequutus eſt, quare non ego? Illi auctoritas commiſſa eſt, nonne, & ego dignus ſum, cui hoc, atque illud credatur, & committatur?* Poſt alia quoque ſic. *Os illud terribile, & incomprahenſibile, ac formidandum locutum eſt. Qui vult inquiens inter vos maior fieri, ſit omnium nouiſſimus, & omnium ſeruus. At nos cum nondum, vel à limine religionem ſalutauerimus, inſoleſcimus, & vnus aduerſus alium extollimur. Cuncti volumus eſſe duces, cuncti cum auctoritate, cuncti cum imperio, cuncti reprehendere, cuncti præcipere, cuncti domini, cuncti curatores, cuncti œconomi, cuncti primi.* Concludit autem inferius ſic. *Ne quæſo, fratres chariſſimi, nos carnis perturbationibus ſuperari patiamur, vt per eas æternæ fælicitatis iacturam faciamus. Ne propter caducum, ac momentaneum honorem gloria priuemur æterna. Ne propter contentiones, & æmulationes, atque rancores horribili condemnemur gehenna.* Hæc, & plura S. Ephrem contra monachorum ambitionem diſſeruit, quæ vellem ab omnibus excipi, vt ſic horrendum vitium fugarent. Idem.

4 Sanctus quoque Iſidorus ambitionem in monachis 3. lib. ſent. cap. 19. cui titulus eſt. *De profeſſione monachorum*, ſic reprobat. *Qui ad hoc conuerſionem ſanctitatis prætendit, vt alijs quandoque præeſſe deſideret, iſte non diſcipulus Chriſti, ſed prauitatis ſectator exiſtit: quia non pro Deo, ſed pro ſæculi honore portare ſtudet crucis Chriſti laborem.* Et cap. ſequenti. *Summa Virtus monachi, Humilitas, ſummum vitium eius ſuperbia eſt. Tunc autem ſe quiſque monachum iudicet, quando ſe minimum exiſtimauerit.* Et infra. *Omnis Dei ſeruus de ſuis meritis non debet extolli, dum poſſe videat ex inferioribus ſibi prælatiores alios fieri. Nouerit autem ſe alterius non præponere ſanctitati.* Hæc Iſidorus commendans clarè religioſis humilitatem, damnanſque eorum ſuperbiam, extollentiamque ſupra alios. S. Iſidorus. Idem. Idem.

5 Sanctus etiam Bernardus totis viribus ſæpius impium ambitionis crimen in monachis deteſtatur. Primò in ſermone quodam ſic loquitur. *Vnde tantus prælationis ardor? Vnde ambitionis impudentia tanta? Vnde veſania tanta præſumptionis humanæ?* Et rurſus. *Audeat ne aliquis veſtrum terreni cuiuslibet reguli, non præcipiente, aut etiam prohibente eo, occupare miniſteria, pracipere beneficia, negotia diſpenſare?* Ac ſi dicat: ſi nemo ita audax reperitur, quod cuiuslibet Domini temporalis officia, aut miniſteria, ipſo non vocante, aut præcipiente, audeat vſurpare, quomodo virtuoſus monachus ſpiritualia officia, prælaturas, dignitateſue à ſolo Deo concedendas, ſibi procurare non timet? Clarius in epiſtola ad Henriquum Senonenſem Archiepiſcopum ſic ſentit de ambitione monachorum. *Sanè ſi attenditur rerum dignitas hanc monachi abhortet profeſſio.* Et infra. *Quo iſta, ò monachi? Vbi timor mentis? Vbi rubor frontis? Quis vnquam probatorum monachorum, tale aliquid, aut verbo docuit, aut reliquit exemplo? Duodecim humilitatis gradus Magiſter veſter ediſſerit, propriĳſque diſtinguit deſcriptionibus. In quo quæſo illorum docetur, aut continetur, vt hoc faſtu delectari monachus, has quærere debere dignitates? Labor, & latebræ, & voluntaria paupertas, hæc ſunt monachorum inſignia, hæc vitam ſolent nobilitare monaſticam.* Adhuc clarius ſororem quamdam ſic monet. *Caue ergo ne velis alĳs te præferre, quanto maior es, tanto te humilia in omnibus.* Attendant hoc monachi, videantque quantum à recto tramite veræ religionis aberrent, dignitates, officia, prælaturaſque ſi ambiant.

D.Bern in ſerm.de conu.ad cler.c.27.

Idē ep. 42

Id.de modo bene viu.c.17

6 Loquatur Eminentiſſimus Cardinalis Petrus Damianus, qui Marinum ſuum patruelem monachū Claſſenſem ſic inſtruit, in quadam epiſtola. *Ad locum porrò regiminis nunquam ambitioſus anheles; dum in proximo digreſſurus, diem propriæ vocationis ignores.* Inſuper epiſtola quadam monachum quendam, quod ſe Abbatis dignitate abdicaſſet, vt prudentem nimis ſic cōmendat. *Nunc verè meus Abbas eſſe cæpiſti, cum præeſſe alĳs deſiſti. Ecce de iugo multigenæ ſeruitutis ereptus, ingenuæ libertati, es per Dei miſericordiam reſtitutus.* Et infra. *Dic pater, dic inquā, videlicet, vt expertus; quis poteſt hoc ferreo ſæculo monaſterium, ſine ſui capitis periculo regere? imo quis poteſt ſimul cum Abbate, & monachum poſſidere. Mox enim, vt quis Abbas fieri incipit; monachus eſſe deſiſtit, & quicunque abbatizandi culmen efflagitat, nihil eſt aliud, niſi quod monachum, velut importabile*

Idē.ep.7

pondus

pondus quærit abijcere, & ne apoſtata videatur, ſub ſucato ſe vult colore regiminis palliare. Lege alia in eadem epiſtola, quibus ſatis oſtendit quantum malum monacho ſit ambitioſa prælatio.

7 Hos Patres imitatur, vt ſolet, Sanctus Bonauentura, qui in Alphabeto monachi, quaſi pro primis rudimentis ſupponit, monachum omnino fugacem fore cuiuſcumque prælationis gradus, ſic inquiens. *Magna ſuperbia altum petere gradum, ad alta ſemper Diabolus ſuadet, honores ambire; fugere deſpectum, vt cadat aſcenſor eius retrorſum, cum ad breue dominatus fuerit.* D. Bonau. in alphab. lect. 12
Et in apologia pauperum ſic. *Eſt ſtatus prælationis ſimul excelſus, & periculoſus, & ideo ipſum appetere, ſimul eſt periculoſum, & ſtultum. Propter quod ait Auguſtinus. Locus ſuperior, ſine quo populus regi non poteſt, etſi ita adminiſtretur, vt decet, tamẽ indecenter appetitur.* Et infra, quaſi intentum concludens. Id. in apolog.
Ex his aperte colligitur, quod locus prælationis pro ſublimitate quidem gradus, & multiformitate periculi, à viris iam probatæ virtutis poteſt coactione, & formidine ſuſcipi: à peccatoribus verò, & infirmis, tota debet intentione vitari, & à nullis prorſus appeti. Ecce iam religioſe, regulam tibi in prælaturis accipiendis à Bonauentura præſcriptam, quam ſi ſeruaueris, ambitionis morbum fugabis. Idem.

8 Præterea piiſſimus author Dionyſius Carthuſianus ſer. 6. Dominica prima Quadrageſimæ monachorum ambitionem, ſic reprobat. *Cum ad monachum ſpectet nihil honoris, & delectationis in mundo quærere, ſed abiectione, & ſubiectione gaudere, & quantum in ſe eſt velle ab omnibus deſpici, conculcari, vituperari, ſeque omnium viliſſimum reputare; conſtat, quam longe, & infinite diſtent à veritate perfectionis monaſticæ omnes ſuperbi, & ambitioſi. Rurſus cum monachorum ſit in omni conuerſatione, actione, & intentione ad Deum directè conuerti, & nequaquam ad ſeipſum inordinatè reflecti, intendendo propria commoda, aut honores. Omnis elatio, & ambitio debent à monachis in infinitum contemni, quia elati, & ambitioſi, quaſi in cunctis, quæ agunt, etiam quæ bona videntur, atque ex genere, bona ſunt, ad ſe ipſos reflectuntur inordinatè, ſuntque valde obliqui, iniuſti, diſtorti, non plani, recti, & iuſti.* Deinde ſer. 5. de Dom. Palm. ſic habet. *O quam turpiſſimum; & coram Deo monſtrum, eſt ſuperbus. & ambitioſus religioſus: cum ad religioſos ſpecialiſſimè ſpectet omnis humilitas, plena ſubiectio, & omnium mundanorum* Diõ. Cart. Idē ſer 5

rum

rum contemptus, *&c.* Item in ſerm. 7. de Domin. ſecunda poſt Trinitatem, cum multa de religioſorum ambitione dixiſſet, concludit. *Si ergo, ò religioſe cupis verè proficere, tuæ profeſſioni ſatisfacere, puram, & rectam coram Deo intentionem habere, fuge hoc infernale venenum, & in ſincera, ac ſtabili humilitate te inuiolabiliter funda.*

9 Ad hæc Sanctiſſimus Laurentius Iuſtinianus innumera ferè in ſuis ſcriptis protulit, quibus ambitionem monachorum
S. Lau. Iuſt. de inſtit. & regim. præl. c. 1 omnino abſcidit. Ergo in libro de regimine prælatorum, poſt quã multa de ambitione dixerat, ſic concludit. *Nemo igitur primatum cupiat, nulluſque alijs præeſſe deſideret.* Rationem ſubiungit. *Si quis pro ſe ipſo rationem reddere nequaquam ſufficit, quãto minus pro ſe, ſibique commiſſis.* Deinde. *Iudicium duriſſimum inquit ſapiens, fiet his, qui præſunt. Nempe ſi hoc homines*
Idem. *conſiderarent, minime ambirent præeſſe, nec eccleſiaſticæ dignitatis cathedram, tanto cũ ſtudio quæritarent.* Præterea. *Quamobrem quicumque humilitatis celſitudinem adipiſci deſiderat, prælationis fugiat cathedram, & ambitionem imperandi corde per-*
Id. ib. c. 2 *horreſcat*. Cap. quoque ſequenti, ſic habet. *Saluberrimum itaque conſilium hoc eſt, vt ſummo cum ſtudio omne prælationis deſiderium reſecetur, à quocumque Deo placere cupienti, ſiue doctus, ſiue bonus, ſiue ſit prudens.* Rurſus infra. *Quamobrem nullus ſibi percipere præſumat honorem hunc, neque precibus, neque adulatione, vel pretio, gubernandæ plebis onus quærat aſſumere. Solicitè cuſtodiat quiſque cor ſuum ab omni tumore ſuperbiæ, atque præſidendi amore; ſibique metipſi cum ſilentio vacet.* Rurſus inferius. *O quantæ redargutionis, quantorumue ſuppliciorum eſſe cenſendi ſunt rei, qui nullo eos quærente, nemineque vocante, primatum pontificalis officij ambiunt, & præſulatus honores adipiſci peroptant.* Hæc, & alia in S. Iuſtiniano attendant religioſi, quantumque damnationis incurrant, conſiderent, ſi officia, dignitateſque appetunt.

10 Iam ergo motiua, quibus Patres iſti tantoperè ambitionem officiorum, dignitatemue monachis prohibent, ſimulque inconuenientia maxima, quæ ex tali regularium ambitione ſequuntur, accuratius expendamus. Illud primum eſt, maximeque præ oculis habendum; nullo alio vitio maius periculum damnationis æternæ incurrere poſſe, quam ſuperba appetitione officio-
Io. Clim. rum. Id clarè habetur ex Patribus allatis. Quo ſenſu Ioannes il-
gra. 21. le, Climacus nuncupatus, merito dixit. *Cœnodoxia, id eſt inanis*

nanis gloria pro honore, miniſtrauit ignominiam; ſuis enim diſcipulis irata, confuſionem illis maximam indicit. Hoc etiam ſenſu D Bonauentura in apologia dixit. *Officium prælationis non eſt vera ſublimatio, ſed deiectio, non glorioſa excellentia, ſed periculoſa ruina, pro eo, quod potentes tormenta patientur, & duriſſimum iudicium his, qui præſunt, fiet.* Vnde Chriſtus ad B. Brigittam. *Qui ambiunt honores, & prælationes, erunt participes omnium pœnarum, & peccatorum eorum, quos ſuſceperunt regere, & confuſio eorum erit ſine fine.* Bone Deus, quot ex Prælatis, ambitionis cauſa, forſan ad inferos truduntur, qui ſi humiliter vita communi degerent, ad cæleſtia regna euolarent. De Antheo gigante fabula finxit, quod cum in terra iaceret, vires reſumebat, cum autem in ſublime leuatur, ſtrangulatur ab Hercule. Sic pluribus iſtorum fortè eueniſſe, dubium non eſt.

Bonau. in apolog.

S Brig. l 6 reuel. c 65

11 Placuit ad hoc intentum, caſum ex verbis Marci Maruli depromptum afferre, per ipſius verba ex D. Hieronymo mendicata. *In quanto ſalutis ſuæ diſcrimine verſentur hi, qui cæteris præſunt, venuſto admodum exemplo D. Hieronymus docere aggreſſus eſt. Senex quidam eremi cultor, & Spiritu ſancto plenus, nepotem ſuum quærentem, vtrum Epiſcopus electus munus accipere deberet, ſuper diſco ſatis alte à terra erecto diu fecit volutari. Cumque ille poſtremo caſum ſe timere dixiſſet, iuſſit vt deſcenderet; atque itidem ſuper latam mollioris ſoli planitiem, ſeſe agitaret. Ex multa volutatione ſudanti, ac defeſſo, ſurge inquit, & tā facere perge, quod tibi tutius factu putas. Itaque edoctus de præeminentiæ periculo iuuenis, electioni renunciauit, ætatis vitio deliraſſe ſenem, dicere poſſent improbi cauillatores, niſi rem ſaluberrimi conſilij plenam, miracula confirmarent. Conſtat enim iuuenem illum poſtea vita defunctum, ſeni apparuiſſe, & poſtquā gratias egiſſet dixiſſe. Scio, quia nunc eſſem de numero damnatorum, ſi fuiſſem de numero Epiſcoporum.* Ecce caſum, & mentem noſtram ſatis comprobari.

Marc. Mar de ex. pl. l. 1. c 6

Rem comprobat infælix exitus cuiuſdam Epiſcopi Regularis Epiſcopatum ambitioſè obtinentis, qui apud Sanctam Brigittam *lib. 3. reuelat. cap.* 28. ſic miſerrimè conquærebatur. *O, ò, ò, ablata eſt mytra, & ecce apparet, quod latebat ſubtus. Vbi eſt nunc honorabilis Epiſcopus? certè abeſt Epiſcopus, qui vnctus fuit oleo in officium Apoſtolicum, & in puritatem vitæ. Remanet verò ſeruus ſterquilinij pinguedine maculatus. Abeſt etiam ſacerdos, qui conſecratus fuit verbis ſanctis, vt mutaret inanimatum, & mortuum*

S. Brigitta

rum contemptus, *&c.* Item in ſerm. 7. de Domin. ſecunda poſt Trinitatem, cum multa de religioſorum ambitione dixiſſet, concludit. *Si ergo, ô religioſe cupis verè proficere, tuæ profeſſioni ſatisfacere, puram, & rectam coram Deo intentionem habere, fuge hoc infernale venenum, & in ſincera, ac ſtabili humilitate te inuiolabiliter funda.*

9 Ad hæc Sanctiſſimus Laurentius Iuſtinianus innumera ferè in ſuis ſcriptis protulit, quibus ambitionem monachorum omnino abſcidit. Ergo in libro de regimine prælatorum, poſt quā multa de ambitione dixerat, ſic concludit. *Nemo igitur primatum cupiat, nulluſque alijs præeſſe deſideret.* Rationem ſubiungit. *Si quis pro ſe ipſo rationem reddere nequaquam ſufficit, quāto minus pro ſe, ſibique commiſſis.* Deinde. *Iudicium duriſſimum inquit ſapiens, fiet his, qui præſunt. Nempe ſi hoc homines conſiderarent, minime ambirent præeſſe, nec eccleſiaſticæ dignitatis cathedram, tanto cū ſtudio quæritarent.* Præterea. *Quamobrem quicumque humilitatis celſitudinem adipiſci deſiderat, prælationis fugiat cathedram, & ambitionem imperandi corde perhorreſcat.* Cap. quoque ſequenti, ſic habet. *Saluberrimum itaque conſilium hoc eſt, vt ſummo cum ſtudio omnis prælationis deſiderium reſecetur, à quocumque Deo placere cupienti, ſiue doctus, ſiue bonus, ſiue ſit prudens.* Rurſus infra. *Quamobrem nullus ſibi percipere præſumat honorem hunc, neque precibus, neque adulatione, vel pretio, gubernandæ plebis onus quærat aſſumere. Solicitè cuſtodiat quiſque cor ſuum ab omni tumore ſuperbiæ, atque præſidendi amore; ſibique metipſi cum ſilentio vacet.* Rurſus inferius. *O quantæ redargutionis, quantorumue ſuppliciorum eſſe cenſendi ſunt rei, qui nullo eos quærente, nemineque vocante, primatum pontificalis officij ambiunt, & præſulatus honores adipiſci peroptant.* Hæc, & alia in S. Iuſtiniano attendant religioſi, quantumque damnationis incurrant, conſiderent, ſi officia, dignitateſque appetunt.

S. Lau. Iuſt. de inſtit. & regim. præl. c. 1

Idem.

Id. ib. c. 2

10 Iam ergo motiua, quibus Patres iſti tantoperè ambitionem officiorum, dignitatemue monachis prohibent, ſimulque inconuenientia maxima, quæ ex tali regularium ambitione ſequuntur, accuratius expendamus. Illud primum eſt, maximeque præ oculis habendum; nullo alio vitio maius periculum damnationis æternæ incurrere poſſe, quam ſuperba appetitione officiorum. Id clarè habetur ex Patribus allatis. Quo ſenſu Ioannes ille, Climacus nuncupatus, merito dixit. *Cœnodoxia, id eſt inanis*

Io. Clim. gra. 21.

nanis gloria pro honore, miniſtrauit ignominiam; ſuis enim diſcipulis irata, confuſionem illis maximam indicit. Hoc etiam ſenſu D Bonauentura in apologia dixit. *Officium prælationis non eſt vera ſublimatio, ſed deiectio, non glorioſa excellentia, ſed periculoſa ruina, pro eo, quod potentes tormenta patientur, & duriſſimum iudicium his, qui præſunt, fiet.* Vnde Chriſtus ad B.Brigittam. *Qui ambiunt honores, & prælationes, erunt participes omnium pœnarum, & peccatorum eorum, quos ſuſceperunt regere, & confuſio eorum erit ſine fine.* Bone Deus, quot ex Prælatis, ambitionis cauſa, forſan ad inferos truduntur, qui ſi humiliter vita communi degerent, ad cæleſtia regna euolarent. De Antheo gigante fabula finxit, quod cum in terra iaceret, vires reſumebat, cum autem in ſublime leuatur, ſtrangulatur ab Hercule. Sic pluribus iſtorum fortè eueniſſe, dubium non eſt. Bonau. in apolog. S Brig. l 6 reuel. c 65

11 Placuit ad hoc intentum, caſum ex verbis Marci Maruli depromptum afferre, per ipſius verba ex D. Hieronymo mendicata. *In quanto ſalutis ſuæ diſcrimine verſentur hi, qui cæteris præſunt, venuſto admodum exemplo D. Hieronymus docere aggreſſus eſt. Senex quidam eremi cultor, & Spiritu ſancto plenus, nepotem ſuum quærentem, vtrum Epiſcopus electus munus accipere deberet, ſuper diſco ſatis alte à terra erecto diu fecit volutari. Cumque ille poſtremo caſum ſe timere dixiſſet, iuſſit vt deſcenderet; atque itidem ſuper latam mollioris ſoli planitiem, ſeſe agitaret. Ex multa volutatione ſudanti, ac defeſſo, ſurge inquit, & tã facere perge, quod tibi tutius factu putas. Itaque edoctus de præeminentiæ periculo iuuenis, electioni renunciauit, ætatis vitio deliraſſe ſenem, dicere poſſent improbi cauillatores, niſi rem ſaluberrimi conſilij plenam, miracula confirmarent. Conſtat enim iuuenem illum poſtea vita defunctum, ſeni apparuiſſe, & poſtquã gratias egiſſet dixiſſe. Scio, quia nunc eſſem de numero damnatorum, ſi fuiſſem de numero Epiſcoporum.* Ecce caſum, & mentem noſtram ſatis comprobari. Marc.Mar de exẽpl. l. 1. c 6

Rem comprobat infælix exitus cuiuſdam Epiſcopi Regularis Epiſcopatum ambitiosè obtinentis, qui apud Sanctam Brigittam *lib.3.reuelat. cap.*28. ſic miſerrimè conquærebatur. *O, ò, ò, ablata eſt mytra, & ecce apparet, quod latebat ſubtus. Vbi eſt nunc honorabilis Epiſcopus? certè abeſt Epiſcopus, qui vnctus fuit oleo in officium Apoſtolicum, & in puritatem vitæ. Remanet verò ſeruus ſterquilinij pinguedine maculatus. Abeſt etiam ſacerdos, qui conſecratus fuit verbis ſanctis, vt mutaret inanimatum, & mortuum* S.Brigitta

tuum panem in viuificantem Deum. Remanet verò proditor fallax, qui vendidit eum propter cupiditatem, qui redemit omnes ex charitate. Abeſt quoque pauper frater, qui cum iuramento abnegauit mundum, ſed nunc pro ſuperbia, & oſtentatione mea ſum iudicatus. Verumtamen nunc compellor dicere veritatem, quòd ille iuſtus iudex, qui iudicauit me, magis voluiſſet liberare me tam amara morte ſicut tunc patiebatur, cum ſtaret in ligno crucis, ſed iuſtitia, cui obuiare non poterat, contradicebat, quam quod taliter fuiſſem, ſicut nunc experior iudicatus. Hæc ibi alta conſideratione digna.

12 Extat etiam de hoc caſus terribilis, quem vt hiſtoriam
notam, refert Adrianus Mangotius. In quodam monaſterio, re-
ligioſi quidam olim mortui, qui fuerant præcipui, & Primates,
Adrianus Mangot. mon. 120. viris aliis religioſis apparuerunt dicentes *Ambitio, & crapula
duxerunt nos ad tartara*. Ecce viſionem. Similis illi eſt alia,
quam cap 5. & etiam præcedenti attulimus, de quibuſdam aliis,
ſupra c. 5. & præcedenti. qui ad inferos damnati apparuerunt dicentes. *Quoniam ambitio
multa, ſuperbia, inuidia, & alia huius generis vitia, eos fecerant
damnatione dignos*. Huic quoque ſimilis caſus eſt, quem Petrus
Damianus per hæc verba ſcriptum reliquit in epiſtola quadam
Pet. Dam. l. 5 ep. 26. iam relata. *In eodem Claſſenſi cœnobio, quod nunc incolis, ætate
noſtra quidam monachus vicem Prioris obtinuit, qui Abbas ibidem fieri ardentiſſimè concupiuit; ſed dum ſatagit, dum conciliabula cogit, dum fabricat, & verſutiæ malleos infatigabiliter verſat, quod ſciens mens conceperat, ore neſciens effluebat Ecce inquit, in proximo comprehendam, mihi dabitur monaſterium: adeſt virga, accipiam, & præualebo. Inter hæc igitur verba defunctus, ſiniſtram de ſe fratribus ſpem reliquit.* Ecce patres, quam malum exitum ambitioſi regulares obtineant, quamque iuſtum ſit, à tanto periculo, animas noſtras liberare.

13 Secundum damnum, maximumque incommodum ex regularium ambitione proueniens, illud eſt, quod tales, non modo ſibi ſolis, ſed, & religioni ipſi pernicioſiſſimi exiſtant. Quæ
quondam de Caio Cæſare, Seneca dixit, dicere, & nos de ambi-
Senec. ep. 95. tioſis poſſumus. *In ſua fata, pariter, ac publica immiſſit gloria,
& ambitio, & nullus ſuper cæteros eminendi modus*. Nec mi-
Plato dialog. 3. de Repub. rum, quia vt benè Plato in ſua republica dixit. *Vbi de Principatu contenditur, cum proprium hoc ſit, & inteſtinum bellum, tum eos, qui ita pugnant, tum reliquam ciuitatem perdit*. Quod etiam D. Leo Papa ſatius expreſſit dicens. *Principatus, quem, aut ſe-*
ditio

ditio extorſit, aut ambitus occupauit, ipſius initij eſt pernicioſus exemplo, & difficile eſt, vt bono peragantur exitu, quæ malo ſunt inchoata principio. Idem ergo de ambitioſis regularibus fari poſſumus, quod non ſibi ſolis, ſed, & aliis etiam perniciem afferent. Vnde de illis apud Beatæ Brigittæ reuelationes habetur. *Prælati, qui ambiunt honores ſimiliores ſunt meretricibus, quam Prælatis: quia decipiunt animas malis exemplis ſuis.* De illis Cyprianus Martyr hæc habet. *Si ad munus aliquod Eccleſiaſticum vocentur, videas quoſdam ex illis facillime vinci delicijs, impatientiores iniuriarum, appetentiores vindictæ, quam quiuis alius ſit ex media plebe.* De his quoque grauis, & extaticus auctor Ioannes Rusbrochius ſic loquitur. *Nonnulli ſunt in religionibus nequam, aſtuti, ac duplices, & ſimulant ſe, quod non ſunt; & hos ſæpius contingit in ſublime tolli; aliiſque præponi, ac præfici. Tum vero ipſi ſe produnt. Haud ſecus enim, quam ſi in mundo agant, bonaque cœnobiorum, & honor ab anteceſſoribus ad ipſos iure, ac ſucceſſione hæreditaria deuoluta ſint, ſupra alios ſeſe efferunt; moxque ſanctitatis ſuæ obliti, bona temporalia adminiſtrant, ſuumque exercent dominatum.* Optimè etiam Innocentius. *Ambitioſus ſtatim, vt eſt ad honorem promotus, in ſuperbiam extollitur, in iactantiam effrænatur, non curat prodeſſe, ſed gloriatur præeſſe.* Ecce habemus iam ambitioſos regulares (ſi qui ſunt) dum ad dignitatum faſtigia extolluntur, nec ſibi, nec aliis vtilitatem, ſed incommodum afferre.

S.Brig. l.6 reuel. c.65

D: Cypr. de dupli. martyr.

Rusbr in taber fœd. c.123

Innoc. l 1 c. 26. & 27

14 Tertium, & maximum ex ambitioſa ſuperbia religioſorum inconueniens exoriri potens, ſatiſque notum, illud eſt, quod, vt vno verbo dicam, tota fere vitiorum colluuies ambitioſi regularis animum inuadere ſoleat. Id non modo experientia teſtis comprobat, ſed & Patres etiam diuino ſpiritu acti, cognouerunt. Ex quibus D. Baſilius, poſtquam monachos ambitionis labe notatos reprehendit, ſic loquitur. *Qui autem ab hoc vitio captiui tenentur, eos inuidos, contentioſos, inſimulatores, impudentes, calumniatores, aſſentatores, veteratores, humiles vbi non conuenit, illiberales, glorioſos, ſexcentis denique alijs huiuſcemodi turbis, refertos exiſtere, neceſſe eſt.* Veriſſima ſanè, ſed non minus vera, quæ de monacho ambitioſo inferius idem Pater ſubiunxit. *Illorum etiam interitum exoptabit, quo videlicet, ſublatis de medio, in deferendis muneribus, neceſſario ſuffragia ad ipſum deueniunt. Atque ex hoc etiam aliud ſequetur, quod ijs, penes quos illa deferendi poteſtas erit, adulabitur, atque ita multa illibera-*

D. Baſil. conſt. mō. c. 10

Idem.

A 2 *liter,*

liter, ac ſeruiliter aget. Aduerſus inferiores vero, ſi aduerſentur, ſuperbè, ac præſidenter ſe geret. Dolos conſciens conmachinabitur, perturbationeſque innumerabiles, ac ſuſpiciones ſibi accerſet; à ſeque animi tranquillitatem fugabit, & Deus pacis expelletur, vtpote cui locus in eo non ſit, vbi acquieſcat. En totam vitiorum colluuiem ambitioſi animum poſſidere, expreſſit Baſilius. Concinit Caſſianus affirmans, eos, qui fratribus præeſſe ſtudent, nec prælatis ſuis, nec Deo obedire ſolitos. *Dum fratribus præeſſe feſtinant, nunquam ſenioribus ipſi ſubijciuntur, & à ſuperbia inchoantes, dum inſtituere cupiunt, nec diſcere ipſi, nec agere ea, quæ ſunt Deo agenda merentur.* Optimè etiam Ambroſius aſſeruit, ambitionem facere homines criminoſos. Sic enim loquitur ſuper Lucam. *Hoc ipſo pernicioſior eſt ambitio, quod blanda quædam eſt conciliatricula dignitatum, & ſæpe, quos vitia nulla delectant, quos nulla potuit mouere luxuria, nulla auaritia ſubruere, facit ambitio criminoſos.* D. quoque Bernardus breuiter rem totam poregit. *Ambitio*, inquit, *futile malum, ſecretúm virus, peſtis occulta, doli artifex, mater hypocriſis, liuoris parens, vitiorum origo, tinea ſanctitatis, excæcatrix cordium, ex remedijs morbos creans, ex medicina languorem.* Pulchrè etiam, eleganter, & facetè Petrus Rauennas ambitionem deſcripſit. *Ambitio*, inquit, *eſt quædam ſimia charitatis, charitas enim patiens eſt pro æternis, ambitio pro caducis, charitas benigna eſt pauperibus, ambitio diuitibus, charitas omnia ſuffert pro veritate, ambitio pro vanitate: vtraque omnia credit, omnia ſperat, ſed longe diſſimili modo.* Habes ergo ſancte religioſe, ex Patribus antiquioribus, totam fere vitiorum turbam, ambitioſi regularis animam inuadere ſolitam.

Caſſ. coll. 4. c. 20.

Ambroſ. in 4. Luc.

D. Ber. ſer 6. ſup. qui habitat.

Pet. Chriſol.

15 Iunge ex recentioribus pium, & S. Dionyſium Carthuſianum ſer. 7. de Dom. 2. poſt Trinit. ſic dicentem. *Fugiat omnis religioſus malum tam enorme, & inquietum* (loquitur de ambitione,) *cupiat ſubeſſe, & obedire, neſciri, & paruipendi, non præeſſe, apparere, aut dominari, &c.* Et poſt pauca. *Quoties hominibus præeſſe deſidero, toties Deum meum præ re contendo. Nōne ex ambitione naſcuntur viles adulationes adulatoriæ attractiones, pœnales, ac ſtolidæ ſuſpiciones, debitæ correptionis, ac correctionis omiſſio, perſonarum acceptio, inuidia, ſimulatio, falſitas. & multa prorſus ſimilia vitia æternaliter deteſtanda, omnique religioſo in infinitum odienda, ac fugienda, atque (vt breui concludam compendio) in omni pene, quod agitur, inordinata ad ſe ipſum*

Diō. Cart

ipſum reflexio. Item ſerm. 5. de S. Michaele. *Idcircò ſummè vitanda eſt omnis ambitio, ac inuidentia, quia ambitioſi, & inuidi virtuti, & gratiæ, atque excellentiæ inuident proximorum. Veretur enim ambitioſus, ne eum præcedat in honore, aut prælatione, qui eum præcedit in prudentia, gratia, & virtute. Hinc ambitioſi ſunt detractores, & aliorum bona denigrare conantur, ac eos deprimere, intantum, vt crebro facta illorum veraciter virtuoſa, ac dona Spiritus ſancti illis collata, trahant in peius, attribuantque dæmonibus*. Hæc, & alia pius hic author in hoc, & alijs ſermonibus.

16 Nec ſilentio inuolui poteſt, quod grauis author Innocentius circa intentum noſtrum, ambitioſi monachi crimina recenſes, cæteris enucleatius dixit per hæc verba. *Ambitioſus ſemper eſt pauidus, ſemper attentus, quid dicat, vel faciat, quod in oculis hominum valeat diſplicere. Humilitatem ſimulat, honeſtatem mentitur, affabilitatem exhibet, benignitatem oſtendit, ſubſequitur, & obſequitur, cunctos honorat, vniuerſis inclinat, frequentat curias, viſitat optimates, aſſurgit, & amplexatur, applaudit, & adulatur. Bene nouit illud poëticum,* Innoc l.2 c.26 &27

Etſi nullus erit puluis, tamen excutit illum.

Promptus, & feruidus vbi placere cognouit, remiſſus, & tepidus vbi putauerit diſplicere. Improbat mala, deteſtatur iniqua, alia cum alijs probat, & improbat, vt iudicetur idoneus, vt reputetur acceptus, vt laudetur ab hominibus, vt à ſingulis approbetur. Et ecce grauem intra ſe ſuſtinet pugnam, difficilemque conflictum dum iniquitas pulſat animum, & ambitio continet manum, & quod illa ſuggerit faciendum, hæc fieri non permittit. Hæc doctus, grauiſque magiſter ambitioſi regularis vitia graphicè, lepidè, eleganterque deſcribens.

17 Sed quid malignam ambitioſorum indolem deſcribam ſi ipſi nihil mali non perpetrabunt, vt concupitam dignitatem, prælaturamque conſequantur? Cui crimini colla non ſubdent? Loquitur Laurentius Iuſtinianus. *Pecuniarum precio, adulatione verborum, ſimulationibus vanis, mercenariorum commercio, amicitijs fictis, & etiam cum corporis periculo, & interitu animæ, honoris primatum adipiſci deſudant*. Lege quendam Tartarorum Principem, Chan vocant, cum Stephanus Poloniæ Rex obijſſet, populuſque in Comitijs de rege creando deliberaret, ad Laur.Iuſt. de regim. Præl.c.1

Laur. Boyerlim in Apotheg. vero ambitio. Comitia, mediis legatis, hæc dixiſſe. *Potentem ſe eſſe, & poſſe Myriades equitum educere è ſuis terris, Poloniæ tuendæ, vel augendæ. Item frugalem ſe eſſe, ac continentem, & ſine vllis ciborum delicijs, ſola equina, in fame contentum. Tertio, quod ad religionem attinet, tuus inquiebat; Pontifex, meus Pontifex eſto, tuus Lutherus, meus Lutherus eſto.* En quid non ſuadeat male ſuada ambitio ! in quot crimina non detrudit, quæ barathra non deſcendit? Meritò ergo tantum malum à ſanctiſſimis religioſis propulſare curemus, quod, & poſſeſſori ipſi, ſimulque clientibus, & nocumentum affert, & ſingulis vitiis oſtia pandit.

18 E contrà tamen ſanctiſſimam humilitatem monachi, qui ſolum Deo contentus dignitatum faſtigia, honorumque celſitudines non quærit, quis non commendat, quis non ſummopere laudibus extollit? Loquantur Patres. Sanctus Ephrem Syrus, ſic habet. S.Ephrem paræn.1 *Monachus, qui non inſoleſcit, ſed ſubmittit ſeſe, fideliſſimam pacis mercedem accipiet, & altiſſimi filius vocabitur, pacis mediator factus. Suauiter verba ſua cum humilitate depromens monachus, etiam ex lapideo corde lachrymas excitabit.* Paræn 3 Rurſum alibi, humilitatem monachi commendat exemplo cuiuſdam, qui propter eam, à Dæmonis vexatione liberatum fuiſſe quendam alium, tradit. Idẽ de timore Dei Alibi quoque. *Magna*, inquit, *fælicitas, & gloria eſt humilitas, & non eſt in ea lapſus, atque ruina.* Et inferius. *Sicut piſcibus aqua; ita monacho vita quieta in humilitate, & charitate.* Iſid.l.1.de ſũmo bo. Iſidorus etiam hæc ſcripſit. *Summa monachi virtus humilitas eſt. Tunc autem ſe monachum quiſque iudicet, quando ſe minimum æſtimauerit.* De hac etiam monachi humilitate loquens Bernardus hæc habet. D. Bern. ſer. 42. in Cantica. *Sponſæ humilitas, tanquam Nardus, ſpargit odorem ſuum, amore calens, deuotione vigens, opinione redolens. Voluntaria eſt, perpetua eſt, fructifera eſt. Odor eius, nec repræhenſione exterminatur, nec laude.* Sanctus quoque Laurentius Iuſtinianus, humilitatem religioſam, ſic commendat. Laur. Iuſt. de inſt. & reg. præl. c.14. *Hæc humilitas ſancta eſt religionis ſtabilimentum, condimentum orationis, fomentum charitatis, ſalutis medium, compunctionis incentiuum, ornamentum prælationis, & totius formæ virtutis.* Idẽ ib.c.1 Adhuc melius in eodem libro ſic. *Pacatiſſimus ergo, atque ſecurus eſt humilitatis locus, quoniam habitatorem ſuum à caſu protegit, diſponat ad gratiam, & quamquam in præſidentiæ ſublimitate conſtitutum, prorſus periclitari non ſinit.* Sanctus etiam Doctor Dionyſius Carthuſienſis hæc dicit ſerm. 5 de Dominic. 5. poſt Trinitatem. *Elatus monachus eſt monſtrum*

turpiſſimum

turpiſſimum coram Deo, humilitas autem facit religioſum Deo, & ſuis confratribus valde amabilem. Claudit agmen venerabilis Thomas Campenſis monachi humilis ſic mores commendans. *Humilis frater prælatum ſuum non iudicat, ne Deum Iudicem offendat, Socium non contriſtat, ſeniorem honorat, imperfectum tolerat, pro tentato orat, ſuccurrit indigenti.* Et infra. *Humilis ſubditus magno præmio coronabitur in cælis.* Vnde concludit caput. *Sola humilitas vniuerſos diaboli laqueos euadit, potentiamque proſternit. Quotquot decepti ſunt, & eiecti, per mentis elationem, inflati ceciderunt. Eſto ergo humilis, & vilis in oculis tuis, ne Deo diſpliceas, & cum Diabolo corruas. Nam cælum non ſuſcipit, niſi humiles, nec Deus elegit, niſi humiles, nec iuſtos approbat, niſi ſint humiles.* Ecce iam religioſe frater, ſuperbam ambitionem officiorum, & dignitatum tibi reprobatam, veramque humilitatem, quæ te in humili ſubiectionis ſtatu conſeruat, magnis encomiis à Patribus tibi etiam commendatam.

Th Cāp. de diſcip clauſt. l. 4. c. 1.

Idem.

19 Hinc monachorum ſanctiſſimi anteſignani humili monachorum ſtatu contenti, totis præcordiis officiorum faſtigia refugiebant. D Bernardus à tribus opulentis ciuitatibus in Epiſcopū à duabus in Archiepiſcopum electus, nunquam adduci potuit, vt eam dignitatem admitteret. Beatum quoque Dominicum quatuor Epiſcopatus vario tempore oblatos, recuſaſſe legimus. Ipſum imitati Sanctus Thomas Aquinas, & Vincentius Ferrerius; Neapolitanam cathedram ille; & iſte Valentinam, Ilerdenſem, & Cardinalatum reiicere, Bernardinus etiam Senenſis à tribus populis Senenſi, Vrbinatæ, Ferrarienſique poſtulatus, nulli aſſenſit: quin Eugenio Papæ ſibi ſupra caput mitram imponenti, humiliter reſtitit. Alii autem Patres, & monachi ſanctiſſimi, ſi Deo inſtigante. Dignitates aliquas ſuſceperunt, eas nihil omninos non propria voluntate, ſed à Deo vocatos ſuſcepiſſe, tanquam à crimine ambitionis ſe purgantes, ipſi teſtati ſunt. Diuus Chriſoſtomus ſic de ſeipſo mitram detrectante, loquitur. *Vbi exitium imminet, non nauis, ſed animæ, quo non in maris aquas, ſed in ignis æterni abyſſum corruendum eſt; vbi etiam mors manet, non corporis ſolum, ſed cum ipſo corpore, etiam animi, quis admiretur, ſi me tanto diſcrimini exponere detrectem?* Legatur Anſelmus, qui in epiſtola ad Falconem Epiſcopum Beluaſenſem, ſic habet. *Sciant ergo omnes, ſicut mea conſcientia dicit coram Deo, quem inuocare teſtem mendacij nefas eſſe ſcio, quia non me rapit, aut alligat ad Archiepiſcopatum Anglorum*

D Bern.

D. Domin

S. Thom. S. Vincent Ferrer. S. Bernardinus.

D. Chryſ. 3 de ſacerdotio.

cupiditas

cupiditas alicuius rei, ſed timor Dei me cogit, pati, vt quamuis dolens, & timens ab Eccleſia Dei trahar. Legatur etiam, & Gregorius, qui in epiſt. ad Epiſcopos quoſdam hoc in primis eorum animis ſuadere contendit, quod non niſi inuitus ad Paſtoralis Greg.l.1. epiſt.c.24 curæ culmen euectus ſit. Sic vero loquitur. *Impar meritis, ac toto animo renitens paſtoralis curæ pōdera portare cōpulſus ſum*. Marc.Marul in ope de modo relig viuendi.l.1 c.6. Adiungam, & alios, de quibus Marcus Marulus mira egiſſe narrat, ne oblatam ſibi dignitatem acciperent. Iſaac monachus de Scythia tranſmigrauit in Aegyptum, vaſtæ ſolitudinis ſeceſſum quæritans, vt prælationem ſibi oblatam recuſaret. Lamon monachus deuotiſſima oratione Deum præcatus eſt, vt ſe ex hac vita migrare iuberet, quem importunæ præces aliquorum ad dignitatem acceptandam cogebant. Exauditus eſt pro ſua reuerentia, & inuentus in oratione efflaſſe animam. Amonium Originis diſcipulum aurem ſibi præcidiſſe ferunt, ne idoneus epiſcopali officio haberetur, & cum nihilominus ad eam dignitatem ſuſcipiendam vrgeretur ab omnibus, etiam linguam ſibi amputaturum, niſi miſſum facerent, proteſtatus eſt. Hæc, & alia Marcus Marulus. Sanctus quoque Hugo Carthuſienſis, & Lincolnienſis Epiſcopus, teſte Dionyſio ſer.2. de eodem cum ad Prioratum poſtularetur, ſapientiſſimè reſpondit. *Nunquam per vnum diem potui cuſtodire me ipſum*. Concludam ergo intentum ſancti Gregorij D. Greg. 1.p.paſt. c.7. verbis in ſuo Paſtorali. *Hinc ergo præcipites colligant, cum quãta culpa, ex appetitu proprio, cæteris præferri non metuunt, ſi ſancti Viri plebium Ducatum ſuſcipere, Deo etiam iubente, timuerunt*.

20 Tibi ergo conſulens, ſancte religioſe, officiorum, dignitatũue faſtigia, ſiue intra, ſiue extra, omnino refugias, memineris Chri Math.20. ſtum petentibus ſedes reſpondiſſe. *Neſcitis quid petatis*. Laqueos Diaboli, officia, miniſteriaque reputa. Iuſtus Ab. 1 1 2.tom. auct.bibl. *Date mihi* (inquit Abbas quidam Ciſtercienſis) *Vnum de monachis in ſacerdotium promotis, qui per occaſionem Pontificatus non tulerit diſpendium ſanctitatis. An neſcitis, quia honores mutant mores? Beatus Martinus dicebat, maiorem ſe habuiſſe gratiam ante Epiſcopatum, quam poſt Epiſcopatum. Beatus Gregorius papa conquæritur in primo Dialogorum libro, & deplorat ſe cecidiſſe a priori conuerſatione ſua*. Grauius tibi ſit aliorum humeris ſuperponi, quam D. Bern. ep.42. vni prælato ſummitti. Teſte enim D. Bernardo. *Stupenda eſt inſania, animarum turbas cuſtodiendas colligere, & vnum ſuper propriam grauari habere Paſtorem*. Etiam ſi videas officia, Præ-

latu-

laturaſque appeti ab aliis, renuas, fugias, & obnixe repellas. Vt enim optimè Seneca. *Nulla res nos maioribus malis implicat, quam quod ad rumorem componimur; optima rati ea, quæ magno aſſenſu recepta ſunt, quorumque exempla multa ſunt.* Dicque cum Platone, & Homero ab ipſo relato. *Malle in alieno rure, apud alium virum exiguæ ſortis mancipium effici, & quidlibet perpeti; potiuſquam opinionibus iſtis illudi, & in ea miſeria verſari.* Scias cum Seneca. *Regnum eſſe nolle regnare cum poſſis.* Et cum Lypſio. *Qui rectè facit, non qui dominatur, erit Rex.* Aluarez de Paz Ieſuitam audi ſic loquentem. *Si quid habueris, cui laus, & honor debeatur, illud ſi potueris, prudenter abſcondas. Periculoſum eſt talentum ad laborandum abſcondere, & in ſudario ligare: at valde tutum eſt, cauſas accipiendi honoris, & laudis occulere, & quemque ſe ab occaſionibus elationis ſubtrahere.* Et infra. *Occulta bona tua, ne ea fures, ſiue fauores humani deprædentur. Si Deo placitum fuerit, ipſe te manifeſtabi, ipſe te è latebris extrahet, & ſuper candelabrum ponet. Si autem ipſe non dixerit, aſcende ſuperius, caue ne aſcendas, ne honores, & laudationes inquiras, quia eas fortaſſe Diabolus tibi ſuppeditabit, vt pereas.* Hæc ille, ſi tibi tamen forſan non diſplicuerit Prælaturæ onus, vt alijs ſpiritualiter proſis, virtute potius, ſanctaque obſeruantia religionis, quam fautoribus tale munus tibi adquirendum putes. Vt enim bene Plautus.

Seneca de vita beata c. 1.

Plato dial 7. de rep.

Seneca de beneficiis

Lypſ. in polit.

Aluarez de Paz de vita ſpiri. t. 2. l. 4. p. 3. c. 6.

Virtute ambire oportet, non fautoribus,
Sat habet fautorum ſemper, qui rectè facit.

Plaut. in Amph.

Conſultius tamen tibi erit, ſic nec ſub prætextu vtilitatis aliorum onera officiorum inhies, conſiderans vix eſſe aliquem qui Deo, ſubditorumque voluntati, ſatisfacere queat. En Petrum Damianum Cardinalem ſic loquentem. *Quis valeat ſola monachorum tædia ſuſtinere? Quis tot, & tam varijs voluntatibus ſatisfaciat? Quis ſemetipſum per tam diuerſa formarum monſtra componat.* Et infra. *Si delinquentium vitia diſtrictæ animaduerſionis iudicio corrigit, impius, ſi circa eos remiſſius agit, zelo Dei creditur alienus.* Tandem, pie, ſancteque religioſe, D. Gregorij verba velim attendas. *Quid ſequendum eſt, & quid tenendum? niſi, vt virtutibus pollens coactus ad regimen veniat; virtutibus vacuus, nec coactus accedat.* Hoc tibi dictum putet.

Pet Dam ep 7

D. Greg. 1. p. past. c. 9.

Sectæ, diuiſiones, partialitates, contentioneſque Religiones euertunt, regularique obſeruantiæ maximè obſunt.

CAP XIV.

1 NVllum maius malum, nocumentumue ex praua regularium ambitione exoriri poteſt, quam, ſi (quod abſit) in aliquam religionem ſemel propter Diaboli malitiam ingrediatur, maximas quoque in ipſa, ipſorum regularium diuiſiones, partialitateſque conſpici, fere neceſsarium ſit. Teſtatur id Plato. *Ciuitas, in qua ciues ad expe-*
Plato l.3 dialogo 7 *tendos Magiſtratus minime ambitioſi ſunt, optimè, & procul à ſeditionibus permanet: cõtra vero, quæ aliter affectos habet ciues.* Sequitur Platonẽ diſcipulus Ariſtot. *Minores, vt fiant æquales;*
Ariſt. 5. polit. *æquales verò, vt fiant maiores, ſeditionem faciunt.* Teſtatur, & id Sanctus Laurentius Iuſtinianus. *Vbi oro componuntur frau-*
D. Laurẽ. Iuſt. de vi. ſolit. c 2. *des iurgia fiunt, iuſtitia deprauatur, pietas perit, opprimitur innocens, ſupplantatur ſanctus, peccator laudatur, &c. Nonne in ciuitatibus, in quibus vnuſquiſque cæteris appetit eſſe potentior, facultatibus locupletior, opinione vulgi famoſior?* Bene etiam Thomas Campenſis. *Si omnes in clauſtris regere volunt, erit confuſio magna, & turbatio frequens, peribit diſciplina, &c.* Merito proinde poſtquam caput præcedens religioſorum ambitionem damnauit præſens iam partialitates, ſectas, & diuiſiones animorum, quæ ex ipſa exoriri poſſunt, abominabiles eſſe oſtendat. Loquantur ergo Patres, & quid de tanto malo ſentiendum ſit proferant.

2 Magnus Baſilius multus eſt in præſenti negocio. In ſermone etenim de inſtitutione monachorum, illud imprimis ſtabiliendum contendit, vt ſumma pax, ſummaque concordia inter eos habeatur. Ad quod tenendum prorſus neceſſarium cenſuit, ſectas, contentiones, ſingulareſque ſodalitates à conuentibus
D. Baſil. de inſtit. mon. in ſe m. abeſse. Hæc ſunt verba Baſilij. *Quoniam autem æquali prorſus inter ſe viciſſim charitate complecti omnes debent, iuſtitia violatur quotieſcunque in communi conuentu priuatæ aliquæ coitiones reperiuntur, aut ſodalitates. Qui enim vnum aliquem, ma-*

gis

gis quam cæteros diligit, is, quod non perfectè cæteros diligat, de ſe ipſo indicio eſt. Quocirca ſimiliter ex conuentu reijcienda ſunt turpis, & indecora contentio, atque amor iſte ſingularis. ſiquidem ex contentione inimicitiæ, ex amore autem ſingulari ſodalitateque, ſuſpiciones, inuidiæque oriuntur. Rurſus quoque ſic. *In hoc communi contubernio neutiquam patitur charitatis lex, aliquas coiri, aut amicitias, aut ſodalitates. Siquidem nullo modo fieri poteſt, quin affectiones iſtæ, quæ in hanc magis, quam in illam cohærent partem, plurimum incommodum communi omnium concordiæ.* In conſtitutionibus etiam monaſticis, perfectiſſimam communionem religioſis neceſſariam appellat ille. *A qua priuata omnis rei cuiuſque excluſa poſſeſſio eſt, & eliminata; Itemque, vnde diſſenſio omnis, ac perturbatio omnis, contentio omnis abeſt, & rixæ. Contraque: vniuerſa communia, animi, mentes corpora, communis Deus, communis pietatis mercatura, communis ſalus, communia certamina, communes labores, communia præmia, & certaminum coronæ, vbi multi vnus, & vnus non ſolus, ſed in pluribus.* Eodem quoque libro ſic loquitur idem Baſilius ad intentum. *Charitatem quidem habere inter ſe mutuam fratres debent, non ita tamen, vt duo, treſue ſeorſum a cæteris ſodalitatem inter ſe coeant. Quando quidem hoc non charitas eſt, ſed ſeditio, & eorum, qui ſic coeunt improbitatis indiciū. Si enim communi decus diſciplinæ charum haberēt, qui tales ſunt, ſine dubio communem, æqualemque aduerſus omnes charitatem tenerent. Si verò ipſi à reliquis ſua ſponte abſciſſi, diſiunctique in cœtu, cœtum efficiant, vitioſa huiuſmodi amicitiæ conciliatio eſt, atque hoc profectò nihil eſt aliud, quam contra veterem diſciplinæ ſtabilitatem, conſtantiamque innouatio. Quocirca danda ſtudioſè opera eſt, ne vllus omnino in conuentibus, ſodalitatibus, iſtiuſmodi locus detur.* Hæc Baſilius, qui ſolus ſufficeret pro præſenti cauſa patronus.

Idē in cō-
ſtit. mon.
c.19

Ibid.c.30

3 Baſilio adhæret Sanctus Ephrem coætaneus, inter celeberrimos Eccleſiæ Patres iure numerandus, qui improborum regularium ſui temporis mores deteſtans, quos vocat: *Crudeles, inhumanos, peſtiferos, ſceleratos, exitioſos, inimicos, ignauos, prædones, vagamundos, arrogantes, contumelioſos, obtrectatores, pernicioſos, proditores*, dum ſimilium vitiorum radicem quærit, non aliam, niſi monachorum diſcordiam, prauamque, ac contētioſam æmulationem eſse tradit, dicens. *Vnde, quæſo accidit tales non eſſe, niſi inde, quod mutuam inter nos dilectionem non*

S.Ephrem
aduerſus
eos, qui vitioſe viuunt, & honores appetunt.

habeamus? Niſi quia pura inter nos non ſit concordia? Niſi quia in nobis vera humilitas non eſt? Paulo ante, angelicam monachorum vitam in diabolicam, & mundanam translatam ex ſimili

Idē ibidē ſectarum radice in cænobiis, elicit. *Cum Angelicum feramus habitum, vna cum Diabolo militiam gerimus, habitus quidem eſt Angelicus, at vita mundana. Nunquid inter Angelos in Cœlis contentiones vigent, & æmulationes, ſicut nunc inter monachos videmus? Radices quippe egit inter eos æmulatio, & inuidia.* Rurſus ad idem de tanto vitio remouere monachos conans, ſic

Ibidem. dicit. *Ne in contentionibus fortes ſitis, & in pſalmodijs imbecilles. Nolite in cogitationibus eſſe vigiles, & ferarum inſtar, contueri inuicem, in præcationibus autem dormitare. Ne ſitis in nugis adferendis valentes tanquam tauri, & in laudando, ac glorificando Deum debiles, vt vulpes. Ne in verborum contentionibus ſitis inuicti, & in rebus ſpiritualibus oſcitabundi.* Paræneſi quoque prima, rixas, & contentiones ex monachorum ſuperbia oriri affirmat. *Monachus* (inquit) *ſuperbus excitat rixas, & con-*

Id. paræ 1 *tentiones, in monaſterio.* Et infra. *Monachus cum alijs colluctans abominationi erit, & coram honoratis Viris dedecorabitur.* Hæc, & alia Sanctus iſte Pater de ſectis, & diuiſionibus monachorum diſſeruit, quibus quantum mali religionibus afferant, ſatis oſtendit.

4 Adſtipulatur etiam Diuus Hieronymus, qui adeo neceſſariam putat in monachis charitatem, quæ eorum partialitatibus opponitur, vt ſine ipſa, nec monachos, nec religioſos eſſe, nec

D. Hieron in regul. mon. c. 1. aliquid illis obſeruantias regulares prodeſſe, dicat. Hæc Hieronymus. *Charitas religioſos, charitas monachos facit: ſine hac monaſteria ſunt Tartara, habitatores ſunt dæmones; cum hac vero ſunt paradiſus in terris, & in eis degentes ſunt Angeli. Ideoque, licet vos longa macerent ieiunia, abiecta, & nigra veſtis deformet; longa officiorum, & operum texatur ſeries; ſi intus deſit charitas, ad infimum nondum religionis gradum peruentum eſt.* Ecce religioſe, quantum deteſtetur Hieronymus monachorum diſſenſiones, & ſectas.

5 D. quoque Auguſtinus in ſermone de pace, inter ſermones ad fratres in Eremo, ſi Auguſtiniani ſunt, multa dicit, quibus, &

Author apud Aug. ſer. 2. de pace concordia monachorum commendatur, & illorum rixæ, & contentiones maximè damnantur. *O pax*, inquit, *Eremitarum mater, Cœnobitarum pater, monachorum ſoror, tu Patriarcharum vinculum, tu Prophetarum vehiculum, tu Apoſtolorum refugiū,*

tu Martyrum ſolatium, tu Confeſſorum baltheum, tu Virginum tripudium, tu Viduarum ſpeculum, tu Coniugatorum ſpectaculum, tu Tyrannorum odium, tu Latronum ſuſpendium. Infra quoque monachis concordiam ſuadens, ſic loquitur. *O monache, habeto pacem in cunctis: nam ſi fratri iraſceris, ſi proximum odis, tibi contradicis in oratione Dominica; clamat enim monachus: Dimitte nobis debita noſtra, ſicut, & nos dimittimus debitoribus noſtris. O monache, ſi pacem non diligis, ſi proximum odis, quo iure, quo pacto, qua fronte, quid tibi petis dimitti, qui proximo rancorem non dimittis? Habeto ergo pacem cum omnibus.* Concludit vlterius. *Vos autem fratres ad inuicem pacem amate, quæ quidem pax cuſtodiat corda veſtra, & intelligentias veſtras, quæ exſuperat omnem ſenſum, Amen.* Ecce monache, pacem ſatis commendatam, rixasue, & contentiones, ſi quas habes, non obſcurè authoris iſtius verbis, repra henſione damnatas. Idem.

6 Liceat poſt hos Patres antiquiorem Origenem recenſere, qui quantum malum religionis afferant diſſenſiones, & diſcordię, hiſce adſtruit verbis. *Diſcenda igitur nobis magnopere eſt conſonantia diſciplinæ, quia tanquam in muſicis, ſi harmonia chordarum fuerit conſonanter aptata, ſonum ſuauem modulati carminis reddit; ſi vero ſit aliqua in fidibus diſſonantia, ingratiſſimus ſonus redditur, & carminis dulcedo corrumpitur: ita, & ijs, qui Deo militant, ſi diſſenſiones, & diſcordias inter ſe habeant, ingrata erunt omnia, & nihil acceptum Deo videbitur, etiamſi multa bella conficiant, etiamſi ſpolia multa deferant, & multa munera offerant Deo.* Eleganter ſane, & aptiſſimo exemplo declarat Origenes, obſeruantiam regularem penitus abeſſe, vbi diſſenſiones, & ſectæ regularium adſunt. Orig. ho. 26 in Numeros.

7 Audiatur præterea mellifluus Pater Bernardus, ex quo paucas, & breues, & ſi aureas, pro hoc intento ſententias excepimus. In ſermone quodam ex paruis, ſic habet. *Nihil tam horrendum, & horribile eſt, ſicut murmur, & diſſenſio in congregatione.* Deinde in tractatu de ordine Vitæ ſic alloquitur monachum. *Deteſtare ſuperbiam, fuge contentionem. Rectores monaſterij dilige, vt parentes, time vt Dominos, crede eſſe ſalutare, quod iniungunt.* Dixerat autem ſuperius. *Superbiendo, contendendo, dimicando, murmurando, detrahendo, ſuſurrando, negligendo, contemnendo, & proprias voluntates faciendo, infinitas monachi, qui nunc ſunt, culpas incurrunt. Hinc eſt, quod ex horum magna multitudine, qui ſæculum deſerunt, rari valde in-* D. Bern. ſer 63 Id. in trac. de Ordin. vitæ.

 ueniuntur,

ueniuntur, qui mortificatis vitijs aſcendere contendant ad perfe-ctionem virtutum. Specialius tamen idem Pater in tractatu de modo viuendi ad ſororem, mirè veritatem hanc confirmat. *Volo,* inquit, *quod cognoſcas, quia nihil eſt turpius, quam lites inter religioſos, qui debent per concordiam, & dilectionem lucere in mundo, ſicut luminaria in cælo.* Et infra. *Si detractio, & iurgia ſunt in clauſtro; vbi eſt taciturnitas Regularis? Vbi ſanctitas Religionis? Vbi ſilentium Ordinis? Vbi religioſitas Monaſterij? Vbi vinculum Charitatis? Vbi pax Vnitatis? Vbi concordia Fraternitatis? Vbi amor ſocialis? Heu prob dolor! Perijt taciturnitas regularis, ablata eſt ſanctitas religionis, defecit ſilentium ordinis, ad nihilum deuenit religioſitas monaſterij, annullata eſt charitas fraternitatis.* Et inferius. *Si illi, qui in pace debent viuere, incipiunt contendere, litigare, detrahere, vbi eſt vita tranquilla, vbi vita quieta, vbi vita pacifica, vbi vita honeſta, vbi vita modeſta, vbi vita caſta, vbi vita contemplatiua, vbi Angelica.* Adhuc inferius. *Tu ergo cum conſilio vanitatis non ſedeas, & cum mala loquentibus non commiſcearis, non contendas in vlla cauſa, in nulla cauſa decertare ſtudeas. Contentio lites parit. Contentio pacem cordis extinguit. Contentio rixas gignit. Contentio iurgia ſeminat. Contentio faſces odiorum accendit. Contentio concordiam rumpit. Contentio conturbat oculum mentis, &c.* Tandem ſic concludit caput, & intentum. *Igitur chariſſima, ſicut ſuperius dixi, in nulla cauſa decertare ſtudeas. niſi vt ſoli Deo placeas.* Hæc inter alia ſanctus Bernardus, ſatis clare, monachis pacem commendans, iurgiaque damnans.

Id. de modo vi. c. ſer. 17.

Idem.

Idem.

8 Sed, & grauis Auctor Riccardus de ſancto Victore, cætus religioſos, in quibus diſſenſiones, diſcordiæque inueniuntur, non ſine lamentis, & mærore deplorat ſic. *Heu, in quos fines, imo fæces ſæculorum, homines deuenerunt. Cum ipſa religionis electio, noſtro miſerabili tempore, tanta diuiſione ſpargatur, ut uix unus alteri conueniat in unum, niſi forte aduerſus Dominum, & aduerſus Chriſtum eius. Vbique apparent ſciſſuræ Ciuitatis Dauid, & in tantum iam hiant, ut uicinam ruinam omnino minentur. Seruatur ſub tunica una, & ueſte ſimili, cor uarium, & omnino diſſimile; ita ut de religione antiqua uix ſigna ſeruentur.* Hæc de ſui temporis monachis plangit Riccardus, ſaxit Deus de noſtri ſæculi regularibus nihil tale dicere poſſimus.

Riccard. lib. de gradibus charitatis.

9 Iunge his Patribus ſanctum Antonium Patauinum, Minoritarum ornamentum, qui in ſermone de ſexageſima hæc habet.

Heu

Heu quantæ ſciſſuræ, quanta ſchiſmata, quanta diuiſiones, & diſſenſiones ſunt in petra, ſcilicet religione. Super quam ſi ceciderit Diuini Verbi ſemen, non fructificat, quia non habet humorem gratiæ Spiritus ſancti, qui non in ſciſſuris diſcordiæ, ſed in veritatis habitat manſione Et infra ſic. *Vbi ſciſſuræ, ibi lis in capitulo, diſſolutio in Choro, murmuratio in Clauſtro, gula in Refectorio, carnis petulantia in Dormitorio.* Inferius quoque ſic. *Talis religio eſt camera apothecaria: Poſtquam enim diſſident interius, laudes quærunt exterius. In foro enim communi, tanquã quidam Apothecarij, falſi religioſi, ſophiſticas ſpecies vendunt. Sancti videri volunt, ſed eſſe nolunt.* Hæc Antonius, ſatis magna excuſſione, & ponderatione digna ad intentum. S. Anton de Padua. Idem.

10 Ad hæc Dionyſius Carthuſianus ſermone ſexto de Pentecoſte ad religioſos, ſic habet. *Studeamus ſemper pacificè pariter conuerſari, imo, & cum his, qui odium pacem pacati, & tranquilli conſiſtere, diſcordantes pacificare. Beati namque pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur. Turbatores verò, contentioſi, detractores, ſeminatores diſcordiæ, litigatores, pungitiui, mordaces, cuius, niſi filij Diaboli comprobantur. Nam ſicut in pace factus eſt locus Dei, ita in perturbatione, contentione, & diuiſione eſt locus Diaboli.* Diõ. Cart.

11 Vltimo audiatur noſtri ſæculi decus Sancta Virgo Tereſia, quæ dum in conuentu Abulenſi Sancti Ioſephi in Veſpera Pentecoſtes moraretur, in extaſi, & raptu à Deo illuminata, quatuor ab ipſo verba ſuſcepit, Patribus diſcalceatis commendanda, quibus in dies, magis, & magis eorum noua planta religionis ſuccreſceret: Quorum primam illud erat; quod prælati conformitatem voluntatum ſemper haberent. *La primera, que las cabeças eſtuuieran ſiempre conformes.* Ne vero putaretur documentum hoc, ſolum pro prælatis, non tamen pro ſubditis, neceſſarium eſſe, eapropter ipſamet Virgo, alibi, maxima ſolicitudine euitandas eſſe amicitias, & conuentiones ſingulares ſanctimonialium ſuadet. Inter alia ſic. *Eſtas amiſtades grandes, pocas veces van ordenadas, à ayudarſe à amar mas à Dios; antes creo las haze començar vandos en las religiones.* Et infra. *Todas han de ſer amigas, todas ſe han de querer, todas ſe han de ayudar; y guardenſe, por amor de Dios de eſtas particularidades.* Adhuc inferius magnam curam adhibendam eſſe, in obuiandis huiuſmodi partialitatibus in ſui initio, ſic docet. *En atajar eſtas parcialidades, es meneſter gran cuidado, desde el principio.* Tota hæc S. Ter ſia in eius vit. Idem in l. de via per fect. c. 4. Ead.

ſanctiſſimæ

ſanctiſſimæ Virginis doctrina euidenter ſatis exponit, partiales diuiſiones, & contentiones regularium, totius ruinæ religioſæ cauſam eſſe.

12 Nec mirum hos Patres tam ſolerti cura, & ſolicitudine, huiuſmodi contentioſas partialitates reprobaſſe, quia re bene perpenſa, nec monachi, apud quos illæ vigent (ſi aliqui ſunt) monachi nomine digni erunt, nec multitudo ſcelerum ab illis abeſſe poterit. Primum optimè Dacrianus Abbas in ſuo ſpeculo monachorum ſic expræſſit. *Si inuidiam, odium, amarulentiam, indignationem, à te pro viribus non repellis, ſi ſuſpiciones temerarias, quærimonias puerile, murmurationes ſceleratas non reijcis, monachus non es. Si contentioſo, acrique diſſidio, inter te, & alterum forte exorto, non mox de reconciliatione tractas, & quauis iniuria affectus, non ſtatim condonas, ſed vindictam expetis, aut voluntariam ſimultatem, minuſque ſinceram affectionem in corde retines, monachus non es, Chriſtianus non es, abominabilis coram Deo es.* Hæc Dacrianus quoad primum.

Dacrian. in ſpec.

13 Quoad ſecundum verò, adeo difficile eſt, ſcelera criminoſa, quæ partialitates regularium ſequi poſſunt, recenſere, vt non mirum omittantur plura. *Magna diſſenſionibus incommoda oriri ſolent*, dixit quondam Iulius Cæſar. Sanctus quoque Ephrem Syrus ſic. *Familiaritates, ac colloquia eiuſmodi, haud exiguum detrimentum pariunt animæ.* Ergo primum illud erit; diſpendium ſcilicet veræ charitatis, inter tales partiales ne ceſſario reperiri. Exprimunt id S. Baſilius, Ephrem, & Bernardus iam adducti. Ex quibus Ephrem pro eodem reputat, quod inter monachos non ſit pura concordia, ac quod inter illos, non ſit mutua dilectio. Clarius Baſilius. Ideo enim coitiones, vt ipſe loquitur, ſodalitates, & partialitates in monachis deteſtatur. *Quoniam* (inquit.) *Aequali prorſus inter ſi viciſſim charitate complecti omnes debent*. Et rurſus inquit. *Quia charitatem habere inter ſe mutuam fratres debent.* Et inferius. *Quando quidem hoc non charitas eſt, ſed ſeditio*. Et rurſus. *Qui vnum aliquem magis, quam cæteros diligit hic, quod non perfectè cæteros diligat, de ſe ipſo indicium eſt*. Habent id quoque Hieronymus, author apud Auguſtinum, & Origenes relati: ſpecialiter S. Virgo Tereſia per hæc verba. *Haze daños à la comunidad muy notorios: porque de aqui viene el no ſe amar tanto todas*. Ecce ex his Patribus habetur, charitatem cum diuiſionibus, & partialitatibus monachorum, ſtare non poſſe. Charitate verò à religioſis cætibus

Cæſar. l. 7

S. Ephr. t. 1 pag. 51

S. Baſil. vt ſupra.

S. Tereſia vbi ſupra.

tibus

tibus detracta, neceſse eſt vitam regularem deperdi, ſimulque ſtatum perfectionis extingui. Optimè enim Seneca. *Concordia parua res creſcunt, diſcordia maxima dilabuntur*. Melius Baſilius. *Poſſibile non eſt Eccleſiam in altum creſcere, vinculis non colligatam pacis, ac charitatis. Quia*(vt ibidem loquitur,) *facti ſumus velut arena, non coniuncti inter nos, ſed ſinguli per ſe diuiſi*. Ad quod bene Mantuanus noſter. Sene. l. 14 D. Baſil. in orat. quadam.

Baptiſta Mantu. de pace.

Sydera pace vigent, conſiſtunt terrea pace.
Nil placidi eſt ſine pace Deo, nec munus ad aram.

Proinde ergo elici merito valet, cætum illum religioſum, in quo partialitates vigent, cum charitas neceſsario abſit, ruinam certiſſimam minari

15 Præterea incommodum aliud ex partialibus diſsenſionibus regularium procedere potens, ſilentio non concludam. Illud vero eſt: quod nec boni religioſi præmiis afficientur, nec improbi pœnas debitas luent. Seditio namque, ſic ſectarios, & rixoſos excæcat, vt ſæpius in maledictum illud propheticum cadant, dicentes. *Malum bonum, & bonum malum, ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras, ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum*. Qua propter merito Nazianzenus dixit. *Malos, & bonos, apud nos, non conſtituunt mores, ſed diſſidium, & in opinione conſenſus*. Vnde ſubiungit. *Quæ hodie laudamus, cras vituperamus, ac quæ apud alios vituperantur, apud nos admirationi habentur.* Congruit ad id etiam illud magni Gregorii in moralibus. *Peruerſæ mentes, ſi ſemel ad ſtudium contrarietatis erupērint, ſiue prauum ſiue rectum quid à contradicentibus audiant, aduerſus hoc reſponſionibus impugnant*. Rationemque eleganter ſubdit. *Quia cum perſona per contrarietatem diſplicet, nec recta quæ protulerit, placent*. Fiunt tales vulturibus ſimiles, de quibus Plinius. *Ad extincta corpora odore feruntur, ſana non ſentiunt: ſic inimicus, ſi quid eſt delicti ſtatim olfacit, atque eò ſtatim accurrit, ad recte facta ſtupidus*. Clariſſimè tandem id pius, & modernus religioſus ſic expræſsit. *Detracta à viris religioſis charitate, virtutes aliorum ſpernuntur, & vitia videntur. Manſuetudo apparet inſenſibilitas, ſilentium ſingularitas, feruor iudicatur imprudentia, & deuotio ſancta, mulieircularum, vel puerorum lachrymæ*. Ecce magnum nocumentum ex ſectis, diuiſionibusq; regularium manans.

Eſai 5

D. Greg. Nazianz.

D. Greg. l. 9 moral.

Plin. l. 10. c. 6.

Paz t. i. l. 3 p. 3. c. 32

16 Regulæ quoque, ſacrarumque conſti tutionum reguarem obſeruantiam, à monachis ſeditioſis, & partialibus vilipendi, facilius comprobatur. Habet id clariſſimè ſanctus Bernardus adductus, itaut alius deſiderandus non eſset. Riccardus quoque iam allatus de iſtis, qui in religionibus *cor varium, & omnino diſſimile* ferunt, merito ſubiunxit: *Ita vt de religione antiqua vix ſigna ſeruentur.* Veriſſimè etiam Caſsiodorus rem totam expreſſit dicens. *Conſpiratio apud ſpiritualiter viuentes, contra Ordinis diſciplinam, & maiorum inſtituta confœderatio eſt.* Pulchrè etiam Antonius Paduanus iam relatus. *Vbi ſciſſuræ, ibi lis in Capitulo, diſſolutio in Choro, murmuratio in Clauſtro, gula in Refectorio, carnis petulantia in Dormitorio.* Olfeciſse videtur id Perſius. Poſtquam enim dixit.

Bernard. Riccardus. S Anton. vt ſup. Perſius.

Mille hominum ſpecies, & rerum diſcolor vſus,
Cum hoc coniungit poſtea.
Velle ſuum cuique eſt, nec voto viuitur vno.

Melius Chriſtianus Poeta Mantuanus noſter in Egloga, cui titulus eſt Bēbus, vbi de religioſis cętibus agit, his verſibus expræſſit.

Mantuan. Eglog. 10

Qui veteres audent ritus mutare, ſuoque
Arbitrio, & nullis ducunt ſub legibus Aeuum:
Hi ſunt, ò, Mirmix, qui bella domeſtica gignunt.

Vbi clarè præclarus Poeta, noſtræque quondam religionis Antiſtes, bella domeſtica gigni ab illis, qui regularem diſciplinam ſpernunt, docet. Id tandem Aluarez de Paz optime intellexit, dicens. *Væ cætibus religioſis, qui habenas diſcordiæ, & diſſidijs laxarunt, quia ad horum ingreſſum, egreditur Sanctitas, fugit mentis puritas, & ſtudium virtutum procul abigitur.* Et rurſus. *Si religioſi ſe auerſione mutua, & diſſenſionibus ſeparant, ſi ſe mordeant detractionibus, & contumelijs lacerent, & mala voluntate conſumant, hinc religionum pernicies, hinc ſanctitatis exitium, & calamitas, &c.* Habeat ergo ex ijs teſtimonijs Lector, ſectas, & diuiſiones in communitatibus regularibus, religioſam, obſeruantemque vitam penitus euertere.

Paz vbi ſupra.

17 Inſuper quomodo, aut qualiter ſeditioſi, diſcordeſque religioſi, Dei laudibus inſiſtere poterunt? Teſte enim Auguſtino. *In diſcordia nemo benedicit Deum.* Vel ſaltem, ſi Deum laudant,

Auguſt. in pſalm.

non

non in choro laudare promerentur. Dicente Hieronymo. *Quiſquis concordiam deſerit, Deum quidem laudat in tympano, ſed non laudat in choro. Vbi diſſenſio eſt, ibi chorus non eſt.* Optimè quoque Gregorius in ſuo Paſtorali. *qui abſtinentiam à concordia ſeparat, quid admoneat Pſalmiſta, perpendat: Laudate eum in tympano, & choro. In tympano namque ſicca, & percuſſa pellis reſonat. In choro autem voces ſocietate concordant. Quiſquis itaque corpus affligit, ſed concordiam deſerit, Deum quidem laudat in tympano, ſed tamen eum non laudat in choro.* Rurſus quoque idem Pater. *Diſcordes, tamdiu nullum bonum operis ſacrificium immolant Deo, quamdiu à proximorum charitate diſcordant.* Ecce iam religioſi Patres, damna, incommodaque aliqua ex innumeris aliis ſelecta, quæ prauas diſſenſiones, & diuiſiones communitatum, vel comitantur, vel ſubſequuntur. Hie. In ep. ad Rom. D. Greg. 3 paſt. c. 23.

18 Vt verò quantum ſibi damnum, in ſpirituali vita quoque adquirant monachi, ſectis, diuiſionibuſque dediti, ex tremendo exemplo, quod de quodam monacho narrat Illuſtriſſimus Petrus Damianus facile innoteſcet: Verba ipſius Damiani hæc sũt. *In Peruſino Monaſterio, ſancti videlicet Saluatoris, cui nuper, & ipſe præfui, quidam monachus paulo ante fuerat, nomine Guinizo, aſtutus nimis, & callidus, ſæcularibus argumentis, ac litigioſis contentionibus vehementer intentus. Hic itaque, dum in mutandis Abbatibus, & fratribus perturbandis, æſtuans non quieſceret, ad hoc vſque peruenit, vt Diaboli ad ſuperandos æmulos patrocinium quæreret, & eius ditioni, ſe etiam corporaliter manciparet. Cui tamen ſeductor ſpiritus exigenti ante promiſit, quod tertio priuſquam moreretur die, ſuum ſibi exitum nunciaret. Credidit infælix, & diu poſtmodum viuens, ita ſub hac deceptoria ſecuritate permanſit. Tandem in ægritudinem lapſo, adeſt fideiuſſor iniquus, & perendianum, ſicut ſpoponderat, obitum, innoteſcit. Protinus, aduocatis ille fratribus, cuncta hæc, quæ cum nequiſſimo pepigerat, per ordinem narrat. Cumque illi inſtarent dicentes: eſto confeſſus, age pænitentiam; repente ille obdormiebat, & ſiue pulſantibus, ſiue clamantibus, euigilare non poterat, ſi non illi obticeſcerent, vel aliud quid, præter pœnitentiam, loqui vellent. Mox ille expergefactus inuicem loquebatur; ſed rurſus, audito nomine pænitentiæ, obrigeſcebat in ſenſibus, ſopore correptus, donec horrendæ morti traditus, ad eum, cui deditionem fecerat, eſt infæliciter deuolutus. Poſtmodum verò per plures noctes nigra canum turba non ceſſabat ſepulturæ eius aſſiſtere, & quaſi depo-* P. t Dam. l 6. ep. 30.

ſitum cuſtodire; ita vt non minimo videntes horrore concuterent. Horribilis hic caſus à grauiſsimo, & fideliſsimo authore relatus, conuincit manifeſtè, quam in proximo ſibi æternam damnationem pariant monachi litigioſi, & partiales in religionibus. Vnde ipſe Damianus ſic ſubdit. *Heu quam pernicioſa res ſpiritus contumax; & litigioſus in monacho!*

19 Omninò ergo, Deo dicati Patres, ſectas iſtas, partialeſq; diuiſiones in noſtri cætibus fugiamus, dicamus omnes, nos eſſe Ieſu Chriſti, non autem Zephæ, vel Apollo. Schiſmata charitati aduerſantia omnino pellamus. Antiquorum monachorum veſtigia ſectemur, in quibus nihil tale repertum fuit, quin potius Chryſoſtomo teſte. *Non eſt illis tumultus, non morbus, non ira, omnia tranquillitas, omnia pax*. Et infra. *Propterea hos præſertim laudo, & admiror, tum propter alia, tum propter hanc dilectionem.* Audiamus Salomonem in prouerbiis. *Homo peruerſus ſuſcitat lites, & Verboſus ſeparat Principes*. Et rurſus. *Labia ſtulti immiſcent ſe rixis, & os eius iurgia prouocat*. Et Paulum dicentem. *Non eſt diſſenſionis Deus, ſed pacis*. Et rurſus alibi. *Si inuicem mordetis, & comeditis, videte ne ab inuicem conſumamini*. Audiatur præterea Caſſiod. *Summopere iurgia fuge. Nam contra parem contendere anceps eſt; cum ſuperiore furioſũ; cũ inferiori ſordidũ.* Cũ ſpiritui, & non carni monachi ſeruire debeamus, ideo ſchiſmata, diuiſioneſq; non patiamur. Teſtatur.n. Aug. *In eccl. carnales diuidũtur, ſpirituales omnino nõ diuidũtur, quia illis eſt cor vnum, anima vna, vnum velle, & nolle*. Porrò regulares non poſſe ſpirituales euadere, quantumlibet virtutibus polleant, ſi diſcordes ſint, clarè habet Gregorius vbi ſupra dicens. *Diſcordes admonendi ſunt, quia quantislibet virtutibus polleant, ſpirituales fieri nullatenus poſſunt, ſi vniri per concordiam proximis negligunt. Scriptum quippe eſt: fructus autem ſpiritus eſt charitas, gaudium, pax. Qui ergo ſeruare pacem non curat, ferre fructum ſpiritum recuſat*. Ergo cum D. Bonauentura, mutuatis verbis ex Bernardo, loquar. *Iungant ſe animis, qui iuncti ſunt inſtitutis, inuicem ſe foueant, inuicem ſe defendant, inuicem onera ſua portent*. Quia vt ipſe alibi loquitur. *Quid pace honeſtius? Quid vnitate iucundius? Aut commodius ſocialitate? Quid charitate melius, aut prætioſius inuenitur? Glorioſiſſimum quidem, & potiſſimum liberalis animi, & conſcientiæ bonæ indicium, pacem proximi cuſtodire.*

Chryſoſt. hom. 57. ad popul. Antioch.

prouerb. 16, & 18

1. Corint 14. & ad Gal. 5

Caſſiodor in pſal.

D. Auguſt ſerm de quinquageſima.

D. Greg.

Bonau. i 1 pha. c. 28. Idē in ſpe. p. 2. p. 1. c. 3.

20 Quamuis tamen in ſubditis, & inferioribus regularibus

huiuſmodi

huiuſmodi diuiſiones, contentioneſque partiales minus malæ forent, in prælatis tamen, ſuperioribuſque religionum, tale crimen admittere, horrendum eſſet, & incollerabile malum. Teſtatur hoc ſanctus Ephrem Syrus dicens. *Nefas eſt maiores ſcandalo eſſe inferioribus, ipſiſque exemplo eſſe improbæ conuerſationis. Quoniam ſcriptum eſt: Væ qui potat proximum ſuum ſubuerſione turbida.* Habet, & id dulcis Pater Bernardus in quodam ſermone. *Si ſubditi quandoque turbantur, prælatorum eſt in mente compoſita perdurare.* Id ipſum ſancta Virgo Tereſia ſuperius adducta ſentiebat, dicens: huiuſmodi diſſenſiones peſſimas eſſe in ſubditis, in ſuperioribus verò peſtiferas. *Se, que es maliſſima coſa en todas las monjas, y en las Preladas ſeria peſtilencia.* Quorum omnium ratio eſt, quia prælatorum diſſidium in totius communitatis diſpendium redundat. Vt enim Chryſoſtomus concinnè diſſeruit. *Quemadmodum certantibus ventis mare concutitur, ſic Regibus aduerſantibus ſibi, populus regni vexatur.* Congruit Horatianum illud.

S. Ephr. in doctr. var. cap. 65

D. Bern. ſer. 63. ex paruis.

S. Tereſia vt ſupra.

Chryſoſt. in primũ Matthæi

Horatius.

Quidquid delirant Reges plectuntur Archiui.

Cicero 1. de finibus

Concinitque Cicero. *Neque ciuitas in ſeditione poteſt eſſe beata, nec in diſcordia dominorum domus.* Eò præſertim, quod tales prælatorum ſeditiones, vt plurimum validiores ſunt cæteris. Teſtatur enim Ariſtoteles. *Tunc potiſſimum paruæ ſeditiones inualeſcunt, cum inter Reipublicæ Principes agitantur.* Vnde merito ſubiungit. *Itaque talibus malis initio occurrere, & Principum, potẽtiumque diſcordias, protinus dirimere oportet.* Occurrant igitur ſacrarum communitatum Rectores tanto incommodo, quale ex illorum partialitatibus oriri poſſe conſtat.

Ariſtot. 5. polit. c. 4

Plutarc. in moral.

21 Curent etiam prælati, ſuperioreſque omnes à tali labe commiſſum ſibi gregem illæſum cuſtodire; totis præcordiis in id anhelent. *Vt enim* (Plutarchus loquitur) *macula ſtatim eruẽda, ne inhæreſcat, & difficilius eximatur, ita diſſenſio fratrum illico tollenda, ne gignat odium.* Id ipſum Gregorius admonet his verbis in Epiſtola ad Subdiaconum Rauennæ. *Prædicto fratri, & Coepiſcopo noſtro dicere ſtude, vt peculiaritatem à quatuor, aut quinque monaſterij monachiſ, in quibus corrigi actenus minime potuit, ſtudioſiſſimè compeſcat. Et hoc ipſum monaſterium à tali peſte mundari feſtinet. Quia ſi illic peculiaritas à monachis habetur, nec concordia, nec charitas in Congregatione eadem poterunt permanere.* Id ipſum quoque D. Oriſieſius antiquiſſimus

D. Greg.

monachus in bibliotheca relatus, Prælatis conſilium dabat, dicẽs. *Cauete ne alios diligatis, alios oderitis, nec hunc ſuſtentetis, & illum negligatis, & caſſus inueniatur labor veſter.* Imo hoc eſſe boni, rectique Prælati officium teſtatur Laurentius Iuſtinianus talem dum vocans. *Qui dirimit lites, fugit iurgia, tollit odia, pacem ſectatur.* Quæ tandem Epiſcopus Pacenſis Simancas ad aliud intentum dixit, huic propoſito accommodare libet. *Si forte Ciuitas, vel Prouincia factionibus diuiſa ſit, neutri parti præfectus Vrbis faueat: id enim ſcelus maximum eſſet; imo verò ſumma ope, ac diligentia curet, vt vtroſque ad amicitiam ducat, vel certè ad concordiam trahat.* Faxit Deus, vt ex his, quæ hoc capite diximus, monachi omnes ſectis, diuiſionibuſque omninò contradicant, in id quoque Prælati præcipuè incumbant.

Laur Iuſt. de inſtit. præl. c. 20

Siman. de repub l. 8. c. 25

Sancti, rectique Prælati Religiones in ſuo nitore conſeruant, improbi verò regularem diſciplinam naufragari faciunt.

CAP. XV.

1 INter ea incommoda, quæ ex partialibus monachorum factionibus pullulare poſſunt, illud imprimis recenſeri debet, quod ſæpius mali, deprauatique regulares ad officia ordinis adminiſtranda eligantur. Cum enim partiales regulares (ſi qui ſunt) improbi quoque ſint, improbos etiam ſibi ſuperiores præfici curant. Hac de cauſa cum præcedens caput, rixas, & ſeditiones regularium damnarit, præſens nunc Prælatus improbos totius Religioſi ſtatus oſores eſſe, ſicut, & bonos Rectores, veræ quoque Religionis patronos iure vocari ex Patribus comprobabit. Iam ergo ipſi, vt iudices recti noſtro more ſententiam dicant.

2 Ad quod vnus pro mille ſufficeret D. Gregorius Magnus, qui ſicut prælationis munere maximopere excelluit, ſic quoque ſæpius in ſuis ſcriptis boni, malique prælati mores recenſet. Libeat ergo aliquot ipſius ſpecialiora teſtimonia, circa noſtrum intentum, de damno, quod improbi prælati religionibus inferunt,

de in medium proferre. Primo ergo ſuper Euangelia, de infructuo- D.Greg.
ſo Paſtore ſic loquitur. *Si fructus non habet operationis bonæ, e-* hom.31.
tiam impedimentum præſtat cæteris, quia quicumque ſub ipſo ſūt,
exemplo prauitatis illius, quaſi vmbra peruerſitatis eius præmun-
tur. Ad idem in ſuo Paſtorali, celebrem hanc ſententiam protulit.
Cum Paſtor per abrupta graditur, ad præcipitium grex ſequitur. Idem in
Et rurſus ibidem. *Nemo amplius in Eccleſia nocet, quam, qui per-* paſt.p.1.
uersè agens, nomen, vel ordinem ſanctitatis habet. Rurſuſque. c.2
Neceſſe eſt, vt eſſe munda ſtudeat manus, quæ diluere aliorum Idem in
ſordes curat: ne tacta quæque deterius inquinet, ſi ſordida in ſe paſt. 2.p. c.2.
lutum tenet. Deinde ſic habet. *Diſcant Prælati, quomodo etiam* Item 3.p.
commiſſis ſibi exempla bene viuendi exterius præbeant. Scire enim admon.5.
debent, quod ſi peruerſa vnquam perpetrant, tot mortibus digni
ſunt, quot ad ſubditos ſuos perditionis exempla tranſmittunt.
Vnde neceſſe eſt, vt tanto ſe cautius à culpa cuſtodiant, quanto
per praua, quæ faciunt non ſoli moriuntur, ſed aliorum animarū,
quas prauis exemplis deſtruxerunt, rei ſunt. Alibi quoque ſic
idem Pater. *Ita ſibi regentium merita connectuntur, & plebium,* Li.6.ep. ind 15.c
vt ſæpe ex culpa præſidentium deterior fiat vita ſubiectorum. 171
Idem tangit in epiſtola ad Leonardum Hiſpalenſem dicens. *Sen-* L.1.ep. c.
tio, quod negligente me, creſcat ſentina vitiorum. Alia ex Grego- 41.
rio prætermitto, quę, & in ipſo non difficile reperiantur; quia,
& hæc ſatis indicant intentum, proclamantque ſatis, qualiter ma-
li prælati, ſuperioreſque religionum, vitam ſibi ſubditorum per-
uertant.

3 Ante D. Gregorium Sanctus Ephrem Syrus improborum
prælatorum vitam valde nociuam religioſis fore, hiſce verbis cō-
probauit. *Oportet maiores minoribus formam præbere, atque* S.Ephr ra
exemplum ad omnem uirtutem, vt non demus occaſionem quæren- tæn.n.151
tibus occaſionem. Nam ſi nos inobedientes ſimus, quomodo cæte-
ris obedientiam demonſtrabimus? Si guloſi, aut ebrioſi, aut aua-
ri, quomodo inferiores nobis temperantiam, aut patientiam doce-
re poterimus? Si nos temerarij, aut multiloqui, inſtabileſue fue-
rimus, quo pacto iuniores nobis grauitatem morum, ac tolerantiā,
conſtantiamque docebimus? Poſt hæc, reijcit futilē improbi præ-
lati excuſationem, ſic. *Sed dices mihi: Tametſi ego non faciam;* Idē ibidē.
dico tamen quod expedit fratri meo. Et quid prodeſt nobis chariſ-
ſime, alios admonere, ſi ipſi contraria agamus? Ex quibus liqui-
do ſatis innoteſcit, plurima vitia inuadere religioſum cætum, ſi
illi improbus prælatus præficitur, nec excuſari, quod bene mo-

neat, ſi benè monendo ſuæ rectæ vitæ ſpecimen non præbeat.

3 Accinit, & Sanctus Bernardus, qui non obſcurè veritatem hanc ſæpius inculcat. Audiatur in expoſitione ſuper Cantica.
D Bern. *Parum eſt noſtris vigilibus, quod non ſeruant nos, niſi, & perdant, alto quippe demerſi obliuionis ſomno, ad nullum Dominicæ comminationis tonitruum expergiſcuntur, vt ſuum ipſorum periculum expaueſcant. Inde eſt, vt non parcant ſuis, qui non parcunt ſibi, perimentes pariter, & pereuntes.* Ecce ſubditorum ruinam à Vigilum negligentia exortam ex mente Bernardi. Vnde in ſententiis ſic habet. *Tria prælatis neceſſaria ſunt, viua fidei, & doctrinæ ſinceritas, vt inhabitent in eadem regione; ſtudioſa bene operandi ſedulitas, vt vigilias cum paſtoribus celebrent, de ſalute ſubditorum diligens curioſitas, vt cuſtodiant gregem ſuū.* Quid diceret Bernardus de Prælatis contraria facientibus, facile innoteſcet.

Id. in ſent.

4 Graues quoque ſententias pro hac parte, grauis quoque Doctor Sanctus Iſidorus proferat. Sic ergo loquitur ad intentum de improbis prelatis. *Sæpe per quos iuſtitia docetur, per ipſos peccati morbus irrepit, & mors ad plebem pertranſit, ſcilicet, uel dum mala docent, vel dum praua faciunt. Plerique Sacerdotes, & Clerici, prauè viuentes forma cæteris in malum exiſtunt, qui in bonis exemplum eſſe debuerunt.* Et infra. *Ex carnalium præpoſitorum exemplo, plerumque fit vita deterior ſubditorum.* Rurſus. *Capite languente, cætera corporis membra inficiūtur. Vnde ſcriptum eſt: Omne caput languidum, & omne cor mœrens, à planta pedis, vſque ad verticem, non eſt in eo ſanitas. Caput enim languidum, eſt doctor agens peccatum, cuius malum ad corpus peruenit, dum eo, vel peccante, vel prauè docente, peſtifer languor ad plebem ſubditam tranſit.* Eodem quoque libro ſic. *Exemplis ſuis vitam bonorum corrumpunt.* Hęc Sanctus hic Pater propoſito noſtro deſeruientia protulit.

D. Iſid. 3. Sen. c. 38

Id. ibid.

5 Præterea Seraphicus Bonauentura, inter cauſas quare religiones, ad antiquo feruore defecerint, eam ſtatuit. *Quod cum regimen Ordinis deuoluitur ad Iuuenes, tales nutriunt, quales ipſi ſunt.* Quod eſt dicere: Improbos Rectores, improbos ſubditos gignere. Hinc idem Sanctus Doctor in ſoliloquio inquit. *Semper timeo, quod dicit Gregorius in regiſtro. Ita ſibi regentiū, & ſubditorum merita connectuntur, vt ſæpe ex culpa præſidentium, fiat deterior vita ſubditorum. Et ſæpe ex merito plebium delinquat vita Paſtorum.* In ſua quoque pharetra ex Auguſtino

D. Bonau. q. 19. circa reg.

Id. in ſoliloq c. 2

ſic habet. *Omnis, qui male viuit in conſpectu eorum, quibus præpoſitus eſt, quantum in ipſo eſt, omnes occidit.* Rurſus ibidem ex Diuo Gregorio. *Cum maiores ipſi voluptati deſeruiant; minoribus laſciuiæ fræna laxantur.* Hæc ex Bonauentura excerpſi, forſan curioſius inquiſitus, maiora dabit. Sed hæc ſufficiant. Id. pharetr. l. 1. c. 2

6 Deuotiſſimus quoque Venetorum decor ſanctus Laurentius Iuſtinianus, grauiſſimè veritatem hanc confirmat dicens. *Perſæpe ex admonitione inexperti ducis, in barathrum deductus eſt ſubditus deſperationis. Nonnunquam etiam ex imprudentia Paſtoris, qui ad ſummam virtutum arcem, & perfectionis faſtigium facile conſcendiſſent, euanuerunt; nihil de fuga proficientes, conuerſatione. Et quod deterius eſt, à ſancto propoſito reſiliunt. Terra etenim, quæ ſagaci excolitur agricultoris manu, Vberem producit ex ſe fructum, ſi autem hæc eadem negligenti tradatur, ac neſcienti operario, repēte vrticis repletur, & vepribus.* Ecce damnum ex improbis prælatis non raro veniens ſubditis, a ſancto prælato deſcriptum. Ex libro quoque de inſtitutione, & regimine prelatorum, multa pro hoc intento confirmando, lector ſtudioſus excipere valeat, nunc autem pauca recipiat. Capite 4. de prælato curam ſubditorum negligenti, ſic loquitur. *Curam quicunque, prout decet, adminiſtrare neglexerit, malus eſt, & pœne innumerabilium criminum eſſe cenſendus eſt reus: quoniam pretioſum domini theſaurum, nedum multiplicare deſpexit, verū etiam illum diſperſit, atque furibus, homicidis, & ipſius domini inimicis, quantum in ipſo fuit, diripiendum expoſuit. Accepit, inquam, vineam, vt vepres ex eadem euelleret, infructuoſas arbores eradicaret, illam coleret, ſepibus, propter ſpiritualium incurſus ferarum, circumdaret, in illa plantaret vineas fructuoſas, inſereret arbores, & ſemen Verbi Dei ſpargeret, vt produceret ſpirituale germen delectabile Domino. Sed proh dolor, ex ipſius iniuria, delictorum ſentes profert, inculta manens, & latronibus diripientibus patet.* Et infra ſic. *Perdit, qui talis eſt animam ſuā, & ſuorum, quantum in ipſo eſt, animas ſubiectorum, negligentia vtique ſua, exemploque ſuo.* Rurſus quoque capite ſexto ſic habet. *Indignum eſt, vt qui ad eruditionem, correctionemque inſtitutus eſt aliorum, habeat ipſe reprehenſibile aliquid, vnde ſit merito corripiendus. Nam, quonam quæſo modo, poterit ſibi creditos ad mundi hortari contemptum, à Lenocinijs abſtrahere vitiorum, atque à cupiditate temporalium?* Hæc inter alia, ſanctus hic Patriarcha, ſatis monens, quantum malum religionibus obueniat

Laur. Iuſt. de diſcipl. monaſt. côuer. c. 9

Idem.

Idem.

ueniat, ex irreligioſis prælatis.

7 Diuus quoque Dionyſius Carthuſianus in opuſculo de profeſſione monaſtica, cæteris clarius ruinam ſubditorum in negligentiam prælatorum refundit. *Eccleſiaſt.* 10. *legitur: Secundum Iudicem populi, ſic, & miniſtri eius, & qualis eſt rector ciuitatis, tales & habitantes in ea. Ex his verbis Patres concludunt; quod præcipua cauſa ruinæ ſubditorum, eſt negligentia, atque peruerſitas prælatorum, ſub quorum præſidentia, vel virtuoſa ſubditorum conuerſatio cadit, & perit; vel eorum, qui dudum iam lapſi ſunt, deformatio, ac ruina durat, ac perſeuerat.* Ecce clarè noſtrum intentum à Dionyſio confirmatum.

D. Dion. de prof. ſ. mon. c. 5

8 Ioannes quoque Niderus in ſuo opuſc. de religione, cauſas lapſæ religionis referens, in primo loco, & ante alias, prælatorum indignitatem, & malitiam conſtituit ſic. *Cauſa diſtractionis regularis obſeruantiæ quoad capita, indignorum, & malorum prælatio, correctionis omiſſio, officialium inutilium multiplicatio, & larga in profeſſionis diſpenſatio. Quoad ſubditos vero; prælatis exhibita rebellio, priuata temporalium appropriatio, incauta cum exteris conuerſatio, & ſtudij religioſi omiſſio.* Ecce relaxationis cauſas, & inter eas primarum locum tenens improborum ſuperiorum vita, quod abunde ſatis ex Patribus adductis confirmatum manet.

Io. Nider tract. 1. de relig. c. 16

Contra hos etiam negligentes Prælatos ſic inſurgebat in Raptu quodam B. Virgo Magdalena de Pazzis, prout in eius vita, cap. 103. habetur: *Quanti veggo, che ſotto mantello di miſericordia laſciano andar impuniti i difetti proprij, e quei de' loro ſudditi, & inferiori! e per queſto s'eſpongono à gran pericolo d'andar all'Inferno: E riuolta à Dio ſoggiunſe. Ma che maggior' immiſericordia può eſſere, che hauer miſericordia dell'offeſe, che ſon fatte à te, ſenza vſar mezzi di far conoſcere la grauezza delle medeſime offeſe, e che ne ſortiſca in loro pentimento, & emendatione.* Et vltra. *Ancora i miei Criſti non attendono à quello, che ſono obligati di fare, e non apronogli occhi à vedere quello s'appartiene à loro di correggere, e d'emendare, laſciando ſcorrere le pouere anime in difetti, peccati, e cecità, ſiche precipitano nel profondo d'ogni miſeria, & infelicità.*

B. Magd. de Pazzi.

9 E contra vero, quantum emolumenti religioſis cœtibus, Sancti, probi, reformatique Superiores afferant, & ipſa ratio ſuadet, comprobat experientia, & Patres teſtantur. Ex quibus D. Gregorii celebris extat ſententia. *Præpoſitorum ſolicitudo ſubdi-*

torum

torum eſt cautela. Sermo erat ad Abbatem Lirinenſem: inde infra. *Studij tui cautelam, & tibi ad vtilitatis exemplum prodeſſe non dubium eſt.* Ad idem D. Iſidorus. *Sacerdos, qui digne agit, vt Sacerdotem decet, miniſterium eius, & ipſi, & alijs vtile eſt.* Quantum vero vtile ſit, eleganter id recenſet Sanctus Laurentius Iuſtinianus his verbis. *Præſul amator Iuſtitiæ, obtemperat legi Dei, præcepta cuſtodit, proximum diligit, nemini nocet, cunctis prodeſſe quærit, dirimit lites, fugit iurgia, tollit odia, afflictis compatitur, largitur propria, aliena non diripit, ſimpliciter graditur, pacem ſectatur, loquitur veritatem, hominis perſonam non accipit, rem alterius non concupiſcit, Deum colit, honorat Sanctos, veneratur iuſtos, parentibus defert, vniuerſiſque humanitatis præſtat obſequium.* Demum, ne actum agere videar, cætus ille religioſus, qui ſanctum, rectumque prælatum, (quales innumeri ſunt) aſſequitur, optimus, & feliciſſimus euadet. Refert Plutarchus in conuiuio ſeptem ſapientum, eos inter ſe mutuo diſputaſſe. *Quænam reſpublica foret optima, & fæliciſſima.* Reſpondiſſeque Pittacum. *Vbi magiſtratum gerere, non licet malis, licet bonis.* Sic ergo, pium illum religioſorum cætum, cui ſanctus ſuperior præficitur, ſimili encomio decantare poſſumus. Nec mirum, quia vt bene Seneca epiſt. 114. *Aequitas Principis omnia ſeruat in æquitate, & pace.*

D.Greg. l.9.ep.ind 4 c.6

D.Iſid. 3. ſent.c 37.

Plutarch. in conui.

Seneca

10 Hinc talibus piis, ſanctiſque prælatis, qui in religionibus, ſubditos, doctrina, exemploque paſcunt, mille benedictiones imprecari poſſumus. Chriſtus ad Sanctam Brigittam de ſancto prælato hæc dixit. *Prælatus bonus, qui propter amorem Dei, & pro ſalute animarum, ſuſcipit onus regiminis, non curans de honore, duplicem mercedem habebit. Primo, quod particeps erit omnium bonorum, eorum, quotquot perduxit ad portum. Secundo, quod gloria eius augebitur ſine fine.* Hæc bonus Paſtor, Chriſtus pro bonis paſtoribus dixit. Iunge bonum alium paſtorem D. Iſidorum ſic loquentem. *Qui in hoc ſæculo bene imperat, ſine fine in perpetuum regnat, & de gloria ſæculi huius, ad æternam tranſmeat gloriam.* Adde ſanctum alium paſtorem Laurentium Iuſtinianum ſic dicentem. *Qui paſtoris veri fungens officio, animas, quas vitiorum labe fœdatas amiſit de ſæculo, Spiritualium ſtudiorum dealbatas lauacro, laborat largiri Deo; hic corona redimitus immortalitatis, inter choros Angelorum magnificè ſublimabitur.* Et infra. *Dignus ſempiterna ſit gloria, qui non ſolum ſe, ſed etiam plurimos ſecum Chriſto, proprijs laboribus lucratus eſt.*

S.Brig l.6 reue.c.65

D Iſid.l.3 ſent. c.48

Laur.Iuſt. de diſcipl monaſtic. con. c.9

Tantorum prorſus erit particeps meritorum, quantorum ſalutis extiterit cauſa. Alia ex Patribus adduci poſſent, quæ plurimis obuia erunt ad intentum. Legatur tamen Climacus, qui de ſancto Myna præpoſito cænobii verba agens, refert, ſanctum eius corpus, è pedibus duos ſontes vnguenti optimi emanaſse, ita vt totus monachorum chorus ſuauiſſimo repleretur odore. Quod ſanctitati huius ſancti prelati, piiſque ſudoribus, & laboribus pedum attributum eſt.

Climacus

Horum porro piorum Prælatorum præcipua documenta, quibus ſubditos ſuos Religiosè inſtruunt ſic deſcripſit pius quoque auctor Ricardus Hallus Theologus Flander *in libro de proprietate monachorum in epiſtola dedicatoria*, vbi hæc expreſſit. Primum. *Vt hi qui alÿs præſint omnem operam daturi ſint, vt quas Leges, & conſtitutiones ſuæ fidei commiſſas acceperunt, eas curent quam accuratiſſimè à ſuis ſubditis obſeruari; fruſtra enim eſſet bonas leges ſancitas fuiſſe, niſi ſint, & magiſtratus, qui eas in vſū atque praxim hominum deducant.* Secundum. *Quod vitiū peculiaritatis, vt Legiſlator in Regula ſua Benedictus præcepit, ante omnia radicitus ex monaſterÿs extirpent, & euellant. Ex quo & caſtitas, & obedientia monachorum in ſummum diſcrimen adducuntur, omniumque aliorum malorum colluuies naſci, & profundi ſolet.* Tertium. *Abbates ipſos vt aliorum ductores, & arietes gregis verſatiſſimos eſſe oportet, ne aut quicquam alÿs præcipiant in huiuſmodi, quod non ipſimet prius parati ſint facere, aut in quibus non fuerint ante probè exercitati, & edocti.* Quartum. *Prouideant præterea, & ſummo ſtudio procurent, vt quibus rebus Religio Carthuſiana hactenus viguiſſe dicitur, ſolitudine videlicet, ſilentio, & viſitatione perpetua, quæ hac dictione* (So ſi vi) *comprehendi ſolent, eaſdem iam poſtliminio in integrum reſtituant. Quod de frequenti viſitatione propterea admonui, quia ea in re maximum eſſe monumentum, & ad ſerendos bonos mores, & ad eoſdem confirmandos, ac ſtabiliendos eſſe noui.* Quintum. *Qui ſi, & hōc diligenter curent vt contemplandi, & mentaliter orandi modus in monaſteria reuocetur, nihil erit, quod ab eis hac in parte deſideretur amplius.* Sextum. *Vt ſit mens ſana in corpore ſano, propriÿ illorum Abbates operam dabunt, vt ad laborem aliquē corporeum, quamuis monaſterium eorum ſit ditiſſimum, fratres ſuos exerceant, ne quod plerumque accidit ex humore cellarum, & ſedentariæ vitæ incommodis, in morbos quoſdam melancolicos incidant, ad quos pellendos magis eis opus erit Hippocratis fomentis,*

Ricardus Hallus.

quam

quam præceptorum documentis, & labor, & latebræ, & voluntaria paupertas, ſunt, *vt ait Bernard. inſignia monachorum*. Septimum. *Vt haberent ſinguli ad manum libros ſuæ profeſſioni aptos, & accommodatos, in quibus ad petram, ex qua excîſi ſunt, reſpicere poſſent communibus monaſteriorum ſumptibus. Pulcherrimis typis excuderetur liber ille quem vulgo* Vitas Patrum *appellant, vna cum Caſſiano, Climaco, Prato ſpirituali, Palladio, & cæteris id genus innumeris opuſculis. Neque enim dici poteſt quantopere appetitum hominum ſpiritualium varietas rerũ, quæ in his libris continentur delectet, in quibus Euangelÿ, & doctrinæ Apoſtolicæ ipſam quaſi praxim licet cernere*. Hæc hic author magnum emolumentum Regularium Superioribus allatura, ſi ea opere expleant.

11 E conuerſo tamen incommoda, quæ ex difformatis prælatis, ſubditis religioſis eueniant, quis recenſebit? Primum illud ſit, quod malorum ſuperiorum exemplum non ſolum ſubditos, ſed & ſuperiores ipſos ad gehennam perducit. Hoc dæmones ipſi, veritate coacti, teſtati ſunt. Vt enim viri docti affirmant: Cum prælati quidam comitiis quibuſdam aſſiſterent, principes quoque tenebrarum ſimile Concilium coegere, & ad illos epiſtolam hæc continentem tranſmittunt. *Principes gehennarum, principibus Eccleſiarum, id, quod nobis ipſis &c. Gratias vobis referimus, quia propter veſtram negligentiam, & mala exempla, quot vobis commiſſi, tot ad nos miſſi*. Horrendus caſus, & timendus valde à ſuperioribus religionum, ſi prauo exemplo, aut negligentia familiam ſibi creditam gubernent. Ad idem quoque ſimiliter induci poſset caſus ille, quem ex Antonio Senenſi, & Martino Delrio, capite quinto retulimus. Illi enim religioſi, qui in viſione illa poſt mortem, & ad inferorum pænas traditi apparebant, vere fuerant in religione Superiores. Sic enim ipſi confeſſi ſunt dicentes. *Quod ipſi omnes fuerant eiuſdem Ordinis religioſi, & pro maiori parte, Magiſtri, Priores, Superiores, &c.* Similiter, qui, vt ex alia viſione ab eodem Martino relata, conſtat, dixerunt poſt mortem, & damnationem æternam: *Ambitio, & crapula duxerunt nos ad Tartara*. Abſdubiè quoque in religione illa prælationis munere decorati fuerant. Ex quo iam liquet, gehennæ damnationem certiſſimè incurſuros improbos, & negligentes prçlatos religionum. De illis merito etiam intelligi poteſt os aureum Eccleſiæ Chryſoſtomus, dum ſuper epiſtolam ad Hæbreos dixit. *Miror an*

Fr. Auguſt Lopez Ciſtercienſis tract. 2. de ambition.

ſupra c. 5

ſupra etiã c. 5.

Chryſoſt. in c. 13. ad Hebr. hõ.

nas, & præſentem ſocordiam, aliquos adhuc accurrentes, & ſe conijcientes in tantam molem Rectionis, & adminiſtrationis. Nam ſi ij, qui neceſſitate trahuntur, non habent quo confugiant, & quo ſe excuſent, ſi rem male adminiſtrent, & ſint negligentes (Nam & Aaron tractus eſt neceſſitate, & venit in periculum; & Moyſes rurſus venit in periculum, cum ſæpe recuſaſſet, & Saul cui fuerat creditum aliud imperium, poſtquam recuſauit, vocatus eſt in periculum, quoniam ipſum male adminiſtrauerat quanto magis ijs, qui in hoc ſuum ſtudium ponunt, & in id irruunt? Qui eſt autem talis longe magis ſe omni priuabit venia. Timere enim oportet, & contremiſcere, & propter conſcientiam, & propter molem imperij, & neque, ſi ſemel trahantur, recuſare, neque ſi trahuntur in ipſum irruere: imo verò etiam fugere, præuidentes magnitudinem dignitatis. De iſtis etiam loquitur pius, & deuotus Ioannes Rusbrochius, dum inquit. *Tales paſtores, vel in tartara relegantur, vel pænitentes, ad immanes purgatorij pœnas.* Forſan propter illos D. Auguſtinus dixit, & habetur diſtinctione 40. can. ante omnia. *Nihil apud Deum miſerabilius, & damnabilius eſſe, quam officium mali paſtoris in Eccleſia.*

Rusbr. de vera contemplat. c. 61.

D. Auguſ. ad Valer.

12 Nec credi difficile erit improbos illos ſuperiores, acriores pænas ſubituros, quam ſi ſuperioritatis officio priuati, ſoli ſibi vixiſſent. Quod D. Gregorii verbis in ſuo paſtorali confirmare licet. *Qui ad ſanctitatis ſpeciem deductus, vel verbo cæteros deſtruit, vel exemplo, melius profecto fuerat, vt hunc ad mortem ſub exteriore habitu terrena acta conſtringerent, quam ſacra officia cæteris in culpa imitabilem demonſtrarent: quia nimirum ſi ſolus caderet, tollerabilior inferni pæna cruciaret.* Clarè indicans Gregorius, improbum prælatum ſuę malignitatis maiores pænas ſubiturum.

D. Greg. in paſt. 1. p. c. 2.

13 Secundum quoque maximũq; incommodum ex inordinata Præpoſitorum vita prouenire potens, illud eſt, quod tales, nec poſſint, nec audeant, ſubditorum vitia, defectuſque corripere: Sicque, tam ipſi, quam ordo in ſuo ſemper difformationis, & relaxationis ſtatu perſeuerct. Hoc exprimit S. Ephrem ſuperius adductus, inquiens. *Si nos Prælati inobedientes ſimus, quomodo cæteris obedientiam demonſtrabimus? Si guloſi, aut ebrioſi, aut auari, quomodo inferiores nobis, temperantiam, aut patientiam docere poterimus? Si nos temerarij, aut multiloqui, inſtabileſue fuerimus, quo pacto iuniores, grauitatem morum, ac tolerantiã, conſtantiamque docebimus?* Hinc etiam D. Hieronymus in epi-

S. Ephrē paræn. 15

D. Hierō.

ſtola quadam. *Quomodo poteſt præſes Eccleſiæ auferre malum de medio eius, qui in delictum ſimile corruit. Aut qua libertate, peccantem corripere poteſt, cum tacitus ipſe ſibi reſpondeat, eadem ſe admiſiſſe, quæ corripit?* Sanctus quoque Laurentius Iuſtinianus ſic etiam ad intentum. *Si Prælatus habet aliquid reprehenſibile, quomodo quæſo, poterit ſibi creditos ad mundi adhortari contemptum, à lenocinijs abſtrahere vitiorum, atque à cupiditate temporalium?* Alibi quoque ſic. *Quoniam quæſo animo, qua fronte, quà authoritate, audebit peccantium redarguere vitia, vitiorum amator? Aut de ſpiritualibus loqui, cupiditatum carnalium ipſe ſectator?* Optimè tandem D. Iſidorus, dum cauſam tradit, quare mali præſules ſubditos corripere metuant, ſic loquitur. *Proh dolor, indè metuunt, quia, vel amore rerum ſæculariũ implicantur, vel quia aliquo facinoris onere confunduntur.* Vnde de iſtis inquit Dionyſius Carthuſien. ſermone 5. de ss. Simone, & Iuda, intelligi illud. *Errore Balaam mercede effuſi ſunt.* Quia ſcilicet. *Sibi commiſſos debitè increpare, atque corrigere negligunt, ne forte illos offendendo, ingratitudinem, moleſtiamq; incurrant, aut ſuis per illorum machinationem priuentur officijs, fauoribus, ſiue honoribus, in quibus regnat affectio, commodi potius, quam honeſti.*

Lau. Iuſt de iuſtit. & regim. præl. c. 6.

Iſid. 3. ſen c. 45.

D. Dionyſ. Car.

14 Si autem religioſus Prælatus crimine proprio impeditus, contra delinquentium vitia, iuſtitiæ virgam, puniendo, exercere non poteſt, quo modo prælati iure, nomineque cenſebitur? Teſte enim Gregorio: *Prælatus debet eſſe contra delinquentium vitia, per zelum iuſtitiæ erectus, vt & bonis in nullo ſe præferat: & cũ prauorum culpa exigit, poteſtatem ſui Prioratus agnoſcat.* Etſi enim compaſſio, & miſericordia præſuli religioſo neceſſaria ſit, iuſtitiæ tamen zelus omitti nequaquam poteſt, ſed vtrumque admiſceri. Optimè ad hoc Laurentius Iuſtinianus. *Sic itaque ſe habere debet in cunctis, vt nec iuſtitia compaſſionem repellat, neque compaſſio iuſtitiæ regulas prætermittat. Nam iuſtitia ſine compaſſione crudelitas eſt, & compaſſio abſque iuſtitiæ rectitudine, ignauia, & puſillanimitas iudicanda.* Quando ergo ſuperior regularis ſubditorum vitiis irretitus manet, abſdubie ea punire non poteſt; ac perinde hoc magnum incommodum ex difformatis prælatis, ſanctæ Religiones ſibi reportant.

D. Greg. l. 1. ep. c. 24.

Lau. Iuſt. de inſtit. præl. c 9.

15 Denique, quia longum valde eſſet, damna, quæ ex inordinata vita Rectorum obuenire poſſunt religionibus, ſigillatim recenſere, ea quaſi coaceruatim ex Laurentio Iuſtiniano accipiat lector.

monachus in bibliotheca relatus, Prælatis conſilium dabat, dicẽs. *Cauete ne alios diligatis, alios oderitis, nec hunc ſuſtentetis, & illum negligatis, & caſſus inueniatur labor veſter.* Imo hoc eſſe boni, rectique Prælati officium teſtatur Laurentius Iuſtinianus talem dum vocans. *Qui dirimit lites, fugit iurgia, tollit odia, pacem ſectatur.* Quæ tandem Epiſcopus Pacenſis Simancas ad aliud intentum dixit, huic propoſito accommodare libet. *Si forte Ciuitas, vel Prouincia factionibus diuiſa ſit, neutri parti præfectus Vrbis faueat: id enim ſcelus maximum eſſet; imo verò ſumma ope, ac diligentia curet, vt vtroſque ad amicitiam ducat, vel certè ad concordiam trahat.* Faxit Deus, vt ex his, quæ hoc capite diximus, monachi omnes ſectis, diuiſionibuſque omninò contradicant, in id quoque Prælati præcipuè incumbant.

Laur Iuſt. de inſtit. præl. c 20
Siman. de repub l. 8. c. 25

Sancti, rectique Prælati Religiones in ſuo nitore conſeruant, improbi verò regularem diſciplinam naufragari faciunt.

CAP. XV.

1 INter ea incommoda, quæ ex partialibus monachorum factionibus pullulare poſſunt, illud imprimis recenſeri debet, quod ſæpius mali, deprauatique regulares ad officia ordinis adminiſtranda eligantur. Cum enim partiales regulares (ſi qui ſunt) improbi quoque ſint, improbos etiam ſibi ſuperiores præfici curant. Hac de cauſa cum præcedens caput, rixas, & ſeditiones regularium damnarit, pręſens nunc Prælatus improbos totius Religioſi ſtatus oſores eſſe, ſicut, & bonos Rectores, veræ quoque Religionis patronos iure vocari ex Patribus comprobabit. Iam ergo ipſi, vt iudices recti noſtro more ſententiam dicant.

2 Ad quod vnus pro mille ſufficeret D. Gregorius Magnus, qui ſicut prælationis munere maximopere excelluit, ſic quoque ſæpius in ſuis ſcriptis boni, malique prælati mores recenſet. Libeat ergo aliquot ipſius ſpecialiora teſtimonia, circa noſtrum intentum, de damno, quod improbi prælati religionibus inferunt,

de in medium proferre. Primo ergo ſuper Euangelia, de infructuoſo Paſtore ſic loquitur. *Si fructus non habet operationis bonæ, etiam impedimentum præſtat cæteris, quia quicumque ſub ipſo sũt, exemplo prauitatis illius, quaſi vmbra peruerſitatis eius premuntur.* Ad idem in ſuo Paſtorali, celebrem hanc ſententiam protulit. *Cum Paſtor per abrupta graditur, ad præcipitium grex ſequitur.* Et rurſus ibidem. *Nemo amplius in Eccleſia nocet, quam, qui perverſè agens, nomen, vel ordinem ſanctitatis habet.* Rurſuſque. *Neceſſe eſt, vt eſſe munda ſtudeat manus, quæ diluere aliorum ſordes curat: ne tacta quæque deterius inquinet, ſi ſordida in ſe lutum tenet.* Deinde ſic habet. *Diſcant Prælati, quomodo etiam commiſſis ſibi exempla bene viuendi exterius præbeant. Scire enim debent, quod ſi peruerſa vnquam perpetrant, tot mortibus digni ſunt, quot ad ſubditos ſuos perditionis exempla tranſmittunt. Vnde neceſſe eſt, vt tanto ſe cautius à culpa cuſtodiant, quanto per praua, quæ faciunt non ſoli moriuntur, ſed aliorum animarũ, quas prauis exemplis deſtruxerunt, rei ſunt.* Alibi quoque ſic idem Pater. *Ita ſibi regentium merita connectuntur, & plebium, vt ſæpe ex culpa præſidentium deterior fiat vita ſubiectorum.* Idem tangit in epiſtola ad Leonardum Hiſpalenſem dicens. *Sentio, quod negligente me, creſcat ſentina vitiorum.* Alia ex Gregorio prætermitto, quę, & in ipſo non difficile reperiantur; quia, & hæc ſatis indicant intentum, proclamantque ſatis, qualiter mali prælati, ſuperioreſque religionum, vitam ſibi ſubditorum peruertant.

D. Greg. hom. 31.

Idem in paſt. p. 1. c. 2

Idem in paſt. 2. p. c. 2.

Item 3. p. admon. 5.

Li. 6. ep. ind 15. c 171

L. 1. ep. c. 41.

5 Ante D. Gregorium Sanctus Ephrem Syrus improborum prælatorum vitam valde nociuam religioſis fore, hiſce verbis cõprobauit. *Oportet maiores minoribus formam præbere, atque exemplum ad omnem uirtutem, vt non demus occaſionem quærentibus occaſionem. Nam ſi nos inobedientes ſimus, quomodo cæteris obedientiam demonſtrabimus? Si guloſi, aut ebrioſi, aut auari, quomodo inferiores nobis temperantiam, aut patientiam docere poterimus? Si nos temerarij, aut multiloqui, inſtabileſue fuerimus, quo pacto iuniores nobis grauitatem morum, ac tolerantiã, conſtantiamque docebimus?* Poſthæc, reijcit futilẽ improbi prælati excuſationem, ſic. *Sed dices mihi: Tametſi ego non faciam; dico tamen quod expedit fratri meo. Et quid prodeſt nobis chariſſime, alios admonere, ſi ipſi contraria agamus?* Ex quibus liquido ſatis innoteſcit, plurima vitia inuadere religioſum cætum, ſi illi improbus prælatus præficitur, nec excuſari, quod bene mo-

S. Ephr. parænẽ. n. 51

Idẽ ibidẽ.

neat, ſi benè monendo ſuæ rectæ vitæ ſpecimen non præbeat.

3 Accinit, & Sanctus Bernardus, qui non obſcurè veritatem hanc ſæpius inculcat. Audiatur in expoſitione ſuper Cantica.

D. Bern. *Parum eſt noſtris vigilibus, quod non ſeruant nos, niſi, & perdant, alto quippe demerſi obliuionis ſomno, ad nullum Dominicæ comminationis tonitruum expergiſcuntur, vt ſuum ipſorum periculum expaueſcant. Inde eſt, vt non parcant ſuis, qui non parcunt ſibi, perimentes pariter, & pereuntes.* Ecce ſubditorum ruinam à Vigilum negligentia exortam ex mente Bernardi. Vnde in ſententiis ſic habet.

Id. in ſent. *Tria prælatis neceſſaria ſunt, viua fidei, & doctrinæ ſinceritas, vt inhabitent in eadem regione; ſtudioſa bene operandi ſedulitas, vt vigilias cum paſtoribus celebrent, de ſalute ſubditorum diligens curioſitas, vt cuſtodiant gregem ſuũ.* Quid diceret Bernardus de Prælatis contraria facientibus, facile innoteſcet.

4 Graues quoque ſententias pro hac parte, grauis quoque Doctor Sanctus Iſidorus proferat. Sic ergo loquitur ad intentum de improbis pręlatis.

D. Iſid. 3. Sen. c. 38 *Sæpe per quos iuſtitia docetur, per ipſos peccati morbus irrepit, & mors ad plebem pertranſit, ſcilicet, uel dum mala docent, vel dum praua faciunt. Plerique Sacerdotes, & Clerici, prauè viuentes forma cæteris in malum exiſtunt, qui in bonis exemplum eſſe debuerunt.* Et infra.

Id. ibid. *Ex carnalium præpoſitorum exemplo, plerumque fit vita deterior ſubditorum.* Rurſus. *Capite languente, cætera corporis membra inficiũtur. Vnde ſcriptum eſt: Omne caput languidum, & omne cor mærens, à planta pedis, vſque ad verticem, non eſt in eo ſanitas. Caput enim languidum, eſt doctor agens peccatum, cuius malum ad corpus peruenit, dum eo, vel peccante, vel prauè docente, peſtifer languor ad plebem ſubditam tranſit.* Eodem quoque libro ſic. *Exemplis ſuis vitam bonorum corrumpunt.* Hęc Sanctus hic Pater propoſito noſtro deſeruientia protulit.

5 Præterea Seraphicus Bonauentura, inter cauſas quare religiones, ad antiquo feruore defecerint, eam ſtatuit.

D. Bonau. q. 19. circa reg. *Quod cum regimen Ordinis deuoluitur ad Iuuenes, tales nutriunt, quales ipſi ſunt.* Quod eſt dicere: Improbos Rectores, improbos ſubditos gignere. Hinc idem Sanctus Doctor in ſoliloquio inquit.

Id. in ſoliloq. c. 2 *Semper timeo, quod dicit Gregorius in regiſtro. Ita ſibi regentiũ, & ſubditorum merita connectuntur, vt ſæpe ex culpa præſidentium, fiat deterior vita ſubditorum. Et ſæpe ex merito plebium delinquat vita Paſtorum.* In ſua quoque pharetra ex Auguſtino

ſic habet. *Omnis, qui male viuit in conſpectu eorum, quibus præpoſitus eſt, quantum in ipſo eſt, omnes occidit.* Rurſus ibidem ex Diuo Gregorio. *Cum maiores ipſi voluptati deſeruiant; minoribus laſciuiæ fræna laxantur.* Hæc ex Bonauentura excerpſi, forſan curioſius inquiſitus, maiora dabit. Sed hæc ſufficiant. Id. pharet. l. 1. c. 1

6 Deuotiſſimus quoque Venetorum decor ſanctus Laurentius Iuſtinianus, grauiſſimè veritatem hanc confirmat dicens. *Perſæpe ex admonitione inexperti ducis, in barathrum deductus eſt ſubditus deſperationis. Nonnunquam etiam ex imprudentia Paſtoris, qui ad ſummam virtutum arcem, & perfectionis faſtigium facile conſcendiſſent, euanuerunt; nihil de fuga proficientes, conuerſatione. Et quod deterius eſt, à ſancto propoſito reſiliunt. Terra etenim, quæ ſagaci excolitur agricultoris manu, Vberem producit ex ſe fructum, ſi autem hæc eadem negligenti tradatur, ac neſcienti operario, repẽte vrticis repletur, & vepribus.* Ecce damnum ex improbis prælatis non raro veniens ſubditis, a ſancto prælato deſcriptum. Ex libro quoque de inſtitutione, & regimine prȩlatorum, multa pro hoc intento confirmando, lector ſtudioſus excipere valeat, nunc autem pauca recipiat. Capite 4. de prælato curam ſubditorum negligenti, ſic loquitur. *Curam quicunque, prout decet, adminiſtrare neglexerit, malus eſt, & pœne innumerabilium criminum eſſe cenſendus eſt reus: quoniam prætioſum domini theſaurum, nedum multiplicare deſpexit, verũ etiam illum diſperſit, atque furibus, homicidis, & ipſius domini inimicis, quantum in ipſo fuit, diripiendum expoſuit. Accepit, inquam, vineam, vt vepres ex eadem euelleret, infructuoſas arbores eradicaret, illam coleret, ſepibus, propter ſpiritualium incurſus færarum, circumdaret, in illa plantaret vineas fructuoſas, inſereret arbores, & ſemen Verbi Dei ſpargeret, vt produceret Spirituale germen delectabile Domino. Sed proh dolor, ex ipſius iniuria, delictorum ſentes profert, inculta manens, & latronibus diripientibus patet.* Et infra ſic. *Perdit, qui talis eſt animam ſuã, & ſuorum, quantum in ipſo eſt, animas ſubiectorum, negligentia vtique ſua, exemploque ſuo.* Rurſus quoque capite ſexto ſic habet. *Indignum eſt, vt qui ad eruditionem, correctionemque inſtitutus eſt aliorum, habeat ipſe reprehenſibile aliquid, vnde ſit merito corripiendus. Nam, quonam quæſo modo, poterit ſibi creditos ad mundi hortari contemptum, à Lenocinijs abſtrahere vitiorum, atque à cupiditate temporalium?* Hæc inter alia, ſanctus hic Patriarcha, ſatis monens, quantum malum religionibus obueniat

Laur. Iuſt. de diſcipl. monaſt. conuer. c. 9

Idem.

Idem.

ueniat

ueniat, ex irreligioſis prælatis.

D Dion. de prof. ſ. mon. c. 5 7 Diuus quoque Dionyſius Carthuſianus in opuſculo de profeſſione monaſtica, cæteris clarius ruinam ſubditorum in negligentiam prælatorum refundit. *Eccleſiaſt.* 10. *legitur*: *Secundum Iudicem populi, ſic, & miniſtri eius, & qualis eſt rector ciuitatis, tales & habitantes in ea. Ex his verbis Patres concludunt; quod præcipua cauſa ruinæ ſubditorum, eſt negligentia, atque peruerſitas prælatorum, ſub quorum præſidentia, vel virtuoſa ſubditorum conuerſatio cadit, & perit; vel eorum, qui dudum iam lapſi ſunt, deformatio, ac ruina durat, ac perſeuerat.* Ecce clarè noſtrum intentum à Dionyſio confirmatum.

8 Ioannes quoque Niderus in ſuo opuſc. de religione, cauſas lapſæ religionis referens, in primò loco, & ante alias, prælatorum indignitatem, & malitiam conſtituit ſic. *Cauſa diſtractionis re-*

Io. Nider tract. 2. de relig. c. 16 *gularis obſeruantiæ quoad capita, indignorum, & malorum prælatio, correctionis omiſſio, officialium inutilium multiplicatio, & larga in profeſſionis diſpenſatio. Quoad ſubditos vero; prælatis exhibita rebellio, priuata temporalium appropriatio, incauta cum exteris conuerſatio, & ſtudij religioſi omiſſio.* Ecce relaxationis cauſas, & inter eas primarum locum tenens improborum ſuperiorum vita, quod abunde ſatis ex Patribus adductis confirmatum manet.

Contra hos etiam negligentes Prælatos ſic inſurgebat in Raptu quodam B. Virgo Magdalena de Pazzis, prout in eius vita,

B. Magd. de Pazzi. *cap.* 100. habetur: *Quanti veggo, che ſotto mantello di miſericordia laſciano andar impuniti i difetti proprij, e quei de' loro ſudditi, & inferiori! e per queſto s'eſpongono à gran pericolo d'andar all'Inferno: E riuolta à Dio ſoggiunſe. Ma che maggior' immiſericordia può eſſere, che hauer miſericordia dell'offeſe, che ſon fatte à te, ſenza vſar mezzi di far conoſcere la grauezza delle medeſime offeſe, e che ne ſortiſca in loro pentimento, & emendatione.* Et vltra. *Ancora i miei Criſti non attendono à quello, che ſono obligati di fare, e non aprono gli occhi à vedere quello s'appartiene à loro di correggere, e d'emendare, laſciando ſcorrere le pouere anime in difetti, peccati, e cecità, ſiche precipitano nel profondo d'ogni miſeria, & infelicità.*

9 E contra vero, quantum emolumenti religioſis cætibus, Sancti, probi, reformatique Superiores afferant, & ipſa ratio ſuadet, comprobat experientia, & Patres teſtantur. Ex quibus D. Gregorii celebris extat ſententia. *Præpoſitorum ſolicitudo ſubdi-*

torum

torum eſt cautela. Sermo erat ad Abbatem Lirinenſem: inde infra. *Studij tui cautelam, & tibi ad vtilitatis exemplum prodeſſe non dubium eſt.* Ad idem D. Iſidorus. *Sacerdos, qui digne agit, vt Sacerdotem decet, miniſterium eius, & ipſi, & alijs vtile eſt.* Quantum vero vtile ſit, eleganter id recenſet Sanctus Laurentius Iuſtinianus his verbis. *Præſul amator Iuſtitiæ, obtemperat legi Dei, præcepta cuſtodit, proximum diligit, nemini nocet, cunctis prodeſſe quærit, dirimit lites, fugit iurgia, tollit odia, afflictis compatitur, largitur propria, aliena non diripit, ſimpliciter graditur, pacem ſectatur, loquitur veritatem, hominis perſonam non accipit, rem alterius non concupiſcit, Deum colit, honorat Sanctos, veneratur iuſtos, parentibus defert, vniuerſiſque humanitatis præſtat obſequium.* Demum, ne actum agere videar, cœtus ille religioſus, qui ſanctum, rectumque prælatum, (quales innumeri ſunt) aſſequitur, optimus, & feliciſſimus euadet. Refert Plutarchus in conuiuio ſeptem ſapientum, eos inter ſe mutuo diſputaſſe. *Quænam reſpublica foret optima, & fæliciſſima.* Reſpondiſſeque Pittacum. *Vbi magiſtratum gerere, non licet malis, licet bonis.* Sic ergo, pium illum religioſorum cœtum, cui ſanctus ſuperior præficitur, ſimili encomio decantare poſſumus. Nec mirum, quia vt bene Seneca epiſt. 114. *Aequitas Principis omnia ſeruat in æquitate, & pace.*

D.Greg. l.9.ep.ind 4 c.8

D.Iſid. 3. ſent. c 37.

Plutarch. in conui.

Seneca

10 Hinc talibus piis, ſanctiſque prælatis, qui in religionibus, ſubditos, doctrina, exemploque paſcunt, mille benedictiones imprecari poſſumus. Chriſtus ad Sanctam Brigittam de ſancto prælato hæc dixit. *Prælatus bonus, qui propter amorem Dei, & pro ſalute animarum, ſuſcipit onus regiminis, non curans de honore, duplicem mercedem habebit. Primo, quod particeps erit omnium bonorum, eorum, quotquot perduxit ad portum. Secundo, quod gloria eius augebitur ſine fine.* Hæc bonus Paſtor, Chriſtus pro bonis paſtoribus dixit. Iunge bonum alium paſtorem D. Iſidorum ſic loquentem. *Qui in hoc ſæculo bene imperat, ſine fine in perpetuum regnat, & de gloria ſæculi huius, ad æternam tranſmeat gloriam.* Adde ſanctum alium paſtorem Laurentium Iuſtinianum ſic dicentem. *Qui paſtoris veri fungens officio, animas, quas vitiorum labe fædatas amiſit de ſæculo, ſpiritualium ſtudiorum dealbatas lauacro, laborat largiri Deo; hic corona redimitus immortalitatis, inter choros Angelorum magnificè ſublimabitur.* Et infra. *Dignus ſempiterna ſit gloria, qui non ſolum ſe, ſed etiam plurimos ſecum Chriſto, proprijs laboribus lucratus eſt.*

S.Brig l.6 reue. c 65

D Iſid. l.3 ſent. c.48

Laur. Iuſt. de diſcipl monaſtic. con c.9

Tantorum prorſus erit particeps meritorum, quantorum ſalutis extiterit cauſa. Alia ex Patribus adduci poſſent, quæ plurimis obuia erunt ad intentum. Legatur tamen Climacus, qui de ſancto Myna præpoſito cænobii verba agens, refert, ſanctum eius corpus, è pedibus duos ſontes vnguenti optimi emanaſse, ita vt totus monachorum chorus ſuauiſſimo repleretur odore. Quod ſanctitati huius ſancti prelati, piiſque ſudoribus, & laboribus pedum attributum eſt.

Climacus

Horum porro piorum Prælatorum præcipua documenta, quibus ſubditos ſuos Religioſè inſtruunt ſic deſcripſit pius quoque auctor Ricardus Hallus Theologus Flander *in libro de proprietate monachorum in epiſtola dedicatoria*, vbi hæc expreſſit. Primum. *Vt hi qui alijs præſint omnem operam daturi ſint, vt quas Leges, & conſtitutiones ſuæ fidei commiſſas acceperunt, eas curent quam accuratiſſimè à ſuis ſubditis obſeruari; fruſtra enim eſſet bonas leges ſancitas fuiſſe, niſi ſint, & magiſtratus, qui eas in vſũ atque praxim hominum deducant.* Secundum. *Quod vitiũ peculiaritatis, vt Legiſlator in Regula ſua Benedictus præcepit, ante omnia radicitus ex monaſterijs extirpent, & euellant. Ex quo & caſtitas, & obedientia monachorum in ſummum diſcrimen adducuntur, omniumque aliorum malorum colluuies naſci, & profundi ſolet.* Tertium. *Abbates ipſos vt aliorum ductores, & arietes gregis verſatiſſimos eſſe oportet, ne aut quicquam alijs præcipiant in huiuſmodi, quod non ipſimet prius parati ſint facere, aut in quibus non fuerint ante probè exercitati, & edocti.* Quartum. *Prouideant præterea, & ſummo ſtudio procurent, vt quibus rebus Religio Carthuſiana hactenus viguiſſe dicitur, ſolitudine videlicet, ſilentio, & viſitatione perpetua, quæ hac dictione* (So ſi vi) *comprehendi ſolent, eaſdem iam poſtliminio in integrum reſtituant. Quod de frequenti viſitatione propterea admonui, quia ea in re maximum eſſe monumentum, & ad ferendos bonos mores, & ad eoſdem confirmandos, ac ſtabiliendos eſſe noui.* Quintum. *Qui ſi, & hoc diligenter curent vt contemplandi, & mentaliter orandi modus in monaſteria reuocetur, nihil erit, quod ab eis hac in parte deſideretur amplius.* Sextum. *Vt ſit mens ſana in corpore ſano, proprij illorum Abbates operam dabunt, vt ad laborem aliquẽ corporeum, quamuis monaſterium eorum ſit ditiſſimum, fratres ſuos exerceant, ne quod plerumque accidit ex humore cellarum, & ſedentariæ vitæ incommodis, in morbos quoſdam melancolicos incidant, ad quos pellendos magis eis opus erit Hippocratis fomentis, quam*

Ricardus Hallus.

quam præceptorum documentis, & labor, & latebræ, & voluntaria paupertas, ſunt, vt ait Bernard. inſignia monachorum. Septimum. *Vt haberent ſinguli ad manum libros ſuæ profeſſioni aptos, & accommodatos, in quibus ad petram, ex qua excisi ſunt, reſpicere poſſent communibus monaſteriorum ſumptibus. Pulcherrimis typis excuderetur liber ille quem vulgo* Vitas Patrum *appellant, vna cum Caſſiano, Climaco, Prato ſpirituali, Palladio, & cæteris id genus innumeris opuſculis. Neque enim dici poteſt quantopere appetitum hominum ſpiritualium varietas rerũ, quæ in his libris continentur delectet, in quibus Euangelij, & doctrinæ Apoſtolicæ ipſam quaſi praxim licet cernere.* Hæc hic author magnum emolumentum Regularium Superioribus allatura, ſi ea opere expleant.

11 E conuerſo tamen incommoda, quæ ex difformatis prælatis, ſubditis religioſis eueniant, quis recenſebit? Primum illud ſit, quod malorum ſuperiorum exemplum non ſolum ſubditos, ſed & ſuperiores ipſos ad gehennam perducit. Hoc dæmones ipſi, veritate coacti, teſtati ſunt. Vt enim viri docti affirmant: Cum prælati quidam comitiis quibuſdam aſſiſterent, principes quoque tenebrarum ſimile Concilium coegere, & ad illos epiſtolam hæc continentem tranſmittunt. *Principes gehennarum, principibus Eccleſiarum, id, quod nobis ipſis &c. Gratias vobis referimus, quia propter veſtram negligentiam, & mala exempla, quot vobis commiſſi, tot ad nos miſſi.* Horrendus caſus, & timendus valde à ſuperioribus religionum, ſi prauo exemplo, aut negligentia familiam ſibi creditam gubernent. Ad idem quoque ſimiliter induci poſset caſus ille, quem ex Antonio Senenſi, & Martino Delrio, capite quinto retulimus. Illi enim religioſi, qui in viſione illa poſt mortem, & ad inferorum pænas traditi apparebant, vere fuerant in religione Superiores. Sic enim ipſi confeſſi ſunt dicentes. *Quod ipſi omnes fuerant eiuſdem Ordinis religioſi, & pro maiori parte, Magiſtri, Priores, Superiores, &c.* Similiter, qui, vt ex alia viſione ab eodem Martino relata, conſtat, dixerunt poſt mortem, & damnationem æternam: *Ambitio, & crapula duxerunt nos ad Tartara.* Abſdubiè quoque in religione illa prælationis munere decorati fuerant. Ex quo iam liquet, gehennæ damnationem certiſſimè incurſuros improbos, & negligentes pręlatos religionum. De illis merito etiam intelligi poteſt os aureum Eccleſiæ Chryſoſtomus, dum ſuper epiſtolam ad Hæbreos dixit. *Miror an*

Fr. Auguſt Lopez Ciſtercienſis tract. 2. de ambition.

ſupra c 5

ſupra etiã c. 5.

Chryſoſt. in c. 13. ad Hebr. hõ.

nas, & præſentem ſocordiam, aliquos adhuc accurrentes, & ſe conijcientes in tantam molem Rectionis, & adminiſtrationis. Nam ſi ij, qui neceſſitate trahuntur, non habent quo confugiant, & quo ſe excuſent, ſi rem male adminiſtrent, & ſint negligentes (Nam & Aaron tractus eſt neceſſitate, & venit in periculum; & Moyſes rurſus venit in periculum, cum ſæpe recuſaſſet, & Saul cui fuerat creditum aliud imperium, poſtquam recuſauit, vocatus eſt in periculum, quoniam ipſum male adminiſtrauerat quanto magis ijs, qui in hoc ſuum ſtudium ponunt, & in id irruunt? Qui eſt autem talis longe magis ſe omni priuabit venia. Timere enim oportet, & contremiſcere, & propter conſcientiam, & propter molem imperij, & neque, ſi ſemel trahantur, recuſare, neque ſi trahuntur in ipſum irruere: imo verò etiam fugere, præuidentes magnitudinem dignitatis. De iſtis etiam loquitur pius, & deuotus Ioannes Rusbrochius, dum inquit. *Tales paſtores, vel in tartara relegantur, vel pænitentes, ad immanes purgatorij pœnas.* Forſan propter illos D. Auguſtinus dixit, & habetur diſtinctione 40. can. ante omnia. *Nihil apud Deum miſerabilius, & damnabilius eſſe, quam officium mali paſtoris in Eccleſia.*

Rusbr. de vera contemplat. c. 61.
D. Auguſ. ad Valer.

12 Nec credi difficile erit improbos illos ſuperiores, acriores pænas ſubituros, quam ſi ſuperioritatis officio priuati, ſoli ſibi vixiſſent. Quod D. Gregorii verbis in ſuo paſtorali confirmare licet. *Qui ad ſanctitatis ſpeciem deductus, vel verbo cæteros deſtruit, vel exemplo, melius profecto fuerat, vt hunc ad mortem ſub exteriore habitu terrena acta conſtringerent, quam ſacra officia cæteris in culpa imitabilem demonſtrarent: quia nimirum ſi ſolus caderet, tollerabilior inferni pæna cruciaret.* Clarè indicans Gregorius, improbum prælatum ſuę malignitatis maiores pænas ſubiturum.

D. Greg. in paſt. 1. p. c. 2.

13 Secundum quoque maximũq; incommodum ex inordinata Præpoſitorum vita prouenire potens, illud eſt, quod tales, nec poſſint, nec audeant, ſubditorum vitia, defectuſque corripere: Sicque, tam ipſi, quam ordo in ſuo ſemper difformationis, & relaxationis ſtatu perſeueret. Hoc exprimit S. Ephrem ſuperius adductus, inquiens. *Si nos Prælati inobedientes ſimus, quomodo cæteris obedientiam demonſtrabimus? Si guloſi, aut ebrioſi, aut auari, quomodo inferiores nobis, temperantiam, aut patientiam docere poterimus? Si nos temerarij, aut multiloqui, inſtabileſue fuerimus, quo pacto iuniores, grauitatem morum, ac tolerantiã, conſtantiamque docebimus?* Hinc etiam D. Hieronymus in ani-

S. Ephrē oaræn. 15
D. Hierō.

ſtola quadam. *Quomodo poteſt præſes Eccleſiæ auferre malum de medio eius, qui in delictum ſimile corruit. Aut qua libertate, peccantem corripere poteſt, cum tacitus ipſe ſibi reſpondeat, eadem ſe admiſiſſe, quæ corripit?* Sanctus quoque Laurentius Iuſtinianus ſic etiam ad intentum. *Si Prælatus habet aliquid reprehenſibile, quomodo quæſo, poterit ſibi creditos ad mundi adhortari contemptum, à lenocinijs abſtrahere vitiorum, atque à cupiditate temporalium?* Alibi quoque ſic. *Quoniam quæſo animo, qua fronte, qua authoritate, audebit peccantium redarguere vitia, vitiorum amator? Aut de ſpiritualibus loqui, cupiditatum carnalium ipſe ſectator?* Optimè tandem D. Iſidorus, dum cauſam tradit; quare mali præſules ſubditos corripere metuant, ſic loquitur. *Proh dolor, inde metuunt, quia, vel amore rerum ſæculariũ implicantur, vel quia aliquo facinoris onere confunduntur.* Vnde de iſtis inquit Dionyſius Carthuſien. ſermone 5. de ss. Simone, & Iuda, intelligi illud. *Errore Balaam mercede effuſi ſunt.* Quia ſcilicet. *Sibi commiſſos debitè increpare, atque corrigere negligunt, ne forte illos offendendo, ingratitudinem, moleſtiamq; incurrant, aut ſuis per illorum machinationem priuentur officijs, fauoribus, ſiue honoribus, in quibus regnat affectio, commodi potius, quam honeſti.*

Lau. Iuſt. de iuſtit. & regim. præl. c. 6.

Iſid. 3. ſen c. 45.

D. Dion. Car.

14 Si autem religioſus Prælatus crimine proprio impeditus, contra delinquentium vitia, iuſtitiæ virgam, puniendo, exercere non poteſt, quo modo prælati iure, nomineque cenſebitur? Teſte enim Gregorio. *Prælatus debet eſſe contra delinquentium vitia, per zelum iuſtitiæ erectus, vt & bonis in nullo ſe præferat: & cũ prauorum culpa exigit, poteſtatem ſui Prioratus agnoſcat.* Etſi enim compaſſio, & miſericordia præſuli religioſo neceſſaria ſit, iuſtitiæ tamen zelus omitti nequaquam poteſt, ſed vtrumque admiſceri. Optimè ad hoc Laurentius Iuſtinianus. *Sic itaque ſe habere debet in cunctis, vt nec iuſtitia compaſſionem repellat, neque compaſſio iuſtitiæ regulas prætermittat. Nam iuſtitia ſine compaſſione crudelitas eſt, & compaſſio abſque iuſtitiæ rectitudine, ignauia, & puſillanimitas iudicanda.* Quando ergo ſuperior regularis ſubditorum vitiis irretitus manet, abſdubie ea punire non poteſt; ac perinde hoc magnum incommodum ex difformatis prælatis, ſanctæ Religiones ſibi reportant.

D. Greg. l. 1. ep. c. 24.

Lau. Iuſt. de inſtit. præl. c. 9.

15 Denique, quia longum valde eſſet, damna, quæ ex inordinata vita Rectorum obuenire poſſunt religionibus, ſigillatim recenſere, ea quaſi coaceruatim ex Laurentio Iuſtiniano accipiat

lector.

Idem ibi. c. 10. lector. *Si homo (inquit) in regimine poſitus, ſuam tranſgreditur profeſſionem, aut delinquit publicè, notorium infert Eccleſiæ ſcãdalum, honorandæ derogat dignitati, cæterorum præſulum denigrat famam, adimit authoritatem regimini, vilem reddit cathedram ſanctitatis, &c.* Inferius quoque, notabilem hanc ſtatuit
Trit. hom 10 de ob. monach. ſententiam. *Non poteſt non peccare grauiter, qui ad aliorum inſtitutionem deditus, palam offendit.* Doctiſſimus quoque Trithemius vnico verbo rem totam declarat. *Quoties* (inquit) *homo inquietus, turbulentus, & imperitus, Abbas monachorum præficitur, mox regularis diſciplinæ integritas naufragatur.* Neſcio ſi
D. Berna. ad Euge. idem D. Bernardus ſuſpicatus eſt, dum de improbis prælatis loquens: *Quorum zelus eſt,* inquit, *pro dignitate tuenda, Dignitati datur totum, ſanctitati parum, vel nihil.* Rurſus quærens de il-
Ibidem lorum ſubditis. *Quid interim faciunt oues?* Reſpondet. *Hoc quippe fateor, paſcua ſunt dæmonum, non hominum.* Acſi diceret, nihil non dæmoniacum, nihil non diabolicum, nihil humanum in ſubditis improborum præſulum inuenitur.

D. Iſid. 3. ſent. c. 38. 16 Merito proinde ſancti Patres, multis opprobriis, maledictis, ac conuitiis, improbos, & difformatos paſtores proſequuti ſunt: ex quibus D. Iſidorus ſic. *Deteriores ſunt his, qui ſubſtantias aliorum, prædiaque diripiunt.* D. Bonauentura de illis
D. Bonau. 2. phar. c. 11. ſic ſentit ex mente Bernardi. *Fures ſunt, & latrones, non cuſtodes; neque cultores in vineis.* Optimè quoque Laurentius Iuſtinianus. *Tales non propriè domini, ſed Tiranni, & raptores ſũt;*
Laur. Iuſt. de regi. præl. c. 2. & de diſ. mon. c. 9. *dum non ſubditorum, ſed propria quærunt commoda, diuitiarum videlicet, voluptatis, honoris, & famæ.* Alibi quoque ſic. *Negligens paſtor, & ſola temporalia concupiſcens, ſua quærens, & ſubditorum commoda paruipendens, vti fœtidum cadauer, in profundum demergetur abyſſi. Ibi cum tenebrarum Principe vltricibus traditur flammis æternis damnabitur cruciatibus.* Pius
Rusbroc. de vera cont. c. 81 quoque author Rusbrochius de eis loquens, quos vel in Tartara relegari, vel pœnitentes ad immanes purgatorii cruciatus damnari dicit, ſic habet. *Tales vtique veri paſtores non ſunt, ſed lupi*
Idem de taber. ſx. c. 134. *rapaces, non parcentes cuiquam, ſed communia Dei bona male conſumentes.* Et alibi. *Tales ſemper, vbi rerum temporalium lucra ſperant, verſuti, rigidi, ac crudeles ſunt.* O bella, pulchraque encomia à Patribus, improbis prælatis conceſſa?

17 Quis iam ignoret, quanta cura, ſolertique ſollicitudine ſtudendum ſit, vt Sancti, recti, reformatique Prælati religion-

nis

nis cætibus præficiantur? *Penſandum valde eſt* (inquit D. Gregorius) *ad culmen regiminis, qualiter quiſque veniat: atque ad hoc rite perueniens, qualiter viuat; & benè viuens, qualiter doceat; & rectè docens, infirmitatem ſuam quanta conſideratione cognoſcat*. Ac ſi dicat nihil magis Sanctę obſeruantiæ zelatoribus incumbere debet; quam, quod ſemper pios, & ſanctos paſtores, reformatoſque regulares, monaſteriis præficiant. Vnde in quadam Epiſtola ſic loquitur idem Gregorius. *Omni cura vigilandum eſt, vt Rector cogitatione ſit mundus, operatione præcipuus, diſcretus in ſilentio, vtilis in verbo, ſingulis compaſſione proximus, præ cunctis contemplatione ſuſpenſus, bene agentibus per humilitatem ſocius, contra delinquentium vitia per zelum Iuſtitiæ erectus*. Eleganter quoque idem proſequitur intentum mellifluus Bernardus ſic. *Neceſſaria eſt nauis iſta Prælatis, tribus compacta lateribus, vt ſit charitas de corde puro, & conſcientia bona, & fide non ficta. Puritatem quidem cordis in eo prælatus habeat, vt prodeſſe deſideret, non præeſſe; vt proprium commodum, & honorem ſæculi, & aliud quidpiam ſuum in prælatione non quærat, prãter ſolum beneplacitum Dei, & animarum ſalutem. Sed cum intentio pura. Irreprehenſibilis quoque neceſſaria eſt conuerſatio, vt forma factus gregis, incipiat facere, & docere, ne docens audiat a fratre: medice cura te ipſum. Talis enim occaſio plurima damnatio prælati, plurima ſubditorum perditio eſt: oportet enim irreprehenſibilem eſſe eum, qui præeſt; quoniam ea, quæ arguit in diſcipulis; oportet ſummopere vitare magiſtrum*. Nec minus eleganter, quid in bono prælato quærendum ſemper ſit, adſtruit Sanctus Laurentius Iuſtinianus his verbis. *Hoc præſidentibus neceſſarium eſt, qui amore iuſtitiæ, & ardore dilectionis proximi, debent opus, non dignitatem quærere; laborem, non delitias, non creſcere faſtigio, ſed humilitate decreſcere; vt fiant ſerui, & miniſtri hominum propter Chriſtum*. Rurſus quoque alibi. *Qui præſunt regimine, non pro accepto glorientur beneficio, ſed ex eo quærant fructum, non temporalem, & perfunctorium, ſed verum, ſed iucundum, ſed imprædabilem, ſed æternum. Omni inſuper, qua valent, induſtria, à ſe abdicent, quæ ſibi aduerſantur, altum videlicet ſapere, æſtimationem ſui, proximi contemptum, mentis hebetudinem, delectationem præſentis vitæ, metum mortis, immoderatamque terrenarum rerum curam*.

D. Greg. prolog. in paſtoral.

D. Greg. l. 1. ep. c. 24

D. Bern. ſer. de tribus Ord. Eccl. ad Patres in capitulo.

Laur. Iuſt. de ligno vitę de iuſtit. c. 1

Idẽ de inſtit. præl. c. 6.

Porro

18 Porrò in eos, qui indignos ad prælaturæ dignitatem aſſumunt, optimè inuehitur. Riccardus per hæc verba. *Quid quæſo eſt, quod facitis, qui eiuſmodi bruta, & beſtialia corda in ſublime attollitis, & velut in aere ſuſpenditis? Si verè eos diligitis, cur eis non parcitis? quid quæſo, eis aliquid aliud, quam ruinam paratis, dum eos ad alta ſuſpenditis; & quaſi in ramis portatis? Quid aliquis quiſque ſuo ſublimatori, vel potius ſubuerſori dicturus eſt in fine, in ipſo confinio ruinæ, niſi quia eleuans alliſiſti me? Conuerſentur volucres cæli in ramis, locumque teneant in ſummis, quos ſubleuat pennas Sanctitatis. Beſtiæ ſub ramis locum teneant, in imis; & qui pronos vultus habent per appetitum carnis, diſtrictionem ſentiant, piæ ſeueritatis, & iuſtæ humiliationis.*

Riccard. de ſecur. conſ. c. 17

Caue ergo à ſimili conuitio, ò monache, nec patiaris vnquam, quoad potueris, improbum aliquem, aut diſcolum, prælatum communitati præfici; & multo minus illi ſuffragium prælaturæ præſtes; ſciens quod (Aluarez de Paz ſic loquitur.) *Veniet Princeps Paſtorum, & ſuarum ouium ſtragem ab iſtis præfectis allatam, de manu illorum, qui eos præfecerunt, requiret.* Immo D. Gregorius nobis teſtatum relinquit. *Peccata reliqua ſingularis pœnæ meritum obtinent, qui verò carnalem præpoſitum conſtituit, tot incurrit pœnarum merita, quot ille fidelibus ſubditis præbet prauitatis exempla.* Satius ergo erit, ſi Laurentii Iuſtiniani conſilium accipias, qui prælatum in religione præficere debes: Sic autem monet Iuſtinianus. *Non potentis perſonam, non claram progeniem, non amicorum praeces, non ſupplicantis adulationes attendas, ſed litterarum ſufficientiam, honeſtatem vitæ, bonorum teſtimonium, conſcientiæ rectitudinem, atque morum probitatem. Iſta profecto ſunt, quæ reddunt virum Eccleſiaſtica idoneum dignitate, non quidem ad plenum, ſed quantum patitur humana fragilitas.* Hæc Iuſtinianus, quæ ſi feceris, non indignum aliquem, aliorumque pedibus merito calcandum (quod intollerabile religionis malum eſt) ad thronum prælaturæ, euehes, aut attolles.

Aluarez de Paz t. 1 l. 5 c. 39

D. Greg. in 1. Reg. 12.

Laur. Iuſt. de regim. præl. c. 16

19 Si tamen boni prælati conditiones, ſimulque qualitates ſcire deſideras, vt vel illi, in religioſis cœtibus prælationis ſuffragium præſtes, vel ad talem dignitatem, ſi potes, attollas, accipe ex Patribus. Ex quibus Gregorius, talibus notis ſanctum, perfectumque prælatum ſubindicat. *Qui nulla illicita perpetrat, ſed perpetrata ab alijs, vt propria deplorat, qui ex affectu cordis alienæ infirmitati compatitur, ſicque in bonis proximi, ſicut in ſuis profectibus*

D. Greg. in paſtor. c. 10

profectibus lætatur. Qui ita ſe imitabilem cæteris, in cunctis, quæ agit inſinuat, vt inter eos non habeat, quod ſaltem de tranſactis mens erubeſcat. Qui ſic ſtudet viuere, vt proximorum corda arentia doctrinæ valeat fluentis irrigare. Qui orationis vſu, & experimento, iam didicit, quid obtinere à Domino, quid poſcere poſcit. Audi quoque, D. Bernardum, qui vt bene expertus, huiuſcemodi conditiones bono prælato præſcribit. *Nec præceps erit in ſẽtentia, nec vehemens in vindicta, non in corrigendis remiſſior, non in parcendis ſeuerior, non puſillanimis in expectandis, non ſuperfluus in victu, non notabilis in veſtitu, non citus ad promittendum, non tardus ad reddendum, non prodigus dator, non tenax ad largiendum.* Pius quoque Doctor Dionyſius Carthuſienſis hæc habet. *Omnino oportet, vt præſidens tantæ ſit perfectionis, vt ſua bonitate, aliorum malitiam, ſua humilitate, patientia, charitate, & ſapientia. ſibi ſubditorum ſuperbiam, iram, impatientiam, auerſionem, imprudentiam, poſſit vincere. Alioquin non bonus, neque idoneus eſt medicus animarum.* Hæc, & alia ſermone quinto de Dominica 15. poſt Trinitatem. Eleganter etiam, vt ſolet, mores boni prælati, Sanctus Laurentius Iuſtinianus nobis depictas reliquit. Ipſum ergo appellat. *Conſtantem in opere, lætum in corde, in ſermone eruditum, compoſitum in moribus, in ſe pacificum, iucundum in facie, in regimine prouidum, & in omni ſua actione diſcretum.* Alibi etiam qualiter futurus ſit prælatus ſic deſcribit. *Sit diſcretione prouidus, experientia probatus, ordinatus moribus, grauitate maturus, decoratus honeſtate, ſanctarum ſcripturarum gnarus, auſterus in ſe, proximo compatiens, orationi aſſiduus, corde mitis, eloquio verax, & in omni, ſi poſſibile eſt, ſpirituali diſciplina prouectus.* Demũ alia ex Patribus ad hoc intentum libens omittens, quæ Abbas Trithemius vir ſatis expertus de regulari diſciplina monachorum ſcripſit, hic ſubſcribam. *Non puer, non indoctus, non carnalis, non indigens diſcretione, nec animo leuis, vel inexpertus ſpiritualium certaminum, in Abbatem ordinandus; ſed moribus canus, in diuinis ſcripturis eruditus, ſpiritu ambulans in vera conuerſatione ſanctitatis, pius, manſuetus, mente tranquillus, atque quietus, qui, & improbis iudicium, & beneuolis nouerit exhibere miſerationem.* Hæc Trithemius: ex quo, Patribuſque relatis, boni ſuperioris qualitates accipere licet.

D. Ber. in ep.

Dio. Cart

S. Lau Iuſt de regim. prel. c. 14

Idem de obe. c. 20.

Trit hem 20 de ob. monach.

20 E conuerſo tamen, imperiti, & inepti prælati notas, præter adductas, alias quoque ex Bernardo tranſcribimus. Hæ ergo

D. Bern. de conſid. *Gradus ſummus, & animus infimus, ſtatus ſupremus, & greſſus minimus, ſedes prima, & vita ima, lingua magniloqua, & manus otioſa, ſermo multus, & fructus nullus, vultus grauis, & actus leuis, ingens authoritas, & nutans ſtabilitas.* Hæc Bernardus. Vt vero vno verbo loquar, & quod expertus dicam, nullum maius indicium inepti, & imperiti prælati eſſe poteſt, quam ſi ſolum rebus temporalibus tranſitoriis, & terrenis deditus conſpiciatur, rebus autem ſpiritualibus, æternis, & animarum ſaluti pertinentibus, parum, aut nihil addictus videatur. Quæ prauitas quantum nocumentum religionibus afferat, expreſſit ſanè veriſſimè Guilermus de Peraldo Dominicanus in tractatu de profeſſione monachorum, ſic loquens.

Perald. in tract. de profeſſ. mon. c. 9 *Hæc negligentia multa monaſteria, in quibus omnia honeſtè, & ſecundum ordinem fieri debuerunt, in tantam inordinationem, & confuſionem induxit; quod in eis eſt terra ſurſum, & Cælum deorſum, pedes ſunt ſupra, caput infra, facies eſt retro, inferiora effuſa ſunt extra. Deus ibi conculcatur, & terra deificatur, Diabolus honorificè recipitur, Deus verò, & contumelioſè repellitur, vel ignominioſè recipitur.* Et rurſum. *Si populum peccantem viderint, obticent; omnes de ſuo honore ſolliciti ſunt, de honore autem Dei nullus. Cadit aſina, & eſt qui ſubleuet, perit anima, & non eſt qui cogitet. Pedes ſunt ſupra caput, vbi viri ſpirituales deſpiciuntur, homines verò terrena ſapientes, ad regimen vtiles, & in honore, habentur.* Hæc Peraldus.

21 Si verò vnicam, ſingularemque notam à me quiſpiam expoſcere velit, qua bonus, rectus, ſanctuſque Prælatus palam dignoſcatur, & cui merito prælationis onus imponi debeat, illud dicam; quod ſit vir orationi vacans, orationi intendens, orationique deditus: hoc enim vnico pharmaco, & ſuæ domui, cui præponitur mederi, ſibique, veri, bonique Paſtoris nomenclaturam conciliare poterit. E contra tamen ſi orationis præſidio deſtitutus ſit, regularis prælatus nec ſibi, nec aliis, vtilis eſſe poterit. Audiatur Gregorius, qui ſæpius hanc veritatem nobis ſcriptam relinquit.

D. Greg. p. paſt. c. 10. In Paſtorali ergo dum quærit, *qualis quiſque ad regimen debet venire.* Sic reſpondet. *Qui orationis vſu, & experimento iam didicit, quod obtinere à Domino poſſit, cui prophetica voce iam quaſi ſpecialiter dicitur: adhuc loquente te, dicam, ecce adſum.* Rurſus alibi. *Qui de rebus dubijs ſemper ad tabernaculum recurrit, coram teſtamenti arca, Dominum conſulit, exemplum proculdubio rectoribus præbens, vt cum foris ambigunt quid di-*

ſponant,

ſponant, ad mentem ſemper, quaſi ad tabernaculum redeant, & velut coram teſtamenti arca, Dominum conſulant. Inferius quoque, quærens quantum Rector ſacræ legis meditationibus eſſe debeat intentus? Reſpondet. *Omne hoc.* (id eſt totum ſuum munus, & officium) *rite à Rectore agitur, ſi ſupernæ formidinis, & dilectionis ſpiritu afflatus, ſtudioſè quotidie ſacri eloquij præcepta meditetur.* Sanctus quoque Bernardus in epiſtola quadam prælatum quendam de ſui officii munere inſtruens, orationis exercitium illi præcipue his Verbis commendat. *In his duobus mandatis, verbi ſcilicet, atque exempli, ſummam tui officij, ad conſcientiæ ſecuritatem, pendere intellige. Tu tamen ſi ſapis, iunges, & tertium ſtudium videlicet orationis, ad complementum vtique trinæ illius repetitionis in Euangelio, de paſcendis ouibus Ioann. 21. Manent itaque tria hæc, verbum, exemplum, oratio; maior autem his eſt oratio.* Hæc Bernardus. Ad idem Abbas Ioachim ſuper Apochalypſim, p. 1. expendens, quod Eliſeus iubeatur reſpicere in cælum in aſcenſu patris Eliæ dicit. *Neceſſe eſt, vt iugiter intueatur in cœlum, vt ſine intermiſſione memor ſit Dei ſui quicunque prælatus, &c.* Iunge quoque D. Laurentium Iuſtinianum in lib. de inſtitutione prælatorum ad noſtrum intentum, ſic loquentem. *Prælatus ſit in oratione aſſiduus, & poſtulet pro ſe ipſo à Deo. Conſilij donum exquirat, ad apprehendendum, inſinuandumque, quid pernicioſum, quidue proficuum ſit, tam ſibi, quam cæteris ad ſe accedentibus; ne petra efficiatur ſcandali, &c.* Itemque rurſus. *Quoties populus ſpiritualiter, ſeu corporaliter fatigatur in prælio, ſi quando diuina præcepta grauiter peccando tranſgreditur, quamdiu æquiſſima animaduerſione percutitur, ad orationis debet prælatus aduolare præſidium: ibique corde cōpunctus, proſtratus corpore, compaſſione plenus, ignitus charitate, deprecari Dominum, &c.* Rurſuſque clarius. *Expedit illi, qui paſtorale gerit officium, Dei iugiter orando aſtare conſpectui, & nunc piè interuenire pro populo, nunc humiliter ſupplicare pro ſe.* Et infra. *Qui enim valet per ſe ipſum perſoluere debitum paſtoralis officij, niſi introrſus ſit imbutus, in ſpiritu roboratus, atque directus.* Adhuc inferius. *Fallitur profecto: quiſquis opus hoc periculoſum, & grande, abſque deuotionis pabulo, & orationis præſidio, prout decet, conſumare ſe putat.* Hæc Iuſtinianus, pulcherrima ſane ad intentum, quod quærimus.

Idem 3. p. paſt. c. 11.

S. Bernar. ep 201

Laur. Iuſt de inſtit. præl. c. 10

Ibidem

+ D. Dionyſius de

22 Placuit præterea duos Carthuſienſes Patres intentum

de modo, quo Abbas, vel ſuperior in religionibus reformandis ſe gerere debeat, ſic loquitur. *Quo maior res eſt reformatio communitatis, eo amplius dependet à Deo, & tanto plus neceſſarium eſt ſpeciale ſubſidium directionis, & cooperationis Spiritus ſancti. Abbas ergo, ſiue ſuperior ad reformationem ſuorum ſubditorum, verè, & ordinate volens procedere, in primis humiliet ſe profundiſſimè coram Deo, propriam inſufficientiam, totis præcordijs cõfitens, adiutoriumque diuinum lachrymosè, affectuoſiſſimè, & indeſinenter exorans, vt ſe illuminet, dirigat, & confortet, ad exhortandum ſalubriter, ad agendum exemplariter, ad conſummãdum feliciter, ſubditorumque corda dignetur miſericordioſiſſimè intueri, mollificare, & aperire, ad audiendum, & conſentiendũ, ad perficiendum, quod eis ſuadetur, & dicitur, & ad quod tenentur.* Hæc Dionyſius. Pius quoque, & grauis author Ioannes Lanſpergius Carthuſianus etiam, dum Priores, alioſque ſuperiores religionum inſtruit, qualiter ſe circa curam domus gerere debeant, ſic piiſſimè monet. *Ipſi quidem cuncta regant, magis tamen oratione, quam diſcurſu, & occupatione. Ipſi oratione fruges ferant, & arbores. Ipſi oratione tueantur pecudes. Ipſi oratione totam familiam, atque omne prorſus monaſterium gubernent, foueant, ac protegant. Felicius, fortiuſque olim in Amalechitas Moyſes oratione, quam Ioſue armis pugnauit; imo, vt vinceret, ille oratione impetrauit. Pari modo hoc faciunt Priores, orationum ſuarum vbertate, quod cæteri exequuntur diſcurſu, & ſolicitudine. Omnibus interſint officinis, omnibus aſſiſtant fratribus: nulli domus negotio deſint, orationum protectione. Oratione pericula abigant: Oratione animas ſibi creditas muniant, & ſentient, facto periculo, plus ſeſe oratione in quiete proficere, quam illa neglecta, corpore, & animo moueri.* Hæc pius auctor, pie ſane, orationis exercitium prælatis Religionum commendans. Si ita fiat, vt par eſt, crederem abſdubie ſanctos, rectoſque prælatos omnes euaſuros.

D. Dion Carth. de reform. clauſtr. c. 21

Ioã Lãſp.

23 Hoc tandem in calce annotare libet, dum boni prælati conditiones quærimus, eos ſolum regulariter loquendo, bonos, & vtiles futuros prælatos, qui ad regimen religionis inuiti, coacti, penituſque renuentes ſubuehuntur. Hoc Philoſophi, & Patres ſæpius clamant. Plato aiebat: *Turpe eſt, vt quis ſponte ad imperandum accedat.* Lex quoque Valentiniani, & Marciani ſic habet. *Felicem fore rempublicam, ſi à nolentibus, & actus publicos*

Plato 1 de repub.

Lib. leg.

Quos imitatur Epiſcopus Pacenſis dicens: *Magiſtratus dandi ſunt hominibus Imperij minime cupidis*. Ex Patribus, ſatis hoc habet D. Gregorius, quærens enim, cur Moyſes tantundem recuſaret Ducatum populi; Paulus autem non ita aduentum in Hieroſolymam, reſpondet; *Quia proſperis huius ſæculi, ex ſola iuſſione, aduerſis autem etiam ex deuotione militemus*. Optimè Ioannes Rusbrochius in libro de contemplatione capite 50. dixit. *Qui præ alio honorari appetit, nullo dignus honore eſt*. Et capite 55. *Qui ad dignitates ſpirituales electi ſunt, & vocati tanquam Aaron, hi veri ſunt Prælati, & placent Deo. Qui autem ipſi ſe eligunt, ac ingerunt, eos plane reijcit, reprobatque Deus*. Alia ex Patribus omitto.

Simãc. de rep. l. 6. c. 13.

Rusbroch

24 Sed quod Hugo Victorinus celebris author circa præſentem cauſam, qualiter ſcilicet Religioſi circa prælaturas accipiendas, vel non: ſimulque aliorum Patrum circa hoc, ſenſum non prætermittam. Hugo ſic habet. *Sunt quidam, qui ſciunt, & poſſunt, & volunt præeſſe; quidam qui ſciunt, & poſſunt, ſed nolunt: quidam qui nec ſciunt, nec poſſunt, ſed volunt: quidam, qui nec ſciunt, nec poſſunt, nec volunt. Scire, & poſſe, & velle, charitatis eſt, vel ſuperbiæ: ſcire, & poſſe, & nolle humilitatis, vel inertiæ: nec ſcire, nec poſſe, ſed velle cupiditatis, & ſtultitiæ: nec ſcire, nec poſſe, nec velle, diſcretionis, & prouidentiæ. Qui enim ſciunt, & poſſunt, & volunt præeſſe, ſi volũt prodeſſe, charitatis eſt: alioquin ſuperbia. Qui vero ſciunt, & poſſunt, ſed nolunt, humilitatis eſt, quod renuunt inertiæ vero cũ ſciunt ſi omnino deſiſtunt. Qui autẽ nec ſciunt, nec poſſunt ſed volunt, ambitionis videtur eſſe, quod volunt: ſtultitiæ ſi velint, quod nec ſciũt nec poſſunt. Illi ſiquidẽ, qui nec ſciunt, nec poſſunt, nec volunt, prudenter agunt*. Hæc Hugo Vict. Diui Iſidori ſenſus libro tertio de ſummo bono cap. 33. hic eſt. *Multis intercipit Satanas fraudibus eos, qui vitæ, & ſenſus cupiditate, vtilitate præſtantes præeſſe, & prodeſſe alijs nolunt*. Sancti Bernardi mens epiſtola 86. hæc eſt. *Nec præeſſe refugendum prodeſſe potes, quia væ tibi ſi præes, & non prodes, ſed væ grauius, ſi quia præeſſe metuis, prodeſſe refugis*. Abbatis quoque Ioachim, in cap. 3. Apochalypſis hæc eſt ſententia ad hoc propoſitum. *Non eſt parui pendendi muneris habere materiam proficiendi in populo, pro quo paſſus eſt Chriſtus, nec quaſi humilitatis gratia, dum quis vocatur à Deo, nolle conſeruis ſuis fructuoſam impendere ſeruitutem. Quia ſicut ambitioſa voluntas deteſtabilis eſt, ita amor proficiendi remuneratione condignus*. Sancti Tho-

Hugo de clauſt. l. 2. c. 12.

D. Iſid.

S. Bern.

S. Thom. modi ſententias expreſſus. *Primatum eccleſiæ concupiſcere, neque iuſtum eſt, neque vtile. Quis enim ſapiens vult vltro ſe ſubijcere ſeruitati, & periculo tali, vt det rationem pro eccleſia, niſi forte, qui non timet Dei iudicium?* Rurſuſque; *Poteſt aliquis laudabiliter conſiderans proprium defectum, ex humilitate officium prælationis recuſare.* Præterea ſic habet. *Melior eſt intentio prælationem fugientium ſecundum proprium deſiderium, dum modo non adſit neceſſitas ex parte imponentis hoc onus:* Tandem ſic habet. *Quia ergo valde difficile eſt, purgatum ſe quemlibet poſſe cognoſcere, prælationis officium tutius declinatur.*

25 Ecce ſancti Religioſi modum vobis à Patribus præſcriptum, quo prælationum dignitates accipiendę, vel reiiciendæ erunt. Humilitatis pedibus prouoluti dignitatum faſtigia fugite. Obedientiæ tamen nexibus ligati, quæ veſtris humeris impoſſi-

Quidam. bilia non ſunt, ſubite, vt enim quidam, Prudens dixit. *Ambienda dignitas non eſt, nec ſollicitè quærenda, nec proteruè repellenda.* Faxit Deus in omnibus Dei honorem, & gloriam quæramus.

Nimia bonorum temporalium cupiditas Religioſos deformat.

CAP. XVI.

1 PEſtilens adeo eſt auaritia, nimiaque bonorum temporalium cupiditas, ſeu appetentia, vt non modo ſæculares fere omnes, ſed & Religioſos plures, veneno ſuo forſan inficere, ſauciare, & perdere poſſit. *Certè multis nomen pauperum* (dicebat Sanctus Hilarion) *occaſio auaritiæ*

D. Hier. in vi. S. Hila. Chryſoſt. hom. 30. *fuit.* Nec mirum ſane, dicente Propheta. *Omnes auaritiæ ſtudent.* Et Chryſoſt. *Omnium corda poſſidet, & tyrannica dominatione deuincit.* Tale ergo, ac tantum malum procul, à religionibus abigendum Patrum, antiquorumque monachorum verbis, & exemplis comprobemus.

2 Accedat primus Sanctus Baſilius egregius monaſticę perfectionis inſtructor, qui in conſtitutionibus ſuis monaſticis clariſſimè omnem bonorum temporalium poſſeſſionem à monachis

D Baſil. in conſtit. ablegandum eſſe docet. Cap. ergo 35. ſic habet. *Debet autem pietatis cultor, qui eam, quam ſupra expoſuimus, in Vita com-*

munitatem amplexus eſt, ab omni priuata rerum poſſeſſione, liber eſſe. Et infra. *Omnimodè fugiendum nobis eſt, ne priuatim omninò quidquam poſſideamus, præter ea, quæ promiſcuè omnibus ſimul comparantur.* Alibi quoque ſic. *In ſocietate fratrum, nihil priuatim haberi debet, qui enim dicit ſuum aliquid eſſe, is ſeipſum alienum reddit ab Eccleſia Dei.* Ecce tibi religioſe, conſultor adeſt Baſilius, & temporalium bonorum poſſeſſionem priuatam abdicare conatur. Hoc vero tibi ad perfectionem tui ſtatus conducere idem Baſilius ſic docuit. *Perfectiſſimam ego vitæ rationem illam appello, à qua priuata omnis rei cuiuſque excluſa poſſeſſio eſt, & eliminata.* Satis indicans, nunquam religioſum ad ſui ſtatus perfectionem debitam peruenire poſſe, niſi omnem rerum priuatam poſſeſſionem à ſe abiiciat. Id. in reg. breu q. 85 & 87. In conſt. mon. c. 19

3 Sequitur vt ſolet ſanctus Ephrem Syrus, ex quo non pauca contra auaram cupiditatem monachorum, diuitias, bonaque temporalia ſectantium elici poſſunt. Primo ergo in Paræneſi prima ſic loquitur. *Diuitias ne conſecteris monache; anguſta enim, & ſtricta via.* Ac ſi dicat; quod monachus temporalibus diuitiis onuſtus, ianuam regni cæleſtis ingredi non poſſit. Vnde ſubiungit. *Diuitias manibus contrectans non intromittetur in portas regni cælorum.* Rurſuſque. *Mala res eſt monachis auaritia, eos regno Dei priuans.* In tractatu quoque de monacho, & turture ſic habetur. *Monachus auarus, & diues, mundanus eſt profeſſor.* Et infra. *Neque monaſticum habitum ferre poſſunt, qui ſæcularibus diuitijs ſunt dediti. Non enim poſſibile eſt, Deo ſeruire, & mammonæ.* Et inferius. *Si videris monachum diuitem, & auarum, opes caducas ſectantem, deplange illum; quoniam in nocte, ac tenebris talis ambulat.* Rurſuſque. *Cur igitur letiferas tibi diuitias conſciſcis, ò monache?* Rurſuſque ſic concludit. *Tu verò ò monache haſce diuitias ne appetas, nec poſſideas, neque congreges, nam monachi primum, & magnum mandatum ſecundum Deum eſt paupertas.* Tandem alibi, tentationem Satanæ eſſe dicit, monachis ſuperflua quærere, etiam ſub prætextu egeſtatis. *Sic monachum* (inquit) *inimicus tentat, vt qui large, ac liberaliter ſuas opes in pauperes diſperſerit, viliſſima deinde quæque, egeſtatis prætextu, iniuſtè perſequatur.* Hæc Ephrem, qui ſolus ſufficeret, vt improbam monachorum auaritiam retunderet. S. Ephrem paræn. 1 Idem. Idem. Idem in doct. var. c. 99

4 Accedit magnus Pater Hieronymus, qui in epiſtola ad Heliodorum, totus eo contendit, vt illum, vtpote monachiſmi

ſtudioſum,

ſtudioſum, à diuitiarum amore abducat. Hinc ferè in principio epiſtolæ, ſic habet. *Qui in Chriſtum credis, & eius crede ſermonibus. Quærite primum regnum Dei, & hæc omnia ponentur vobis. Non pera tibi ſumenda eſt, non virga eſt. Affatim diues eſt, qui cum Chriſto pauper eſt.* Et infra circa medium. *Perfectus ſeruus Chriſti, nihil præter Chriſtum habet, aut ſi quid præter Chriſtum habet, perfectus non eſt. Et ſi perfectus non eſt, cum ſe perfectum fore Deo pollicitus ſit, mentitus eſt. Os autem, quod mentitur occidit animam. Igitur, vt concludam, ſi perfectus es, Cur bona paterna deſideras? Dominum fefelliſti, ſi perfectus non es. Dominicis Euangelij vocibus contonat, non poteſtis duobus dominis ſeruire: & audet quiſquam mendacem Deum facere, mammonæ, & Domino ſeruiendo. Vociferatur ille ſæpe: ſi quis vult venire poſt me abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me, & ego onuſtus auro arbitror Chriſtum me ſequi.* Alibi quoque ſic. *Monachum, quem ſenſeris tibi, aut ſemper, aut crebrius de nummis loquentem, excepta eleemoſyna, quæ indifferenter omnibus patet, inſtitorem habeto, potius quam monachorum.* In regula quoque hęc animaduertit, pro ſuppellectili religioſa. *Neque opus ſit clauibus, vt iam ex ipſis monſtretur exteriorum indicijs, quod nihil habetur extrinſecum præter Ieſum.* Grauiſſima hæc verba Sanctus Hieronymus ſcripſit: Illis verò ſatis eleganter auaram cupiditatem quorundam religioſorum (neſcio cuius æui) repræhendit. Audiant, & perlegant, ſciantque quantum à perfectionis tramite abſint, qui ſemper pecuniis, boniſque temporariis congregandis inhiabunt. Vnde alio loco religioſos quoſdam cupiditati, auaritiæ quæ deditos, ſolum habitu, & voce, non reipſa ſæculo renunciaſſe, ſic docet. *Vidi quoſdam, qui poſtquam renunciauere ſæculo, veſtimentis dumtaxat, & vocis profeſſione non rebus; nihil de priſtina conuerſatione mutarunt, res familiaris magis aucta, quam imminuta. Eadem miniſteria ſeruulorum, idem apparatus, &c.* Timeãt ergo religioſi noſtri, ne de illis, ſicut de antiquis hæc Hieronymi verba ſumantur, ſi infami auaritiæ vitio deſeruiant.

D.Hierõ. ad Helio.

Idem.

Idẽ in reg.

Idẽ ep. 4

5 Ioannes quoque Caſſianus antiquus monaſticæ reformationis defenſor, quam prauè ſentiendum ſit de regularibus, qui congregandis pecuniis, boniſue terrenis dediti ſunt habet his verbis. *Quod pudet dicere, ita pleroſque abrenunciaſſe conſpicimus, vt nihil amplius immutaſſe de anterioribus vitijs, comprobentur, niſi ordinem tantummodo, atque habitum ſæcularem. Nam, &*

Caſſ. coll. 4, c. 20,

adquirere

adquirere pecunias geſtiunt, quas nec ante poſſederunt, vel certè, quas habuerant retinere non deſinunt, aut quod eſt lugubrius, etiam amplificare deſiderant. Indicat ſanè his verbis ſolum habitu, non reipſa monachum eſſe, qui bonis temporalibus adquirendis ſtudet. Rurſuſque idem author. *Vitium cupiditatis, & auaritiæ, quod erga ſpecies pretioſas exercere non poſſunt, circa viliores materias retinentes, non abſcidiſſe, ſed mutaſſe probant. Eadem, qua antea, libidine detinentur, quaſi differentia tantummodo metallorum, & non ipſa paſſio cupiditatis, habeatur innoxa*. In opere quoque de inſtitutis monachorum lib 7. contra hoc vitium auaritiæ, quod ipſe græco nomine philargyriam appellat, conſcribit. Vbi inter alia ſic loquitur. *Vitium hoc non aliunde in monacho ſumit principium, quam de corruptæ, ac torpidæ mentis ignauia, & plerumque initio abrenunciationis male arrepto, & erga Deum tepido amore fundato.* Vt inde non temerè iudicare cenſeamur, ſi monachum cupidum, corruptæ conſcientiæ, deprauatique Spiritus dicamus. Capite quoque ſeptimo eiuſdem libri futilem eſſe, & inanem eorum monachorum excuſationem, qui ſub falſo prætextu neceſſitatis corporalis, pecunias congregant, grauiſſimis verbis oſtendit. Ea verò nos commodius infra adducemus.

Idem l.7 c 1

Ibid. c. 2

6 Ad hæc Sanctus Nilus antiquus, & grauis monachus, ſæpius de cupiditate fugienda monachos admonet. In parænefibus, ſic habet. *Ne appetas bona, quorum vſus præterit, & poſſeſſio perit*. In oratione etiam de auaritia ſic. *Monachus, qui multa poſſidet, eſt velut nauis onerata, quæ influctuum tempeſtate facile ſubmergitur; quemadmodum enim illa ſingulis vndis aſpergitur, ſic opulentus ſollicitudinibus opprimitur*. Et rurſus. *Monachus auarus cumulari prouentibus gaudet, monachus auarus laborat vehementer. Monachus auarus auro ſtudet arcam implere. Execrabilis eſt, qui facit Idolum: huic ſimilis eſt, qui auaritiæ vitio laborat.* Hæc, & alia ex ſancto monacho Nilo excipi valent.

Nil. ſ. tõ. biblioth.

Idem.

7 Accedit Antiochus monachus inter Bibliothecæ authores iure relatus, qui non minus cæteris, cupiditatem monachorum aſpernatur. *Monachus* (inquit) *inhians cumulandæ pecuniæ, eniχiſſimè intendit operi, qui autem nullum quærit poſſidere peculiũ, nunc orationi ſtrenuam dat operam, nunc in lectione eſt totus. Monachus pecuniæ ſtudioſus theſaurum corradit, & indit marſupio*. Dixerat autem in antecedentibus. *Impoſſibile eſt, eum, qui*

Antioch. hom. 8 in 2. t.

congerendæ pecuniæ ſit cupientior, ſecundum Deum vitam, vt inſtituat ſuam. Hæc ex Antiocho excipere valui.

8 Sanctus quoque Theodorus Studitis inter Bibliothecæ Patres Venerabilis; de auaritia à monachis fugienda, ſic illos monet in epiſtola quadam. *Contenti præſentibus auerſemur cupiditatem congerendæ pecuniæ, nec vllum poſſideamus peculium.* Et infra poſt aliqua. *Equidem, ſi ad hanc viuendi formulam conuerſabimur, in nobis glorificabitur Deus. Profeſſio noſtri huius propoſiti magni æſtimabitur, & aduerſarij quanticumque fuerint, ſuppudeſcent: denique ad conuerſionem inuitabuntur. Quod ſi nõ ad eum modum vixerimus, male nobis metuo, ne pro ſperata beatitudine, æternam reportemus condemnationem.* Audiant hæc regulares cupidi, & auari (ſi qui ſunt) videantque, in quanto ſuę damnationis periculo verſentur.

S. Theod t.3.bibl.

9 Ex eadem quoque Bibliotheca Abbas Marcus in conſultatione quadam, ſeu colloquio cum anima ſua, ſic arguit monachos, qui rerum caducarum poſſeſſioni, multum ſunt addicti. *Et nos, inquies, anima chara, nec aurum cumulamus, nec prædia poſſidemus, & ego reſpondebo tibi, nec aurum, nec prædia per ſe detrimentum afferre, ſed præpoſterum illorum vſum. Quidam enim diuites, cum diuitiarum amore minime tenerentur, Deo placuerunt, vt ſanctus Abraham, Iob, & Dauid. Nos verò ſine diuitijs auaritiæ vitium in materia abiectiſſima nutrimus, non cumulamus aurum, ſed res viliſſimas congerimus. Principatus, & Dignitates non accipimus, ſed omni ratione gloriam, & laudem aucupamur.* Hæc Marcus ſatis verè auari monachi indolem exprimens.

Marcus in 3.t.bibl.

10 Pius quoque author Hugo Victorinus, pia etiam verba pro hoc intento habet lib. 1. Miſcellan. tit. 198. *Vt enim* (inquit) *nimio onere cumulata nauis, vndarum ictu obruitur, ſic multa poſſidens monachus, in via impeditur; nihil poſſidens quaſi Aquila ad celſitudinem peruolat, tuncq; ſolum deſcendit ad eſcas quando compellit neceſſitas. Nihilque poſſidens, vt curſor leuis, velociter ad brauium ſupernæ vocationis Dei perueniet. Nihil poſſidens monachus theſaurizat in cœlo, & canit Deo laudes die, ac nocte in timore Dei. Gloriatio monachi cum nullas res præſentis vitæ poſſidere deſiderat.* Hæc, & alia Victorinus.

Hug. Vict

11 Sanctus quoque Bernardus plura pro pio intento piiſſimus Pater ſuppeditat, in tractatu de ordine vitæ auaritiam, vt peſtem deteſtandam monachis, ſic deſcribit. *Eſt, & tertium genus*

D. Ber. de ord. vitæ

peſtis

peſtis huius, quando monachus ex ipſis neceſſarÿs, ſine quibus viuere non poteſt, plus deſiderat habere, quam neceſſe ſit; aut ea volumus in monaſterio poſſidere, quæ ſi eſſemus in ſæculo, minime habere valeremus. Hinc alibi ipſe pater ſic habet. *Clericus, qui partem habet in terra, non habebit partem in cœlo. Clericus, ſi quippiam habuerit præter dominum, pars eius non erit dominus. Verbigratia, ſi aurum, ſi argentum, ſi poſſeſſiones, ſi variam ſuppellectilem cum iſtis pars eius dominus fieri non dignatur*. Hinc etiam in pſalm. Qui habitat; Monachorum auidè lucra captantium, bonaque temporalia ſollicitè exquirentium, ſic ſortem deplorat. *Videas fratres quoſdam, tam auidè lucra captare præſentia, tam ſæculariter tranſitorÿs vtilitatibus adgaudere, ad terrenarum damna, vel minima facultatum, tam puſillanimiter turbari, tam carnaliter ſuper his decretare, diſcurrere tam impudenter, tam irreligioſè ſæcularibus ſeſe implicare negocÿs, ac ſi hoc eſſet tota eorum portio, hæc vniuerſa ſubſtantia*. Bellè miſeram conditionem cupidorum regularium deſcribit, & quantum malum ſit terrenis diuitiis inhiare docet; vt à tanto vitio religioſi omnes procul ſimus. Optimè etiam idem Bernardus ad monachos S. Bertini ſcribens, contra religioſos, qui magnis rebus cõtemptis, in paruis nimium delectantur, hæc habet. *Miſerabiliores ſumus omnibus hominibus nos monachi, ſi pro tam exiguis tãta patimur detrimenta. Quid enim inſipientiæ, imo quid inſaniæ eſt, vt qui maiora reliquimus, minora cum tanto diſcrimine teneamus? Si mundum contempſimus vniuerſum, ſi abrenunciauimus affectibus propinquorum; ſi monaſteriorum carceri mancipauimus noſmetipſos; ſi denique non venimus voluntatem noſtram facere, ſed impoſuimus homines ſuper capita noſtra, quid non oportet fieri, ne forte cõtingat hæc omnia nobis in inſipientia noſtra; & negligentia deperire?* Attendant hoc monachi omnes, videantque quid ſentiat Bernardus de iis, qui quantumuis modicis rebus, animo, voluntateque adhæreſcunt.

Idem in ſerm. ecce nos &c.

id. ſer 7, in pſal. Qui habitat.

Idem.

12 Clariſſimè quoque Dionyſius Carthuſianus ſer. 6. de Dominica decima poſt Trinitatẽ, cauſam relaxationis pluriũ regulariũ rerum temporalium abundantiam cenſet, dicens. *Sic, multis heu religioſis cauſa diſſolutionis, & negligentiæ, ac quotidianæ ruinæ, ſeu defectionis, eſt temporalium abundantia rerum, paxque carnalis. Dum enim temporalibus rebus abundant, ſeipſos ſuperfluè, ac lautè reficiunt, nec neceſſarÿs ſunt contenti, ſed curioſa requirunt. Lautè autem, & immoderanter refectos magis delectat con-*

Diõ. Cart

fabulari, iocari, ridere, ludere, quam orationibus, meditationibuſque vacare, compunctioni, & diſcuſſioni propriæ conſcientiæ inſudare, ſeu lectioni, aut alteri exercitio virtuoſo, vtiliue, labori inſiſtere. Et ita mente infrigidantur, vanitatibus diſſoluuntur, & noxiјs cogitationibus immorantur, non formidantes, &c. Item ſerm. 12. de natiuitate Domini, inter alia hæc habet. *Per quid adeo periјt monaſtica omnis ſacra religio, ſicut per temporalium affluentiam rerum? Ex qua, immoderantia, & exquiſitio ciborum, ac potuum, multaque alia vitia gulam conſequentia oriuntur.*

13 Adſtipulatur ad idem intentum Sanctus Laurentius Iuſtinianus ſępius docens, cupiditatem temporalium bonorum nullatenus regularibus ſectandam eſſe. In ſermone de ramis ſic habet. Laur. Iuſt. in ſer. de ramis. *Quicumque renunciantes ſæculo, ſanctæ religionis, ac paupertatis voluntariæ, ſe voto ſtrinxerunt, nihil omninò poſſidere valent in terra; quippe cum illis cœleſtis hæreditas ſpondeatur.* Et infra. *Diſce itaque, ò religioſe, nihil proprium habere in ſæculo, vt cœleſtem hæreditatem conſequi merearis in cælo. Diſce inquam, nedum temporalium facultatum reiјcere ſarcinam, verum etiam illarum à te abdicare affectum, ne irrita cenſeatur eſſe profeſſio tua. Sat tibi ſit monaſterij communis ſubſtantia, de qua vnicuique neceſſaria miniſtrantur abundè. Ditior prorſus eris, ſi contempſeris omnia, quam ſi pecuniarum, & gemmarum millia poſſidebis.* Adhuc inferius. Ibem. *Minime religioſo congruit quidquam dicere ſuum, vbi omnia omnibus cenſentur eſſe communia.* In ligno quoque vitæ ſic habet. Id in ligno vitæ de ſpec. c. 5. *O peſtis maligna, ò deteſtanda auaritiæ obedientia, & ſemper bonis animis exhorrenda, quid illæſum, quid inconcuſſum dimittis?* In libro etiam de obedientia, terribilia hæc contra auaros religioſos, eorumque cænobia protulit. Idē de obed. c. 19. *Sunt multa cœnobia, quæ non ſanctorum habitacula, ſed latronum ſunt dicendæ ſpeluncæ, ſpectacula dæmonum, & officinæ vitiorum.* Hæc vero opprobria, & conuitia in auaritiam monachorum refundit dicens. *Vbi enim quiſque priuata quærit commoda, pecunias cumulare non deſinit, &c. ibi proculdubio religionis deſtructus eſt cultus.* Ecce quantum malum ſanctis cænobiis comparabunt regulares cupidi, vt propter auaritiam eorum, latronum ſpeluncas, ſpectacula dæmonum, & officinas vitiorum, ea compellet piiſſimus Iuſtinianus.

14 Fauent quoque noſtro propoſito aliqua, quæ in Sanctæ Brigittæ reuelationibus habentur, contra impiam cupiditatem.

ſi in

ſi in regularibus reperiatur. Primo enim tam ipſi, quam clerici ſic reprehenduntur à Chriſto. *Receperunt decem mandata mea, & compoſuerunt in vnum verbum; Quid eſt hoc vnum verbum? Porrige manum, & da pecuniam.* Et rurſus. *Ipſi denique pro muneribus libenter patiuntur peccantes, in peccatis.* Rurſus quoque de eis conqueritur Deus, *quod nunquam contentantur de obtentis.* In ſexto quoque libro reuelationum introducitur anima cuiuſdam religioſi ſcapulari induta, & mirabiliter in omnibus membris deformata, de qua Chriſtus ad Sanctam Brigittam. *Multi religioſi ſimulantes, quod non ſunt, & ſeruientes mundo ſub habitu religionis excluduntur ab illa æterna hæreditate. De talibus eſt iſte, cuius animam Diabolus nouem iuribus poſſidet.* Inter alia verò hæc recenſet. *Secundum eſt, quia deſiderat illa, quæ videt, neceſſarijs non contentus. Sextum eſt, quia gloriatur in ſuperfluis, & habitu peregrino, cuius proprium deberet eſſe, ipſa vera paupertas.* Iam inde quid ſentiendum ſit de tua cupiditate, & auaritia Religioſe, ſi forſan tibi cumulare non deſinis pecunias, bonaque temporalia, tu Iudex eſto. Libro quoque ſeptimo quidam monachus, & beato Franciſco aduerſarius introducitur, ſic dicens. *Ego ſecundum regulam non poſſum licite pecuniam tangere, neque aurum, vel argentum poſſidere, & ideo aliquem ſpecialem amicum habere volo, qui pecuniam, & aurum meum teneat ſecretè, vt illa pecunia vtar ego, ad voluntatem meam.* De quo fratre, & ſimilibus ſic loquitur Chriſtus. *Illi, qui ſunt de regula fratris aduerſarij, iudicabuntur ad pœnas æternales in profundo inferni, ſi ante mortem ſe noluerint corrigere.* Vnde liquido ſatis innoteſcit, quantum ſibi detrimentum, æternæque pœnæ periculum, monachi pecuniæ negotiatores adquirant.

S.Brig. l. 1 reue. c. 16

Ibid. c. 48

6 lib. c. 31

Li. 7. c. 20

15 Ad hæc piiſsimus contemplator Ioannes Rusbrochius multa habet in ſuis operibus, quibus ſuperbam, & vanam bonorum temporalium curam, in monachis deteſtatur. In tabernaculo fœderis ſic habet inter alia, in quibus, exceſſiſſe videtur plus æquo, forſan nimio zelo ductus. *Quæ primi illi fratres deſerebant, & reſpuebant, hodie apleriſque quæruntur, & appetuntur. Si quidem bona temporalia per pluries eorum non mediocriter ambiunt.* Et infra. *Edere quoque, & bibere delicatè, ac curioſum, & comptum ferre habitum libet; nec vlla apud eos, vel eſculenta, vel poculenta, vel veſtimenta plus nimio pratioſa habentur, quæ obtinere poſſint.* Et deinde. *Mendici, & pauperes dici volunt, & ſuam ſemper quæri inopiam; & tamen omnibus abundare rebus.*

Rusbr. de taber. fœd c. 123

Inter

Inter eos ſanè, & diuites, & pauperes reperire monachos licet, quaſi in mundo verſentur; & alios videat quatuor, aut quinque tunicas habere, alios vix vnam obtinere, Inferius ſic: *Quidam ex eis lanam potius, quam oues, ideſt, ſuum magis lucrum, quam animarum ſalutem quærunt: & ſunt inter eos cupidi quidam, & vani, quos nihil explere queat. Siue enim frumentum, ſiue ſemen, ſiue oua, ſiue caſei, ſiue nummi, ſiue alia qualibet, quæ homines præſtare queant. offerantur, omnibus his indigere ſe aiunt.* Tandem ſic inquit. *Qui inter eos multa adquirere, & quæſtum facere nouit, charus in primis habetur, & hilariter accipitur.* Hæc pius author ſeuerè ſatis cupiditatem monachorum ſui æui reprehendens. In opere etiam de vera contemplatione ſic habet. *Iam verò perplures inuenire licet in monaſtica, ac religioſa vita, qui Dei conſilia polliciti ſunt exequi; & tamen, ne dum conſilijs, ſed ne præceptis quidem morem gerant. Polliciti enim ſunt paupertatem, nec quidquam ſe habituros proprij, &c. ſed reditus libentibus accipiuntur animis.* Et infra, alia quoque habet contra monachorum reditus, quæ nos inferius afferemus. Rurſum quoque. *In pleriſque cænobijs, & congregationibus, diuites, ac inopes, haud ſecus, quam in mundo, viſuntur: & diuites quidem, quidquid libet, edunt, ac bibunt, cultis teguntur veſtibus, opes ſibi accumulant, &c.* Videant religioſi, quid ſentiat Rusbroch. de vana cupiditate. & ſuperbia.

Idem.

Id. de contẽpl. c. 61.

Iſtis porrò Patribus, ac Doctoribus iure annumerari debet huius ſæculi, ac noſtri Ordinis inter Virgines ſplendididiſſimum Sydus B. Magdalena de Pazzi, de qua quanto odio proſecuta fuerit ſuperfluam regularium ſuppellectilem, quantoue amore ipſorum ſimplicitatem amplexata ex eius vita, c. 124. ſic habemus. *Come quella, che penetraua l'importanza, e'l bene della pouertà religioſa, e come dall'oſſeruanza di queſta ne dipende ogni bene, e perfezione della Religione, nell'isteſſa maniera, che eſſa ſuiſceratamente amaua la ſua Religione, così deſideraua, che in eſſa riſplendeſſe perpetuamente la pouertà, e ſemplicità religioſa, sì nel vitto, e veſtito, come in tutte l'altre coſe ancorche minime. Aueua vna ſua Nouizia fatto alcune figure più ornate che non era ſolito per donarle fuora a' parenti: la bona Madre la ripreſe, e non volle che vſciſſero fuori, acciò non fuſſero vedute. Vn'altra Monaca auea fatto per la Sagreſtia alcuni lauori, quali eccedeuano la ſolita ſemplicità; eſſendo la Beata Madre Maria Maddalena vna volta in ratto, gli preſe, e gli ſtracciò. Così quando*

B. Magd. de Pazzi

vedeua alcuna coſa, che tendeſſe ad allargare vn minimo che, queſta pouertà, e ſemplicità, ricorreua con gran zelo alle Superiore, & à Padri ſpirituali, e gli auuiſaua, acciò non ſi laſciaſſe pullulare coſa, che offendeſſe queſta ſemplice pouertà. & in vn ratto, che ebbe, nel quale inteſe quanto piaceua à Dio queſta ſemplicità religioſa, e come queſta à guiſa di cagnuolo ſcuopriua i ladri, e nimici della Religione, e teneua lontani i ſecolari, e faceua la Religione abitatione di Dio, alla fine concluſe: Guardiſi ciaſcuna, e ponga cura di non indurre, ſotto colore di compaſſione, in ſe la maledizione di qualche vanità. Guai, guai, e per mille volte guai à chi indurrà tal maledizione di vanità nella Religione; e maſſimamente doue regna vn poco di lume di ſemplicità. *E vn'altra volta diſſe.* Chi non ama la pouertà, ſia ſchifata come lebbroſa, e come tale tenuta. *Non poteua ſoffrire di ſentir biaſmare le coſe della Religione ſemplici, e pouere, si nel vitto, come nel veſtito, e in tutte l'altre coſe, diceua, che quanto più le coſe della Religione ſono pouere, & abbiette, tanto ſi debbono più ſtimare, e cercare dalle Religioſe, perche hanno profeſſato pouertà, & i poueri apprezzano ogni coſa, ſapendo, che non ſi conuiene loro coſe pregiate, e di valore: e ſoleua dire.* Chi ama l'humiltà, e pouertà, non iſpende mai parole in dolerſi di coſa alcuna. *Altra volta diceua.* Chi è poſſeſſore della pouertà, ſempre penſa al pouero Chriſto; e tanto fa ſtima del corpo ſuo, quanto fa il Re della tela del ragnio. *E quello, che ella diceua, lo confermaua con l'eſempio, perche ſtimaua, & apprezzaua ogni coſa, che dalla Religione l'era data, ancorche minima; e quanto erano più pouere più ſe ne gloriaua.* Aurea hæc pro paupertatis Regularis commendatione è tantæ Virginis penu libens hauſi.

16 Placuit vltimo Hieronymi Sauaronolæ verba referre, quibus religioſos omnes de paupertate ſectanda, auaritiaque fugienda ſic monet. *Ita debet religioſus paupertatem diligere in particulari, & in communi; vt ſtatuat firmiter in corde ſuo, nullo modo ſe velle aliquid poſſidere, nec aliquid ad vſum habere, niſi quod ei ſummopere neceſſarium fuerit, in tantum, vt odio habeat omnes diuitias magnas, & paruas, etiam ipſa veſtimenta, ſine quibus honeſtè viuere non poteſt, gaudeatque de monaſterij paupertate, & doleat de eius abundantia, cum deſiderio, vt pauperrimè viuat, vſque ad extremam neceſſitatem: quia verè pauper in paupertate gaudet.* Inferius quoque, monachos oppoſitum agentes innumeris vitiis deditos eſſe affirmat; cuius verba,

Hier Sau. in reg. qui buſdā ad religioſos

cap.

capite quarto huius operis adduximus.

17 Quis tamen è contrario, vel leuiter, recenſere poterit, quæ ſancti Patres, & Doctores de paupertate religioſorum dicant? quot laudibus extollant, quotque prædicent encomiis? ex multis aliqua ſuccintè referam. Sanctus Ephrem Syrus ſic. *Theſaurus monachi paupertas voluntaria. Diuiniſſimus eſt monachus in hac exercitatus.* Et rurſus. *Immortalis virtus monachi eſt paupertas.* Rurſuſque. *Fideliſſimus regni cælorum præco eſt monachus, ab omni auaritia alienus: male autem peribit, qui auaritiæ morbo laborat.* Rurſus tandem. *Lumen in terris purum eſt monachus, in quo non eſt reperta cupiditas.* Ioannes Climacus pauperem monachum dominum eſſe mundi dixit. Saluianus quoque, beatiores omnibus, cenſet religioſos pauperes. Venerabilis Beda eos vocat. *Poſſeſſionem Dei decantatam à Dauid pſalm. 2. poſſeſſionem tuam terminos terræ.* Dicit enim. *Terminos terræ accipere poſſumus ſolos perfectos, qui vera poſſeſſio Dei dicuntur, quia adeo ſe à terrenis elongauerunt, quod nihil in eis retinuerint, niſi quantum ad ſupplendam neceſſitatem vix ſufficit.* Diuus quoque Laurentius Iuſtinianus miris his encomiis religioſum voluntariè pauperem extollit, dicens. *Voluntaria paupertas reddit animum à curis ſæcularibus liberum, ad ſe cognoſcendum, ſecumque habitandum aptiſſimum, ad vacandum orationi paratum, in parcitate lætum, in communicatione hilarem, in periculis ſecurum, & omni virtutum exercitatione diſpoſitum.* Et infra. *Nemo proculdubio explicare valet, quantum repleatur gaudio, quanta potiatur pace, quibus ſpiritualibus reficiatur delitijs, quantis ſæpiſſimè internis recreetur conſolationibus, & quot diuinis quotidie illuſtretur ſplendoribus, qui deliberato animo, renunciat ſponte ſæculo, militat Deo, nihil terrenum ambiens, nihil temporale poſſidens, nihilque, quod amorem ſuum vendicare queat, omnino reſeruans.* Sed de hoc puncto mira ſanctus hic Pater, mira etiam alii quoque Patres, ita vt vanum ſit omnia recenſere.

S. Ephrem paræn. 1

Idem.

Climacus grad. 13.

Salu. l. 1. de proui.

Beda in pſal. 2.

Laur. Iuſt. de obed. c. 18.

18 Id quoque ipſum grauiſſimis Patrum exemplis paupertatem ſectantium, auaramque cupiditatem bonorum temporalium reiicientium, luce clarius innoteſcet. Sanctus Hilarion monachus, monachorumque Pater, Conſtantio Imperatori ſibi decem auri libras offerenti, hordeaceum panem obtulit dicens. *Qui tali cibo aluntur, non maioris æſtimant aurum, quam lutum.* Orioni quoque cuidam, à quo legionem dæmonum expulerat,

D. Hierō. in vita Hilariōis

dona

dona non modica ſecum allata porrigenti, ait. *Non legiſti, quid Giezi, quid Simon paſſi ſunt?* Cumque Orion flens diceret: *Accipe, & da pauperibus*. Reſpondit. *Tu melius potes tua diſtribuere, qui per vrbes ambulas, & noſti pauperes, ego, qui mea reliqui, cur aliena appetam?* Sanctus quoque Baſilius etiam monachorum Princeps, cum Cæſareæ præfectus opes promitteret, recuſauit dicens. *Hæc homini Chriſtiano non conueniunt, ſed adoleſcentulis, ijsque, qui talibus promiſſis capiuntur.* De Abbate Arſenio hoc extat exemplum, verbis Sauaronolæ. *Cum eſſet magnus, & potens in curia Imperatoris, ſicut nullus in curia induebatur magis ſplendidè, quam ipſe, ita poſtea factus monachus in Eremo, omnibus alijs pauperius veſtiebatur. In tantum, quod cæteri monachi conſiderantes, quam longè inferioris conditionis in ſæculo fuiſſent, erubeſcebant, ſi aliquando contingebat illis, habere veſtem alicuius momenti.*

Marc Mar. in opuſc. de recte viuēdi inſtit. l. 1. c. 7

Trip. l. 7 36

Sauaron. in ep. ad Comitem Mirād. c. 2.

19 Præterea Sanctus Paulinus, ex opulento diuite voluntarius pauper effectus eſt. Et teſte Auguſtino, cum barbari Nolam vaſtarent, ſic in corde ſuo deprecabatur. *Domine, non excrucier propter aurum: vbi enim ſunt omnia mea, tu ſcis. Ibi enim* (inquit Auguſtinus) *habebat omnia ſua Paulinus. vbi eum condere, & theſaurizare, Chriſtus monuerat.* Sanctus quoque Ephrem Syrus in ſuo teſtamento ſic. *Nec crumena, nec baculus, nec pera mihi vnquam fuit: nunquam aurum, aut argentum, aut vllam rem aliquam poſſedi: nam bonum regem ad ſuos diſcipulos audiui dicentem: Nihil in terra poſſederitis.* Vnde moriens Idem Ephrem adiurauit ſuos, ne ſe veſte pratioſa inuoluerent, ac ſepelirent. Cum verò quidam in eius venerationem propenſior, ſecus feciſſet, mox à Dæmone correptus eſt, licet ipſius Ephrem præcibus liberatus, vt narrat Niſſenus in eius vita. Abraam Aegyptius, permultam hæreditatem à parentibus relictam ſic contempſit, vt nullus diſcedens in ſolitudinem, ibi cellam ſibi conſtruxerit, venditis paternis bonis, & mendicis liberaliter donatis. Niccardus Bernardi Clareuallenſis frater (teſte Marulo) cum à fratribus audiſſet. *Niccardè frater, nunc te ſolum totius ſumma reſpicit patrimonij; nos namque ius omne vni tibi cedentes, Chriſtum ſequimur.* Tunc ipſe. *Cælum vos ergo poſſidebitis* (inquit) *ego terram.* Nihilque moratus, poſt eos adijt monaſterium.

Aug. l. 1. de Ciu. Dei, c. 10

S. Ephr. in teſtam.

Niſſ. in vita Ephr.

Mar. Mar. de exēpl. l. 1. c. 1

Patrum verò, & priſcorum Monachorū exempla ampliſſimas hæreditates, & pecuniæ ſummas ſibi oblatas reſpuentium, ex

Ibidem.

Riccard. Hallus.

Riccardo Hallo *in libro de proprietate monachorum cap. 12.* ſic damus, *Beatus Arſenius filiorum Theodoſij Magni, Arcadij, & Honorij Imperatorum olim præceptor, cum aulæ vale dixiſſet, vt vitam ſolitariam, atque eremiticam ageret, eique diuitis cuiuſdam Senatoris mortui teſtamentum eſſet allatum, in quo hæres ex aſſe ſcriptus eſſet, illud primum voluit conſcindere, dicens.* Ego prius mortuus ſum, quam ille, ipſe autem, qui modo mortuus eſt, quomodo me fecit hæredem? *Tum remiſit teſtamentum nihil accipiens. Et alius quidam ſenior pecuniam ſibi oblatam cum negaſſet ipſi eſſe neceſſariam, ne eam quidem accipere voluit, vt egentibus diſtribueret.* Duplex enim, *inquit*, mihi erit opprobrium, qui & cum non indigeo, eam accipio, & aliena tribuens vanam gloriam colligo. *Quidam verò cum grauiſſima lepra affligeretur, & quiſpiam eius miſertus, non nihil ei nũmorum attuliſſet, vnde infirmitatem ſuam, ac ſenectutem ſuſtentare poſſet, noluit accipere. ſed his verbis refutauit, dicens.* Tu poſt ſexaginta annos veniſti ad me auferre nutritorem meum, ecce tantum tempus habens in infirmitate mea nulla re indigni, Deo tribuente, & paſcente me. *Et non acquieuit accipere. Sed & alius cum nihil haberet præter librum Euangelij, ipſum vendidit in pauperum nutrimentum, dicens.* Se verbum illud vendere, quod iubet, vende omnia quæ habes, & da pauperibus. *Barlaam denique monachus, cuius vitam Ioannes Damaſcenus accuratiſſime conſcripſit, pecuniam ſibi vltro à Ioſaphat Regis filio pro ſe, ac fratribus ſuis oblatam reſpuit, eiq. cauſam cur illam recuſaret percũctanti reſpondit.* Quoniã Pecuniarũ profeſſionẽ exitioſã eſſe ſcio, nec illos, nec me item huiuſmodi laqueo implicabo. Quis autẽ nõ videt totum huius authoris diſcurſum intentũ noſtrũ cõprobare.

20 Oportet iam aliqua ex multis, quæ ex auaritia, cupiditateque monachorum oriri poſſunt, recenſere; vt exinde religioſi omnes, eam, vt peſtem abiiciant, Chriſtique paupertatem certatim amplectantur. Et primo, vt vno verbo dicam, omnia fermè vitia, inuadere neceſſe eſt animum religioſi auari, pecuniarumque cupidi. Adſtruunt id patres, S. Ephrem ſic. *Lumen in terris purum eſt monachus, in quo non eſt reperta cupiditas; cum ea radix ſit omnium malorum, & non producat fructus bonos.* Ecce omnia vitia in radice, in anima tua, ò Religioſe, ſi ſolam auaritiam cumulaſti. Ex verbis quoque Caſſiani in lib. de ſpiritu philargyriæ, ſeu amoris pecuniarum, ſæpius id accipere poſſumus, capite ſecundo ſic. *Hic morbus malorum omnium efficitur radix,*

S. Ephrem paræn. 1.

Caſſ. l. 7. c. 2.

multiplices fructificans fomites vitiorum. Et capite ſexto ſic. Cap. 6.
Nulli vilis, deſpectuſque videatur hic morbus: receptaculum nempè vitiorum, malorumque omnium radix; & inextricabilis nequitiæ fomes efficitur, dicente Apoſtolo: Radix omnium malorum eſt philargyria, ideſt amor pecuniæ. Quænam verò ſint hæc vitia, quæ cupiditatem monachi comitantur, inferius ſic recenſet. *Pro hac non mendacij, non periurij, non furti facinus admittere perhorreſcit: non fidem frangere, non iracundiæ furore noxio ſuppleri, ſi quoquam à ſpe quæſtus deciderit, non honeſtatis, non humilitatis modum tranſcendere pertimeſcit, fitq; ei per omnia, vt alijs venter, ita huic aurum, & ſpes lucri pro Deo.* Cap. 7. Clarius in ſequenti capite in quot vitiorum præcipitia cadat monaceus cupidus, & auarus, ſic deſcribit. *Nullam deinceps humilitatis, nullam charitatis, nullam obedientiæ, non dicam virtutẽ, ſed ne vmbram quidem virtutis retinere contentus, indignatur ad omnia, & ad ſingula opera murmurat, atque ſuſpirat. Nulla iam reuerentia ſeruata, velut equus duriſsimus, ad præcipitium fertur infrænis.* Cap. 8. Demum capite decimo ſic. *Pecuniæ poſſeſſæ nũquam monachum in monaſterio reſidere, vel viuere ſub regula inſtitutione permittunt.* Cap. 10. Abundè ſatis in his demonſtrat Caſſianus, totam turbam vitiorum irruere in animum monachi cupidi, pecuniarum poſſeſſoris. Nec diſſentit D. Gregorius Magnus per hæc verba. *De auaritia proditio, fraus, fallacia, periuria, inquietudo, violentiæ, & contra miſericordiam obdurationes cordis, oriuntur.* D. Gre. 31 mor c. 31 En ſatis habes religioſe ſancte, ex Patribus iſtis; quomodo tota vitiorum vorago cupidos regulares abſorbeat. Ac proinde mirabitur nullus, vt commune prouerbium, de quo Dionyſius Carthuſianus ſerm. ſexto de Dominica palmarum, dicat. *Monachus habens obulum, non valet obulum.*

21 Placuit quoque incommoda alia, ex priuata poſſeſſione monachorum manantia, ex D Baſilio recenſere. *Primum* (inquit) *Societatis exactam diſciplinam, priuata poſſeſſione corrumpit, cum etiam ipſe, etiam magnopere de ſe indicio eſt, vt qui Deũ perpetuo ijs, alimenta ſuppeditaturum diffidat, qui in nomine ipſius congregati ſunt.* D. Baſil. in conſti. mon. c. 29 Et infra. *Porro incommodum, quod ex iſtiuſmodi poſſeſſione naſcitur, nequaquam hic tantum ſiſtit, ſed vlterius etiam progreditur. Etenim, qui proprium habere aliquid ſtudet, is ſine dubio; nihil aliud, quam diſiunctionem, ac defectionem à cæteris meditatur.* Inferius quoque, recenſet mala ex bonorum temporalium peculiari poſſeſſione orta, dicens. *Impuris, ac* Idem inferius.

ris, ac prauis cogitationibus ſua intemperie exagitant, & conturbant. Idque contingit à dolo, ſimulatione, inuidentia, contentione, quæ vitia, & charitatem radicitus euellunt, & Deum ex eorum animis, in quibus ſunt fugat. Ecce damna, quæ tibi religioſe, ex inordinata cupiditate bonorum temporalium aduenire, admonet Baſilius.

22 Placuit præterea, quæ Dionyſius Carthuſianus, ex mente cuiuſdam doctoris Colonienſis, in opuſculo de reformatione Clauſtralium dixit; vitia, quæ ex proprietate, ſeu peculio religioſorum procedere poſſunt recenſens, hic adiungere. Hæc ſunt ipſius verba. *Si ſcire delectat, quare proprietas, ſiue peculium tam rigoroſè prohibetur in monaſterio, attendite vitia, quæ inde ſequuntur: quæ prudentiſsimi, ac deuotiſsimi viri, qui religiones inſtituerunt, conſiderauerunt, & per experientiam etiam didicerunt. Conſiderauerunt enim, quod ex proprietate, ſeu peculio, tanquam ex venenoſa radice, multa peccata proueniunt, vtputa contumacia, ſuperbia, contentio, partialitas, auaritia, vanagloria, inuidia, mendacium, luxuria, occupatio infructuoſa, multiplex diſſolutio, varia mentis diſtractio, accedia, negligenſque diuini officij perſolutio, atque ſimilia. Quoniam abundantes in peculio ad reſiſtendum ſuis ſuperioribus fiunt audaces, nec diſciplinam, nec correptionem patienter ſuſcipiunt, partialitates efficiũt, & interdum commeſſationibus, & ebrietatibus vacant: ex quibus ad vitia carnis labuntur, & votum ſuum de caſtitate ſeruãda, ſceleratiſſimè frangunt. Sicque ad Diuina fiunt pigri, & accedioſi, opuſque Dei negligenter perſoluunt; atque innumerabiles defectuoſitates damnabiliter incidunt, non obſeruantes ſilentium, & ſæpe neque ieiunium, nec ad commune refectorium veniunt: ſicque quotidie magis excæcantur, & obaurantur.* Vnde infra ſic concludit. *Cum ergo tot vitiorum peculium ſit origo, iuſtiſſimum, valdeque neceſſarium eſt, vt religioſis, ſecundum decreta Conciliorum, & Decretales Summorum Pontificum, Sanctorumque Patrum Regulas, penitus auferatur. Et ſi religioſi libenter permitterent, ſe à corporali purgari veneno, incomparabiliter libentius debent habere, vt ab hoc ſpirituali veneno, æternam damnationem inducente purgarentur.* Hæc obſecro, religioſi attendant, legant ſæpius. ſæpiuſque ruminent, vt incommoda proprietatis, auaritiæque bene perpendant.

Diõ. Cart in opuſc. de refor. 16c.

Idem.

Quam verò charitati aduerſetur cupiditas iſta temporalium bonorum, ac proinde quanta cura, & vigilantia à monachis fugienda.

giēda, Riccardus Hallus in ſuo *de proprietate monachorū opuſc. cap.* 10. Ex Patribus, & Philoſophis graphice ſic deſcribit noſtro intento congrua ſatis. *Non dubitamus cum Auguſtino aſſerere, præcipuum venenum charitatis eſſe cupiditatem, ſiue ſpem rerum temporalium adipiſcendarum, atque retinendarum, augmentum vero charitatis cupiditatis diminutionem, perfectionem, nullam cupiditatem. Hoc eſt enim quod alibi ad Deum loquens ait.* Minus te amat, qui aliquid tecum amat, quod non propter te amat. *Ex qua vna cupiditatis radice, quot mala pullulent, enumerare vix poſſum, cum Apoſtolus Paulus auaritiam dicat eſſe* radicem omnium malorum, *& Chriſtus Dominus facilius eſſe* Camelum intrare per foramen acus, quam diuitem intrare in Regnum Cælorum. *Quare non ſine cauſa, & Apoſtolus diuitibus præcepit non ſuperbire, neque ſperare in incerto diuitiarum: eſt enim, vt ait Auguſtinus:* Primus vermis diuitiarum ſuperbia, ex quibus deinde rixę, contentiones, & innumera alia incommoda conſequuntur. *Diuitiarum enim,* inquit Chryſoſtomus, *ſequela eſt luxuria, ira intemperans, furor iniuſtus, arrogantia, ſuperbia, omniſque irrationabilis motus. Et alio in loco, quod omnia peruertit, & perturbat, meum eſt, & tuum. Idem diuitias fugitiuos, & homicidas appellare ſolet. Quare, & Seneca recte, conuenientiſſime ait homines victuros, ſi hæc duo pronomina meum, & tuum, tollerentur. Hoc morbo cupiditatis periit Balaam, cuius animum turpi lucro deditum aſina brutum animal attritu pedis ſui redarguit, cum illectus promiſſis muneribus conatus eſt maledicere Iſraeli. Propter hunc eundem morbum, Achan lapidatus eſt, quod abſtuliſſet quædam de anathemate Hiericho. Hac etiam de cauſa tota domus Achab extincta eſt, quod vineam Naboth, ſimul, ac vitā ei contra omnia iura diuina, & humana, ſuſtuliſſet. Giezi ideo percuſſus eſt lepra, quod clam Heliſæo pecuniam, & veſtes, à Naman Syro petiiſſet. Iudas laqueo ſuſpendit ſe, non ſolum, quia cum fur eſſet, & loculos penes ſe haberet, de pecuniis ſibi commiſſis, in ſuos vſus peculiares aliquid detraxerat, ſed multo etiam magis eo, quod Chriſtum Dominum triginta argenteis vendiderat. Ananias denique, & Saphiras ad pedes Diui Petri ceciderunt mortui, poſtquam de pretio agri, quod in commune conferre volebant, defraudauiſſent. Harum diuitiarum tantus eſt æſtus, & tam inexplebilis ſitis, vt Chryſoſtomus appetitione diuitiarum maiorem accendi flammam, & vehementiorem multo fieri cupiditatem aſſerat. Gregorius auaritiam deſideratis rebus non expleri,*

Ricardus Hallus

expleri, ſed augeri ſentiat, nam more ignis, cum ligna, quæ conſumit, acceperit, excreſcit, & vnde videtur ad momentum flamma comprimi inde cernitur paulò poſt dilatari. Hoc incommodum Plutarchus ita amplificat, vt tantum abeſſet aiat, vt à cæteris malis homines liberet, vt ne hoc quidem ipſum malum adimat ſui cupiditatem. Cum enim potus ſedet ſitim, cibus famem ſanet, & ille, qui dicit, da pallium Hypponacti, vehementer enim algeo, pluribus impoſitis pallijs offenditur, ac diſÿcit, at agenti cupidinē non extinguit argentum, nec aurum auri, neque ſi plura poſſideas, coercetur plura poſſidendi cupiditas, quin idem dicas diuitÿs licebit, quod in medicum competit impoſtorem: Pharmacum tuum morbum auget. Denique, & illud Solonis eleganter in auaros dictum commemorat. Haud eſt finis opum fixus mortalibus vllus. Venio nunc ad anguſtias, & curas animi, quibus tanquam ſpinis punguntur, qui harum rerum cupiditate tenentur. Nam qui ad res terrenas aſpirant, non ſine labore quærunt, nec ſine difficultate inueniunt, ſine cura non ſeruant, ſine anxia delectatione non poſſident, ſine dolore non perdunt. Quod & poſt D. Proſperum Gregorius affirmat, ſed alÿs verbis, nimirum ſi ad terrena concupiſcenda cor inhiet, ſecurum, tranquillumque eſſe nullatenus poteſt, quia, aut non habita concupiſcit, vt habeat, aut adepta metuit, ne amittat, & dum in aduerſis ſperat proſpera, in proſperis formidat aduerſa, huc, illucque quaſi quibuſdam fluctibus voluitur, ac per modos varios rerum alternantium mutabilitate verſatur. Beatus vero Nilus eum, qui auaritiæ morbo laborat, nunquam à cura, & ſollicitudine liberum eſſe vult, nec auaritiæ cum charitate vllum fœdus eſſe poſſe. Charitas enim æquo, & libenti animo ſe fraudari patitur, facultates ſuas ſola impartit, atque interdum etiam magno animo abÿcit, auaritia autem contrariū omnino efficere conſueuit: nunquam ſine fluctibus eſt mare, nec auarus ſine ira, & mærore. Auarus in Cælum contendens, huic ſimilis eſt, qui pedibus ſuis vinculo conſtrictis currere conatur. Ex hac ſiti diuitiarum fit etiam, vt monachus in manuum laboribus ſit diligentiſſimus, eosque pro ſeria opera habeat, pro perfunctoria præcationem, & lectionem, & ſi quid aliud ſpirituale eſt. Qui ad huiuſmodi affectus patrocinium, illud quoque Apoſtoli dictum oſtendit; qui non laborat non manducet; cum tamen è contra illa, quæ ex animæ virtute ſunt, pro ſerio opere habere debeat, pro leuiore autem, atque perfunctorio ea, quæ manibus conficiuntur. Hæc Nilus. Hunc vero hominem ita cupiditatibus malis

lis

lis irretitum, multis curis diſtrictum, animi anxium, & omni perturbationum generi obnoxium, Dei, ac proximi charitate flagrare quiſnam dixerit? Eſt igitur harum rerum maximum impedimentum monacho, quo minus ad charitatis perfectionem poſſit peruenire. Hæc etſi aliquantulum prolixa, quia tamen vtilia intento prætermittenda non cenſui.

23 Specialiora tamen aliqua recenſebo, quæ ex inordinata cupiditate bonorum temporalium monachis oriri poſſunt. Et in primis occurrit; quod ſæpius illi, qui bonorum temporalium poſſeſſione in religionibus gaudebunt, vſualibus, mobilibus, fluentibuſque bonis non contenti, etiam perpetuos, ſtabiles, & immobiles redditus, annuoſque cenſus, ſibi, exquiſitis modis procurent. Hæc autem, num religioſæ paupertati contradicant, num Decretis Pontificum, & Conciliorum, maximè Tridentini. Nouæque reformationi Clementis Octaui nouiſſimè à Sanctiſſimo Domino Vrbano Papa Octauo approbatæ, & confirmatæ contraueniant, aliorum iudicio relinquo, alii iudices ſunto. Theologi viderint, quam difficilè cum illis cohæreant. Mihi tamen hoc ſolum dicere incumbit; perfectioni videlicet paupertatis regularis omnino contrariari. Quod quidem, præter adducta Patrum teſtimonia, confirmant alia. D. Anſelmus in Carmine de contemptu mundi, ſic monet monachos de huiuſmodi cenſibus reſpuendis.

Quærebat cenſus aliquis, captabat honores:
At nunc vileſcant cenſus, honorque ſibi. D. Anſel. in carm:

Sanctus quoque Laurentius Iuſtinianus identidem monachum monet, de huiuſcemodi redditibus, immobilibuſque bonis aſpernandis, dicens. *Sat tibi ſit, ò monache, monaſterÿ communis ſubſtantia, de quo vnicuique neceſſaria miniſtrantur*. Abbas quoque Trithemius adeo pernicioſos huiuſmodi cenſus monachis cenſet, vt totam ipſorum perditionem ex illis pullulare videatur aſſerere, ſic loquitur. *Poſteaquam cenſus monachi habere cæperunt, & redditus, priſtina mox ſimplicitatis ſtudia defecerunt, creuitque paulatim cum diuitijs, rerum temporalium ſuperbia*. Præterea pius Ioannes Rusbrochius multus eſt in hac parte. Primo enim, vt vidimus, hos redditus, annuoſque cenſus, monachoſque illos habentes damnat. Alibi rurſum acerrimè, vt ſolet, in illos ſic inuehitur. *Eſt, & aliud quoddam in multigeno religionis monaſticæ ſtatu inuenire vitium, plane diabolicum: puta,*

Laur. Iuſt. in ſer. de amis.

Trithem. hom. 7. ad monach.

Rusbr. vt ſupra.

Idem de contempl c.61 *quod res terrenæ* (Sic corrigo authorem) *communes non ſunt, ſiue eas res inter ſeſe non communicent. Enim vero ex bonis communibus, alijs inopes, alij locupletes, alij domini, alij ſerui ſunt.* Et infra. *Qui multum habent peculij, aut de rebus communibus, ijs liberiores facere ſumptus, aut plura ſibi coaceruare, aut reponere licet.* Inferius quoque. *Cænobia huiuſmodi, ſuperbia, infidelitate, auaritia, dedignatione, ira, odio laborant.* Tandemque propter iſtam cauſam ſic concludit. *Chriſtus hodie à multis neſcitur, vita, inſtitutiones, actuſque illius, cunctis illis inuiſa ſunt, qui vitijs ſeruiunt, & propriæ ſunt dediti voluntati.* Hæc Rusbrochius. De Beata quoque noſtra Florentina Magdalena de Pazzi hæc ſcripta videntur in vita ipſius *cap.126. Vn'altra volta parlando con le ſorelle diſſe. O ſorelle, io non intendo, come i Religioſi poſſino con buona conſcienza auere entrate particolari, e che gli vffitii del Monaſtero s'abbino à mantenere con l'entrate, e lauori particolari, talche bene speſſo ſortiſce, che più ſono attaccati alle coſe del mondo i Religioſi, che i ſecolari.* E ſoggiunſe. *O Gesù mio fatemi patire ogni pena, perche tante ſpoſe à voi conſegrate ſi diſpongono all'oſſeruanza del viuer commune, perche voi mi fate vedere con mio gran trauaglio molte di quelle meſchine deſcendere nell'Inferno.* Alia quoque ex alijs authoribus prætermittam; hoc vnum ſolum recenſens; quod nec in antiquioribus vitæ monaſticæ profeſſoribus, tales redditus, aut cenſus annui, exemplo, vel doctrina approbati inueniuntur, nec video qualiter cum illis paupertatis religioſæ perfectio (forſan nec ſubſtantia) conſiſtere poſſit.

Idem

24 Ad hæc ſecundo forſan malum aliud, ipſumque grauiſſimum ex inordinata cupiditate pecuniarum, temporaliſque ſupellectilis, monachis continget, quod ex ſe ipſo, quantum vitium ſit illorum cupiditas, ſatis oſtendit. Hoc vero malum in eo ſitum eſt, vt religioſi cupidi, & auari, actiones ſacras illas, quas ob amorem Dei, & proximi facere tenebantur, vt puta confeſſiones audire, conciones, &c. non niſi turpis lucri gratia forſan exerceant. Peſtis hæc adeo deteſtari debet, vt propter eam ſolam fugiendam, cupiditatem pecuniarum deteſtari quoque debeant monachi. De ea ſic loquitur Laurentius Iuſtinianus. *Vbi impellente cupiditate fiunt ſacramenta venalia, &c. ibi prorſus deeſt timor Dei, zelus animarum, charitatis bonum, proficiendi deſiderium, contemptus ſui, orationis guſtus, religionis delectatio, dulcedo virtutum, conſcientiæ pax, æternorum ſpes & futuri iu-*

Iuſt.l.de obed.c.19

dicij metus. Vocat Iuſtinianus ſacramenta fieri venalia, quando, ſiue illa, ſiue quaſcunque alias actiones ſacras, quas regulares exercent; non ob Dei laudem, proximique vtilitatem ſpiritualē ſed, vt ſibi temporalia bona adquirant, exequantur. Apud iſtos animarum zelus vigere non poteſt, eodem Iuſtiniano dicente: *Cumulandi amor, aggregandique diuitias, contrarius eſt ſaluti fidelium.* Rupertus quoque cap. 21. in Ioſue affirmat Achan illū, de quo habetur, ſacrilega rapina pallii coccinei, ſiclorum argenti, & regulæ aureæ ſcandalizaſſe populum, figuram eſſe cupidorum regularium, ſi ſub ſpecie pietatis, militiæque ſpiritualis ſacra ſua venalia faciant. Ruperti en verba: *Dum enim ſub ſpecie pietatis pulchri incedentes, atque religioſi, auaritiæ ſtudent, quæ eſt ſimulacbrorum ſeruitus, & cuncta militiæ ſpiritualis faciunt venalia, quid aliud, quam anathema furantur, & mentiuntur, & abſcondunt inter vaſa ſua, imo inter conſcientias ſuas?* Vnde concludit; hoc vitium cauſam eſſe, quare ſæcularium vitia non ſanentur. Erunt illi ſimiles quibuſdam antiquis (Sarrabayte, vel Renuytæ nuncupabantur) quos Diuus Iſidorus appellat circumcelliones, qui, eodem Iſidoro teſte, *per mundum vagabantur venalem circumferentes hipocbryſim.* Et infra eorum cupiditatem recenſens. *Fimbrias, & philacteria ſua magnificant, gloriam captantes ab hominibus.* Et inferius. *Omnes petunt, ab omnibus exigunt, aut ſumptum lucroſum egeſtatis, aut ſimulatæ pretium ſanctitatis.* Inferiuſque. *Certatim in operibus laborantes, non vt indigentibus diſtribuant, ſed vt adquirant pecunias, quas recondant.* Tandemque. *Faciunt bona, ſed propter famam, non propter vitam æternam; ſcilicet, vt aut affectent gloriam laudis, aut perueniant ad faſtigium deſiderati honoris. In his ſæpius amor temporalium rerum graſſatur; ſequentes terrenas concupiſcentias, tanto inaniter, quanto ſæpius.* Quæ omnia imitari neceſſe eſt improbos monachos, ſi qui ſunt, qui propter lucrum temporale, & pecuniarium, ſimilemue inhoneſtum finem, actiones ſacras ſacramentorum, concionum, & miſſarum, exerceant. Vnde de illis, quæ D. Iſidorus de antiquioribus dixit, dicere, & nos poſſumus. *Tales nequaquam monachi vocitandi ſunt, qui Deo, ſola profeſſione, non actione coniunguntur.* De illis bene Bernardus ſuper Cantica. *Chriſti opprobria, ſputa, flagella, clauos, lanceam, crucem; hæc omnia in fornace auaritiæ conflant, in acquiſitione turpis quæſtus, & pretium vniuerſitatis ſuis marſupijs includere feſtinant.* Bene etiam de illis Abbas Ioachimus Apoc. c. 18. dixit.

Lib. [illegible] de inſtit. [illegible] c. 8

Rupert.

Iſid. l. 2. officio

Idem

Id. vbi ſup.

Bern in Cantica

Idem de contempl c.62 *quod res terrenæ* (Sic corrigo authorem) *communes non ſunt, ſiue eas res inter ſeſe non communicent. Enim vero ex bonis communibus, aliȷ inopes, aliȷ locupletes, aliȷ domini, aliȷ ſerui ſunt.* Et infra. *Qui multum habent peculij, aut de rebus communibus, ijs liberiores facere ſumptus, aut plura ſibi coaceruare, aut reponere licet.* Inferius quoque. *Cœnobia huiuſmodi, ſuperbia, infidelitate, auaritia, dedignatione, ira, odio laborant.* Tandemque propter iſtam cauſam ſic concludit. *Chriſtus hodie à multis neſcitur, vita, inſtitutiones, actuſque illius, cunctis illis inuiſa ſunt, qui vitijs ſeruiunt, & propriæ ſunt dediti voluntati.* Hæc

Idem

Rusbrochius. De Beata quoque noſtra Florentina Magdalena de Pazzi hæc ſcripta videntur in vita ipſius *cap.126. Vn'altra volta parlando con le ſorelle diſſe. O ſorelle, io non intendo, come i Religioſi poſſino con buona conſcienza auere entrate particolari, e che gli vffitii del Monaſtero s'abbino à mantenere con l'entrate, e lauori particolari, talche bene speſſo ſortiſce, che più ſono attaccati alle coſe del mondo i Religioſi, che i ſecolari.* E ſoggiunſe. *O Gesù mio fatemi patire ogni pena, perche tante ſpoſe à voi conſegrate ſi diſpongono all'oſſeruanza del viuer commune, perche voi mi fate vedere con mio gran trauaglio molte di quelle meſchine deſcendere nell'Inferno.* Alia quoque ex aliis auctoribus prætermittam; hoc vnum ſolum recenſens; quod nec in antiquioribus vitæ monaſticæ profeſſoribus, tales redditus, aut cenſus annui, exemplo, vel doctrina approbati inueniuntur, nec video qualiter cum illis paupertatis religioſæ perfectio (forſan nec ſubſtantia) conſiſtere poſſit.

24 Ad hæc ſecundo forſan malum aliud, ipſumque grauiſſimum ex inordinata cupiditate pecuniarum, temporaliſque ſupellectilis, monachis continget, quod ex ſe ipſo, quantum vitium ſit illorum cupiditas, ſatis oſtendit. Hoc vero malum in eo ſitum eſt, vt religioſi cupidi, & auari, actiones ſacras illas, quas ob amorem Dei, & proximi facere tenebantur, vtputa confeſſiones audire, conciones, &c. non niſi turpis lucri gratia forſan exerceant. Peſtis hæc adeo deteſtari debet, vt propter eam ſolam fugiendam, cupiditatem pecuniarum deteſtari quoque debeant monachi. De ea ſic loquitur Laurentius Iuſtinianus. *Vbi im-*

Iuſt.l.de obed.c.19 *pellente cupiditate fiunt ſacramenta venalia, &c. ibi prorſus deeſt timor Dei, zelus animarum, charitatis bonum, proficiendi deſiderium, contemptus ſui, orationis guſtus, religionis delectatio, dulcedo virtutum, conſcientiæ pax, æternorum ſpes & futuri iu-*

dicij metus. Vocat Iuſtinianus ſacramenta fieri venalia, quando, ſiue illa, ſiue quaſcunque alias actiones ſacras, quas regulares exercent, non ob Dei laudem, proximique vtilitatem ſpiritualẽ ſed, vt ſibi temporalia bona adquirant, exequantur. Apud iſtos animarum zelus vigere non poteſt, eodem Iuſtiniano dicente: *Cumulandi amor, aggregandique diuitias, contrarius eſt ſaluti fidelium.* Rupertus quoque cap. 21. in Ioſue affirmat Achan illũ, de quo habetur, ſacrilega rapina pallii coccinei, ſiclorum argenti, & regulæ aureæ ſcandalizaſſe populum, figuram eſſe cupidorum regularium, ſi ſub ſpecie pietatis, militiæque ſpiritualis ſacra ſua venalia faciant. Ruperti en verba: *Dum enim ſub ſpecie pietatis pulchri incedentes, atque religioſi, auaritiæ ſtudent, quæ eſt ſimulachrorum ſeruitus, & cuncta militiæ ſpiritualis faciunt venalia, quid aliud, quam anathema furantur, & mentiuntur, & abſcondunt inter vaſa ſua, imo inter conſcientias ſuas?* Vnde concludit; hoc vitium cauſam eſſe, quare ſæcularium vitia non ſanentur. Erunt illi ſimiles quibuſdam antiquis (Sarrabayte, vel Renuytæ nuncupabantur) quos Diuus Iſidorus appellat circumcelliones, qui, eodem Iſidoro teſte, *per mundum vagabantur venalem circumferentes hipocbryſim.* Et infra eorum cupiditatem recenſens. *Fimbrias, & philacteria ſua magnificant, gloriam captantes ab hominibus.* Et inferius. *Omnes petunt, ab omnibus exigunt, aut ſumptum lucroſum egeſtatis, aut ſimulatæ pretium ſanctitatis.* Inferiuſque. *Certatim in operibus laborantes, non vt indigentibus diſtribuant, ſed vt adquirant pecunias, quas recondant.* Tandemque. *Faciunt bona, ſed propter famam, non propter vitam æternam; ſcilicet, vt aut affectent gloriam laudis, aut perueniant ad faſtigium deſiderati honoris. In his ſæpius amor temporalium rerum graſſatur; ſequentes terrenas concupiſcentias, tanto inaniter, quanto ſæpius.* Quæ omnia imitari neceſſe eſt improbos monachos, ſi qui ſunt, qui propter lucrum temporale, & pecuniarium, ſimilemue in honeſtum finem, actiones ſacras ſacramentorum, concionum, & miſſarum, exerceant. Vnde de illis, quæ D. Iſidorus de antiquioribus dixit, dicere, & nos poſſumus. *Tales nequaquam monachi vocitandi ſunt, qui Deo, ſola profeſſione, non actione coniunguntur.* De illis bene Bernardus ſuper Cantica. *Chriſti opprobria, ſputa, flagella, clauos, lanceam, crucem; hæc omnia in fornace auaritiæ conflant, in acquiſitione turpis quæſtus, & pretium vniuerſitatis ſuis marſupijs includere feſtinant,* Bene etiam de illis Abbas Ioachimus Apoc. c. 18. dixit.

[Margin notes: Id[illegible] in.h.pr.[illegible] c. 8 — Rupert. — Iſid. [illegible] 2. officio — Idem — Id. v. ſup. — Bern in Cantica]

Abb Isac *Quod vendunt orationes, & miſſas pro denarijs, facientes domum orationis apothecam negociationis, facientes inquam ſocum publicum, & ſpeluncam latronum.* Et poſt aliqua. *Ecce hi omnes ſunt negociatores terræ, qui commutant dona Dei pro rebus temporalibus, & caducis.* Similes quoque erunt iſti rerum ſpiritualium male tractatores Ioanni Bugen Hagio impoſtori Lutherano, qui ad Daniam ſe conferens, vt hæreſis zizania ſeminaret, Lanr. Be ſeri. in apot verb. auaritia. dicebat ſic. *Tu meum habeas Dania, Euangelium ego tuos nummos. Vale.* Pari paſſu, iſti Euangelium dabunt, ſed nummos accipient. *Quidam ex eis lanam potius, quam oues, ideſt ſuum magis lucrum, quam animarum ſalutem quærunt.* Ruſbroch in tabern. fæd. c. 123 Dicebat Ruſbrochius. Satius illis foret, quod S. Thadæus quondam cuidam Euſeb. l. 1 hiſt. c. 15. Regi ſibi ob Euangelii prædicationem aurum offerenti reſpondiſſe ferunt, dicerent. *Si noſtra reliquimus; quomodo accipiemus aliena?* Hinc Seraphicus Doctor Bonauentura in epiſt. ad Prouincialem quendam tranſmiſſa, inter alia præcipit. *Vt toti ſæculo clareſcat, quod non commoda rerum, ſed lucra quærimus animarum.* Quod fiet religioſe ſancte, ſi, vt decet, actiones ſacras, D Bonau. t. 1. opuſc. quas exerces, ſolum ob Dei laudem, proximorumque ſalutem exequaris. Quod erit, ſi auaram, torpidamque cupiditatem pecuniarum, à corde tuo omnino abſcindas.

25 Aſtat qnoque horrendum aliud malum, quod ex inordinata cupiditate bonorum temporalium, pecuniæ præſertim, monachis accidere poſſet, quod vnum ſufficeret, vt cupiditatis vitium iure deteſtarentur. Illud vero eſt, gulæ vitium; ad quod ſæpius cupidi, & auari religioſi procliues eſſe poſſunt, plus æquo, cibo, potui, commeſſationibuſque ſuperfluis, vacantes. Contra hoc vitium in monachis præſertim, multa Patres ediderunt. Ex Hugo 2. de clauſt. anim. c. 19 quibus Hugo Victorinus, & ipſe monachus, ſic loquitur. *Cum legas deliquiſſe Ionatam in guſtu mellis, Eſau in Edulio lentis, Sodomitas in ſaturitate panis, putaſne, ſine periculo eſſe, tot carnium ferculis, tot piſcium generibus, tot frixurarum diuerſitatibus, delectari? Nonne ſic differt Palatium à refectorio, ſicut Aegyptus à deſerto? Si igitur in deſerto ſumus, mirandum eſt, ſi ollas carnium ſuſpiramus.* Hæc Hugo: D. quoque Bernardus eleganter ſic concinit. D. Bernar ſer. 30. in Cantic. *Quid prodeſt, ciborum varietatibus exquirendis quotidianam expendere curam? Legumina, inquit, ventoſa ſunt, caſeus ſtomacum grauat, lac capiti nocet, potum aquæ nō ſuſtinet pectus, caules nutriunt malencoliam, coleram porri accēdunt, piſcēs de ſtagno, aut de lutoſa aqua, meæ penitus complexioni non*

ni non congruunt. Quale eſt hoc, vt in totis fluuijs, agris, hortis, cellarijſue, reperiri vix poſſit, quod comedas? Puta te, quæſo, monachum eſſe, non medicum, &c. Hæc, & alia ſanctus hic Pater contra monachos illos, qui vulgaribus, & communibus cibariis non contenti, exquiſita lautitia expetant. Quod abſdubiè ex magna pecuniæ cupiditate ſæpius originem ducet. Iſtos ſimiles eſſe vult Lyranus Iſraelitis. *Qui tentauerunt Deum in cordibus ſuis, vt peterent eſcas animabus ſuis.* Vnde de illis ſic loquitur. *Per iſtos, qui flagrarunt deſiderio carnium ſignificantur religioſi mendicantes, qui poſt factam profeſſionem in paupercula religione, in qua nihil eis permittitur, quantum ad vitam præſentem, niſi auſteritas, & paupertas: tamen volunt nimis lautè viuere, ac delicatè, & frequenter hoc contigit illis, qui in ſæculo minus habuerunt, & acriter murmurant contra illos, qui pro victu illorum procurando fideliter laborant.* Hæc Lyranus. Damna, porro, quæ ex ingluuie, gulaque religioſorum illis obuenient, expræſſit bene Sanctus Laurentius Iuſtinianus per hæc verba. *Hæbetatur intellectus, dormitat ratio, mens diſſoluitur, negligitur cordis cuſtodia, noxiæ cogitationes ebulliunt, deſideria voluptuoſa inficiunt, laſciuit caro, abundat riſus, contentiones fiunt, & rixæ, ſcurrilia verba proferuntur, & vana, detractoria, atque elata. Tunc quippe nequaquam delectat legere, non orare, non meditari, non ſcribere, ſed neque placet, quod ſit commendationis; quod virtutis, quod meriti. Efficitur profecto ex hoc homo contrarius ſibi, inutilis proximo, legi inobediens, inimicus Dei, contemptor gratiæ, corruptor naturæ, pudicitiæ hoſtis. pelagus vitiorum, reus mortis, æternoque ſupplicio dignus.* Hæc Iuſtinianus. En tibi mala, quæ comparaſti tibi religioſe ſancte, ſi, quod abſit, per inordinatam gulam, ex cupiditate pecuniæ tibi pullulantem, pecces; fuge ergo matrem, ne tales ſoboles ex ea ſuſcipias.

Pſal. 77
Lyran. in c. 11, numeror.
Laur. Iuſt de regim. præl. c. 17

26 Ad idem quoque valent, quæ Dionyſius Carthuſianus ſerm. 7. de Dominica ſecunda aduentus, guloſos reprehendens, dixit. *Nos miſeri, qui etiam nunc poſt religionis ingreſſum, poſt voluptatum abnegationem, poſt pænitentialis vitæ profeſſionem, volumus in omnibus abundare vſque ad ſatietatem, exquiſitis refici alimentis, & corpora iter, atque ſuperflue repauſare: Quod ſi parum quid videatur deeſſe, protinus murmuramus, indignamur, obloquimur, etiam præſidenti, ſpiritualique Patri, Vicario Chriſti. Inſuper carnalitatem, teporem, defectum noſtrum,*

Diō. Cart

impudenter, ne dicam mendaciter, excuſamus, impotentiam allegantes, quaſi experientia non demonſtret, ac doceat huius oppoſitum, cum vſque in præſens, ſint quidam verè deuoti, ac feruidi notabilem abſtinentiam, magnaſque corporis afflictiones ſtrenuè exercentes. Et rurſus. *Idcirco manemus in fæcibus noſtris, & rudes, incircumciſi carnales, irreformati, paſſionatique ſumus. Et quod ſummè periculoſum cenſetur, quo in religione diutius viuimus, eo pene tepidiores, & negligentiores efficimur.* Inferius quoque. *Non ita nos cibo repleamus; ac potu, vt ad diſſolutiones, cachinnos, loquacitates, contentiones, animoſitates, pigritias, ſomnolentias dilabamur, ſed ad Dei obſequium fortiores reddamur.*

B Magd. de Pazzi Contraria ſatis his guloſis Beata Magdalena de Pazzi noſtri Ordinis decus erat. De ipſa enim in vita eiuſdem *cap.* 123. ſic legitur. *Oltre al cibarſi parciſſimamente guſtaua auere cibi groſſi, e di vil prezzo, e diceua, che queſti erano ſecondo lo ſtato di pouertà, che le monache profeſſauano; e ſe per mancanza di condimento erano inſipide, non ſi doleua mai, mà diceua, che la pouertà religioſa le condiua, e glie ne faceua parer ſaporiti. Se tal volta li dauano à menſa, per ſtraordinario, cibi delicati, gli laſciaua, e diceua, che non erano buoni per il ſuo ſtomaco, e che non erano coſa da lei. Medeſimamente ſe gli erano mandati di fuori, gli raſſegnaua alla Superiora, acciò li diſtribuiſſe all'altre, ò di ſua licenza li diſtribuiua eſſa; e tanto guſtaua d'hauer coſe da poueri, che tra l'altre mortificationi che le daua la Superiora, le apportaua molta conſolatione, quando era mandata in refettorio alle menſe à chiedere, per l'amor di Dio, vn poco di pane alle ſorelle, e poi mangiarlo in terra in mezzo del refettorio; e da ſe ſteſſa molte volte, quādo non era potuta interuenir alla prima menſa con le monache, andaua alla cucina, e ſi faceua fare vna ſcudella di quello che era auanzato nelle ſcudelle dell'altre, dicendo, che la voleua per vna pouerina; e fattagliela, ſe la portaua a mangiarla in refettorio, e diceua, che la pouerina era lei; e ſimili altre inuentioni d'amore di pouertà inuentaua per oſſeruarla più perfettamente, e renderſi più ſimile che poteua à Gesù Crocefiſſo.*

27 Quam certum tamen ſit, æterno ſupplicio dignum eſſe Regularem, gulæ, ventrique deditum, vt Iuſtinianus aſſeruit, ex vero exemplo, quod pius, deuotuſque Ioannes Rusbrochius retulit, conijci poteſt. *Tres*, inquit, *guloſi monachi circa Rhenum, in quodam degebant cœnobio; qui non contenti cibis communibus,*

Rusbr. in tra. de fid. & iudic.

ſed eſcas ſingulares ſibi miniſtrari volentes, ſeorſum à fratribus alijs ſemper edebant. Quorum duo ſubitanea, ac improuiſa arrepti ſunt morte, vno præfocato, altero, dum ſe lauaret, ſubmerſo in aquis, vnus autem ex eis ſocio tertio ſuperſtiti apparens ait, ſe damnatum eſſe. Interrogatus ab illo, cui apparuit ſi magna pateretur tormenta, extenſa manu guttam vnam ſudoris ſui in candelabrum ſtaneum, vel æneum, quod ibi forte erat cadere permiſit; quod momento celerius, perinde vt ſeuum, uel cera in ardenti fornace liquefactum eſt. Tantuſque inde extitit fætor, vt illius loci monachi tribus diebus à cænobio abeſſe cogerentur. Hæc Rusbrochius. Ex quibus liquido innoteſcet, quæ per inordinatam ingluuiem monachis nocumenta ſequantur; meliuſque illis fore, parſimoniam potius in cibo, & potu, antiquorum ſequi monachorum (quos Marcus Marulus refert) quam tali vulnere Marc.Mar
animas ſuas perimere. Ac perinde conſultum ſatis illis erit, ſi pe- l.4.c.2
cuniarum poſſeſſionem fugiant, quæ tanti mali initium, radixque eſt.

28 Huic quoque vitio affine aliud eſt, ex eadem radice improbæ cupiditatis contingenter eueniens, quod ſcilicet religioſi ſæpius propter bonorum temporalium, pecuniæ præſertim, poſſeſſionem, habitu, ornatuque exteriori, religioſo ſtatui contrario, vtantur. Contra hoc vitium ſic loquitur Diuus Baſilius. Baſil. reg.
Si in eo ſtudendum eſt nobis, vt omnium infimi ſimus, ſine dubio, 22.exfuſis
& quod in hoc genere indumentorum infimum eſt, id ſummopere eſt nobis amplectendum: vt enim gloriæ cupidi, gloriam, & inanitatem ex veſtium cultu, ac ſplendore aucupantur; ſic videlicet humilis, & religioſæ vitæ ſtudioſi, ex veſtimenti quoque vilitate debent venari humilitatem, & eam conſectari. S. quoque Ephrē Syrus ad monachum quendam ſic loquitur. *Veſtium ornatu ne* S.Ephrem
delecteris. Et in doctrina varia ſic: *Superfluus veſtium ornatus* paræn.4.
mortem conciliat. Legatur D. Paulinus epiſtola ſeptima ad Se- D.Paulin.
uerum, vbi monachos, molliora veſtimenta quærentes multo cū felle carpit & arguit. Legatur & D. Benedictus in reg. ſic habēs.
Ne monachi cauſentur de veſtimentorum colore, aut groſſitudine, D. Bened.
ſed quales inueniri poſſunt in prouincia, qua degunt, aut quod vi- c.55
lius comparari poteſt. Optimè etiam Hugo Victorinus ſic mona- Hugo de
chos inſtruit. *Debent amatores religionis, opere demonſtrare,* inſt.mon:
quantum ipſi terrena diſpiciant, nec carnem, quæ moritura eſt, c.11
cultu ſuperſtitioſo excolere, ſed pompæ indumentorum; morum ornamenta anteferre. Veſtimenta plus vilia, quam pretioſa,

plus groſſa, quam ſubtilia, plus aſpera, quam mollia, plus fuſca, quam nitida, plus neglecta, quam accurate compoſita. Vnde D. Bern hoc vitium in monachis ſui temporis ſic deplorat. *In hoc habitu non iam calor, ſed color requiritur; magiſque cultui veſtium, quam virtutum inſiſtitur. Pudet dicere, vincuntur in ſuo ſtudio mulierculæ, quando à monachis pretium affectatur in veſtibus, non neceſſitate, nec ſaltem forma religionis retenta. In habitu ornari, non armari, appetunt milites Chriſti: qui dum ſe præparare ad prælium, & contra aëreas poteſtates, prætendere paupertatis inſigne debuerant, quod vtique aduerſarij valde formidant; in mollitie veſtimentorum pacis potius prætendentes indicium, vltro ſe hoſtibus, ſine ſanguine tradunt inermes*. Ioannes quoque Rusbrochius iam adductus, religioſos iure carpit. *Quod curioſum, & comptum ferre habitum licet, nec vlla apud eos veſtimenta plus nimio prætioſa habentur, quæ obtinere poſſint*. Alibi etiam deplorat. *Quod ipſe etiam externus habitus, quantum maxime fieri poteſt, ad hominum mundanorum conſuetudinem formatur, nec quicquam ferme ab eorum habitu diſtat colore, & effigie*. Deplorat, & illud B. Thomas de Villanoua, verbis relatis a nobis cap. 11. huius libri.

D. Ber. li. 4 ſuper miſſus eſt.

Rusbr. vt ſupra.

Idem de contẽpl. c. 61

Th. de Villanoua

Sorethius

De quo & Sorethius *in Regul. text. 10. cap. 5*. ſic conquæritur. *In ipſo quoque fratrum habitu, iam non calor, ſed color quæritur, magiſque cultui veſtium, quam virtutum inſiſtitur. Pudet dicere, vincuntur in ſuo ſtudio mulierculæ, cum à fratribus pretium affectatur in veſtibus, cum ſine neceſſitate, nec ſaltem forma Religionis retenta, in habitu ornari, non amari appetunt milites Chriſti, qui dum ſe præparare ad prælium contra aëreas poteſtates, prætendere paupertatis inſigne debuerant, quod vtique aduerſarij valde formidant, in mollitie veſtimentorum potius præferentes indicium vanitatis, vltro ſe hoſtibus, ſine ſanguine tradunt inermes. Hodie quæritur ad induendum non quod vtilius, ſed quod ſubtilius inueniri poteſt, non quod frigus expellat, ſed quod ſuperbire compellat: non denique iuxta Baſilij regulam, quod vilius comparari poteſt, ſed quod venuſtius, imo vanius, oſtentari*. Deinde ſic lachrymatur *Heu me miſerum! cur adhuc viuo, videre Ordinem noſtrum, ſcillicet qui primus fuit in eccleſia, quo nullus in terra ſimilior Angelicis Ordinibus, nullus vicinior ei, quæ in cælis eſt Ieruſalem, mater noſtra, ſiue ob decorem caſtitatis, ſiue propter charitatis ardorem, cuius Prophetæ inſtitutores cuius hiſquos Paulus toties ſanctos appellat, inchoatores extiterunt*.

Fuſi

Fuſi ſumus nunc exterius, & de Regno Dei, quod intra nos eſt, relictis veris, ac perennibus bonis, foris quærimus vanam conſolationem, & vanitatibus, & inſaniјs falſis, ac iam religionis antiquæ non ſolum virtutem amiſimus, ſed nec ſpeciem retinemus. Ecce enim habitus noſter (quod & dolens dico) qui humilitatis eſſe ſolebat, indignè à fratribus noſtri temporis in ſignum geſtatur ſuperbiæ. Vix iam in noſtris Prouincijs inuenitur, quo veſtiri dignemur. Miles cum fratre ex eodem panno partitur ſibi cappam, & chlamidem, omnis de ſæculo quantumcumque honoratus, etiã ſi Rex, etiam ſi Imperator fuerit, ille tamen noſtra non horrebit indumenta, ſi ſuo ſibi modo præparata fuerint, & aptata. Vanũ cor vanitatis notam ingerit corpori, & exterior ſuperfluitas interioris vanitatis indicium eſt, mollia indumenta animi mollitiem indicant. Non tanto ſtudio curaretur corporis cultus, niſi prius neglecta fuiſſet mens inculta virtutibus. Operiuntur huiuſmodi impietate, & iniquitate ſua. Hæc ille, etſi dura ſatis, eatenus vero æſtimanda, quatenus non omnes, ſed aliquos infimioris notæ fratres tangere credendum ſit.

29 Quale tamen ſuæ detrimentum ſalutis æternæ patiantur religioſi, ſi veſtium culturæ ſint nimium dediti, habetur ex reuelatione Sanctæ Brigittæ facta. Ex qua liquet animam cuiuſdam religioſi, inter alia damnari. *Quia gloriabatur in ſuperfluis, & habitu peregrino.* Extat quoque viſio, & reuelatio cæleſtis, quam B, Odo Abbas Benedictinus retulit, ex qua liquet, quantum Deo diſpliceat monachorum inhoneſtus, & nimium comptus ornatus. *Cum apud Turones in Eccleſia B. Martini, monachi degerent, cæperunt deſciſcere à moribus, & inſtitutis monaſticis, propriamq; ſectando voluptatem, vitam, profeſſionemq; ſuam corrumpere. Abiecto enim monachorum ſolito habitu, fucatos, atque fluxos, & pallio ornatos, induerunt cucullos, & tunicas; calceis vtebantur adeo rotundis, & nitidis, vt vitrei videri poſſent. Quibus, cum vellet Deus finem imponere, nocte quadam, omnibus ſomno correptis, vnus ex eis vigilans, duos viros vidit in dormitorium ingredi; vnum manu tenentem gladium, alterum imperantem ei, vt quos ipſe digito demonſtraret, gladio percuteret. Cumque ille etiam eum, qui videbat, cædere vellet, adiuro te, inquit, per Deũ viuentem, ne me interficias. Illico retraxit ille gladium, & hic ſolus ex omnibus euaſit.* Hæc Sanctus Odo: ex quibus elici valet, quantum Dei iræ ſibi aſciſcant regulares, nimium ornatum in veſtibus affectantes. Alia quoque viſio cuidam monacho contigit,

s. Brig. l. 6 reuel. c 35

Apud Sur. in Nouẽb.

git, in qua vidit B.Benedictum pro monacho moribundo compellatum, qui ſpreta ſimplicitate veſtis religioſæ, habitum inhoneſtum aſſumpſerat, reſpondiſſe. *Hominem quidem ſe videre, ſed habitum non agnoſcere; itaque alterius inſtituti hominem, eiuſq; cauſam diſcutere ſe non debere, nec in eius uitam itquirere*· Hæc, & alia Surius: ex quibus, & adductis, conſtare liquido poteſt, magnum malum regularibus eſſe veſtibus inordinatis ornari, ac perinde fugiendum auaritiæ, cupiditatiſque vitium, ex quo, & pecuniarum poſſeſſione, tantum detrimentum naſcetur.

Idem Sur

30 Pręcludere tandem oportet ementitam quandam, ſimulatamque excuſationem, qua ſibi regulares quidam, pecunias, bonaque temporalia, plus æquo procurare dicent. Eſt autem excuſatio hæc ſub prætextu indigentiæ, neceſſitatiſque futuræ obtecta. Dicent enim fortè, cænobia, aut conuentus, non ſibi in neceſſariis prouidere, vel ſi aliquatonus prouident, talem tamen morbum, oblongum iter, ſenectutem, ſimilemue indigentiam, accidere poſſe, vt niſi propriis diligentiis adiuuentur, miſerè ſint perituri, ob quod vitandum damnum ſibi putabunt licere, pecuniæ copiam, librorum, aliorumque temporalium bonorum ſupellectilem reſeruare. Sed, gaudeo, gaudeo ſanè, quia nec noua eſt, ſed antiqua, prætenſa hęc, & palliata cupiditatis monaſticæ excuſatio. Eam enim ſimilibus verbis Ioannes Caſſianus antiquus Eremita, loquens de monachis cupiditatis vitio infectis, exaratam reliquit. Sic verò loquitur. *Philargyria, ſeu cupiditas pecuniarum, cum remiſſam, tepidamq. poſſederit monachi mentem, iuſtos quoſdam, & uelut rationabiles ei colores, ob quos reſeruare ſibi aliquid pecuniæ debeat, uel parare, deſcribit. Nam, & ea, quæ præbentur in monaſterio, quæritur non eſſe ſufficientia, & ſano, robuſtoque corpore, uix poſſe tolerari. Quid faciendum, ſi ualetudo mala corporis emerſerit, & conditum non fuerit aliquid peculiare, quo ſuſtentetur infirmitas? Præſtitionem monaſterij eſſe pertenuem, & negligentiam erga ægrotantes maximam. Si proprium aliquid non fuerit, quo cura corpori ualeat adhiberi, miſerè moriendum. Ipſum etiam ueſtimentum, quod præbetur, non ſufficere, niſi procurauerit, unde ſibi aliud ualeat exhiberi. Poſtremo, nec diu poſſe in eodem loco, uel monaſterio commorari, & niſi parauerit ſibi uiatici ſumptus, euectioniſq. tranſmarinæ mercedē non poſſe cum uoluerit tranſmigrare, &c.* Et infra. *Tunc deinde uita longæua promittitur, ſenectus incurua, infirmitates diuerſæ, atque prolixæ,*

Caſſ. l.7. de philar. c.7

quæ tolerari in ſenecta non poſſint. Hæc Caſſianus. Ecce eandem excuſationem, quam neſcio ſi aliqui religioſi noſtri temporis, auaritiæ forſan, & cupiditatis morbo infecti, ſibi vſurpant, abhinc 1200. annis ab improbis fuiſſe monachis traditam.

Idem intentum piiſſimus Ioannes Soreth in expoſitione Regulæ Carmelitar. *cap. 9.* circa illa verba *abdicatione proprietatis*, his verbis proſequitur. *Auaritiæ morbus poſterius ſuperueniens, & extrinſecus animæ accedens, quanto facilius caueri poteſt, ac reſpui, tanto neglectus, & intromiſſus ſemel cordi fit pernicior, & cunctis vitys difficilius propellitur, malorumque omnium radix eſt. Igitur ſi remiſſam, tepidamque poſſideat viri Religioſi mentem, per quædam velut rationales illi colores, licet obliquos, vel reſeruare aliquid pecuniæ, vel comparari deſcribet: nã ea quæ præbentur in monaſterio quæretur non eſſe ſufficientia, etiam ſano, robuſtoque corpore vix poſſe tollerare negligentiam erga ægrotantes maximam. Itaque cum eiuſcemodi cogitationibus laqueauerit mentem, qualiter ſaltem vnum denarium acquirere poſſit excogitat. Cumque ei ad votum ceſſerit, fames excreſcit; & ſic pecuniæ incremento rabies cupiditatis augetur: deinde vita longæua promittitur, ſenectutis incuruatio, infirmitates diuerſæ, ac prolixæ, quæ niſi maior ſumma fuerit in iuuentute præparata, tolerari in ſenectute non poſſunt.* Io. Soreth

31 Sed quis non videat frigidam hanc excuſationem, ipſamet teſtante comprobari Etſi enim aliquid naturæ fragilitati concedi queat, vitioſæ tamen cupiditati, ſub velo naturalis neceſſitatis obtectæ, nihil concedi debet. Hoc ex ipſiſmet Caſſiani verbis clareſcit, dum monachum tali excuſatione munitum, *remiſſum, tepidamque mentem* poſſidere aſſeruit. Indicat id quoque Diuus Gregorius dicens. *Sæpe quod auaritia, ex appetitu ſuggerit, neceſſitatem putat, & cum minora ſufficiant, docet maiora deeſſe.* Præſertim id verum habet, quia ſi naturæ neceſſitati conſulitur, vt iſti ſimulant, certe *natura paucis contenta redditur.* Indicat hanc rationem, ſolo ipſo rationis ductu; Seneca epiſt. 7. ad Lucilium dicens. *Frugalitas autem paupertas voluntaria eſt. At neceſſaria deerunt? Deeſſe non poterunt, quia natura minimũ petit.* Ecce monachi excuſationem veſtram ab ethnico quoque reiectam. Sed eſto, nobis aliqua in corporeis neceſſitatibus deſint, nunquid ideo infamiæ auaritiæ ſerui erimus? Cupiditatis mancipia vocabimur? Non ideo, Patres, paupertatem profeſſi

Caſſ. vbi ſu. D. Greg 2 in Ezech. hom. 20. Seneca.

D. Bonau. ep. quadā i.t.opuſc. ſumus, vt nihil omnino nobis deſit. *Fœdum enim eſt.* (inquit Bonauentura) *profanumque mendacium ſatanæ, paupertatis voluntarium profeſſorem ſe aſſerere, & rerum penuriam pati nolle.* D. Bern. ſer. 4. de aduentu De his quoque ſic loquitur Bernardus. *Vidimus pauperes aliquos, qui ſi veram paupertatem haberent, non adeo puſillanimes inuenirentur, & triſtes. Sed hi ſunt, qui pauperes eſſe volunt, eo tamen pacto, vt nihil eis deſit, & ſic diligunt paupertatem, vt nullam inopiam patiantur.* Indicat ſanè his verbis Bernardus, iſtos tales non veros, & perfectos pauperes eſſe. Deinde: ignoro prorſus, quantum valeat apud iſtos illud Chriſti. *Primum* Matth. 6 *quærite regnum Dei, & hæc omnia adÿcientur vobis.* Et illud. *Noliti ſolliciti eſſe in craſtinum.* Prorſus etiam ignoro, qualiter apud iſtos firma, roborataque ſpes permaneat, cum (verbis D. D. Baſil. cōſt. c. 35 Baſilij vtar) *Deum ÿs alimenta ſuppeditaturum diffidant, qui in nomine ipſius congregati ſunt.* Nec video, quomodo religioſi iſti, totos ſe Deo animo; corde, & corpore tradiderint; cum ſic rebus caducis inhiantes, ſuam profeſſionem relinquant. *Similis* S Ephrem de timore Domini *eſſe debet monachus* (loquitur Ephrem) *Viro ex alto demiſſo, qui funem excelſo interuallo pendentem arripit, & ſe illi appendit, & indeſinenter pro auxilio ad dominum clamat, ſciens ſe, ſi defecerit, vſumque vtriuſque manus perdiderit, præcipitem illico ruiturum, & moriturum.* Si ergo religioſus omnis indeſinenter, à Dei auxilio, poteſtateque, pendens eſſe debet, quorſum pro temporalibus angitur, pro caducis torquetur, & pro terrenis, cæleſtem paupertatem commutat? Hoc docet Euangelica Veritas, patres aſtruunt, veri, perfectique monachi ſtatus hoc requirit.

32 Addiderim præterea, ſæpius, diuina prouidentia diſponente, iſtos, qui ſub futuræ neceſſitatis, vel indigentiæ prætextu, propriæ profeſſionis, & paupertatis religioſæ limites tranſgrediuntur, his etiam pecuniis, quas ſibi condiderant, miſere priuari. Forſan expertus loquar, Sed extat de hoc memorabile exemplum, quod refert Guillelmus de Peraldo in tractatu de profeſsione monachorum, de hortulano quodam, qui ſimili ſpiritu cupiditatis ductus, pecuniam ſibi indebitè reſeruauit, quam tamen ſibi nihil profuiſſe, ex angelica reuelatione innotuit, ſimulque cupiditatis eius vitium repræhenſione dignum fuiſſe, pro- Perald de prof. mō. p. 3 c. 11 batur. Hæc ſunt Peraldi verba. *Suggeſtum eſt ei inſpiratione Spiritus maligni, vt colligeret aliquam pecuniam, quam, cum ſeneſceret, vel ægrotaret, poſſet expendere. Et fecit ſic. Contigit*

autem

autem eum infirmari in pede, & expendit quidquid habebat in medicis; curarique non potuit. Tandem vnus ex peritis medicis dixit, eum non poſſe curari, niſi per pedis abſciſſionem. Et cum quadam die, medicus eſſet allaturus inſtrumenta ſua ad pedes abſcindendum, nocte præcedenti hortulanus pœnituit de nummis collectis, & quod non dederat eos pauperibus. Et ſtatim Angelus Domini aſtitit ei dicens. Vbi ſunt nomini, quos collegiſti, & vbi eſt pes, quem tractaſti? Qui cum pœniteret, & miſericordiam peteret, Angelus Domini tetigit pedem eius, & ſanatus eſt. In mane vero medicus veniens, inuenit hortulanum in agro ſanatum, & operantem. Et glorificauit Deum. Ecce caſum; ex quo liquido innoteſcit, Deo maxime diſplicere monachum, qui ſub vmbra neceſsitatis venturæ, contra regularem paupertatem peculium congregat. Ipſoque facto oſtendiſſe, in Deo plus ſanctum religioſum, Deique prouidentiæ, quam pecuniis fidere oportere. Ac perinde euaneſcere, vt futilem, & inanem, eorum excuſationem, qui præ timore neceſsitatis futuræ, præſentem profeſsionem prætermittent.

Sed, quod horribilius eſt, cupidos Religioſos æternam proinde ſibi præpare gehennam, non temerè formidari poteſt. De quo noſter Gratianus *in ſua diſciplina Regulari cap. 9. §. 1.* notabilem hunc caſum ſic refert. *Stauaſi morendo vn frate di più di ſettant'anni di età, e vedendo, che più non v'era ſperanza di vita, chiamò il compagno, che lo ſeruiua, e diſſegli, che diſcuſiſſe certa parte del ſuo giubbone, e ne cauaſſe diciaſſette doppioni d'oro, e prendeſſe vn coltello, e gl'apriſſe la carne ſua propria in vn fianco, & iui glie li poneſſe, e ritornaſſe à cuſire. Il frate ſuo compagno ſi riſe della ſciocchezza del vecchio, vennelo à dire à i Superiori, i quali viddero i doppioni, ma il vecchio ſi morì co'l ſuo deſiderio, e Dio sà doue andò quell'anima.* Hieron. Gratian.

33 Reſtat tandem duas alias euaſiones retundere, quibus frigidi aliqui regulares forte putabunt, magnam bonorum temporalium copiam ſibi illicitam non eſſe. Nec propriam ſententiam proferam, ſed quid ſentiant grauiores alii dicam. Prima eſt, quia dicent tales, etſi habeant plurium bonorum temporalium copiam, affectionem tamen internam ad res ipſas temporales nō habere. Sed hanc reiicit Hieronymus Sauaronola ad Comitem Mirandolanum ſic dicens. *Nec permittas te ſeduci ab aliquibus, qui dicunt, quod paupertas non conſiſtit in hoc, quod non habeamus res exteriores, ſed in hoc, quod non habeamus affectionem, &* Sauaron. ad Comi Mirand. c. 2

amorem ad illas: quia quanquam hoc verum ſit, tamen, & difficillimum, & fere impoſſibile eſt, poſſidere res exteriores, & non habere amorem, & affectum ad illas: propter quod Sancti, etſi habebant totum amorem ſuum in Chriſto, nihilominus ſpoliabant ſe huiuſmodi rebus, ſcientes, quod poſſeſſio illarum eſt multorum peccatorum occaſio: & hoc apertiſſimè apparet, in religioſis, qui in monaſterio, & in cella habent abundanter ea, quibus opus habent; quia ſunt tepidi in diuino amore, vagi, rari in oratione, ſenſuales, loquaces, murmuratores, iracundi, impatientes, inſatiabiles, inquieti, inuidi, otioſi, ſuperbi, & inobedientes. Et hoc euenit illis, quia dereliquerunt primum religionis fundamẽtum, quod eſt ipſa paupertas, non conſiderantes neceſſarium eſſe omni volenti ſeruire Chriſto in religione, vt ſit pauper non ſolum corde, ſed opere, in omnibus, huius mundi rebus. Secunda euaſio eſt quorundam, qui dicent ſe poſſe plura bona temporalia, & pecunias poſsidere, quia non habent dominium, ſed vſum illorum. Hoc tamen ſic reiicit D. Dionyſius Carthuſ. ex graui quodam

Diõ. Cart in opu de refo. clau. c. 16

Doctore. *Magis nocet relegioſo habere vſum peculij ſine proprietate ciuili, quam habere proprietatem ſine vſu. Proprietas neque in ſe non eſt peccatum, neque ad peccandum inducit, niſi per vſum rei. Eius exemplum eſt, quod puero, vel furioſo non noceret proprium habere cultellum, dummodo non haberet libertatem vtendi illo. Habere tamen libertatem vtendi ad placitum communi cultello eſſet furioſo, ſeu puero valdè periculoſum. Quemadmodũ ergo ſtultũ, & deriſibile eſſet, ſi quis paterfamilias prohiberet filio ſuo habere propriũ cultellum, ne cũ illo ſe læderet; nihilominus daret illi licentiã vtendi ad placitũ cõmuni cultello domus; ſic ſtultũ videtur, & deriſibile, ſi pater ſpiritualis filio ſuo ſpirituali prohibeat poſſidere aliquid proprium, & nihilominus aſſignat ei aliquã portionem de communibus bonis cõuentus, conceditq. vſum illius. Quia libertas vtendi illa portione, eſt ſibi magis periculoſa, quam eſſet ei proprietas eiuſdem ſine vtendi licentia* Et infra. *Quantũ ad progreſſum de malo in bonum parum, aut nihil refert an habeatur vſus, ſine proprietate, vel cum proprietate*. Hæc iſte author. Quæ, obſecro, attendant regulares omnes, nulloq; palliato colore, cupidam ſibi, auaramq; bonorum temporalium poſſeſſionem prætendant, *ad excuſandas excuſationes in peccatis.* Sed propriæ profeſſioni attendentes, ſciant cum S. Hipolito martyre.

S. Hypol. in orat de con[illegible]mm mundi t. 7 bibl[illegible].

Conſumationis mundi, & extrema ætatis illius ſignum eſſe ſi monachi expetunt, quæ ſunt mundi. Sed de hoc etiam capite ſequenti.

Superfluitas bonorum temporalium etiam in ipſis communitatibus, religioſorum reformationi eſt contraria,

CAP. XVII.

1 ABundè ſatis caput præcedens cupiditatem, & auaritiam à regularibus perſonis, Patribus teſtantibus, relegauit; præſens vero etiam à communitatibus ipſorum regularium, monaſteriis ſcilicet, conuentibus, aut collegiis, abigendam fore ſpecialius comprobabit. Anſam hinc tollemus aliquibus, ſi ſuperfluam bonorum temporalium poſſeſſionem priuatis perſonis, & regularibus nolint permittere; Ipſorum tamen cœnobiis, magnam copiam iſtorum bonorum tolerandam eſſe, verbis, aut factis conentur defendere. Hoc ergo contra perfectam reformationem religioſorum militare accuratius oſtendamus. Ad quod inprimis omnia, quæ capite præcedenti adduximus deſeruire poterunt: ſi enim ſuperflua bonorum temporalium poſſeſſio religioſos non decet, nec decebit etiam communitatem ipſam religioſam: quæ ex pluribus particularibus componitur. Nihilominus ſpecialiter de communitatibus regularium loquemur.

2 Ergo primus, vt ſolet, loquatur D. Baſilius, magnus, & egregius reformationis monaſticæ defenſor. In ſermone ergo de inſtitutione monachorum ſic loquitur. *Conuenit igitur, vt quéadmodum; qui in balneum ingrediuntur, veſtimentis ſe omnibus denudant, ita & qui colendæ pietatis cauſa ad ſolitariam vitam accedunt, omni rerum vitæ huius materia exuti, genus vitæ, quod eſt ſecundum philoſophiam, ingrediantur*. Loqui autem Baſilium, non modo de ſpecialibus religioſis, ſed etiam de ipſis cœnobiis, conuentibuſue, in quibus degunt, ex ſequentibus elicio. *Siquidem earum rerum, quæ ſunt cum materia coniunctæ ſolicitudo, procuratioque magnopere mentem, atque animum diſtrahunt*. Quæ ratio non minus in communitatibus religioſis, quam in ipſis regularibus perſonis vim habet.

D. Baſil. in ſer. de inſt. mon.

3 Adſtipulatur S. Ephrem Syrus, qui in opuſculo quodam aduerſus quoſdam religioſos edito, eorum ſtatum eo maximè luget, quod cum in mundo poſſeſſiones, diuitiaſque reliquerint, in

religione tamen, pro ipſarum poſſeſſione multum anhelent. Eius verba, paucis diſpunctis, ſic habent. *Hei mihi, quis non ſuſpiret? quis non lugeat? quo pacto Angelicum hoc inſtitutum, ac Ordinem confundimus? Reliquimus mundum, & quæ mundi ſunt ſapimus. Reliquimus domos, & earum cura, atque ſolicitudine quotidie abſumimur. Videmur quidem paupertatis amatores; & habendi cupiditate detinemur, atque abſorbemur. Ore quidem, ac verbo paupertatem colimus, mente autem auaritiæ morbo laboramus. Quis igitur noſtram conditionem, atque inſtitutum non doleat?* In ſer. quoq; aſcetico de vita relig. ſic habet. *Attēdamus nobis ipſis, ne duplici pœna in iudicij mulctemur, maximè ſi poſt ſæculi abdicatione adhuc ea, quæ mundi ſunt ſapiamus, ſi poſt pecuniarum, opumq; contemptum, de ijs adhuc ſolliciti ſumus, &c.* Attendant hoc religioſi, & videant qualiter illis etiam pro communi conuentu, ſollicita pecuniarū inquiſitio interdicatur, oppoſitumque conantibus, duplex pæna comminata ſic ad Ephremo.

S.Ephr. in opuſc. aduerſus vitioſe viu:

Idem

4 Accedit S. Gregorius Nazianzi Epiſcopus, qui, & ipſe monachus, monachorum quoque, & cænobitarum vitam deſcribens, qualis nam ſuo tempore fuerit, qualiſue noſtro futura ſit, ſic docet. *Vita eorum ſunt opes in egeſtate: poſſeſſio in peregrinatione, gloria in contemptu, patientia in infirmitate, proles egregia in cælibatu: Qui delitias aſpernari pro delitijs habent: qui regni cæleſtis cauſa, humilitatem amplectuntur, qui in mundo nihil habent, & mundo ſuperiores ſunt, qui cum in carne ſunt, extra carnem tamen viuunt: qui pro portione Deum habent; qui propter regni ſpem inopia laborant, & propter inopiam regnant.* Hæc ſanctus hic Pater, quæ ſi attendant aliqui ex religioſis, nō magno conatu bona temporalia, pecuniarumque abundantiam, ſibi, ſuiſue cænobiis coaceruabunt, cum opes noſtras in egeſtate, poſſeſsioneſque in peregrinatione ſitas eſſe, Nazianzenus moneat.

Greg. Naz 1. orat. de pace

5 Euſebius quoque author epiſtolæ ad Damaſum de morte D. Hieronymi, & habetur 4. tom. Operum ipſius, cupidam auaritiam quorumdam monachorum grauiſsimis verbis carpit, reprehendit. Primo ergo nihil peius in mundo eſſe, quam malus monachus, affirmauit, inquiens. *Nulla certe in mundo tam crudelis beſtia, quam malus monachus.* Cauſam ſubiungit. *Nam corrigi non patitur, nec veritatem vnquam audire poteſt. Et vt breuiter dicam, omnes præeminet malitia.* Vt autem præcipuam cauſam tradat, cur tam malignus, incorrigibilis, & crudelis beſtia, monachus prauus ſit, totum hoc in auaritiam refundit, hiſce

Euſ. in ep 4. t. op. D. Hieron.

verbis

verbis. *Heu quantum in quibuſdam ſpiritualibus, habitu, & nomine, creuit cupiditas: qui certe ſunt lupi rapaces in veſtimentis ouium*. Concludit tandem. *Vbi ſacerdos, & monachus cupidus eſt, ab eodem pluſquam à ſerpente fuge*. Ne autem putaretur, ſolum loqui de monachis, qui priuatim ſibi nummos, & bona temporalia congregant; ſed etiam de illis, ſi ſuperfluè, & auarè nimis monaſteria ipſa ſupra modum ditare contendant, hæc addit. *Sunt nonnulli, qui totum ſuum fructum exiſtimant, Eccleſias, & monaſteria miro modo, & opere, ex pauperum mercede ædificare, in quibus tanta viget cupiditas, vt terram ſibi, & omnia deficere putent. Ibi cor, ibi mens, ibi ſemper ſua eſt cogitatio, vt aliena poſſint expoliare marſupia*. Neutiquam author hic improbare valet religioſam eorum monachorum, regulariumque curam, Deo, ſanctiſque templa, Eccleſias, monaſteriaque extruentibus: hoc enim pium, & laudabile eſt. Improbat tamen eorum ſolicitudinem, & cupiditatem, qui ſub horum prætextu, pauperum bona, nobiliumue hæreditates ſibi aſciſcunt, vel ſuperfluas, impertinentes, vanaſque diuitias ſub prętextu ſuſtentationis acquirent: hi enim reprehenſibiles valde eſſent, & vitio auaritiæ notabiliter infecti. Idem

6 Ad hæc D. Gregorius Magnus in ſuo 3. lib. Dialogorum ſanctiſſimi cuiuſdam Iſaac ſerui Dei virtutes, & miracula referens, inter alia in hoc maxime ipſum commendat. *Quod cum eum crebro diſcipuli humiliter admonerent, vt pro vſu monaſterij, poſſeſſiones, quæ offerebantur, accipere; Ille ſolicitus ſuæ paupertatis cuſtos, fortem ſententiam tenebat dicens. Monachus, qui in terras poſſeſſiones quærit monachus non eſt*. Hæc Sanctus Gregorius de hoc eximio viro, ſatis ſuperque laudans eius factum, & dictum: *Monachus, qui in terra poſſeſſiones quærit, monachus non eſt*. Quod, ſi plures, vt æquum eſt, ruminent, non nimis ſolicite, auide, & cupide exquiſitas diuitias, poſſeſsiones, hæreditateſque ſibi quærent, cum ſanctus hic vir à Diuo Gregorio commendatus, neque pro vſu monaſterii, poſſeſsiones, quæ offerebantur acciperet. Fauet quoque in epiſtola quadam. *Si peculiaritas* (inquit) *à monachis habetur, nec concordia, nec charitas in congregatione poterit permanere*. Alibi quoque ſic habet idem Gregorius. *Quid eſt habitus monachi, niſi deſpectus mundi, quomodo ergo mundum deſpiciunt, qui in monachali habitu poſiti, aurum quærunt?* Hæc, & alia Magnus Gregorius, ſatis exoſam habere indicans, cupidam auaritiam monachorum, D. Greg. dial. c. 14. Id lib. 10. ep. ind. 5 ep. 22. Idem

etiam

etiam ſub prætextu communitatis augendæ.

D. Bern. apolog.

7 Nec minus fauet D. Bernardus, qui in ſua illa celebri apologia ad Guillelmum Abbatem, ſæpius, meo videri, à monachis perlegenda, vanas, ſuperfluaſque monaſteriorum diuitias damnans, ſuperfluam quoque monachorum in illis acquirendis ſolicitudinem condemnat: ſic vero loquitur. *Abſit vt credam, tantas, ſanctos Patres, quantas video in pleriſque monaſterijs vanitates, ac ſuperfluitates, præcepiſſe, vel conceſſiſſe. Miror etenim, vnde inter monachos tanta intemperantia in commeſſationibus, & potationibus, in veſtimentis, & lectiſternijs, & æquitaturis, & conſtituendis ædificijs inoleſcere potuit: quatenus, vbi hæc ſtudioſius, voluptuoſius, atque effuſius, fiunt, ibi Ordo melius teneri dicatur, ibi maior putetur religio. Ecce enim parcitas putatur auaritia, ſobrietas, auſteritas creditur; ſilentium triſtitia reputatur. E contra remiſſio diſcretio dicitur, effuſio liberalitas, loquacitas, affabilitas: chachinnatio iucunditas: mollities veſtimentorum, & equorum faſtus honeſtas: lectorum ſuperfluus cultus munditia.* Et infra. *Quis in principio, cum Ordo cæpit monaſticus, ad tantam crederet inertiam monachorum deuenire? O quantum diſtamus ab his, qui in diebus Antonij extitere monachi?* Et inferius. *Quæritur ad induendum, non quod vtilius, ſed quod ſubtilius inuenitur, non quod repellat frigus, ſed quod ſuperbire compellat: non denique iuxta regulam, quod vilius comparari poteſt, ſed quod venuſtius, imo vanius oſtentari.* Multa alia S. hic Pater in dicta apologia, contra ſuperfluam ſolicitudinem monachorum in diuitiis, delitiis, temporalibuſque bonis habendis, ſcripſit; quę tranſcripſimus ſufficiant, vt quantum ex mente Bernardi a vero religionis tramite iſti aberrent, notum ſit.

Idem

Quia tamen ſuperfluam, vanamque hanc bonorum poſſeſsionem, ſolis priuatis religioſis, non autem monaſteriis eorum interdici, aliquis forſan putabit, ex ſermone ad fratres de monte Dei, etiam de ipſis domibus religioſis loqui maniſeſté liqueſcet, ſic vero loquitur. *Iam enim ſubintrauit de ære alieno ſumptuoſa, & quantum pudor ſinit, ambitioſa ædificatio, & abiecta ſancta ſimplicitate, & ruſticitate, ſicut Salomon dicit ab Altiſſimo creata, quaſi religioſas quaſdam nobis creamus habitationum honeſtates; in quibus tantum compaſſum eſt à talibus, vt pene omnes in hoc effecti ſimus animales. Dimiſſam enim nobis à patribus noſtris iure hæreditario formam paupertatis, & ſanctæ ſimplicitatis ſpeciem, Verum decorem domus Dei alienantes à nobis, & à cellis noſtris,*

Author. ſermonis ad fratres de monte Dei, apud Bernard.

noſtris, per manus artificum exquiſitorum cellas, non tam eremiticas, quam aromaticas ædificamus nobis de eleemoſynis pauperum. Et infra. *Ergo obſecro, in peregrinatione ſæculi huius, in militia hac ſuper terram ædificamus nobis non domos ad habitandum, ſed tabernacula ad deſerendum*. Optimè etiam ſermone quarto ſuper miſſus eſt, hæc habet. *Video, & alios, quod non ſine dolore videri debet, poſt aggreſſam Chriſti militiam, rurſus ſæcularibus implicari negotijs, rurſus cupiditatibus terrenis immergi: Cum magna cura erigere muros, & negligere mores: ſub prætextu quoque communis vtilitatis verba vendere diuitibus, & matronis ſalutationes, &c.* Alia ſanctus hic Pater, ex quibus liquido innoteſcit, quam male ſentiat de auara cupiditate aliquorum monaohorum, ſi ſibi nimis amplas magnificas, prætioſaſque cellas, aut domos ædificent ad habitandum in hac peregrinatione, etiam *ſub prætextu communis vtilitatis*, vt dicit. Idẽ Bern.

8 Grauiſſimus quoque author Cardinalis Petrus Damianus in epiſtola ad quoſdam monachos eremitas, contra illos, quod ſuperflua monaſterio bona adquirẽda inhiarent, ſæpius inuehitur. *Hoc etiam* (inquit) *me non leuius mouet, quia prætergreſſo nihilominus inobedientiæ limite, eleemoſinas à ſæcularibus indifferenter accipitis, poſſeſſionis iræ funiculos inbianter extenditis; &, vt cuncta breuis ſermo concludat, in occulto ſimul, & publico, fieri diuites feſtinatis*. Et infra. *Porro autem ad quid diuitiarum lucra congerimus? an quia hæc in noſtros vſus expendere, natura modico contenta prohibente, non poſſumus: in quos prodigi valeant, anxia ſemper ſollicitudine perquirimus*. Vnde inferius concludit. *Spernite diuitias, ne perpetuo mendicetis, eſtote voluntarii pauperes, vt ſine fine regnetis*. Ex quibus non incongruè elici valet Illuſtriſſimum monachum Damianum, toto animo, cordeque, reprobare nimiam bonorum temporalium cupiditatem, etiam ſub prætextu communitatis monaſterii ampliandæ. Pet. Dam. l. 6. ep. 32

9 Nec omittam, quæ Iuſtus Abbas Ciſtercienſis in ſermone quodam ad Ciſtercienſes monachos, circa copioſam bonorum temporalium ſupellectilem ſcripta reliquit. *Noſter* (inquit) *ordo bonum habuit fundamentum humilitatis, & ſpontaneæ paupertatis. Super hoc fundamentum noſtri priores ædificauerunt conſimilem ſtructuram, ſcilicet humiles domos priuata laboris habitacula, tenuiſſima temporalis vitæ ſubſidia. Nos vero, ſicut iudicibus noſtris videtur, tranſiuimus terminos, quos poſuerunt patres noſtri; Nos iam non humiles domos, ſed ſpatioſas, & ſpecio-* Iuſtus in ſ. t. auctu b. b. Pauũ

 ſas

ſas aulas inſtruimus. Ipſa noſtra habitacula vrbibus ſimilia ſunt. & iam, vt vulgo dicitur, in chimino poſita, commeantibus quadriuiatim patent. Et inferius *Primi Ciſtercienſes diuitias fugerunt, nos quærimus, paupertatem quæſierunt, nos fugimus*. Inferius quoque. *Prouideamus famæ noſtræ, propter nimiam libertatem noſtram iam valde periclitanti. Caueamus, ne nomen Dei per nos blaſphemetur inter gentes. Diuitias congregare, dignitates ambire, negociaciones exercere, vrbana fora frequentare, ſine præuaricatione noſtri Ordinis non poſſumus*. Hæc Iuſtus Abbas, re, & nomine iuſtus, vt temporalium bonorum cupiditatem à Ciſtercienſi familiæ (alioquin grauiſsima, & religioſiſsima) procul abigeret, ſcripta mandauit. Vtinam religioſi omnes ſibi hæc dicta intelligant, opereque exequantur.

10 Iungam quoque libenter, quę Abbas Ioachim ſuper Apocalypſ. capitulo tertio ad noſtrum protulit intentum. Dum enim grauiſsimæ cuiuſdam religionis interitum lamentatur, in eam
Abb. Ioac in Apoc. cauſam refundit. *Quia dum diuites eſſe voluerunt, ſub regula paupertatis facti ſunt delicati, & teneri; facti ſunt inualidi, & infirmi; facti ſunt, quibus lacte opus ſit, non ſolido cibo. Nec mirum: Quis enim vnquam inter diuitias, & delitias potuit tenere inopem vitam, & caſtitatis propoſitum vbi multi ſunt cibi? Taceo, quod intra vrbes, & vicos plura monaſteria ſita ſunt, & præſto ſunt, quæ monachorum mentes alliciant, & nonnullis, proh dolor, captiuitatis, oculos eruant, & in Gazam ducant*. Taceo, & ego etiam alia, quæ ibi grauis iſte author, & à pluribus propheta reputatus, non tacet. Eaque ex magna copia diuitiarum religioſis naſci, aſſeuerat.

11 Omnium tamen Patrum clariſsimè huic noſtro inſtituto fauet Seraphicus Doctor S. Bonauentura. Primò enim in quæ-
S Bonau. in q. circa reg. q. 6 ſtionibus circa regulam cum quęſiſſet. *Cum ſecundum Patres laudentur monachi in caſellis, & in vilibus habitaculis habitaſſe, quid eſt quod altas, & magnas domos erigitis, oratoria ſumptuoſa, & areas latas magno pretio comparatas, cum ſitis pauperes, & mendici, & contemptores mundanorum eſſe debeatis?* Cauſaſque aſsignaſſet, cur religioſis ædificare domos, templa, oratoriaque liceat; ſubiungit tamen. *Non tamen intendo in his excuſare, niſi, quæ valde neceſſaria ſunt: Vbi autem ſuperfluitas, curioſitas, & irreligioſitas, & regulæ, & paupertati noſtræ derogantes eſſent ſtructuræ reprahendo tecum. Quintuplicis enim peccati rei ſunt; qui ſuperflua in ædificiy̆s, & aly̆s quibus vtimur, procurant,*

&

& acquirunt. Primo propter tranſgreſſionem profeſſionis, quia pompis renunciantes ſæculi, in paupertate, & humilitate vera promiſerunt Deo famulari. Secundo propter malum exemplum, quo alij diſcunt ab eis ſimilia facere; vel ſcandalizantur, quando vident eos, qui huiuſmodi pro Chriſto ſpernere deberent, quærere, vel ſectari. Tertio propter inquietudinem fratrum, propter huiuſmodi ædificia, & procurationes: quia, & deuotio extinguitur, & diſciplina religionis plurimum diſſipatur. Quarto, propter ſpoliationem aliorum pauperum, quibus ſæpe eleemoſynæ præcipiuntur, & huiuſmodi ſtructuræ fiunt, ex quibus illi deberent veſtiri, & paſci; dum quod iſtis datur, eis negatur; quia ad dandum vtrique ſæpè deficit dantis largitas, & facultas. Quinto, quia quando nimis vrgemus homines ad dandum, perdunt deuotionem ad nos prius habitam, quod nec de prædicatione, nec exemplis, nec alijs, quæ facimus, ædificantur; Vnde cũ vident nos accedere, terrentur, & timent, quod aliquid velimus ab eis expetere, quod graue ſit eis dare, & erubeſcunt negare, &c. Hæc, & alia tam piè, quam verè, aduerſus auaram cupiditatem monachorum, bona temporalia, etiam communia, ſupra modum augere conantium ſcripſit. Inferius etiam inter cauſas difformationis religionum recenſet. *Nimias opes, ex quibus fiunt carnales, ſuperbi, & multipliciter vitioſi.* In epiſtola quoque quadam Idẽ q.19 ad ſui ordinis Prouincialem quendam, ſic loquitur. *Quoniam paupertas eſt noſtris religioſis prærogatiua, &c. Sumptuoſitatem ædificiorum, librorumque, veſtium, ac ciborum, ſic ſtudeas amputare, quod à profeſſionis excellentia vitæ obſeruantia non diſcordet.* Idẽ in ep. In alia quoque epiſtola ad miniſtros prouinciales, ſui Ordinis tranſmiſſa, inter cauſas relaxationis religioſæ, ſuperfluam bonorum temporalium abundantiam, etiam in communitatibus recenſet, ſic loquitur. *Occurrit ædificiorum conſtructio ſumptuoſa, & curioſa, quæ pacem fratrum inquietat, amicos grauat, & hominum peruerſis iudicijs multipliciter nos exponit.* Idẽ in ep. Solus hic ſanctus Doctor religioſus, religioſorumque ſuperior, cauſam, quam intendimus, abundè confirmaret; ex eoque elicere omnes poſſumus, quam contrarium ſit reformatis religioſis pluribus bonis temporalibus, etiam in communitatibus abundare.

12 Porrò bonorum temporalium abundanriam etiam in cõmunitatibus, & ſub prætextu bonorum operum, reformationi religioſæ contraire, ex quadam diuina reuelatione B. Brigitlę fæmi-

næ ſanctiſſimæ facta, liquido innoteſcet, Reuelationis en verba:
S. Brig. l. 6 reue c 99 *Videbatur æthiops teterrimus in quodam monaſterio, inter velatas moniales exiſtere, cum nigro velo, & habitu monachali, de quo, admirante Sponſa* (ſcilicet B. Brigitta) *Chriſtus loquebatur dicens. Scriptum eſt in euangelio meo, quod cauendum eſt de illis, qui ambulant in veſtimento ouium, intus autem ſunt lupi rapaces. Sic nunc dico tibi, quod ille æthiops, qui apparebat inter moniales cum habitu monialium, ipſe eſt Dæmon cupiditatis, qui ſuadet eis aggregare poſſeſſiones, & caſtra, & plures diuitias, vt ex illis lautius viuant, & diſtribuant largas eleemoſynas, vti ſub tali religioſa ſpe recedentes a paupertate mihi grata, diſſoluantur paulatim, donec præuaricantes regulam, & priorem obſeruantiã, perdant animas. Ideo ſcitó, quod niſi vigilanter caueant ab iſto lupo cupiditatis, contentando ſe de his, quæ habent, & nihil plus volendo accreſcere in poſſeſſionibus, & terrenis diuitÿs, inficientur ab eo, etiam ſanæ oues iſtius gregis, damnabiliter, & poſtea à lupis dilaniabuntur immiſericorditer. Magis enim mihi placet, quod in paupertate quieta, & ſancta, quam profitebantur viuant, & contententur, quam quod terrena cura regiminis temporalis implicantes ſe, de diſtributione eleemoſynarum bonorum aliorum, inaniter glorientur.* Hæc Chriſtus; cuius verba ſi religioſi cætus attenderent, nequaquam multo conatu in congregandis diuitiis inſiſterent; cum etiam ſub prætextu eleemoſynæ elargiendæ hoc a Chriſto prohibitum ſit.

Similiter, quod nec ſub prætextu Diuini cultus (intellige vani,
S Brigitta & ambitioſi) ſuperflua bonorũ poſſeſsio religioſis expediat, Chriſtus Dominus ad S. Brigittam in ſancta Ciuitate Ieruſalem orantem *lib. 7. reuelat. cap. 20.* ſic affatus, ſatis manifeſtauit. *Certiſſimè ſciant dicti fratres, quod tam ipſi, quam cæteri religioſi, quibus Regula prohibet habere proprium, & tamen habent aliquod proprium contra Regulam ſuam, volentes per hoc me placare, quod inde aliquam partem mihi conferunt, eorum munera abominabilia ſunt mihi, & exoſa, nec aliqua remuneratione bona ſunt digna. Magis enim mihi gratum, & placitum eſt, quod paupertatem beatam, quam profeſſi ſunt, ſecundum Regulas ſuas diligenter obſeruent, quam quod totum aurum, & argentum, ac etiam omnia metalla, quæ in mundo ſunt, mihi præſentarent.*

13 His iungitur pius auctor Ioannes Rusbrochius: hic enim, vt capite præcedenti vidimus, auaritiam monachorum ſeuerè ſatis repræhendit; vt vero non ſolum de particularibus religioſis,

ſed

ſed de etiam communitatibus ipſis loqui innoteſceret, multa ſubdit. Inter alia hæc. *Aedes quidem ſacras, & cænobia magnificè extruunt, hominesque rebus locupletes ſibi potius alliciunt, & adiungunt, quam vel ad Deum, vel ad virtutum ſtudia cohortentur.* Et infra. *Licet ſeptem milliaria non niſi vnum complectatur cænobium, quidquid inter ea vndecunque colligitur, id facilè in illius vſus ceſſerit.* His autem verbis manifeſtum eſt damnare hunc ſanctum auctorem, vanam, & auaram cupiditatem monachorum, ſi ſuis cænobiis ſuperflua, & ſuperabundantis bona temporalia, non contenti neceſſariis, exquirant. Neque enim cenſendus eſt damnare eos, qui ſibi modeſta clauſtra, ædes, & Eccleſias, etiam eleemoſynis congregatis, extruunt, quia iſti potius laudandi ſunt. Rusbroc. in tabern. fœd.c.123

14 Omnium tamen clariſſimè grauis author Ioannes Trithemius, vanam, & ſuperfluam bonorum temporalium poſſeſſionem reformationi monaſteriorum contrariam eſſe teſtatur. Homil. 7. ad monachos ſic loquitur. *Poſteaquam cenſus monachi habere cæperunt, & redditus, priſtinam mox ſimplicitatis ſtudia defecerunt, creuitque paulatim cum diuitijs, rerum temporaliũ ſuperbia. Quamdiu fuerunt pauperes monachi, Deum in veritate coluerunt; poſtea verò, quam diuitijs abundaſſe cæperunt, ſimplicitatem fugauit duplicitas. Integritas namque obſeruantiæ regularis abundantiam peperit rerum temporalium, ſed paulatim diuitiæ monachorum puritatem Ordinis funditus extinxerunt.* Ecce clarè inſignis Benedictinus caſum religionis, in magnam copiam bonorum temporalium refundit; vt vel ſic falſi teſtes inueniantur, qui oppoſitum, verbis, vel factis docuerint. Adhuc clarius ſermone ſecundo ad monachos. Cum enim grauiſſimum ſuum Benedictinum Ordinem adeo illuſtraſſe orbem dixerit, vt quindecim mille, & ſexcentos Diuos cælo dederit, à ſuoque ſplendore tam ſanctum Ordinem paulatim decidiſſe, cauſam aſſignans ſic habet. *Contulit monachis religio ſancta diuitias, donec matrem filia ſuffocauit. Nam vt ſcriptura dicit: omnes, qui volunt diuites fieri incidunt in tentationes Diaboli, incraſſatus eſt dilectus, & recalcitrauit, impinguatus, & dilatatus terrenis poſſeſſionibus, dereliquit inſtitutionis primæ ſancta ſtudia; abijt poſt vanitates falſas, quem copia rerum temporalium, diuitijs ſpiritualibus inopem, & miſerum fecit.* Nihil clarius, aut verius expectari poteſt, vt inde eliciatur, ex abundanti copia diuitiarum, Trit.hõ.7 Idem

religiones, religioſaſq; communitates à vero tramite obſeruantię deficere.

15 Demum Ioannes Niderus in tractatu de radicibus cur religio perit, & deformatur, vnam ex illis cupiditatem monachorum recenſet, viſioneque ex cælo facta in quodam monaſterio ſuum, & noſtrum intentum corroborat. Sic verò loquitur.

Io. Nider tra. 2. c. 19 *Quartadecima radix eſt diuitiarum importionata augumentatio, per quam videmus hodie grauiſſimè collapſa in religione monaſteria, nec mirum, quia abijcitur paupertatis votum per diuitiarum inordinatum appetitum. Ex radice hac monaſterium S. Martini Turonis, in moribus adeo collapſum fuit, tempore magni Caroli, ita vt ibi monachi viuerent nimis deliciosè, induerentur ſericis veſtibus, & calceamenta aurei coloris. Vnde duo Angeli ingreſſi ſunt dormitorium, & vno digitum extendente, alios monachos indicatos percutiebat. Vigilans hoc videns, fugit, & Angelum ne ſe occideret, per nomen Dei adiuratum emolliuit, vt refert Sanctus Odo Abbas, & Vincentius in ſpeculo hiſtoriali, lib.* 24. Hæc iſte author, quibus non incongruè fulcitur intentum.

S. Odo Vincent.

16 Iam ergo, quæ nam ſint cauſæ inſpiciamus, quare tam accuratè Patres iſti, ſanctique Doctores, ſuperfluam, & copioſam bonorum temporalium poſſeſſionem, religioſis cætibus interdixerint. In quo ea in primis ratio occurrit; ex eo communitates regularium à ſuperabundanti bonorum poſſeſſione abſtinere debere; quod ob eam cauſam, ſæculares ægrè id ferentes, inuidia, detractione, odio, murmurationibuſque aduerſus religioſos inſurgant. Cum enim videant ipſos, ſub prætextu paupertatis Chriſtianæ, rerumque temporalium contemptus, omnia ſibi coaceruatim cumulare, aduerſus illos indignantur, & fremunt. Hoc videre licet in deuota illa, piaque diſputatione inter mundum, & religionem habita, & S. Bernardini Senenſis concionibus tom. 1. inſerta. In qua ſic loquitur mundus. *Antiquis temporibus regularis vita mirandis virtutibus erat inſignita, contenta radicibus, & pilis veſtita, ſed vt patet omnibus modo non eſt ita. Degebant in abditis ſuis primitiui, erant pleni meritis, cordis exceſſiui: plane nunc aduertis, quod deriuatiui ab eorum ſemitis sũt valde decliui. Monachi antiquitus ſe legi diuinæ ſubiecere penitus, ſed hos paulatiuè cæcauerunt redditus, & burſæ vicinæ, & ſic acres primitus fracti ſunt in fine.* Inferius quoque ſic. *Iamiam vellus ouium vertunt in lupinum, cellam in palatium, ſolem in*

S. Bernardini Sen.

caminum, olus in conuiuium, melotes in linum: lac in eſum carnium, & aquam in vinum mutant, nec officium recitant diuinum. Si prodire videris abbates iſtorum vadunt cum tot faleris, & turmis æquorum, & cum tot armigeris, & turba curſorũ, Principes hos dixeris, & duces Caſtrorum, non pâtres putaueris monaſteriorum. Hæc, & alia obiicit mundus contra religionem in dicta diſputatione. Huius etiam ſpiritus fuit quidam hæreticus miles apud Ioannem Lanſpergium in dialogo habito cum monacho. Sic enim de ſimilibus religioſis loquebatur iſte. *Quod ad paupertatem voluntariam attinet, quam eos colere oporteret, vndequaque corradunt, atque coaceruant ſibi bona temporaria, vt nedum nullam patiantur inopiam, vel defectum, ſed interim etiam multa habeant ſuperflua.* Hæc impius Lutheranus ex ore, menteque ſæcularium loquens. Porrò ſcandalum non ſolum ab impio Lutherano, ſed etiam ab Eccleſiaſticis Patribus cognitum eſſe, Seraphicus D. Bonauentura teſtatur in epiſtola ad quendam Prouincialem ſui Ordinis, ſic loquens. *Cum Euangelici culminis obſeruata perfectio, hactenus ſpectabiles, & amabiles nos mundo reddiderit, omnique fauore, ac reuerentia dignos: Ecce iam nunc multitudine in procliua tendente, & remiſſius agentibus his, qui præſunt, vitiorum quædam ſentes cernuntur ſuccreſcere, quæ dum ſacrum hoc, Venerandumque collegium deſpicabile, & oneroſum reddunt populis; conuertunt in ſcandalum, quod cunctis debuerat eſſe in exemplum:* Et poſt hæc recenſens cauſas, ſic loquitur. *Nam frequentia diſcurſus, & importunitas quæſtus, viles nos, & graues efficiunt; pro eo videlicet, quod dum paruis nolumus eſſe contenti, & ædificia ſumptuoſa conamur erigere, vilia ſummo ſtudio quæritantes, nobilia per incuriam perdimus.* Hæc Bonauentura adeò clarè, vt ſolus ſufficiat, pro re quam intendimus.

Lãſperg. in dial.

Idem

17 Nec vnum omittam, quod nec Patres omiſerunt ſilentio; ſcilicet odium hoc, & inuidiam ſæcularium, aduerſus prædiuites, copioſoſque cætus religionum, eo magis augeri, ſi forte in ipſis cernantur, qui in ſæculo, aut tanta copia non potirentur bonorum, aut magna potius inopia laborarent. Etenim ſi aduerſus omnes monachos, etiam qui in ſæculo diuites, magnates, potenteſque fuerunt, inuidia, odioque; ſæculares, cum eos in religioſis cætibus plus æquo abundare cernunt, exardeſcunt: *Quid cenſendum* (loquitur Caſſianus) *de his, qui nunquam poſſeſſa ſpecunias cupiunt congregare;* Certè incomparabile ex hoc gignitur

Caſſ. l. 7. c. 25

tur odium erga religionem, inuidia contra tam ſanctum ſtatum, grauiſque murmuratio ſæcularium aduerſus religioſos. Hinc de illis quæritur D.Hieronymus. *Quod in illis res familiaris magis aucta, quam diminuta.* Hinc optimè Caſsianus. *Si Paupertate prauentus, nihil quod dimitteres habuiſti, multo magis adquirere non debes, quod antea non poſſediſti.* Ac ſi clarius diceret, verearis, ò monache, tot diuitiis in conuentu abundare, cum in ſæculo vix pane ſuſtentari poſsis. Alibi quoque, pudendum dicit, aliquos ſic abrenunciaſſe ſæculo, vt tamen. *Acquirere pecunias geſtiant, quas nec antea poſſederunt.* Huc iam congruet illud Bernardi. *Ita ne mundum ſibi, & ſe mundo crucifixerunt, vt qui antea vix in ſuo vico, vel oppido cogniti fuerunt, modo Regum notitias, Principumque familiaritates aſſecuti ſunt?* Rurſuſque. *Plerique in domo Dei non patiuntur haberi contemptui, qui in ſua, non niſi contemptibiles eſſe potuerunt.* Alibi quoque, tertium genus auaritiæ monachorum, quam peſtem ibi vocat, in eo poſitam eſſe dicit. *Quod ea volumus in monaſterio poſſidere, quæ ſi eſſemus in ſæculo, minime habere valeremus.* De his etiam Hugo Victorinus. *Qui ante conuerſionem lectulum proprium nuſquam habebant, nunc ſi forte voluntas eis fuerit eundi aliquo, ornamenta lectuli ſecum portant.* Ecce religioſi, qualiter ne in hanc ſæcularium contumeliam cadatis, neceſſe vobis ſit ſuperflua, a veſtris communitatibus etiam, abdicare.

D. Hier. ep. 4. Caſſ. vt ſu. c. 27. Id collat. 4 c. 20. D Bern. hom. 4 ſu. permiſſus eſt. Idem de ord. vitæ. Hugo. 2. de clauſt. c. 18.

18 Præterea ſecundo, ex hac ſuperflua temporalium bonorum copia in communitatibus regularium ortum ducet, vt illæ, quo magis illis coaceruandis ſtudent, eo magis in ruinam temporalem tendant, & in miſerum caſum procliuiores ſint. Hoc quidem experientia teſtis in Eccleſię religionibus docuit, de quo Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ. Antiquitus etiam monachi peruerſi quidam, quos Aegyptiorum lingua Sarabaytas, ſiue Venuytas appellatos fuiſſe, teſtatur D. Iſidorus, iam omnino exinaniti deſécerunt; eos autem cupidos, aggregatoreſque pecuniarum fuiſſe, tradit idem Iſidorus affirmans; *Ab Anania, & Saphira in exordio eccleſiæ pullulaſſe, & certatim in operibus laboraſſe, non vt indigentibus diſtribuerent, ſed vt adquirerent pecunias, quas reconderent.* Vnde fas eſt ſuſpicari, propter hoc vitium extinctos, & exinanitos fuiſſe, vt innoteſcat inde bonorum temporalium copiam ſuperfluam religiones euertere. Vnde merito Thimotheus inter bibliothecarios numeratus lib. 2. ad Eccleſiam catholicam, ſic monet de pręſenti cauſa. *Non eſt itaque, quod competere*

Iſid. 2. de offic.

petere quiſquam, aut non obeſſe diuitias religioni putet. Impedi- Timot. I.
menta hæc ſunt, non adiumenta, onera non ſubſidia. Poſſeſſione 2. in 5.10.
enim, & vſu opum non ſuffulcitur religio, ſed euertitur, ſecun- bibliot.
dum illud, quod Dominus ipſe dicit: Sollicitudo iſtius ſæculi, &
fallacia diuitiarum ſuffocant verbum Dei. Hinc etiam præcla-
riſſima Virgo S. Clara Seraphici Ordinis, & totius Eccleſiæ lu-
men ſolita dicere erat monialibus ſuis. *Tunc Collegium firmum,* S. Antoni
ac ſtabile futurum, ſi propugnaculis, ac manibus paupertatis mu- nus.
niretur. Haud dubiè damnans vulgarium opinionem, qui non
niſi opulentum cænobium ſtabile, ac firmum credit. Rationem
vero tradit Dionyſius Carthuſienſis ſermone ſexto de Domini- Diõ. Cart.
ca decimaquinta poſt Trinitatem, dicens. *Iuſto Dei moderante,*
ac permittente iudicio, magna multoties damna religioſis contin-
gunt, à quibus, ſi ab omni auaritia ſe arcerent, Deus bonus, Iu-
ſtus, & ſapiens eos vtique præſeruaret. Et tunc eſſent homini-
bus cunctis magis amabiles, exemplares, honorabiles, & præclari,
nec dubium quin, & plura in eleemoſynas eis darentur, nunc au-
tem contemnuntur, & blaſphemantur à multis. Ad idem Sanctus
Pater Ignatius in ſuis conſtitutionibus. *Paupertas* (inquit) *vt*
murus religionis firmus diligenda, & in ſua puritate conſeruan- S. Ignatius, p. cõſt. c. 3
da eſt. Indicans ſane, quod è contra, diuitiarum opulentia, aua-
raque monachorum cupiditas, etiam pro communitatibus am-
pliandis, religionem euertat.

19 Hoc etiam, quod dicimus de euerſione temporali cœno-
biorum ex inordinata cupiditate regularium orta, exemplo quo-
dam, quod ex Cyrillo refert Marcus Marulus in ſuo opuſculo de Marul. in
exemplis, placuit confirmare per eius verba. *Fuit monaſterium* exemplis.
quoddam in Thebaidis partibus ducentarum fere fœminarum, l. 1. c. 7.
ſanctarum vtique, ſi non auaritiæ fœditate, ſanctitati decorem
polluiſſent. Conſuetudo peſſima apud illas inoleuerat, nullam in
collegium admittendi, quæ certum pecuniæ numerum non offer-
ret. Cuidam ex ijs, cuius Deo deuotus animus, à tam prophana
negociatione abhorrebat, apparuit in ſomnis D. Hieronymus iu-
bens, vt cæteris pergeret nunciare, niſi ab ea exactione deſtiterint,
vltionem à Deo paratam, iam ipſarum capitibus imminere.
Cumque hæc in conuentu omnium narrata eſſent, ridiculè ex-
cepta ſunt, exiſtimantibus deliramentum eſſe muliercula. Altera
deinceps, item tertia nocte, eadem viſa rurſum replicantem, iam
odio habitam probris agitantes eiecere, Deo pro illa prouidente,
ne ſcilicet ſicut Loth cum Sodomis diſperiret, iuſtus cum impijs.

religione tamen, pro ipſarum poſſeſſione multum anhelent. Eius verba, paucis diſpunctis, ſic habent. *Hei mihi, quis non ſuſpi-*
S. Ephr. in opuſc. aduerſus vitioſe viu: *ret? quis non lugeat? quo pacto Angelicum hoc inſtitutum, ac Ordinem confundimus? Reliquimus mundum, & quæ mundi ſunt ſapimus. Reliquimus domos, & earum cura, atque ſolicitudine quotidie abſumimur. Videmur quidem paupertatis amatores; & habendi cupiditate detinemur, atque abſorbemur. Ore quidem, ac verbo paupertatem colimus, mente autem auaritiæ morbo laboramus. Quis igitur noſtram conditionem, atque inſtitutum non doleat?* In ſer. quoq; aſcetico de vita relig. ſic habet. *Attēdamus nobis ipſis, ne duplici pœna in iudicij mulctemur, maximè ſi*
Item *poſt ſæculi abdicatione adhuc ea, quæ mundi ſunt ſapiamus, ſi poſt pecuniarum, opumq; contemptum, de ijs adhuc ſolliciti ſumus, &c.* Attendant hoc religioſi, & videant qualiter illis etiam pro communi conuentu, ſollicita pecuniarũ inquiſitio interdicatur, oppoſitumque conantibus, duplex pæna comminata ſit ad Ephremo.

4 Accedit S. Gregorius Nazianzi Epiſcopus, qui, & ipſe monachus, monachorum quoque, & cænobitarum vitam deſcri-
Greg. Naz 1. orat. de pace bens, qualis nam ſuo tempore fuerit, qualiſue noſtro futura ſit, ſic docet. *Vita eorum ſunt opes in egeſtate: poſſeſſio in peregrinatione, gloria in contemptu, patientia in infirmitate, proles egregia in cælibatu: Qui delitias aſpernari pro delitijs habent: qui regni cæleſtis cauſa, humilitatem amplectuntur, qui in mundo nihil habent, & mundo ſuperiores ſunt, qui cum in carne ſunt, extra carnem tamen viuunt: qui pro portione Deum habent; qui propter regni ſpem inopia laborant, & propter inopiam regnant.* Hæc ſanctus hic Pater, quæ ſi attendant aliqui ex religioſis, nō magno conatu bona temporalia, pecuniarumque abundantiam, ſibi, ſuiſue cænobiis coaceruabunt, cum opes noſtras in egeſtate, poſſeſsioneſque in peregrinatione ſitas eſſe, Nazianzenus moneat.

5 Euſebius quoque author epiſtolæ ad Damaſum de morte D. Hieronymi, & habetur 4. tom. Operum ipſius, cupidam auaritiam quorumdam monachorum grauiſsimis verbis carpit, reprehendit. Primo ergo nihil peius in mundo eſſe, quam malus monachus, affirmauit, inquiens. *Nulla certe in mundo tam crude-*
Euſ. in ep 4. t. op. D. Hieron. *lis beſtia, quam malus monachus.* Cauſam ſubiungit. *Nam corrigi non patitur, nec veritatem vnquam audire poteſt. Et vt breuiter dicam, omnes præeminet malitia.* Vt autem præcipuam cauſam tradat, cur tam malignus, incorrigibilis, & crudelis beſtia, monachus prauus ſit, totum hoc in auaritiam refundit, hiſce

verbis

verbis. *Heu quantum in quibuſdam ſpiritualibus, habitu,& nomine, creuit cupiditas: qui certe ſunt lupi rapaces in veſtimentis ouium*. Concludit tandem. *Vbi ſacerdos, & monachus cupidus eſt, ab eodem pluſquam à ſerpente fuge*. Ne autem putaretur, ſolum loqui de monachis, qui priuatim ſibi nummos, & bona temporalia congregant; ſed etiam de illis, ſi ſuperfluè, & auarè nimis monaſteria ipſa ſupra modum ditare contendant, hæc addit. *Sunt nonnulli, qui totum ſuum fructum exiſtimant, Eccleſias,& monaſteria miro modo, & opere, ex pauperum mercede ædificare, in quibus tanta viget cupiditas, vt terram ſibi, & omnia deficere putent. Ibi cor, ibi mens, ibi ſemper ſua eſt cogitatio, vt aliena poſſint expoliare marſupia*. Neutiquam author hic improbare valet religioſam eorum monachorum, regularlumque curam, Deo, ſanctiſque templa, Eccleſias, monaſteriaque extruentibus: hoc enim pium, & laudabile eſt. Improbat tamen eorum ſolicitudinem, & cupiditatem, qui ſub horum prætextu, pauperum bona, nobiliumue hæreditates ſibi aſciſcunt, vel ſuperfluas, impertinentes, vanaſque diuitias ſub prętextu ſuſtentationis acquirent: hi enim reprehenſibiles valde eſſent, & vitio auaritiæ notabiliter infecti. Idem

6 Ad hæc D. Gregorius Magnus in ſuo 3. lib. Dialogorum ſanctiſſimi cuiuſdam Iſaac ſerui Dei virtutes, & miracula referens, inter alia in hoc maxime ipſum commendat. *Quod cum eum crebro diſcipuli humiliter admonerent, vt pro vſu monaſterij, poſſeſſiones, quæ offerebantur, accipere; Ille ſolicitus ſuæ paupertatis cuſtos, fortem ſententiam tenebat dicens. Monachus, qui in terras poſſeſſiones quærit monachus non eſt*. Hæc Sanctus Gregorius de hoc eximio viro, ſatis ſuperque laudans eius factum, & dictum: *Monachus, qui in terra poſſeſſiones quærit, monachus non eſt*. Quod, ſi plures, vt æquum eſt, ruminent, non nimis ſolicite, auide, & cupide exquiſitas diuitias, poſſeſsiones, hæreditateſque ſibi quærent, cum ſanctus hic vir à Diuo Gregorio commendatus, neque pro vſu monaſterii, poſſeſsiones, quæ offerebantur acciperet. Fauet quoque in epiſtola quadam. *Si peculiaritas* (inquit) *à monachis habetur, nec concordia, nec charitas in congregatione poterit permanere*. Alibi quoque ſic habet idem Gregorius. *Quid eſt habitus monachi, niſi deſpectus mundi, quomodo ergo mundum deſpiciunt, qui in monachali habitu poſiti, aurum quærunt?* Hæc, & alia Magnus Gregorius, ſatis exoſam habere indicans, cupidam auaritiam monachorum,

D. Greg. dial. c. 14.

Id lib. 10. ep. ind. 5 ep. 22.

Idem

etiam

etiam ſub prætextu communitatis augendæ.

D. Bern. apolog. 7 Nec minus fauet D. Bernardus, qui in ſua illa celebri apologia ad Guillelmum Abbatem, ſæpius, meo videri, à monachis perlegenda, vanas, ſuperfluaſque monaſteriorum diuitias damnans, ſuperfluam quoque monachorum in illis acquirendis ſolicitudinem condemnat: ſic vero loquitur *Abſit vt credam, tantas ſanctos Patres, quantas video in pleriſque monaſteriјs vanitates, ac ſuperfluitates, præcepiſſe, vel conceſſiſſe. Miror etenim, vnde inter monachos tanta intemperantia in commeſſationibus, & potationibus, in veſtimentis, & lectiſterniјs, & æquitaturis, & conſtituendis ædificiјs inoleſcere potuit: quatenus, vbi hæc ſtudioſius, voluptuoſius, atque effuſius, fiunt, ibi Ordo melius teneri dicatur, ibi maior putetur religio. Ecce enim parcitas putatur auaritia, ſobrietas, auſteritas creditur; ſilentium triſtitia reputatur. E contra remiſſio diſcretio dicitur, effuſio liberalitas, loquacitas, affabilitas: chachinnatio iucunditas: mollities veſtimentorum, & equorum faſtus honeſtas: lectorum ſuperfluus cultus munditia.* Et infra. *Quis in principio, cum Ordo cæpit monaſticus, ad tantam crederet inertiam monachorum deuenire? O quantum diſtamus ab his, qui in diebus Antoniј extitere monachi?* Et inferius. *Quæritur ad induendum, non quod vtilius, ſed quod ſubtilius inuenitur, non quod repellat frigus, ſed quod ſuperbire compellat: non denique iuxta regulam, quod vilius comparari poteſt, ſed quod venuſtius, imo vanius oſtentari.* Multa alia S. hic Pater in dicta apologia, contra ſuperfluam ſolicitudinem monachorum in diuitiis, delitiis, temporalibuſque bonis habendis, ſcripſit; quę tranſcripſimus ſufficiant, vt quantum ex mente Bernardi a vero religionis tramite iſti aberrent, notum ſit. Quia tamen ſuperfluam, vanamque hanc bonorum poſſeſsionem, ſolis priuatis religioſis, non autem monaſteriis eorum interdici, aliquis forſan putabit, ex ſermone ad fratres de monte Dei, etiam de ipſis domibus religioſis loqui manifeſté liqueſcet, ſic vero loquitur. *Iam enim ſubintrauit de ære alieno ſumptuoſa, & quantum pudor ſinit, ambitioſa ædificatio, & abiecta ſancta ſimplicitate, & ruſticitate, ſicut Salomon dicit ab Altiſſimo creata, quaſi religioſas quaſdam nobis creamus habitationum honeſtates; in quibus tantum compaſſum eſt à talibus, vt pene omnes in hoc effecti ſimus animales. Dimiſſam enim nobis à patribus noſtris iure hæreditario formam paupertatis, & ſanctæ ſimplicitatis ſpeciem, Verum decorem domus Dei alienantes à nobis, & à cellis noſtris,*

Idem

Author ſermonis ad fratres de monte Dei, apud Bernard.

noſtris, per manus artificum exquiſitorum cellas, non tam eremiticas, quam aromaticas ædificamus nobis de eleemoſynis pauperum. Et infra. *Ergo obſecro, in peregrinatione ſæculi huius, in militia hac ſuper terram ædificamus nobis non domos ad habitandum, ſed tabernacula ad deſerendum*. Optimè etiam ſermone quarto ſuper miſſus eſt, hæc habet. *Video, & alios, quod non ſine dolore videri debet, poſt aggreſſam Chriſti militiam, rurſus ſæcularibus implicari negotijs, rurſus cupiditatibus terrenis immergi: Cum magna cura erigere muros, & negligere mores: ſub prætextu quoque communis vtilitatis verba vendere diuitibus, & matronis ſalutationes, &c.* Alia ſanctus hic Pater, ex quibus liquido innoteſcit, quam male ſentiat de auara cupiditate aliquorum monaohorum, ſi ſibi nimis amplas magnificas, prætioſaſque cellas, aut domos ædificent ad habitandum in hac peregrinatione, etiam *ſub prætextu communis vtilitatis*, vt dicit. Idē B.ra.

8 Grauiſſimus quoque author Cardinalis Petrus Damianus in epiſtola ad quoſdam monachos eremitas, contra illos, quod ſuperflua monaſterio bona adquirēda inhiarent, ſæpius inuehitur. *Hoc etiam* (inquit) *me non leuius mouet, quia prætergreſſo nihilominus inobedientiæ limite, eleemoſinas à ſæcularibus indifferenter accipitis, poſſeſſionis iræ funiculos inbianter extenditis; &, vt cuncta breuis ſermo concludat, in occulto ſimul, & publico, fieri diuites feſtinatis*. Et infra. *Porro autem ad quid diuitiarum lucra congerimus? an quia hæc in noſtros vſus expendere, natura modico contenta prohibente, non poſſumus: in quos prodigi valeant, anxia ſemper ſollicitudine perquirimus*. Vnde inferius concludit. *Spernite diuitias, ne perpetuo mendicetis, eſtote voluntariè pauperes, vt ſine fine regnetis*. Ex quibus non incongruè elici valet Illuſtriſſimum monachum Damianum, toto animo, cordeque, reprobare nimiam bonorum temporalium cupiditatem, etiam ſub prætextu communitatis monaſterii ampliandæ. Pet.Dam. l.6.ep 32

9 Nec omittam, quæ Iuſtus Abbas Ciſtercienſis in ſermone quodam ad Ciſtercienſes monachos, circa copioſam bonorum temporalium ſupellectilem ſcripta reliquit. *Noſter* (inquit) *ordo bonum habuit fundamentum humilitatis, & ſpontaneæ paupertatis. Super hoc fundamentum noſtri priores ædificauerunt conſimilem ſtructuram, ſcilicet humiles domos priuata laboris habitacula, tenuiſſima temporalis vitæ ſubſidia. Nos vero, ſicut iudicibus noſtris videtur, tranſiuimus terminos, quos poſuerunt patres noſtri: Nos iam non humiles domos, ſed ſpatioſas, & ſpecio-* Iuſtus in 2.t. auctu b.b.Patrū

 ſas

ſas aulas inſtruimus. Ipſa noſtra habitacula vrbibus ſimilia ſunt, & iam, vt vulgo dicitur, in chimino poſita, commeantibus quadriuiatim patent. Et inferius *Primi Ciſtercienſes diuitias fugerunt, nos quærimus, paupertatem quæſierunt, nos fugimus*. Inferius quoque. *Prouideamus famæ noſtræ, propter nimiam libertatem noſtram iam valde periclitanti. Caueamus, ne nomen Dei per nos blaſphemetur inter gentes. Diuitias congregare, dignitates ambire, negociaciones exercere, vrbana fora frequentare, ſine præuaricatione noſtri Ordinis non poſſumus*. Hæc Iuſtus Abbas, re, & nomine iuſtus, vt temporalium bonorum cupiditatem à Ciſtercienſi familiæ (alioquin grauiſsima, & religioſiſsima) procul abigeret, ſcripta mandauit. Vtinam religioſi omnes ſibi hæc dicta intelligant, opereque exequantur.

10 Iungam quoque libenter, quę Abbas Ioachim ſuper Apocalypſ. capitulo tertio ad noſtrum protulit intentum. Dum enim grauiſsimæ cuiuſdam religionis interitum lamentatur, in eam cauſam refundit. *Quia dum diuites eſſe voluerunt, ſub regula paupertatis facti ſunt delicati, & teneri; facti ſunt inualidi, & infirmi; facti ſunt, quibus lacte opus ſit, non ſolido cibo. Nec mirum: Quis enim vnquam inter diuitias, & delitias potuit tenere inopem vitam, & caſtitatis propoſitum vbi multi ſunt cibi? Taceo, quod intra vrbes, & vicos plura monaſteria ſita ſunt, & prælio ſunt, quæ monachorum mentes alliciant, & nonnullis, prob dolor, captiuitatis, oculos eruant, & in Gazam ducant.* Taceo, & ego etiam alia, quæ ibi grauis iſte author, & à pluribus propheta reputatus, non tacet. Eaque ex magna copia diuitiarum religioſis naſci, aſſeuerat.

Abb. Ioac in Apoc.

11 Omnium tamen Patrum clariſsimè huic noſtro inſtituto fauet Seraphicus Doctor S. Bonauentura. Primò enim in quæſtionibus circa regulam cum quęſiſſet. *Cum ſecundum Patres laudentur monachi in caſellis, & in vilibus habitaculis habitaſſe, quid eſt quod altas, & magnas domos erigitis, oratoria ſumptuoſa, & areas latas magno pretio comparatas, cum ſitis pauperes, & mendici, & contemptores mundanorum eſſe debeatis?* Cauſaſque aſsignaſſet, cur religioſis ædificare domos, templa, oratoriaque liceat; ſubiungit tamen. *Non tamen intendo in his excuſare, niſi, quæ valde neceſſaria ſunt: Vbi autem ſuperfluitas, curioſitas, & irreligioſitas, & regulæ, & paupertati noſtræ derogantes eſſent ſtructuræ reprehendo tecum. Quintuplicis enim peccati rei ſunt; qui ſuperflua in ædificijs, & alijs quibus vtimur, procurant,*

S. Bonau. in q. circa reg. q. 6

&

& acquirunt. Primo propter tranſgreſſionem profeſſionis, quia pompis renunciantes ſæculi, in paupertate, & humilitate vera promiſerunt Deo famulari. Secundo propter malum exemplum, quo alij diſcunt ab eis ſimilia facere; vel ſcandalizantur, quando vident eos, qui huiuſmodi pro Chriſto ſpernere deberent, quærere, vel ſectari. Tertio propter inquietudinem fratrum, propter huiuſmodi ædificia, & procurationes: quia, & deuotio extinguitur, & diſciplina religionis plurimum diſſipatur. Quarto, propter ſpoliationem aliorum pauperum, quibus ſæpe eleemoſynæ præcipiuntur, & huiuſmodi ſtructuræ fiunt, ex quibus illi deberent veſtiri, & paſci; dum quod iſtis datur, eis negatur; quia ad dandum vtrique ſæpè deficit dantis largitas, & facultas. Quinto, quia quando nimis vrgemus homines ad dandum, perdunt deuotionem ad nos prius habitam, quod nec de prædicatione, nec exemplis, nec alijs, quæ facimus, ædificantur; Vnde cũ vident nos accedere, terrentur, & timent, quod aliquid velimus ab eis expetere, quod graue ſit eis dare, & erubeſcunt negare, &c. Hæc, & alia tam piè, quam verè, aduerſus auaram cupiditatem monachorum, bona temporalia, etiam communia, ſupra modum augere conantium ſcripſit. Inferius etiam inter cauſas difformationis religionum recenſet. *Nimias opes, ex quibus fiunt carnales, ſuperbi, & multipliciter vitioſi.* In epiſtola quoque quadam ad ſui ordinis Prouincialem quendam, ſic loquitur. *Quoniam paupertas eſt noſtris religioſis prærogatiua, &c. Sumptuoſitatem ædificiorum, librorumque, veſtium, ac ciborum, ſic ſtudeas amputare, quod à profeſſionis excellentia vita obſeruantia non diſcordet.* In alia quoque epiſtola ad miniſtros prouinciales, ſui Ordinis tranſmiſſa, inter cauſas relaxationis religioſæ, ſuperfluam bonorum temporalium abundantiam, etiam in communitatibus recenſet, ſic loquitur. *Occurrit ædificiorum conſtructio ſumptuoſa, & curioſa, quæ pacem fratrum inquietat, amicos grauat, & hominum peruerſis iudicijs multipliciter nos exponit.* Solus hic ſanctus Doctor religioſus, religioſorumque ſuperior, cauſam, quam intendimus, abundè confirmaret; ex eoque elicere omnes poſſumus, quam contrarium ſit reformatis religioſis pluribus bonis temporalibus, etiam in communitatibus abundare.

Idẽ q. 19

Idẽ in ep.

Idẽ in ep.

12 Porrò bonorum temporalium abundantiam etiam in cõmunitatibus, & ſub prætextu bonorum operum, reformationi religioſæ contraire, ex quadam diuina reuelatione B. Brigitlę fæmi-

næ ſanctiſſimæ facta, liquido innoteſcet, Reuelationis en verba:
S. Brig.l.6 reue c 99 *Videbatur æthiops teterrimus in quodam monaſterio, inter velatas moniales exiſtere, cum nigro velo, & habitu monachali, de quo, admirante ſponſa* (ſcilicet B. Brigitta) *Chriſtus loquebatur dicens. Scriptum eſt in euangelio meo, quod cauendum eſt de illis, qui ambulant in veſtimento ouium, intus autem ſunt lupi rapaces. Sic nunc dico tibi, quod ille æthiops, qui apparebat inter moniales cum habitu monialium, ipſe eſt Dæmon cupiditatis, qui ſuadet eis aggregare poſſeſſiones, & caſtra, & plures diuitias, vt ex illis lautius viuant, & diſtribuant largas eleemoſynas, vti ſub tali religioſa ſpe recedentes a paupertate mihi grata, diſſoluantur paulatim, donec præuaricantes regulam, & priorem obſeruantiã, perdant animas. Ideo ſcitó, quod niſi vigilanter caueant ab iſto lupo cupiditatis, contentando ſe de his, quæ habent, & nihil plus volendo accreſcere in poſſeſſionibus, & terrenis diuitijs, inficientur ab eo, etiam ſanæ oues iſtius gregis, damnabiliter, & poſtea à lupis dilaniabuntur immiſericorditer. Magis enim mihi placet, quod in paupertate quieta, & ſancta, quam profitebantur viuant, & contententur, quam quod terrena cura regiminis temporalis implicantes ſe, de diſtributione eleemoſynarum bonorum aliorum, inaniter glorientur.* Hæc Chriſtus; cuius verba ſi religioſi cætus attenderent, nequaquam multo conatu in congregandis diuitiis inſiſterent; cum etiam ſub prætextu eleemoſynæ elargiendę hoc a Chriſto prohibitum ſit.

Similiter, quod nec ſub prætextu Diuini cultus (intellige vani,
S Brigitta & ambitioſi) ſuperflua bonorũ poſſeſsio religioſis expediat, Chriſtus Dominus ad S. Brigittam in ſancta Ciuitate Ieruſalem orantem *lib.7. reuelat. cap.20.* ſic affatus, ſatis manifeſtauit. *Certiſſimè ſciant dicti fratres, quod tam ipſi, quam cæteri religioſi, quibus Regula prohibet habere proprium, & tamen habent aliquod proprium contra Regulam ſuam, volentes per hoc me placare, quod inde aliquam partem mihi conferunt, eorum munera abominabilia ſunt mihi, & exoſa, nec aliqua remuneratione bona ſunt digna. Magis enim mihi gratum, & placitum eſt, quod paupertatem beatam, quam profeſſi ſunt, ſecundum Regulas ſuas diligenter obſeruent, quam quod totum aurum, & argentum, ac etiam omnia metalla, quæ in mundo ſunt, mihi præſentarent.*

13 His iungitur pius auctor Ioannes Rusbrochius: hic enim, vt capite præcedenti vidimus, auaritiam monachorum ſeuerè ſatis repræhendit; vt vero non ſolum de particularibus religioſis,

ſed de etiam communitatibus ipſis loqui innoteſceret, multa ſubdit. Inter alia hæc. *Aedes quidem ſacras, & cænobia magnificè extruunt, homineſque rebus locupletes ſibi potius alliciunt, & adiungunt, quam vel ad Deum, vel ad virtutum ſtudia cohortentur*. Et infra. *Licet ſeptem milliaria non niſi vnum complectatur cænobium, quidquid inter ea vndecunque colligitur, id facilè in illius vſus ceſſerit*. His autem verbis manifeſtum eſt damnare hunc ſanctum auctorem, vanam, & auaram cupiditatem monachorum, ſi ſuis cænobiis ſuperflua, & ſuperabundantis bona tẽporalia, non contenti neceſſariis, exquirant. Neque enim cenſendus eſt damnare eos, qui ſibi modeſta clauſtra, ædes, & Eccleſias, etiam eleemoſynis congregatis, extruunt, quia iſti potius laudandi ſunt. Rusbroc. in tabern. fœd.c.123

14 Omnium tamen clariſſimè grauis author Ioannes Trithemius, vanam, & ſuperfluam bonorum temporalium poſſeſſionem reformationi monaſteriorum contrariam eſſe teſtatur. Homil. 7. ad monachos ſic loquitur. *Poſteaquam cenſus monachi habere cæperunt, & redditus, priſtinam mox ſimplicitatis ſtudia defecerunt, creuitque paulatim cum diuitijs, rerum temporaliũ ſuperbia. Quamdiu fuerunt pauperes monachi, Deum in veritate coluerunt; poſtea verò, quam diuitijs abundaſſe cæperunt, ſimplicitatem fugauit duplicitas. Integritas namque obſeruantiæ regularis abundantiam peperit rerum temporalium, ſed paulatim diuitiæ monachorum puritatem Ordinis funditus extinxerunt*. Trit.hõ.7 Ecce clarè inſignis Benedictinus caſum religionis, in magnam copiam bonorum temporalium refundit; vt vel ſic falſi teſtes inueniantur, qui oppoſitum, verbis, vel factis docuerint. Adhuc clarius ſermone ſecundo ad monachos. Cum enim grauiſſimum ſuum Benedictinum Ordinem adeo illuſtraſſe orbem dixerit, vt quindecim mille, & ſexcentos Diuos cælo dederit, à ſuoque ſplendore tam ſanctum Ordinem paulatim decidiſſe, cauſam aſſignans ſic habet. *Contulit monachis religio ſancta diuitias, donec matrem filia ſuffocauit. Nam vt ſcriptura dicit: omnes, qui volunt diuites fieri incidunt in tentationes Diaboli, incraſſatus eſt dilectus, & recalcitrauit, impinguatus, & dilatatus terrenis poſſeſſionibus, dereliquit inſtitutionis primæ ſancta ſtudia; abijt poſt vanitates falſas, quem copia rerum temporalium, diuitijs ſpiritualibus inopem, & miſerum fecit*. Idem Nihil clarius, aut verius expectari poteſt, vt inde eliciatur, ex abundanti copia diuitiarum,

religiones,

religiones, religioſaſq; communitates à vero tramite obſeruantię deficere.

15 Demum Ioannes Niderus in tractatu de radicibus cur religio perit, & deformatur, vnam ex illis cupiditatem monachorum recenſet, viſioneque ex cælo facta in quodam monaſterio ſuum, & noſtrum intentum corroborat. Sic verò loquitur.

Io. Nider tra. 1. c. 19 *Quartadecima radix eſt diuitiarum importionata augumentatio, per quam videmus hodie grauiſſimè collapſa in religione monaſteria, nec mirum, quia abijcitur paupertatis votum per diuitiarum inordinatum appetitum. Ex radice hac monaſterium S. Martini Turonis, in moribus adeo collapſum fuit, tempore magni Caroli, ita vt ibi monachi viuerent nimis delicioſè, induerentur ſericis veſtibus, & calceamenta aurei coloris. Vnde duo Angeli ingreſſi ſunt dormitorium, & vno digitum extendente, alios monachos indicatos percutiebat. Vigilans hoc videns, fugit, & Angelum ne ſe occideret, per nomen Dei adiuratum emolliuit, vt refert Sanctus Odo Abbas, & Vincentius in ſpeculo hiſtoriali, lib. 24.* S. Odo Vincent. Hæc iſte author, quibus non incongruè fulcitur intentum.

16 Iam ergo, quæ nam ſint cauſæ inſpiciamus, quare tam accuratè Patres iſti, ſanctique Doctores, ſuperfluam, & copioſam bonorum temporalium poſſeſſionem, religioſis cætibus interdixerint. In quo ea in primis ratio occurrit; ex eo communitates regularium à ſuperabundanti bonorum poſſeſſione abſtinere debere; quod ob eam cauſam, ſæculares ægrè id ferentes, inuidia, detractione, odio, murmurationibuſque aduerſus religioſos inſurgant. Cum enim videant ipſos, ſub prætextu paupertatis Chriſtianæ, rerumque temporalium contemptus, omnia ſibi coaceruatim cumulare, aduerſus illos indignantur, & fremunt. Hoc videre licet in deuota illa, piaque diſputatione inter mundum, & religionem habita, & S. Bernardini Senenſis concionibus tom. 1. inſerta. S. Bernardini Sen. In qua ſic loquitur mundus. *Antiquis temporibus regularis vita mirandis virtutibus erat inſignita, contenta radicibus, & pilis veſtita, ſed vt patet omnibus modo non eſt ita. Degebant in abditis ſuis primitiui, erant pleni meritis, cordis exceſſiui: plane nunc aduertis, quod deriuatiui ab eorum ſemitis ſũt valde decliui. Monachi antiquitus ſe legi diuinæ ſubiecere penitus, ſed hos paulatiuè cæcauerunt redditus, & burſæ vicinæ, & ſic acres primitus fracti ſunt in fine.* Inferius quoque ſic. *Iamiam vellus ouium vertunt in lupinum, cellam in palatium, ſolem in caminum*

caminum, olus in conuiuium, melotes in linum: lac in eſum carnium, & aquam in vinum mutant, nec officium recitant diuinum. Si prodire videris abbates iſtorum vadunt cum tot faleris, & turmis æquorum, & cum tot armigeris, & turba curſorũ, Principes hos dixeris, & duces Caſtrorum, non patres putaueris monaſteriorum. Hæc, & alia obiicit mundus contra religionem in dicta diſputatione. Huius etiam ſpiritus fuit quidam hæreticus miles apud Ioannem Lanſpergium in dialogo habito cum monacho. Sic enim de ſimilibus religioſis loquebatur iſte. *Quod ad paupertatem voluntariam attinet, quam eos colere oporteret, vndequaque corradunt, atque coaceruant ſibi bona temporaria, vt nedum nullam patiantur inopiam, vel defectum, ſed interim etiam multa habeant ſuperflua.* Hæc impius Lutheranus ex ore, menteque ſæcularium loquens. Porrò ſcandalum non ſolum ab impio Lutherano, ſed etiam ab Eccleſiaſticis Patribus cognitum eſſe, Seraphicus D. Bonauentura teſtatur in epiſtola ad quendam Prouincialem ſui Ordinis, ſic loquens. *Cum Euangelici culminis obſeruata perfectio, hactenus ſpectabiles, & amabiles nos mundo reddiderit, omnique fauore, ac reuerentia dignos: Ecce iam nunc multitudine in procliua tendente, & remiſſius agentibus his, qui præſunt, vitiorum quædam ſentes cernuntur ſuccreſcere, quæ dum ſacrum hoc, Venerandumque collegium deſpicabile, & oneroſum reddunt populis; conuertunt in ſcandalum, quod cunctis debuerat eſſe in exemplum:* Et poſt hæc recenſens cauſas, ſic loquitur. *Nam frequentia diſcurſus, & importunitas quæſtus, viles nos, & graues efficiunt; pro eo videlicet, quod dum paruis nolumus eſſe contenti, & ædificia ſumptuoſa conamur erigere, vilia ſummo ſtudio quæritantes, nobilia per incuriam perdimus.* Hæc Bonauentura adeò clarè, vt ſolus ſufficiat, pro re quam intendimus.

Lãſperg. in dial.

Idem

17 Nec vnum omittam, quod nec Patres omiſerunt ſilentio; ſcilicet odium hoc, & inuidiam ſæcularium, aduerſus præ diuites, copioſoſque cœtus religionum, eo magis augeri, ſi forte in ipſis cernantur, qui in ſæculo, aut tanta copia non potirentur bonorum, aut magna potius inopiâ laborarent Etenim ſi aduerſus omnes monachos, etiam qui in ſæculo diuites, magnates, potenteſque fuerunt, inuidia, odioque; ſæculares, cum eos in religioſis cœtibus plus æquo abundare cernunt, exardeſcunt: *Quid cenſendum* (loquitur Caſſianus) *de his, qui nunquam poſſeſſas pecunias cupiunt congregare;* Certè incomparabile ex hoc gignitur

Caſſ. l. 7. c. 25

petere quiſquam, aut non obeſſe diuitias religioni putet. Impedimenta hæc ſunt, non adiumenta, onera non ſubſidia. Poſſeſſione enim, & vſu opum non ſuffulcitur religio, ſed euertitur, ſecundum illud, quod Dominus ipſe dicit: Sollicitudo iſtius ſæculi, & fallacia diuitiarum ſuffocant verbum Dei. Hinc etiam præclariſſima Virgo S. Clara Seraphici Ordinis, & totius Eccleſiæ lumen ſolita dicere erat monialibus ſuis. *Tunc Collegium firmum, ac ſtabile futurum, ſi propugnaculis, ac mœnibus paupertatis muniretur.* Haud dubiè damnans vulgarium opinionem, qui non niſi opulentum cœnobium ſtabile, ac firmum credit. Rationem vero tradit Dionyſius Carthuſienſis ſermone ſexto de Dominica decimaquinta poſt Trinitatem, dicens. *Iuſto Dei moderante, ac permittente iudicio, magna multoties damna religioſis contingunt, à quibus, ſi ab omni auaritia ſe arcerent, Deus bonus, Iuſtus, & ſapiens eos vtique præſeruaret. Et tunc eſſent hominibus cunctis magis amabiles, exemplares, honorabiles, & præclari, nec dubium quin, & plura in eleemoſynas eis darentur, nunc autem contemnuntur, & blaſphemantur à multis.* Ad idem Sanctus Pater Ignatius in ſuis conſtitutionibus. *Paupertas* (inquit) *vt murus religionis firmus diligenda, & in ſua puritate conſeruanda eſt.* Indicans ſane, quod è contra, diuitiarum opulentia, auaraque monachorum cupiditas, etiam pro communitatibus ampliandis, religionem euertat.

Timot. l. 2. in ſ. 10. bibliot.

S. Antoninus.

Diō. Cart.

S. Ignat. 6. p. cōſt. c. 2

19 Hoc etiam, quod dicimus de euerſione temporali cœnobiorum ex inordinata cupiditate regularium orta, exemplo quodam, quod ex Cyrillo refert Marcus Marulus in ſuo opuſculo de exemplis, placuit confirmare per eius verba. *Fuit monaſterium quoddam in Thebaidis partibus ducentarum fere fœminarum, ſanctarum vtique, ſi non auaritiæ fæditate, ſanctitatis decorem polluiſſent. Conſuetudo peſſima apud illas inoleuerat, nullam in collegium admittendi, quæ certum pecuniæ numerum non offerret. Cuidam ex ijs, cuius Deo deuotus animus, à tam prophana negociatione abhorrebat, apparuit in ſomnis D. Hieronymus iubens, vt cæteris pergeret nunciare, niſi ab ea exactione deſtiterint, vltionem à Deo paratam, iam ipſarum capitibus imminere. Cumque hæc in conuentu omnium narrata eſſent, ridiculè excepta ſunt, exiſtimantibus deliramentum eſſe mulierculæ. Altera deinceps, item tertia nocte, eadem viſa rurſum replicantem, iam odio habitam probris agitantes eiecere, Deo pro illa prouidente, ne ſcilicet ſicut Loth cum Sodomis diſperiret, iuſtus cum impijs.*

Marul. in exemplis. l. 1. c. 7.

Vix etenim mulier ſepta monaſterij egreſſa fuerat, cùm monaſterium ipſum terribili fragore funditus concuſſum, reliquas oppreſſit ruina, vt ex tanto numero, nec vna quidem ſaltem, poſt caſum illum, ſit inuenta; Itaque concuſſis mirabiliter artubus, vna omnes tam paruo temporis momento extinctæ tunc demum auaritiæ, cum vitæ finem fecere. Hæc Marulus. Caſus iſte ſuadet ſatis intentum, nimiſque exemplariter monet, qualiter auara cupiditas regularium, ipſorum cænobia ſępius euertat.

20 Nec omitti debet inconueniens aliud, quod ex magna temporalium bonorum copia communitatis religioſorum ſæpius contingere queat. Quod ſcilicet, dum diuitiarum, pecuniarumque opulentia abundant, ſollicitè nimis, magna, ſumptuoſaque ędificia, ampliſſimas domos, magnifica clauſtra (ne dicam Palatia) ampliſſimaſque cellas, ſibi ad habitandum, viuendumque conſtruant. Et ſi enim religioſis cunctis iure, meritoque concedatur, vt ſibi honeſtas domos, honeſta clauſtra, honeſtaſque cellas ædificent, iſtorum tamen ſuperfluam ambitionem, ſumptuoſitatem, & opulentiam Patres merito, Iureque condemnant. Ex quibus Sanctus Ephrem Syrus ſic iſtorum ſortem luget. *Reliquimus domos, & earum cura, atque ſollicitudine abſumimur.* Euſebius etiam, vt vidimus, iam dixit. *Sunt nonnulli, qui totum ſuum fructum exiſtimant, Eccleſias, & monaſteria, miro modo, & opere ex pauperum mercede ædificare: in quibus tanta viget cupiditas, vt terram ſtet, & omnia deficere putent.* Quibus verbis clare ſatis ambitioſam ſumptuoſitatem, ex pauperū mercede damnat. D. Gregorius etiam iam adductus, merito huc inſeritur, dum dixit. *Monachus, qui in terra poſſeſſiones quærit, monachus non eſt.* Ex Diuo Bernardo iam etiam conſtat in hoc capite ex epiſtola ad Guillermum, & ex ſermone ad fratres de monte Dei, quam praue de ambitioſa cellarum ædificatione ſentiat. Alibi quoque de talibus regularibus plorat, quod, *cum magna cura contendant erigere muros, & negligere mores.* Hugo quoque celebris author ſic loquitur ad intentum. *Aedificia fratrum non ſuperflua ſint, ſed humilia, non voluptuoſa, ſed honeſta, vtilis eſt lapis in ſtructura, ſed quid prodeſt in lapide cælatura?* Et de monachis ad oppoſitum conantibus, ſic loquitur. *Monachi ſibi clauſtra faciunt, quibus homo exterior teneri poſſit, vtinam clauſtra facerent, quibus homo interior ordinate teneretur.* Præterea, quæ pius Rusbrochius, Iuſtuſque Abbas Ciſtercienſis de hoc dicant, ex Superioribus innoteſcunt. Optimè tamen

S. Ephrem aduerſus vitioſè viuentes.

Euſeb. vt ſupra.

D. Greg. vt ſup.

D. Bern. vt ſupra

Idē ho. 4 ſuper miſ.

Hugo de clauſt. l. 2. c. 4

Ibi. l. 1. c. 2

Seraphicus

Seraphicus ſanctus Bonauentura Epiſtola ſæpius adducta ad quẽdam ſui ordinis Prouincialem, fauet ad intentum. Inter alia etenim, quæ illi ad obſeruantiam Ordinis in ſuo nitore conſeruandam præcipit, illud eſt, vt ſumptuoſitatem ædificiorum, à ſuis religioſis ſtudeat amputare. *Quoniam* (inquit) *paupertas eſt noſtræ religionis prærogatiua ſublimis, ne nobilis hæc margarita conculcanda porcis viliter exponatur, diſcurſuum cauſam, & quæſtuum, ſumptuoſitatem ædificiorum, &c. Sic ſtudeas amputare, quod à profeſſionis excellentia vitæ obſeruantia non diſcordet.* D.Bonau. in epiſt.

Vnde tãdem pulchrè ſatis Venerabilis Thomas de Campis, qualiter religioſus circa huiuſmodi ſumptuoſa ædificia monaſteriorum, ſe gerere debeat, ſic monet. *Non optes, vt monaſterium tuum abundet diuitijs, & altis ædificijs, ſed vt floreant omnes fratres bonis moribus, & virtutibus Sanctis. Et ſi alicubi pulchra, & ſumptuoſa videas, excuſare potes, & tollerare pro honore Dei, & reuerentia loci, ſed non debes ſimilia affectare.* Optimum ſanè conſilium, & paupertati religioſę, euangelicęque perfectioni, conſentaneum ſatis. Thom.de Cãpis ep. quadam:

21 Placuit ad idem intentum, quę Venerabilis Pater Ioannes Soreth noſtræ religionis quondam Generalis, vitæque religioſiſſimæ exemplar, regulam noſtram Carmeliticam exponens dixit, huc afferre. Igitur in expoſitione parenethica Regulæ expendit caput illud ipſius. *Iuxta ſitum loci, quem inhabitare propoſueritis, ſinguli veſtrum ſingulas habeant cellulas ſeparatas*, dicens, *non dixit palatia, quæ ſunt ampla domus, in quibus vagari poſſunt, ſed cellulas diminutiuum à cella, quaſi diceret habeant ſinguli paruas cellulas.* Rurſus quoque dum illud, *oratorium prout commodius fieri poterit, &c.* Sic dicit. *Non dixit templum, quod eſt amplum tectum, ſed oratorium, quia religioſa loca decet eſſe moderata.* Infra. *Cur pauperes, & mendici quærimus oratorium immenſas altitudines, immoderatas longitudines, ſuperuacuas latitudines, ſumptuoſas depoſitiones, curioſas depictiones habens, quæ dum in ſe orantium retorquent aſpectum, impediunt mentis affectum. Alia ratione hoc faciunt ſæculares, qui ſapientibus, & inſipientibus ſunt debitores, & carnalis populi rectores. Hi enim hebetis plebis, cuius non valent ſpiritualibus documentis excitare deuotionem, corporalibus excitant ornamentis. Nos vero, qui de populo exiuimus, qui mundi quæque ſpecioſa, ac prætioſa pro Chriſto reliquimus, qui omnia pulchra, lucentia, canore mulcentia, ſuaue olentia, dulce ſapientia, tactu placentia,* Io.Soreth in expoſitione regulæ Carmelit.

cuncta denique oblectamenta corporea arbitrati ſumus, vt ſter-cora, vt Chriſtum lucrifaciamus, quorum quæſo, in his deuotionem intendimus? quem quæſo ex his fructum inquirimus? ſtultorum admirationem, an ſimplicium oblationem? & vt aptius loquar, an totum facit hoc auaritia: & non quærimus fructum, ſed donum. Sed quæris quomodo? miro inquam modo, tali quadam arte diſpergitur æs, vt multiplicetur, expenditur, vt augeatur, & ſic effuſio copiam parit: ipſo quippe ſumptuoſarum rerum viſu, ſed & mirandarum vanitatum accenduntur magis ad offerendum, quam adorandum. Opes opibus hauriuntur, ſic pecunia pecuniam trahit, quia vbi amplius copia cernitur, ibi offertur li-
Idem. *bentius.* Et inferius. *Quid putas in his omnibus quæritur. An pænitentium compunctio? an intuentium admiratio? Quæritur nitor in parietibus, & non decor veritatis in ſpiritibus.* Hæc, & alia magnus hic Pater noſtræ religionis antiſtes, quæ omitti non potuerunt, quia vtiliter ſatis propoſito noſtro deſeruiunt.

Maximè ad intentum deſeruit cęleſtis quadam reuelatio, in qua de ſacrorum Templorum ędificiis Beatiſſima Dei genitrix ad Sanctam Brigittam *lib. 3. reuelat. cap.* 18. ſic habet. *Quando*
S Brigitta *Eccleſia in tantum lata eſt, quod capit ingredientes, quando muri tantum in altum excreuerint, quod non coarctant introeuntes, quando murorum ſpiſſitudo tam fortis eſt, quod non à quolibet vento diſſoluetur, quando tectura tam firmiter compacta eſt, quod non ſtillat, ſufficit eis ædificaſſe. Nam placet Deo magis cor humile in humili Eccl. quã alti muri, in quibus corpora ſunt intra ſed corda adextra. Propterea nõ habẽt neceſſe arcas auro, & argẽto implere propter ædificia, quia nõ profuit Salomonì ædificaſſe tã ſumptuoſa ædificia, ex quo neglexit eum diligere, propter quem ædificabantur.* His autem, & ſi magnificas, & illuſtres Deo ędes cõſecrari non prohibeatur, Religioſis tamen ambitioſa ędificia, & à ſancta ſimplicitate aliena non conuenire, proculdubio monemur.

22 Tertio quoque magnum aliud incommodum ex nimia bonorum, ſuperfluaque poſſeſſione, monaſteriis ipſis quandoque prouenlet, vt ſcilicet tam communitates ipſæ, quam priuati religioſi, negociationibus, ſollicitudinibus, litigiis, aliiſque ſęcularibus curis plus æquo diſtendantur. Quęquidem maximopere pacem religioſam, vitamque regularem perturbare Patres do-
D. Baſil. ſer. de inſt. mon. cent. Ex quibus Baſilius ſic. *Earum rerum, quæ ſunt cum materia coniunctæ ſollicitudo, procuratioque, magnopere mentẽ, atq; animum diſtrahunt.* Alibi quoque ſic. *Hoc vno pauperes à di-*
Id. in pſ. 14 *uitibus differimus, quod ſecuri ſumus, atque eos vigilantes, nos dormientes*

dormientes videmus. Præterea in magna quiete agentes eos in magna rerũ perturbatione conſtitutos, aſpicimus. Hæc Baſil. ex quibus elicitur, cœtus, cõuentuſq; regulariũ, ſi diuitiarũ copiã affectẽt neceſſario *in magna rerũ perturbatione conſtitutos* eſſe quod teſtatur Baſil. D. etiã Bernardus pari modo ſentit, & loquitur ad intentum dicens. *Video alios, quod non ſine dolore videri debet, poſt aggreſſum Chriſti militiam, rurſus ſæcularibus implicari negotijs, rurſus cupiditatibus terrenis immergi, cum magna cura erigere muros, & negligere mores. Sed, & contra Imperatoris ſui edictum, & concupiſcere aliena, & ſua cum lite repetere, non audientes Apoſtolum ex Imperio Regis tubicinantem, hoc ipſum delictum eſt in vobis, quod cauſas habetis.* Ecce quam praue de religioſorum cupidis negociationibus ſentiat Bernardus. Forſan ex ipſo mutuauit Eugenius Papa dicens. *Nullus monachorum pro lucro terreno de monaſterio nefandiſſimo auſu præſumat exire, nec quibuſcumque negocijs ſe implicare.* Nec mirum hoc apparebit, qui religioſi ſtatus inſtitutum perſpexerit, quod non ad litigia, ſollicitudines, inutileſque negociationes, ordinatur, ſed (loquitur Laurentius Iuſtinianus) *Vt diuinis commodius valeant vacare obſequijs, intereſſe laudibus, orationibus inſtare, curis ſæcularibus omnino ſemotis.* Pulchrè tandem Cardinalis Petrus Damianus; poſtquam, vt vidimus, cupiditatem religioſorum damnauit, pro damnationis cauſa ſollicitudines iſtas, curaſque ſæculares propoſuit dicens. *Hæc facientes, amariſſimis nos terræ concupiſcentiæ motibus laceratis, non ſolum vobis, ſed, & poſteris, dulcitudinem quietis adimitis, curarum ſæcularium vos laqueis innodatis, & quod detrimentum eſt, pugnandi ſemper cũ ſæcularibus, vel potius materiam ſeruiendi conſtituitis, non conſiderantes illud egregij prædicatoris, quod veris abrenunciatoribus ait. Habentes alimenta, & ex quibus tegamur, ijs contenti ſumus. Nam qui volunt diuites fieri, incidunt in laqueos diaboli, & tentationes, ac deſideria multa inutilia, quæ mergunt hominem, in interitum, & perditionem.* Hæc Damianus, ex quibus, & adductis liqueſcit ſane, ex eo magna diuitiarum copiam etiam religioſis ipſis communitatibus nociuam eſſe, quod inde pluribus litigiis, negociationibus, ſollicitudinibus, aliiſque ſæcularibus curis, plus æquo intermiſceri fere neceſſarium ſit.

Idem in pſ. 14.

1. Cor. 6.

Eugenius

Laur. Iuſ. l. de obe. c. 19

Pet. Dam. l. 6. ep. 32.

23 Caueant igitur Communitates omnes Regularium à tanta labe, tantoque vitio, quod, & in ſæcularibus odium, & in ipſis religionibus perditionis cauſas gignit. Studeant paupertati religioſæ, quæ anima eſt totius perfectionis, Parcè, & limitatè bona

temporaria

temporaria pro religioſorum neceſſitatibus prouideant, ſuperfluā tamen, & ſuperfluentem ipſorum bonorum copiam penitus fugiant. Sciant prætere a, cupiditatis vitium ſemel admiſſum, difficillimè amputari. Eſt enim vitium hoc ex illis (teſte Caſſiano) Cass. l. 7. de philar. c 5 *Quæ vix ad ſanitatis concedunt remedia peruenire, ſiue quod a Domino non merentur curari celeri medicina, qui ab his ſauciati ſunt, vel certè, quod male fundati virtutum ſtructuram, & perfectionis culmē ſuſcipere indigni ſunt.* Communitatem quoque religioſam, non ex eo felicem putent monachi, quod temporalibus diuitiis abundet, ſed ex eo potius, quod in paupertate fundata, ad frugalem ſufficientiam neceſſaria poſſideat. Sic refert Plutarchus in conuiuio ſeptem ſapientum eos diſputaſſe. *Quis populus, quęnamue reſpublica foret optima, & fœliciſſima?* Plutarch. Ad quod bene Thales. *Vbi neque diuites nimis, neque pauperes, ſunt ciues.* Optimè quoq; Pittacus ad ſimile quæſitum reſpondit. *In qua, neque requiruntur ſuperuacanea, neque deſiderantur neceſſaria.* Paucis contenti vitam ſuam cætus religioſi agant, ſi enim paucioribus contenti viuant, vitam angelicam ducent. Chriſoſt. hom. 79. in Ioānē. *Nam* (inquit Chryſoſtomus) *in hoc ab Angelis differimus, quod ipſi non egent, vt nos? Igitur quanto paucioribus indigemus, tanto magis Angelis appropinquamus, quanto pluribus, tanto magis ad hanc caducam vitam deflectimus.* E contra vero, rebus tempo- S. Ephrē paræn 50 ralibus plus iuſto inhiantes monachi, male ſentire de cæleſti vita comprobantur. Hinc Eph[illegible] ad eoſdem. *Bene ſentite* Lau. Iuſt. de obed. c 18 *de Regno, ac Paradiſo, & mox res terrenas contemnetis.* Congruit bene Laurentius Iuſtinianus, ſic loquens. *Quid oro, locupletius, quam nihil habere, & omnia poſſidere, carere rebus ſuperfluis, & vti neceſſariȷs; proprium ſpernere patrimonium; & Chriſti eſſe hæredem.* Quod quidem aſſequentur Communitates omnes, ſi ad naturam, limitatamque indigentiam vixerint, nihil ſuperfluum admittentes. Audiant quoque ipſummet Iuſtinianū ſic monentem monachos de paupertate promiſſa ſeruanda. Idem ibid c. 19 *Abȷcite quæſo, tenebrarum opera quamdiu dies eſt, deponite onus grauiſſimum proprietatis. Spopondiſtis paupertatem, exoluite: ſufficiat vobis habere ad neceſſitatem indumenta, & victus. Fiduciam veſtram erigite in eo, qui pollicitus eſt dicens: nolite ſolliciti eſſe animæ veſtræ, quid manducetis, neque corpori veſtro quid* Math. 6. *induamini. Scit enim Pater veſter, quia ȷs omnibus indigetis. Primum igitur quærite regnum Dei, & iuſtitiam eius; & hæc omnia adȷcientur vobis. Nam quemadmodum eſt liberalis promiſſor,*

æque

æque eſt fidelis redditor. Fiet iuxta ipſius ſponſionem, ſi tamen verbis illius adhibeatis fidem. Tandem, quæ Ethnicus, & gentilis Seneca, Chriſtianè certe quondam dixit, communitatibus religioſis, regularibuſque cunctis libens dicam. *Indixiſtis pecuniæ odium, hoc profeſſi eſtis, hanc perſonam induiſtis, agenda eſt. Iniquiſſimum enim eſt, vos pecuniam ſub gloria egeſtatis adquirere.* Hæc Seneca. Seneca l. 2. de be. c.15

Sed pro paupertatis Religioſæ commendatione, infamiſque proprietatis abominatione exclamantem piiſsimam Virginem Magdalenam de Pazzi in extaſi quadam, quam anno 1585. in quinta die Octauæ Pentecoſtes habuit, prout ex ipſius vita, c.122. elicitur, ſic audiamus. *Feliciſſimi quelli, che puramente vanno ſeguitando te ſenza poſſedere coſa alcuna tranſitoria, ſendo che haueranno per premio te, che ſei ricchezza d'ogni ricchezza, teſoro d'ogni teſoro, e la ricchezza infinita del Paradiſo. Ma chi comprerà il Paradiſo? Oue ſi trouerà danaro, che queſto agguagli? Che ſi può dare in prezzo di bene sì grãde? O chi lo crederebbe? il nulla, il nulla. Per l'amor di Dio non poſſeder nulla, non bramar nulla di queſto mondo, non volere altro, che Dio.* Dominus pars hæreditatis meæ. *Dico di più: Anzi non voler Dio, ſe non per Dio: ò altiſſima, e ricchiſſima pouertà. Di queſta ſorte hanno prezzo in mano da comprar' il Cielo quelli, che ſon poueri: perche queſti teſori ſi comprano con vna ſomma pouertà; e quanto più l'anima è pouera, tanto più Iddio infonde in lei i ſuoi teſori, con quali può comprare il Paradiſo. Chi non amerà la pouertà, poiche è cagione, che Dio ci dia tanti gran doni?* Beati pauperes ſpiritu, &c. Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum. Concupiſcit, & deficit anima mea. *Dico del deſiderio della poſſeſſione del Cielo, ò del deſiderio della poſſeſſione della pouertà tua, che mi vale quanto il Cielo, poiche con quella vuoi, che mi compri il Cielo, & è il prezzo baſteuole per così gran Regno.* Et vltra. *O felici Religioſi, che ſono tanto honorati da Dio, che la lor parte vuol eſſere egli ſteſſo, poiche per amor ſuo con voto ſolenne hanno laſciato tutte le altre coſe: ò ricca pouertà, che ne fai poſſeſſore del ſommo bene. Ma per il contrario, guai à quei Religioſi, che con atto proprietario ſi ritengono alcuna coſa, trafficando con quella, come chi nõ hà tale obligo: ohimè, che in tal modo vengono à rifiutare la lor parte, che è Dio, volendo, e tenendo altre coſe fuori di lui, contro alle promeſſe fattegli. Ma Dio voglia, che poi alla morte, quando ſi verrà alla diſcuſſione non ſiano rifiutati dallo ſteſſo Iddio, e ſepa-* B. Magd. de Pazzi.

rati

rati da lui ſommo bene. O poueri Religioſi tanto ciechi dello ſtato loro. O ſemplicità, ò pouertà tanto ſcaduta nelle Religioni, e tanto poco conoſciuta, & oſſeruata da chi ti profeſſa. Dio sà ſe meriterà ſcuſa tal cecità in quella diſcuſſione diuina, doue non ſolo i difetti, ma ancora molte coſe, che noi ſtimiamo virtù, appariranno diffetti, e vitÿ. Spiritum eſſlantia hæc prætermittenda non erant in præſenti.

Juniorum, & tyronum recta educatio religiones reformat, educatio autem praua deſtruit.

CAP. XVIII.

1 QVæ quondam Ariſtoteles in ſuis Politicis ſcripta reliquit, videlicet. *Iuuentutis diſciplina neglecta facit magnum Reipublicæ detrimentum:* Mihi in mentem attulere, præcipuam cauſam, quare ſi Religionum aliquæ ab antiquo forſan feruore deſciuerint, eam fore, quod in eis iuniores, tyrones, ſeu nouitii, non rectè diſciplina regulari in primoribus annis imbuantur. *Puer enim (inquit Bonauentura) qui dimittitur voluntati ſuæ, confundit matrem ſuam religionem.* Rurſuſque. *Peruerſus, & inſolens, in onus religionis, & diſſolutionem admittitur.* E contra vero ſanctæ religiones, quæ in ſuo antiquo nitore, ſplendoreq; perſiſtunt: Ideo eſſe, quia adoleſcentum animos regulari diſciplina educandos, & informandos curant. Teſte enim Diotogene il libro de ſanctitate. *Adoleſcentium educatio, fundamentum eſt totius Reipublicæ.* Hanc ob cauſam caput hoc, opuſculi noſtri vltimum, eo tendet, vt reformationem religionum in eo maxime ſitam eſſe probemus, quod nouitij, & alij iuuenes recte inſtituantur, ſicut, & difformationem, ex eo fonte manare, quod parua, aut nulla cura circa iuuenes iuſtruendos adhibeatur.

Ariſt. 8 polit. c. 1

Bonau. in infor. no. p. 2 c. 1

Diotogen

2 Id quidem Patres non obſcure indicarunt, cum tam ſolerti cura, & ſollecitudine libros ſpeciales, ſingulareſue tractatus, de nouitiorum inſtructione ſcripſerunt. S. Ephrem Syrus multus in hac parte extitit, adhortationes enim, & paræneſes plures ad nouitios monachos, de eorum inſtructione ſcripſit. S. Baſilius

S. Ephrem

S. Baſilius

Ephremo

Ephremo coëtaneus, non ſolum de inſtitutionibus monachorum ſermones, conſtitutiones, monaſticas regulas, fuſius, & breuius diſputatus, ſed, & admonitiones ad iuniores monachos tradidit. Ioannes etiam Caſſianus antiquiſſimus author, & monachus, de inſtitutis renunciantium librū ad monachos edidit, qui eſt quartus inter ipſius opera. Iunge S. Linum Abbatem, qui prout in 5. tom. Bibliothec. habetur, inſtitutionem vnam ad monachos, alteram ad Iuniores monachos compoſuit. Eſayas Abbas author inter Bibliothecę Patres relatus, ad fratres Iuniores inſtitutionē fecit. Ad hæc etiam Hugo Victorinus celebris author, de inſtitutione nouitiorum tractatum edidit. Sanctus quoque, & pius author Dionyſius Carthuſianus dialogum, ſeu exhortatorium nouitiorum innata ſibi pietate compoſuit. Venerabilis quoq; Thomæ de Campis dialogus nouitiorum, manuale Iuuenum, & plures ſermones ad nouitios de eorum inſtitutione extant. Ex quibus, & aliis Patribus floſculos quoſdam, inſtructioni tyronum, ſeu Iuniorum proficuos, eorumque rectæ educationi deſeruientes, more noſtro carpemus.

Caſsianus
S. Linus.
Eſai. Abb.
Hug. Vict.
Diō Cart.
Thō. Cāp.

3 Primus S. Ephrem Syrus in ſuis adhortationibus ad monachos rem hanc non obſcurè ſubindicat. Parænesi 16. ſic habet. *Si puero onus ſupra vires impoſueris nocebis ipſi, & ſi inſtruere eum omiſeris, nequam, & inutilis euadet. Sic quoque nouitium monachum cum iudicio, & diſcretione gubernare oportet.* Quibus verbis clarè ſatis indicat, nouum monachum non inſtructum religioſa diſciplina, nequam ſibi, & religioni inutilem, prorſus euadere. Alibi quoque ſic. *Si acciderit fratrem aliquem ad monaſticam, ac ſolitariam vitam quacunque occaſione venire, & non ſe ſobrium, vigilantemque præbuerit, protinus deuorabit eum diabolus.* Ecce diabolo traditum ab Ephremo nouum religioſū, qui in primoribus annis, bona diſciplinæ regularis inſtructione non regitur.

S. Ephrem paren. 16.
Id. par. 21.

4 Secundus adſtat Dorotheus Abbas inter Patres Bibliothecæ iure venerandus, qui ſicut totus cernitur in erudiendis monachis, ſic etiam quantum interſit, illorum; iuniorum præſertim, inſtructio, quamque nociua ſit, & culpabilis negligentia, quoad hoc, exprimit hiſce verbis. *Inter prouerbia dicitur, quibus non eſt gubernatio decident, vt folia: ſalus autem eſt in multo conſilio. Contemplamini ſententiæ vim fratres. Opus enim nobis eſt auxilio præter Deum, opus coadiutoribus. Nihil eſt miſerabilius, nihilque quod citius expugnari queat, his, qui nullos duces, nullos*

Dorot. in doct. 5. 2. t. biblior.

authores habent ad viam Dei. Ait enim: quibus non eſt gubernatio, decident, vt folia. Folium à principio ſemper virens, ſemper germinans, ſemper delectabile eſt, non multo poſt areſcit, & languet, cadens contemnitur, & conculcatur. Talis homo eſt, qui à nemine regitur. A principio feruentiſſimus ad ieiunia, ad vigilias, ad quietem, ad obedientiam, & ad quæcumque cætera bona, paulo poſt, extincto eo feruore, ſi nullum habuerit ſui gubernatorem, aut fotorem, qui extinctum ignem ſuſcitet, & accendat, deſiccatur, & cadit, ac demum deſtitutus, ab hoſtibus ſuis captiuus trahitur, qui vt voluerint, in ipſum graſſantur. Hæc, & alia Dorotheus, vt oſtendat, quantum ſibi nanciſcantur mali monachi, Iuniores præcipuè, ſi ſine recta inſtructione, diſciplina regulari imbuantur, abſdubie contrarium dicturus, ſi eos ſancta, religioſaque inſtructione confirmatos agnoſceret.

D.Bonau. 5 Hos Patres ſequitur ſeraphicus D.Bonauentura. Ex quo in primis celebrem illam ſententiam in ſpeculo diſciplinæ habemus. *Formam, quam primum quis recipit, vix deponit, & qui diſciplinam in nouæ conuerſationis initio negligit, ad eam poſtmodum difficilè applicatur.* In tractatu quoque de informatione nouitiorum, totam cauſam ruinæ quarundam religionum, in prauam puerorum, nouitiorum, & iuuenum educationem refundit, his verbis. *Ideo tot ordines confunduntur, quia pueriles mentes ſibimet dimittuntur, ſine freno retrahente à noxijs, & ſine virga ad ſalubria compellente, aut ex negligentia ſeniorum, aut ex nociua condeſcenſione. Sicut imprudens medicus, qui ne contriſtet ægrum, quem curare deberet, patitur eum nociua comedere; ex quibus grauius, & diutius infirmatur.* In tractatu quoque de proceſſu religionis, proceſſum, & progreſſum illius, *in feruore nouitiatus* conſtituit. Abſdubie indicans, quod ſicut difformatæ religionis eſt cauſa, & origo parua iuuenum educatio; ſic quoque perfectæ religionis progreſſus, in recta illorum inſtructione conſtitui debet.

Idem in inform. p. 2.c.1

Idem

6 Accedit ſanctus Laurentius Iuſtinianus, ex quo graues ſententias pro præſenti cauſa elicere valemus. Ex libro de obedientia hæc excepi. *Sunt* (inquit) *nouitij in via Dei, tanquam arbuſcularum virgæ tenerrimæ, quæ ad poſſidentis libitum huc, illucque abſque contradictione flectuntur; at verò ſi induruerint, nequeunt ad ſe emollire.* Et infra. *Vinea quippe ſpiritualis Domini Sabaoth eſt incohantium noua plantatio, quæ vt fructum afferat, ſolerti eſt excolenda peritia. Nam ſi inculta remanſerit,*

Laur.Iuſt. in lib.de obed.c.20

dilatat

dilatat quidem palmites ſuos, ſed nulla vtique bonorum vbertate fæcundos. Proinde omni ſedulitate exercendi ſunt in religione rudes, ne pereffluant, ne torpeant, ne obdureſcant. Ad idem intentum in libro de diſciplina monaſtica religionis hæc habet inter alia. *Paſtores ſolerter vigilent, cum primum ſuſceperint nouum militem recenter poſitum in monaſterio, ipſum ſpirituali reficere exhortationis pabulo, & ſalutari recreare poculo, antequā mentis patiatur ariditatem, & immundorum ſpirituum experiatur inſultus. Qui autem hoc agere neglexerit, ſibi ipſi iudicium, & ſubdito graue inducit diſpendium. O quot ex incuria Paſtorū, ignorantes, quæ Dei ſunt, & quo ſancto congruunt ſtatui à ſancto retrocedunt propoſito? Heu quanti, ariditate ſpiritus confecti, & deuotionis guſtu alieni, quia ſicut oportuit, in primordio conuerſionis ſpiritualis, non fuerunt imbuti, vocationis gratiam, quam habere meruerunt, perdiderunt.* Hæc, & alia ſanctus Laurentius Iuſtinianus, ſatis innuens, rectam educationem nouitiorum maximos progreſſus efficere, inſtructionis verò defectum, omni illorum perditioni viam aperire. Quod tandem innuit capite ſequenti, ſimulque ſuperioris doctrinæ rationem reddit, dicens. *Terra etenim, quæ ſagaci excolitur agricultoris manu, vberem producit ex ſe fructum, ſi autem hæc eadem negligenti tradatur, ac neſcienti operario, repente vrticis repletur, & vepribus.* Ecce rem totam, quam intendimus, vnico verbo ſancti Laurentii Iuſtiniani comprobatam.

Idem de diſc. mon. c. 8

Ibid. c. 9.

Plurium aliorum Patrum teſtimonia, quæ Iulius Nigronius *in tractatu de neceſſitate, & vtilitate magiſtri ſpiritualis* congerit, hic placuit in medium proferre, vtpote valde propoſito noſtro vtilia. Ex iis eſt vnus Sanctus Baſilius *in tractatu de abdicatione rerum*, vbi ſic. *Acerrima in omnes partes animi circūſpectione operam dato, vt aliquem tibi virum inuenias, quem in omnibus deinceps delectæ tibi vitæ ſtudijs certiſſimum ducem ſequare, eiuſmodique, qui rectum iter ad Deum, volentibus pergere ſciat commoſtrare.* Alius eſt Gregorius Niſſenus *in libro de Virginitate cap. 23.* ſic ſcribens. *Vt qui alicuius nationis ſermonem diſcere inſtituit, minime per ſe ſatis eſt, vt à ſe ipſe erudiatur, ſed ab ijs, qui illius ſermonis periti ſunt, inſtituitur, atque hoc pacto breui ex audiendi conſuetudine progreſſus peregrini ſermonis particeps efficitur, ſic opinor, ſi hæc vita non naturæ via progreditur, ſed nouo quodam inſtituto aberrat, eam perfectè a*

Iul. Nigrō

S. Baſilius.

S. Gre Niſſ

omnia quæcumque huic vitæ ſtudia propoſita ſunt rectius ab eo perficerentur, qui illis deditus eſt, ſi à Doctoribus, magiſtriſque ſcientiam illarum rerum perciperet, quorum ſtudio tenetur, quam ſi per ſe ad rem aggrederetur. Non enim in principiis inſtitutio hæc eſt, vt ex neceſſitate quis res an vtiles ſint ad ſuum iudicium deferat : quando quidem rerum incognitarum periculum facere audere, non extra diſcrimen poſitum eſt. Item ſanctus Iſidorus Peluſiota *lib.* 1. *epiſt.* 2. ſic monens. *Si probus monachus fieri ſtudes, ne eam rationem ineas, vt tuo ipſius arbitrio viuas, ac mores tuos tibi vni probatos eſſe velis : quin potius iis mentem tuam, & conſilium ſubmitte, qui & vita, & tempore diuinam vineam iam ante foderunt, & voluerunt, à quibus munus iſtud facile perdiſces.* Maxime vero ſanctus Hieronymus *epiſt.* 4. *ad Ruſticum* hoc pacto eum inſtituens. *Mihi quidem placet, vt habeas Sanctorum contubernium: nec ipſe te doceas; & abſque Doctore ingrediaris viam, quam nunquam ingreſſus es: ſtatimque in alteram partem declinandum ſit, & errori pateas, pluſque, aut minus ambules, quam neceſſe eſt : ne aut currens laſſeris, aut moram faciens obdormias.* Et paulò poſt, vbi probaſſet neceſſarium eſſe magiſtrum aliquem vnum in omni arte diſcenda, ex politia apum, gruum, hominũ, ex gubernatione Eccleſiæ, ac nauis ſubiicit hæc. *Et ne plures replicando faſtidium legenti faciam per hæc omnia ad illud tendit oratio, vt doceam te, non tuo arbitrio dimittendum, ſed viuere debere in monaſterio, ſub vnius diſciplina patris, conſortioque multorum.* Præterea Ioannes Caſſianus *collat.* 2. *cap.* 11. vbi diſcretionis virtutem in eo conſtituit. *Si ſeniorum veſtigia ſubſequentes, neque agere quidquam noui, neque diſcernere noſtro iudicio præſumamus, ſed quemadmodum nos, vel traditio illorum, vel vitæ probitas informarit, gradiamur.* Qua inſtitutione formatus, non modo ad perfectam diſcretionis rationem quiſque perueniet, verum etiam munitus à cunctis inſidiis inimici tutiſſimus permanebit. Hoc etiam idem Autor, ex aliis magiſtris ſpiritualibus recentioribus, videlicet, Ioanne Gerſone, Ioanne Auila, Didaco Perez, Smaragdo, Ioanne Trithemio, Vmberto, Turrecremata, & aliis in ſequentibus probat intentum.

S. Iſid. Peluſiota.

S. Hieron.

Ioã. Caſſ.

7 Placuit vltimo ad idem intentum, quæ Summus Pontifex Clemens Octauus ſuper receptionem, & educationem nouitiorum dixit, ſimulque noſter Sanctiſſimus Vrbanus Octauus promulgari, & executioni mandari, præcepit; vt vel ſic quantum detrimenti religionibus ex inculta iuuentute nouitiorum proue-

niat,quantumque è contrario emolumentum ex religioſa illorum inſtructione naſcatur, innoteſcat, in propatulo ponere. Sic ergo loquitur Pontifex. *Cum ad regularem diſciplinam in ſingulis religionum Monaſterijs propagandam, Nouitiorum inſtitutio maximè vtilis ſit, ac neceſſaria; & nihil ad grauem illam, ac laudatiſſimam priſcorum Patrum viuendi rationem relaxandam maiorem vim habuiſſe compertum ſit, quam vel nimiam in recipiendis Nouitijs facilitatem ſupra numerum quem capere, atque alere Monaſteria ipſa poſſent, vel negligentiam in probando, & examinando eorum ſpiritu, an vere eſſet ex Deo, atque ex pracipuo deſiderio illi inſtruiendi: vel denique incuriam in eis educandis, atque inſtituendis. Idcirco, vt huiuſmodi incommodo deinceps occurratur, pracipitur omnibus, & ſingulis ad quos ſpectat, vt in recipiendis Nouitijs, & in eorum inſtitutione, atque educatione, nec non in magiſtri, & aliorum miniſtrorum electione, præter alia, quæ in ſacris Canonibus, ac decretis, præſertim Sacri Concilij Tridentini, Pontificijs, & cuiuſcunque Ordinis, aut inſtituti conſtitutionibus continentur, tam in alias deſignatis, quã nunc, & in poſterum ad hoc deſignandis Monaſterijs, & conuentibus, hæc, quæ ſequuntur inuiolatè obſeruari, & exequi perpetuo curent.* Poſt hæc, varia, & diuerſa documenta circa nouitiorum inſtructionem apponit Pontifex, quibus, & ſanctum zelum reformationis religioſæ præſefert, ſimulq; intentum noſtri capitis grauiſſimè confirmat. Clemẽt.8. Vrb. 8. in decr de regularib. apoſtatis. & eiectis.

8 Ex quibus omnibus luce iam clarius innoteſcit, quanta cura, ſollicitudineque Paſtores, & Prælati Religionum intendere debeant, vt nouitii, aliique Tyrones, & adoleſcentuli, regulari diſciplina imbuantur. Neque enim alia ratione, optima religionis æconomia conſiſtere valet, neque ipſi Tyrones aliter, perfectionis apicem pertingere poſſunt. Vtrumque in ſimili forma concluſit Epiſcopus Pacenſis. *Cum ea ſit optima Reipublicæ gubernatio, quem ciues meliores facit, hoc primum curæ eſſe debet omnibus magiſtratibus, vt pueri, & adoleſcentuli rectè educentur, & inſtruantur optimè. Nec enim alia ratione meliores homines euadere poſſunt, quam recta educatione. Nam, vt Seneca inquit, educatio mores facit.* Et verè ſanè; ſunt namque Nouitiorum ingenia, dum ad religionis doctrinam accedunt, tanquam agri, aut fundi ipſarum religionum, ex quibus ſuos prouentus in poſterum percepturæ ſunt; ſi prudenti cultura à Dominis excolantur, optime certè fructum referent, ſin autem ſpinas, & tri- S'man. de repub. l. 9. c. 25

Pieſiusl.i de repubI. bulos germinabunt. *Puerorum ingenia* (inquit Bieſſius) *tanquã agri, ex quibus Reſpublica ſuos omnes fructus perceptura eſt, diligentiſſimè colantur, & rebus optimis ſerantur. Probibeantur inſeri quæcumque Reipublicæ noxia ſunt, & inſita confeſtim à Magiſtratibus euellantur: nam ſemina Virtutis admodum rara ſunt.* Hoc ipſum (Plutarcho teſte) Lycurgus ille legum lator exemplo confirmauit. Plutarch in Apoph. lacon. Duos namque educauit catulos, ex eiſdem parentibus natos, quorum alterum gulæ aſſuefecit, domeſticis delitiis nutriens: alterum autem ad venationem exercuit. Vt verò oſtenderet quantum educatio paruulorum proficeret, adductis ciuibus in concionem, gulæ irritamenta appoſuit, leporemque dimiſit. Ergo catulus ad venationem edoctus, leporem ſequutus eſt, catulus verò domi enutritus, cibaria quæſiuit. Tuncque dixit. *Videte, ò Ciues, cum ex eodem ſint genere, quam diſſimiles ob educationem inter ſe euaſerint.* Pari ergo paſſu adoleſcẽtes, ſeu iuuenculi religionum, quamuis ætate, moribus, generéque ſint ſimiles; ſi tamen illorum alter à maioribus rectè inſtruatur, egregius euadet, alter verò non rectè educatus, tepidus, otioſus, vitiiſque omnibus deditus procedet. Vnde non immerito totius religionis lapſum, ex praua iuuenum, ſeu tyronum educatione, originem trahere, diximus. Quod & in ſimili forma Cicero in Caton. odoratus eſt Cicero dicens. *Si legeres & audire voletis externa, maximas Reſpublicas per adoleſcentulos labefactatas, reperietis.*

9 Prouideant ergo Superiores, & Prælati Religionum, iuuenum, ſeu Tyronum, tales magiſtros, ſeu pedagogos, quales tantæ neceſſitati ſubueniendæ, iuuentutique erudiendæ congruos eſſe prudentia dictauerit. De quo optimè Sanctus Laurentius Laur. Iuſt. de ob. c. 20 Iuſtinianus, præſcribens ſimul quibus virtutibus ornatus eſſe debeat, qui tale munus ſubire dignus ſit. *Quemadmodum* (inquit) *in itinere quis pergens ignoto, ne erret à recto calle, eget ductore; ægroto, ne diuturno languore fatigatus, à vita deficiat, opus eſt medico; adoleſcenti idiotæ, ne in ſua perſeueret ignorantia, accommodandus eſt pedagogus; ita in via Dei nouiter imbuendo, ne fallacijs ſatanæ ſeducatur, & pereat, ſpiritualis ei adhibendus eſt pater, qui diſcretione ſit prouidus, experientia probatus, ordinatus moribus, grauitate maturus, decoratus honeſtate, ſanctarum ſcripturarum gnarus, auſterus in ſe, proximo compatiẽs, orationi aſſiduus, corde mitis, eloquio verax, & in omni, ſi poſſibile eſt ſpirituali diſciplina prouectus.* Et infra. *Ab vno quilibet* Idem. *incipiens eſt erudiendus magiſtro, quem oportet illius, qui in-*

ſtruendus eſt habere notitiam, priſtinæ conuerſationis, corporalis valetudinis. naturalis complexionis, & quotidiani exercitij. Ipſum præterea latere non debet, quales ipſius ſint cogitationes, quibus tentationum ſtimulis agitetur, quibuſue deuotionibus reficiatur, & ita de vniuerſis interioris, & exterioris hominis actibus, geſtibus, ſermonibus, & affectibus illius imbutus exiſtat, ac ſi eſſent propria. Horum etenim, ſi ſpiritualis pater neglexerit habere notitiam? prorſus ſuperuacuè laborabit. Qualiter tamen ſe gerere debeant magiſtri nouitiorum in religionibus, ipſe Iuſtinianus alibi ſcriptum reliquit. *Circa profectum* (inquit) *animarum, reformationem morum, vitæque emendationem, eorum quibus ſpiritualiter præſunt, inuigilent: nunc minis terrendo, nunc de mulcendo ſermonibus blandis, interdum ratione perſuadendo, interdum authoritate mandando, aliquando puniendo, nonnunquam parcendo, miniſterium ſuum perficiant.* Et infra. *Primo quidem moneant, deinde terreant, poſtremo verò puniant.* Optimè quoque D. Bonauentura ex D. Gregorio hæc habet. *Quiſquis diuina inſpiratione compunctus, relictis ſæculi huius actionibus, ad Deum conuerti feſtinat, ita cum charitate ſuſcipiendus eſt, & blandis per omnia conſolationibus refouendus, vt in ea, quam elegit, Deo adiuuante, conuerſatione, delectetur perſiſtere.* Grauiter etiam Aluarez de Paz modum, quo magiſtri nouitios religioſos inſtruere debeant, ſic delineat. Inter alia hoc vnum commendans, vt magno cum diſcrimine, tyrones, & veterani, in religione tractentur. *Nouitius (inquit) eſt velut infans recens natus, cuius teneritas maiorem curam nutricis, ideſt ſpiritualis magiſtri, cuius infirmitas delicatiorem cibum, hoc eſt mitiora onera petit, cuius puſillanimitas acrem reprahenſionem non ſuſtinet, ſed ſi in aliquo delinquat, mel, & lac blandioris ſermonis, & manſuetiſsimæ correptionis expoſcit. Antiquus vero eſt veluti adoleſcens, aut vir, qui ſine tanta magiſtri ſpiritualis cura, religioſè viuit; qui duriora laborum onera portat, & pro leui etiam culpa, acerrimas increpationes præfert. Nouitius, vt arbuſcula nunc ſata, aſſidua irrigatione indiget, & aut nimium ſolis ardorem, aut nimium noctis gelicidium non ſuſtinet, & ſi fere quotidiana præfecti admonitio deficiat, aut inſurgat magna tentatio, ſtatim areſcit. Profeſſus quaſi arbor procera, & optimè radicata, ſine aqua continuæ exhortationis perſeuerat.* Hæc ille.

Id. de inſt. præl. c. 9.

D. Bon l. 1 phar. c. 29

Paz de vit ſpirit. t. 1. l. 5. c. 18.

10 Sed operæ pretium duxi, breuem inſtitutionem, quam

Sanctus

Sanctus Nilus ad iuniores monachos ſcripſit, eorum quoque magiſtris, & pedagogis intimare, vt ex mente huius Patris agnoſcant, qualiter iuuenes in religionibus enutriri debeant. *Iuuenis*
Nilus in 5 (inquit Nilus) *colat quietem in corpore, modeſtiam in vultu, mo-*
t. bibliot. *derationem, atque ordinem in voce. Ad cibum, & potũ accedat ſine tumultu, cum vrget neceſſitas. Sileat inter ſeniores, æquales diligat, minoribus amanter conſulat, ab improbis, carnique deditis, & curioſis recedat, pauca loquatur, plus cogitet: in ſermone caueat arrogantiam, in mutua conſuetudine ſe nemini anteponat. Ne ſit promptus ad riſum, pudore ſe ornet, colloquia mulierum vitet, vultu terram aſpiciat, cælum animo, fugiat contentiones docendi, ne ambiat dignitatem hominum, honores ne admiretur, eorum præſertim, qui verum honorem ignorant. Virorum prudentium vtatur familiaritate, quæ bonorum eſt cauſa pulcherrima. Dum recte agit, & in virtute proficit, laudem à Deo tantum requirat. Quod ſi alios docet, & iuuet, repoſitam apud Deum mercedem expectet, & tanquam debitum Deo opus perſoluens, remunerationem à Deo ſperet in muneribus ſempiternis.* Hęc Nilus. In quibus ſi religioſorum nouæ plantulę inſtituantur, & religiones ipſæ maximoperè ſuccreſcent, & magiſtri, aut pedagogi ſuo muneri ſatisfacient.

11 Oportet etiam ſpecialiora aliquot documenta magiſtris morum in religionibus, ex Patrum ſententia intimare, vt eorum labor fructu deſiderato non careat. Illud primum ſit, vt nouitii religioſi, in orationis exercitio inſtruantur, informentur, actuen-
Bonau. in tur. Adſtruit id Seraphicus Doctor Bonauentura de tyronibus,
ſpec. diſc. & nouitiis loquens, ſic inquiens. *Inſtent orationi feruenter, quæ*
p.2.c.1 *nouam in horto Domini plantulam fouet, prouehit, & confirmat.* Innuens clarè ſine orationis exercitio conſumi, deficere, & ſiccari. Vnde addit. *Fruſtra profectus virtutum ſine oratione ſperatur.* Speciale tamen tempus ad id munus, illi deſignat dicens. *Diſcant ergo, vna ſaltem diei, vel noctis hora, tempus, &*
Idem. *otium vendicare, quando ad ſe reuerſi, mentiſq; cubiculum introgreſſi, orent in abſcondito Patrem ſuum.* Si vero talis hora ad ſomnii requiem expoſcatur à natura, *ſurripienda erit* (inquit) *carni.* Ne tamen hac vna ſola hora contenti videantur, ſubiungit. *Hæc, & alia quietis, & temporis opportunitates, quæ occurrunt, minimè negligendæ ſunt.* Abſdubiè indicans, tota die, totaque nocte, ſi per naturam liceret, orationis exercitio, aſſuefiendos eſſe tyrones. Optimè quoque de hac inſtructione, ſic loquitur

tur ſanctus Laurentius Iuſtinianus. *A pedagogo erudiantur nouitÿ, qualiter, quando, & vbi orare debeant, quid meditari, quid legere*. Alibi clarius. *Quoniam rudis nouitius, quaſi cæcus de tenebris mundialis conuerſationis procedens, ad lumen fulgentis veritatis reuerberatur; manu ducẽdus eſt prudenter, donec aſſuetus mentali exercitationi, valeat percipere per ſe ipſum, quod abſque præceptore non poterat. Diligentiſſimè igitur redire ad ſe doceatur, & per iugem meditationem commorari ſecum*. Et infra. Quaſi materiam oſtendens, de qua nouitiis, iugis, & continua futura eſt orationis meditatio, ſic loquitur. *Proponatur itaque illi ad ſedulo meditandum Domini Ieſu humana conuerſatio. Nihil autem, ita fructuosè ad meditandum inexperto offertur nouitio, ſicut Chriſti vita, & potiſſimum ipſius paſſio glorioſa*. Inferius quoque in idem ſic habet. *Sedeant quippe ſecus pedes Ieſu, non tamen ante Ieſum. Sedeant humiliter, & deuote, ac pure, &c. Nullus enim alius locus debetur nouitio, quã vbi ſunt pedes Ieſu*. Et poſt alia, vtilitates, quas ex hac iugi oratione, meditationeq; in vita Ieſu Chriſti hauriat nouitius, ſic exponit. *His cogitationibus refectus, ac lacte ſpirituali nutritus, nimio iucundatur gaudio, obliuiſcitur, quæ reliquit in ſæculo, & omnibus ſe priuat exterioribus delectationibus*. Vt vero hoc orationis exercitium primum fundamentum nouitiatus reputetur, hæc ſubdit ſanctus hic Pater. *Hæc fundamenta in principio conuerſationis cuiuſcunque nouitÿ iacienda ſunt. Hæc nempè ſunt rudimenta, quibus imbuendus eſt nouus miles Chriſti, &c.* Tandem totum ferme caput in inſtruendis nouitiis in huiuſmodi interiori orationis exercitio conſumit.

s. Lau. Iuſt. de obed. c. 20

Id. de diſc. mõ conu. c. 8.

Idem.

Idem.

12 Ad idem intentum Aluarez de Paz in ſuo opere de vita ſpirituali, ſic loquitur. *Nouitius orationis, & ſanctæ meditationis tenax, frequentiſſimè Chriſtum crucifixum habeat. Ipſi ſuas miſerias, & tribulationes aperiat, neceſſaria ad vitæ reformationem petat, vitiorum extinctionem, ac omnium virtutum acquiſitionem poſtulet: recogitet ſerio peccati fæditatem; ſæculi vanitatem, &c.* Et infra; rationem huius documenti ſic aſſignat. *Nam ſancta oratio, ac meditatio eſt magiſtra ſcientiæ, quam nouitius neſcit, dux viæ, quam ignorat, medicamentum vitiorum, quibus ægrotat, frænum tentationum, munditia peccatorum*. Vt vero moneat, hoc eſſe primitus iniungendum nouitio, addit. *Ab oratione ergo, nouus Chriſti miles nouam militiam incipiat*. Tandemque. *Si enim in vitæ ſpiritualis initio, orationi, meditationique,*

Paz de vit. ſpir. t. 1. l. 2. c. 25.

Idem.

ditationique non vacat, nunquam meditationis conſuetudinem capiet, qua ſublata, neſcio ſanè quo pacto proficiet. Hæc, & alia Religioſus hic author ad intentum noſtrum de neceſſitate orationis Tyronibus, & nouitiis religionum ſcripſit.

13 Maximè quoque ſecundo nouellæ plantationes in religionibus a ſuis magiſtris admonendi ſunt, vt otioſitatem fugientes, ſacrarum litterarum ſtudiis, vel aliis exercitiis ſemper, ſemperque vacent. Ad hoc deſeruiunt, quæ in capite de otioſitate vitanda adduximus; ſpecialiora tamen in medium proferamus. Magnus ergo Baſilius in ſuis regulis interrogans. *Nunquid expediat hic, qui nouitÿ accedunt, ea quæ de ſacris ſcripturis ſunt, confeſtim ediſcere?* Reſpondet. *Quæ ad vſum namque pertinentia ſunt, ea vt vnuſquiſque ex diuinis litteris ediſcat, & rectum eſt, & neceſſarium: cum ad maiorem animi expletionem in pietate, tum etiam vt ne humanis conſtitutionibus aſſuefiat.* Clarius D. Bonauentura in ſuo ſpeculo diſciplinæ nouos religioſos, ſic inſtruit. *Nunquam otio torpeant, ſed ſemper, aut lectioni, aut orationi, vel officio addiſcendo, aut alÿs, non quæ ipſi elegerint, ſed quæ iniuncta fuerint, facienda intendant.* Optimè quoque Dionyſius Carthuſianus in ſuo nouitiorum Dialogo, ſic inſtruit nouitium. *Nunquam in te des otio locum, indeſinenter fructuosè te occupa, orando, pſallendo, ſeu meditando, quocunque perrexeris, &c.* Alia ex Patribus facilè ad intentum elici poſſunt.

Baſil. in reg. breu inter. 95.

Bonau in ſpec. p. 2. p. 1. c 2.

Diõ. Cart. In dial. c. 2

14 Tertio quoque ſolerti cura, ſollicitudineque animaduerti debet Tyronibus, ſeu nouitiis religionum, vt omni ſingularitate poſtpoſita, ſemper communia ſectentur. Ad hoc multa, quæ adduximus cap. 12. deſeruiunt; ſed D. Bonauentura bene loquitur ad intentum noſtrum in ſuo ſpeculo diſciplinæ inquiens. *Optima religioſi perfectio eſt, perfecte communia quæque conuentualia ſeruare.* Et rurſus. *Turpis omnis pars vniuerſo ſuo non congruens. Cauet vir conſtans, & honeſtus ne conſuetudinum Ordinis temerarius violator exiſtat; alias in victu, & moribus nouitatis nota, & ſingularitatis erit diuerſitas fugienda.* Optimè etiam ante Bonauenturã D. Bernardus, ſingularitatem iſtam in monachis ſic reprehendit in expoſitione ſuper Cantica. *Non vultis eſſe contenti vita communi, non ſufficit vobis regulare ieiunium, non ſolemnes vigiliæ, non impoſita diſciplina, non menſura, quam vobis patimur in veſtimentis, & alimentis; priuata præfertis communibus. Qui veſtri curam ſemel nobis credidiſtis,*

D. Bonau. vt ſupra.

D. Bern. ſer. 19. in Cantica.

diſtis, quid rurſum de vobis vos intromittitis? Nam illam, qua toties Deum, conſcientijs veſtris teſtibus, offendiſtis, propriam ſcilicet voluntatem veſtram, ecce nũc iterum magiſtram habetis. Nonne illa vos natura docet non parcere, rationi non acquieſcere, non obtemperare ſeniorum conſilio, vel exemplo, non obedire nobis? An ignoratis, quia melior eſt obedientia, quam victimæ? Inferius quoque, quantum malum hoc ſit, ſic exponit. *Non habet callidus hoſtis machinamentum efficacius ad tollendam de corde dilectionem, quam ſi efficere poſſet, vt in ea incautè, & non cum ratione ambuletur.* De hoc etiam puncto ſufficiant hæc ex his Patribus adducta. Idem.

Sed ne in re tanti ponderis ſolum priſcos Patres audire videamur, non tamen recentiores magiſtros, pro multis audiendus Iulius Nigronius Genuenſis vir pius, & doctus in tractatu aſcetico *de peculiaribus paucorum amicitijs è quolibet cænobio, præcipue Religioſorum, exterminandis cap. 3.* Vbi è pluribus vitæ ſpiritualis, & inſtructionis nouitiorum magiſtris hæc ſcripſit pro eorundem inſtitutione valde neceſſaria. *Ad tertium caput deuenimus, quo demõſtrabitur, quam multis nominibus vniuerſæ Communitati cænobij pernicioſæ, ac deteſtandæ ſint, cum omnes enumeratæ amicitiarum ſpecies, tum potiſſimum quinta iuniorum ob frequẽtiam, & pericula, non ab omnibus expenſa. Grauiter admodum Iacobus Aluarus noſter locutus eſt, cum eas euertere diſputatione aggrederetur, dicens:* Quæ amicitia, & familiaritas, ſi ad nimietatem declinet, non minus ipſiſmet Religioſis, ac ſanctæ Religionis domibus pernicioſa eſt, quam eſſent inimicitiæ, ac manifeſta diſſidia: niſi quod iſta palam, & ſine vllo fucco bonum Religionis deſtruunt. *Sed quid Aluarum produco? Communis eſt Magiſtrorum ſpiritualium vox, & ſententia. Veteres, ac mediæ ætatis magiſtros obſeruet lector in decurſu diſputationis: recentiores nonnullos recenſebo, atque locos indicabo, vnde plura, ſi velit, poſſit exhortator, & inſtructor excerpere. Ioannes a Capiſtrano Ordinis Minorum de obſeruantia, vir magnæ probitatis, & experientiæ, præcipiens vitari à ſuis ſuſpecta conſortia, & familiaritatem cũ mulieribus, addit hæc verba notatu digniſſima:* Intelliguntur autem ſuſpecta conſortia non ſolum de mulieribus, ſed etiam de ſuſpectis familiaritatibus quibuſcumque ſiue cum ſæcularibus perſonis, ſiue etiam cum fratribus ipſis noſtri Ordinis nouitiis, ſiue profeſſis. Et ideo tam Vicarii, quam Guardiani ſint ſolliciti diligenter, & attenti. *Bernardinus Scho-*

Iul. Nigr. in aſcetic.

tus Clericus regularis(qui mortuus eſt Cardinalis) functus officio Præpoſiti ſalutaribus documentis epiſtolam pleniſſimam ſcripſit ad Ordinem ſuum: quam dedit in lucem Antonius Caracciolus ex eedem Religione. In ea monens ſuos, ne laxari morum diſciplinã patiantur, inter cætera hæc habet. Itaque, qui relaxationem quærunt, primum ſibi ipſis, deinde aliis quam plurimis nocent. Hinc enim peculiares amicitiæ, & ſocietates quædam prohibitæ in Congregationibus fiunt, quibus nihil eſſe poteſt pernicioſius. Hinc diſſentiones, & contentiones oriuntur, hinc odia, & ſuſurrationes, & conatus quidam occulti ad ſuadendum aptiſſimi eam vitam, quam ſibi delegerunt, videlicet laxiorem, dum aliis quoque pro regula tradere, & approbare nituntur, &c. *Clerici regulares Sancti Pauli de nouitijs conſtituentes, in quibus propter ætatem maius eſt periculum, ſic magiſtro eorum præcipiunt.* Solutam quandam inter eos conſuetudinem, & libera colloquia ne permittat: præcipuas inter aliquos amicitias prudenter diſiungat: in familiaritatem profeſſorum venire prohibeat. *Ioannes à Ieſu Maria Carmelita diſcalceatus, in inſtructione Magiſtri nouitiorum, inter maximè cauenda illis, & ipſi obſeruanda in eorum educatione, locat ſingularem familiaritatem eorum:* Qui vel ob ingenii ſimilitudinem, vel aliam quamuis ob cauſam, non ſine aliorum nota, occaſionibus oblatis, vel quæſitis ſimul verſari aſſueſcunt. *Ioannes Trullus ex Ordine Canonicorum Regularium Sancti Auguſtini, reducit ad carnalem dilectionem, ab eo ſancto Doctore merito damnatam, affectum priuatum erga paucos. Canonici Sancti Saluatoris ſub eodem vexillo militantes, conſtituunt.* Ne ſub ſpecie fraternę charitatis, habeatur aliqua frequens conuerſatio ſingularis. *Seruatius Ordinis Præmonſtratenſis ſub eiuſdem Auguſtini Regula, monet Prælatos, vt magno ſtudio, & induſtria diſſocient eos, qui conſpirant in malum, & concordant inter ſe. Beatus Ignatius noſtræ familiæ architectus inſtituit quandam vtiliſſimam animæ aperitionem, in qua quiſque Superior tamquam patri, ac magiſtro cor patefacit, & rationem conſcientiæ ſecreto reddit. In ea illud eſt in rem præſentem, vt ſubditus ſignificet: An alicui plus ſit familiaris, quam alijs. Iam tunc vir ſanctus, ac prudens obſtruere cæpit aditum huiuſmodi peculiaribus amicitijs, ne in ſuum Ordinem irreperent. Præſtiterunt id alij poſtea. Iulius Patius in libello Italice edito de mortificatione, ſuadens indifferentiam in conuerſando, diſſuaſit priuatas amicitias. Secutus eſt Lucas Pinellus*

in libro,

in libro, quem Italice item ſcripſit de Religioſa perfectione ad imitationem aurei libelli Thomæ Kempis de imitatione Chriſti, caput habet, quo Chriſtum inducit Religioſos à nimia familiaritate paucorum ſodalium reuocantem. Sub idem tempus Claudius Aquauiua, regens quinto loco ſocietatem vniuerſam, monuit primum ſuos, ne huic generi familiaritatum feneſtram vllam aperirent; deinde in libro induſtriarum ad curandum animi morbos, caput ſcripſit pro curanda inclinatione ad amicitias: tum ad gubernandos alios non eligebat eos, qui peculiares affectiones ad particulares perſonas in gubernatione cum aliorum offenſione retenturi viderentur. Bernardinus Roſignolius opere latino de diſciplina Chriſtianæ perfectionis, monuit potiſſimum adoleſcentes Sancti Baſilij teſtimonijs, vt priuatas ſodalitates, amoremque ſingularem defugerent. Prodijt in Hiſpania Alphonſus Rodericus, qui prima parte ſuorum exercitiorum de perfectione, virtutibuſque Chriſtianis Hiſpanicè primum ſcripta, deinde in alias linguas etiam latinam, translata, collegit in tractatu quarto varias ſpecies huius pernicioſæ amicitiæ, quas optimis rationibus ſuadet, ab ordine quocumque Religioſo, quam longiſſimè arceri oportere, atque ego proximo capite recenſui, & explicaui. Caput integrũ, & amplius Iacobus Aluarus de Paz in tomo primo de vita ſpirituali eiuſque perfectione impendit in deteſtationem nimiæ familiaritatis, quæ primarius partus eſt huius deteſtabilis amicitiæ. Ludouicus Pontanus in vita Balthaſaris Aluarez, viri valde ſpiritualis, atq; experti refert illius ſenſum de his amicitijs, qui dicebat ingens detrimentum inde prouenire, etiam ſi aliàs bonæ videantur: Præterea in rebus valde fugiendis ob perniciem collocabat primo loco, ſtrictam, & particularem cum aliquo amicitiam, præcipuè, quam tota Communitas notet. Idem Pontanus ex ſuo ſenſu diſputans de perfectione charitatis docet eos, qui hac ratione amant, ex motiuis mundanis carnalibus, cuiuſmodi eſt vtilitas, & voluptas, excedere limites communis amoris, cum non exiguis damnis, & inordinatione propriæ perfectionis, ac impingere in vitium, quod dicitur acceptio perſonarum. Ioannes Buſæus in Germania dedit in lucem Pananon, hoc eſt Arcam medicã: in qua ſub nomine eiuſdem nimiæ familiaritatis, huic morbo facit medicinam, remedia multa præſcribens è ſanctorum Patrum deprompta narthecijs. E Belgio prodijt Medicus Religioſus Caroli Scribani, qui capite integro exagitat nimias cum vno, alteroue familiaritates, & eidem morbo applicat medicamenta ſalutaria.

taria. Verum ne methodo aliqua gradiamur; damna, quæ Communitati afferuntur ab his amicitijs ad quatuor capita reuoco, diminutionem charitatis, violationem iuſtitiæ, diſciplinæ Regularis euerſionem, offenſionem, & ſcandalum domeſticorum extraneorum. Hæc, & alia pius iſte author ex ſuo, & aliorum ſenſu.

15 Adijcio etiam quartum documentum pro magiſtris nouitiorum apprimè neceſſarium. Illud vero eſt, vt clientulos ſuos ad amorem Regulæ, Conſtitutionum, cæremoniarumque Ordinis maximè inclinent. De hoc multa cap. 5. & 6. dicta manent. Sed ex Caſſiano, quanta cura, & ſollicitudine antiqui monachi nouitios, & iuniores inſtituerint, vt inde nos idem exemplum
Caſſ. l. 4 de inſtit. c. 10 accipiamus, hæc excepi. *Tanta* (inquit) *obſeruantia obedientiæ regula cuſtoditur, vt iuniores abſque præpoſiti ſui ſcientia, vel permiſſu, non ſolum non audeant cellam progredi, ſed ne ipſi quidem communi, ac naturali neceſſitati ſatisfacere, ſua authoritate præſumant. Sicque vniuerſa complere, quæcunque fuerint ab eo præcepta, tanquã ſi à Deo ſint cælitus edita ſine vlla diſcuſſione feſtinant. Vt nonnunquam, etiam impoſſibilia ſibimet imperata, fide, ac deuotione ſuſcipiant, &c.* Ecce mores, quibus antiquiores monachi iuniores Tyrones circa regulæ, & inſtitu-
Cypr. de 12. abuſionibus. tionum regularium amorem inſtituebant. Nec mirum ſanè, vt enim optimè S. Cyprianus. *Sicut in ſenibus ſobrietas, & morum perfectio requiritur; ita in adoleſcentibus, & iuuenibus obſequiũ, & ſubiectio, & obedientia ritè debetur.* Quare Seraphicus Bonauentura ſic inſtruit nouitios de re propoſita. *Religionem ſan-*
D. Bonau. in ſpec. p. 2. c. 1. *ctam, ad quam eos Dominus ſua miſeratione vocauit, feruentiſſimo, ac fideliſſimo ſtudeant amore diligere, eique tanquam ſpecio-*
Ibidẽ c. 2. *ſiſſimæ, ac Deo dilectiſſimæ ſponſæ, fide inuiolabili adhærere.* Rurſus quoque. *Communem Ordinis obſeruantiam ſequantur, perfectioni in ſilentio, & in alijs inſtitutis, plenius obtinendis, inſiſtant.* Clarius Aluarez de Paz, ſic loquitur ad propoſitum.
Paz de vita ſpi. t. 1. l. 2. c. 25. *Regulam, & inſtituta ſuæ religionis aſſiduè legant, quæ legerint, intelligant, quæ intellexerint, ament, & cupiant, quæ concupiuerint, opere præſtare contendant.* Alia ex varijs authoribus huic themati deſeruientia facile legentibus obuia erunt.

16 Nec omittam quinto, in eo quoque præcipue magiſtros morum diſcipulos ſuos, nouellaſque plantas religionum inſtruere debere, vt ſcilicet non propter ignauiam, defectuſue aliorum, quos imperfectè in religione incedere viderint, ipſi à recto tra-

mite, &

mite, & itinere incæpto, deſiſtant. Hoc ipſum accuratè nimis aduertiſſe noui ſanctum Ephrem Syrum in ſuis adhortationibus ad Nouitios. Parænesi namque quarta ſic habet. *Chariſſime, ſi ſæculo renuncians ad fratres ingreſſus ſis, inciderisque in cœnobium complurium fratrum, cum his viuere, & Domino noſtro Ieſu Chriſto ſeruire cupiens: conſpexerisque ibi fratres quoſdam immodeſtè, atq; incompoſitè incedentes, aut quæ non placent Deo loquentes; tu caue, ipſis, aut eorum ſermonibus attendas*. Et infra. *Tu autem Deum præ oculis habe. Scriptum quippe eſt in pſalmo: Prouidebam Dominum in conſpectu meo ſemper, quoniam à dextris eſt mihi, ne commouear. Et, ne te Diabolus callidus dicere doceat, quod ſi ſenes iſti improbæ ſint conuerſationis, ego qui ſum minor quid agam? Sed Dominum audi dicentem, multi ſunt vocati, pauci vero electi. Saluari igitur exopta, vt ſis vnus inter electos*. Rurſus quoque ſic habet idem Ephrem, ſimul breuem admotionem ad mores nouitii ſpectantem adducens. *Toto corde tuo attende pſalmodijs, & lectioni diuinarum ſcripturarum, & vtilitatem ex his manantem in anima tua combibe, ſicut infans matris ſugit vbera. Ex his quippe virtutum diſces præmia. Manſuetum te præbe, & morigerum, atque prudentem. Manſuetum quidem, vt ſi te, vel puer compulerit, ſequaris ipſum; & opere tuo confecto tacens reuertere in cellam tuam, ac labris ſilens, corde ora. Obedientem vero, vt caſtitatem tui corporis, tanquam prætioſam margaritam conſeruans in Domino. Veſtium ornatu non delecteris, & parentum diuitijs non efferaris. Oculos in terram defixos habe, animam vero in cœlos*. Hæc inter alia S. Ephrem noſtro propoſito ſubſeruientia. D. quoque Bonauentura, ſic inſtruit nouitios, de eo, quod intendimus. *Ab obſeruantia Ordinis, non exemplari leuium, vel negligentium aliquorum diſſolutione, diuertantur*. Præterea Venerabilis Thomas de Campis in ſuo dialogo nouitiorum, circa præſentem cauſam nouitium quendam ſic inſtruit. *Si videris quoſdam à via veritatis aberrare, & retro poſt Satanam abire, noli pereuntes imitari: ſed bonos, & feruentes ſtudeas ſemper æmulari. Quare cum paucis ſaluari, qui per anguſtam portam inerant ad vitam. Nam Chriſto teſte, lata, & ſpatioſa eſt via, quæ ducit ad perditionem, & multi ſunt, qui intrant per eam*. Hæc Thomas, quibus perbellè ſatis munitur noſtrum intentum.

S. Ephrem paræn. 4.

Idem

Idem

D. Bonau. in ſpec. 2. p. p. 1. c. 2.

Th. Cãp. in dialog. nouit. c. 2

17 Ad hæc vltimo iungendum eſt in hoc præcipuè magiſtros morum, ſeu nouitiatuum in Religionibus intentos eſſe oportere,

vt non

taria. Verum ne methodo aliqua gradiamur; damna, quæ Communitati afferuntur ab his amicitijs ad quatuor capita reuoco, diminutionem charitatis, violationem iuſtitiæ, diſciplinæ Regularis euerſionem, offenſionem, & ſcandalum domeſticorum extraneorum. Hæc, & alia pius iſte author ex ſuo, & aliorum ſenſu.

15 Adiicio etiam quartum documentum pro magiſtris nouitiorum apprimè neceſſarium. Illud vero eſt, vt clientulos ſuos ad amorem Regulæ, Conſtitutionum, cæremoniarumque Ordinis maximè inclinent. De hoc multa cap. 5. & 6. dicta manent. Sed ex Caſſiano, quanta cura, & ſollicitudine antiqui monachi nouitios, & iuniores inſtituerint, vt inde nos idem exemplum
Caſſ. l. 4 de inſtit. c. 10 accipiamus, hæc excepi. *Tanta* (inquit) *obſeruantia obedientiæ regula cuſtoditur, vt iuniores abſque præpoſiti ſui ſcientia, vel permiſſu, non ſolum non audeant cellam progredi, ſed ne ipſi quidem communi, ac naturali neceſſitati ſatisfacere, ſua authoritate præſumant. Sicque vniuerſa complere, quæcunque fuerint ab eo præcepta, tanquã ſi à Deo ſint cælitus edita ſine vlla diſcuſſione feſtinant. Vt nonnunquam, etiam impoſſibilia ſibimet imperata, fide, ac deuotione ſuſcipiant, &c.* Ecce mores, quibus antiquiores monachi iuniores Tyrones circa regulæ, & inſtitu-
Cypr. de 12. abuſionibus. tionum regularium amorem inſtituebant. Nec mirum ſanè, vt enim optimè S. Cyprianus. *Sicut in ſenibus ſobrietas, & morum perfectio requiritur; ita in adoleſcentibus, & iuuenibus obſequiū, & ſubiectio, & obedientia ritè debetur.* Quare Seraphicus Bonauentura ſic inſtruit nouitios de re propoſita. *Religionem ſan-*
D. Bonau. in ſpec. p. 2. c. 1. *ctam, ad quam eos Dominus ſua miſeratione vocauit, feruentiſſimo, ac fideliſſimo ſtudeant amore diligere, eique tanquam ſpecio-*
Ibidē c. 2. *ſiſſimæ, ac Deo dilectiſſimæ ſponſæ, fide inuiolabili adhærere.* Rurſus quoque. *Communem Ordinis obſeruantiam ſequantur, perfectioni in ſilentio, & in alijs inſtitutis, plenius obtinendis, inſiſtant.* Clarius Aluarez de Paz, ſic loquitur ad propoſitum.
Paz de vit. ſpi. t. 1. l. 2. c. 25. *Regulam, & inſtituta ſuæ religionis aſſiduè legant, quæ legerint, intelligant, quæ intellexerint, ament, & cupiant, quæ concupierint, opere præſtare contendant.* Alia ex varijs authoribus huic themati deſeruientia facile legentibus obuia erunt.

16 Nec omittam quinto, in eo quoque præcipue magiſtros morum diſcipulos ſuos, nouellaſque plantas religionum inſtruere debere, vt ſcilicet non propter ignauiam, defectuſue aliorum, quos imperfectè in religione incedere viderint, ipſi à recto trami-

mite, &

mite, & itinere incæpto, deſiſtant. Hoc ipſum accuratè nimis aduertiſſe noui ſanctum Ephrem Syrum in ſuis adhortationibus ad Nouitios. Parænesi namque quarta ſic habet. *Chariſſime, ſi ſæculo renuncians ad fratres ingreſſus ſis, incideriſque in cænobium complurium fratrum, cum his viuere, & Domino noſtro Ieſu Chriſto ſeruire cupiens: conſpexeriſque ibi fratres quoſdam immodeſtè, atq; incompoſitè incedentes, aut quæ non placent Deo loquentes; tu caue, ipſis, aut eorum ſermonibus attendas.* Et infra. *Tu autem Deum præ oculis habe. Scriptum quippe eſt in pſalmo: Prouidebam Dominum in conſpectu meo ſemper, quoniam à dextris eſt mihi, ne commouear. Et, ne te Diabolus callidus dicere doceat, quod ſi ſenes iſti improbæ ſint conuerſationis, ego qui ſum minor quid agam? Sed Dominum audi dicentem, multi ſunt vocati, pauci vero electi. Saluari igitur exopta, vt ſis vnus inter electos.* Rurſus quoque ſic habet idem Ephrem, ſimul breuem admotionem ad mores nouitii ſpectantem adducens. *Toto corde tuo attende pſalmodijs, & lectioni diuinarum ſcripturarum, & vtilitatem ex his manantem in anima tua combibe, ſicut infans matris ſugit vbera. Ex his quippe virtutum diſces præmia. Manſuetum te præbe, & morigerum, atque prudentem. Manſuetum quidem, vt ſi te, vel puer compulerit, ſequaris ipſum; & opere tuo confecto tacens reuertere in cellam tuam, ac labris ſilens, corde ora. Obedientem vero, vt caſtitatem tui corporis, tãquam pretioſam margaritam conſerues in Domino. Veſtium ornatu non delecteris, & parentum diuitijs non efferaris. Oculos in terram defixos habe, animam vero in cœlos.* Hæc inter alia S. Ephrem noſtro propoſito ſubſeruientia. D. quoque Bonauentura, ſic inſtruit nouitios, de eo, quod intendimus. *Ab obſeruantia Ordinis, non exemplari leuium, vel negligentium aliquorum diſſolutione, diuertantur.* Præterea Venerabilis Thomas de Campis in ſuo dialogo nouitiorum, circa præſentem cauſam nouitium quendam ſic inſtruit. *Si videris quoſdam à via veritatis aberrare, & retro poſt Satanam abire, noli pereuntes imitari: ſed bonos, & feruentes ſtudeas ſemper æmulari. Quære cum paucis ſaluari, qui per anguſtam portam inerant ad vitam. Nam Chriſto teſte, lata, & ſpatioſa eſt via, quæ ducit ad perditionem, & multi ſunt, qui intrant per eam.* Hæc Thomas, quibus perbellè ſatis munitur noſtrum intentum.

S. Ephrem paræn. 4.

Idem. Idem.

D. Bonau. in ſpec. 2. p. p. 1. c. 2.

Th. Cãp. in dialog. nouit. c. 2

17 Ad hæc vltimo iungendum eſt in hoc præcipuè magiſtros morum, ſeu nouitiatuum in Religionibus intentos eſſe oportere,

vt non

vt non omnes, qui habitum religionis ſuſcipiunt, indiſcriminatim ad profeſſionem admittant; ſed eos dumtaxat, quos bona indole, ingenii docilitate præditos, religioſæ œconomiæ aptos, & bene morigeratos aſpexerint: cæteros autem, charitatis ordine ſeruato, ab Ordine expellant, & repudient. Docet hoc magnus Baſilius in ſuis regulis monens eos, quos in ſæculi vitioſa vita

D. Baſil. in reg. fuſe diſp. inter. 10.

deguiſſe viſi fuerint, maximopere probandos eſſe. *Qui ipſorum mores ſint, num conſilio inſtabili, & ad conſtituendum quiduis præcipiti, ad religionem veniant? Et ſi quid* (inquit) *ineſſe in ipſis ſtabilitatis cognouerimus, eos tuto admittamus; ſin minus repudiemus.* Rationem ſubdidit dicens. *Siquidem in ijs, qui iſtiuſmodi ſunt, magnopere ſuſpecta haberi inconſtantia debet, qui præter id, quod nullam ipſi vtilitatem inueniunt, cæteris etiam ſunt detrimento, quod inſtitutum noſtrum falſis probris, & nequiſſimis maledictis magnopere infament.* Idem Baſilii intentum grauiſſimis verbis proſequitur D. Bernardinus Senenſis Minoritarum decus; ſermone enim de ſacra Religione hortatur religioſus, ne ad ſocietatem omnes indiſcriminatim habitum poſtulantes admittant. *Non ſicut quidam* (inquit) *qui inconſiderate recipiunt omnes, quorum fructus eſt infamia, & ſcandalum ſuæ religionis.* Rurſuſque. *Pleroſque temporibus noſtris ſub pallio Charitatis, vel potius vanitatis deceptos vidi, paſſim, & inconſideratè omnes ad religionem recipientes. Quorum finis, & fructus fuit fumus, & fætor, & impeditiuum obſtaculum eorum, qui cum Dei honore, & ſui, ac proximorum ſalute ingreſſi fuiſſent religionem.* Ideo autem magnam in hoc cautelam ſeruari vult Bernardinus, quia, vt ipſe loquitur. *Experientia teſte, quidam ad religionem venientes in principio videntur agni, & modico elapſo tēpore reperiuntur lupi.* Quantum vero damnum religioſis communitatibus patiat, qui indiſcriminatim diſcolos, & male morigeratos ad habitum religionis admittit, exprimit idem Bernardinus. *Pudet enim, & iuſte prudentem virum, aſſumere religionem, & ſtatum, in quo ante ſe præcedere videt multos homines infames, & ſceleratos, & tamen in breui tempore apoſtatantes, & deteriores effectos.* Merito ergo S. Bonauentura rebellem, contumacem, & contentioſum iuuenem, tanquam ouem morbidam à grege Religionis ſegregandum docet. *Si quis* (inquit) *ſufficiter expectatus, & monitus mores corrigere, ac religionis formam induere negligit, præſertim ſi rebellis, aut contentioſus extiterit. non eſt proficientium numero aggregandus. Infidelis ſi diſcedit, diſcedat,*

S. Bernardinus Senenſis ſer 24.

Idem.

D. Bonau: in ſpec. p. 2. p. 1. c. 5

diſcedat, ne vna ouis morbida contagione mortifera totum gregem contaminet. Et rurſus. *Peruerſus, & inſolens, in onus Religionis, & diſſolutionem admittitur*. Prudentiſſima etiã Virgo Tereſia de Ieſu ſollicite nimis in libro de itinere perfectionis, religioſas nouitias ſtricto examine diſcutiendas eſſe, & ineptas ab Ordine eiiciendas monet, dicens. *Es meneſter gran informacion para receuirlas, y larga probacion para hazerlas profeſſas*. Et poſtea. *Entienda vna vez el mundo, que teneis libertad para hecharlas*. Quod ipſum grauiſſimis verbis per totum caput proſequitur, clare monens, non omnes, ſed ſelectiores fœminas, probatique ſpiritus ad religionem admittendas fore. Superioreſque religionum, qui ſæculari pietate moti, id non faciunt, poſt mortem pœnis puniendos prædicit. S. Tereſia de itinere perf c. 14.

18 Dixi tamen, charitatis Ordine ſeruato, malemorigeratos nouitios ab Ordine expellendos eſſe, quia quandoque Magiſtri, ſeu præceptoris patientia, pietas, & charitas ſolet peruerſũ iuuenem ad Deum conuertere; vt ex exemplo cuiuſdam è vita S. Pachomii, probat S. Dionyſius Carthuſienſis, ſer. 6. de Dom. 13. poſt Trinitatem his verbis. *In vita S. Pachomij legitur, quod fuit in cœnobio illo Pachomij, quidam iuuenis monachus, nomine Syluanus, multum inordinatè ſe habens, & leuis, alios quoque quoſdam iuniores ſibi alliciens, atque inficiens. Propter quod ſeniores voluerunt fratrem illum expellere, & de hoc ſæpe loquebãtur Pachomio: qui beatiſſimus pater, & vir apoſtolicæ Sanctitatis rogauit fratres illos, patientiam ad tempus habere cum iuuene illo, & orare pro ipſo, & ipſe Pachomius pro eodem inſtanter orauit. Paulò poſt Deus omnipotens, & benignus, tanta compunctione, & gratia, tanto deuotionis feruore, tam profundiſſima humilitate impleuit mentem Syluani, quod iugiter in omni bono plorauit nec tempore refectionis à lachrymis potuit ſe refrenare; ita vt S. P. Pachomius teſtaretur de illo, quod nullus in toto ſuo monaſterio, ſic ſuam eſſet humilitatem ſecutus, vt frater Syluanus. Quo poſt paucos annos moriente, dixit Pachomius animam eius cum gaudio ab Angelis ſanctis eſſe ſuſceptam*. Hoc ergo ſibi exẽplum Magiſtri Nouitiorum præ oculis ponant, vt priuſquam aliquem à religioſa ſocietate repellant, pietatis, charitatiſque cum illo modum obſeruent. Diõ Car

19 Placuit ad idem intentum, quæ Guillermus de Peraldo in tract. de conuerſione monachorum dixit, dum de variis cauſis temeræ, & infructuoſæ profeſſionis quorumdam religioſorum

Guillelm. Perald. 2. p.c.3 ageret, hinc transferre. Sic ergo loquitur. *Aliquando accidit ex ſuperbia recipientium, qui verecundantur, quod aliquis, qui ad eos ingrediatur, ad ſæculum reuertatur. Qui videntur tali fatuitate laborare, quaſi laboraret ille, qui verecundaretur de hoc, quod in meſſe ſua palea non inueniretur. In his, qui in religione ad probationem recipiuntur, ventus tentationis indicat, quis palea, quis granum exiſtat: ad impetum enim huiuſmodi venti palea diſcedit, granum vero locum minime dimittit. Superuacaneum eſſet tempus probationis, ſi omnes, qui probantur, in cellario approbarentur, cum de multis à Deo vocatis pauci ſint electi. Non eſt mirum, ſi non omnes, qui probantur, ad profeſſionem admittantur. Qui vult vineam habere bonam, cum diligentia palmites, ex quibus plantanda eſt, eligit; ſic, qui veritatem religionis diligit, probatos cum diligenti electione ad profeſſionem recipit.* Et infra. *Oportet, vt religio deſpumetur, ad hoc, vt in puritate ſua ſeruetur.* Idem. *Vbi deeſt deſpumatio, ibi impuritas multa.* Et infra. *Aliquando hoc accidit ex recipientium carnalitate, qui cum Dei ordinatione filios non habeant, Diaboli procuratione nepotulos ſibi aggregant, quos in religione recipi faciunt, non vt ſaluentur, ſed vt ditentur.* Inferius quoque. *Aliquando hoc accidit, quod parentes carnales filios ſuos in religione ponunt, vt ab eis ſe expediant, potius intendentes corporalem eorum prouidentiam, quam animarum ſalutem. Hi in ingreſſu nihil ſpirituale intendentes, nec ea intelligentes, quæ in regula continentur, poſt ingreſſum, Crucis Chriſti inueniuntur inimici, ventri ſuo, non Domino Ieſu Chriſto in monaſterio ſeruientes.* Hæc, & alia religioſus hic author, manifeſtè comprobans, non omnes nouitios in religione receptos, ad profeſſionem admittendos fore, & quanta cura ſollicitudoque in eorum inſtructione adhibenda ſit.

20 Vt autem Religionum Superiores in re tam neceſſaria, qualis eſt educatio puerorum, non ſegniter, aut oſcitanter, ſed ſollicite nimis ſe gerant, audiant tandem, quæ aliqui Patres, & Religioſi, de indiſciplinatis, maleque inſtructis adoleſcentibus, & nouitiis Religionum ſentiant; vt vel ſic accuratius in tanti põderis negotium erigantur, vel ſaltem agnoſcant rectè Diogenem Diogen. dixiſſe. *Filij male educati ſummi hoſtes Patribus in ſenectute* Cant. 2 *ſunt.* Ergo D. Bernardus ſuper Cantica, exponens illud: *Capite nobis vulpeculas, quæ demolliuntur vineas.* Vitia, quæ irrepere ſolent Nouitiorum animos, qui, ceu nouellæ plantationes in domo Domini ſunt plantati, ſi rectè non ſint diſciplina regulari imbuti,

buti, ſic recenſet. *Mox, vt in corpore ſolet euenire febricitantibus, ſubdit quidam animi rigor, & vigor lenteſcit, langor ſingitur virium, horror auſteritatis intenditur, timor ſollicitat paupertatis, contrahitur animus, ſubtrahitur gratia, protrahitur longitudo vitæ, ſopitur ratio, ſpiritus extinguitur, deferueſcit nouitius feruor, ingraueſcit tepor faſtidioſus, refrigeſcit fraterna charitas, blanditur voluptas, fallit ſecuritas, reuocat conſuetudo. Quid plura? Diſſimulatur lex, abdicatur ius, fas præſcribitur, derelinquitur timor Domini. Dantur poſtremo imprudentiæ manus, præſumitur ille temerarius, ille pudendus, ille turpiſſimus, plenus ille ignominia, & confuſione. Saltus de excelſo in abyſſum, & de pauimento in ſterquilinium, de ſolio in cloacam, de Cælo in ſcænum, de clauſtro in ſæculum, de Paradiſo in infernum.* e. Ber. ſer. 63 in Cāt.

Hæc D. Bernardus, diuino certo numine afflatus, de iis, qui in nouitiatibus religionum, non recte obſeruantia (prout decet) religioſa, diſciplinaque regulari ſunt imbuti, dixit. D. quoque, & Seraphicus Bonauentura in ſuo ſpeculo diſciplinæ, poſtquam rectè inſtructorum tyronū virtutes recenſuit, quos inter alia vocat. *Altiſſimi filios, fideles ſanctæ religionis propagines, fratrum latitiam, conſociorum ſolatium, ſui inſtructoris gloriam:* Male quoque imbutos diſciplina regulari, praueque moribus religioſis inſtructos, ſic appellat. *Duræ ceruicis, diſciplinæ manſueſcere neſcientes tepidos, curioſos, ſuperbos, qui, quam ſuauis eſt Dominus non guſtantes, ſæculari dumtaxat depoſito habitu, non affectu, adhuc in moribus, in verbis, in geſtibus, & propriarum voluntatum pertinacia ſæculo fidem ſeruant, vt monſtro mirabilius, ſub religioſa veſte, hominem videas ſæcularem. Hi ſunt filij diffidentiæ, adulterina plantatio, fructus inutiles, & acerbi ſociorum onus, & ſcandalum, ſui afflictio, & confuſio inſtructoris.* D. Bonau. in ſpec. p. 2. p. 1. c.

Porrò ſigna, & mores, quibus male inſtructus nouitius, vel digito demonſtrari poſſit, inter alia hæc ſtatuit. *Tepidus in conuerſatione, remiſſius publicos mores, & doctorum monita negligit, ea, quæ Dei ſunt, languidè operatur, ſi quod incboat bonum, vix perficit, tarde ad diuinum officium, & quæcunque conuentualia occurrit, otio gaudet, labore, vel modico læditur, & facile ſe infirmum, vel ad modicum ſe fatigatum prætendit; ſed amore priuato ſe diligens, quæ carnis ſunt, ſapit, & proſequitur ex affectu. Aliorum quoque defectibus, non virtutibus, hærens, ſi quid minus, vel negligenter actum inſpexerit, illud in exemplum ad ſuæ velamen tepiditatis, aſſumit. Ficta ei, & indeuota confeſſio, rara,* Idem.

& breuis compunctio, inſipida, & ſine intentione oratio, incircunſpecta, & ſine ædificatione lectio, obedientia moroſa, & ſine deuotionis affectu vix aliqualis impletio. Hæc Bonauentura tremenda ſane, & horribilia, de nouitiis praue educatis, & instructis: vt vel ſic contremiſcant ſuperiores, qui negligentes in eorum inſtructione inueniuntur. Demum Guillermus de Peraldo de talibus ſic loquitur. *Deteriores furibus, & latronibus eſſe videntur, qui religionem intrant, & ſe nõ emendant. Qui malus eſt in religione, eſt quaſi malus latro Chriſtũ in cruce blaſphemans, opere, licet non ſermone. Qui de cruce clauſtri tranſiturus eſt ad cruciatum inferni, talis valde infelix eſt; quia in Dei vinario moritur, in eius ſeruatorio corrumpitur, in loco ſalutis damnationem ſuam operatur, quod alij eſſet aurum, hoc ei eſt plumbũ, &c.* Hæc velim, religioſi omnes placidè auſcultemus, & noſtri muneris finem inſpicientes, rectè, ſanctè, reformatèque noſtri inſtituti modum impleamus. Qui præſentis opuſculi finis, & ſcopus habeatur. Ad laudem Dei, Virginis Matris, Ioſephi Sponſi, Sanctorumque omnium.

Perald. de prof. mon. p. 3. c. 2

F I N I S.

IESVS, MARIA, IOSEPH.

INDEX

INDEX RERVM
MAGIS NOTABILIVM, QVAE IN HOC OPERE CONTINENTVR.

A

ABſtinētia regularibus commēdatur. c. 16. §. 25. & ſeqq.

Actiones ſacræ, quo fine fiendæ à religioſis. c. 16. §. 24.

Adoleſcentum educatio. c. 18. per totum. Quid de illa Patres ſentiant ibid. præſertim à §. 3. Qui pro illa ſcripſerunt. §. 2.

Aedificia monachorum honeſta. c. 17. §. 20. & 21

Aequalitas inter religioſos cōmendatur. cap. 12. per totum.

Alimenta religioſis vnde comparanda. c. 8. §. 2. & 3. Non ex nimia euagatione. ibidem.

Ambitio a regularibus omnino debet abeſſe. c. 13. per totum, & c. 11. §. 18. Quid de illa Patres ſentiant. c. 13. a §. 2. Damna, quæ ex illa oriuntur, a § 10. Ambitioſi vitia, §. 13.

Amor Dei monachatus finis. c. 11. § 21. Finis ſtudiorum monachi. ibidem.

Anxietati cordis quomodo medendum. c. 8. §. 11.

Auaritia omnino fugienda religioſis, cap. 16. & 17. per tota. Damna illius. cap. 16. a §. 20.

B

BEnedictiones conceſſæ bonis Prælatis. c. 15. §. 10.

Benedictinus Ordo. cap. 17. §. 14.

Bonorum temporalium copia fugienda religioſis. c. 16. per totum. Quid de illa Patres ſentiant. ibidem à §. 2. Inconuenientia, quæ ex illa ſequuntur, a §. 20. Etiam a Communitatibus regularium vitanda. c. 17. per totum. Quid de illa etiam Pa-

tres ſentiant. a §. 2. Incommoda illius. a §. 26.

C

CAſtitatis violatio ex otioſitate. c. 10. §. 20.

Caſus de quodam monacho. c. 5 §. 17. De alijs vagis. c. 7. §. 22. & 23. De ſancto Franciſco, c. 11. §. 16. De quibuſdam alijs. c. 12. §. 17 De quodam Eremita. c. 13. §. 11. De quodam monacho. c. 14. §. 18 De tribus guloſis. c. 16 §. 27 De quodam hortulano c. 16. §. 32

Cæremoniarum obſeruantia commendatur. c. 6 §. 20.

Cenſus an liciti Religioſis. c. 16 § 23

Clauſura honeſta commendatur Religioſis c. 7. & 8. per totum. Eius vtilitates, ibidem.

Confidentia monachi, quæ debeat eſſe, c. 16. §. 31

Communicatio nimia monachorum cum ſæcularibus nocet reformationi c. 9. per tot. Quid de illa Patres ſentiant ibidem.

Communitates religioſæ ſuperflua fugere debent, c. 17. per totum.

Conſanguinei qualiter a regularibus colendi, c. 8. §. 8. & 10. Quomodo vitandi, ibid. & c. 9. §. 9

Contentiones inter Religioſos vitandæ, c. 14. per tot.

Curas rerum ſæcularium fugiant monachi, c. 9. per tot. præſertim §. 16

D

DIfferentia inter ſæculum & Religionem, c. 2. §. 9

Diſpenſatio prætenſa in obſeruantijs Ordinis non iuuat. c. 6. §. 25. & 26

Diuiſiones inter regulares omnino fugiendæ, c. 14. per tot. Quid de illis loquantur Patres, ibi. Dāna ex illis manātia, ibid. præſertim a §. 12

Diuitiæ in Religioſis reprobantur, c. 16. & 17.

Documenta Religioſis litteratis, c. 11. a §. 18. Magiſtris Nouitiorum, c. 18. a §. 11

Dæmoniaci cuiuſdam dictum, c. 11 §. 16. Dæmonum epiſtola, c. 15. §. 11.

E

EXcuſationes contra paupertatem religioſam non admittuntur, c. 16. a §. 30. Non futuræ neceſſitatis, § 31. & 32. Non carentia affectus interioris, §. 33 Non quia dicatur tantum haberi vſum, non dominiū, ibidem.

Exemplum pro quiete, & clauſura religioſa, c. 8. §. 6. & 7. Abbatis Machetis, §. 9. Cuiuſdam

iuſdam alterius monachi, §. 10. De quodam ſcholare Pariſienſi, c. 11. §. 17. De quibuſdam monialibus c. 17 § 19. De quodam iuuene Religioſo c. 18. §. 18.
Exemptiones à regularibus obſeruantijs multoties nociuæ, c. 12. per tot. Quid de illis Patres ſentiant, ibid.

F

Facta ſæcularia fugienda à monachis, c. 9. §. 14. & 15.
Factum Nicardi fratris Bernardi Clareuallenſis, c. 16 §. 19. Abraæ Aegyptij. ibidem.
Familiaritas ſæcularium valde nociua Religioſis, c. 9. per totum.

G

Gaudium boni Religioſi in paupertate, c. 17. §. 22.
Gentiles aduerſantur otioſitati, c. 10. §. 17.
Gula condemnatur, cap. 12. §. 16. Naſcitur ex otioſitate, c. 10. §. 19. Quid Patres de illa ſentiant, cap. 16. §. 25. Damna ex illa ſecuta. §. 27.

H

Habitus Religioſus humilis, & honeſtus, c. 16. §. 28. & 29.
Hæretici inimici ſanctarum Religionum, & Religioſorũ c. 2. §. 5. Opprobria ipſis obijciunt; ibidem § 6.
Hugonis Lincolnienſis reſpõſio, c 9. §. 15
Humilitas commendatur monachis, c. 13. §. 18. Fundamentum ſtudiorum monachi, c. 11. §. 21.
Hypolitus Martyr quid ſentiat de conſummatione mundi c. 16 §. vltimo.

I

Inſtructio Nouitiorum, c. 18 per totum. Quam neceſſaria, §. 1. Qui Patres de illa ſcripſerint, §. 2. Quid de illa ſentiant, a §. 3. Magiſtri, a §. 9. S. Nili § 10. Documenta pro illa a §. 11. Primum de oratione ſectanda, ibidem. De otio vitando, §. 13. De ſingularitate fugienda, §. 14. De amore Regulæ, & Conſtitutionũ Ordinis, §. 15. De non ſumenda ſcandalo ex imperfectionibus aliorum, §. 16. De nõ indiſcriminatim omnibus admittendis ad Ordinem, §. 17. Nec temere expellendis, §. 18.

Iocoſa, & ſcurrilia maximè fugienda monachis, c 9. §. 13
Iſaac monachus a D. Grego- rio commendatus, & quare c. 17. §. 6

L

LAudes Paupertatis Religioſæ, c. 16 §. 17
Laudes ſtatus Religioſi, c. 2 §. 3. & 4. & c. 17. §. 4
Lectio, & oratio miſcenda regularibus, c. 11. §. 18. 19, & 20. Lectio, oratio, & operatio tria neceſſaria monachis, c. 4. §. 12
Literarum exercitium vtile valde religioſis, c. 11. per totum. Quid de illo Patres ſentiant, ibidem. Quæ contra illud obijciuntur, §. 14 15. & 16. Quomodo illis ſatisfiat, §. 17
Litigia debent fugere regulares, c. 17. §. 22.
Ludis Hiſtrionicis aſſiſtere valde nociuum regularibus c. 9. §. 12.

M

MInima obſeruantiæ magni habendæ a Religioſis, c 6. per totum. Commendantur multum à Patribus ibidem. Non excuſantur illas omittentes, a §. 22. Non quia ſint minimæ, ibidem. Nec ratione prauæ conſuetudinis in contrariũ, §. 23. Nec quia non ſit peccatum mortale, §. 24. Nec propter diſpenſationem præterſam, §. 25
Miſſæ, & cæremoniarum eius deuotio, c. 6. §. 22
Modus honeſtæ deambulationis regularium extra cœnobia qualis, c 8. §. 14. Communicationis cum ſæcularibus, c. 9. §. 17
Monachi definitio, c. 3. §. 13. Monachi ſunt quaſi mortui mundo, c. 9. §. 10. Monachus malus qualis, c. 17 §. 5. Monachus bonus qualis, c. 6. §. 27. Monachi non reformati carpuntur à Patribus, c. 1. per totum. Monachorum ſtatus, quam excelſus, & ſublimis in Eccleſia, c. 2. §. 2. Maximè cõmendatus à Patribus, c. 2. §. 2. 3. & 4. Hæreticis, & inimicis Eccleſiæ exoſus, §. 5. & 6
Moniales quales eſſe debeant, c. 17 §. 12. & §. 19. Quomodo debeant auaritiam fugere, ibidem.

N

NEceſſitas lege caret, c. 12 §. 13. Quantum excuſet religioſos, qui ſibi prouident neceſſaria, licet non excuſet auaritiã, c. 16. §. 30. & 31.
Negligentia in ſtudijs litera-

rum reprobatur religioſis, c.11.per totum.
Negotiationes fugiant religioſi, c.17. §. 22.
Nicardi fratris Bernardi factum, c.16.§.19.
Nouitÿ, c. 18. Quomodo educandi, ibid. Qui Patres de hoc ſcripſerunt, §.2. Quid de illorum educatione ſentiant, §.3. Eorum magiſtri quales, §. 9. Documenta pro illis, a §.11. Non bene morigerati expellendi, §.17 & 18. Male morigerati quales, §.20. Illorum notæ, & ſigna ibidem.

O

OCcaſiones peccandi ex quo accipere poſſunt Religioſi, c.9. §.11.
Odium hæreticorum in ſanctos Religioſos, c.2.§.5.&6. Quorundam aliorũ, & vnde naſcatur, c.17.§.16. Aliorum etiam, c.8.§.3.
Opera charitatis, pietatis, aut miſericordiæ quomodo, & qua mẽſura exhibenda a Religioſis, c.8.§.4.& 5. Exemplis confirmatur, §.6.& 7.
Opprobria, quæ impÿ hæretici Religioſis obÿciunt, & ſanctis religionibus, c.2. §. 6.
Oratio neceſſaria religioſis, c. 3.& 4. per totum. Nouitÿs c.18. §.11.& 12. Maxime Prælatis Religionũ, vt recte gubernent, c.15.§.21.& 22
Orationis, & lectionis interpollatio officiũ monachi c.11.§.18.19.& 20. Oratio, lectio, & operatio tria neceſſaria monachis, c.4.§.12.
Ornatus religioſorum qualis, & quam honeſtus, c.16. §. 28. & 29.
Otioſitas abominanda monachis, c.10. per tot. Quid de illa Patres ſentiant, ibid. Incõmoda, quæ ex otioſitate ſequi poſſunt, a §.18. Nouitÿs maximè fugienda, c.18. §.13. Otioſorum notæ, & ſigna quæ ſint, c.10.§.21.

P.

PArtialitates in Religioſis omnino vitandæ, c.14. per totum. Quid de illis Patres ſentiant, ibid. Damna, quæ ex illis naſci poſſunt, a §.12.
Patres quid ſentiant de religioſis non reformatis, c. 1. per totum Quid de excellentia ſtatus religioſi, c.2. §.2. 3.& 4. Quid de neceſſitate, aut vtilitate orationis, c.3. & 4. Quid de obſeruantia Regulæ, & Conſtitutionum Ordinis, cap.5. Quid de minimis etiã obſeruantijs, c.6 Quid de nimia euagatione extra cœnobia monachorũ, c.7.& 8. de nimia communicatione cum ſæcularibus, c.9. De otioſitate fugienda, c. 10. De literarum exercitio, c.11. De exemptionibus, &

& priuilegijs, c.12. De ambitione, c.13. De diuiſionibus, & partialitatibus, c.14. De bonis, & malis prælatis, c.15. De cupiditate nimia bonorum temporalium, etiam quoad communitates religioſas, c.16. & 17. De educatione adoleſcentum, c. 18. Quam ſtudioſi fuerint literarum, c.11. §.13. Quomodo paupertatem amauerint, c.16. §.17. 18 & 19. Quomodo prælationes fugerint, c.13. §.19.

Paupertas religionis maximè commendatur, c.16. & 17. per totum. Encomia ipſius, c.6. §.17. Imitatores paupertatis, §.18. & 19. Firmitas religionum eſt paupertas, c.17. §. 18. Murus religionis, ibidem.

Pecunia nociua religioſis, c.16. & 17. per tot. Qualiter circa illam ſe debeat habere religioſus ex Seneca, c.17. §. vltimo.

Prælati admonentur de ſuo munere, c.14. §.20. & 21. Boni qui ſint, & qui mali, c. 15. per totum. Boni prælati vtiles, praui inutiles, ibidem. Quid de vtriſque ſentiant Patres, a §.2. Prælati boni commoda, & vtilitates, §.9. Prælati mali incommoda, & damna, a §.11. Prælatis neceſſaria, §. 17. Oratio illis maximè neceſſaria, vt rectè gubernent, §. 21. & 22. Tria illis neceſſaria ex Bernardo, §.17. & 21.

Prælationes fugiendæ, c. 13. præſertim, a §.18. Qualiter id fecerint Sancti, §.19. Qualiter ſe gerere debeant monachi in illis accipiendis, vel renuendis, §.20.

Principum, & Magnalium conſortium prudenter recuſandum a pijs Religioſis, c. 9. §.15.

Priuilegiati multi quoad regulares obſeruantias, noxij reformationi Religionis, c. 12. per totum. Quid de illis ſentiant Patres, ibid. Vitia quibus manent expoſiti, §. 16. Exemplis ſuadetur, §. 17. Qui nam illorum vtiles religionibus, §. 20.

Prouidentia Dei erga monachos, c.16. §.31. & 32. Præſertim veros pauperes, ibid.

Q

QValitates bonorum prælatorum in Religionibus, c.15. §.19. Quæ in illis maximè requirãtur §.21.22.23. & 24. Quas debeant habere Magiſtri Nouitiorum in religionibus, c. 18. a §. 9. Ipſorum Nouitiorum qualitates, ibid. §.17.

R

REgulæ obſeruatio neceſſaria Religioſis, c.5. & 6. per

per totum. Illius obſeruatores quomodo præmiũ accipiãt à Deo, c.5.§.15.& 16 Illius cõtemptores qualiter puniantur ab ipſo, §.17. & ſeqq Regulæ contemptus vnde naſcatur aliquoties, c.14. §.16. Amor illius, & Conſtitutionum Ordinis maximè intimandus eſt Nouitijs, c.18. §.15.

Religioſus ſtatus, quam eximius, & inſignis in Eccleſia c.2. §.2. Qualiter commendatus a Patribus, ibid. & §. 3. & 4. Hæreticis exoſus, §.5. & 6. Finis, ad quem ipſius ſtatus, §.7. Differentia a ſæculo, §.9. In quo conſiſtat, c.6.§.20. Religioſi perfecti quales, c.6. §.27.

Reuelatio facta Dionyſio Carthuſiano, c.1.§.14. Alia facta S. Tereſiæ de nimia communicatione cum ſæcularibus fugienda, c.9. §.9. Alia facta Arſenio, ibidem. Alia S. Antonio, c.11.§.20. Alia de quodam monacho aduerſario doctrinæ S. Frãciſci, c.16.§.14. Alia S. Brigittæ, c.16.§.29. Alia eiuſdem, c.17.§.12.

Ruinæ ſunt ſubiecti religioſi prædiuites, c.17.§.18. Exẽplo quodã id ſuadetur. §.19.

S

SAecularium conſortiũ valde nociuum regularibus, c. 9. per totum. Sæculares non venerantur religioſos difformatos, c.2.§.7. Retrahuntur a religione propter ipſos, ibid. §. 8. Male ſentiunt de religioſis valde diuitibus, c.17.§.16. & 17.

Scandalum fugiendum, c. 18. §. 16.

Signa male morigeratorum iuuenum, c.8. §.20. Otioſorũ, c.10. §. 21. Malorum prælatorum, c.15.§.20. Bonorum prælatorũ, c.15. §.19.

Singularitates vitandæ a religioſis, c.12. fere per totum. Maximè à Nouitijs, c. 18. §.14. Quid Patres ſentiant de ſingularitatibus in monaſterijs, c.12. a §.2. Damna ex illis ſecuta, a §. 16.

Solicitudines religioſis fugiendæ, c.9. §. 16.

Spes Monachi ſolus Deus ſit, c.16. §.31

Studia literarum commendãtur religioſis, cap.11. per totum. Bonorum religioſorum quæ & qualia, §.24. Non reformatorum qualia §.23.

Studium principale monachi quod c.4. §.14.

Superbia fugienda, regularibus, c.11. §.23.

T

TErmini terræ appellantur monachi, c.16. §.17.

Teſtamentum S. Ephremi, c. 16. §. 19.
Theſaurus monachi eſt paupertas, c. 16. §. 17.
Tria maximè neceſſaria monachis ſunt oratio, lectio, & operatio, c. 4. §. 12.
Tria neceſſaria prælatis, c. 15. §. 17. & 21.
Triſtitia monachorum quomodo medenda, cap. 8. §. 12.
Tyronum in religione educatio, c. 18. per totum.
Qui de illa ſcripſerint. §. 2.
Documenta neceſſaria pro illis, & magiſtris, a §. 11.
Quid patres ſentiant: a §. 3.

V

Vagatio nimia extra cænobia monachis interdicta, cap. 7. & 8. per tot.
Quid de illa ſentiant patres ibidem.
Ipſius damna, ibidem.
Excuſationes pro illa excluſæ, c. 8.
Eſt vilipendioſa religioſis, c. 8. §. 16. & 17.
Honeſta, & neceſſaria conceditur illis, c. 8. §. 13.
Viſio de quodam Adamo, c. 2. §. 9.
De quodam conuentu reformato, c. 2. §. 11.
De quodam ſancto religioſo c. 5. §. 17.
De alio, qui ſine purgatorio migrauit ad cælum, ibidem.
De quibuſdam alijs, ibidem §. 18. & 19.
De Hugone, eo quod non recipiebat diſciplinas Ordinis c. 6. §. 21.
Alia de quibuſdam Comitijs Dæmonum, cap. 12. §. 14.
Alia de quodam religioſo, ibidem.
Alia de quibuſdam defunctis, c. 13. §. 12.
De quodam alio, ibidem.
Alia ex S. Odone, cap. 16. §. 29.
Alia ex Laurentio Surio ibidem.
Alia ex Io. Nidero, cap. 17. §. 15.
Viſitationes ſæcularium quomodo fieri debeant a Religioſis, c. 8. §. 8. & 11.
Vitæ cænobiticæ finis, cap. 4. §. 13.
Vnio inter religioſos habenda. c. 14. per totum.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

Laus Deo, Virgini Matri, Ioſepho Sponſo.